

DÁVID KÁROLY TERV

BUDAPEST XVIII. KERÜLET PESTSZENTLŐRINC-PESTSZENTIMRE

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT /Helyzetfeltárás és -elemzés

FELÜLVIZSGÁLAT

2021. november

M E G B Í Z Ó :**Budapest Főváros XVIII. kerület,
Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat**

Cím: 1184 Budapest, Üllői út 400.

Tel.: +36 1 296 1300, +36 1 296 1400

E-mail: uszi@bp18.hu

Honlap: www.bp18.hu

<i>Szaniszló Sándor</i>	Polgármester
<i>Petrovai László</i>	Alpolgármester
<i>Jankovits Vera</i>	Főépítész
<i>Hartung Melinda</i>	Főépítész asszisztens
<i>Novák-Piukovics Nóra</i>	Főépítész asszisztens

T E R V E Z Ő :**URBANITÁS Tervező és Tanácsadó Kft.**

Cím: 1111 Budapest, Stoczek utca 19. IV. em. 3.

Tel.: +36 1 466 2018, +36 1 466 4220

E-mail: urbanitas@urbanitas.hu

Honlap: www.urbanitas.hu

<i>Vojnits Csaba Ferenc</i>	Településrendezési tervező, ügyvezető TT 01-6112
<i>Bertyák Ágnes</i>	Településtervezési munkatárs

HÉTFÁ Elemző Központ Kft.

Cím: 1051 Budapest, Október 6. utca 19. IV. em. 2.

Tel.: +36 1 951 4780

Fax: +36 1 700 2257

E-mail: info@hetfa.hu

Honlap: www.hetfa.hu

<i>Balás Gábor</i>	Ügyvezető
<i>Szendrei Zsolt</i>	Építész, urbanista
<i>Verhás Georgina</i>	Elemző

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	5
1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A KERÜLET HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	6
<i>Budapest nemzetközi és országos szerepe/ A kerület szerepe a településhálózatban/ A kerület funkcionális és területi kapcsolatai</i>	
<i>SWOT/ Településhálózati összefüggések, térségi kapcsolatok.....</i>	8
<i>Fejlesztési kihívások.....</i>	8
1.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS	9
<i>Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata/ A fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata/ A hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása/ Kiemelt beruházásokra vonatkozó kormányhatározatok és rendeletek/ A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata/ A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – a XVIII. kerület fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai/ A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata</i>	
<i>SWOT/ fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés</i>	44
<i>Fejlesztési kihívások.....</i>	44
<i>Tervhierarchia.....</i>	45
1.3. A KERÜLET TÁRSADALMA.....	46
<i>Demográfia, népesség/ Képzettség/ Foglalkoztatottság/ Életminőség, jövedelmi viszonyok/ Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok/ Települési identitást erősítő tényezők</i>	
1.4. A KERÜLET HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA, HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK	64
<i>Köznevelés/ Szociális- és gyermekjóléti ellátórendszer/ Egészségügy/ Esélyegyenlőség biztosítása/ Kultúra, közösségi élet/ Sport, rekreáció</i>	
<i>SWOT/ Társadalom, humán infrastruktúra, humán közszolgáltatás</i>	93
<i>Fejlesztési kihívások.....</i>	96
1.5. A KERÜLET GAZDASÁGA	99
<i>A kerület gazdasági súlya, szerepköre/ A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői/ A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése/ A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők/ A gazdaság területi koncentrációja/ Ingatlanpiaci viszonyok/ Turizmus</i>	
1.6.. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE	118
<i>Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program/ Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere/ Gazdaságfejlesztési tevékenység/ Foglalkoztatáspolitikai/ Lakás- és helyiséggazdálkodás/ Intézményfenntartás/ Energiagazdálkodás</i>	
1.7. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK.....	137
<i>Jogsabályi háttér/ A Pestszentlőrinc-Pestszentimrén biztosított településüzemeltetési szolgáltatások/ Okos város szolgáltatások</i>	
<i>SWOT/ Gazdaság. gazdálkodás és településüzemeltetési szolgáltatások, okos város szolgáltatások.....</i>	141
<i>Fejlesztési kihívások.....</i>	143

1.8. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA	144
<i>Természeti adottságok/ Tájhasználat, tájszerkezet/ Védett, védendő táji, természeti értékek, területek/ Tájhasználati konfliktusok és problémák</i>	
1.9. A ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	145
<i>Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek/ Zöldfelületi ellátottság értékelése/ A zöldfelületi rendszer értékei</i>	
SWOT/ Táji és természeti adottságok, zöldfelületi rendszer	152
Fejlesztési kihívások.....	152
1.10. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA.....	154
<i>A településszerkezet történeti kialakulása/ Az épített környezet értékei/ Területfelhasználás vizsgálata/ Telekstruktúra/ Tulajdonvizsgálat/ Az építmények vizsgálata/ Beépítési jellemzők/ Településkarakter, helyi sajátosságok/ Az épített környezet konfliktusai, problémái</i>	
SWOT/ Épített környezet	186
Fejlesztési kihívások.....	187
1.11. KÖZLEKEDÉS.....	188
<i>Hálózatok és hálózati kapcsolatok/ Közúti közlekedés/ Kötőtpályás közlekedés/ Légi közlekedés/ Közösségi közlekedés/ Kerékpáros és gyalogos közlekedés/ Parkolás</i>	
SWOT/ Közlekedés	197
Fejlesztési kihívások.....	198
1.12. KÖZMŰVESÍTÉS.....	199
<i>Vízi közművek/ Energiaellátás, energiagazdálkodás/ Elektronikus hírközlés</i>	
SWOT/ Közművesítés.....	210
Fejlesztési kihívások.....	210
1.13. KÖRNYEZETVÉDELEM	211
<i>Talaj/ Felszíni és a felszín alatti vizek/ Levegőtisztaság és védelme/ Zajterhelés/ Hulladékkezelés</i>	
SWOT/ Környezetvédelem	217
Fejlesztési kihívások.....	217
1.14. KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK.....	218
<i>Építésföldtani korlátok/ Tevékenységből adódó korlátozások/ Vízarajzi veszélyeztetettség/ Közművek és elektronikus hírközlés korlátozásai</i>	
SWOT/ Katasztrófavédelem, területfelhasználást korlátozó tényezők.....	221
Fejlesztési kihívások.....	221
1.15. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY	221
1.16. A VÁROSI KLÍMA	221
SWOT/ Városi klíma.....	222
Fejlesztési kihívások.....	222
1.17. MELLÉKLETEK A MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATHOZ	223
<i>A kerület humán infrastruktúrája, humán közszolgáltatások és esélyegyenlőség biztosítása</i>	
ÁBRA- ÉS TÁBLÁZATJEGYZÉK	232

BEVEZETÉS

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testülete 404/2019. (XII.12.) számú önkormányzati határozatával döntött, a hatályos kerületi Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS 2014-2020) felülvizsgálatáról.

A felülvizsgálat szükségességét részben az indokolja, hogy a 2015-ben elfogadott dokumentum hatálya az idei évben lejár, másrészt pedig az ITS jóváhagyása óta eltelt időszakban bekövetkezett társadalmi, gazdasági, illetve környezeti változások új célokat, megoldásokat igényelnek, illetve új projektekre adhatnak lehetőséget.

Az ITS felülvizsgálatának célja a kerület következő évekre szóló fejlesztési víziójának, valamint ezek ismeretében az elérendő fejlesztési célok és azok integrált megvalósítását szolgáló beavatkozások körének meghatározása, a 2021-2027 közötti időszakra kitűzött új kohéziós politika függvényében. Ez alapján az ITS olyan középtávra szóló városfejlesztési dokumentum, mely a Kerületi Önkormányzatnak az elkövetkezendő 7 évben megvalósítani tervezett fejlesztési irányait határozza majd meg.

Az ITS feladata, hogy az egyes szakági stratégiai dokumentumokban szereplő fejlesztéseket összehangolt módon, a megvalósíthatóság érdekében integrálja, mely folyamathoz felhasználásra kerülnek a szakági kapcsolatok és összefüggések, valamint feltárásra kerülnek az ellenirányú folyamatok is. Az egyensúly fenntartásával kell meghatározni a helyes fejlesztési irányokat és a különböző típusú igények fontossági sorrendjét, valamint az intézkedések leghatékonyabb megvalósíthatóságának eszközszerét. Az egyes kitűzött célok eléréséhez olyan beavatkozási pontok, akcióterületek is meghatározásra kerülnek a tervezés során, amelyek a kerületi fejlesztési helyszíneken, a szakági stratégiákban meghatározott szempontok szerint, egymás hatásait erősítve tudnak megvalósulni.

Az ITS kidolgozásnak módját a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet határozza meg részletesen.

Az ITS társadalmasítása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben és a kerületi partnerségi rendeletben előírtak figyelembevételével, a nevezett jogszabályokban szereplő előírásokon túlmutató tartalommal készített partnerségi terv alapján történik, mely a megfelelő szakmaiságot és a széleskörű nyilvánosságot hivatott biztosítani.

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A KERÜLET HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

BUDAPEST NEMZETKÖZI ÉS ORSZÁGOS SZEREPE

Budapest az európai városhálózat tagjaként 1,75 millió fős lakosságával a jelentősebb európai városok közé tartozik. Nemzetközi, s ezen belül is makroregionális szerepköre jelentős, de a Főváros és várostérsége együttes fejlesztésével, fejlődésével ezt a pozíciót tovább kell erősíteni az ország egészének versenyképessége érdekében.

A KSH adatai alapján Magyarországon belül Budapesten termelődött meg a GDP 38%-a 2011-ben (míg lakossági súlya csak 17,6%), a beruházások 38%-a szintén itt valósult meg (2013). Az egyetemi és kutatási központok kiemelkedő koncentrációja hozzájárult ahhoz, hogy a versenyképesség egyik legfontosabb jellemzője, az országban kutatás-fejlesztésre fordított éves ráfordítás közel 60%-a itt realizálódjon. Budapest a szolgáltatási szektor dominanciája mellett olyan ágazatok kiemelkedő központja, mint a kreatív ipar, információhoz, kommunikációhoz kapcsolódó technológiák (ITK-szektor), gyógyszeripar.

Budapest az ország első számú turisztikai fogadóterülete, kulturális kínálata és épített öröksége nemzetközi viszonylatban is jelentős. Budapest központú az ország légi forgalma, a közlekedési hálózatok történeti kialakulása nyomán a legfontosabb közúti és vasúti csomópont. A logisztikai pozíciót tovább erősítik a transzeurópai közlekedési hálózatok, melynek egyik eleme maga a Duna vízi útja.

A főváros és környéke „vonzereje”, népszerűsége erősödik, mely mind a lakosságszámban, mind a turisztikai adatokban jól tükröződik. 2007 és 2015 közötti időszakban a főváros népessége folyamatosan növekedett, migrációs egyenlege pozitív volt. 2016 óta azonban főként a Budapest környéki várostérség népességi és odavándorlási adatai mutatnak növekvő tendenciát.

A főváros és vele együtt élő környezete (közel 3 millió fő, az ország lakosságának mintegy 30%-a) együtt alkotja a budapesti funkcionális várostérséget, azonban a budapesti gazdasági tér még ennél is nagyobb kiterjedésű és jelentőségű.

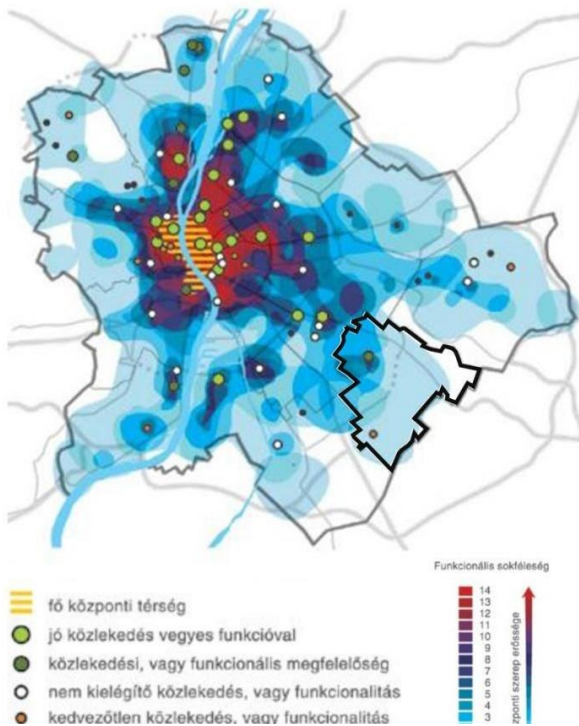
Budapest és várostérsége a népesség, a jövedelem és a tőkekoncentráció tekintetében kiemelkedő az ország más térségeihez viszonyítva és ezzel arányosak a közlekedés terén jelentkező terhelések, igények. A térségen belüli intézményesített együttműködés alacsony hatékonyságú, az együttműködés szintje jelenleg nem megfelelő, a térségi pozíció megerősítése érdekében szorosabb kapcsolat szükséges.

A Budapesti várostérség nemzetközi, országos és regionális szerepkörének alakításában Pestszentlőrinc–Pestszentimre is szerepet játszik sajátos adottságaival, megvalósított fejlesztéseivel, ugyanakkor ezen szerepkörök önálló értelmezése a kerület szintjén csak korlátozottan tehető meg. A kerületek mindegyike hozzájárult e kivételes pozíció kialakításához, és előrelépés a jövőben is a komparatív előnyökre építve, egymással együttműködve érhető el szinte minden fontos területen.

A KERÜLET SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN

Pestszentlőrinc-Pestszentimre a Főváros dél-keleti határán található külső kerület. Északról a X. és a XVII. kerülettel, délről a XXIII. kerülettel, nyugatról a XIX. és a XX. kerülettel, míg keletről Vecsés és Gyál településekkel határos.

A XVIII. kerület szerepkörét alapvetően meghatározza a kerület Budapesten belüli elhelyezkedése: külső kerületként több országos közúti közlekedési (Ferihegyi repülőtérre vezető út) és vasúti elem (Budapest- Ceglédi és Budapest- Lajosmizsei vonal) is érinti. Közlekedési rendszerének azonban van kizárólag összvárosi szintű közúti eleme is, az Üllői út. A térségi és összvárosi kapcsolatok – funkciójukból következően – jelentős átmenő forgalmat generálnak, ezáltal súlyos környezeti problémákat okoznak.

1. ábra: A központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége (Forrás: Budapest 2030)

A kerület fővároson belül elfoglalt pozícióját funkcionálisában meghatározza, hogy az Elővárosi zónában fekszik. A város hálózati rendszere és területeinek jellemzői mellett meghatározóak azok a közösségi helyszínek, lokális kisközpontok, kerületközpontok, melyek a város működésében alapvető sűrűsödéseket jelentenek. Fontosak, mert a legtöbb esetben egyben közlekedési csomópontokhoz, jellemzően közösségi közlekedés átszállóhelyeihez kapcsolódva jöttek és jönnek létre. A központ- és a közlekedési rendszer funkcionális összetettségét mutatja az 1. ábra.

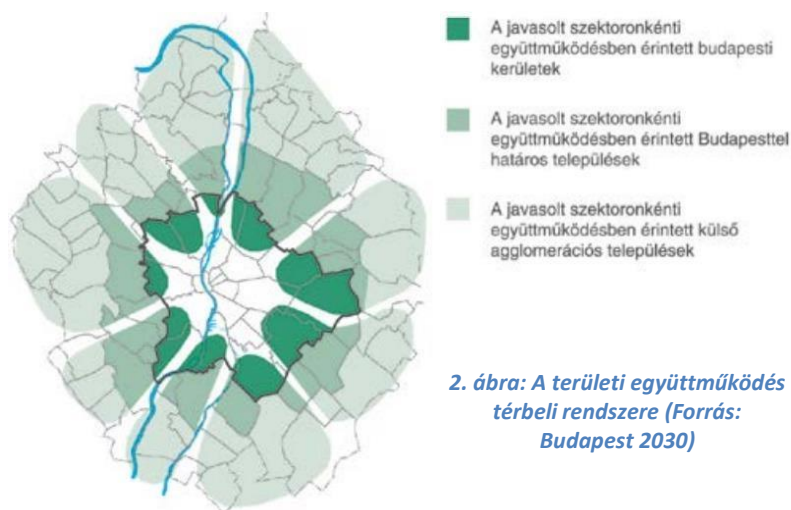
A XVIII. kerület számos kulturális, oktatási és sportlétesítménnyel rendelkezik, közülük több országos ismertséggel is bír. A szabadidő eltöltéséhez, a lakó jellegből adódó pihenéshez a kerület adottságai kedvezőek (pl. Bókay-kert, Halmierdő).

Ugyancsak a kerület területére esik a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér egy része, mely jelentős utasforgalmat bonyolít, nemzetközi kapcsolatokat is biztosítva.

A KERÜLET FUNKCIONÁLIS ÉS TERÜLETI KAPCSOLATAI

Pestszentlőrinc-Pestszentimre az elővárosi zóna részeként egyrészt a dél-budapesti kerületekkel együttműködésében vállal aktív szerepet, másrészt a Vecsés–Üllő–Monor tengely, valamint Gyál, Ócsa és Inárc lakossága irányába jelent fővárosi kapcsolatot.

A kerület regionális, illetve fővárosi szerepe a repülőtértől eltekintve csekély, ugyanakkor kistérségi szerepe jelentősebb. A kerület több tekintetben sokkal jobban kötődik a környező, fővároson kívüli településekhez, mint a szomszédos kerületekhez. Ennek alapvető oka kettős.

Egyrészt a kerület földrajzi helyzetéből és adottságaiból adódik, mint a Halmierdő területe, mely sokkal inkább elválasztja, mint összeköti Budapest belső területeivel Pestszentlőrinc-Pestszentimrét.

Másrészt a történelmi múlttal magyarázható. A fővároshoz való csatlakozás előtt a terület a környező települések számára gazdag intézményi és szolgáltatási háttérrel biztosított. Az ezek generálta vonzerő a környező területek lakossága számára még a mai napig jelentős.

SWOT/ TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> Elővárosi zóna: kertvárosi karakterből adódóan zöldövezeti jelleg, élhető lakókörnyezet; A kerületet érintő országos jelentőségű közúti és vasúti elemek (Budapest-Cegléd, Budapest-Lajosmizse vasútvonalak, Ferihegyi repülőtérre vezető út, Üllői út); Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér hazai és nemzetközi szerepe. 	<ul style="list-style-type: none"> A kerület regionális, illetve fővárosi szerepe a repülőtér jelenlététől eltekintve csekély; A kerületbe érkező és áthaladó, országos és nemzetközi közlekedési folyosók miatt jelentős átmenő forgalom a kerület fő tengelyein; A kerület fővárosi szerepkörének jelentősége, más belvárosi kerületekhez képest alacsonyabb
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> A szomszédos kerületek közötti, harántirányú közlekedési kapcsolatok erősítése; A nemzetközi légi forgalmat bonyolító Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér, mely kerületen belüli logisztikai fejlesztésekre ad lehetőséget, hatással lehet a kerület gazdasági területeinek átalakulására; Ingatlanpiaci fellendülés hatására fejlesztői/beruházási aktivitás növekedése a repülőtér környéki, alulhasznosított területeken. 	<ul style="list-style-type: none"> A repülőtér fejlesztéséhez szükséges közúti és vasúti közlekedési infrastruktúra kiépülésének elmaradása, késése megnehezíti, illetve ellehetetleníti a kapcsolódó fejlesztési lehetőségek kihasználását; A repülőtér fejlesztésének logikus igénye egyúttal társadalmi konfliktusok forrása is, így a fejlesztési elképzelések csak azonnali lakossági kompenzációval együtt értelmezhetők; A környező települések lakói általi, kerületi irányú intézményhasználat kiszámíthatatlan: jelenleg jelentős a túlterheltség, azonban a szomszédos települések intézményfejlesztéseinek hatására a csökkenő kereslet a kapacitás kihasználatlanságát okozhatja.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Intenzív együttműködés a fővárossal, a szomszédos kerületekkel, agglomerációval, Pest megyével a repülőtéri zóna fejlesztése érdekében (fejlesztések összehangolása, befektetők vonzása, lobbizás, érdekérvényesítés).
- Közlekedési infrastruktúra hiányzó elemeinek fejlesztése, kerületen belüli, harántirányú elemek erősítése.
- A harántirányú elemek fejlesztése során szükséges az összhang megteremtése a természeti környezet megóvásával, ami jelentősen korlátozza a mozgásteret.

1.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS

TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény (Tftv.) szerint a **területfejlesztés**: „az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.”

A területfejlesztést megalapozó egyik fejlesztési dokumentum a **területfejlesztési koncepció**, amely „az ország, illetve egy térség átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló tervdokumentum, ami meghatározza a térség hosszú távú, átfogó fejlesztési céljait, továbbá a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, információkat biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára”.

Az országos, illetve térségi tervek a fővárost értelemszerűen érintik, javaslatot tesznek a fejlesztési irányokra. Az országos és a térségre vonatkozó valamennyi hatályos dokumentum egybehangzóan rögzíti a térség kiemelkedő jelentőségét, a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a fővárosi önkormányzat számára az ellátandó feladatok terén számos változást hozott, megjelent a megyei önkormányzatok feladatát képező területfejlesztés és -rendezés is. Budapest nehezen illeszthető a megyék tervrendszerébe, mert a településfejlesztési és területfejlesztési koncepció is ugyanazon közigazgatási területre vonatkozóan készült.

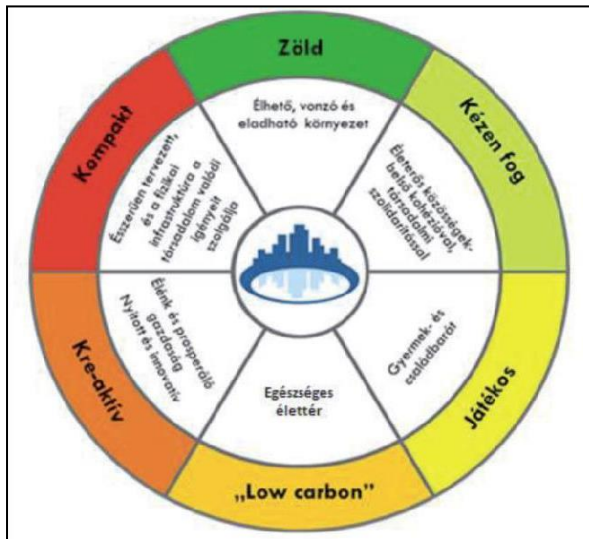
A fővárost – így a XVIII. kerületet is – a következő területfejlesztési dokumentumok érintik:

- **Nemzeti Fejlesztés 2030** – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK), ami az 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékleteként került elfogadásra,
- a Fővárosi Közgyűlés 1213/2014. (VI. 30.) határozatával elfogadott **Budapest Területfejlesztési Koncepciója** (továbbiakban: BTFK), valamint
- a Fővárosi Közgyűlés 664/2021. (II. 31.) határozatával elfogadott **Fővárosi Területfejlesztési Program** (továbbiakban: FÓTEP).
- A szomszédos Pest megye területfejlesztési dokumentuma, a **Pest Megyei Területfejlesztési koncepció** (továbbiakban: PMTFK).

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció (OFTK)

Az Országgyűlés a nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalmi és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is.

Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

3. ábra: A sikeres város stratégiájának alapelemei
(Forrás: OFTK)

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Az átfogó célok megvalósulása érdekében az Országgyűlés megerősítette az OFTK tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt.

A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú – fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek:

Szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok

- versenyképes, innovatív gazdaság
- gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
- életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás,
- kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
- értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom
- jó állam, szolgáltató állam és biztonság
- stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme

Területi specifikus célok

- Az ország makroregionális szerepének erősítése
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Az OFTK **térszerkezeti és térhasználati elveket** is megfogalmaz, a térségi fejlesztésekben. A fejlesztési beavatkozások során mind a tervezésben, mind a végrehajtás során tekintettel kell lenni a természeti erőforrásokat védő térszerkezetre és a fenntarthatóságot biztosító területhasználatra, „zöldmezős fejlesztések helyett barnamezős fejlesztések szükségesek”.

„A takarékos és átgondolt területhasználat a legfontosabb térhasználati elvek egyike, a takarékos helyhasználatot érvényesíteni kell a településfejlesztésben is. A városok szétterülésének elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása az agglomerációs településeket is erősen érinti, valódi

térségi szintű térszervezési feladat. A vidékies területhasználatnál is kerülni kell a talajpusztulást, visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket. Az infrastruktúra-fejlesztések tervezésénél az ezt figyelembe vevő megoldásokat kell támogatni.”

Az OFTK 4. „**A megyék és Budapest területfejlesztési igényei és feladatai**” című fejezetében a főváros pozicionálása mellett a következő fejlesztési irányok kerültek kijelölésre:

- A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.
- Összehangolt fejlesztések a várostérségben – feladatmegosztás megszervezése.
- Egységes Budapest – hatékony közigazgatási rendszerrel.
- A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.
- Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készségalapú gazdaságfejlesztés, a zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.
- A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.
- A város és a Duna együttélésének megteremtése.
- Kiegyensúlyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.
- A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.
- Az összmagyarság identitásának erősítése, a Kárpát-medence kulturális központjaként.

Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (PMTFK)

Pest megye és Budapest egy fejlesztési térség, a fejlesztési és rendezési irányok összehangolása fontos feladat. Pest megye jövőképeinek alapja a diverzitás megtartása és erősítése a gazdaság, a kultúra, a média, a köz- és a szakoktatás, a felsőoktatás és a tudomány területein egyaránt. Ez jelenti egy olyan növekedés alapját, amely munkahelyeket teremt, nagyobb jövedelmet, kezelhető kockázatokat és a környezet, az erőforrások megkímélését - azaz fenntartható növekedést.

Pest megye átfogó és stratégiai céljai a következők:

TÁRSADALMI MEGÚJULÁS: testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek

- A szociális és közbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése.
- Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása.
- Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra.
- Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és társadalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése

GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA: az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve

- A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábbon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése.
- Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése.
- **Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az M0 mentén a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségében.**

- A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi és Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása.

TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA: a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet

- Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében.
- A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést.
- Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, az épített és a környezet értékeinek megóvása és fejlesztése
- Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában.
- Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása és a Homokhátság komplex fejlesztése

Ezen átfogó és stratégiai célok közül a XVIII. kerületet leginkább az M0 menti és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségének fejlesztési vonzatai érintik. A megye területfejlesztési koncepciója és a BTFK szoros együttműködésben készült, így az összhang biztosított. A két terv számos azonos elemet tartalmaz a térségre vonatkozóan.

Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK)

A területfejlesztési koncepció megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előírt állapotot. A koncepció célrendszerében a fejlesztési alapelvek – egyben, mint horizontális célok – olyan szemléleti alapvetések, amelyeket a célrendszer minden egyes elemére vonatkozóan következetesen alkalmazni kell: az élıhetőséget, a fenntarthatóságot, az esélyegyenlıséget.

4. ábra: A BTFK célrendszere (Forrás: BTFK)

Az átfogó célok Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoznak, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik. Az átfogó célok elérését kilenc stratégiai (specifikus) cél segíti.

Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP)

A FŐTEP a 2021-2027 évi európai uniós tervezési és végrehajtási időszakra vonatkozó dokumentum. A Tftv. 5.§ n)pontja szerint a **területfejlesztési program** „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv”. A területfejlesztési program stratégiai, valamint operatív programrészből áll. A FŐTEP átfogó fejlesztési célja az „Élhető Budapest Mindenkinék”, melyet az „Esélyteremtő Budapest”, a „Zöld Budapest” és a „Nyitott Budapest” stratégiai célok közvetlenül támogatnak (BP ITS 2021).

A célok elérését 5 prioritás szolgálja, melyek 19 intézkedést tartalmaznak. Ezek kerülnek a dokumentumban operatív szintű kifejtésre. A prioritások és intézkedések a következők:

Prioritások	Intézkedések
Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	1.1 Energiatakarékos épületek és szolgáltatások
	1.2. Távhőellátó rendszer fejlesztése
	1.3. Beruházás a körforgásos gazdaságba
	1.4. Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások
Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	2.1. Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése
	2.2. Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése
Alacsony kibocsátású városi mobilitás	3.1. Közösségi közlekedés fejlesztése
	3.2. Járműfejlesztés
	3.3. Aktív mobilitás feltételeinek javítása
	3.4. Digitális fejlesztések a közlekedésben
Esélyteremtő szolgáltatások	4.1. Szociális szolgáltatók fejlesztése
	4.2. Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok
	4.3. Lakhatási hátrányok csökkentése
	4.4. Prevenció, egészségmegőrzés
	4.5. Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása
	4.6. Lokális szolgáltatások igényekre alapozott minőségi fejlesztése
Versenyképes okos gazdaság	5.1. Fenntartható turizmus
	5.2. Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban
	5.3. Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében

Az EU kohéziós politika fő célja a területi különbségek mérséklése a régiók között. Ennek érdekében a 2021-2027 közötti időszakban öt szakpolitikai célkitűzés került meghatározásra:

1. Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1)
2. Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2)
3. Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság. (PO3)
4. Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása. (PO4)
5. A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5)

A 2021-27 között releváns operatív programok a következők:

- Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP)
- Humánfejlesztési Operatív Program (HOP)
- Mobilitás Operatív Program (MIOP)
- Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP)
- Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP)
- Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program (ZIKOP)

A 2021-2027-es uniós programozási időszakban a Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) biztosít kereteket a decentralizált, illetve területi alapú fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához, a kevésbé fejlett régiók és a fejlett régió - azaz Budapest – tekintetében egyaránt.

A FŐVÁROSI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) szerint a „*településfejlesztés feladata a településen élők számára a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása.*”

„*A településfejlesztési koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.*”

„*Az integrált településfejlesztési stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.*”

Pestszentlőrinc–Pestszentimre területét a többszintű önkormányzati rendszer, valamint a fejlesztési tervek egymásra épülése (tervhierarchia és az időtávok különbözősége) miatt több fővárosi és kerületi településfejlesztési dokumentum is érinti. A hatályos fővárosi településfejlesztési dokumentumok a következők:

- Budapest 2030 Hosszútávú Városfejlesztési Koncepció (továbbiakban: Budapest 2030),
- Otthon Budapesten Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban: Budapest ITS 2027).

A főváros hatályos hosszú távú településfejlesztési koncepciója Budapest teljes közigazgatási területére tartalmazza a településfejlesztés irányát. A Budapest 2030 a 767/2013.(IV.24.) Főv. Kgy. határozattal került jóváhagyásra, előíranyozza a 2030-ig elérendő hosszú távú célokat.

A Budapest 2030 elfogadását követően középtávú program is meghatározásra került – *ITS Budapest stratégia 2020, elfogadva a 923/2014. (VI.30.) Főv. Kgy. határozattal* -, mely 2014-ben és 2020 között állapított meg stratégiai irányelveket és célokat. E dokumentum felülvizsgálata és az új tervezési időszakra – 2021-2027 – szóló középtávú fejlesztési program – *Otthon Budapesten Integrált Településfejlesztési Stratégia* - 2021-ben a Fővárosi Közgyűlés 884/2021 (IV.28.) számú határozatával került elfogadásra.

Budapest 2030 Hosszútávú Városfejlesztési Koncepció

A városfejlesztési koncepció az Étv. szerint a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott olyan várospolitikai dokumentum, amely Budapest jövőbeni kialakítására vonatkozik.

A meglévő értékekre építve a következő jövőképet fogalmazza meg a koncepció:

„Budapest élhető és vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.”

A koncepció 4 átfogó célt határoz meg, amely Budapest meglévő értékeire és sokszínűségére alapoz, meghatározva azokat az irányokat, melyek az integrált fejlesztési elvek érvényesülése mellett Budapest jövőjének fejlesztési alapjait képezik:

- Budapest az Európai városhálózat erős tagja,
- Fenntartható, érték- és tudásalapú gazdaság,
- Egészséges, harmonikus, sokszínű városi környezet,
- Javuló életminőség, harmonikus együttélés.

A célok meghatározása a szemléleti alapvetések (élhetőség, fenntarthatóság, esélyegyenlőség) és az átfogó célok alapján történt. A kitűzött 17 cél és az átfogó célok viszonyát az alábbi táblázat mutatja be, egy-egy cél, eltérő mértékben ugyan, de egyszerre több átfogó célt is szolgál.

C É L O K		ÉLHETŐSÉG, FENNTARTHATÓSÁG, ESÉLYEGYENLŐSÉG ERŐSÍTÉSE A NÉPESSÉGMEGTARTÁS ÉRDEKÉBEN			
		BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROS- HÁLÓZAT ERŐS TAGJA	ÉRTÉK- ÉS TUDÁSALAPÚ, FENN- TARTHATÓ GAZDASÁG	HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET	JAVULÓ ÉLETMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS
1.	Kezdeményező városfejlesztés	■	■	■	■
2.	Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan	■	■	■	■
3.	Egységes Budapest	■	■	■	■
4.	Budapest nemzetközi és európai szerepkörének erősítése	■	■	■	■
5.	Egészséges környezeti feltételek megteremtése	■	■	■	■
6.	Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás	■	■	■	■
7.	Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
8.	A Dunával együtt élő város	■	■	■	■
9.	Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város	■	■	■	■
10.	A barnamezős területek a városfejlesztési célterületei	■	■	■	■
11.	Intelligens mobilitás	■	■	■	■
12.	Tudás-, készség- és zöldalapú gazdaságfejlesztés	■	■	■	■
13.	Öfenntartó városgazdálkodási rendszer	■	■	■	■
14.	A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	■	■	■	■
15.	Humán szolgáltatások optimalizálása	■	■	■	■
16.	Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése	■	■	■	■
17.	Befogadó, támogató és aktív társadalom	■	■	■	■

5. ábra: A Budapest 2030 célrendszere (Forrás: Budapest 2030)

Budapest ITS 2027

Az ITS Budapest városfejlesztésének 2027-ig szóló dokumentuma, mely összefoglalja és kijelöli azokat a konkrétabb ágazati és területi fejlesztési irányokat, projekteket és lényeges változtatási elemeket, ahol a Fővárosi Önkormányzat vezető és kezdeményező szerepet vállal a fővárosban felmerülő legfontosabb problémák és kihívások kezelése és megoldására figyelembe véve a Budapest 2030 hosszú távú céljainak megvalósítását.

A főváros jelenlegi integrált településfejlesztési stratégiája a Fővárosi Önkormányzat által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezte a középpontba – természetesen összehangolva és illeszkedve a Főváros egész területére elfogadott, illetve párhuzamosan készülő területfejlesztésidokumentummal. A hatályos ITS az okos város módszertanhoz is illeszkedve egy új szemlélettel készült el, melynek középpontjában az emberek állnak felmérve a lakosok igényeit, befogadva ötleteiket, együttműködésben velük. A stratégia időtávja illeszkedik az EU programozási ciklusához, tehát az 2021-2027 között megvalósítani tervezett fejlesztéseket és fejlesztési irányokat foglalja magába. 2027-et követően a projektek megvalósítására további 3 év áll rendelkezésre.

A Budapest 2030 hosszú távú koncepció céljai közül az élhető városfejlesztés tématerületei kerültek középpontba jelen tervezési időszakban. Az ITS 3 alapelveit fogalmaz meg, melyekre építve alakította ki célrendszerét.

1. **Szolgáltatás-fókuszú és emberléptékű fejlesztések!**
2. **Egymást erősítő, az itt élők számára hasznos fejlesztések!**
3. **Rugalmas, a tanulságok kiértékelésére alapozó fejlesztések!**

Az ITS három stratégiai célt jelöl ki, melyek meghatározzák a következő évek városfejlesztési beavatkozásainak fő irányát. Ezek a következők:

- **Esélyteremtő Budapest:** minden társadalmi réteg számára megfizethető lakhatás biztosítása, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása.
- **Zöld Budapest:** egy élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város feltételeinek megteremtése.
- **Nyitott Budapest:** kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.

Minden stratégiai célon belül további 6 operatív cél került meghatározásra, melyek egymást erősítve, kiegészítve értelmezhetők a következőképpen:

6. ábra: A Budapest ITS 2027 célrendszere és összefüggései (Forrás: Budapest ITS 2027)

Az ITS-ben meghatározott célokkal kapcsolatosan olyan eszközök és konkrét projektszintű beavatkozások kerültek megfogalmazásra, amelyek Pestszentlőrinc–Pestszentimre fejlesztési szándékait közvetett vagy közvetlen módon pozitívan támogatják.

II.B. Fenntartható közlekedés fejlesztése:

- **A 42-es villamos meghosszabbítása:** A meglévő Ady Endre úti villamosvonal meghosszabbításával a Havanna és a Gloriett lakótelepek feltárása, metrókapcsolatok biztosítása. Megállóhelyek felújítása, akadálymentesség biztosítása.
- **50-es villamos vonal akadálymentesítése:** cél a villamosvonal felújítása és akadálymentesítése és korszerűsítése. A Kossuth tér, Árpád utca, Baross utca, Szarvas Csárda tér peronjainak és környezetének megújítása, átépítése.

A Budapest ITS 2027 a főváros területén 3 akcióterületet különített el, melyek közül a „Kék-zöld hálózat akcióterület” és a „Városfejlesztés a barnamezős területeken” érinti a XVIII. kerületet. Ezenkívül projektként a Cséry-telep (kármentesítést igénylő terület) kezelése, míg a fővárosi érdekképviselőt kiemelten fontos területeiként feltüntetve a Ferihegyi térség (együttműködésben agglomerációs településekkel, magán fejlesztőkkel) került említésre.

Tematikus Fejlesztési Programok (TFP)

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény hatályos rendelkezései alapján Budapest Főváros Önkormányzatának feladata a Budapest területére eső fejlesztési elképzelések összehangolása; a fejlesztési tervezés koordinációja. E feladatkörből adódóan, egyben egy új tervműfajt létrehozva, zajlott le a Tematikus Fejlesztési Programok (TFP) tervezési folyamata a budapesti területi szereplők (elsősorban a kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat) részvételével. Intenzív közös munka során, 2014 tavaszán kerültek lefektetésre a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések három, majd 2015 tavaszától egy, összvárosi koordinációt igénylő témakörben, a kapcsolódó gazdasági, civil és szakmai szervezetek bevonásával:

- Duna menti területek összehangolt fejlesztése;
- Barnamezős területek fejlesztése;
- Szociális városrehabilitációs programok;
- Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés tematikus fejlesztési program.

A TFP-k kitűzött céljai az első három témakör esetében:

- a hosszú távú fejlesztési együttműködés kialakítása a fővárosban;
- a fejlesztések közötti szinergiák lehetőségének megteremtése;
- a főváros területére érkező uniós fejlesztési források felhasználásának koordinálása;
- e témák vonatkozásában Integrált Területi Beruházás megvalósításának előkészítése.

Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtés TFP kitűzött céljai:

- a Főváros és kerületei valamint a magánszféra szereplői közötti együttműködés és párbeszéd megerősítése a vállalkozásbarát üzleti környezet megteremtése céljából;
- az önkormányzat(ok) által birtokolt, és a gazdaságélénkítést, munkahelyteremtést közvetlenül szolgáló, vagy azt közvetlenül befolyásoló eszközök felmérése és javaslatok megfogalmazása azok hatékony felhasználására;
- összvárosi projektekre, intézményfejlesztésre, intézményi együttműködésre, pályázati konstrukciókra vonatkozó javaslatok meghatározása;
- a kormányzati partnerek által Budapesten gazdaságélénkítésre és munkahelyteremtésre fordított erőforrások hatékonyabb felhasználására, és a szabályozói környezetnek a TFP céljait támogató változásaira vonatkozó javaslatok megfogalmazása.

A HATÁLYOS KERÜLETFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc –Pestszentimre Településfejlesztési koncepció (2014-2030)

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testülete a 460/2015. (IX. 29.) számú határozatával fogadta el a kerület fejlesztési irányait és az azokat megalapozó Településfejlesztési koncepcióját (TFK). A 2015-ben elkészült Településfejlesztési koncepció Pestszentlőrinc-Pestszentimre hosszútávú jövőképét tárja elénk. A jövőkép szerint: a kerület *„önálló identitását megtartó, egyúttal térségi integráló szerepkörrel, bővülő munkahelykínálattal rendelkező kerület, mely lakóinak élhető és fenntartható otthona.”* (XVIII. kerület TFK)

A TFK a fejlesztési célok és irányok meghatározására horizontális célokat fektet le, melyeket a dokumentum célrendszerének minden elemére vonatkozóan kell alkalmazni. E horizontális célok:

- az együttműködés, partnerség – térségi, fővárosi, kerületközi, kerületi
- a kezdeményező településfejlesztés, valamint
- a klímatudatosság, fenntarthatóság szemlélete.

A Településfejlesztési koncepció célrendszere a horizontális célok mellett átfogó célokat – átfogó fejlesztéseket, a kívánt jövő elérését szolgáló, több ágazatot és tematikát is felölelő célok -, valamint tematikus és területi célokat – részcélok - is megállapít. Az átfogó célok nem különíthetők el élesen egymástól, így az egyes részcélok sem csoportosíthatóak kizárólag egy-egy átfogó cél alá.

A kerület három átfogó célt (A) állapít meg, melyek a következők:

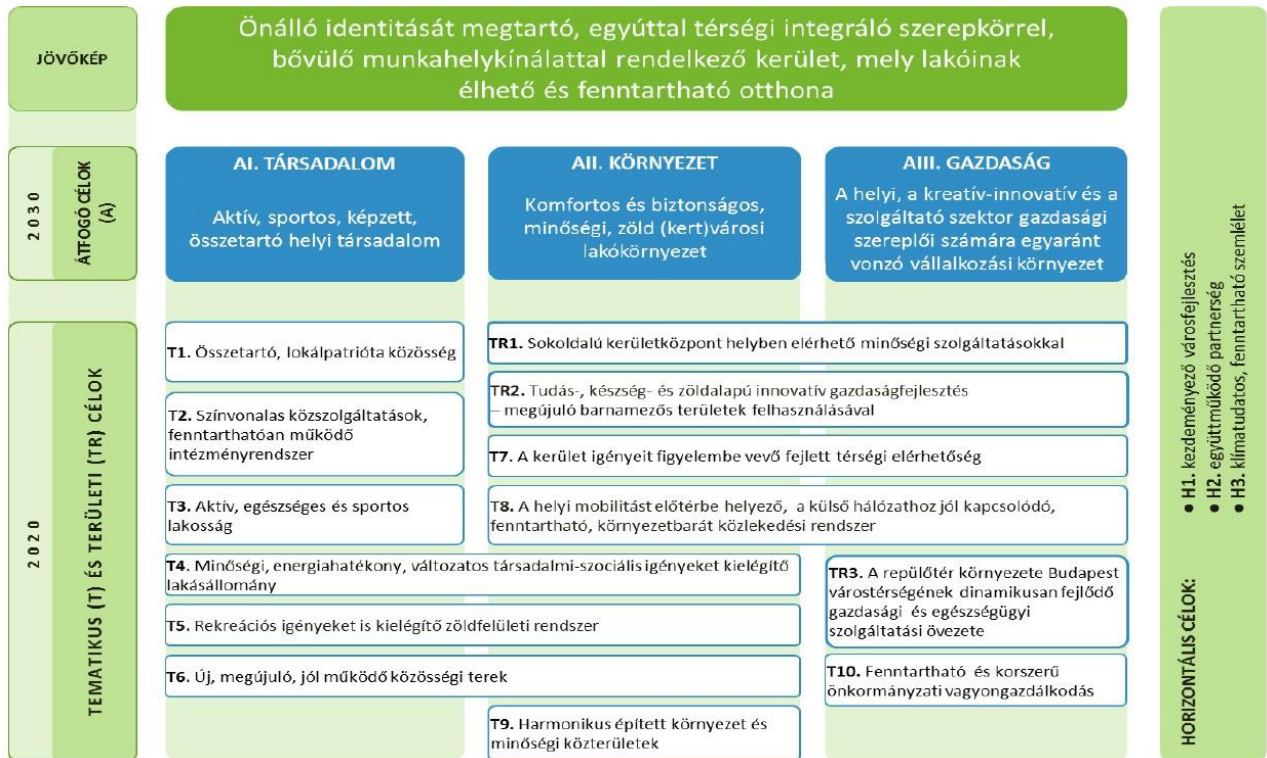
- A I. Aktív, sportos, képzett, összetartó helyi társadalom
- A II. Komfortos és biztonságos, minőségi zöld (kert)városi lakókörnyezet
- A III. A helyi gazdasági, a szolgáltatási és a kreatív-innovatív szereplők számára egyaránt vonzó vállalkozási környezet

A TFK a tematikus (T) és területi (TR) részcélok meghatározása során, az egyes célok beavatkozási eszközeire is javaslatot tesz, segítve azok tervezett jövőbeli megvalósulását. A kerületben meghatározott tematikus célok a következők:

- T1. Összetartó, lokálpatrióta közösség
- T2. Színvonalas közszolgáltatások, fenntarthatóan működő intézményrendszer
- T3. Aktív, egészséges és sportos lakosság
- T4. Minőségi, energiahatékony, változatos társadalmi-szociális igényeket kielégítő lakásállomány
- T5. Rekreációs igényeket is kielégítő zöldfelületi rendszer
- T6. Új, megújuló, jól működő közösségi terek
- T7. A kerület igényeit figyelembe vevő fejlett térségi elérhetőség
- T8. A helyi mobilitást előtérbe helyező, a külső hálózathoz jól kapcsolódó, fenntartható, környezetbarát közlekedési rendszer
- T9. Harmonikus épített környezet és minőségi közterületek
- T10. Fenntartható és korszerű önkormányzati vagyongazdálkodás

A kerület három területi célt határoz meg, melyek a következők:

- TR1. Sokoldalú kerületközpont helyben elérhető minőségi szolgáltatásokkal
- TR2. Tudás-, készség- és zöldalapú innovatív gazdaságfejlesztés – megújuló barnamezős területek felhasználásával
- TR3. A repülőtér környezete Budapest várostérségének dinamikusan fejlődő gazdasági és egészségügyi szolgáltatási övezete

7. ábra: A TFK célrendszere (Forrás: XVIII. kerület TFK)

A fent felsorolt tematikus és területi célok felül a TFK a kerületben 23 településrészt, és azokat összefogóan három csoportot különböztet meg. A településrészek megkülönböztetése és elnevezéseik jóváhagyása 2016. IV. 14-ei hatállyal a *közterület- és városrésznevek megállapításáról, azok jelöléséről, valamint a házszám-megállapítás szabályairól* szóló 94/2012. (XII. 27.) Főv. Kgy. rendelet 3. melléklete által történt. A csoportosítást az egyes településrészek hasonló karakterei, igényei és hiányosságai indokolják. E csoportok hasonlóan viszonyulnak a különböző részcélokhoz.

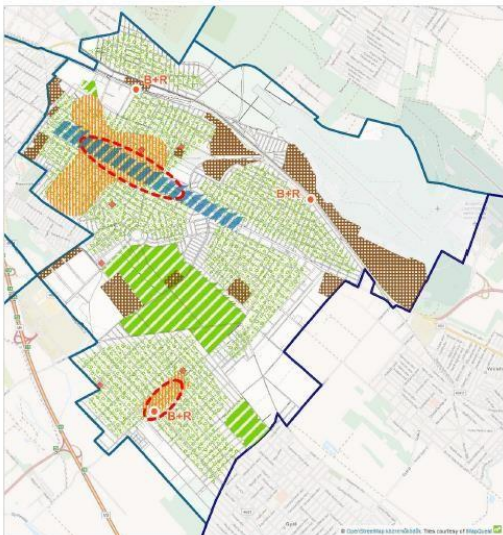
A kerületben elkülönített csoportok és fejlesztési céljaik a következők:

- *Nagyvárosias, illetve központi jellegű városrészek:* Lakatostelep, Lónyaytelep, Havanna-lakótelep, Szent Lőrinc-lakótelep, Krepuska Géza-telep

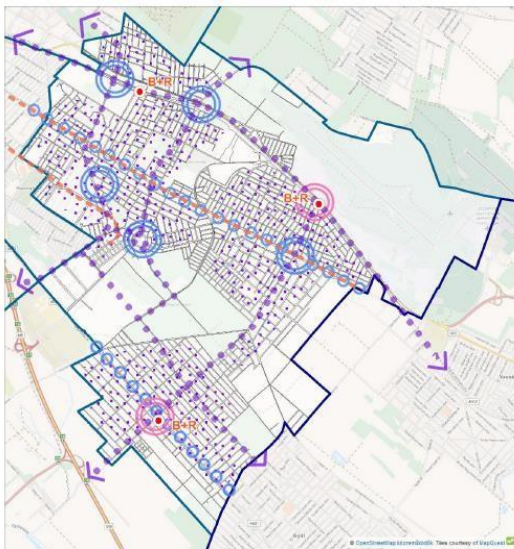
Tervezett fejlesztések: Intézményfejlesztések; időskorúak ellátásának fejlesztése; komplex közösségi tér megújítások; energiahatékonyság fejlesztése; leromló területek megújítása és társadalmi felzárkóztatása; parkoló területek fejlesztése; kerületközponti területek funkcióinak felélesztése; gyalogos és kerékpáros infrastruktúra fejlesztések; kulturális létesítmények felújítása

- *Kertvárosias településrészek:* Erzsébettelep, Bélatelep, Szemeretelep, Ganztelep, Bókaytelep, Szent Imre-kertváros, Kossuth Ferenc-telep, Újpétertelep, Ganzkertváros, Belsőmajor, Erdőskert, Almáskert

Tervezett fejlesztések: lakófunkciót kiegészítő tevékenységek bővítése; sportközpontok elérhetőségének javítása, épületének felújítása; szabadidős lehetőségek bővítése; közterületek fejlesztése; parkolás rendezése; közösségi közlekedés fejlesztése; kerékpáros hálózat fejlesztése; nem zavaró hatású gazdasági tevékenységek jelenlétének megerősítése a barnamezős területek hasznosításával; innovatív iparágak fejlesztése és megtelepedésének elősegítése

- FEJLESZTÉSI TÉRSÉGEK**
Épített környezet
- Erdő és nagyméretű zöldterületek használhatóságának, elérésének, biztonságának javítása, fejlesztése, minőségi megújítás (Péterhalmi-erdő, Kapocs utcai erdő, Erőmű-tó)
 - Kertvárosi karakter erősítése (zöldfelületek, értéktartományok, arculat)
 - Gyalogos prioritású közterületmegújítás lehetséges területei (lakótelepi közterületek, központ)
 - Fő közűthálózati elemeket kísérő arculatprogram (Üllői út)
 - Központ erősítése (komplex szolgáltatások, központképző funkciók, városépítészeti minőség, gyalogos prioritású zónák)
 - Alulhasznosított, műszakilag igénybevett vagy használaton kívüli területek fejlesztése
 - Vasúti megálló, B+R
 - Sport, rekreációs és szabadidő funkció

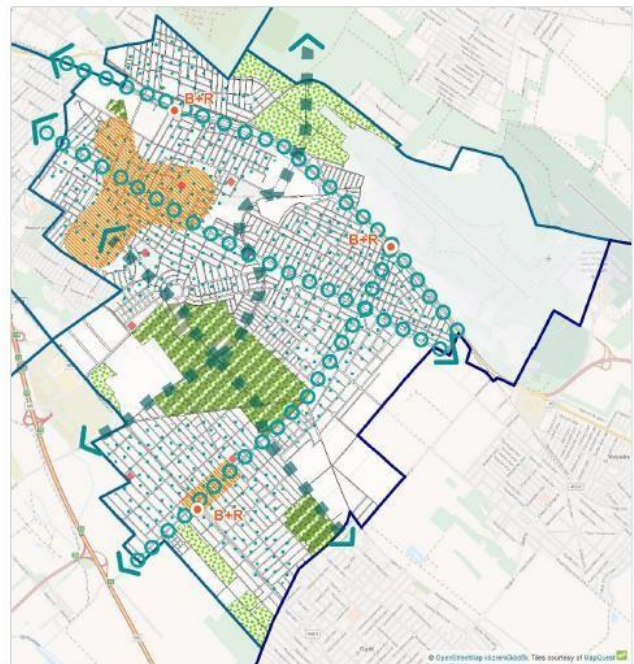
- FEJLESZTÉSI TÉRSÉGEK**
Közúti és közösségi közlekedés, hálózati kapcsolatok lehetséges megújítása
- Kerületen belüli közúti hálózat főbb új vagy megújuló elemei, kapcsolódási irányai
 - Jelentős átmenő forgalmi terhelés konfliktusainak oldása
 - Megújuló és meghosszabbított közútpályás közlekedési elem
 - Lakóutcákban tempo 30-as övezet
 - Vasúti megálló, B+R
 - Új vagy megújuló/megújítandó közlekedési csomópont
 - Nagykapacitású közútpályás, közösségi közlekedési módváltás

8. ábra: A kerület fejlesztési térségei az épített környezet (fent), közlekedési infrastruktúra (lent), aktív mozgáson alapuló közlekedés és természeti rendszer tekintetében (jobbra lent). (Forrás: TFK 2015)

▪ *Jellemzően heterogén, illetve egyedi karakterű településrészek:* Ferihegy, Rendessytelep, Miklóstelep, Liptáktelep, Gloriett-telep, Halmierdő

Tervezett fejlesztések: Gyömrői út fejlesztése; repülőtér melletti lehetséges gazdasági területek fejlesztése; kreatív-innovatív és szolgáltató ipar fejlesztése; komplex programok a leromló településrészek megújítására (Liptáktelep, Rendessytelep); barnamezős tartalékok kihasználása; Üllői út gyalogosbaráttá tétele és a városközponti területek összekapcsolása; minőségi zöld- és közterületek kialakítása; Halmierdő közjóléti funkciójának erősítése.

A TFK továbbá bemutatja a koncepció külső összefüggéseit, a felsőbbrendű dokumentumokhoz való kapcsolódásait, valamint kiinduló adatokat és ajánlásokat biztosít a tervezés további feladataihoz, segítve az egyes részcélok elérésének megvalósulását. Javaslatot tesz a tematikus és területi célok között is szereplő műszaki infrastruktúra hálózat elemeinek térbeli rendjére, valamint a területfelhasználás esetleges változásaira az élehető természeti környezet megtartása mellett.

- FEJLESZTÉSI TÉRSÉGEK**
Kerékpáros és gyalogos közlekedés, természeti környezet
- Erdő és nagyméretű zöldterületek használhatóságának, elérésének, biztonságának javítása, fejlesztése, minőségi megújítás (Péterhalmi-erdő, Kapocs utcai erdő, Erőmű-tó)
 - Kerületi erdők
 - Gyalogos prioritású közterületmegújítás lehetséges területei (lakótelepi közterületek, központ)
 - Főbb közűthálózati elemeket kísérő kerékpárút (párhuzamos utcán vagy védetten vezetett kerékpárút)
 - Rekreációs területeket összekötő, zöldfelületen vezetett kerékpárút
 - Lakóutcákban, tempo 30-as övezetben kerékpárral járható utcák, forgalomtechnikai támogatással segített kerékpárközlekedés
 - Vasúti megálló, B+R
 - Sport, rekreációs és szabadidő funkció

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc -Pestszentimre Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2014-2020)

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testülete a 461/2015. (IX. 29.) számú határozatával fogadta el a 2014-2020-as időszakra szóló Integrált Településfejlesztési Stratégiáját (ITS). A Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott hosszú távú célokra épülő, a kerület stratégiai célkitűzéseit és középtávú jövőképét tartalmazó dokumentum a KMOP-6.2.1/K-13-2014-0002 „Közép-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” projekt keretében készült el.

Az ITS a TFK-ban meghatározott jövőkép és célok elérése érdekében öt fő típusba sorolja az egyes projektcsomagokat, melyek egymáshoz illeszkedve a lehető leghatékonyabban szolgálják a kerület stratégiai céljainak elérését. Az ITS-ben alkalmazott projekttypusok a következők:

- **Kulcsprojekt:**
 - kiemelten fontos fejlesztés, alapvető feltétele valamely fő középtávú kerületi cél elérésének,
 - előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának,
 - széles spektrumú, a kerület egészére hatást gyakorló beavatkozás/-csomag,
 - nem feltétlenül integrált, ugyanakkor jellemzően további projektek kapcsolódnak hozzá.
- **Tematikus komplex projekt:**
 - egy adott tématerülethez szorosan kapcsolódó, de különböző típusú beavatkozásokat tömörítő projektcsomag, mely komplex szemlélettel szoft és infrastrukturális elemeket egyaránt magába foglal,
 - a kerület egészére vagy annak jelentős részére kiterjed,
 - komplexitásuk miatt várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idézzenek elő az akcióterületen.
- **Akcióterület projekt:**
 - térben koncentrált és egymással összehangolt részprojektek csomagja,
 - egy jól lehatárolt területen (egybefüggő vonallal körülhatárolható akcióterületen végbemenő) végrehajtott, integrált fejlesztés,
 - a beavatkozások érzékelhető, közvetlen változást idéznek elő az akcióterületen, közvetett hatásuk kiterjedhet a kerületrész(ek)re, és az egész kerületre,
 - egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését.
- **Hálózatos projekt:**
 - egymással tematikailag összehangolt (alapvetően homogén) és térben kapcsolódó részprojektek csomagja,
 - a kerület egészére vagy annak jelentős részére kiterjed és/vagy hatást gyakorol,
 - az egyes projektelemek egy együttműködő rendszert hoznak létre,
 - egyes projektelemei jól lokalizálhatók, a későbbiekben – indokolt esetben – az akcióterületi fejlesztések rendszerébe is bevonhatók.

- **Egyéb szoft jellegű projektek:**
 - egyéb, a fentiekhez nem besorolható, kisebb léptékű, de lényeges szerepű, hiánypótló társadalmi-közösségi-gazdasági-környezeti célú, szoft beavatkozások.

Az ITS-ben szereplő projekttypusok és az egyes projektek fontosabb tartalmi elemei a következők:

KULCSPROJEKTEK

- KULCS-1. A repülőtéri térség gazdaságfejlesztése
- KULCS-2. A kerület zöldfelületeinek lakosságbarát és fenntartható megújítása
- KULCS-3. Fenntartható, hatékony energiahasználat megvalósítása

TEMATIKUS KOMPLEX PROJEKTSOMAGOK

- TEM-1. A kerületi sportélet és szabadidős tevékenységek fellendítése
- TEM-2. Szociális és gazdaságügyi ellátás fejlesztése
- TEM-3. Az önkormányzati gazdálkodás hatékonyságának és fenntarthatóságának további javítása
- TEM-4. A helyi közösségi-kulturális élet színesítése, gazdagítása
- TEM-5. A kerületi identitás és imázs erősítése
- TEM-6. Innovatív, környezetbarát gazdaságfejlesztés – a megújuló barnamezős területek menedzselésével

AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK

- AKC-1. Városközpont és alközpontok fejlesztése
- AKC-2. Élhető és fenntartható Havanna-lakótelep
- AKC-3. Szociális városrehabilitáció megvalósítása a szegregáció csökkentése érdekében

HÁLÓZATOS PROJEKTSOMAGOK

- HAL-1. A kerületen belüli közlekedési kapcsolatok javítása, a környezetbarát módok előtérbe helyezésével
- HAL-2. A közösségi közlekedés szerepének növelése, a kerület elérhetőségének javítása
- HAL-3. Infrastruktúra-fejlesztések

EGYÉB, KÖZÉPTÁVÚ SZOFT PROJEKTEK

- SZOFT-1: A kerületi kommunikáció és információáramlás javítása
- SZOFT-2: Átfogó összehasonlító vizsgálat az önkormányzati fenntartású létesítmények működtetéséről
- SZOFT-3: Az Önkormányzat további nemzetközi partnerségi projektekből való részvétele
- SZOFT-4: TSZT/FRSZ által biztosított területi tartalékok átgondolt felülvizsgálata

Az ITS célrendszerén felül 5. fejezetében tárgyalja az „Antiszegregációs programot”, mely a Központi Statisztikai Hivatal adataira támaszkodva tárja fel a kerület szegregált, illetve szegregációval veszélyeztetett területeit. A program célja: „hogyan az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a kerületben.” (ITS) A fejezet foglalkozik a KSH által lehatárolt szegregált területek helyzetelemzésével, ezen belül a kerület demográfiai viszonyaival, hangsúlyosan a lakótelepekkel (kiemelve a Havanna lakótelepet, mint szegregációval legveszélyeztetettebb területet), valamint a közművesítettséggel. Foglalkozik továbbá a tervezett fejlesztések, egyes ágazati politikák szegregációs hatásának felmérésével, ahol bemutatja az oktatási szegregáció helyzetét a kerületben, az oktatásban, valamint a lakásmobilitás elősegítése érdekében teendő anti-szegregációs lépéseket, továbbá gyermekvédelmi tevékenységet a szegregáció csökkentése érdekében.

Az ITS utolsó fejezeteiben kerülnek meghatározásra a stratégia külső és belső összefüggései. Az ITS felsőbbrendű dokumentumokkal és az Európai Unió dokumentumaival való illeszkedésének bemutatása, valamint és a kerületi Fejlesztési kihívásoknak való megfeleltetés. Az ITS bemutatja még a megvalósítás fő kockázatait, eszközeit és nyomon követését, kifejtésre kerül a városmenedzsment rendszere és szervezeti keretei, tárgyalja a partnerség szerepét és a monitoring rendszert.

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc - Pestszentimre Önkormányzatának 2020-2024. évekre vonatkozó Gazdasági Programja

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata a 93/2020. (IV.30.) polgármesteri határozatával fogadta el a kerület 2020-2024. évekre vonatkozó Gazdasági Programját. A dokumentum kijelenti, hogy a kerület gazdasági pozíciója az elmúlt évtizedben romlott, így a tervezési időszakban elengedhetetlen *„hogy ebben a rendkívül forráshiányos környezetben biztosítani lehessen a futó beruházások befejezéséhez szükséges forrásokat, és a források hatékonyabb felhasználásával magasabb színvonalon lehessen biztosítani az önkormányzat által ellátott kötelező és önként vállalt feladatokat.”* (Gazdasági Program)

A Gazdasági Program stratégiai célkitűzéseit három szinten tárgyalja, melyek a gazdasági stratégiai célok, közösségi stratégiai célok és ökológiai stratégiai célok. A program ezen felül fejlesztési célokat is megfogalmaz a hatékony kerületi gazdálkodás érdekében. Ezek a következőkre vonatkoznak:

- Folyamatban lévő projektek
- További tervben lévő projektek
- Környezettudatosság fejlesztése és támogatása
- Az energiatermelés és felhasználás környezetkímélőbbé tétele
- Szociális városrehabilitáció

A program kitér a kerület vagyoni és lakásgazdálkodási helyzetének elemzésére, az önkormányzati vagyongazdálkodás és vagyonhasznosítás kérdéseire, valamint az ezekkel kapcsolatos célkitűzésekre. Az Önkormányzat célja a *„meglévő vagyon növelése vásárlás, illetve kisajátítás által, gyarapítása, fenntartása - ezen belül üzemeltetés, karbantartás, felújítás, - hasznosítása.”* (Gazdasági Program)

A program külön fejezetekben tárgyalja a településfejlesztés, városüzemeltetés vonatkozásában követendő irányokat, fejlesztési kihívásokat, a közszolgáltatások biztosítására, színvonaluk javítására vonatkozó megoldásokat. Kitér a környezetvédelem elemeire is és feltárja a környezeti problémákat, konfliktusokat, továbbá megfogalmazza a foglalkoztatás, munkahelyteremtés feltételeinek elősegítését, a humán-erőforrás és a humán szolgáltatások fejlesztésének lehetőségeit.

KIEMELT BERUHÁZÁSOKRA VONATKOZÓ KORMÁNYHATÁROZATOK ÉS RENDELETEK

A nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházások listája a kerületben a következő:

- Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közúti elérhetőségének javítása
- Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér kötöttpályás kapcsolatának kialakítása
- Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér fejlesztésére irányuló beruházások
- Budapest XVIII. ker., Ipacsfa utca 14. (HRSZ. 140018/2) szám alatt létesülő Logisztikai És Szolgáltató Központ
- BMSK Beruházási, Műszaki Fejlesztési, Sportüzemeltetési és Közbeszerzési Zrt. beruházásában 3 általános iskola felújítása, melyek:
 - Brassó Utcai Általános Iskola (1182 Budapest, Brassó utca 1.)
 - Kastélydombi Általános Iskola (1188 Budapest, Nemes utca 56-60.)
 - Gulner Gyula Általános Iskola (1183 Budapest, Gulner Gyula u. 2.)

A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló – módosított – 1996. évi XXI. törvény szerint a területrendezés feladata különösen „a környezeti adottságok feltárása és értékelése; a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének – az ágazati koncepciókkal összhangban történő – megállapítása, az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása.”

A korábbi Országos Területrendezési Terv - 2003. évi XXVI. törvény (OTrT) – és a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve – 2005. évi LXIV. törvény (BATrT) -, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervével együtt, 2019. március 15-én hatályát veszítette a 2018. december 28-án elfogadásra került új, Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MATrT) alapján. Az MATrT 90. § (1) bekezdése alapján az új törvény hatálybalépését követően indult eljárásokban az új törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

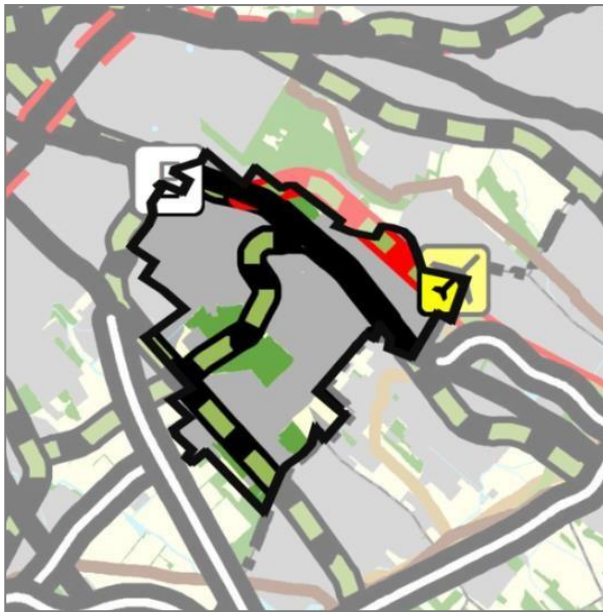
Az MATrT 19. § (4) bekezdése és az MATrT 42. § (2) bekezdése alapján, a jó termőhelyi adottságú szántók övezetének, az erdőtelepítésre javasolt terület övezetének, a tájképvédelmi terület övezetének, a vízminőség-védelmi terület övezetének, a rendszeresen belvízjárta terület övezetének, a nagyvízi meder övezetének, az ásványi nyersanyagvagyon övezetének, a földtani veszélyforrás terület övezetének és a VTT-tározók övezetének területi lehatárolását és övezeti szabályait a területrendezésért felelős miniszter rendeletben állapítja meg. Az említett övezetek a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MvM rendeletben (továbbiakban: MR) kerültek meghatározásra.

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (MATrT)

Az MATrT 2. melléklete – Az Ország Szerkezeti Terve – alapján a XVIII. kerület túlnyomó része települési térség területfelhasználási kategóriába sorolt. Nagyobb erdőgazdálkodási térség a Halmierdő, valamint Gloriett-telep és Erdőskert városrészek területén található, de kisebb foltok megjelennek a Belsőmajor, Bélatelep és Ferihegy területén is. Mezőgazdasági térség elszórta a Halmierdő, Almáskert, Gloriett-telep, Ferihegy és Belsőmajor területén ábrázolt. Vízgazdálkodási térségbe sorolt a Halmierdő nyugati határán futó csatorna.

Az Ország Szerkezeti Terve tervlap alapján a XVIII. kerületet érintő közlekedési – energetikai hálózatok és egyedi építmények:

- Meglévő főút
- Meglévő egyéb országos törzshálózati vasúti pálya
- Tervezett egyéb országos törzshálózati vasúti pálya
- Meglévő nemzetközi kereskedelmi repülőtér
- Meglévő egyéb 50 MW, vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű

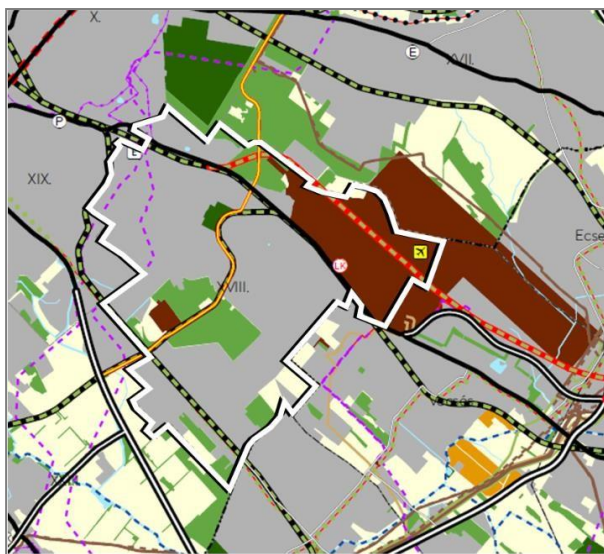

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények		Energetikai hálózatok és egyedi építmények	
	Gyorsforgalmi út (meglévő)		Atomerőmű (meglévő)
	Gyorsforgalmi út (tervezett)		Atomerőmű (tervezett)
	Főút (meglévő)		Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (meglévő)
	Főút (tervezett)		Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (tervezett)
	Nagysebességű vasútvonal (tervezett)		750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)		750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (tervezett)		400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	Nemzetközi kereskedelmi repülőtér (meglévő)		400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre fejleszhető repülőtér (meglévő)		220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	Országos kerékpárútvonal		220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	Országos kikötő (meglévő)		Földgázszállító vezeték (meglévő)
	Határkikötő (meglévő)		Földgázszállító vezeték (tervezett)
Országos területfelhasználási kategóriák			Kőolajszállító vezeték (meglévő)
	Erdőgazdálkodási térség		Termékvezeték (meglévő)
	Mezőgazdasági térség		
	Vízgazdálkodási térség		
	Települési térség		

9. ábra: Az Ország Szerkezeti Terve - részlet (MATrT 2. melléklet)

Az MATrT 7. melléklete – Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve alapján – mely illeszkedik az Ország Szerkezeti Tervéhez - a kerület területét a következő térségi területfelhasználási kategóriák érintik.

- *Települési térség* – a kerület nagyobb hányada
- *Erdőgazdálkodási térség* – Halmierdő, Gloriett-telep, Ferihegy, Erdőskert, Bélatelep, Belsőmajor területén
- *Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség* – Miklóstelep területén
- *Mezőgazdasági térség* – Halmierdő, Gloriett-telep, Almáskert, Belsőmajor és Ferihegy területén
- *Vízgazdálkodási térség* – Halmierdő nyugati határán futó csatorna, Erzsébettelep területén található Balázs-tó
- *Sajátos területfelhasználású térség* – Ferihegy és Halmierdő területén.

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények		Térségi területfelhasználási kategóriák	
	Gyorsforgalmi út (meglévő)		Erdőgazdálkodási térség
	Gyorsforgalmi út (tervezett)		Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség
	Főút (meglévő)		Mezőgazdasági térség
	Főút (tervezett)		Kertészmezőgazdasági térség
	Térségi szerepkörű összekötő út (meglévő)		Vízgazdálkodási térség
	Térségi szerepkörű összekötő út (tervezett)		Települési térség
	Mellékút (meglévő)		Sajátos területfelhasználású térség
	Mellékút (tervezett)		
	Térségi jelentőségű P+R parkoló	Energetikai hálózatok és egyedi építmények	
	Nagysebességű vasútvonal (tervezett)		Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (meglévő)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)		5-50 MW névleges teljesítőképességű erőmű (meglévő)
	Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (tervezett)		400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	Országos vasúti mellékvonal (meglévő)		400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	Nemzetközi kereskedelmi repülőtér (meglévő)		220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
	Térségi repülőtér (meglévő)		220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
	Országos kerékpárútvonal		Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat (meglévő)
	Térségi kerékpárútvonal (meglévő)		Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat (tervezett)
	Térségi kerékpárútvonal (tervezett)		Átvitelt befolyásoló 132 kV-os elosztó hálózat (meglévő)
	Országos kikötő (meglévő)		Földgázszállító vezeték (meglévő)
	Térségi kikötő (meglévő)		Földgázszállító vezeték (tervezett)
	Térségi kikötő (tervezett)		Földgázszállító vezeték (meglévő)
	Kompátkelőhely (meglévő)		Kőolajszállító vezeték (meglévő)
	Térségi logisztikai központ (meglévő)		Termékvezeték (meglévő)
	Térségi logisztikai központ (tervezett)		

10. ábra: Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve – részlet (MATrT 7. melléklet)

A Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve alapján a kerületet érintő további elemek:

- Meglévő főút
- Tervezett térségi szerepkörű összekötő út
- Meglévő egyéb országos törzshálózati vasúti pálya
- Tervezett egyéb országos törzshálózati vasúti pálya
- Meglévő nemzetközi kereskedelmi repülőtér
- Tervezett térségi logisztikai központ
- Meglévő egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű
- Meglévő 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték
- Meglévő térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat
- Tervezett térségi kerékpárútvonal

Az MATrT mellékleteinek elemzése:

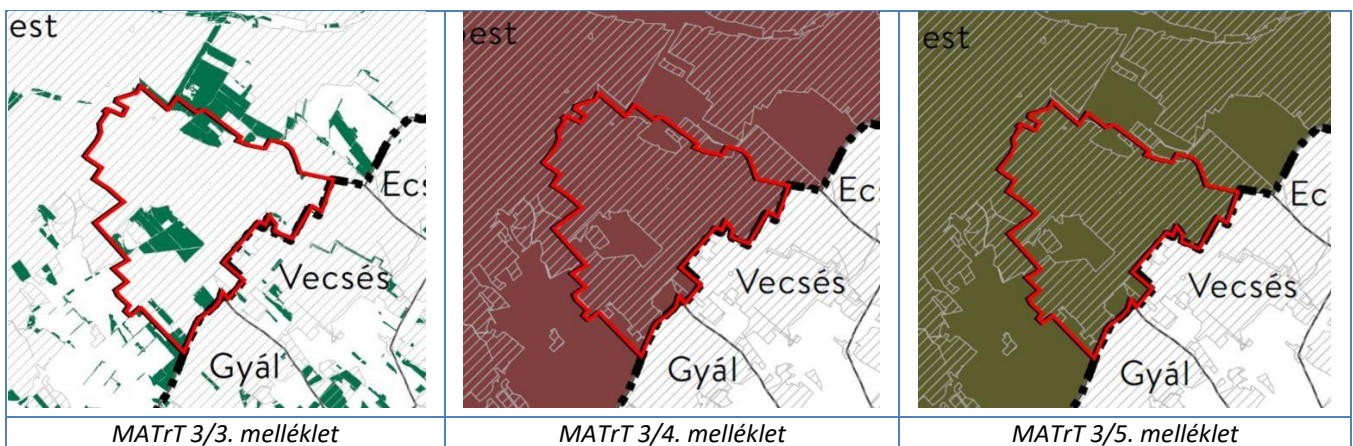
A kerületet a 3/1. melléklet: *„Ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat puffertérületének övezete”* nem érinti. (Legközelebb a XXIII. kerületben találhatóak meg az ökológiai hálózat elemei)

A kerületet a 3/2. melléklet: *„Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete”* nem érinti.

A 3/3. melléklet: *„Erdők övezete”* a kerületet több ponton is érinti. Erdő övezet található Bélatelep területén a Frangepán utcától északra eső részen, valamint ehhez csatlakozva Ferihegyen és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területén több, kisebb foltban. Nagyobb összefüggő erdő övezet található a Halmierdő területén. Délen Erdőskert területén a Kapocs utca – Kisfaludy utca – városhatár között, valamint Belsőmajor területén főként a Szövet utca és a Belsőmajor dűlő közötti területeken.

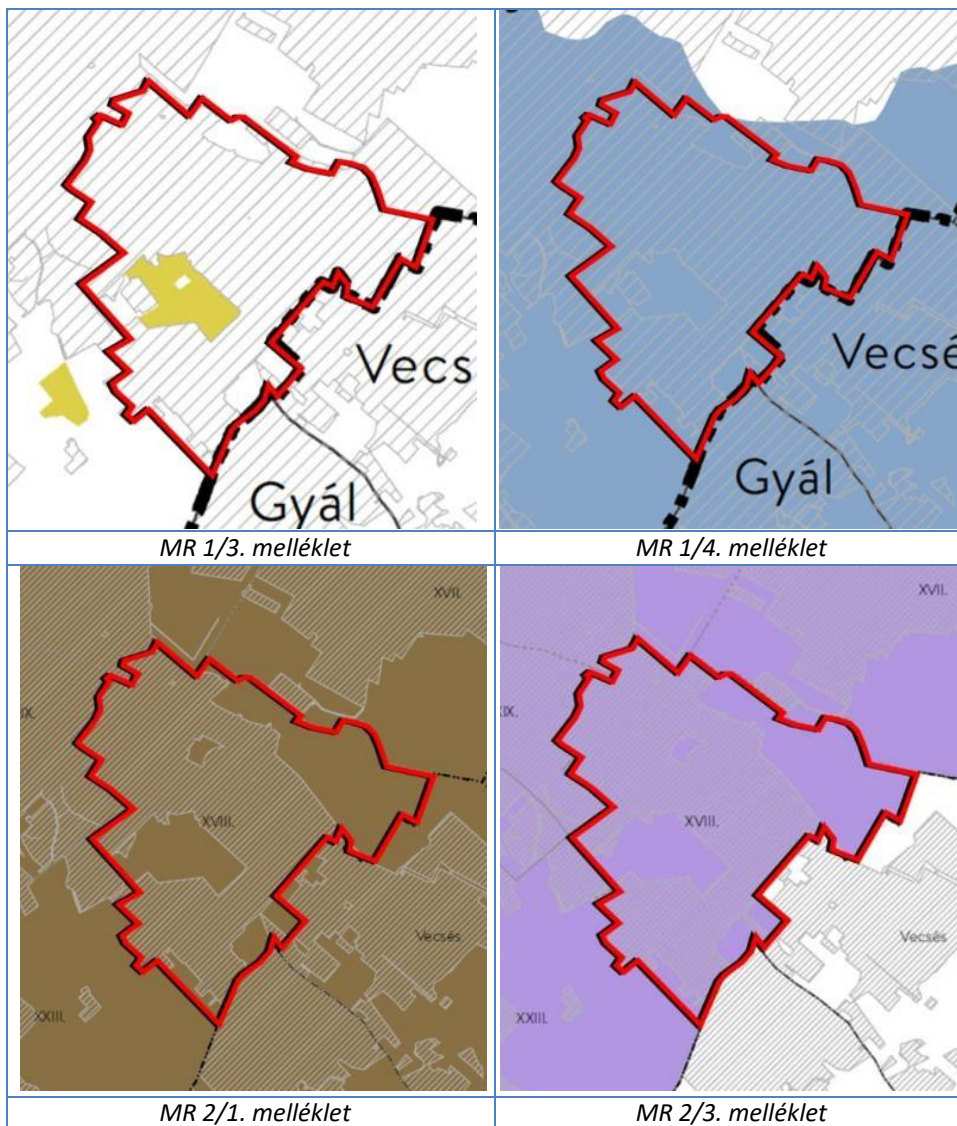
A 3/4. melléklet: *„Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések”* szerint teljes Budapest, így a XVIII. kerület is „Világörökségi és világörökségi várományos területek által érintett település”.

A törvény 3/5. melléklete: *„Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések”* szerint a Főváros teljes területe, így a XVIII. kerület is „Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett település”.

A kerület területét a *területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról* szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet (a továbbiakban: MR.) alábbi mellékletei érintik:

- 1/3. melléklet: „*Tájképvédelmi terület övezete*”. A Halmierdő és Gloriett-telep területén található Halmierdő erdőterületét érinti.
- 1/4. melléklet: „*Vízminőség-védelmi terület övezete*” a kerület teljes területét érinti.
- 2/1. melléklet: „*Ásványi nyersanyagvagyon övezete által érintett települések*” az egész Főváros, így a teljes XVIII. kerület területét érinti.
- 2/3. melléklet: „*Földtani veszélyforrás terület övezete által érintett települések*” az egész Főváros, így a teljes XVIII. kerület területét érinti.

A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – A XVIII. KERÜLET FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

A XVIII. kerületnek az elővárosi zóna részeként Budapesten kívüli két szomszédos települése van: Gyál és Vecsés. Pestszentlőrinc-Pestszentimre Budapesten belül a következő kerületekkel határos: X., XVII., XIX., XX., XXIII. Az alábbiakban kizárólag azokat a rendezési tervi elemeket mutatjuk be, melyek a kerület településrendezési eszközeire valamilyen módon hatással lehetnek.

Gyál

Gyál északnyugati része határos a XVIII. kerülettel. A településre vonatkozóan Gyál Város Önkormányzatának 190/2014. (XI.27.) számú önkormányzati határozatával elfogadott Településszerkezeti Terve a hatályos (utolsó módosítása: 130/2018. (VI. 28.) Kt. határozattal). A településszerkezeti terv szerint Gyál a XVIII. kerülethez főként kertvárosias lakóterületekkel csatlakozik, csupán a Kőrösi út mentén találhatóak településközponti területek. A Kőrösi út mentén továbbá kerékpárút - infrastruktúra elem tervezett.

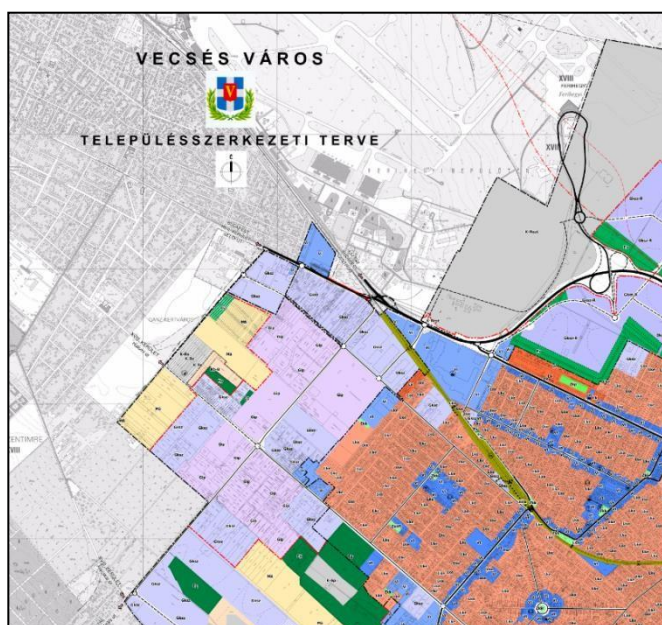
11. ábra: Gyál TSZT - részlet

A budapesti városhatár mentén lévő település közúthálózata szervesen összekapcsolódik Pestszentlőrinc – Pestszentimre hálózatával.

Vecsés

Vecsés nyugati, északnyugati része határos a XVIII. kerülettel. A településre vonatkozóan Vecsés Város Önkormányzatának 94/2016. (IV.26.) számú önkormányzati határozatával elfogadott Településszerkezeti Terve a hatályos, amelyet legutóbb 2020. júliusában módosítottak.

Vecsés elsősorban gazdasági, általános mezőgazdasági és különleges rekreációs területekkel, valamint a repülőtér esetében különleges repülőtér területtel csatlakozik a XVIII. kerülethez. Az Üllői út mentén intézményi vegyes terület található.

12. ábra: Vecsés TSZT - részlet

Vecsés közúthálózata több ponton is csatlakozik Pestszentlőrinc – Pestszentimre hálózatához. Új infrastrukturális elemként meg a Halomi út meghosszabbítása, kerékpárúttal kísérvé, valamint a Lőrinci út meghosszabbítása a településhatárig és annak mentén, továbbá az Aratás és az Alacskai útba körforgalommal csatlakozó, a Határ úttal párhuzamos új út kiépítése. Ezen kívül a repülőtér területén tervezett településszerkezeti jelentőségű utak, valamint tervezett nagysebességű vasútvonal (több nyomvonallal) ábrázoltak. A TSZT 2021 a Budapest–Cegléd vasútvonalat keresztező Üllői út esetében a szintbeni közúti-vasúti keresztezés kiváltására külön szintű kapcsolat létesítését tartalmazza.

A szomszédos budapesti kerületek

A XVIII. kerülettel határos budapesti kerületekre a Fővárosi Közgyűlés 50/2015. (I. 28.) Főv. Kgy. határozatával elfogadott, azóta többször módosított, 2017-ben és 2021-ben pedig átfogó módosításon is átesett. Jelenleg Budapest Főváros Településszerkezeti Terve 364/2021. (II.24.) Főv. Kgy. határozattal módosított tartalma (továbbiakban: TSZT 2021) van érvényben.

„Budapest főváros kétszintű önkormányzata (a főváros önkormányzati rendszere) a fővárosi és a kerületi szintű önkormányzatokból áll.” (Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, 22. § (1)) Minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik, melyek feladata többek között a helyi településrendezés, településfejlesztés; a helyi településrendezési szabályok megalkotása (a fővárosi településrendezési terv alapján) (23. § (5)).

A XVIII. kerület és szomszédos kerületeinek kapcsolatai, hatásai:

X. kerület – Kőbánya

A közös közigazgatási határ rövid, amely nagyobb részben jelentős elválasztó hatást kifejtő elemek mentén húzódik, mint például az Új köztemető zárt területe. Pestszentlőrinc–Pestszentimre közúthálózatával a kapcsolatok korlátozottak. A Felsőcsatári út, majd az Ajtony utca és Harmat utca mentén településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonala tervezett.

XVII. kerület - Rákosmente

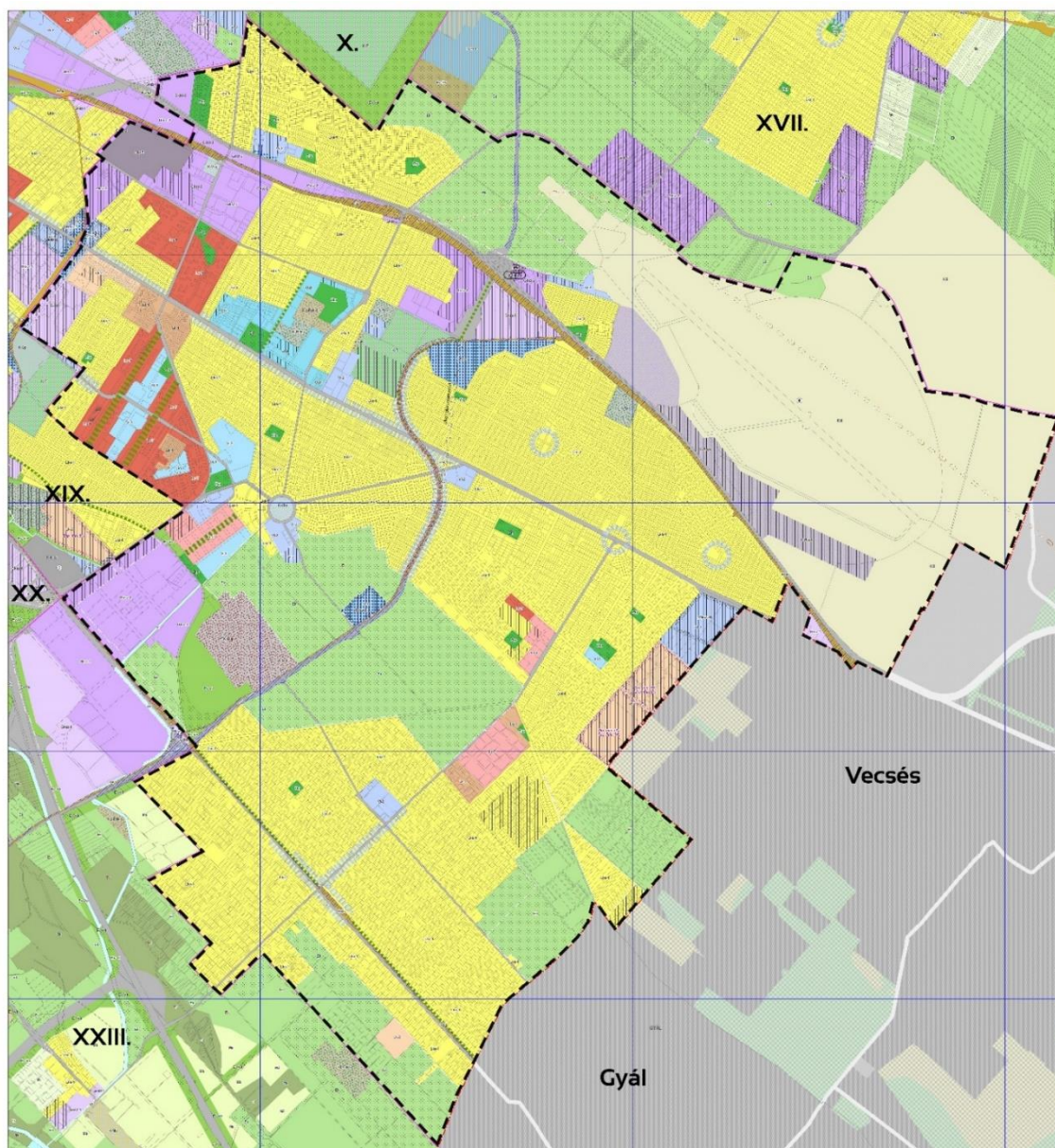
A két kerület leghosszabb érintkezési vonala Ferihegy városrészen található. A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér nagyobb részben Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén fekszik, a repülőtér egyes fejlesztései és azoknak hatásai a XVII. kerületben így közvetlenül jelentkezhetnek.

A repülőtér a nagy kiterjedése folytán elválasztja a XVII. kerületet Pestszentlőrinc– Pestszentimrétől, egyetlen közvetlen közúti kapcsolat létezik, a Csévész út. A Csévész út, valamint a Baross utca mentén településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonala tervezett. A Kettős-Körös utca nyomvonalát folytatva, észak felé az egykori Nagy-Burma vasút mentén a Külső keleti körút tervezett, mely a XVII. kerületet is érinti. A tervezett körutat tervezett településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonala is kíséri.

XIX. kerület – Kispest

A közös közigazgatási határ jelentős részén a Kispesti temető zárt tömbje, gazdasági területek tömbjei és a Budapest–Lajosmizse vasútvonal elválasztó hatása érvényesül, egyéb szakaszokon a közúthálózat szervesen összekapcsolódik. Kiemelt figyelmet érdemelnek azok a területek, ahol egy elválasztó utca két oldala eltérő kerületbe tartozik és esetleg az egyik oldalon kertvárosias lakóterületi funkciót, míg a másik oldalon jelentősen eltérő, például gazdasági funkciót vagy alulhasznosított tömböket érintve találkozik. Utóbbiak fejlesztése a későbbiekben hatással lehet Felső-Kispestre és Kispest Kertváros városrészekre is. A TSZT 2021 a vasútvonalat keresztező Üllői út és a Puskás Ferenc út esetében

sztintbeni közúti-vasúti keresztezéseinek kiváltására külön szintű kapcsolat létesítését tartalmazza. Az Ady Endre úton közlekedő 42-es villamos vonal meghosszabbítása a Gloriett-telepig tervezett. Településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonal megvalósítása a két kerület között az Üllői út, a Nagykőrösi út, az Alsó erdősor és Vak Bottyán utca, valamint a Méta utca mentén tervezett. Kispest vasútállomás közelében 100 férőhelyes tervezett P+R parkoló ábrázolt.

13. ábra: TSZT 2021 – részlet (1. Területfelhasználás szerkezeti tervlap)

XX. kerület – Pesterzsébet

A közös közigazgatási határ egy pontra korlátozódik, közvetlen közlekedési kapcsolat így nem jött létre. Cél azonban az M5-ös autópálya bevezetésénél lévő közúti csomópont azonos elvek szerint történő fejlesztése, valamint a Nagykőrösi út jobb átjárhatóságának biztosítása.

XXIII. kerület - Soroksár

A Soroksártól elválasztó beépítésre nem szánt, jelenleg is beépítetlen területeknek megfelelően csak a főútvonalak kapcsolják össze a XXIII. kerületet Pestszentlőrinc–Pestszentimrével, valamint az üzemképtelen Nagy-Burma vasút nyomvonal. Utóbbi mentén új II. rendű főútvonal, és egy azt kísérő településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonal kialakítása tervezett, mely a környező kerületeken keresztülhaladva (XXIII., XVIII., XVII., X., XVI.) külső gyűrűt alkotna.

A TSZT 2021 által meghatározott közlekedési infrastruktúra nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek csak a szomszédos kerületek közigazgatási területét érintik, de hatásuk befolyásolja Pestszentlőrinc–Pestszentimre fejlődését.

A KERÜLETRE VONATKOZÓ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK VIZSGÁLATA

A közelmúltban lezajlott jogszabályi változások a településrendezésben is változásokat okoztak. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 14/A. § (2) bekezdés határozza meg a **fővárosi településrendezési új eszközöket**.

A Pestszentlőrinc - Pestszentimrét érintő aktuális településrendezési eszközök az alábbiak:

- Budapest Főváros Településszerkezeti Terve (TSZT 2021),
- a Fővárosi Rendezési Szabályzat (FRSZ), valamint
- a fővárosi kerületi önkormányzat által a fővárosi településszerkezeti tervvel, a fővárosi rendezési szabályzattal összhangban a kerület területére megállapított Kerületi Építési Szabályzat és annak melléklete, a Szabályozási terv, melynek készítése folyamatban van.

Az Étv. 2. § alapján a településszerkezeti terv *„a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a település szerkezetét, a területfelhasználást és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését meghatározó terv”*.

A fővárosi rendezési szabályzat pedig *„a fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében az országos településrendezési és építési követelményeknek, valamint a főváros településszerkezeti tervének megfelelően a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz”*.

A kerületi építési szabályzat (KÉSZ) a *„fővárosi kerületben az építés rendjét a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító önkormányzati rendelet”* és a fővárosi településszerkezeti terv és a fővárosi rendezési szabályzat alapján készül.

A KÉSZ kapcsán ki kell emelni, hogy a kerület területén jelenleg Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testülete által a 60/2006. (IX. 12.) önkormányzati rendelettel elfogadott, többszörösen módosított Pestszentlőrinc-Pestszentimre Városrendezési és Építési Szabályzata (PPVSZ) van még hatályban. A hatályos PPVSZ még a korábbi fővárosi tervi környezetben, korábbi jogszabályi háttér alapján készült. A jogszabályi változásokon túl a kerületben új fejlesztési szándékok és szakmai szempontok jelentek meg, melyek együtt elengedhetetlenné tették egy a teljes kerület területére kiterjedő, a PPVSZT-t leváltó, új KÉSZ és annak mellékletét képező Szabályozási terv elkészítését, mely igazodik a hatályos TSZT 2021 és FRSZ tartalmához is.

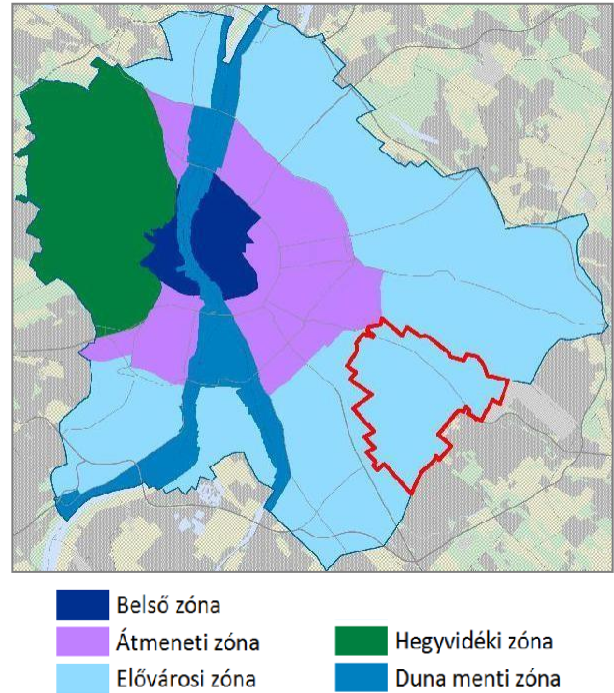
Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT 2021) és Fővárosi rendezési szabályzat (FRSZ)

Budapest Főváros Településszerkezeti Terve (TSZT 2021)

Budapest településszerkezeti terve (a rendezési szabályzattal együtt) a főváros teljes közigazgatási területére készült és 50/2015. (I. 28.) határozatával fogadta el a Fővárosi Közgyűlés. A településszerkezeti terv hosszú távra szóló terv, 10 évet meghaladó időtávra készült.

Budapest településszerkezeti tervének biztosítania kell a települést alkotó kerületek közös értékeinek megőrzését, a kerületi önkormányzatok érdekeinek összehangolását, a város egységes szemléletű, de területileg differenciált fejlesztését annak érdekében, hogy Budapest ne 23 kerület halmaza, hanem egy város legyen.

A TSZT által megfogalmazottakat általános, jellemzően szerkezeti típusú, és a területfelhasználással összefüggő témakörökben a TSZT leírása, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket a Fővárosi Rendezési Szabályzat tartalmazza, melyeket a kerületi szintű előírások meghatározásakor és a szabályozási rendszer kidolgozásakor be kell tartani. A XVIII. kerület teljes egészében az elővárosi zónába tartozik.

14. ábra: Budapest zónarendszere (Forrás TSZT 2021)

1. TSZT: Területfelhasználás:

A TSZT 2021 Területfelhasználási szerkezeti tervlapja Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén meghatározta a (tervezett) területfelhasználási egységeket a beépítésre szánt és a beépítésre nem szánt területeken egyaránt. A kerület 62,7%-a ($\approx 2420,3$ ha) beépítésre szánt területfelhasználási egységbe sorolt, amelynek több, mint háromnegyede lakóterület. A beépítésre nem szánt területek nagy részét a közlekedési területek (53%) és az erdőterületek (44%) teszik ki.

A kerületet érintő területfelhasználási kategóriák és azok változásai az elmúlt időszakban:

A TSZT-t módosító 2021-es határozat a Szerkezeti tervlapokat is felülvizsgálta, így néhány változást eszközölt a kerület területfelhasználásának tekintetében is. Változás főként a Herrich Károly tér környéki volt laktanya területén, a Gilice tértől nyugatra lévő lakóterületek esetében, a nyugati gazdasági területek határán, az Üllői út és az egykori Nagy-Burma vasútvonal kereszteződése környékén, az Üllői út nyugati határán, a Szent Lőrinc lakótelepen, a kerület és Vecsés határán található gazdasági területek, a Lőrinci Piac, valamint a Balázs-tó területén történt.

A beépítésre nem szánt területek területe 2,08 hektárral nőtt, ami annak köszönhető, hogy a korábban vegyes, intézményi (Vi-2) területfelhasználásba sorolt Balázs-tó telke, valamint a Herrich Károly tér - ami korábban kisvárosias lakóterület (Lk-2) kategóriába tartozott - is zöldterület, közkert, közpark (Zkp) területfelhasználásba került.

A területfelhasználási kategória változásokat a következő táblázat tartalmazza:

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK (2015 TSZT)		ha	BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK (2021 TSZT)		ha
Lakó területfelhasználási egység			Lakó területfelhasználási egység		
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	36,49	Ln-3		37,7
Nagyvárosias teleszerű lakóterület	Ln-T	80,31	Ln-T		98,44
Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület	Lk-1	27,15	Lk-1		27,15
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	63,23	Lk-2		47,89
Kisvárosias, teleszerű lakóterület	Lk-T	18,14	Lk-T		0,0
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	1655,58	Lke-1		1671,79
Összesen:		1880,89	Összesen:		1882,97
Vegyes területfelhasználási egység			Vegyes területfelhasználási egység		
Kiemelt jelentőségű helyi központ területe	Vt-H	33,90	Vt-H		33,9
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	82,40	Vi-2		91,53
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	39,22	Vi-3		39,22
Összesen:		155,51	Összesen:		164,65
Gazdasági területek területfelhasználási egység			Gazdasági területek területfelhasználási egység		
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1	46,38	Gksz-1		35,99
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2	165,63	Gksz-2		165,12
Energiatermelés területe	Gip-E	20,75	Gip-E		20,75
Összesen:		232,76	Összesen:		221,86
Különleges területek területfelhasználási egység			Különleges területek területfelhasználási egység		
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	11,75	K-Rek		11,75
Hulladékkezelő, -lerakó területe	K-Hull	36,37	K-Hull		36,37
Repülőtér területe	K-Rept	71,58	K-Rept		71,58
Temető területe	K-T	28,45	K-T		26,74
Vízkezelési területek	K-Vke	4,38	K-Vke		4,38
Összesen:		152,53	Összesen:		150,82
Beépítésre szánt területek összesen:		2421,7	Beépítésre szánt területek összesen:		2420,3

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK (2015 TSZT)		ha	BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK (2021 TSZT)		ha
Különleges területek			Különleges területek		
Rekreációs célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Rek	0,0	Kb-Rek-1		4,81
Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez	0,72	Kb-Ez		0,71
Temető területe	Kb-T	0,21	Kb-T		0,21
Összesen:		0,94	Összesen:		5,73
Közlekedési területek			Közlekedési területek		
Közúti közlekedési terület	KÖu	124,66	KÖu		124,64
Kötőpályás közlekedési terület	KÖk	42,10	KÖk		42,11
Légi közlekedési terület	KÖl	591,02	KÖl		595,7
Összesen:		757,78	Összesen:		762,45
Vízgazdálkodási területek			Vízgazdálkodási területek		
Folyóvizek medre és partja	Vf	1,94	Vf		1,94
Összesen:		1,94	Összesen:		1,94
Zöldterületek			Zöldterületek		
Közkert, közpark	Zkp	42,86	Zkp		39,67
Összesen:		42,85	Összesen:		39,67
Erdőterület			Erdőterület		
Védelmi erdő	Ev	31,96	Ev		31,99
Közjóléti erdő	Ek	603,22	Ek		598,2
Összesen:		635,18	Összesen:		630,19
Beépítésre nem szánt területek összesen:		1438,7	Beépítésre nem szánt területek összesen:		1439,98

1. táblázat: Területfelhasználási kategóriák a kerület beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területein

A TSZT 2021 Területfelhasználás szerkezeti tervlapja számos, a kerületi terveszközből rugalmasan kezelhető elemet is tartalmaz a szerkezeti terv tervlapjain és leírásában, amelyek részben a területfelhasználás leírásának figyelembevételével során érvényesülnek, részben maga az FRSZ tartalmaz ezekre vonatkozó rendelkezéseket, paramétereket. Ilyen például az **átmeneti területfelhasználás** lehetősége. A XVIII. kerületben három területen került jelölésre átmeneti területfelhasználási egység: kettő gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület, egy pedig kertes mezőgazdasági terület.

Elhelyezkedés	Területfelhasználási egység	Átmeneti területfelhasználási egység	Terület (ha)
Péterhalmi út menti gazdasági terület	Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület Vi-2	Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület Gksz-2	9,34
Üllői út keleti határa menti átalakuló terület	Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület Vi-2	Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület Gksz-1	13,43
Bélatelep, Billentyű utca menti beépülő terület	Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület Gksz-2	Kertes mezőgazdasági terület (Infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett terület) Mk	1,15

2. táblázat: Átmeneti területfelhasználás lehetősége a kerületben

A kerületben több **jelentős változással érintett** terület megtalálható, melyek főként a kerület keleti és nyugati határain, valamint a meglévő vasútvonalak mentén ábrázoltak. E területek jelentős része alulhasznosított, vagy használaton kívüli, így jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek.

A kerületben a jelentős változással érintett területek a következők:

- A Gyömrői út menti edzőpálya területe
- A Brenner János park és környezete (A Nefelejcs utca menti ipari park keleti része)
- A Lajosmizsei vasútvonal menti gazdasági és intézményi területek
- Az Endrődi Sándor utca és a Benedek Elek utca kereszteződésében található kisvárosias lakóterület egy része
- A Méta utca menti gazdasági és nagyvárosias lakóterületek egy része
- A Péterhalmi út menti intézményterület egy része
- A Péterhalmi út menti gazdasági terület
- A Herrich Károly tér menti alulhasznosított, hasznosítatlan területek
- A Krepuska Géza-telep és Almáskert határán találó kisvárosias lakóterületek egy része
- Az Alacscai út – Boronás utca – Kerékvágás út és a településhatár közötti kertvárosias lakóterület
- Csószkunyhó utca menti gazdasági, intézményi, kisvárosias lakóterületi területfelhasználású, alulhasznosított, és hasznosítatlan területek
- A repülőtér területének (K-Rept) egy része
- Szemeretelep vasúti megálló környéki gazdasági és intézményi területek
- A Pestszentlőrinci temetői déli, jelenleg hasznosítatlan területei
- A Gergely utca és a Reményik Sándor utca közötti intézményi terület
- A Piac tér (Vt-H) környéke
- A Kossuth Lajos tértől keletre található alulhasznosított (Vt-H) területek

A kerületben továbbá egy darab **infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető, változással érintett terület** található, mely a Billentyű utca mentén helyezkedik el, ennek feltétele: Gyömrői út – Külső-keleti körút csomópontjának fejlesztése.

A TSZT 2021 szimbolikusan jelöli azokat a területeket, ahol a környezeti terhelés miatt új lakófunkció kijelölése nem kívánatos. Ezek általában a nagyobb forgalmú utak, valamint a vasút mentén található fejlesztési területek. A kerületben **új lakófunkció kizárása környezeti terhelés alapján** a következő területeken található.

- Az Üllői út és a Lajosmizsei vasútvonal keresztezése menti intézményterületek vasút felé eső részén
- A Gyömrői úti edzőpálya Gyömrői út felőli szakasza
- Szemeretelep vasúti megállótól dél-nyugatra található nagykiterjedésű, alulhasznosított intézményterület
- A Péterhalmi út menti gazdasági terület.

A kerület nagykiterjedésű kertvárosias lakóterületein, valamint a főútvonalakkal határos lakóterületeken szükség van kisebb, helyi jelentőségű alközpontok kialakítására. A TSZT 2021 ennek megfelelően **kertvárosias környezetben intézményi területek irányadó meghatározását** jelölte ki. Az intézményterületek paramétereinek a környező lakóterületekhez alkalmazkodni kell. A beépítési sűrűség nem lehet nagyobb 1,6-nál, a beépítési magasság pedig a meglévő épületek maximális meghatározott magasságánál egy szinttel lehet magasabb. Intézményi területek irányadó meghatározása a kerületben a következő területeken került kijelölésre:

- Az Üllői út mentén
- A Nemes utca és a Nagykőrösi út menti kertvárosias területek egy részén (Pestszentimre központ)
- A Csapó utca mentén
- A Vág utca és a Fiumei utca menti területek
- A Tiszafüred tér környéke
- A Béke tér környéke
- A Barcika tér környéke

A TSZT 2021 továbbá **meglévő erdőterületeket és zöldterületeket** is kijelöl. Meglévő erdőterületként az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő és az erdészeti nyilvántartásban nem szereplő, de erdősült területek szerepelnek. A nem meglévő erdőterületeken a távlati állapot elérésébiztosítani kívánják (átmeneti hasznosítás, beépítési korlátozás stb.). A meglévő zöldterületeken biztosított a korlátlan rekreációs közhasználat, zöldterületként ténylegesen is funkcionálnak. Az ily módon nem jelölt tervezett zöldterületek olyan rekreációs használatra jelenleg még nem, vagy csak részben alkalmas területek, ahol a távlati funkció eléréséig lehetővé kell tenni az átmeneti hasznosítást (pl. közösségi kertek stb.). A kerületben a hatályos TSZT szerint található meglévő erdő- és zöldterületek a következők:

- A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér észak-nyugati határán lévő területek
- Az Ajtony utca menti zöldterület egy része
- A Búvár Kund tér
- A Martinovics tér
- A Lakatos-lakótelepi Dolgozó út menti zöldterület
- A Csengery utca – Eötvös utca – Darányi Ignác utca – Parázs utca közötti zöldterület
- A Margó Tivadar utca (Havanna-telep) menti zöldterület
- A Kossuth Lajos tér
- A Gödör tér
- A Szent Lőrinc kápolna körüli zöldterület
- Az Ipacsfu utca menti zöldterületek
- A Halmierdő
- A Nagykőrösi úttól észak-keletre található erdőterületek egy része

- A Szemere István tér
- A Pöstyén tér
- A Hargita tér
- Herrich Károly tér
- A Hét vezér tér
- A Kandó tér
- Az Alacsikai út – Tölgyfa köz menti zöldterület
- Az Ady Endre utca – Eszter utca – Rákóczi utca – Törvény utca által határolt zöldterület
- A Kisfaludy utca menti erdő
- A Szövet utcától délre lévő erdőterületek nagy része

2. TSZT: Közlekedési infrastruktúra:

A TSZT a XVIII. kerületben több közúti közlekedéssel kapcsolatos szerkezetfejlesztő beavatkozást is tervez. A TSZT 2021 egyik fontos közúthálózati eleme a Nagy-Burma vasút mentén tervezett Külső keleti körút. A kertvárosias lakóterületeken a körút felszín alatt, alagútban kerül átvezetésre; jelenleg Szemeretelepen két alternatív nyomvonalat is szerepeltet a terv.

A Lakatos út és a Felsőcsatári út összekötésére a Budapest-Cegléd vasútvonal külön szintű keresztezését biztosító műtárgy tervezett. A városi kötöttpályás közlekedés fejlesztésébe tartozik az Üllői úti villamos meghosszabbítása a városhatárig, elérve Vecsés közigazgatási területét is. Továbbá a XIX. kerületi Ady Endre úti villamos meghosszabbítása a Gloriett-telepig.

A repülőtér belvárosi kötöttpályás kapcsolata biztosítható a Budapest-Cegléd vasútvonal városhatár térségében elágazó szárnyvonalával. A nagysebességű vasútvonal a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségében felszín alatt kerülne átvezetésre. Ez a fejlesztés első sorban Budapest nemzetközi kapcsolatainak javítására szolgál. Egy megálló létesítése is tervezett a 2-es Terminálépület közelében.

Településszerkezeti jelentőségű kerékpárutak kiépítése tervezett a Ferihegyi gyorsforgalmi út, a Felsőcsatári út, a Csévész utca, az Üllői út, a Nagykőrösi út, a Méta utca, a Halomi út, Liget utca – Alsó erdősor, és a Külső keleti körút nyomvonala mentén. A kerületben több P+R parkoló kiépítése is tervezett, főként a vasúti megállók és a repülőtér 1-es Terminálépületének környezetében csökkentve a külső kerületek és az agglomerációból generálódó káros forgalom hatásait.

3. TSZT: Az épített környezet értékeinek védelme:

3.a: Más jogszabállyal érvényesülő művi értékvédelmi, örökségvédelmi elemek: A tervlap a kerület területén található nemzetközi, országos és helyi szinten védett értékeket ábrázolja. Ez alapján a kerületben nyilvántartott régészeti lelőhely, műemlék, műemléki környezet területe, valamint fővárosi helyi védettségű építmény található. Ezek részletesen *Az épített környezet értékei* című fejezetben kerülnek bemutatásra.

3.b: Épített környezet védelmével kapcsolatos magassági korlátozások területi lehatárolása: A tervlap a Darányi Ignác utca – Reviczky Gyula utca – Margó Tivadar utca – Kemény Zsigmond utca – Üllői út által határolt területen kertvárosias magassággal beépült kisvárosias lakóterület magassági szabályozását írja elő, mely maximum 8,0 méter. A tervlap ezen felül egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű területeket is jelöl. Ezek: a Méta utca és Ipacsfa utca találkozásánál lévő terület, a Péterhalmi út menti gazdasági terület, a Szemeretelep vasúti megállótól dél-nyugatra található alulhasznosított intézményi terület.

4. TSZT: Zöldfelület, táj- és természetvédelem:

A tervlap a zöldfelületi rendszer megőrzése és fejlesztése érdekében tartalmaz tájékoztató és tervi elemeket. Ez alapján a következő elemek érintik a XVIII. kerület területét:

- Tájékvédelmi terület övezetébe a Halmierdő területe tartozik.
- A Kossuth Lajos tér karakterében megőrzendő közpark, köztér.
- Karakterében megőrzendő temető, és jelentős zöldfelületű intézményterület a kerületben a Pestszentlőrinci temető területe és a Bókay-kert.
- Településképvédelmi meglévő fasorok a következő közterületeken ábrázoltak: Ferihegyi repülőtérre vezető út, Üllői út, Margó Tivadar utca, Városház utca, Cziffra György utca, Bókay Árpád utca, Thököly út és Lakatos út Üllői út felé eső szakasza, Halomi út, Királyhágó utca, Nemes utca, Dózsa György utca, Nagykőrösi út Pestszentimre központi része.
- Településképvédelmi tervezett fasorok a következő közterületeken ábrázoltak: Nagykőrösi út, Gilice tér – Cziffra György utca – Margó Tivadar utca – Kinizsi Pál utca – Barta Lajos utca – Csapó utca vonala, Halomi út meghosszabbítása Vecsés határáig.
- Átlagosnál jobb minőségű termőföld a kerület dél-keleti, és kisebb mértékben dél-nyugati határán jellemző.
- Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdőterületek (védelmi, közjóléti, gazdasági, egyéb elsődleges rendeltetésű) a kerületben a Halmierdő, a Bélatelepi erdő, a repülőtér területén található kisebb erdőfoltok, a Kisfaludy utca menti erdő, a Cséry-teleptől nyugatra található erdőfoltok, valamint a Belsőmajor déli határán lévő erdőterületek.

5. TSZT: Környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjú területek:

A kerületben három alsó küszöbértékű veszélyes üzem működik, melyek a repülőtér területén (Repülőtéri Üzemanyag Kiszolgáló Kft.), illetve a kerület nyugati határán, a Nefelejcs utca mentén (Agroforrás Kft., Budapesti Erőmű Zrt. – Kispesti Erőmű) helyezkednek el. Ezek körül veszélyességi zóna (középső/külső) ábrázolt. Ezen kívül a repülőtér teljes területe küszöbérték alatti veszélyes üzem. A tervlap a repülőtéri zajgátló védőövezeteket is feltűnteti.

A kerületben a potenciálisan talajszennyezett területek is ábrázolásra kerültek. Ezek a következők:

- Üllői út keleti határánál található volt gazdasági terület
- A repülőtér déli területei, és az 1. futópályától északra eső terület egy része
- Szemeretelep vasúti megállótól nyugatra található volt gazdasági terület egy része
- A Lakatos-lakótelep környezetében elhelyezkedő ipari területek
- A Puskás Ferenc utca menti gazdasági terület déli része
- A Péterhalmi út menti gazdasági terület
- A Herrich Károly tér és környezete
- A Cséry-telep

A kerületben több feltöltött terület is megtalálható, melyek nagyrészt rekultiválandó bánya, lerakó területek, valamint egy veszélyeshulladék kezelő terület is ábrázolt. Ezek:

- Haladás utca menti terület (feltöltött terület; rekultiválandó bánya, lerakó)
- A Pestszentlőrinci temető déli része (feltöltött terület)
- Cséry-telep (feltöltött terület; rekultiválandó bánya, lerakó; veszélyeshulladék kezelő)
- Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér északi része (feltöltött terület; rekultiválandó bánya, lerakó)

Az ivóvízhálózattal ellátott, csatornázatlan területek kiterjedése az utóbbi években jelentősen lecsökkent. A tervlap szerint jelenleg kiterjedtebb ivóvízhálózattal ellátott, csatornázatlan területek csupán Almáskert egyes részein, a Szemeretelep vasúti megálló környezetében, az Alpár köz környezetében, valamint a Pestszentlőrinci temető környékén találhatók. A XVIII. kerület teljes területét vízminőség-védelmi terület övezete érinti.

6. Védelmi, korlátozási területek:

A kerületet a meglévő vasúthálózat (100.számú, 142. számú, volt Nagy Burma vasút) mentén vasútvonalak védőtávolsága érinti. A 4-es számú főút keleti határán gyorsforgalmi utak és főútvonalak kerületi szakaszainak védőtávolsága ábrázolt.

Ezenkívül több közműinfrastruktúrát érintő védelmi és korlátozási elem található a kerület területén. Pestszentlőrinc-Pestszentimre nyugati területén 132 kV-os távvezeték biztonsági övezete, nagynyomású gázvezeték és létesítményeinek biztonsági övezete, valamint térszín feletti távhő gerincvezeték ábrázolt. A kerület keleti határán a 4. számú főút mentén egy kis szakaszon termékvezeték biztonsági övezete található.

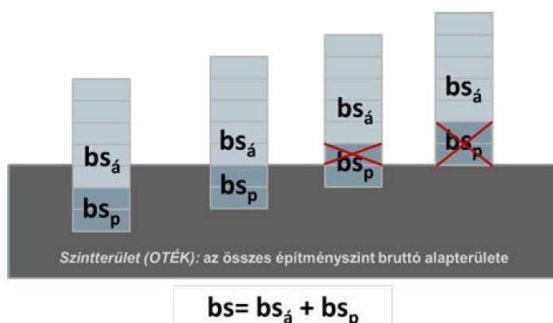
Tervezett elemként a távhőellátás tekintetében a Kispest hidraulikai kapacitásbővítés projekt valósul meg. A Kispesti Erőműből elállott, hőkooperációs vezetékkel elért potenciális új fogyasztók ellátásbiztonsága érdekében szükséges a Kispesti Erőműből induló gerincvezeték bővítése.

A tervlap a településszerkezet alakítását befolyásoló barnamezős területeket is feltűntet, melyek *Az épített környezet konfliktusai és problémái* című fejezetben kerülnek bemutatásra.

Fővárosi Rendezési Szabályzat (FRSZ)

Az FRSZ a Fővárosban a településrendezés és az építés összehangolt rendjének biztosítása érdekében, az országos településrendezési és építési követelményeknek (OTÉK), valamint a Főváros településszerkezeti tervének (TSZT) megfelelően, a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségét, meghatározott területek beépítési magasságát, a fővárosi infrastruktúra területbiztosítását megállapító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket nem tartalmaz.

A Fővárosi Közgyűlés az 5/2015. (II.16.) Főv. Kgy. rendeletével hagyta jóvá a Fővárosi Rendezési Szabályzatát (FRSZ), mely azóta többször módosult.

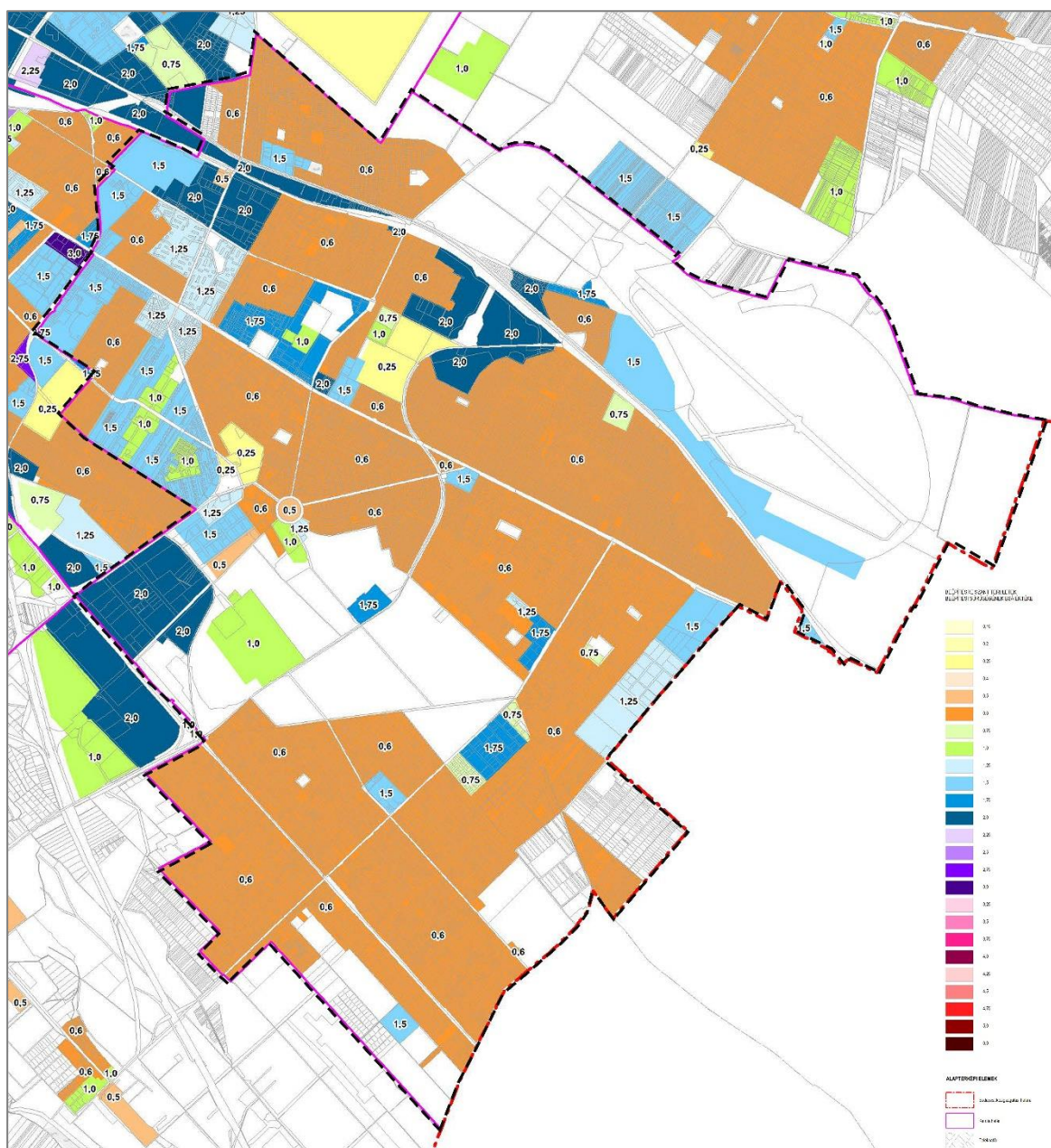
15. ábra: A beépítési sűrűség meghatározása (FRSZ)

Az Étv. szerint az FRSZ egyik kiemelt feladata a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségének meghatározása. Az FRSZ szerint a beépítési sűrűség kétféle értékre tagolódik, hogy a területhasználat kiszorgálásához szükséges parkolási infrastruktúra épületen belüli biztosítása támogatott legyen. A $bs_á$ jelű általános sűrűségi érték az általánosan elhelyezhető funkciók számára, a bs_p jelű parkolási sűrűségi érték viszont kizárólag az épületen belüli parkolás céljára vehető igénybe.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén a meghatározott beépítési sűrűség viszonylag alacsony, mely a kerület nagyrészt homogén, kertvárosias karakteréből ered. A XVIII. kerületben az FRSZ által meghatározott *általános beépítési sűrűség* (bsá) értéke 0,25 és 2,75 között szóródik.

A kerület területének közel háromnegyedén 0,6 bsá értékkel rendelkező kertvárosias lakóterületek találhatóak. Alacsonyabb, 0,25 bsá értékű területek a Bókay-kert, valamint a Pestszentlőrinci temető területe. Magasabb, 2,0 bsá értékkel többnyire az intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű területek, valamint a gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló területek rendelkeznek. Ezek zömében a Budapest-Cegléd-Szolnok vasútvonal mentén Erzsébettelep, Lakatostelep, Lónyaytelep, Miklóstelep és Szemeretelep területeit érintik, valamint a Méta utca mentén Gloriett-telep és a Halmierdő dél-nyugati határát. A kerületben a legnagyobb, 2,75-ös bsá értékkel a Hengersor utcai Ormos Intézet területe rendelkezik.

A TSZT számos, a kerületi tervszközben rugalmasan kezelhető elemet is tartalmaz, melyek részben a Szerkezeti terv tervlapjain és leírásában érvényesülnek, részben maga az FRSZ tartalmaz ezekre vonatkozó rendelkezéseket, paramétereket.

16. ábra: A XVIII. kerületben beépítésre szánt területek beépítési sűrűségének bsá értékei (FRSZ. 43. oldal – részlet)

Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (KVSZ) és a szabályozási tervek (SZT)

Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc - Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testülete a **60/2006. (IX. 12.) önkormányzati rendeletével** fogadta el a kerület Városrendezési és Építési Szabályzatát (PPVSZ). A PPVSZ utolsó módosítása a 30/2018. (XVII. 18.) számú önkormányzati rendelettel történt. A rendelet a kerület teljes területére kiterjed. 1. melléklete az Övezeti térkép, mely grafikus formában tartalmazza a kerület építési övezeteit és övezeteit. A rendelet IV. fejezete fogalmazza meg a kerületben található egyes hatályos szabályozási tervekhez kapcsolódó kiegészítő rendelkezéseket. A 52 darab hatályos szabályozási tervlapot a rendelet 3. melléklete mutatja be. Ezek a következők:

17. ábra: A PPVSZ 3. melléklete: A kerület hatályos szabályozási tervei – a kerületi nyilvántartás szerinti számozással (Forrás: PPVSZ)

Hatályos kerületi Szabályozási Tervek	
Sorszám	Terület
4	Budapest XVIII. kerület, Gyömrői út - Örs utca – Előd utca – Attila utca által határolt terület
6	Budapest XVIII. kerület, Nefelejcs utca 2. szám alatti kispesti erőmű telephelyének és környékének területe
7	Budapest XVIII. kerület, Lakatos utca – Nefelejcs utca által határolt területen található tavak és azok környezete
8	Budapest XVIII. kerület, Nefelejcs utca – Lakatos út – Jegenye fasor – Mikszáth Kálmán utca által határolt terület
9	Budapest XVIII. kerület, Nefelejcs utca – Lenkei utca – Fonal utca – (152 623) hrsz-ú utca által határolt terület
15	Budapest XVIII. kerület, Forgó utca – Igló utca - Ferihegyi repülőtér által határolt terület
16	Budapest XVIII. kerület, Forgó utca – Igló utca – Gyömrői út – Párkány utca által határolt terület
19	Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér
23	Budapest XVIII. kerület, Liszt Ferenc utca – Lenkei utca – 152443,152442,152439, 152440 és 152438 hrsz-ú ingatlan – József utca – 152433 és 152409 hrsz-ú ingatlan – Ferenc utca – 152402, 152401 és 152383 hrsz-ú ingatlan – Tinódi utca – Egressy Gábor utca – Lakatos út – Üllői út – Kemény Zsigmond utca – Margó Tivadar utca – Bartók Lajos utca – Reviczky Gyula utca – Darányi Ignác utca – Benedek Elek utca által határolt terület
26	Budapest XVIII. kerület Üllői úti menti területek
29	Budapest XVIII. kerület, Üllői út – Haladás utca – Nefelejcs utca – Thököly út által határolt terület
30	Budapest XVIII. kerület, Gulner Gyula utca – Üllői út – Ráday Gedeon utca – Szakály utca
31	Budapest XVIII. kerület, Ráday Gedeon utca 3. szám alatti Fővárosi Önkormányzat Pszichiátriai betegek otthona és a csatolandó terület

Hatályos kerületi Szabályozási Tervek	
Sorszám	Terület
32	Budapest XVIII. kerület, Nefelejcs utca – Tóth Árpád utca – Akadály utca által határolt terület
34	Budapest XVIII. kerület, Szemere telep
36	Budapest XVIII. kerület, Hengersor utca – Reviczky Gyula utca – Endrődi Sándor utca – Benedek Elek utca által határolt terület
38	Budapest XVIII. kerület, Hengersor utca – Reviczky utca – Vaslemez utca – Újtemető utca által határolt terület
39	Budapest XVIII. kerület, Liszt Ferenc köz – Hengersor utca – Újtemető utca – XIX. kerület közigazgatási határa által határolt terület
41	Budapest XVIII. kerület, Baross utca – Margó Tivadar utca – Bartók L. utca – Reviczky Gy. utca- Vörösmarty utca- Barcsay utca – Kolozsvár utca által határolt terület
51	Budapest XVIII. kerület, Üllői út – Vecsés – Ceglédi vasútvonal által határolt terület
52	Budapest XVIII. kerület, Gloriett lakótelep területe
53	Budapest XVIII. kerület, Ipacsfa utca – Méta utca – Nagykőrösi út által határolt terület
60	Budapest XVIII. kerület, Gilice tér – Péterhalmi út – Kerületi határvonal - Sólyom utca – Közdűlő út által határolt terület
61	Budapest XVIII. kerület, Péterhalmi út – Kőrös utca – Lakitelek utca – Bánfa utca – Mályinka utca – Fogoly utca által határolt terület
64	Budapest XVIII. kerület, Közdűlő út – (156 097) hrsz-ú út – Kettős Körös út – Nagykőrösi út által határolt terület
68	Budapest XVIII. kerület, Halomi út – Királyhágó utca – Tarkó utca – Kétújfalu utca által határolt terület
72/A	Budapest XVIII. kerület, Alacskai út (gyáli Határ út) –Boronás utca –Kerékvágás út – Szántás utca által határolt terület
74	Budapest XVIII. kerület, Nemes utca –Alacskai út– Péteri utca –Határ utca által határolt terület
78	Budapest XVIII. kerület, Nemes utca –Kisfaludy utca –Vezér utca – István utca által határolt terület
84	Budapest XVIII. kerület, Szövet utca menti 156151 hrsz-ú ingatlan területe
85	Budapest XVIII. kerület, (156158/1hrsz-ú út (Szélső utca folytatása) menti 156157/1,3,4,5,6 hrsz-ú ingatlanok
86	Budapest XVIII. kerület, Nagykőrösiút–Bethlen Gábor utca–Ekeutca–Bocskai utca által határolt terület
87	Budapest XVIII. kerület, Lenkei utca–Egressy Gábor utca –Fáy utca –Kártoló utca által határolt terület
88	Budapest XVIII. kerület, belterületi határ–Péterhalmi út–Kettős Körös utca–(156097) hrsz. út által határolt terület
90	Budapest, XVIII. kerület Gyömrői út 93-97.
91	Budapest XVIII. kerület, Halomi út–Ganz Ábrahám utca menti lakóterület–Kerékkötő utca – közigazgatási határ által határolt terület
92	Budapest XVIII. kerület, Dózsa György utca –Bogrács utca – Ültetvény utca által határolt terület
93	Budapest XVIII. kerület, Üllői út–Aranyeső utca–Mikszáth Kálmán utca–Építő út által határolt terület
94	Budapest XVIII. kerület, Üllői út–Teleki utca–Pálma utca– Rózsa Ferenc utca –Thököly út által határolt terület
96	Budapest XVIII. kerület, Régi piac és környéke
97	Budapest XVIII. kerület, Üllői út –Városhatár Belterületi Határvonal –Halomi út –Esze Tamás utca által határolt terület
98	Budapest XVIII. kerület, Halomi út–Esze Tamás utca menti lakótelep –munkahelyi terület – városhatár által határolt terület
99	Budapest Ferencváros – Vecsés vasútvonal XVIII. kerületi szakasza
100	Budapest XVIII. kerület, Vezér utca –Határ utca–Juhász József utca –Csokonai utca– Nagykőrösi utca által határolt terület
101	Budapest XVIII. kerület, Gyömrői út –Felsőcsatári köz–MÁV vasút– Gyömrői út 93. által határolt terület
102	Budapest XVIII. kerület, Nagykőrösi út–Felleg utca–Bocskai utca–Eke utca által határolt terület
103	Budapest XVIII. kerület, Gilice tér –Sallai Imre utca –Gulipán utca –Közdűlő utca által határolt terület
104	Budapest XVIII. kerület, József Attila utca–Varga Katalin utca–MÁV Ceglédi vasútvonal (157091 és 157653 hrsz-ú telkek)–Szinyei Merse utca 2/A és 2/B (156227-156228 hrsz-ú telkek)–Nagybánya utca–Hámán Katalin utca–Nagyszalonta utca által határolt terület
105	Budapest XVIII. kerület, Ráday Gedeon utca –Bessenyei György utca –Gerely utca – Szakály utca – Tóth Árpád utca – Nefelejcs utca által határolt terület

Hatályos kerületi Szabályozási Tervek	
Sorszám	Terület
106	Budapest XVIII. kerület, Nimród utca - Móra Ferenc utca - Kőkert utca – Nádasdy utca által határolt terület
107	Budapest XVIII. kerület, Határ utca –Orgonafűzér utca –Égerfa utca –Platánliget utca –Alacskai út – 156080 hrsz.-ú út által határolt terület
108	Budapest XVIII. kerület, Csapó utca–Barta Lajos utca –Kinizsi Pál utca–Margó Tivadar menti terület - 42-es villamos vonalának meghosszabbítása

A PPVSZ 2. számú melléklete a *Védelmi és korlátozási tervlap* az épített örökség elemeire is kitér, azonban ezekkel kapcsolatban a kerületi Településképi Arculati Kézikönyv és a településképi rendelet fogalmaz meg előírásokat.

Új KÉSZ készítése

Jelenleg a kerületben egy új Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) készítése van folyamatban, melynek a magasabb szintű jogszabályok értelmében 2022. június 30-ig el kell készülnie, alkalmazkodva a megváltozott jogszabályi környezethez, valamint az aktuális országos és fővárosi tervekhez. Az új KÉSZ készítésének célja tehát egy a kerületre vonatkozó egységes, a hatályos jogszabályi környezetnek is megfelelő rendelet és szabályozás elkészítése.

A kerületi Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) és településképi rendelet (TKR)

A kerület 2017-ben készítette el Településképi Arculati Kézikönyvét, mely bemutatja a kerület történetének alakulását, a helyi településképi szempontból eltérő karakterű területeket, az épített örökséget, valamint a településképi szempontból meghatározó területeket. A dokumentum a kerület egészére és az egyes eltérő karakterű területekre egyaránt ajánlásokat tesz a településképi megőrzése, a tervezett épületek illeszkedése és a harmonikus városi fejlődés érdekében, melyet a kerületben megtalálható jó példákkal is alátámaszt.

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2017. (IX.12.) számú önkormányzati rendelete rendelkezik a kerület településképi védelméről. A TKR tartalmazza a helyi értékvédelem szabályait és a településképi követelmények előírásait, valamint meghatározza a településképi-érvényesítési eszközöket. A rendelet 2. melléklete tartalmazza a kerületben megtalálható védett értékek jegyzékét.

Jelenleg a TAK és a TKR is felülvizsgálat alatt áll.

A kerület ezenfelül rendelkezik egy Településképi vizsgálati anyaggal, mely szintén 2017-ben készült el, és mely a kerület területén található további, jelenleg még védelem alatt nem álló épületek és építmények értékeinek feltárásával foglalkozik, javaslatot adva további helyi védett építészeti értékek kijelölésére.

SWOT/ FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS

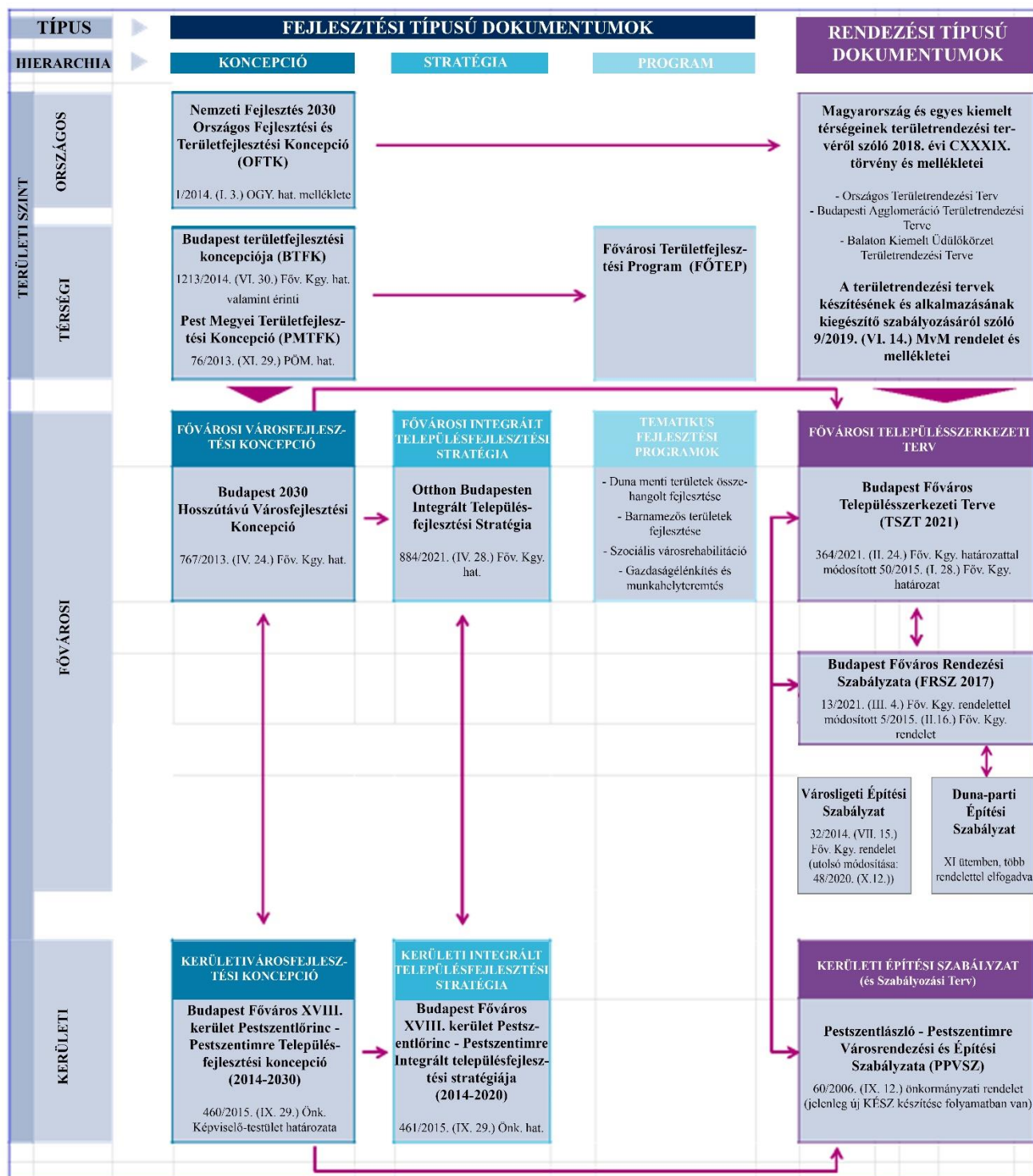
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kerületi fejlesztési és településrendezési dokumentumok megfelelő összhangja; ▪ Sokrétű ágazati stratégia készült el, melyek tematikájukban jól kapcsolódnak az Uniós célkitűzésekhez; ▪ Sikeresen elnyert és eredményesen lezárt EU-s pályázatok tapasztalata (épületenergetikai fejlesztések, útépitések, köztér megújítások, stb); ▪ A TSZT 2021 és FRSZ által meghatározott szabad fejlesztési potenciálról a kerület saját hatáskörben, a kerületi tervezőkben rugalmasan, mérlegelve rendelkezhet; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kerületi koncepcióban és stratégiában foglalt főbb célkitűzésekből, akcióterületek fejlesztési elképzeléseiből kevés valósult meg (energetikai korszerűsítések, zöldfelület és játszótér megújítások stb.); ▪ A hatályos Kerületi Városrendezési és Építési Szabályzat (PPVSZ) még a korábbi jogszabályi környezetben készült, így elengedhetetlen a kerületben egy új Kerületi Építési Szabályzat (KÉSZ) készítése; ▪ A kerületi koncepció és a magasabb szintű, illetve szomszédsági tervek konfliktusai (Külső Kerületi Körút kérdése, vecsési közútfejlesztési elképzelések)
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szabad beépíthető területek a kereskedelmi és szolgáltató egységek letelepüléséhez / a pakura-tavak területén; ▪ Jól előkészített közlekedési projekt (például: korábban a Margó Tivadar u. – Baross utca kereszteződésében körforgalom); ▪ Több állami fejlesztési elképzelés is érinti a kerületet, melyek a gyengeségekben említett fejlesztési elmaradások felszámolásában szerephez juthatnak, illetve akadályozó elemeket – pl. Nagy-Burma vasútvonal – fel is számolhatnak; ▪ A szomszédos kerületekkel, és településekkel, valamint a Fővárossal való szoros együttműködés a kerület megfelelő rendezési terveinek elkészítéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A fejlesztések következtében megnövekvő forgalom kedvezőtlen hatással lehet a lakófunkciójú város-részekre ▪ A tervezési fázisban lévő új KÉSZ nem készül el a kijelölt időpontig; ▪ Elégtelen színvonalú állami egyeztetések a stratégia főbb vitatott elemeit is felülírhatják.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Akcióterületek meghatározása, felülvizsgálata.
- Új szerkezeti terv kerületi szintre való leképezése, új KÉSZ készítése.

TERVHIERARCHIA

A területrendezési, településrendezési és fejlesztési típusú tervek különböző szintjeit, kapcsolatait és hierarchiáját a következő ábra mutatja be. Az alacsonyabb szintű tervek a magasabb szintű tervek előírásaihoz és megállapításaihoz kötelesek igazodni, azonban azokat helyi szinten, részletesebben kidolgozva és meghatározva.

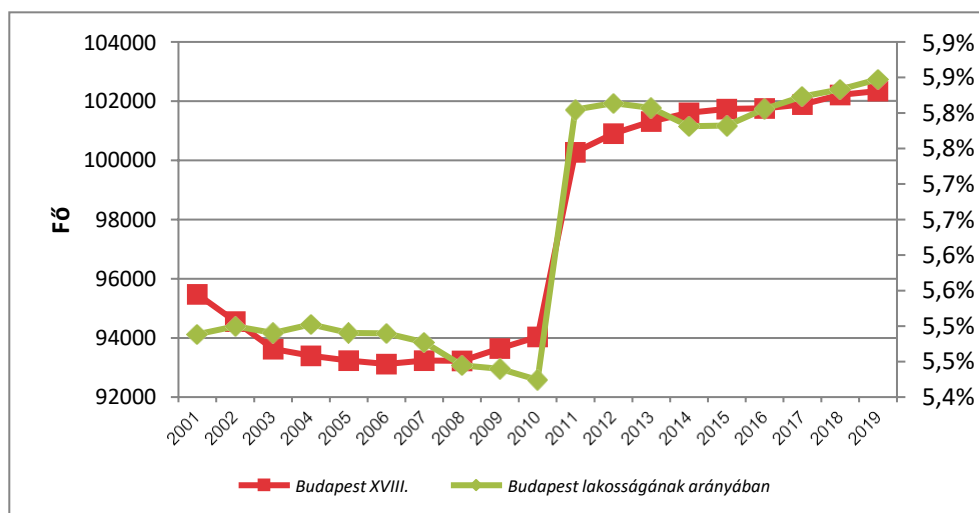
18. ábra: A XVIII. kerületre vonatkozó fejlesztési és rendezési környezet - hierarchia

1.3. A KERÜLET TÁRSADALMA

DEMOGRÁFIA, NÉPESSÉG

A népességszám alakulása

A kerület népességszámát korábban, a rendszerváltás óta csak mérsékelt ingadozások jellemezték, majd 2001-től csökkenni kezdett a népesség, 2003 és 2010 között 93.000-es értéken stagnált. A 2011-es népszámlálás adataival kiegészülve kiderült, hogy jóval magasabb a kerület népessége, ezt követően mérsékelt ingadozásokkal, de növekszik. A XVIII. kerület a budapesti népesség 5,8%-át teszi ki.

19. ábra A XVIII. kerület népességszám és annak Budapest népességszámához viszonyított aránya, 2001-2019. Forrás: KSH

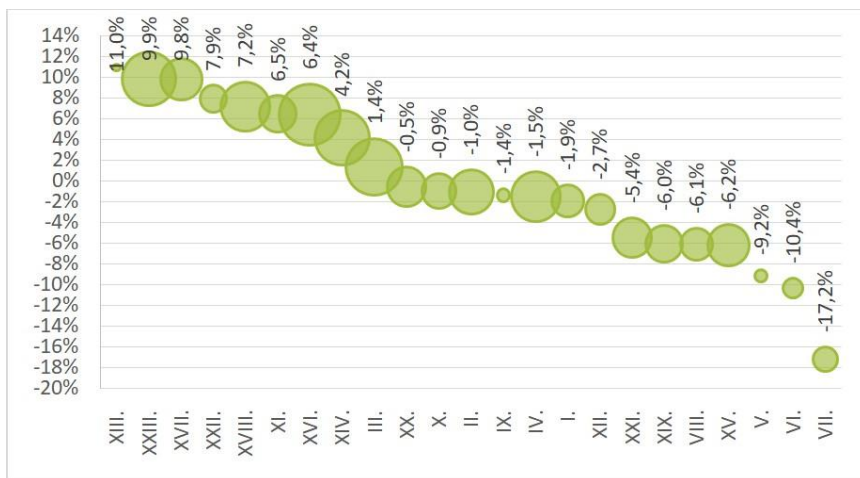
A kerületi Önkormányzat helyi szintű nyilvántartása némiképp eltér a Központi Statisztikai Hivatal által nyilvántartott adatoktól. Eszerint a kerület lakónépessége 2019-ben 101.463 főt, 2020-ban 101.191 főt tett ki, így a népesség 1% körüli csökkenése állapítható meg 2013 és 2020 között. A kerület állandó népessége pedig 98.000 fő.

Év	Állandó népesség	Lakónépesség
2020	98000	101191
2019	98761	101463
2018	99213	101530
2017	99152	101722
2016	99300	102026
2015	99179	102018
2014	99515	102168
2013	99171	101788

3. táblázat A kerület állandó és lakónépessége. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

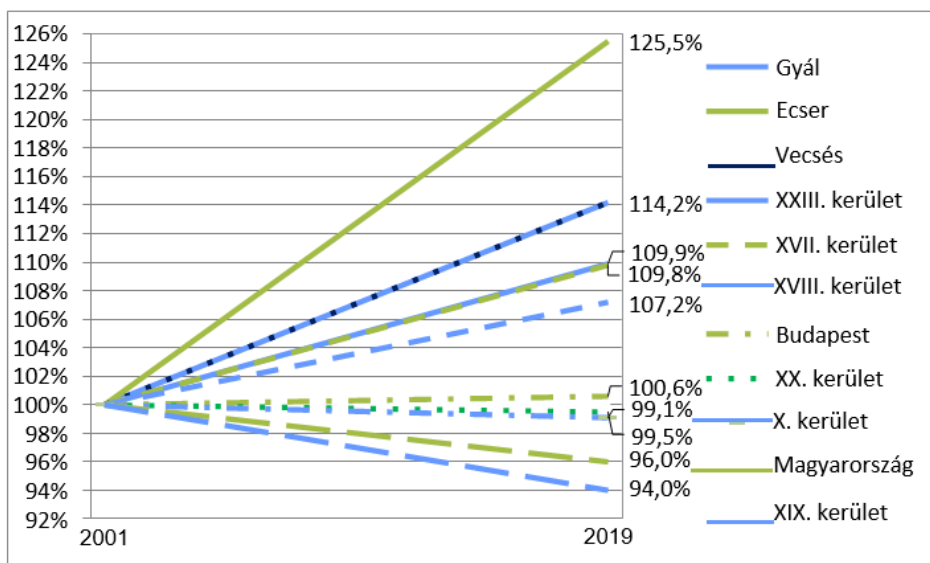
A népességváltozás folyamatát a 2001-2019 közötti intervallumon és kerületi összehasonlításban is szemügyre véve láthatjuk, hogy a főváros egészének ezen időszak alatti, csökkenő népességszámán belül a 23 kerület eltérő képet mutat. A lakónépesség tekintetében a legnagyobb - 7% alatti - veszteséget egyértelműen a többnyire sűrűn lakott, több esetben leromlott ingatlanállománnyal rendelkező belső pesti kerületek szenvedték el, míg a külső (vagy külsőbb) kerületek döntő többségében növekedés volt megfigyelhető.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakónépessége a vizsgált 2001 (95.478 fő) és 2019 (102.345 fő) közötti időszakban 7,2%-kal nőtt, amivel az összes kerület között az **5. legdinamikusabban gyarapodó kerületnek** számít.

20. ábra: A budapesti kerületek lakónépességének változása*, 2001-2019. Forrás: KSH.
*A kerületeket szimbolizáló buborékok területe a kerületek népességszámával arányos

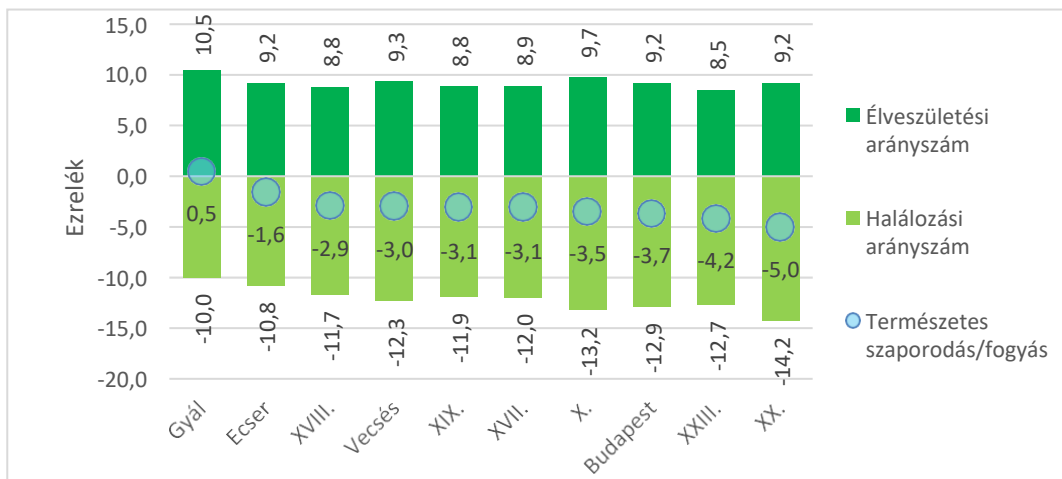
E jelentős növekedési ütem ellenére a főváros közigazgatási határán kívül eső, vizsgálatba vont települések (Gyál, Vecsés és Ecsér) esetében még a kerületénél is magasabb növekedési értékeket kapunk, ami elsősorban a szuburbanizációs folyamat hatásának, másodsorban pedig e települések általánosságban kedvezőbb természetes szaporodási arányainak tudható be.

21. ábra A lakónépesség számának változása, 2000-2019. (2000 = 100%) Forrás: KSH

Természetes népmozgalom és vándorlási különbözet

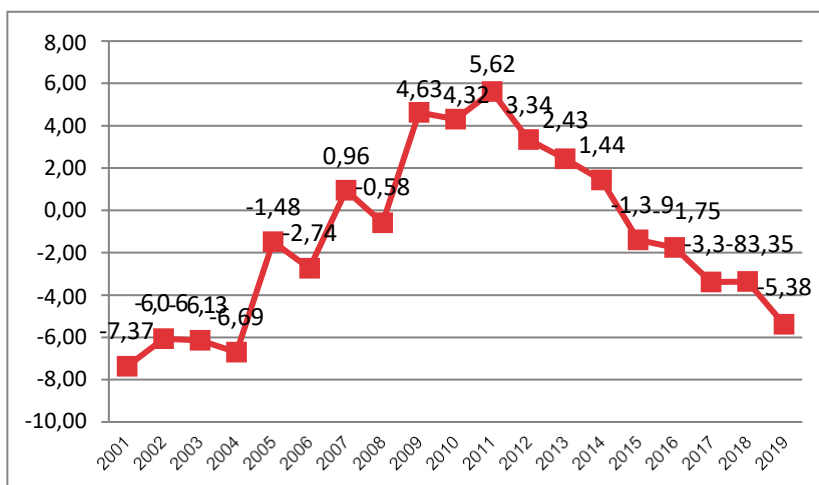
A természetes népmozgalmat meghatározó születési és halálozási arányszámok tekintetében megállapítható, hogy a XVIII. kerületben a 2001-2019-es időintervallumra számított ezer lakosra jutó élveszületések átlagos száma 8,8 fő, amivel a 23 budapesti kerület közül a 15. helyen foglal helyet. A **kerületet jellemző természetes fogyásért** a nyers halálozási arányszám (11,7 ezrelék) nyers élveszületési arányszámnál magasabb értéke a felelős, azonban **a kerület még így is igen kedvező pozíciót tudhat magáénak** a szomszédos kerületekhez és a környező településekhez viszonyítva.

22. ábra A természetes szaporodás, ill. fogyás mértéke a vizsgált területrészeken. Forrás: KSH (2000-2019 évek arányainak átlaga).

Demográfiai szempontból a legkedvezőbb arányról a szomszédos Gyál esetében beszélhetünk: itt a fővárosi 3,7 ezrelékes természetes fogyással ellentétes, ritkaságszámba menő folyamat, természetes szaporodás figyelhető meg, ennek értéke azonban kismértékű (0,5 ezrelék)

Pestszentlőrinc-Pestszentimre **vándorlási különbözetét** először évenkénti bontásban megvizsgálva láthatjuk, hogy a 2001-től jelentős, tartós emelkedés figyelhető meg a mutató esetében: 2009-ben már migrációs többlet jellemezte a kerületet. A vándorlási egyenleg 2011-ben 5,62 fő/ezer lakos értékkel tetőzött, ami **után azonban a többlet mértékének csökkenése tapasztalható, és 2014 óta ismételten negatív előjelbe fordult a vándorlási különbözet értéke.**

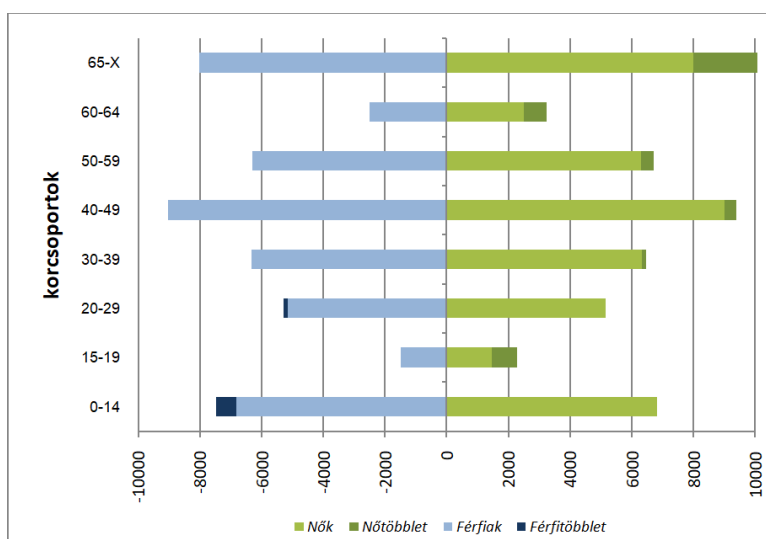

23. ábra Ezer főre jutó vándorlási különbözet, 2001-2019. Forrás: KSH (állandó népességi adatok, állandó és ideiglenes vándorlások)

A népesség nemek és korösszetétel szerinti vizsgálata

A kerület lakosságának kor és nemek szerinti összetételében az országoshoz hasonló jellemzők rajzolódhatnak ki: a fiatalabb korcsoportokban (0-29 éves korúak) inkább férfitöbblet tapasztalható, kivétel ez alól a 15-19 éves korosztály, ahol a nők aránya magasabb. A nők 30 éves kor felett már nagyobb súllyal reprezentáltak. A KSH adatai alapján beosztott alapvetően 10 éves korcsoportokra bontás mellett érdemes külön megvizsgálni a gyermekek és fiatalok esetében **a köznevelési intézményváltáshoz kötődő korévek mentén felosztott korcsoportok esetén történt létszámváltozását is.**

Erre vonatkozóan is a KSH állandó népességi adatsorait használjuk, ami a lakónépesség két népszámlálás közötti továbbvezetett értékei okozta torzításoktól is mentes arányokat ad.

24. ábra: A XVIII. kerület népességének korcsoportonkénti szerkezete, 2019.
Forrás: KSH

A **0-2 éves**, vagyis harmadik életévüket még be nem töltött gyermekek száma a 2001-es 2.291 főről 2019-re mindössze 130 fővel, **2.459 főre** nőtt, ami 7,3%-os bővülést jelent. A korcsoport népességén belüli aránya a teljes időszakot vizsgálva kis mértékben emelkedett (2,4%-ról **2,5%-ra**), azonban az is elmondható, hogy 2008 óta mind az abszolút számukat, mind pedig az arányukat tekintve is csökkenés figyelhető meg.

A **3-5 éves**, óvodás korú gyermekek létszáma a 2001-es 2.535 főről 2012-ig nagyjából egyenletes ütemben növekedett (3.053 fő), majd onnan **visszacsökkent 2.736 főre**. Ahogy az már fentebb is olvasható, a bölcsődés korú (0-2 éves) gyermekek létszámának és számarányának utóbbi években megfigyelhető csökkenése ebben a korosztályban is megmutatkozik. Ez az óvodai férőhelyek tervezésénél lehet fontos szempont.

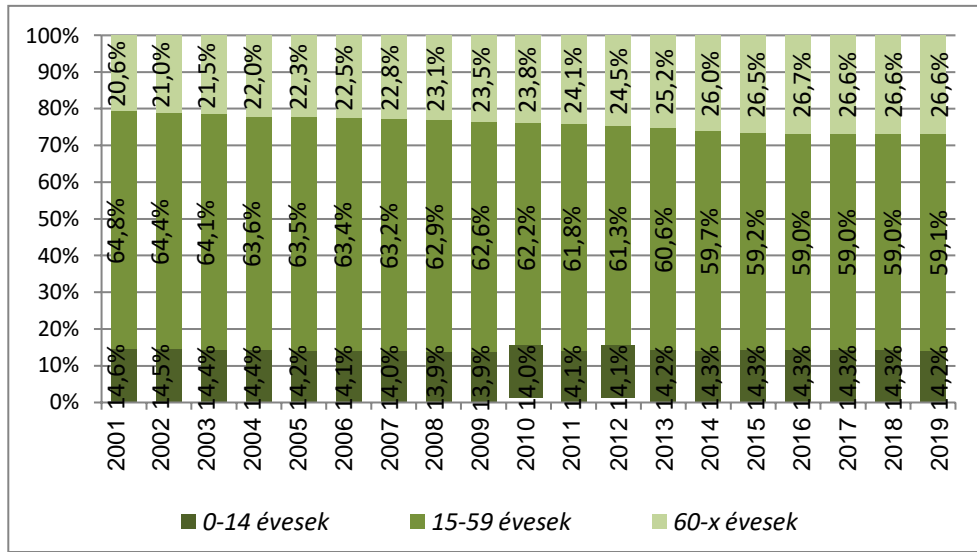
A **6-13 évesek** a legnépesebb korosztály a gyermek- és fiatalkorúak között. Részarányuk a vizsgált időszakban eleinte folyamatosan csökkent, majd a 2009-es mélypontot követően emelkedni kezdett (8.106 fő 2019-ben). Ezzel szemben a **14-17 éveseknél** hullámzóan alakulnak a létszámok. 2001-2007 között arányuk lassú ütemben évről évre nőtt, majd gyors ütemben, 2019-re összességében 10,5%-kal csökkent. Mivel előbbi korcsoportnál (6-13) növekvő létszám figyelhető meg, számítani kell arra, hogy ennek hatása **néhány éven belül az utóbbi korcsoportban (14-17) is megmutatkozik majd, így szükség lesz a középiskolai férőhelyek számának újragondolására.**

Korcsoporti beosztás

A kerület állandó népességén belül 14.294 fő volt a 15 éves kor alattiak száma 2019-ben (a teljes lakosság 14,2%-a), ami kedvezőbb Budapest 13,5%-os átlagához képest. A kerület 15-59 év közötti lakosságának aránya a főváros átlagához hasonlóan alakul (XVIII. kerület 59,1%, Budapest 58,9%), a népesség 60 év feletti csoportja a kerületben értelemszerűen kisebb részarányt (26,6%) képvisel (budapesti átlag 27,6%).

A 2001-től vizsgált időszak változásait tekintve viszont e relatíve kedvező arány folyamatos romlása figyelhető meg. A 15 év alatti lakosok arányának viszonylag kismértékű csökkenése (0,4 százalékpont)

mellett az időskorúak arányának jelentős (6 százalékpontos), a főváros egészénél is nagyobb mértékű növekedése tapasztalható.

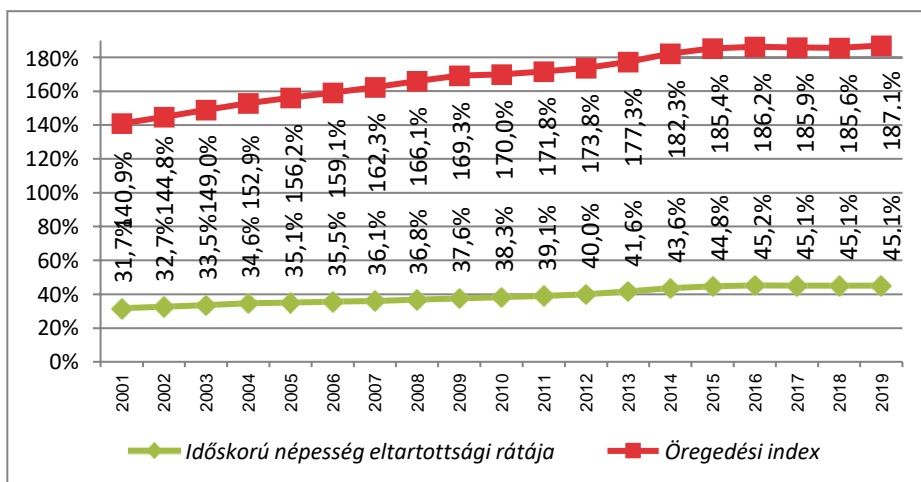

25. ábra A kerület népességének korcsoporti összetétele, 2011-2019. Forrás: KSH

Eltartottsági ráta

A népesség különböző korcsoportjainak eltartottsági rátája különösen a helyi ellátórendszer fenntarthatóságának jellemzésére alkalmazható. A XVIII. kerületben a 60 év felettieknek a 15-59 éves korúakhoz viszonyított arányát kifejező idős népesség eltartottsági rátája relatíve magas. 2019-ben a város száz 15-59 éves lakosára 45,1 időskorú személy eltartása hárul. A főváros egészének értéke magasabb (ugyanebben az évben 46,9), a vizsgált időszak alatti változása (13,1 százalékpont) is több a kerületi értéknél (10,9 százalékpont). Figyelemre ad okot továbbá az öregedési index – az időskorú népesség 15 év alatti lakosokhoz viszonyított – magas, 187,1%-os aránya is.

Általánosságban megállapítható tehát, hogy a legtöbb budapesti kerülethez és magyarországi településhez hasonlóan a XVIII. kerületnek is elsősorban az elöregedő lakosság miatt felmerülő problémákkal kell szembenéznie.

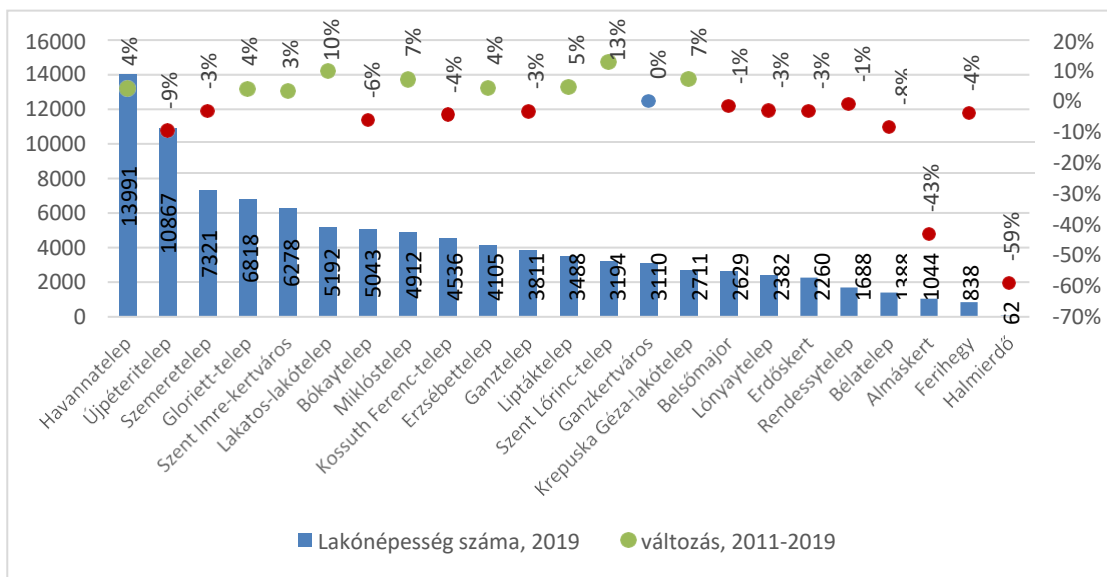

26. ábra A kerület demográfiai fenntarthatósági mutatói, 2001-2019. Forrás: KSH

A kerületszervek népességi jellemzői

Az önkormányzati adatszolgáltatás szerinti 2019. márciusi 97.668 fő lakónépesség 23, jelentős méretbeli különbségeket mutató kerületi városrész között oszlik meg. A kerületi városrészek lehatárolását Fővárosi Közgyűlés 2012. december 12-i rendelete szabályozza¹. A kerület népességének közel egyharmada lakótelepeken lakik, melyből a legnagyobb méretű Havanna-lakótelep 14,3%-kal részesedik. A második legnépesebb kerületszerve a családi házas beépítésű Újpétertelep (10.867 fő), majd egy ugyancsak tömbjellegű beépítéssel bíró területszerve, Szemeretelep következik (7.321 fő).

A további, kerületszervei bontásban szereplő adatok elemzése során figyelembe kell venni az összesen 23 erősen különböző jellegű kerületszerve eltérő népességi súlyát, ami az adatok összehasonlítása során esetenként jelentős torzítást eredményez, valamint azt, hogy nem minden adatból állnak rendelkezésre a népszámlálásnál frissebb adatok.

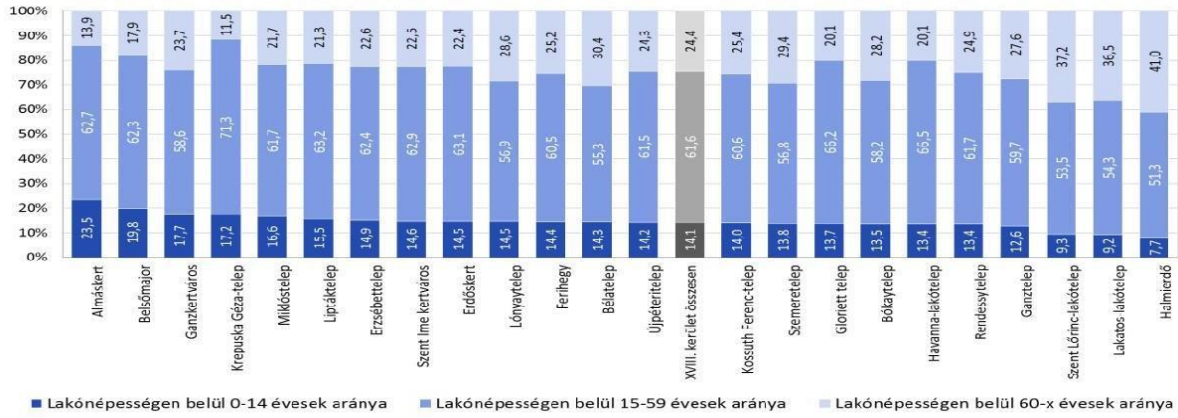

27. ábra A XVIII. kerület kerületszerveinek népességszáma és annak változása, 2011-2019. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Jelentős különbségek rajzolódnak ki a kerületszervei szintű korcsoportos vizsgálatok során is: A legfiatalosabb korszerkezettel az ezer fő alatti lakosságú kertvárosi, főként újépítésű házakból álló Almáskert rendelkezik (a 15 év alattiak aránya 23,5%), ahol egyben az egyik legkisebb arányban élnek időskorú lakosok. További relatíve kis 60 év feletti lakosságarányú kerületszerve még a Krepuska Géza-telep (egykori Alacska úti ltp.), valamint a szintén alacsony népességszámú Belsőmajor is. A fiatalok aránya Halmierdő, Lakatos-lakótelep és Szent Lőrinc-lakótelep esetében a legalacsonyabb, ezzel együtt ezen területek lakosságának elöregedése vészesen gyors: lakosságuk 2011-ben 37-41%-ban 60 év felettiekből állt.

¹ Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 94/2012. (XII. 27.) önkormányzati rendelete a közterület- és városrészek megállapításáról, azok jelöléséről, valamint a házszám-megállapítás szabályairól

A két történelmi városrész szerinti a következő csoportokba tartoznak a hivatalos kerületi városrészek: Pestszentimre: Almáskert, Belsőmajor, Erdőskert, Halmierdő, Kossuth Ferenc-telep, Krepuska Géza-lakótelep, Újpétertelep Pestszentlőrinc: Bélatelep, Bókaytelep, Erzsébettelep, Ferihegy, Ganztelep, Gloriettelep, Havannatelep, Lakatos-lakótelep, Liptáktelek, Lónyaytelep, Miklóstelep, Rendessytelep, Szemeretelep, Szent Lőrinc-telep

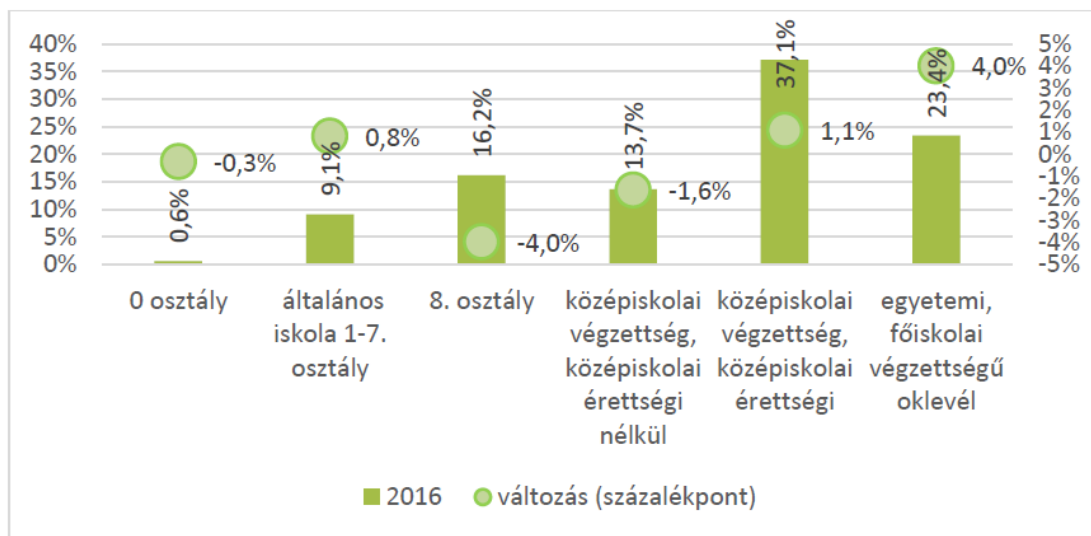
28. ábra A kerületrészek népességének korcsoporti összetétele, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK-ITS, 2015 (a 15 év alattiak aránya szerint csökkenő sorrendbe rendezve)

KÉPZETTSÉG

Iskolai végzettség a megfelelő korú népességben belül

A KSH-n elérhető adatok függvényében a korábbi ITS, az előző népszámlálás (2011) és a mikrocenzus (2016) adatai alapján került összehasonlításra az iskolai végzettség alakulása a kerületben. A legalább nyolc általános iskolai osztályt végzetek arányának 2001 és 2011 között kismértékben növekedett Magyarországon: inkább a legalább érettségivel, vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya emelkedett jelentős mértékben². Az országos trendeknek megfelelően a vizsgált budapesti kerületekben és a XVIII. kerülettel szomszédos Pest megyei településeken is szinte teljes körűvé vált az általános iskolai végzettség (a 15 év felettek körében 97-98%).

A 2016-os mikrocenzus adatai szerint a 7 évnél idősebb lakosok 37,1%-a középiskolai végzettséggel, 23,4%-a egyetemi végzettséggel rendelkezik. A korábbi adatokhoz képest magasabb az általános iskola 1-7. osztályt és az egyetemi végzettséget szerzők aránya, előbbi 0,8, utóbbi 4 százalékponttal. A kerület 7 év feletti lakosságán belül a legalább érettségivel rendelkezők aránya 2016-ban 60,5% (56.661), amivel a budapesti kerületek összehasonlításában a rangsor utolsó harmadában, a 18. helyen szerepel.

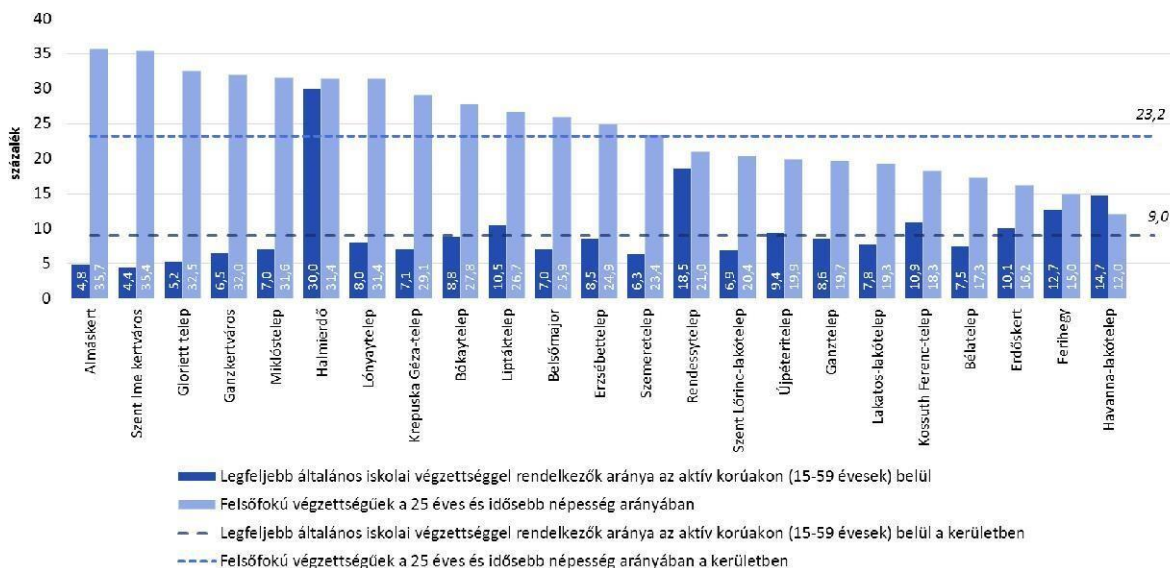
29. ábra A különböző képesítésekkel rendelkezők megoszlása végzettség típusa (2016) szerint és azok változása 2011 és 2016 között a kerületben. Forrás: KSH

² Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Polgármesteri Hivatal (2015) Budapest XVIII. Kerülete Pestszentlőrinc-Pestszentimre Településfejlesztési Konceptió és Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó Munkarész / Helyzetfeltárás és – Elemzés

Hasonló pozíciót tudhat magáénak Pestszentlőrinc-Pestszentimre a felsőfokú képzést szerettek aránya esetében: a lakosok 23,4%-a rendelkezik ilyen végzettséggel (21. 882 fő). Ez az érték a fővárosi átlagnál (34,7%) megint csak alacsonyabb.

A XVIII. kerületi végzettségi mutatók 2011-hez képest mért változásának mértéke többnyire a budapesti átlag alatt marad mindegyik érték esetén. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében 2011-ben korcsoportonként jelentős eltérés volt tapasztalható a fiatalabbak, és ezen belül a nők javára, utóbbit a 2016-os adatok is alátámasztják – előbbi esetében pedig nem áll rendelkezésre frissebb adat.

A kerületszettek között markáns különbségek rajzolódtak ki: a legmagasabb felsőfokú végzettségi arányokkal az új beépítésű Almáskert és Szent Imre kertváros kerületszettek büszkélkedhetnek (a megfelelő korú népesség 35,7% és 35,4%-a rendelkezik ilyen végzettséggel). Ezzel éles ellentétben áll a Havanna-lakótelep mutatója (12,0%), ahol ezzel párhuzamosan relatíve magas a legfeljebb nyolc általános iskolai osztályt végzett aktív korú lakosok aránya (14,7%). A kerületi városrészekről nem áll rendelkezésre frissebb adat.

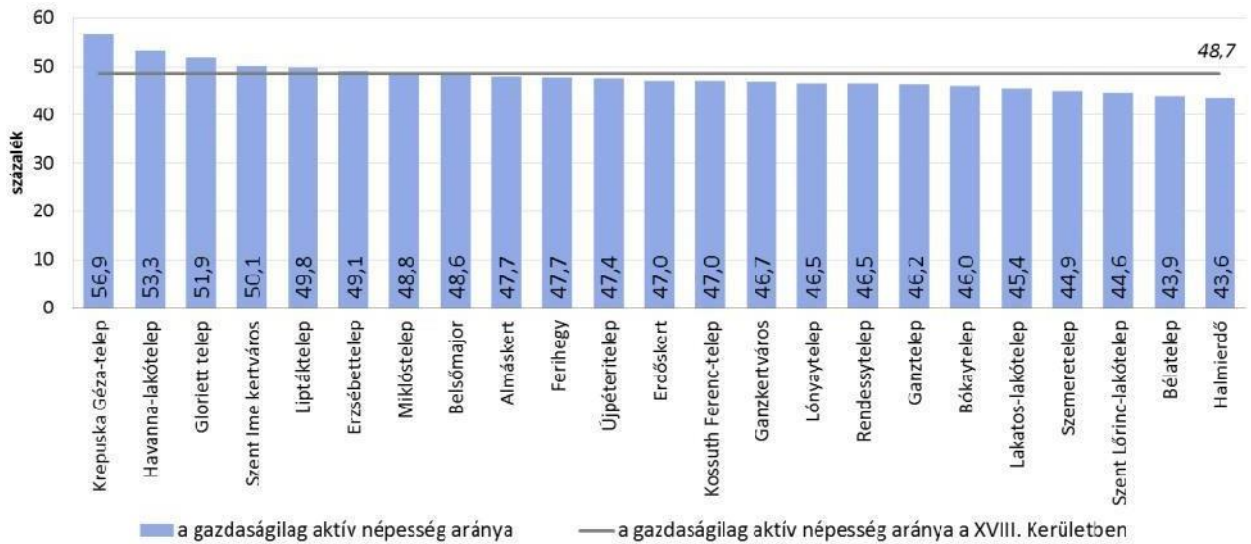
30. ábra A népesség iskolai végzettsége a XVIII. kerület kerületszeteiben, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK – ITS, 2015

FOGLALKOZTATOTTSÁG

Aktivitási arány, munkanélküliség

A XVIII. kerület lakosságából 47.507 fő volt foglalkoztatott és 2.691 fő volt munkanélküli 2016-ban, a gazdaságilag aktív népességet pedig ezen személyek együttes száma adja: 50.198 fő. A nemzetközi összehasonlításokban használt, 15-74 éves népességen belül vizsgált aktivitási arányszám a kerület esetében 64,5% volt 2016-ban, ez a főváros azonos mutatójánál jóval kedvezőbb.

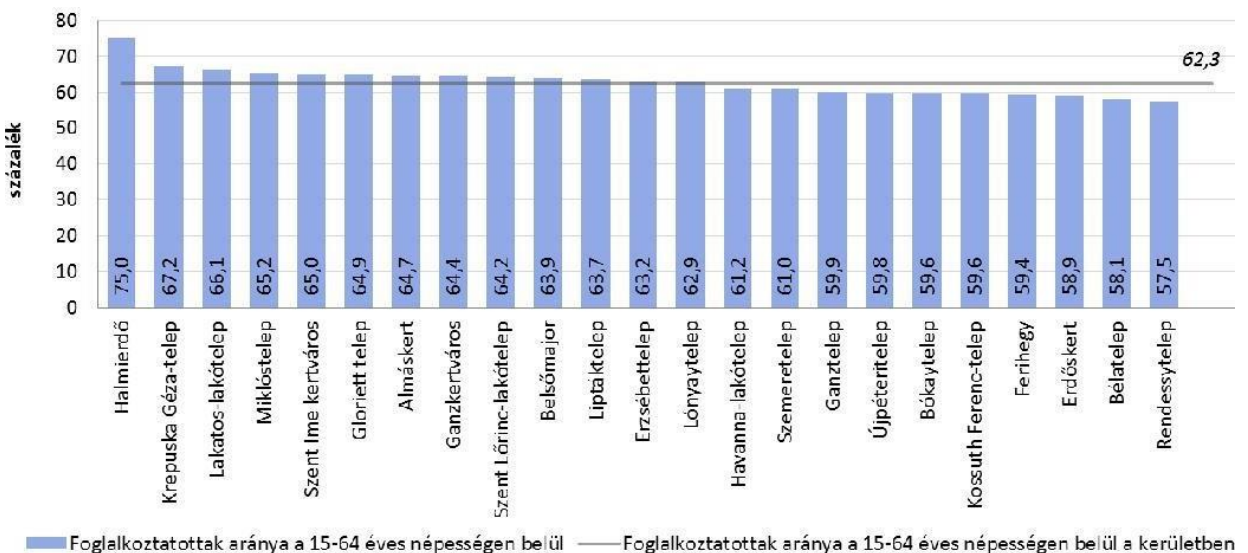
2016-ban a gazdaságilag aktív népességen belül értelmezett munkanélküliségi ráta Pestszentlőrinc-Pestszentimrén kedvezőbb, 5,4% volt a főváros 9%-os értékénél. A kerületszettek között a teljes lakónépességen belül értelmezett gazdasági aktivitási ráta javarészt 45-50% között mozgott 2011-ben, jelentősebb eltérések csak az aktív korú népesség legnagyobb arányaival jellemezhető kerületszettek (Krepuska Géza-telep, Havanna-lakótelep és Gloriett-telep), valamint a népességszám tekintetében marginális és alacsony 15-59 éves korú lakossági arányú kerületszettek (Halmierdő, Bélatelep) között voltak. A kerületi városrészekről nem áll rendelkezésre frissebb adat.

31. ábra: A gazdaságilag aktív népesség aránya a XVIII. kerület kerületrészeiben, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

Foglalkoztatottsági arány

A 15-64 éves lakosságon belül számolt foglalkoztatottsági arány szoros kapcsolatban áll az aktivitási rátával, továbbá részben tükrözi a végzettséggel kapcsolatos értékeket is: a legkedvezőbb értékeket a viszonylag újjépítésű társasházias Krepuska Géza-telep (67,2%) és a jelentős részben paneltechnológiával készült lakásokból álló Lakatos-lakótelep (66,1%) esetében voltak felfedezhetők. A legkedvezőtlenebb arányok a 18,5%-ban csupán általános iskola 8 osztályt végzettek arányával jellemezhető Rendessytelep (57,5%), valamint a legalacsonyabb felsőfokú végzettségi aránnyal rendelkező kerületrészek közé tartozó Bélatelep (58,1%) és Erdőskert (58,9%) esetében állt fenn. A kerületi városrészekről nem áll rendelkezésre frissebb adat.

32. ábra Foglalkoztatási arány a XVIII. kerület kerületrészeiben, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

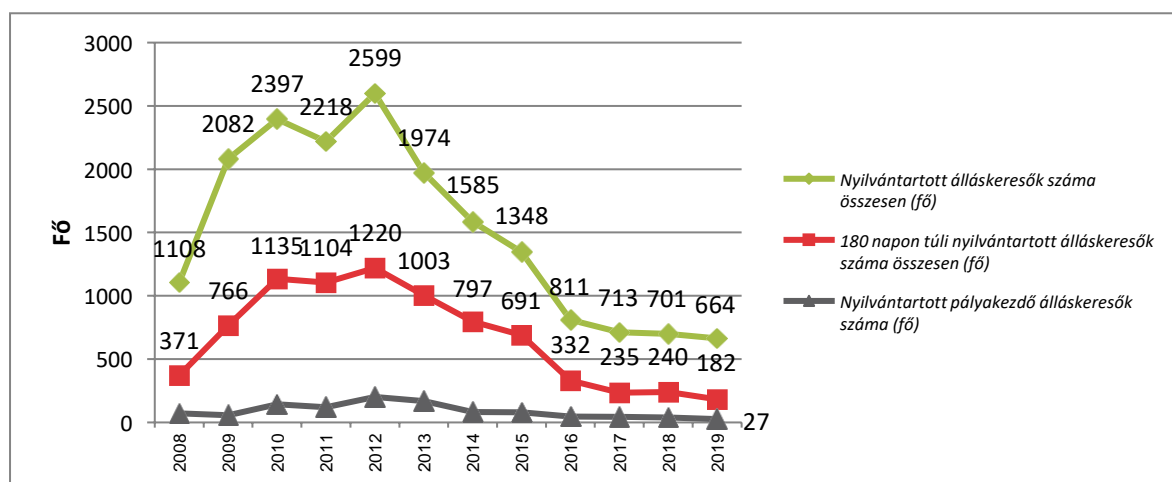
Munkanélküliség, tartós munkanélküliek

A kerületi munkanélküliségi ráta (a munkanélkülieknek a gazdaságilag aktív népességen belüli aránya, 2011-ben 10,9%) nagyfokú belső differenciáltságot rejt. A fiatalos korszerkezetű, kertvárosi beépítésű Almáskert gazdaságilag aktív lakosságának csupán 8,0%-a munkanélküli, és a városrészben elenyésző a tartósan állástalanok aránya is. Ezzel szemben a szintén alacsony lakónépességű Ferihegy, Rendessytelep és Bélatelep a relatíve kedvezőtlen értékeikkel hátrányosabb helyzetűek. Különösen kedvezőtlen továbbá a tartós munkanélküliek egyes esetekben magas aránya.

A KSH a 7., 8., és 9. kategóriájú foglalkoztatási főcsoportokat alacsony presztízsűnek ítéli. Az ezer főnél népesebb kerületrészek között a Havanna-lakótelep értéke a legkedvezőtlenebb (foglalkoztatott lakosságának 33,9%-a végzett 2011-ben alacsony presztízsű munkát), csak Ferihegy előzi meg kerületi szinten. A legkedvezőbb arány az elenyésző lakosságszámú Halmierdő után az új beépítésű Szent Imre kertvárost jellemzi, de a 35. ábra alapján az is megállapítható, hogy a négy másik kerületi lakótelep jelentősen kedvezőbb értékekkel rendelkezik.

Álláskeresők, fiatal álláskeresők

A kerületben a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2020. június 20-án 1.897 fő álláskeresőt tartott nyilván³. Közülük 125 fő (6,6%) számít tartósan (365 napon túl) munkakeresőnek. A fenti adatokat a 2011-es értékekkel összehasonlítva igen jelentős eltéréseket tapasztalunk: 2011-ben 2.218 fő álláskeresőt regisztráltak, aminél a 2015 év végi érték 39%-kal alacsonyabb. Ez többek között az országosan is kedvezőbb foglalkoztatási arányoknak, valamint a 2011-től működő közfoglalkoztatási rendszer hatásainak tudható be. (A közfoglalkoztatási adatokat részletesebben alább mutatjuk be.)

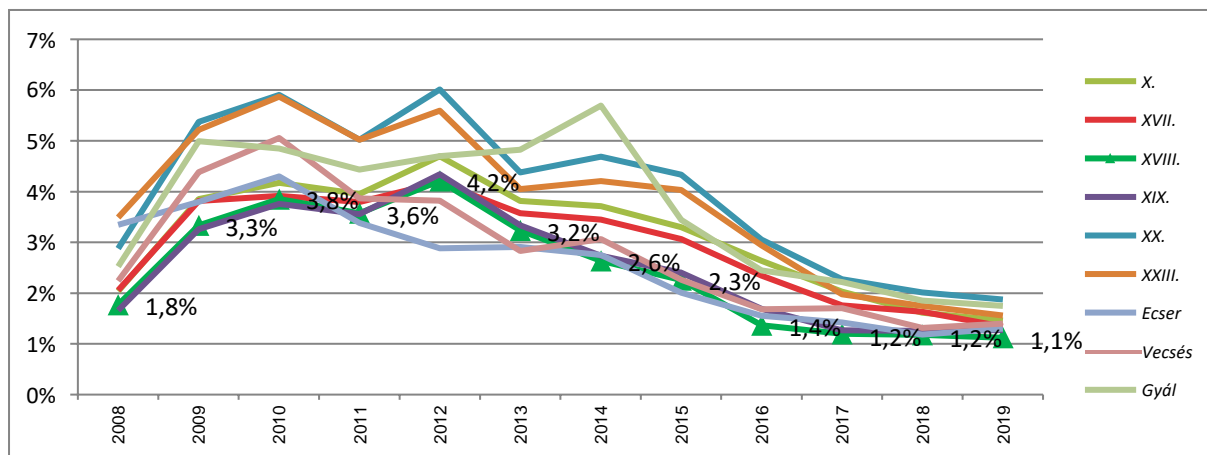
33. ábra Az álláskeresők számának változása a XVIII. kerületben, 2008-2019. Forrás: KSH

A hosszabb időszaki vizsgálatból kitűnik, hogy az álláskeresők száma a gazdasági válság első évétől, 2008-tól ugrott meg erőteljesen: csupán egy év alatt közel kétszeresére, majd a 2012. évet követően jelentősen csökkent, egészen a 2019-es évig, a 2020-as adatok az előző évi 285%-a, melyet okozhat a Covid-19 vírus okozta járvány miatti álláshelyek elvesztése. A vizsgált 9 év alatt bekövetkezett csökkenés 15%-ot tett ki. A 2019-es adatokhoz viszonyítva - mivel 180 napon túli és pályakezdő adatokból 2019-ig érhetőek el – a csökkenés értéke még nagyobb, 8 év alatt a 40%-kal csökkent a

³ Tartózkodási hely szerint

nyilvántartott álláskeresők száma, a 180 napon túl álláskeresőként regisztráltak aránya 50%-kal, illetve a pályakezdő álláskeresők számának 17,6%-kal lett kevesebb.

A kerület gazdaságilag aktív népességén belül értelmezett 5,4%-os munkanélküliségi arányától (2016) jelentősen eltér a regisztrált álláskeresők aktív korú (15-59 éves) népességén belüli aránya. A gazdasági válság hatásaként erős megugrás tapasztalható – az érték a 2008-as 2,1%-ról 2012-re 4,2%-ra nőtt, majd 2019-ra 1,1%-ra csökkent, miközben a kerületek mutatói között együttmozgás volt megfigyelhető.

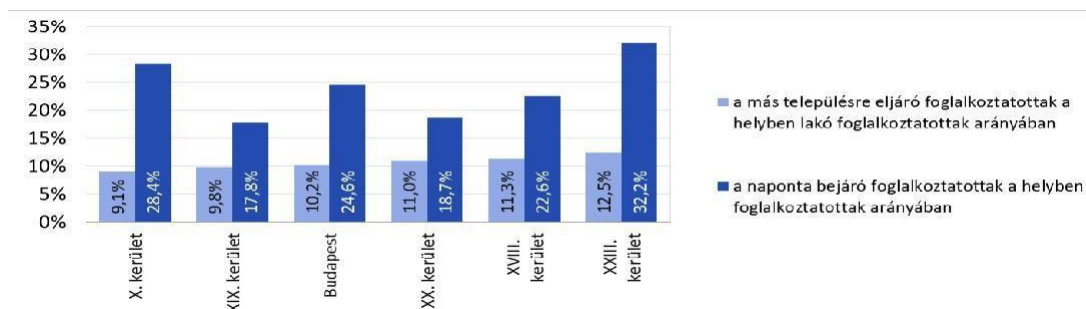
34. ábra A vizsgált terület egységek álláskeresőinek az aktív korú népesség százalékában, 2008-2019. Forrás: KSH

Közfoglalkoztatás

A Pestszentlőrinc-Pestszentimre közfoglalkoztatásának helyzetét részletesen bemutató elemzést „A kerület humán infrastruktúrája, humán közszolgáltatások” c. fejezet tartalmazza.

Ingázás

A 2011-es népszámlálás munkaerő-forgalomra vonatkozó adatai szerint a XVIII. kerület foglalkoztatott lakosságának 11,3%-a jár naponta munkavégzés céljából más településre, és a helyzetfeltárás során vizsgált többi fővárosi kerület értéke is 10% között mozog. A kerületben foglalkoztatottakon belül a más településről bejáró dolgozók aránya a XVIII. kerületben 22,6% (pontosan kétszerese a kerületből a más településre ingázóknak). A szomszédos kerületeken belül Soroksár (XXIII. kerület) értéke tekinthető relatíve magasnak (a foglalkoztatottak mintegy egyharmada más településről érkezik). Az ingázás kapcsán nem áll rendelkezésre frissebb adat.

35. ábra A munkaerő-forgalom a vizsgált kerületekben és Budapesten, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK – ITS, 2015

Az ingázás kapcsán nem áll rendelkezésre frissebb adat, azonban az Önkormányzat a LAirA projekt keretében felmérte a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren dolgozó személyek ingázási szokásait⁴, amely egyrészt érint kerületi lakosokat, valamint a kerületen kívüli munkavállalók által a kerületi infrastruktúrára is hatással van. A felmérés főbb megállapításai (amelyek a humán infrastruktúrához kötődnek) a következők voltak:

- a válaszadók mindössze 6%-a lakik gyalogos vagyis 5km-es távolságon belül. Egynegyedük a repülőtér 10 km-es sugarú körzetében lakik. 38%-uk 10-20 km-t, míg 38%-uk több mint 20km-t ingázik egy irányba a repülőtéri munkahelyre;
- a kvalitatív elemzésből kiderül, hogy számos alkalmazottnak nincs más lehetősége, mint hogy autóval ingázzon, mert a közösségi közlekedés a lakóhely és a repülőtér között egyáltalán nem versenyképes;
- 25%-a megáll a munkahelyére menet elintézve a napi bevásárlást vagy a gyermeket elviszi az iskolába, amelynek egy része feltehetőleg a XVIII. kerületben történik meg;
- 90%-uk fontosnak tarja, hogy el tudja intézni a bevásárlást akár munka után is, illetve a gyerekekért el tudnak menni az óvodába vagy iskolába, ami szintén igénybe veszi a kerületi infrastruktúrát.

ÉLETMINŐSÉG, JÖVEDELMI VISZONYOK

Jövedelmi viszonyok

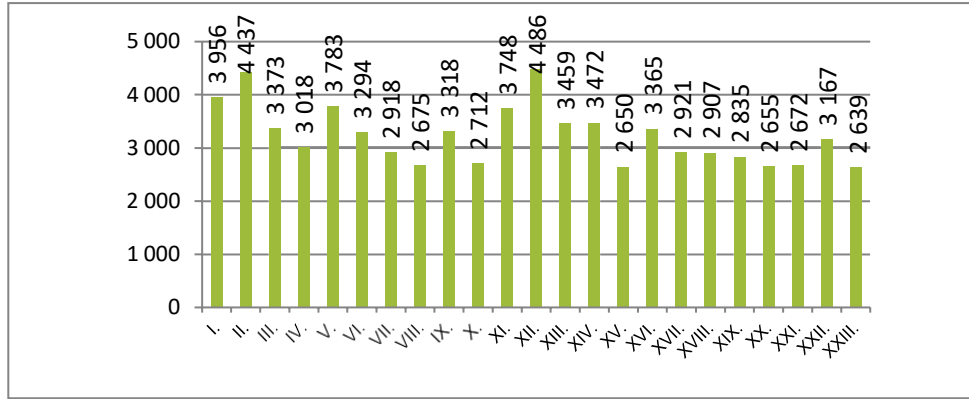
A népesség gazdasági helyzete az adózók számával és arányával, valamint a személyijövedelemadó-alap nagyságával jellemezhető. A XVIII. kerületben az ezer lakosra jutó adózók száma 2017-ben 486 fő, amivel a budapesti kerületek rangsorának 7. helyén található.

kerület	IV.	XVII.	XXI.	XXIII.	XV.	III.	XVIII.	XIII.	XIX.	X.	XXII.	IX.	XX.	XVI.	I.	XIV.	XI.	VII.	VIII.	XII.	II.	V.	VI.
ezer lakosra jutó adófizetők száma	515	498	494	493	489	488	486	485	483	483	480	479	477	476	470	469	467	457	456	443	442	441	436

4. táblázat: Az ezer lakosra jutó adózók száma, 2017. Forrás: KSH

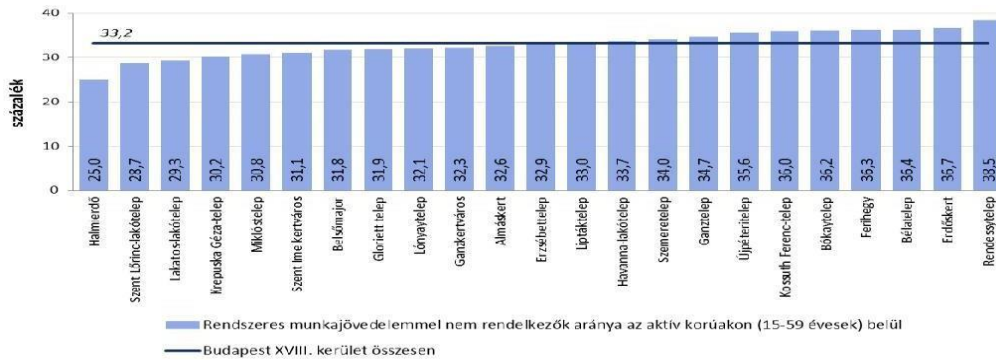
A kerület kereső lakossága a budapesti kerületek között a **tizenhatodik a sorban az egy adófizetőre jutó adóalapot képző jövedelem esetén**: 2017-ben 2.907 ezer Ft, melyet csak a fővárosi átlag halad meg. A jövedelem - más társadalmi-gazdasági mutatóit tekintve is hátrányban levő - a kerülettel határos települések (Vecsés, Gyál) esetében alacsonyabb a budapesti kerületekéénél.

⁴ Mobilissimus Kft.: D.T1.4.3 Jelentés Budapest funkcionális várostérségében a repülőtéri alkalmazottak mobilitásizokásairól és igényeiről. Magyar nyelvű összefoglaló, 2018. július

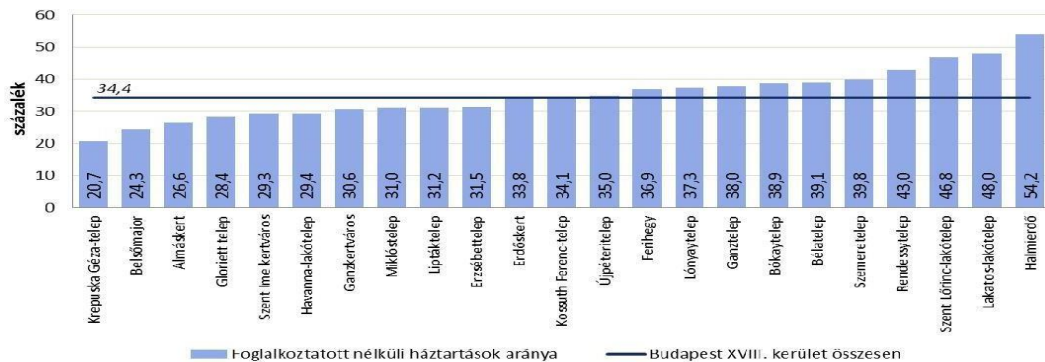
36. ábra Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem, 2017. Forrás: KSH Statisztikai Évkönyv

A kerületben a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 33,2%-ot tett ki az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 2011-ben. Ettől jelentősebb negatív irányú kiugrás csupán Rendestytelep esetében figyelhető meg (38,5%), ám az erősen öregedő (alacsony aktív korú lakossági hányaddal bíró) kerületrészekben a kerületi átlag alatti értékekkel találkozunk.

37. ábra A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya Pestszentlőrinc-Pestszentimre kerületrészeinek aktív korú lakosai arányában, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

A lakosság életminőségének (szociális helyzetének) egy másik mutatója a **foglalkoztatott nélküli háztartások aránya**, mely Pestszentlőrinc-Pestszentimre esetében **34,4%**. A 23 kerületrész között fennálló különbségek esetében a **fő differenciáló erő** azok lakosságának **korcsoporti összetétele**: az idősödő korszerkezetű Lakatos- és Szent Lőrinc-lakótelepek esetében a legmagasabb ez az érték, ezzel szemben a nagyobb arányban fiatal családok által lakott kerületrészekben akár jóval 30% alatt van azon háztartások aránya, ahol nincs foglalkoztatott. A kerületi városrészekről nem áll rendelkezésre frissebb adat.

38. ábra A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya Pestszentlőrinc-Pestszentimre kerületrészeiben. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

TÉRBELI-TÁRSADALMI RÉTEGZŐDÉS, KONFLIKTUSOK, ÉRDEKVISZONYOK

A Megalapozó vizsgálat során megtartott kerületbejárás, önkormányzati egyeztetések és a háttérdokumentumok elemzése nem ad kellően biztos alapot a kerületi társadalmi konfliktusok azonosítására, felülvizsgálatára. A Partnerségi Tervben meghatározott önkormányzati munkacsoport egyeztetések, lakossági és nyilvános fórumok, valamint az ezt kiegészítő vezetői mélyinterjúk és kérdőívek alapján a térbeli-társadalmi helyzet bemutatása az Integrált Településfejlesztési Stratégiában történik meg.

TELEPÜLÉSI IDENTITÁST ERŐSÍTŐ TÉNYEZŐK

Történeti és kulturális adottságok

A kerület története régre nyúlik vissza, területe már a honfoglalás korában lakott volt, de találtak régészeti leleteket is. Pestszentlőrinc első ránk maradt írásos említésére XIV. századi oklevelekben bukkanhatunk, a török hódoltság ideje alatt azonban teljesen elnéptelenedett a terület.

A településrészek újkori és későbbi történelme szempontjából meghatározó, hogy Grassalkovich (I.) Antal majorságot alapított itt a XVIII. század második felében, és hét családot telepített ide. Ebből az időszakból származik a kerület egyik műemléke, a barokk stílusú Szent Lőrinc- kápolna. Grassalkovich (III.) Antal eladósodása következtében a XVIII. század végén bérbe adta birtokát Mayerffy Xavér Ferencnek, aki mintagazdasággá fejlesztette azt. Róla kapta nevét Ferihegy is. Érdekesség, hogy Napóleon legyőzését követően (1814) katonai parádét tartottak Szent Lőrinc- pusztán. A porosz, orosz és Habsburg uralkodó is idelátogatott ekkor, s az egykori kilátó épületéből szemlélték a felvonulást. A kilátó (Gloriett) ugyan elpusztult a második világháborúban, a kerületrész azonban (Gloriett-telep) mai napig őrzi nevét.

A XIX. század megalapozta Pestszentlőrinc fejlődését, megindult a terület felparcellázása is, a század második felére pedig már nyaralótelep alakult ki patinás villákkal - többek közt olyan tulajdonosokkal, mint Eötvös Loránd, Puskás Tivadar és Fedák Sári - és vasútállomással. Ezzel egy időben beindult a terület iparosodása is a területrészt kedvező adottságainak (főváros közelsége, vasútvonalak megléte, kavics- és agyaglelőhelyek) köszönhetően. Az első üzem a téglagyár volt, de létesült itt textilüzem, mozdonyokat és vasúti kocsikat gyártó gépgyár és olaj-és vazelingyár is. A század legvégén alakult meg a Cséry-telep is, ami szemétfeldozóként működött – a vállalkozás azonban alig 20 éven belül csődbement, a telep területe a fővároshoz került, és évtizedeken keresztül a főváros hulladéklerakója volt, rekultivációja pedig napjainkban is zajlik.

A XX. században is folytatódott Szentlőrinc fejlődése és növekedése. A szomszédos Péteri-puszta (Pestszentimre elődje) parcellázása is elkezdődött a század elején, ide elsősorban szegényebb családokat telepítettek. Az I. világháborúval a térség üzemei áttértek a haditermelésre, majd a két háború között a mai Havanna-telep helyén létrejött Állami lakótelepen számos, az elcsatolt területekről menekülő lakost telepítettek be, ezáltal Szentlőrinc lakossága jelentősen nőtt. Pestszentlőrinc 1936- ban megyei városi rangra emelkedett több mint 30.000 lakosával. Pestszentimre kezdetben Soroksárpéteri, majd 1931-től mai nevét felvéve nagyközséggé vált.

A második világháború az ország egészéhez hasonlóan e területet is erőteljesen érintette, Budapest ostroma idején Pestszentimre teljes lakosságát kitelepítették. A háború után megindult a rehabilitáció,

1946-ban átadták a 40-es villamos vonalát, 1950-ben a megalakuló (Nagy-)Budapesthez csatolták mindkét települést a XVIII. kerületként, s még ugyanebben az évben megnyílt a lakosság előtt az újjáépült Ferihegyi repülőtér. A korábbi ipari létesítmények működése újra beindult – immáron állami irányítással. A kerületben lakótelepek létesültek: a 60-as években épült a Lakatos- és KISZ-telep (ma Szent-Lőrinc lakótelep), majd a 70-es években a korábbi Állami telepet felváltották a Havanna-telep tízemeletes lakóépületei, a Gloriett és az Alacsikai úti lakótelep pedig az 1980-as évek végén épült.

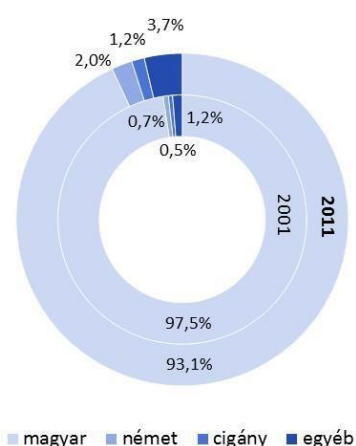
A kerületben található a Tomory Lajos Múzeum, melynek helytörténeti gyűjteménye kiemelkedő eleme a települési identitás erősítésének. A kerület kulturális életét meghatározó intézményeket „A kerület humán infrastruktúra „c. fejezetben mutatjuk be.

Nemzetiségi összetétel

2001-ben és 2011-ben is a XVIII. kerület lakosságának döntő hányada (**2001: 97,5%, 2011: 93,1%**) magyar nemzetiségűnek vallotta magát, miközben a magukat más (német, cigány, egyéb) nemzetiségűnek vallók arányában történt jelentős növekedés (2.243 főről 6.187 főre). A második legnépesebb csoportnak számító német nemzetiségűek mellett növekedés volt tapasztalható a két népszámlálás között a romák számában és arányában, ők a 2001-es népszámláláskor 441-en éltek a városban, ám számuk 10 év alatt 1.108 főre nőtt, ami ma még mindig jelentéktelennek mondható 1,2%-os részarányt jelent. A nemzetiségi összetételről nem áll rendelkezésre frissebb adat.

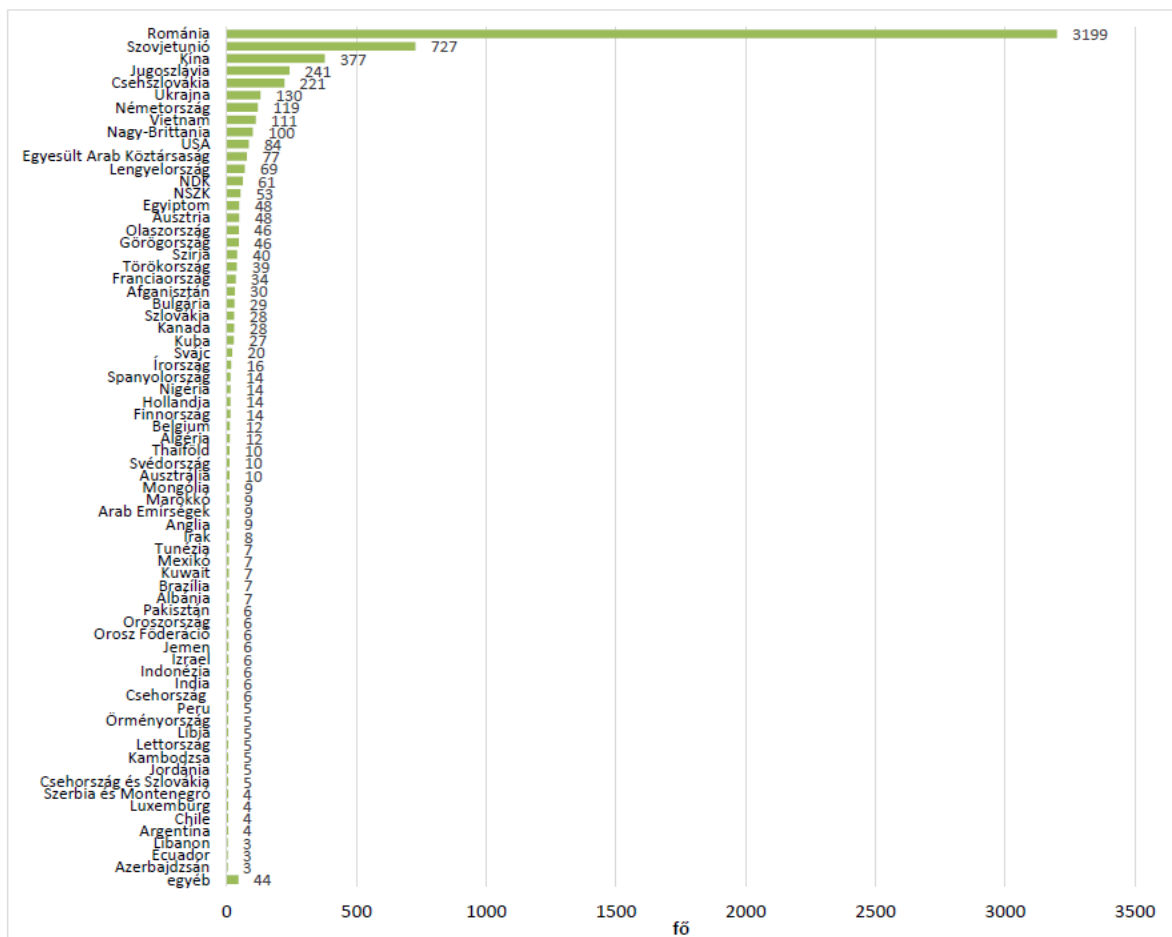
Emellett a népszámlálások azonban **több torzítást is tartalmaznak**: a nemzetiségi kérdés **önbevalláson alapuló**, többválasztásos rendszere miatt ugyanis csak a válaszadó lakosság kerül számításba, akik ráadásul több nemzetiséghez tartozónak is jelölhetik magukat. A statisztika tehát az összes említés arányában képes csupán felvázolni a társadalom nemzetiségi összetételét. További problémaként említhető, hogy a cigány népesség számáról a népszámlálások többnyire a szakértői becslésnél lényegesen alacsonyabb értékeket mutatnak.

Az Önkormányzat a nemzetiségek számára – a civil és egyházi szervezetekhez hasonlóan – támogatási alapot tart fenn: 2020-ban a nemzetiségi önkormányzatok által pályázhatott keret összege 14 M Ft, amely többek között kulturális és hagyományőrző programok szervezésére használható fel.

39. ábra Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakosságának nemzetiségi összetétele, 2001-2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK – ITS, 2015

Az önkormányzat 2018-as adatai alapján a kerületben élő nem magyar állampolgárok származási országa szerinti összetételét a következő ábra tartalmazza (Az önkormányzati adatok az országok eseménykori neveit tartalmazzák!). A kerületben össz. 6389 fő külföldi állampolgár 50%-a Romániából érkezett, 11,3% a Szovjetunió létezése idején költözött a kerületbe, 6% a kínai állampolgárok aránya, de meghaladja a 3%-ot a szintén egykori államokból (Jugoszlávia, Csehszlovákia) áttelepültek aránya.

40. ábra: A kerületben élő külföldi állampolgárok, 2018. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, Helyi Vizuál Regiszter, 2021

Civil szerveződések

Civil szervezetek működése a kerületben

A kerületben 196 bejegyzett civil szervezet működik (*forrás: www.bp18.hu*), melyeknek csupán mintegy 50%-a végez az önkormányzat számára és látható tevékenységet, hozzávetőlegesen 50-60 szervezet aktívan teszi ezt.

XVIII. kerület Önkormányzata az egyházak és a civil szervezetek részére **minden évben pályázatot hirdet azok működésének, programjainak**, valamint egyházak esetében szintén programtámogatás formájában és ingatlanjaik felújításának támogatására. A pályázaton túl **együttműködési megállapodásokkal** biztosítja, hogy a teljes lakosság számára elérhető legyen számos fontos közösségi tevékenység, szolgáltatás, illetve program.

A helyi civil szervezetek **szerteágazó tevékenységi körrel** rendelkeznek. Az így megszerzett széleskörű szakmai tapasztalat és kerületi kapcsolatrendszer alapján nyújtanak a lakosság számára olyan szolgáltatásokat, programokat, melyek amellett, hogy a fiatalok, gyermekek számára hasznos időtöltést biztosítanak, olyan fontos **értékeket is közvetítenek**, mint az egészséges életmód, a rendszeres testmozgás, a művészetek szeretete vagy a hagyományok őrzése.

Emellett figyelmet fordítanak a társadalom peremére szorult **különböző, hátrányokkal küzdő lakossági csoportok támogatására** is. Önkormányzati összefogással segítik a **fogyatékosággal élők**

rehabilitációját, integrálódását elősegítő programokkal az oktatás, a sport területén. Segítik a szociálisan hátrányos helyzetű családokat – pl. gyermekeik ingyenes vagy kedvezményes táboroztatásával –, és különböző időseket támogató eseményeket, akciókat is szerveznek. Több, a serdülőkorúak mentálhigiénéjével foglalkozó program is szerveződött önkormányzati támogatással a civil szervezetek munkájának köszönhetően: családi életre nevelés, felvilágosító programok, drog-prevenációs előadások, személyiséget és tanulási készséget fejlesztő tréningek.

A fentiekben csak néhány kiemelt területet említettünk példaként a kerületi civil szervezetek gazdag tevékenységének alátámasztására. Az Önkormányzat társadalmi kapcsolatok koordinátorának információi mellett az Önkormányzat honlapján (<http://www.bp18.hu/tartalom.363.html>; http://www.bp18.hu/civil_szervezetek) található nyilvános, a pályázati kiírással és annak eredményével kapcsolatos információkat is felhasználtuk.

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata évek óta biztosít támogatási forrást pályázati lehetőségeken keresztül a kerületi civil szervezetek, valamint az itt működő egyházak és karitatív szervezeteik számára. A kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 55/2004. (XII.21.) rendeletében (továbbiakban: civil rendelet) foglaltaknak megfelelően az Önkormányzat költségvetése egy, külön e célra elkülönített alapból, az ún. Civil Alapból finanszírozza a pályázat keretében támogatott tevékenységeket. A civil szervezetek és a kerületi egyházak 2020-ban 14 M Ft összegre pályázhattak. Az Önkormányzat kétféle típusú támogatást nyújt pályázati úton: az egyik kifejezetten működési célú támogatás; a másik pedig a szervezetek által megvalósítandó konkrét programokhoz, akciókhoz nyújt pénzbeli segítséget. A rendelet módosítására 2015. októberében, 2018. szeptemberében és 2020. szeptemberében történt meg. 2015-ben egy új támogatási forrás hozzáférhetősége került a rendeletbe. 2018-ban a kiüresedett tartalmak kerültek ki a rendeletből a felülvizsgálat során. 2020-ban a kialakult pandémiás helyzetre való tekintettel a pályázatokon való módosítás lehetőségének egyszerűsítésére került sor.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata fontosnak tartja a civil szervezetek szerepét, szaktudását, hozzáadott értékét az esélyteremtés területén, ezért együttműködési megállapodásokat köt évről évre a civil szféra szereplőivel. Ennek keretében a szervezetek vállalják, hogy nemcsak tagjaik, hanem a kerület teljes közössége számára nyújtanak szolgáltatásokat, programokat, melyekhez jó partner az Önkormányzat.

A kerület helyi díjai

A kerület számos helyi díjjal járul hozzá a települési identitás erősítéséhez, melyek az Önkormányzat honlapján (<https://www.bp18.hu/a-kerulet/a-kerulet-buszkesegei>) található nyilvános adatok szerint a következők:

- Díszpolgári cím
- Pro Urbe Díj
- Gondoskodás az Emberért Díj
- Művelődésért Díj
- Pestszentlőrinc-Pestszentimre Kerületért Díj
- Pestszentlőrinc-Pestszentimre Sportérdemrend
- Kerületi Polgármesteri Elismerő Oklevél
- Millenniumi Emlékérem
- Millenniumi Emléklap
- Kerületünk Fiatal Tehetsége
- Mi Szívügyünk Elismerő Oklevél

- Polgármesteri Elismerő Oklevél
- Pedagógus kitérítések: A Kerület Óvodapedagógusa; A Kerület Tanítója; A Kerület Tanára; A Kerület Fiatal Pedagógusa.

Testvérvárosi kapcsolatok

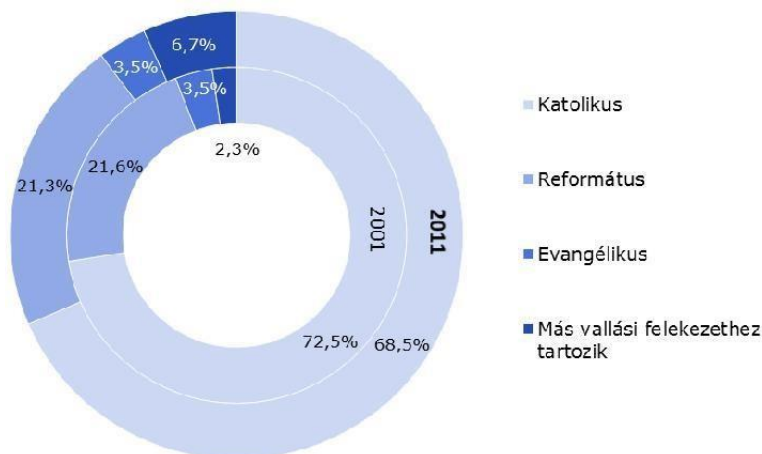
A kerület testvérvárosi kapcsolatainak száma 2020-ban 12 db, a minőségi kapcsolatok kiépítését és ápolását helyezik előtérbe. Ezek között találjuk:

- a németországi Rodingot,
- a bulgáriai Neszebart és Obzort,
- a lengyelországi Dabrowa Tarnowskat,
- az erdélyi Tusnádfürdőt, Körösfőt, és Székelyudvarhelyt,
- a felvidéki Szepsit,
- a kárpátaljai Técsőt,
- a horvátországi Nint,
- az olaszországi San Nicola la Stradát,
- és az örményországi Artasat városát.

Vallási közösségek

A lakosság vallási kötődése

A népesség vallási kötődéséről a népszámlálások (és esetenként közvélemény-kutatások) adhatnak átfogó képet. A 2011. évi népszámlálás elemzéséből kiderül: a XVIII. kerület lakosságának csupán 42%-a tartotta magát valamely vallási közösséghez, ill. felekezethez tartozónak, ami százalékponttal kevesebb a 2001-es arányhoz képest. A vallási közösséghez, felekezethez nem tartozók aránya már a 2001-es népszámláláskor is magasnak számított (a lakosság 24,6%-a), azóta ez az arány azonban tovább nőtt: 2011-re a kerületiek több mint egyharmada (36,3%) állította magáról, hogy **nem tartozik vallási felekezethez**. A népesség valós vallási hovatartozását az abszolút számok torzítják, ugyanis a két népszámlálás között – az országos trendekkel megegyezően – a XVIII. kerületben is megugrott a válaszmegtagadók száma: míg 2001-ben még csupán 14.984 fő (a város akkori lakónépességének arányában ez 15,5%), addig 2011-ben már 33.565 fő volt ezen személyek száma (a lakosság egyharmada). Az ezen okokból fellépő torzító hatást csökkentendő, az egyes felekezetekhez tartozók arányainak számításakor a nem válaszolóktól megtisztított lakosságszámot tekintettük teljesnek.

41.ábra A népesség vallás és felekezet szerinti megoszlása a kerület egyházi közösségeihez tartozó lakosságának arányában, 2001-2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015

A vallási felekezethez tartozók általánosságban kereszténynek vallották magukat: döntő többségük a katolikus egyház híve (2001-hez képest 4 százalékpontos csökkenés után 2011-ben 68,5%), de meghatározó továbbá a református (21,3%) illetve evangélikus egyházhoz (3,5%) tartozók aránya is. Az ezeken kívüli, más felekezethez tartozók aránya 2,3%-ról 6,7%-ra növekedett (köztük találunk ortodox és izraelita vallású lakosokat is, azonban előbbiek 0,1%, utóbbiak ennél is alacsonyabb arányban képviseltetik magukat). A vallási kötődés kapcsán nem áll rendelkezésre frissebb adat.

A kerületben szép számmal találhatóak templomok és egyházi épületek, számos vallási felekezethez tartozó közösség képviselteti magát a kerületben:

- Szent Lőrinc kápolna (műemlékjellegű épület)
- Pestszentlőrinc - Szűz Mária Szeplőtelen Szíve főplébániatemplom
- Pestszentlőrinci evangélikus templom
- Pestszentlőrinc - Havannatelepi Szent László plébániatemplom
- Pestszentlőrinc - Ganzkertvárosi református templom
- Pestszentlőrinci unitárius templom
- Pestszentlőrinc - Szemeretelepi Szent István király plébániatemplom
- Pestszentlőrinc - Kossuth téri református templom
- Pestszentlőrinc - Erzsébet-Bélatelepi református templom
- Pestszentlőrinc - Erzsébettelepi Árpád-házi Szent Erzsébet templom
- Pestszentlőrinc – Erzsébettelep vietnámi buddhista szentély (Sárkány Center)
- Pestszentlőrinc - Csákyligeti Szent József plébániatemplom
- Pestszentlőrinc - Miklóstelepi Szent József kápolna
- Pestszentlőrinci baptista imaház
- Pestszentlőrinc - Kertvárosi Árpád-házi Szent Margit plébániatemplom
- Pestszentlőrinci zsidó imaterem
- Szűz Mária és Mihály arkangyal kopt ortodox templom
- Pestszentlőrinc - Szemeretelepi református templom
- Dona nobis pacem (Adj nekünk békét) ökumenikus kápolna
- Pestszentimrei Szent Imre plébániatemplom
- Pestszentimrei református templom
- Pestszentimrei baptista imaház
- Pestszentimrei evangélikus Luther-kápolna

1.4. A KERÜLET HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA, HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK (OKTATÁS, EGÉSZSÉGÜGY STB.)

KÖZNEVELÉS

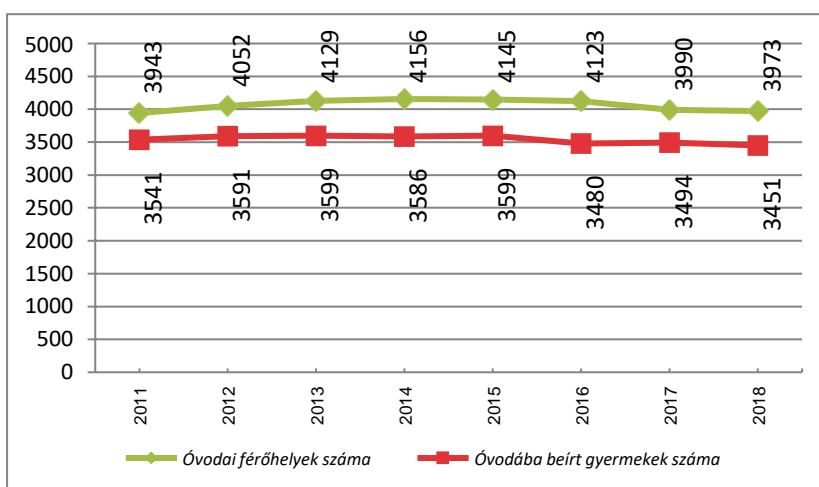
Óvodai nevelés

A kerület köznevelési intézményrendszerét a különböző intézménytípusok feladatellátási helyeire vetítve mutatjuk be. A feladatellátási hely definíciója a KSH módszertani meghatározása alapján a következő: „a köznevelési intézmény 2012 előtt közoktatási intézmény igazgatási szervezetén belül a székhelyen vagy más telephelyen működő intézményegységek, valamint a székhelyen, illetve az azonos telephelyen, de eltérő nevelési-oktatási feladatokat ellátó intézményegységek”. Mindezek alapján a XVIII. kerületben a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) nyilvántartása szerint 2018-ban összesen 42 óvodai feladatellátási hely működött.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
óvodai feladatellátási helyek száma	41	42	43	44	43	43	42	42

5. táblázat Az óvodai feladatellátási helyek száma a XVIII. kerületben, 2020. Forrás: KSH

Az intézményekbe beírt gyermekek száma 2018-ban 3.978 fő. A kerület óvodai feladatellátási helyei száma kismértékben csökkent, ezzel párhuzamosan összességében stagnál az intézmények kapacitása is: 2011-ben 3.943, míg 2018-ban már 3.973 férőhely található. Az óvodába beírt gyermekek száma szintén kismértékben változott, a vizsgált időszakban 2,5%-kal csökkent, így stabil csökkenő pályán mozog az egy férőhelyre jutó gyermekek száma is a budapesti és országos átlagokhoz hasonlóan. Az Önkormányzat 2020. okt. 1-i nyilvántartása szerint 3.540 férőhelyre 2.935 fő volt az óvodába beírt gyermekek száma. Kerületi szinten így férőhelytöbblet figyelhető meg, mely azonban területileg differenciáltan jelentkezik.

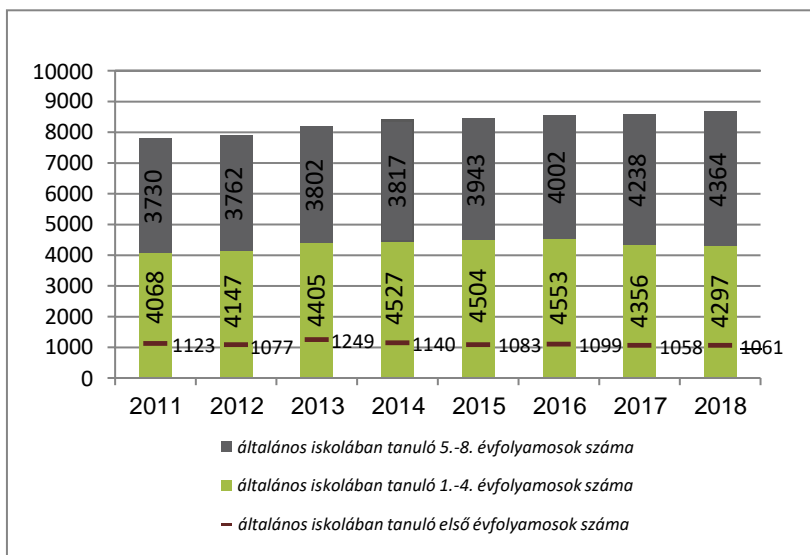
42. ábra A kerületi óvodai nevelés kapacitás-kihasználtsági mutatói, 2001-2018. (A gyógypedagógiai nevelés adataival együtt.)
Forrás: KSH.

Az elmúlt évek során számos, az óvodai nevelés infrastrukturális fejlesztését célzó projektben vett részt a kerület. (A részletes listát lásd. a mellékletben!)

Általános iskolai oktatás

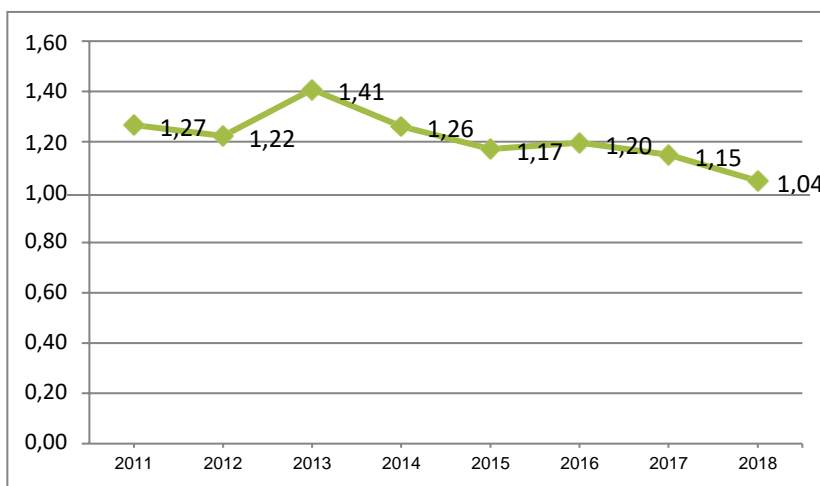
A KSH statisztikái szerint a kerület általános iskolai feladatellátási helyeinek száma 2018-ban 25 volt. A 2021-es önkormányzati adatszolgáltatás szerint az általános iskolák száma 23 db-ra csökkent. A kerületi általános iskolákat legnagyobb arányban a Klebelsberg Központ (KLIK) Külső-Pesti Tankerületi Központja tartja fenn, de található a kerületben alapítványi és egyházi iskola is. Az intézmények nappalioktatásban részt vevő tanulóinak létszáma 2018-ban 8.661 fő volt, ami 2011-hez képest 11,1%-kal több.

Az alsó tagozatosok létszáma 2016-ig dinamikusan növekedett, melyet az 5-8. évfolyamos tanulók száma lassú növekedéssel követett, majd ettől kezdve számuk tovább növekedett, míg az alsó tagozatosok száma azóta csökken.

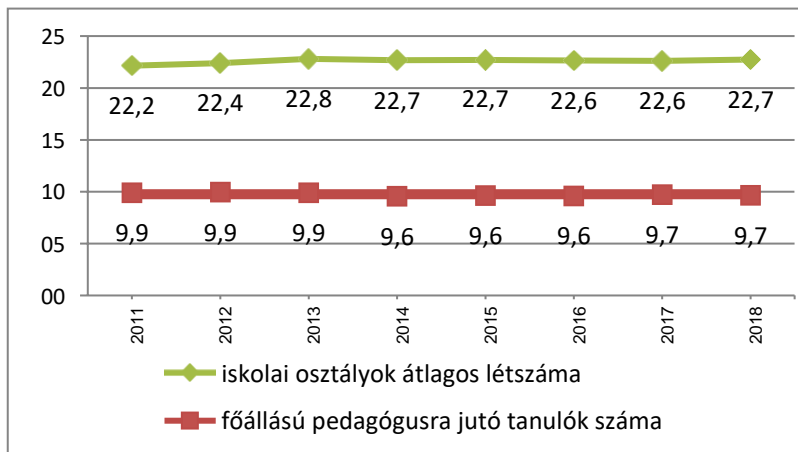

43. ábra Az általános iskolai tanulók száma a XVIII. kerületben, 2011-2018. Forrás: KSH

A kerületben az egy nyolcadik évfolyamos általános iskolai tanulóra jutó első osztályos tanulók száma 2013-ra elérte az 1,41 főt, majd azóta folyamatosan csökken. Az első évfolyamos tanulók száma ezidő alatt csökkent (2013: 1123 fő, 2018: 1061 fő) míg a nyolcadikos tanulók száma nőtt a kerületben (2013: 887 fő, 2018: 1016 fő).

44. ábra Egy nyolcadik évfolyamos általános iskolai tanulóra jutó első osztályos tanulók száma a kerületben, 2011-2018. Forrás: KSH

45. ábra A kerületi általános iskolai oktatás kapacitás-kihasználtsági mutatói, 2011-2018. (Gyógynevelési oktatással együtt.) Forrás: KSH.

A kerület általános iskolai feladatellátási helyei számának minimális növekedése mellett nőtt az iskolai osztályok száma is: míg 2011-ben 343, addig 2018-ban már 381 iskolai osztály működött (ez még mindig nem éri el a 2001-es 391-es szintet). A kapacitás-kihasználtsági arányok is folyamatosan javulnak: míg 2011-ben átlagosan 22 (22,2) tanuló jutott egy általános iskolai osztályra, addig 2018-ra ez már 23 (22,7) fő volt. A pedagógusokra jutó tanulók száma stagnál a fentivel azonos időszak alatt: 2011-ben és 2018-ban is egy főállású tanárnak átlagosan 10 diákkal (2011: 9,9, 2018: 9,7) kellett foglalkoznia.

A kerületben problémát okoz az iskolák befogadóképességének területileg egyenetlen megoszlása, azonban férőhelyhiány nem tapasztalható, az intézmények helyei, ha nem is legideálisabbak, de reális feltételek mellett nehezen változtathatók, a területi problémák közlekedésfejlesztéssel, célzott szolgáltatásokkal (pl. iskolabusz) és szemléletformálással változtathatók. A tanteremhiányt a fenntartó tanterem bővítéssel igyekszik orvosolni.

Az elmúlt évek során számos az alapfokú oktatás infrastrukturális fejlesztését célzó projektben vett részt a kerület. (A részletes listát lásd. a mellékletben!)

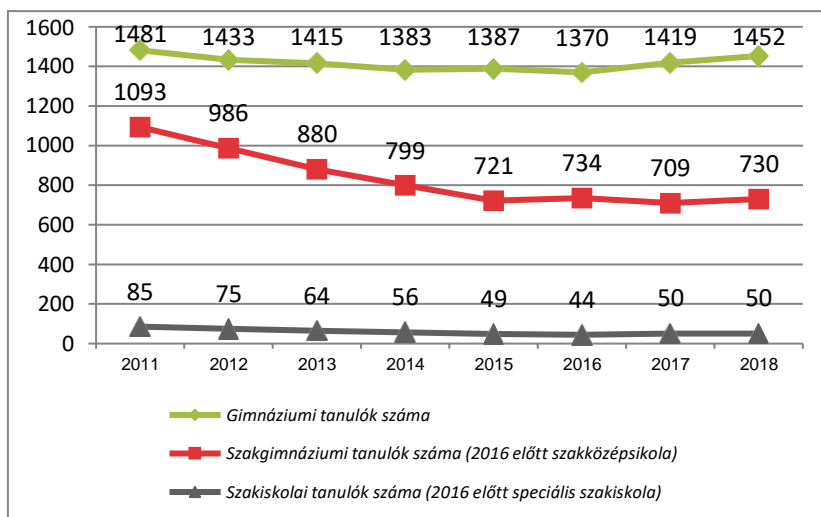
Középfokú és szakiskolai oktatás

Az önkormányzati adatszolgáltatást szerint a középfokú oktatási intézmények közül 5 gimnáziumi feladatot, 1 pedig szakiskolai feladatot lát el. Az intézmények közül 3 gimnázium a Külső-Pesti Tankerületi Központ fenntartásában, 1 vallási tevékenységet végző szervezet, 1 pedig egyházi jogi személy fenntartása alatt áll. Az egyik gimnázium a felsoroltak közül a felnőttoktatást képviseli – ez a Pestszentlőrinc-Pestszentimrei Felnőttek Gimnáziuma. Számos fenntartó a kerületen és a tankerületen kívül helyezkedik el (részletesen lásd. a mellékletben).

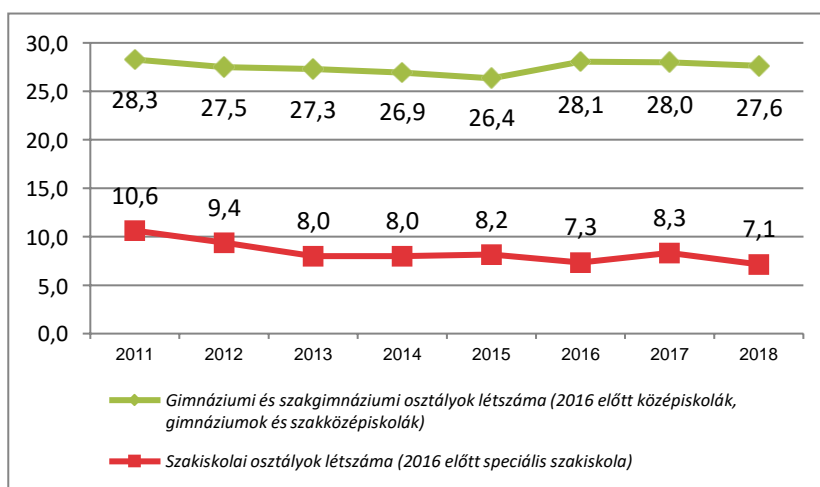
A kerületben található két technikum is (korábbi szaggimnáziumi feladatellátás), a Budapesti Komplex Szakképzési Centrum Pogány Frigyes Technikum és a Budapesti Gazdasági SZC Pestszentlőrinci Technikum, mindkettő az Innovációs és Technológiai Minisztérium fenntartásában. A SOFI (Speciális Oktató és Fejlesztő Intézmény) szakiskola speciális oktatással van jelen a középfokú oktatási kínálatban. Emellett 3 alapfokú művészeti iskola - Dohnányi Ernő AMI (fenntartó: Külső-Pesti Tankerületi Központ), ETÜD Művészeti Iskola (fenntartó: ETÜD Zenei Alapítvány) és a Tébláb AMI (fenntartó: TÉBLÁB Táncművészeti Alapítvány) is a kerületi portfólió része.

A gimnáziumok közül a Karinthy Frigyes Gimnázium Nemzetközi Érettségire (International Baccalaureate - IB) is készít fel diákokat. Emellett az egyik legjobb képzéssel szolgáló két tanítási nyelvű oktatási intézmény Budapesten és az országban (a HVG két tannyelvű képzést folytató gimnáziumok rangsorán 3. helyezett volt 2020-ban). Két tanítási nyelvi programok közül angol és német nyelvű programot találhatunk az iskolában. (Az általános iskolák és középfokú oktatási intézmények részletes listáját lásd. a mellékletben!)

A XVIII. kerület középfokú oktatási intézményeiben a tanulók száma – az alsóbb oktatási szinteken tapasztalt növekedéssel szemben - folyamatosan csökken. A gimnáziumi tanulók aránya 2%-kal, a szaggimnáziumi (jelenlegi feladatellátás megnevezése: technikum, azonban a 2018-as, legfrissebb elérhető adatok miatt a továbbiakban szaggimnáziumként szerepel) tanulóké 33,1%, a szakiskolai tanulóké pedig 41,2%-kal csökkent a vizsgált időszak alatt (KSH).

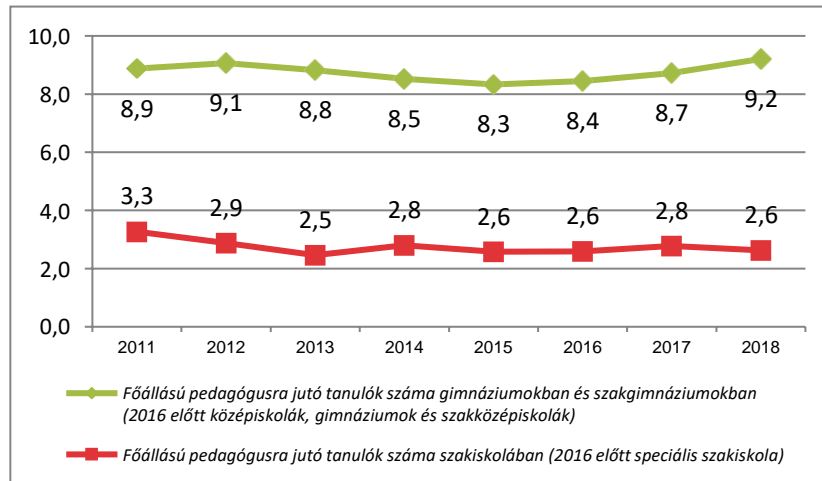
46. ábra A kerületi középfokú iskolák tanulójának száma, 2011-2018. (A hat és nyolcosztályos gimnáziumi tanulók adataival.)
Forrás: KSH

47. ábra A kerületi középfokú iskolák osztályainak átlagos létszáma, 2011-2018. (A hat és nyolcosztályos gimnáziumi tanulók adataival.) Forrás: KSH

2011-ben jelentősen megnőtt az egy osztályra jutó tanulók száma. 2013-ban egy középiskolai osztályba átlagosan 27 (27,3) diák járt, 2018-ban azonban egy gimnáziumi és szaggimnáziumi osztályra 28 (27,6) diák jutott. Ha külön bontjuk a két oktatási egységet, akkor a gimnáziumok esetén ez az érték azonban már 29 fő, egy szaggimnáziumi osztályban pedig 25 diákot jelentett (a 2016 előtti adatok csak középiskolai szinten érthetők el, 2016 után pedig a két említett szinten, ez az időintervallum azonban nem ad biztos összehasonlítási alapot). Az egy pedagógusra jutó tanulók számának összehasonlítása korábbi eredményekkel szintén nehézkes, de alapvetően növekedni látszik a gimnáziumok és szaggimnáziumok esetén (2018-ban ez az érték külön előbbi esetében 8,4, utóbbinál pedig 11,4 fő volt).

Pestszentlőrinc-Pestszentimrén 2021-ben 1 feladatellátási helyen működik a SOFI, mint szakiskola. A tanulók száma 2016-ig csökkent, majd azóta 50 fő körül stagnál. A szakiskolák osztályainak száma minimálisan változik (2013: 8, 2016-17: 6, 2018: 8), aminek következménye az egy osztályra jutó tanulók száma is hasonlóan változik, 2018-ra 7 fő körüli értékre állt be. Ugyancsak ez a változás következett be az egy főállású pedagógusra jutó tanulók számában: 2018-ban az érték már csupán 3 (2,6) fő/osztály, ami 2011-es értéknél kevesebb, de az elmúlt években minimálisan hullámzott értéke.

48. ábra: Főállású pedagógusra jutó tanulók száma a kerület középfokú oktatási intézményeiben, 2011-2018. Forrás: KSH

Felsőoktatás

A kerületben jelenleg egyetlen felsőoktatási intézmény működik, a Pütkösdi Teológiai Főiskola (lásd a <http://www.ptf.hu/> honlapon), melynek nincs speciális helyi kötődése, és az Önkormányzattal sincs együttműködésük, kapcsolatuk.

Köznevelési, oktatási feladatellátás intézményei

Földrajzi elhelyezkedés

Jelen dokumentum mellékletében (113. ábra) megfigyelhető, hogy a kerületi iskolák elhelyezkedését főként a kerület északnyugati részén található, nagyobb népsűrűségű kerületrészek közelsége befolyásolja. A Havanna-lakótelep - Lakatos-lakótelep - Miklóstelep - Gloriett-telep által közrezárt területen összesen 11 oktatási intézmény található; míg a másik kerületi sűrűsödési pont Pestszentimrén van, ahol 6 általános iskola működik egymáshoz relatíve közel. Bár a kerületben több kerületrész sem rendelkezik alapfokú oktatási intézménnyel, az iskolák lakott területektől való távolsága azonban csak kevés utca esetében haladja meg az 1 km-t. Ezáltal a kerület az iskolák területi elhelyezkedése szempontjából jól ellátottnak mondható.

Az iskolák közül a középfokú oktatási intézmények közel mindegyike Pestszentlőrincen, annak is a már említett északnyugati szegletében található, így a déli-délkeleti kerületrészekben lakó tanulók számára azok csak hosszabb utazási idővel érhetők el.

Jogszabályi változások

2017. január 1-jétől az általános iskolák működtetését a Külső-Pesti Tankerületi Központ vette át.

Az 2019. évi LXX. törvény elfogadásával az Országgyűlés módosította a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényt, amelynek módosult előírásai 2019. július 26-án, szeptember 1-jén, illetőleg 2020. január 1-jén léptek hatályba. A 2019. évi módosítás főbb pontjai a következők voltak:

- Magántanulói státusz eltörlése és az egyéni munkarend bevezetése: A változás értelmében a hivatal engedélyezheti az egyéni munkarend szerinti tanulást.
- Pótlékok felső határának emelése és egyéb juttatások: Az intézmények vezetői számára az intézmény méretétől függő további bérpótlékot határozhat meg.
- Intézményvezetői megbízás feltételei és körülményei: A rendeletben részletes leírás található az intézményvezetők elvált képesítéséről és tapasztalatáról.

- Intézményvezetői pályázat véleményezési lehetőségei: A benyújtott vezetői pályázatokkal kapcsolatos vezetési programról a nevelőtestülettel és a partnerszervezetekkel történő egyeztetést a törvény már nem teszi kötelezővé az intézményvezetők számára.
- Tankönyvtámogatás feltételeinek megváltoztatása: A tankönyvjegyzék bármely évfolyam bármely tantárgya és a szakképzési tantárgyak esetén is maximálisan két tankönyvet tartalmazhat.

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény átszervezte a korábbi szakképzési rendszert a 2020/2021-es tanévtől, amely legnagyobb változása, hogy a szagimnáziumok helyett 5 éves technikumok, a szakközépiskola helyett pedig 3 éves szakképző iskolák jöttek létre.

SZOCIÁLIS- ÉS GYERMEKJÓLÉTI ELLÁTÓRENDSZER

Az aktuális helyzetfeltárás a KSH által közzétett adatokon, valamint az Önkormányzat adatszolgáltatásán alapul.

A segélyezési rendszer 2015. március 1-jével hatályba lépő átalakításával összefüggésben az állam és az önkormányzatok közötti feladatmegosztás a szociális ellátások területén élesen elkülönül. Két helyről kérhetnek az érintettek támogatást: egyrészt a járásoktól, másrészt a helyi önkormányzatoktól (Budapesten mindkettő kerületi szinten működik). A járásoknál az ügynevezett jövedelemkompenzáló, míg az önkormányzatoknál kiadáskompenzáló támogatások igényelhetők.

A kerület különböző önkormányzat által nyújtott támogatások között található pénzübeli, illetve természetben juttatások (rendkívüli/méltányos rendkívüli települési támogatás, lakhatást segítő támogatás, egészségügyi támogatás, hátracsökkentési támogatás, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, köztemetés, helyi lakásépítési támogatások, védendő fogyasztói igazolás stb.), melyeket szociális rászorultság alapján ítélnék meg. A jogszabályi keretet az 1/2011. (II.18.) önkormányzati rendelet biztosította. A XVIII. kerület Önkormányzata lehetőségeihez mérten igyekszik önként vállalt támogatások útján is segíteni a kerület rászoruló lakosait. Az állami felelősségi körben nyújtott és teljes mértékben központi költségvetési forrásból kifizetett szociális ellátások, az ún. jövedelemkompenzáló támogatások megállapítása a járási (kerületi) hivatalok hatáskörébe került.

Főbb pénzübeli és szociális támogatások

Rendkívüli települési támogatás

Rendkívüli települési támogatásban részesülhetnek azok a személyek, akik önmaguk, vagy családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, valamint a támogatás kifizetésének elmulasztása krízishelyzetet eredményez. 2021. június 10-től emelésre került a rendkívüli települési támogatás jövedelemhatára, jelenleg olyan személy, vagy család kaphat rendkívüli települési támogatás, ahol az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 102.600 Ft összeget (egyedül élő személy esetében a 114.000 Ft-ot), éves szinten legfeljebb 114.000 Ft összeghatárig nyújtható. Jogosultsági feltételek alapján az elhunyt személy hozzátartozójának kérelmére 60e Ft összegű egyszeri támogatás nyújtható.

Méltányos rendkívüli települési támogatás

Méltányos rendkívüli települési támogatásban részesülhet az a személy, illetve család, amelyik jövedelmi helyzetet miatt nem részesülhet rendkívüli települési támogatásban, azonban létfenntartása veszélybe került. Ez a támogatás évente két alkalommal nyújtható, éves szinten legfeljebb 228.000 Ft-ig.

Rendszeres települési támogatás

A rendszeres települési támogatásokhoz tartozik a lakhatást segítő-, egészségügyi- és a hátraleékezelési szolgáltatás keretében nyújtható hátraleécsökkentési támogatás. Legfeljebb egy évre biztosítanak hozzájárulást a kiadások csökkentéséhez.

Lakhatást segítő települési támogatás

A lakhatást segítő támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaink viseléséhez nyújtott hozzájárulás. Az önkormányzat a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a közös költséghez támogatást nyújt. A támogatást elsősorban természetbeni szociális támogatás formájában és a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadásokhoz kell nyújtani, amelyek megfizetésének elmaradása a szociális hatóság mérlegelése alapján a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti.

2021. június 10-től emelésre került a rendszeres települési támogatások jövedelemhatára, amely a lakhatást segítő települési támogatás is érinti, a jogosultsági jövedelemhatár összege megegyezik a fent leírtakkal. A támogatás minimum összege 5.000 Ft/hó, maximuma pedig 10.000 Ft/hó.

Települési egészségügyi támogatás

Az egészségügyi kiadásokhoz nyújtott támogatás a szociálisan rászorult személyek részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás. A támogatás nyújtható a társadalombiztosítási támogatásba befogadott gyógyszerekre, gyógyászati segédeszközökre, valamint az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokra, amelynek szükségletét a háziorvos igazolja. A támogatás a háziorvos, vagy szakorvos által kiállított igazolás alapján nyújtható havi rendszerességgel 12 hónap időtartamban, maximum 10.000 ft összegben. Továbbá, gyógyászati segédeszköz vásárlásához nyújtható segítség évente 2 alkalommal, számla ellenében, 10.000 ft értékhatárig.

Települési hátraleécsökkentési támogatás

Hátraleécsökkentési támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére, a háztartás tagjai által lakott lakás lakhatási kiadásait támogató komplex szolgáltatás egyik eleme, amelynek keretében a szolgáltatás igénybevételére jogosult személy meglévő tartozása kiegyenlítése céljából támogatásban, továbbá a szolgáltatás további elemeként havi lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó lakhatást segítő települési támogatásban, valamint a jövőbeni hátraleékok felhalmozásának elkerülése céljából hátraleékezelési tanácsadásban részesülhet. Hátraleécsökkentési támogatásban részesülhetnek azok a személyek, akik a kérelem benyújtását megelőző 18 hónapon belül, legalább három havi (közüzemi díjtartozás, lakbérhátraleék) hátraleéket halmoztak fel és a hátraleék összege a 30.000.-Ft-ot meghaladja, de nem éri el az 1.500.000.-Ft-ot, vagy a közüzemi szolgáltatásukat kikapcsolták, illetve akik részt vesznek a Csibész Családvédelmi Központ hátraleékezelési tanácsadásában.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének és a tankönyvek ingyenes vagy kedvezményes igénybevételére.

A jogosultság feltételeit a Gyvt. és a gyámhatóságról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm.rend. (továbbiakban: Gyer.) határozza meg. A Gyvt. 2019 július 10. napjától hatályba lépett változás alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, valamint a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű jogosultsággal rendelkező jogosultak részére nyújtandó természetbeni támogatást felváltotta a pénzbeli támogatás.

A gyermekek, fiatal felnőttek egy alapösszegű (6.000 Ft) pénzbeli támogatásban részesülnek, feltéve, hogy a gyermek, fiatal felnőtt nem minősül hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek, ez esetben 6.500 Ft támogatásban részesül évente 2 alkalommal. Akkor állapítható meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az

- öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 145%-át (41.325 Ft),
 - a gyermeket egyedülálló szülő gondozza,
 - a gyermek tartósan beteg vagy fogyatékos,
 - a nagykorúvá vált gyermek esetében pedig
- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 135%-át (38.475 Ft) az a pont alá nem tartozó esetében.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény részletes bemutatására kerül a 'Gyermekjóléti ellátás' c. alfejezetben.

Köztemetés

A köztemetés az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetését jelenti. A halálesetről való tudomásszerzést követően az eljáró szerv megvizsgálja, hogy van-e, illetőleg fellelhető-e az elhunyt személy eltemettetésére köteles személy. Köztemetésre akkor kerül sor, ha nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik vagy nem tud gondoskodni. A köztemetés költsége hagyatéki terhet képez.

Igazolás védendő fogyasztó részére

Védendő fogyasztónak minősülnek azon szociálisan rászoruló vagy fogyatékossgal élő természetes személyek, aki vagy akinek háztartásában élő személy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben vagy települési lakhatást segítő támogatásban részesül. A fogyasztónak a kedvezmény igénybevételéhez intézkednie szükséges a szolgáltatónál történő nyilvántartásba vételről, valamint az igazolás kiállításához szükséges formanyomtatvány szolgáltatótól történő beszerzéséről.

Szociális önkormányzati bérlakás ügyek

Szociális bérlakást az önkormányzat pályázat útján, valamint lakásjuttatási névjegyzék alapján biztosíthat. Pályázat útján történő bérbeadás esetében a pályázat kiírása a Képviselő-testület Időügyi és Lakásügyi Bizottságának hatáskörébe tartozik. A pályáztatást nyilvános eljárással kell lebonyolítani, mely során a pályázati kiírás, a pályázat benyújtására vonatkozó információk nyilvánosságra kerülnek, megjelenik a helyi médiában, kifüggesztésre kerül, elérhető a Polgármesteri Hivatal honlapján, stb. A pályázaton benyújtott lakásigények az üres, illetve megüresedő, valamint az önkormányzat tulajdonában újonnan bekerül lakásállományból elégíthetők ki. Lakásjuttatási névjegyzék alapján bérbe adható lakás annak a személynek, aki érvényes bérbevételi ajánlatot nyújtott be és szociális alapon bérbe adott lakásra jogosult. A névjegyzékben szereplők lakásigényei a Havanna lakótelepen található üres, illetve megüresedő, valamint az önkormányzat tulajdonába újonnan bekerült típuslakások állományából elégíthetők ki.

Súlyos szükséghelyzet alapján (bíróági végrehajtás miatti lakáskiürítés – kivéve Budapest XVIII. kerületi önkormányzat felé fennálló tartozás esete –, el nem hárítható természeti károk, stb.) lehetőség van krízislakás bérbeadására, melyről a Képviselő-testület Időügyi és Lakásügyi Bizottsága dönt. Ezen lakások száma nagyon csekély, általában komfort nélküli, egyszobás, felújításra szoruló, kis alapterületű lakások. A krízislakás csak átmeneti megoldást jelent (egy év időtartamra, előbérleti jogot nem adó bérleti szerződés köthető), emellett az igénylőnek hosszú távú megoldási lehetőséget kell keresnie, figyelemmel kell kísérnie a pályázat, valamint a névjegyzék útján történő lakáshoz jutási lehetőségeket.

Helyi lakásépítési (vásárlási) támogatások

Az Önkormányzat a lakáscélú támogatás rendszerének keretén belül lakásépítési helyi támogatást, és fiatal házások első lakáshoz jutásának támogatását biztosíthatja. A lakásépítési helyi támogatás olyan visszatérítendő, kamatmentes kölcsönként biztosított összegű támogatás, amely Budapest Főváros XVIII. kerület közigazgatási területén lévő lakótelek, új vagy használt lakás megszerzéséhez, beleértve ingatlan tulajdoni hányadának, valamint az önkormányzat által elidegenítésre kerülő üres lakás forgalmi értéken történő megszerzését is, lakás építéséhez, lakás emeletráépítés, tetőtér-beépítés útján és egyéb módon történő létesítéséhez, lakás bővítéséhez, korszerűsítéséhez, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 3. § (4) bekezdés 8. pontja szerinti felújításához nyújtható. A fiatal házások első lakáshoz jutásának támogatása olyan vissza nem térítendő, összegű támogatás, amely Budapest Főváros XVIII. kerület közigazgatási területén lévő magántulajdonú lakás építéséhez (ideértve tetőtér-beépítéssel, emeletráépítéssel és nem lakás céljára szolgáló helyiség lakássá történő átalakításával történő önálló lakás építését), értékesítés céljára épített, illetve épített lakás vásárlásához, magánszemélyektől történő lakás vásárlásához, az önkormányzat által elidegenítésre kerülő üres lakás forgalmi értéken történő megvásárlásához nyújtható.

Támogatási forma	2017	2018	2019. I. félév
	fő	fő	fő
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	603	398	64
Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezmény	2	4	4
Rendkívüli települési támogatás	493	386	142
Méltányos települési támogatás	218	209	97
Lakhatást segítő települési támogatás	477	561	214
Egészségügyi települési támogatás	350	406	159
Hátralékcsoökkentési települési támogatás	1	2	0
Köztemetés	16	56	9

49. ábra A XVIII. kerületi támogatások összefoglaló táblázata. Forrás: HEP, 2020 felülvizsgálat

Járási hivataltól igényelhető támogatások

A járásoktól kérhető jövedelemkompenzáló támogatások közé tartozik továbbra is a közgyógyellátás, az ápolási díj, az időskorúak járadéka. 2015-ben járási szintre került **aktív korú** munkanélküliek **ellátásaként** a munkaképeseknek nyújtandó foglalkozáshelyettesítő támogatás (röviden: fht), valamint a nem munkaképeseknek nyújtandó egészségkárosodotti és gyermekfelügyeleti támogatás (korábbi nevén rendszeres szociális segély).

A közfoglalkoztatásban dolgozók nem kapnak fht-t, de amint kikerülnek onnan, a támogatást újra folyósítják a számukra.

A jövedelemkompenzáló támogatásokat a központi költségvetésből finanszírozzák, az önkormányzatoknak ebben nincs szerepük. Az e támogatásokhoz való jogosultságot a járási hatóságok állapítják meg országosan egységes elvek alapján.

A járási hivatal

- időskorúak járadékát,
- foglalkoztatást helyettesítő támogatást,
- egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást, (korábban rendszeres szociális segély),
- közgyógyellátást,
- ápolási díjat:
- súlyosan fogyatékos személy, valamint a 18 év alatti tartósan beteg gyermek után alap összegű ápolási díjat,
- a súlyosan fogyatékos személy fokozott ápolási igénye esetén járó emelt összegű ápolási díjat, valamint
- kiemelt ápolási díjat állapít meg.

Természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal:

- alanyi közgyógyellátást, normatív közgyógyellátást, és
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot állapít meg.

Közfoglalkoztatás

A KSH meghatározása alapján „a közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.”

A program elsődleges célcsoportját a munkaügyi kirendeltségen regisztrált álláskeresők – foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresési ellátásra nem jogosult álláskeresők –, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek jelentik. A közfoglalkoztatási támogatások a Nemzeti Foglalkoztatási Alap közfoglalkoztatás kiadásai éves előirányzatának terhére valósulnak meg.

Az Önkormányzat feladatai közé tartozik a közfoglalkoztatás megszervezése, valamint a közfoglalkoztatási jogviszonyban álló személyek feladatellátásba történő bevonása. A közfoglalkoztatás szervezését a Városgazda XVIII. Kerület Nonprofit Zrt., az Önkormányzat 100%-os

tulajdonában álló, közszolgáltatásokat nyújtó társasága végzi. A Helyi Esélyegyenlőségi program szerint a munkaerő-piaci célcsoport az alábbi formákban foglalkoztatható:

- hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás (legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 6-8 órás munkaidő),
- országos közfoglalkoztatási program támogatása (legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 8 órás munkaidő)

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. – 2017. évi üzleti jelentése alapján – a közfoglalkoztatás keretében 2017. évben négy közfoglalkoztatási programban vett részt. A négy program összesen 141 főt érintett (halmozott adat). A KSH adatai szerint 2017-ben 93 fő, az azt követő két évben 39 fő, majd 31 fő vett közfoglalkoztatott volt a XVIII. kerületben.

A kerületben a közfoglalkoztatási programokban jellemzően 8 osztályos általános iskolai végzettséggel rendelkező, munkanélküli lakosok vesznek részt. A közfoglalkoztatottak a programokban a közfoglalkoztatottak értékteremtő feladatokat látnak el, amellyel szebbé, tisztábbá és rendezettebbé teszik kerületüket (pl. parkok, utak, játszótérek, közterületek, intézmények tisztántartása, karbantartása, graffiti-mentesítése).

Egyes munkakörökben dolgozó közfoglalkoztatottak munkájukkal elősegítik a lakosság és intézmények közötti gyorsabb kommunikációt, valamint őrzését (ilyen például az ellenőr munkakör, portás és az őrszolgálat), de a Városgazda Zrt. egyes telephelyeinek nappali is közfoglalkoztatottak segítségével látják el.

A jelenleg még hatályos, 2021. február 28. napjával lejáró megállapodás alapján 6 fő foglalkoztatására lenne lehetősége a Városgazda Nzrt.-nek, azonban ténylegesen 4 fő közfoglalkoztatott végez munkát, melyből:

- 3 fő intézményi kapcsolattartó
- 1 fő egyéb ipari foglalkozású

Az időközben megüresedett közfoglalkoztatotti pozíciók az alábbi tevékenységek ellátására kerültek biztosításra a hatósági szerződés alapján:

- 1 fő szemégyűjtő
- 1 fő portás

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. 2012-ben – az alacsony közfoglalkoztatotti bérek kompenzálására – teljesítményösztönző rendszert vezetett be. Az egyedül Pestszentlőrinc-Pestszentimrén működő egységes mozgóbérrendszernek köszönhetően a jól teljesítő közfoglalkoztatottak havonta akár 40%-kal magasabb jövedelemben is részesülhetnek.

A közfoglalkoztatottak bére differenciált és az alábbiak szerint alakul 2018. január 1. napjától:

Megnevezés	Havi bér (Ft/fő/hó)
Közfoglalkoztatási bér	81.530
Garantált közfoglalkoztatási bér	106.555
Munkavezetőt megillető foglalkoztatási bér	89.705
Munkavezetőt megillető garantált bér	117.245

6. táblázat A közfoglalkoztatottak bére. Forrás: HEP 2018 felülvizsgálat

Ezen túlmenően a közfoglalkoztatási program lejártát követően lehetőség van a munkaszerződéssel való továbbfoglalkoztatásra.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata a közfoglalkoztatáson kívül további segítséget is nyújt a foglalkoztatás támogatása érdekében.

Emellett a kerületben van a fentitől eltérő ún. kulturális közfoglalkoztatási program, amivel a kerület kulturális intézményei pl. a Kondor Béla Közösségi Ház és a Tomory Lajos Múzeum is éltek – utóbbi 2021-ben is igénybe veszi. Ez a program az intézmények szakmai feladatellátását segítette, egyfajta gyakornoki programnak voltak tekinthetőek.

Bérlakás- és szociális bérlakás-állomány

A kerületben az Önkormányzat tulajdonát képező lakások hasznosítására pályázat útján vagy pályázaton kívül van mód, melyet az 1993. évi LXXVIII. törvény (röviden: Lakástörvény), illetve a lakások bérletéről és elidegenítéséről szóló 25/2020. (VII. 06.) önkormányzati rendelet szabályoz.

A bérlakások felett a tulajdonosi jogok gyakorlója az Önkormányzat, dönt a lakások bérbeadásáról, elidegenítéséről, felújításáról, bontásáról, más jellegű hasznosítás miatt a lakásállományból történő kivonásról. A bérlakások műszaki karbantartását, kezelését a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi a kerület önkormányzatával kötött feladatellátási szerződés formájában.

A pályáztatás eredményeképpen létrejövő bérbeadás történhet szociális alapon, költségelven, piaci viszonyok alapján. Pályázaton kívül is van lehetőség bérleményhez jutni: egyrészt közérdekű lakásgazdálkodási feladatok megvalósítása, másrészt lakáscsere vagy megállapodáson alapuló elhelyezés esetén. Szociális szempontból fontos, hogy az Önkormányzat rendelkezik bérlőkijelölési és –kiválasztási jogkörrel. A jogszabályok bizonyos körülmények megléte esetén megállapítanak kényszerbérleti elhelyezési kötelezettséget, a lakáshitellel rendelkezők lakhatásának rendezése érdekében, illetve szükséghelyzet alapján is kijelölhetnek bérlőket.

Lakásjuttatási névjegyzék alapján 2018-ban 113 db bérbevételi ajánlatból a 100 érvényes közül 5 ajánlattevővel történt szerződéskötés. 2019-ben 106 darab bérbevételi ajánlat került benyújtásra, a beérkezett ajánlatok közül 90 volt érvényes, 3 bérlővel kötött az Önkormányzat bérleti szerződést. Szükséghelyzet alapján 2018-ban 22 kérelem érkezett, ahol 6 esetben történt pozitív döntés, míg 2019 évben 8 db kérelmet nyújtottak be, melyből 2 bérlővel kötött az Önkormányzat szerződést.

Az Önkormányzat tulajdonában 2020-ban összesen 1.265 db lakás állt. Az évek során a lakásállomány csökkenést mutatott, mivel a bérlakások jelentős része forgalmi értéken elidegenítésre került.

A korábbi években az üres lakások száma folyamatosan nőtt, melynek egyik legfőbb oka nem a lakásállomány bővülésében, sokkal inkább a jelentős lakbérhátralékot felhalmozott bérlőkkel szembeni kemény fellépésben, illetve a kilakoltatásokban keresendő. Az elmúlt években azonban a beköltözhető üres lakások száma valamelyest csökkent, mivel a lakások műszaki állapota jelentősen megromlott, felújításuk gazdaságtalan. 2015-ben 189, 2017 végén 135 db üres lakás volt a kerületben. Bérleményellenőrzés szükséges annak kiszűrésére, ha nem laknak ténylegesen a bérleményben pl. külföldi munka miatt, így előfordulhatnak bérlős, de valójában üres lakások. Az Önkormányzat üres lakásainak jelentős része 1945 előtt épült lakás, melyek jellemzően alacsony műszaki színvonalon, s a talajvíz elleni szigetelés nélkül épültek. Ezek felújítása és rendbetétele költséges, így az Önkormányzat egyéb megoldások keresésére kényszerül: bontás, nem lakáscélú hasznosítás illetve értékesítés. A

kertvárosi részeken található kerületi bérlakásállomány nagy része az 1940-es évekbeli államosítás eredményeként került köztulajdonba, a nagyobb lakásokból ad hoc módon alakítottak ki kisebb lakásokat, részben ennek köszönhetően ez az állomány sokszor rossz állapotú, valamint több, helyi védeltséget igénylő ingatlanban laknak szociális bérlakók.

A kerületben 1998-ban indult el az ún. „Lakásért életjáradék”-rendszer, melynek keretében a lakás tulajdonjogának önkormányzatra történő átruházása ellenében havonta pénzbeli juttatásban részesül a tulajdonos. Ennek köszönhetően több lakás is az Önkormányzat tulajdonába kerülhetett, mindazonáltal elmondható, hogy a program nem terjedt el széles körben.

Az önkormányzati tulajdonú lakások több mint fele a Havanna-lakótelepen található, de jelentős az Üllői út mentén vagy a Gyöngyvirág utcában található ingatlanok száma is. Problémát jelent, hogy az összkomfortos, távfűtéses lakótelepi lakásokat magas rezsiköltség jellemzi, de a bérlakások műszaki állapota még mindig színvonalat képvisel a többi családi házas jellegű, több lakásos ingatlanokhoz képest.

Az Önkormányzat számára továbbra is nehézséget jelent a bérlők által felhalmozott hátralék kezelése, mely nemcsak lakásügy, hanem a szociális rendszer átalakítását is igénylené. A családok vagy meg tudják önállóan oldani lakásproblémájukat, vagy teljesen az Önkormányzat segítségére támaszkodnak a kilátástalan élethelyzetük miatt. Ezen problémák megoldását hivatott szolgálni a 2020-ban elkészülő Lakáskonceptió. Az Önkormányzat tájékoztatása szerint a lakásgazdálkodási feladatokat 2020. februárjától kezdődtek meg, az üres lakások helyszíni szemrevételezésre kerültek, a lakáskonceptió átalakítása a bérlakásállomány tekintetében történik. Az új Lakásrendelet 2020. júliustól hatályos, amelynek novemberi módosítása várható. Továbbá tervezett a Városgazda Nonprofit Zrt.-vel történő szerződésmódosítás is, mely a teljes lakásgazdálkodási rendszert átalakítja, továbbá a 840 millió forint kintlévőségre is javaslatétel várható, ha a teljes felülvizsgálat lezárult.

(Lásd részletesen az „Az Önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere” fejezetben!)

A kerületben működő szociális- és gyermekjóléti intézményrendszer

A XVIII. kerület szociális intézményrendszerét tekintve megállapítható, hogy a szociális gondoskodás feladatellátási körébe tartozó szolgáltatások szinte teljeskörűen megtalálhatók helyben. Az Önkormányzat célja, hogy minőségi szociális ellátórendszer álljon rendelkezésre a helyi civil szervezetek bevonásával, mely mindenki számára elérhető.

Az 1993. évi III. törvény meghatározza, hogy melyek azok a szociális alapszolgáltatások, melyeket az önkormányzatoknak el kell látniuk. Ilyen az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a családsegítés, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a nappali ellátás. Az Önkormányzat saját fenntartású intézményekkel látja el ezeket a feladatokat.

2012-ben jött létre a most működő intézményi szervezeti struktúra a szociális alapszolgáltatások ellátására, melyet alábbi táblázat összegez.

intézmény neve	intézmény címe	engedélyezett szám	férőhely	ténylegesen betöltött férőhely	ellátott feladatok
Somogyi László Szociális Szolgálat	1181 Budapest, Kondor B.stny.17	-		120	szociális étkeztetés
		72		92	házi segítségnyújtás
		100		99	jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
		60		86	nappali ellátás
		idősek nappali ellátásán belül a 60 férőhelyből 14		10	
Életfa Szociális Szolgálat	1184 Budapest, Lakatos u. 9	-		29	szociális étkeztetés
		90		60	házi segítségnyújtás
		30		30	idősek nappali ellátás
Ezüstfenyő Nappali Szolgálat	1183 Budapest, Gyömrői út 178.	-		68	szociális étkeztetés
		30		34	idősek nappali ellátás
Napraforgó Nappali Szolgálat	1183 Budapest, Gárdonyi u. 14.	-		63	szociális étkeztetés
		30		35	idősek nappali ellátás
Gyöngyvirág Szociális Szolgálat	1183 Budapest, Marosvásárhely u. 6-8	72		62	házi segítségnyújtás
		30		32	fogyatékosok nappali ellátása
Borostyán Nappali Szolgálat	1188 Budapest, Címer u. 88.	50		73	idősek nappali ellátás
		-		91	szociális étkeztetés
Reménység Nappali Szolgálat	1182 Budapest, Fogaras u. 1.	50		70	idősek nappali ellátás
		-		114	szociális étkeztetés

7. táblázat A szociális alapszolgáltatások ellátására létrejött új intézményi szervezeti struktúra Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

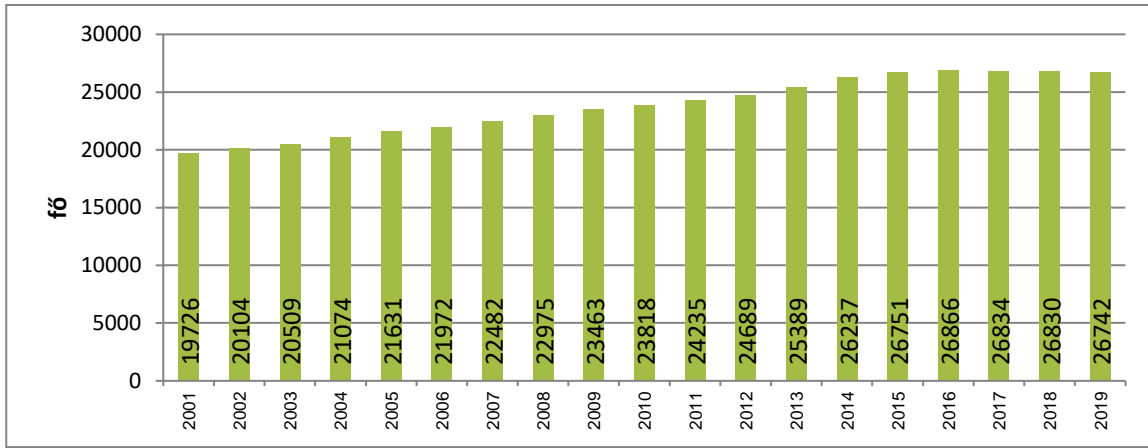
Idősek ellátása

A hivatalosan elérhető, KSH-statisztikák a kerület népességének öregedését jelzik, azaz évről-évre nő a 60 év felettek száma és össznépeségen belüli aránya. Míg 2001-ben 19.726 fő tartozott a 60 év felettek korcsoportjába, addig ez a szám 2019 végére már 26.742 főre, azaz 35,6%-kal nőtt. Mivel az időskorúak száma és aránya dinamikusan nő a kerületben, így az érintettek ellátását kiemelten kell kezelni.

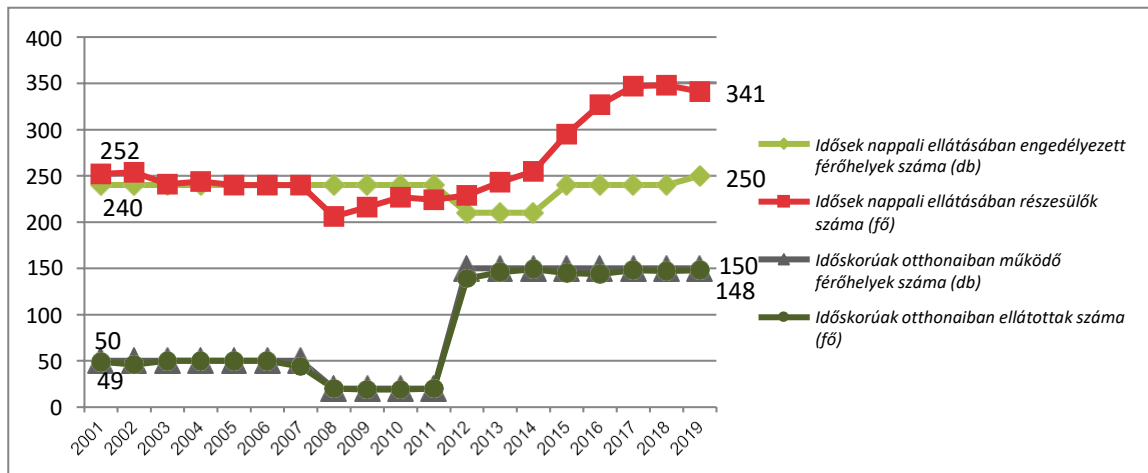
A növekvő igényekre válaszul 2012-től már két időskorúak otthona működik a kerületben: a Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott és működtetett Gondviselés Háza Idősek Otthona Pestszentlőrincen (20 fős kapacitás), illetve a Pestszentimrén található fővárosi fenntartású Alacscai úti Idősek Otthona (130 fős kapacitás), összesen 150 férőhellyel, a kihasználtság tehát közel teljes: 2019-ben 148 fő volt az ellátottak száma.

Ezekben a létesítményekben a kerületi idősek nem élveznek előnyt a főváros más lakosaival szemben, ami különösen a szociális helyzetük miatt rászorulóknak okoz nehézséget.

A XVIII. kerületben található idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyek száma 2001 és 2011 között állandó, 240 fő volt, ami 2012-ben 210 főre csökkent, 2015-ben ismét 240 főre nőtt, majd 2019-re 250 főre. A folyamatosan növekvő igényeket jelzi, hogy 2019-ben 341 fő vett részt nappali ellátásban, azaz férőhelyhiány jellemzi a kerületet, és túlterhelt jelenleg az ellátórendszer.

50. ábra: A 60 évnél idősebb népesség létszáma a XVIII. kerületben, 2001-2019. Forrás: KSH.

51. ábra Az időskorúak ellátásában részt vevő intézmények kapacitás-kihasználtsága a XVIII. kerületben, 2001-2019. Forrás: KSH.

A gondozás mellett a kerület gondot fordít az időskorú népesség aktivizálására és szellemi frissességének megőrzésére is. 2012 óta működik a Milton Friedmann Egyetem (korábban Zsigmond Király Egyetem) által működtetett Nyugdíjas Akadémia, mely gyorsan népszerű lett. A rendezvénysorozat keretében változatos témákban, színvonalas előadásokon és kurzusokon vehetnek részt a kerület ötven év feletti lakosai. Mindemellett a fiatalokkal való találkozás, közös kirándulások szervezése és a csoportkohézió megteremtése is részét képezi a kerület idősprogramjának.

Hajléktalanok ellátása

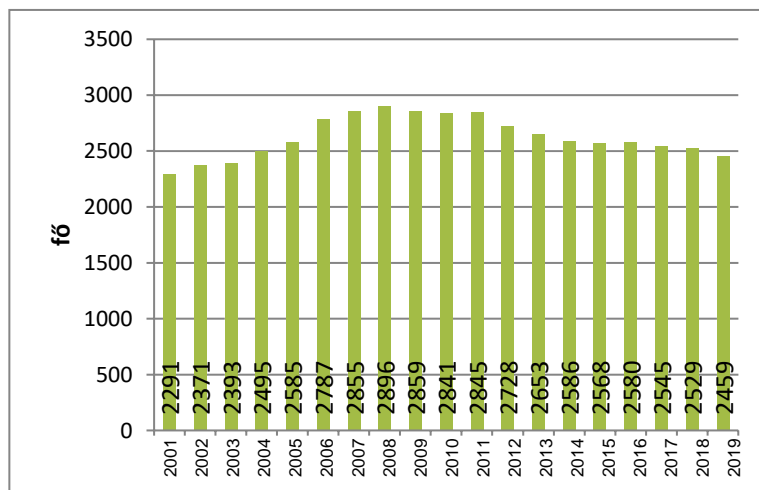
A hajléktalanok ellátását szolgáló, nem önkormányzati fenntartásban három intézmény végez a kerületben Baptista Szeretetszolgálat REVIP Hajléktalanok Átmeneti Szállója lakhatást, a Tiszta Forrás Alapítvány – mellyel az önkormányzat együttműködési szerződésben áll - nappali ellátást, Diótörés Alapítvány - Dióhéj Otthon – Hajléktalan Fiatalok Átmeneti Otthona pedig a hajléktalan fiatalok lakhatását oldja meg.

A KSH-statisztikák alapján 2008 óta – két év: 2010 és 2011 kivételével – az önkormányzattal szerződésben álló intézmény átlagos nappali forgalma számottevően meghaladta a befogadóképessége (ennek oka, hogy e két évben jelentős átmeneti kapacitásbővítés volt megfigyelhető a kerületben) 2019-ben a 120 fős befogadóképesség ellenére az igény átlagosan 187 fő ellátására mutatkozott, ami 50%-os kapacitáshiányt jelent.

Itt meg kell jegyezni, hogy a hajléktalan emberek ellátása összetett feladat, mely nemcsak kerületi, hanem fővárosi szinten is jelentkezik. Annak ellenére, hogy Budapesten a nappali melegedők száma folyamatosan nőtt az elmúlt évek során, a kapacitás-növekedés nem tudta követni az igény növekedését.

Bölcsődei ellátás

A 3 év alatti gyermekek száma a vizsgált időszak első felében évről-évre dinamikusan bővült (2001-2008 között 2.291-ről 2.896-ra, 26%-kal nőtt), majd ezt követően lassú csökkenés volt megfigyelhető. Ezáltal 2019-ban 2.459 fő volt a 0-3 éves korú népesség száma.

52. ábra A 3 éves kor alatti gyermekek száma a XVIII. kerületben, 2001-2019 Forrás: KSH.

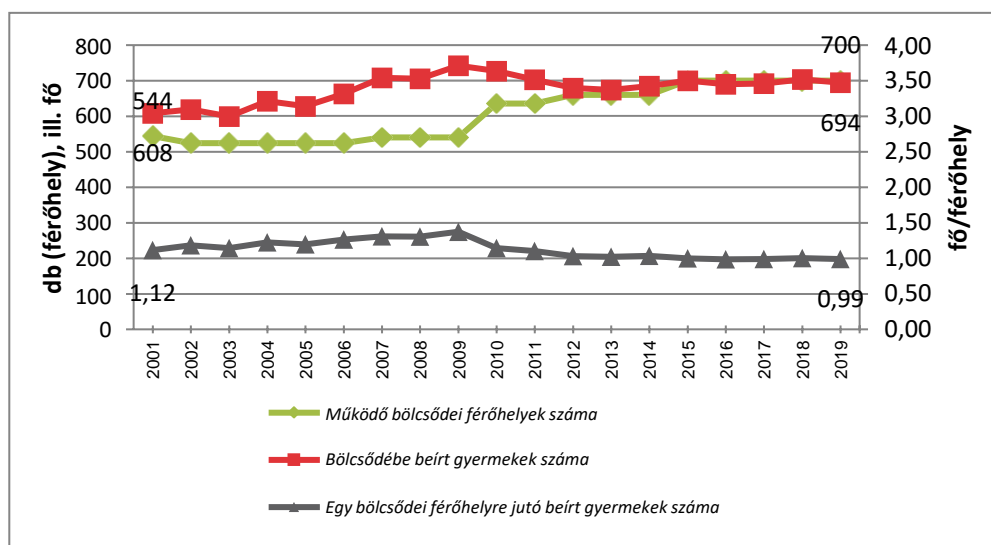
Pestszentlőrinc-Pestszentimre kerületben a bölcsődei ellátást az Egyesített Bölcsődék intézményhálózata biztosítja: 2015-től 10 bölcsőde működik, melyek mindegyike önkormányzati fenntartású.

Bölcsődei szolgáltatások	Intézmény neve	Intézmény címe	Engedélyezett férőhely	Létszám	Csoportok száma
	Erdei Kuckó	1186 Budapest, Tövishát utca 4.	48	32	12
	Csibekas	1184 Budapest, Kézműves utca 16.	72	49	12
	Hétszínvirág	1184 Budapest, Építő utca 3.	72	48	12
	Fecskefészek	1181 Budapest, Vándor Sándor utca 7.	84	54	2 csoport 12, 6 csoport 10 fő
	Micimackó	1188 Budapest, Pázsit utca 1-3.	72	35	12
	Csiga-biga	1185 Budapest, Fülel utca 2.	72	42	12
	Bababirodalom	1188 Budapest, Bükk utca 6.	72	36	12
	Napsugár	1181 Budapest, Kondor Béla sétány 5.	96	45	12
	Iciri-piciri	1183 Budapest, Attila utca 11.	40	30	2 csoport 14, 1 csoport 12 fő
	Bambi	1182 Budapest, Halomi út 113/b	72	34	12

53. ábra A XVIII. kerületi bölcsődék és adataik. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A beírt gyermekek számában – a 3 éves kor alatti gyermekek körében beírt változásnak megfelelően – jelentős növekedés volt tapasztalható 2001-től 2009-ig, amivel az intézményi kapacitások nem tudtak teljes mértékben lépést tartani. A férőhelyszám 2009 óta közel 30%-kal növekedett (29,6%) – továbbá a beíratott gyermekek száma valamelyest csökkent – így 2019-re már 0,99 fő/férőhely értéket vette

fel, amely ugyan szintén a maximális kapacitás körül mozog, illetve évközben változik a bölcsődbe beíratott gyermekek száma.

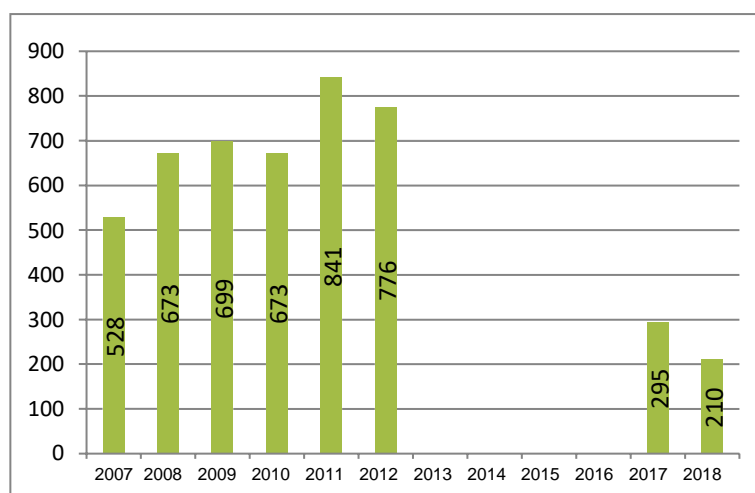
54. ábra A XVIII. kerületi bölcsődék kapacitás-kihasználtsági jellemzői, 2001-2019. Forrás: KSH.

2015 óta több bölcsőde is megújulhatott társfinanszírozott projektek keretében, a Micimackó Bölcsőde energetikai felújítása 2017-2018 között, (KEHOP-ITM), a Csigabiga bölcsőde átalakítása pedig a 2020-2021-es évekre tervezett (PM).

Az elmúlt években megvalósuló bölcsődei fejlesztések listája részletesen olvasható a mellékletben.

Gyermekjóléti ellátás

A kiskorú gyermekek hátrányos szociális környezetét a veszélyeztetett kiskorúak számával jellemezhetjük. A KSH elérhető adatai szerint a kerületben 2007 óta jelentősen nőtt a számuk, 2012-ben 776 főt tett ki. Ezt követően három év kihagyással 2017 óta ismét közöl adatokat a KSH a veszélyeztetett gyermekek számáról, 2018-ban 210 főt tett ki a számuk a kerületben.

55. ábra: A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma a XVIII. kerületben, 2007-2018 Forrás: KSH.

A gyermekjóléti ellátás részeként a kerületben juttatásban részesültek a rászorulóknak.

2019-ben 335, 2018-ban 436 főnél állapítottak meg jogosultságot a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, melynek részeként évente kétszeri pénzügyi támogatásban részesül. A támogatásra

jogosultak köréből 10 fő fiatal felnőtt részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, akik a nappali oktatás munkarendje szerinti tanulmányokat folytattak.

További kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesülhet a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó. 2019-ben 3 gyámszülő/5 gyermek részére állapított az önkormányzat támogatást, összesen 368.000 Ft. Összegben (2018-ban 2 gyámszülő/ 4 gyermek részesült támogatásban). További támogatást nyújtott az Önkormányzat az óvodáztatáshoz, a rászorulóknak részesülhetnek rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban, de gyermekétkeztetési- és tankönyvtámogatásban is. Azon családok esetében, ahol a külső segítség valamely formáját megítélték, elmondható, hogy a szociális rászorultság több módon is megnyilvánul (legalább egyik szülő munkanélküli, rendszeres jövedelem hiánya, egy főre jutó jövedelem szintje).

A kerületben a gyermekjóléti szolgáltatás feladatait a Csibész Család és Gyermekjóléti Központ látja el, mely további tagintézményeket fog össze.

	intézmény neve	intézmény címe	férőhely szám	beiratkozott	csoporthelyszám maximum	ellátott feladatok	gondozott családok száma	tanácsadásban részesülő gyermekek száma	tanácsadásban részesülő családok száma
Család- és Gyermekjóléti szolgáltatások	Család- és Gyermekjóléti Központ	1181 Bp., Kondor Béla stny. 17.	XVIII. kerület közigazgatási területén tartózkodók	-	-	családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás, gyermekvédelmi gondoskodás hoz tartozó feladatok	478	274	213
	Prevenációs Csoport	1181 Bp., Kondor Béla stny. 17.	XVIII. kerület közigazgatási területén tartózkodók	-	-	egyéb szabadidős szolgáltatás és preventív feladatok ellátása		54	48
Csibész Család- és Gyermekjóléti Központ	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	1181 Bp., Kondor Béla stny. 11.	XVIII. kerület közigazgatási területén tartózkodók	-	-	családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás	565		
	Pestszentimrei Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	1188 Bp., Vezér u. 52. (Átmenetileg: 1188 Bp., Ady E. u. 100.)	XVIII. kerület közigazgatási területén tartózkodók	-	-	családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás	152		
	Gyermekek Átmeneti Otthona	1181 Bp., Kondor Béla stny. 19.	12 fő	3 fő	12 fő	gyermekek átmeneti gondozása	2	3	2
	Családok Átmeneti Otthona	1182 Bp., Üllői út 707.	12 fő	6 fő	12 fő	gyermekek átmeneti gondozása	2	1	2

56. ábra: Csibész Család és Gyermekjóléti Központ és tagintézményei. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Az intézmény 2019. évi jóváhagyott költségvetése 650.394.000 forint volt, melyből a működés tárgyi- és személyi feltételeit is finanszírozták.

A gyermekjóléti szolgáltatás részét képezi a különböző szabadidős és oktatási programok szervezése (pl. játszóház működtetése, kirándulások, sportprogramok, nyelvtanulás), de preventív csoportok is

ide tartoznak. A kerületben jelzőrendszer működik, melynek működtetési sikeressége még javítható a helyi szakemberek szerint: a gyámhivatallal és a bölcsődékkal javult az együttműködés; a védőnői szolgálattal, a köznevelési intézményekkel és az óvodákkal továbbfejlesztendő, mert még elmaradnak jelzések.

Szociális területen működő civil- és érdekvédelmi szervezetek

A kerületben működő civil szervezetek közül számos a szociális szféra különböző területein tevékenykedik. A humán szolgáltatások színvonalának emelése, a hátrányos helyzetű csoportok megsegítése, a közösségfejlesztés elősegítése érdekében az Önkormányzat törekszik a minél jobb együttműködés megvalósítására és aktív kapcsolat ápolására ezen szervezetekkel.

Budapest XVIII. kerületében az Önkormányzat 2020-ban közel 12 millió forintot osztott szét a civil szervezetek között a Civil Alapból, melyet a szervezetek működési költségekre és programok szervezésére fordíthattak.

Emellett a városvezetés együttműködési megállapodást is kötött civil szervezetekkel a kiemelten fontos ügyek kezelése érdekében: ilyen a Magyar Vöröskereszt Főváros XVIII. kerületi Szervezete, a Nagycsaládosok Szent Lőrinc Egyesülete és a Budapest XVIII. kerület Nyugdíjas Érdekvédelmi Egyesület és tagszervezetei. A megállapodás értelmében ezek a szervezetek szociális jellegű tevékenységeket látnak el (pl. családsegítés, idősgondozás, gyermek- és ifjúságvédelem, nevelés és oktatás, képességfejlesztés stb.). Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén egyes, önkormányzati feladatkörbe tartozó (kötelező és önként vállalt) szolgáltatásokat civil szervezetek biztosítanak ellátási szerződés formájában, ezek a következők:

- Pszichiátriai- és szenvedélybetegek átmeneti ellátása, és szenvedélybetegek közösségi alapellátása: Félúton Alapítvány,
- Nappali melegedő és utcai szociális munka: Tiszta Forrás Alapítvány.

Szociális területen további aktív, segítő szervezetek – a teljesség igénye nélkül

A Diótörés Alapítvány átmeneti otthont (Dióhéj Otthon) tart fenn a kerületben 1999 óta, ahol hajléktalan fiatalok munkaviszony ellenében kaphatnak térítésmentesen szállást. Az Életjel Alapítvány a kerületi SOFI intézményeiben tanuló fogyatékos fiatalok megsegítésére jött létre szülői kezdeményezésre – a célcsoport számára szabadidős és prevenciós programokat, táboroztatást biztosít. Az iskolának több mint 200 tanulója van, akik főként kerületi lakosok, de a környező agglomerációból is fogadnak gyermekeket. A Budapesti Patrónus Alapítvány az autista gyermekek és felnőttek egészségügyi, oktatási és közösségi célú segítségét végzi: információs kiadványokat készítenek, és olyan rendezvényeket szerveznek, ahol a társadalom közelebb kerülhet az autizmushoz és az autisták világához.

	intézmény neve	intézmény címe	férőhely	létszám	ellátott feladatok
Nem önkormányzati fenntartású szociális és gyermekjóléti szolgáltatók	Baptista Szeretetszolgálat REVIP Hajléktalanok Átmeneti Szállója	1181, Reviczky Gyula u. 72.	50 fő		hajléktalan ellátás - lakhatás
	Tiszta Forrás Alapítvány	1183, Üllői út 373.	90 fő	180-200 fő	hajléktalan ellátás - nappali

	intézmény neve	intézmény címe	férőhely	létszám	ellátott feladatok
	Magyar Vöröskereszt	1183, Üllői út 373.	-		karitatív tevékenység, élelmiszer osztás
	Diótörés Alapítvány - Dióhéj Otthon – Hajléktalan Fiatalok Átmeneti Otthona	1188	18 fő		hajléktalan fiatalok lakhatása
	Életjel Alapítvány	1181, Kondor Béla sétány 4.	-		SOFI gyermekeinek támogatása

57. ábra: A nem önkormányzati fenntartású szociális és gyermekjóléti szolgáltatók Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

EGÉSZSÉGÜGY

Az egészségügyi ellátórendszer

Egészségügyi alapszolgáltatások, szakellátás

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 152.§ (1) bekezdésben foglaltak alapján: „A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.”

Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakosságának alap- és járóbeteg-szakellátását a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft. végzi. A képviselőtestület által 1992-ben létrehozott Egészségügyi Szolgálat 1993. január 1-jén átvette a járóbeteg-szakellátás irányítását, majd 1998. január elsejével a gondozói hálózatot is. A költségvetési intézmény 2007 augusztusában alakult át gazdasági társasággá.

A mintegy 100.000 fős lakosság mellett a jelentős agglomerációs lakosság ellátása is a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft. keretei között történik, így az ellátandók köre eléri a 150 000 főt.

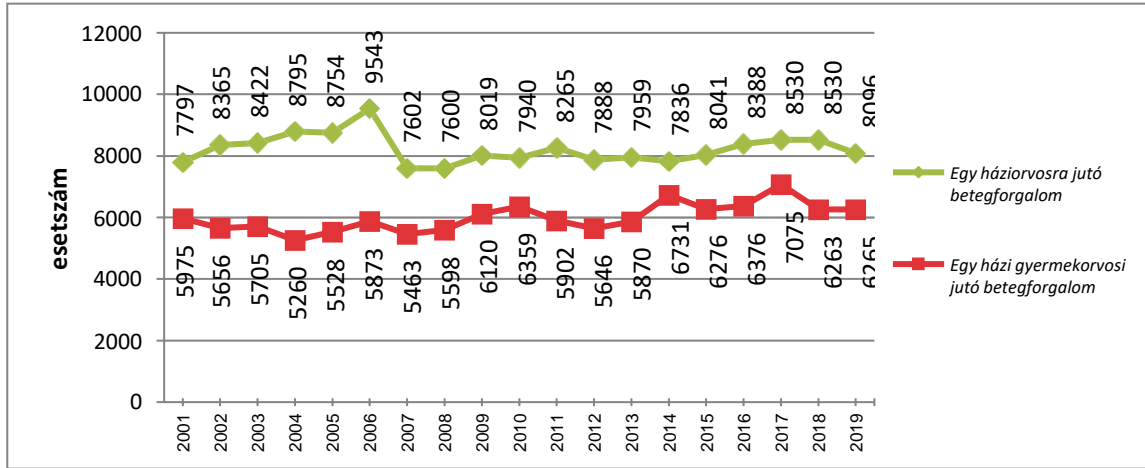
A kerületben a KSH szerint 2019. december 31-én 49 háziiorvos és 18 házi gyermekorvos működött. Számuk az Önkormányzat 2015-ös, aktuális adatai alapján 49 felnőtt-, illetve 19 gyermek háziiorvos. A fogorvosi ellátást 17 felnőtt- és 6 gyermekpraxis biztosítja. A kerületben két korszerű szakorvosi rendelőben történik a járóbetegek szakellátása – egy Pestszentlőrincen (Thököly úti Zsebők Zoltán Szakrendelő), egy Pestszentimrén (Nemes utcai Pintér Kálmán szakrendelő) –, ahol valamennyi klinikai szakrendelés a lakosság rendelkezésére áll. Emellett találunk alkohol-, ideg- és tüdőgondozót, de a pszichiátriai és mentálhigiénés ellátás is megoldott.

A fővárosban elsők között szervezte meg az Önkormányzat a folyamatos 24 órás felnőtt ügyeleti rendszert, mely az alapellátás feltételrendszerét jelentősen javította. A gyermekorvosi ügyelet támogatási szerződés keretében a VIII. kerületi Heim Pál Kórházban biztosított a kerületi lakosoknak.

A felnőtt lakosság fekvőbeteg-ellátását a Jahn Ferenc Dél-pesti Kórház végzi. A gyermekek fekvőbeteg-ellátása a Heim Pál Kórházban történik.

2020 júniusában gépészeti munkálatok folytak a készülő Pestszentimrei Gyermekorvosi Rendelő épületében⁵. A rendelő bruttó 580 millió forintos költségét egy 350 millió forintos egyedi állami támogatás, illetve Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzatának 230 millió forintos önrésze fedezi. A bruttó 1020 négyzetméter területű épület a Városrehabilitáció18 Zrt. menedzselésében épül, a rendelő várhatóan több ezer gyermeket lát majd el elkészülte után.

A kerületi házi orvosok és házi gyermekorvosok leterheltségének mértékét az alábbi ábra adatai szemléltetik:

58. ábra Egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó betegforgalom és annak változása, 2001-2019. Forrás: KSH

Pestszentlőrinc-Pestszentimre egy házi orvosára összesen 8.096 betegforgalmi eset jutott 2019-ben, míg egy házi gyermekorvos 6.265 esetben látott el gyermekeket. Ezek az értékek meglehetősen hullámzóan, lassan növekednek a vizsgált időszakban. A házi orvosok leterheltségét a fővárossal összevetve elmondható, hogy 2001 és 2009 között rendre több esetszám jutott egy kerületi házi orvosra, mint a fővárosi átlag (2006-ban pl. 9,5%-kal), azonban ez a trend 2009-ben megfordult, a fővárosi átlag körül alakul (2019-ben 1,6%-kal magasabb). Az egy gyermekorvosra jutó betegforgalom azonban lényegesen magasabb a budapesti kerületek átlagánál, mindazonáltal itt is megfigyelhető javulás (2001-ben 25,5%-kal, 2013-ban 11,8%-kal, 2019-en 10,7%-kal haladta meg).

Földrajzi elhelyezkedés

Pestszentimrén centrális elhelyezkedésűek az intézmények, míg Pestszentlőrinc keleti felében csak az Üllői úton és annak közvetlen környezetében, koncentráltan helyezkednek el (113. ábra). 14 városrészben nem található egyik intézménytípus sem, bár fontos figyelembe venni, hogy mely területeken alacsonyabb a népesség. Kiemelendő, hogy Béli telepen – mely városrészben az időskorú lakosság aránya kerületi szinten igen magas – nem található sem szociális, sem egészségügyi intézmény.

Kerületrész	Egészségügyi intézmény
Havanna-lakótelep	Gyermek-Felnőtt háziorvosi rendelő, 1181 Budapest, Kondor Béla sétány 13.
Szent Lőrinc-lakótelep	Gyermek-Felnőtt fogászati rendelő, Felnőtt háziorvosi, 1181 Budapest, Vándor S. u. 1.
Gloriett telep	Felnőtt háziorvosi rendelő, 1182 Budapest, Cziffra György u. 53/a.

⁵ <http://www.tovabb18.hu/pestszentimrei-gyermekorvosi-rendelo-pestszentimre-18-kerulet/>

Kerületrész	Egészségügyi intézmény
Ganzkertváros	Felnőtt fogászati rendelő, Gyermeke-Felnőtt háziorvosi rendelő, 1182 Budapest, Üllői út 761.
Erzsébettelep	Gyermeke-háziorvosi rendelő, 1183 Budapest, Attila u. 9.
Erzsébettelep	Felnőtt háziorvosi rendelő, 1183 Budapest, Vajk u. 4.
Lakatos-lakótelep	Felnőtt fogászati rendelő, Gyermeke háziorvosi, 1184 Budapest, Dolgozó u. 12.
Újpestertelep	Gyermeke fogászati rendelő, 1188 Budapest, Ady Endre u. 52/a.
Újpestertelep	Pintér Kálmán Szakrendelő, 1188 Budapest, Nemes u. 18-20.
Újpestertelep	Gyermeke háziorvosi rendelő, 1188 Budapest, Póth I. u. 80.
Kossuth Ferenc-telep	Felnőtt háziorvosi rendelő, 1188 Budapest, Bercsényi Miklós u. 73.
Miklóstelep	Zsebők Zoltán Szakrendelő, 1183 Budapest, Thököly út 3.
Miklóstelep	Felnőttorvosi ügyelet, 1183 Budapest, Szent Lőrinc sétány 2.

8. táblázat A kerületben található egészségügyi intézményei kerületi városrészenként. Forrás: 18euszolg.hu

Prevenációs- és szűrőprogramok

A kerületben mind alap-, mind szakellátási szinten találunk prevenációs- és szűrőprogramokat.

Évente többször rendeznek ingyenes lakossági szűrőnapokat mindkét - Zsebők Zoltán és Pintér Kálmán - rendelőintézetben.

Emellett különböző korcsoportok számára célzottan is tartanak szűrőprogramokat, ilyen a kerület idősebb lakosságát felmérő egészségvizsgálás.

A kerület óvodáiban ortopédiai szűrést végeznek a beiskolázás előtt álló gyermekek számára. Az így felfedezett problémákat szakorvosi, illetve gyógytestnevelési beavatkozással kezelik. Az iskolai védőnők feladatai közé tartozik 6-16 éves korú gyermekek körében a tünetek észlelése és a szükséges szűrővizsgálatok elvégzése. Az eddig 1,3,6 hónapos, valamint 1,2,3,4,5,6 éves kori védőnői szűrővizsgálatok már kiterjednek a 2,4,9,15,18 hónapos, eltérés esetén 2,5 éves és az iskolát meg nem kezdő 7 éves korosztályra is.

A kerületben állandó lakcímmel rendelkező hetedik osztályos leánygyermek számára önkormányzati támogatással ingyenesen biztosított a HPV-elleni védőoltás.

Rehabilitációs ellátás

A kerületi szakrendelőben elérhető a rehabilitációs jellegű gyógytorna és fizioterápia, azonban egyéb rehabilitációs jellegű terápia jelenleg nem található meg helyben. A kardiovaszkuláris és mozgásszervi megbetegedésben szenvedők igénybe vehetik a Jahn Ferenc Dél-pesti Kórház rehabilitációs osztályait, de az otthoni szakápolási szolgáltatás keretében is végeznek rehabilitációs tevékenységet a kerületben.

A kerületben élők aktuális egészségi állapotáról, tipikus problémáiról, várható élettartamáról nem sikerült a vonatkozó adatokat beszerezni a helyzetfeltárás során.

ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

Összhangban az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban (röviden: HEP) rögzítette az esélyegyenlőség/esélyteremtés érdekében szükséges feladatokat 2016-2021-es időszakra.

A HEP az Alaptörvény és a vonatkozó rendelkezések alapján készült. A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1 §. 1 bekezdése alapján az esélyegyenlőségi program fókuszában a kerület hátrányos helyzetű csoportjainak problémái állnak, különös tekintettel a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és a fogyatékossgal élők helyzetére.

A HEP tartalma egy kerületi szintű, átfogó, a vonatkozó jogszabályok alapján készített esélyegyenlőségi szempontú helyzetelemzés, mely különböző ágazatok, szektorok vizsgálatára terjed ki. Ilyenek a kerület területi felosztása, demográfiai jellemzői, képzettség alakulása és eloszlása, foglalkoztatottság, szociális helyzet és különböző szociális ellátások, lakhatás problémái, oktatás-nevelés kérdései, iskolázottság, egészségügy (alapellátás és szakellátás), közszolgáltatások illetve egyéb szolgáltatások akadálymentes elérhetősége, hátrányos helyzetű csoportok (roma/cigány lakosság, fogyatékossgal élők, nők) helyzete, valamint civil szervezetek működése.

A helyzetelemzés azt is vizsgálta, hogy a településen élő, hátrányos helyzetű, sérülékeny társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen képzettségi, foglalkoztatási, szociális, lakhatási, területi, egészségügyi stb. mutatókkal rendelkeznek, ezek alapján a kerület milyen esélyegyenlőségi problémákkal küzd. Célja, hogy olyan feladatokat, intézkedéseket fogalmazzon meg, melyek a kérdéses célcsoportok esélyegyenlőségét hivatottak elősegíteni – ehhez intézkedési terv is készült. Az akcióterv a feltárt problémák orvoslása érdekében tervezett rövid- és középtávú beavatkozásokat tartalmazza.

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata vállalta, hogy az elkészült és elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település egyéb dokumentumait (Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció), valamint az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését.

A HEP elkészítése partnerségben történt, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóinak bevonására.

A helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások tervezése történ meg, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából, emellett meghatározásra került a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikáció. Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot. Emellett a beavatkozások összhangban vannak az Európai Unió által elvárt horizontális esélyegyenlőségi tervekkel.

A helyi esélyegyenlőségi program felülvizsgálatának két évente meg kell történnie, legutolsók felülvizsgálat 2020. évben történt meg, így a következő esedékes felülvizsgálat 2022 nyarán várható.

KULTÚRA, KÖZÖSSÉGI ÉLET

A kerületben található a Kondor Béla Közösségi Ház és Intézményei, mely a helyi társadalmi és művelődési élet kiemelt színtereinek ad helyet.

A Kondor Béla Közösségi Ház (1181 Budapest, Kondor Béla sétány 8. – Havanna-lakótelep) kínálatában főként kiállítások, tanfolyamok, zenés- és színházi előadások szerepelnek. A különböző korosztályok számára differenciált lehetőségek állnak rendelkezésre (pl. kisgyermekeknek szóló zenés-táncos foglalkozások, nyugdíjas kártya- és táncklub), zenei oktatás, kézműves szakkörök is szerepelnek kínálatukban. A programok egy része térítés ellenében, mások térítésmentesen vehetők igénybe. 2019-ben az itt tartott programokat, kiállításokat összesen 125.416 fő látogatta.

A Közösségi házban korábban az URBACT II program keretében működő Re-BLOCK Havanna Szabadegyetem programjai, valamint a Helyi Támogatócsoport találkozási voltak megszervezve. Jelenleg pedig a minden évben megrendezett Havanna Napok egyhetes programsorozatát is ők álmodták meg, a szervezést is ők bonyolítják. Gyakoriak a különböző lakossági börsék pl. baba-mama, sporteszköz, sí. A fiatalok bevonása érdekében nyílt kávézó, a rendezvények pedig igyekeznek elmélyíteni a kapcsolatot a lakótelepi és környéki oktatási intézményekkel, célzottan diákoknak szervezett versenyekkel, élményszerű programokkal.

A Pestszentimrei Közösségi Ház (1188 Budapest, Vasút utca 48.) 2020 februárjában beolvasással egyesült a Kondor Béla Közösségi Házzal. Programkínálatában elsődlegesen a helyi hagyományok őrzése, a helyi identitás erősítése szerepel. Minden korcsoport számára szerveznek rendezvényeket, előadásokat, tanfolyamokat figyelembe véve a helyi lakosság művelődési igényeit. Ezek között található többek között gyermekek számára kézműves és képzőművészeti szakkör, tánciskola, képzőművészeti kiállítások, de gyermekszínházi előadások és sportprogramok is. A felnőtt korosztály pályáorientációját segítő foglalkozásokat rendszeresen tartanak, illetve havonta egyszer szórakoztató rendezvények kerülnek megrendezésre – műsoros estek, bálók, színházi előadások. Az idősek számára nótadélutánok mellett nyugdíjas klubot is fenntartanak, valamint igény szerint jogsegély szolgáltatást.

Az intézmény – mely a korábbi évtizedekben református kultúrházként, majd Pestszentimrei Művelődési Otthonként funkcionált – a Pestszentimre városrehabilitáció projekt keretében újult meg 2014-re, melynek során egy, a XXI. század technológiai elvárásainak megfelelő közösségi ház került kialakításra. A rendelkezésre álló színházterem befogadóképessége 200 fő. Egy-egy program szervezésében együttműködnek a helyi civil és egyházi szervezetekkel is. A több mint 20.000 lakosú kerületrészben szinte ez az egyetlen mindenki által jól megközelíthető közművelődési intézmény. A közösségi ház szervezett programjai népszerűek az imrei lakosok körében, 2019-ben összesen 166.741 fő vett részt a különböző rendezvényeken.

A kerület egyetlen kerületi fenntartású muzeális intézménye a Tomory Lajos Múzeum, mely a kerület történeti és kulturális értékeit hívatott bemutatni kiállításával, gyűjteményével. A gyűjtemény tárgyi-, dokumentum-, fotó- és mozgóképanyag mellett, könyvtári és periodika anyaggal is rendelkezik.

Fontos a Múzeum és a helyi oktatási intézmények szoros együttműködése, melynek keretében a kerületi diákok élményszerűen juthatnak helytörténeti ismeretekhez. A Tomory Lajos Múzeum az 1870-ben épült Herrich-Kiss villában működik, mely 2016 és 2021 között több különféle pályázati támogatás segítségével részben megújult és a közgyűjtemény befogadására alkalmassá vált.

Ehhez kapcsolódóan meg kell jegyezni, hogy bár a kerületben mindössze két országos műemlék található, de több fővárosi és helyi védettségű értéket is számon tartanak, és további helytörténeti jelentőségű emlékekben bővelkedik, melyeket a múzeum szakembereinek segítségével és önkéntes, civil szervezeti közreműködéssel folyamatosan tárnak fel és ápolnak (kerületi értéktár létrehozása, vezetett tematikus séták).

A Rózsa Művelődési Házban (1181 Budapest, Városház utca 1-3.), amely szervezetileg a Kondor Béla Községi Házhoz és Intézményeihez tartozik, a szabadidős és kulturális programok széles kínálata érhető el, jól megközelíthető helyen. A színházi és zenei előadások közt található a legkisebbeknek és felnőtteknek szóló egyaránt, látogatható táncház, mozgás-tanfolyamok és korcsoport szerint megosztott állandó klubok. A művelődési házban mód van terem bérlésre és kiállítások szervezésére. Bár a Rózsa épületére ráférne a felújítás, és az Üllői út mentén a parkolás sem egyszerű, a helyi törzsközönség körében népszerű a művelődési ház, programjai látogatók: az országos hírű előadók estjei a több ezer Ft-os belépődíj ellenére is teltházások. Emellett, itt olyan közösségi klubok is jól működnek (pl. életmód klub fiataloknak), melyek pl. a Havanna lakótelepen érdeklődés hiányában nem tudtak beindulni. A művelődési ház programjain 2019-ben 212.129 fő vett részt.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár három fiókkönyvtárral van jelen a XVIII. Kerületben. A könyvtárakban különböző programok, foglalkozások is megrendezésre kerülnek.

SPORT, REKREÁCIÓ

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata a kerület lakosai számára biztosítani kívánja a lehetőségek legszélesebb körét az aktív egészségmegőrzéshez. A 66/2012.(XII. 20.) önkormányzati rendelet (röviden: Sportrendelet) értelmében a helyi testedzés és sport közszolgáltatásnak minősül, és a többi szociális ágazattal egyenrangúként kezelendő. Fontos szempont a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, fogyatékossgal élők számára is elérhetővé tenni a sportolás lehetőségét és a sportvállalkozások ösztönzése.

A XVIII. kerület Önkormányzata a közművelődéssel és sporttal kapcsolatos önként vállalt kötelező feladatok ellátására a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Közművelődési és Sport Közalapítványát hozta létre. Továbbá a „kerületi sport és szabadidősport támogatása, ifjúsági ügyek kapcsán, a feladatok hatékony ellátása érdekében közfeladat-ellátási szerződést kötött az Önkormányzat 100%-os tulajdonában álló Városgazda Utánpótlás Akadémia Nonprofit Kft.-vel. A Kft. sportvállalkozásként egyszerre felelős a helyi sporttal kapcsolatos közfeladatok ellátásáért, minél magasabb szintű közjó előállításáért, valamint a versenysport iránt érdeklődő ifjúság professzionális kiszolgálásáért számos tradicionális és nagy népszerűségű, de helyi bázissal nem bíró sportág meghonosításáért.

Az Önkormányzat működtetése és fenntartása alatt az alábbi szabadidő- és sportlétesítmények állnak a kerületben:

- Bókay-kert (cím: 1181 Budapest, Szélmalom u. 33.):

Az alapvetően kertvárosi jellegű kerületrészben, Bókay telepen található a 16 hektáron elterülő parkos Bókay-kert. A kerület lakossága számára közösségi helyszíneként funkcionál, de sporttevékenységek végzésére is kiválóan alkalmas. Egész évben várja az idelátogatókat a „négyévszakos” sípálya, nyáron strand és kertmozi üzemel a Madách filmklub keretében. Mindemellett rendelkezésre áll fedettuszoda, konditerem, kerékpáros crosspálya, futball-, strandfoci, bitumenes kosárlabda- és tenispályák, sőt a kert területén működik a Bókay Kalandpark is.

A kert folyamatosan megújul, további fejlesztési tervekkel kívánják a látogatottságot növelni. A legfőbb cél az egységes koncepció és arculat kialakítása, melyet a Városgazda Nonprofit Zrt.-vel közösen dolgoznak ki.

A Városgazda Utánpótlás Akadémia Magyar Jégkorong Szövetséghez beadott TAO pályázatának segítségével a Bókay-kertben várhatóan 2022-ben Hupro, összeszerelhető csarnokkal fedett 15X30m-es jégpálya épül. A sportolókon kívül a kerület polgárainak is lehetősége nyílik a csarnokban a szabadidő hasznos eltöltésére. A jeges sportok kedvelői számára megalapoznánk a kerületen belüli célzott mozgás lehetőségét.

A meglévő infrastruktúra tekintetében a Park Uszoda energetikai és szerkezeti felújítása sürgető. Az uszoda funkcionalitását elsősorban a lakosságot szolgáló, rekreációs komfortelemekkel szükséges fokozni. A BMX-pálya üzemeltetésében kooperálni szükséges olyan szakmai szervezettel, ami az egyedülálló adottságokat megfelelően tudja kiaknázni, kezdve az érdeklődő ifjúságtól, egészen a versenysportig.

A kerékpáros sportok kedvelői számára kívánjuk a lehetőségeket tovább bővíteni. Ennek alapja a részben a kerületben megvalósuló, a korábbi KKK nyomvonalát követő kerékpárút kormányzati megépítése, a Bókay-kertben létesült BMX-pálya professzionális üzemeltető kezébe való adása, illetve a megépülő nyomvonalat és a Halmi-erdőt megcélzó, kerületrészeket összekötő biciklis úthálózat kialakítása

További cél, hogy a vagyonbiztonság és üzemeltetési szemlélet kerüljön előtérbe helyezésre, és kontrollált környezetben kerülhessen sor az infrastruktúra igénybevételére.

- Kastélydombi Uszoda (cím: 1188 Budapest, Nemes u. 56-60.):

Eredetileg az iskoláskorú gyermekek tanuszodájaként jött létre az 1980-as években. Ennek megfelelően a medence kisméretű (20x9 méter) és sekély vízmélységgel került kialakításra. 2006-ban a vízmélységet 1,4 méterre növelték, melynek eredményeképpen a felnőtt lakosság számára is használhatóvá vált. A 2010-es évek elején a teljes gépészet felújításon ment keresztül. A Kastélydombi Uszoda medence felülete esténként egy úgynevezett 600 mikronos szolár takaróval kerül lefedésre, amely segítségével az üzemen kívüli időszakban a medencevíz fűtésére felhasznált energia jelentős mértékben – akár 40%-kal is csökkenthető, valamint ennek köszönhetően kevesebb tisztítóvegyszert kell használni, mivel így kevésbé szennyeződik a víz, és a párolgás csökkenésével vizet is lehet spórolni.

A tanuszoda külső megújítása 2020-ban megtörtént. A megnövekedett igények kapcsán (kötelező iskolai úszásoktatás, csoportos úszásoktatás) felül kell vizsgálni a kiszolgáló infrastruktúrát, mert a medence hatékony kihasználásának ez is részleges akadálya. Ezen túl szükséges megújítani az uszoda környezetét is.

A Tanuszoda környezetében tervezés alatt van egy nagymedencés uszoda, melynek alapvetően a vízilabda, az úszás (és egyéb úszószámokat tartalmazó sportágak) versenysport érdekeit szükséges kiszolgálni, valamint a lakossági egészségmegőrzést is.

A kerületi úszó, vízilabda, öttusa, szinkronúszó és triatlon egyesületek sportolói létszáma az utóbbi években dinamikus emelkedik. A meglévő három uszodából kettő tanuszoda. A három uszoda műszaki paraméterei nem felelnek meg a XXI. század követelményeinek. Az uszodák teljes körű elsődlegesen energetikai felújítása és a pénzügyi lehetőségek figyelembevételével új uszoda építése válhat szükségessé.

- Pestszentimrei Sportkastély (cím: 1188 Budapest, Kisfaludy u. 33/c):

A 2006-ban átadott, 2,1 hektáron épült 4.727 négyzetméteres sportlétesítmény 1.100 fős befogadóképességgel rendelkezik. A 48x28x9 méter nagyságú küzdőtér különféle sportágak, rendezvényeinek lebonyolítását teszi lehetővé, továbbá edzőterem, szauna és szolárium is található itt. A Sportkastély ad otthont Budapest NB I/B-s férfi kézilabdacsapatának (PLER-Budapest). A Sportkastély helyet ad nagykoncerteknek, sporteseményeknek és versenyeknek, önkormányzati rendezvényeknek is. Szezonálisan hétvégenként szalagavató bálakat tartanak itt, ilyenkor más kerületek középiskolái is kibérlik. A korábbi ITS kitért a Sportkastély tömegközlekedéssel való megközelítésének nehézségére, azonban Budapest egyéb kerületeiből a vasút mellett a 184/284E és a 166/266-os buszokkal is elérhető 2-3 perces sétával.

A Sportkastély kiszolgáló környezetét oly módon kell fejleszteni (fizikai és irányítási vonatkozásban egyaránt), hogy ez ki tudja szolgálni a szomszédos sportlétesítményeket is. Ez vonatkozik az egységes felügyeleti funkciókra, vagyónvédelemre, üzemeltető személyzetre is. Centrum jelleggel szükséges működtetni, ehhez a szükséges fejlesztéseket el kell végezni.

A Sportkastély üzemeltetését megnehezíti az, hogy jelenleg nem légkondicionált. Ennek érdekében szükséges az épület légkondicionálását kialakítani, meglévő szellőztetését bővíteni. Automatizált épületfelügyeleti eszközökkel bővíteni kell az objektum időbeli használhatóságát.

- Deák Ferenc „Bamba” Sportcentrum és sportpályái (cím: 1183 Budapest, Thököly u. 5.):

A sportcentrum része a BUD Aréna is, melyen jelenleg felújítási munkálatok folynak. Előző nevén, a Lőrinci Sportcsarnokot 1977-ben adták át. Sporteseményeken kívül egyéb rendezvények lebonyolítására is alkalmas lesz a csarnok – pl. kiállítások, vásárok, koncertek, bálók stb. A sportcsarnok mellett szabadtéri műfüves és multifunkciós focipályák kerültek kialakításra a közelmúltban, melyek a sportcsarnok felújítási ellenére is nyitva tartanak, emellett a kültéri futókör is igénybe vehető. A sportcentrum öltözőinek felújításának előkészítése 2019-ben kezdődött meg. A Bamba Sportcentrumhoz tartozik a Gerely utcai sportpálya is, melynek fejlesztése folyamatosan zajlik (cím: 1183 Budapest, Gerely u.). Felújított salakos futópálya, élőfüves focipálya, valamint egy multifunkcionális pálya várja a mozogni vágyó lakosságot.

A Deák Bamba sportcentrum környezetében magánüzemeltetésű létesítmények is vannak: salakos tenispályák, labdarúgó pálya, valamint baseball pálya, és egy kulturális rendeltetésű park. A jelenlegi működési környezetet felül kell vizsgálni, és egységes irányelvek mellett folytatni a sportcentrum fejlesztését és üzemeltetését.

A Gerely utcai pályán az atlétikai versenyek lebonyolításához szükséges infrastruktúrát fejleszteni. Az atlétika az egyik legnépszerűbb és az egyik legfontosabb alapsportág, melynek üzésére a kerületünkben jelenleg nincs lehetőség. Fentiek szerint a Gerely utcai pályán kívánja fejleszteni a kerület a sportág céljait szolgáló infrastruktúrát elsősorban iskolásoknak, amatőr hobbisportolóknak. Egy új atlétika pálya helyének meghatározása és a kivitelezéshez a Magyar Atlétikai Szövetség bevonása a jövő feladata.

- Vilmos Endre Sportcentrum (cím: 1185 Budapest, Nagyszalonta u. 25.)

2008. január 1. óta a kerület tulajdonában áll a Vilmos Endre Sportcentrum, köztudatban ma is Malév – Vilmos Endre Sportcentrum. A Sportcentrumban jellemzően a Városgazda Utánpótlás Akadémia és a Malév SC szakosztályai találhatóak. Sportcsarnok, élő- és műfüves focipályák, szabadtéri fitnesspark, futókör és íjász pálya is található a Sportcentrum területén. Az uszoda medencéje 25x16 m-es fesztített

víztükrű. Kiegészítő szolgáltatásként szauna, masszázs és szolárium is tartozik hozzá. A gyerekek úszásoktatása mellett lehetőség nyílik szinkronúszás oktatásra, aqua fitnessre, illetve a pályabérlést bűvár és vízilabda csapatoknak is biztosít a centrum. Az Akadémia Fitnessnek is helyszínt biztosít a Sportcentrum.

A Vilmos Endre Sportcentrumban továbbra is elsősorban az amatőr versenysportolók számára kívánja fejleszteni a kerület és a Városgazda Zrt., részleges lakossági használattal. A részletes fejlesztési elképzelések a következők:

- a sportolók és a lakosság jobb kiszolgálása érdekében 12x24m-es multifunkciós pálya terveit adta be a Városgazda a Magyar Labdarúgó Szövetséghez
- a küzdősport terem bővítése, továbbá akkreditált képzési központtá való fejlesztése,
- az íjász pálya felújítása, a kiszolgáló környezet megújítása, több funkcióssá tétele,
- a parkoló átalakítása fizető parkolóvá
- a labdarúgó pályák környezetének további fejlesztése (lelátókkal, labdafogó hálókkal, speciális funkciójú terek kialakításával)
- a kosárlabda csarnok tető és homlokzati szigetelése,
- uszoda átfogó energetikai felújítása,
- automatizált épületfelügyeleti és beléptetési rendszerek fejlesztése.

További nagyobb sportlétesítmények, sportpályák, klubok a kerületben (a teljesség igénye nélkül):

- Szolárium és Squash Center (1181 Budapest, Üllői út 505.)
- SZAC pálya (1183 Budapest, Thököly út 5.)
- Pestszentimrei SK Sporttelep, ahol egy élőfüves és egy kis műfüves futballpálya található (cím: 1188 Budapest, Táncsics u. 53.),
- Balázs-tó/horgász-tó (cím: 1183 Budapest, Attila u. 9.).
- DANCE CITY CENTER Musical- & Tánciskola, Power Plate Mozgásstúdió (cím: Üllői út 386.)

A kerületen kívül:

- Délegyháza IV. tó Üdülő (2337 Délegyházai 328 hrsz.),
- Balatonakali Diáktábor (8243 Balatonakali, Fenyvesalja u. 1.).

Régi terve a kerületnek, hogy egy alkalmasabb-központibb helyen felépítsen egy multifunkcionális, 2-3.000 fő befogadására alkalmas rendezvénycsarnokot, mely a sport mellett hangsúlyozottan kulturális-közösségi célokat is szolgálna, XXI. századi technikai megoldással színházi előadások, hangversenyek lebonyolítására egyaránt alkalmas volna. Ezt a célt kívánja betölteni a felújítás alatt lévő, a Deák Ferenc „Bamba” Sportcentrumban található BUD Aréna (korábbi Lőrinci Sportcsarnok).

A kerületben több mint 50 sportegyesület és -vállalkozás lelhető fel, melyek a sportélet legkülönbözőbb ágait foglalják magukban (pl. asztalitenisz, harcművészetek, labdarúgás, atlétika, úszás stb.), és az Önkormányzat támogatását élvezik.

A kerületben több, mint 50 játszótér szolgál a gyermekek és felnőttek kikapcsolódására, szabadidejének töltésére. Ezek a Városgazda Zrt. kezelésében állnak. 2019-ben KRESZ-park nyílt a Teleki és az Aranyeső utca sarkán. Továbbá, közterületi bekerített sportpályák is a kerületi lakosok rendelkezésére állnak: 10 db futball-/kézilabda-, 5 db kosárlabda- és 1 db röplabda pálya.

Korábban kiemelt szerepet kapott a kerületben a műfüves pályák építése, melyre az MLSZ Országos Pályaépítési Program pályázatai kínáltak lehetőséget. MLSZ pályázat keretében megvalósult műfüves

sportpályák építése 2012-ben kezdődött, az első a PSK területén valósult meg. Ebben a programban 2020-ig összesen 17 db kis és nagy műfüves és multifunkciós pálya épült. 2017-ben MLSZ Budapest Pályaépítési Program keretében épület a Vilmos Endre Sportcentrumban 1 db nagy műfüves és 1 db nagy élőfüves pálya, a Gerely utcai sporttelepen 1 db élőfüves nagypálya. Mind a két sporttelepen modern új öltöző épület is kivitelezésre került. További 5 db műfüves sportpálya és egystrandlabdarúgó pálya önerőből épült. 2db speciális műanyag borítású sportpályát a Magyar KézilabdaSzövetség épített fel kerületünkben. 2020-ig az OVI-FOCI Alapítvány TAO támogatásának köszönhetően 22 db ovi-foci pálya kivitelezésére került sor.

A járvány alatt az iskolai sportfelületek bezárása nehéz helyzetbe hozta a kerületi sportegyesületeket. A fedett létesítmények számának növelése a meglévő kis műfüves pályák befedésével oldható meg a leggyorsabban. Kerületi cél a legfrekvenciáltabb pályák könnyűszerkezetes sátorral történő befedése.

SWOT/ TÁRSADALOM, HUMÁN INFRASTRUKTÚRA, HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p><i>Társadalom</i></p> <ul style="list-style-type: none"> A kerületben a 15 éves kor alattiak és a 60 év feletti aránya kedvezőbb a budapesti átlagnál Kedvezően alakul a lakosság iskolai végzettsége: gyakorlatilag teljes körű az általános iskolai végzettség, előnyös az érettségivel és a felsőfokú képesítéssel rendelkezők aránya Az egy adófizetőre jutó jövedelem kedvező a szomszédos településekhez képest <p><i>Oktatás-nevelés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Nincs óvodai férőhelyhiány kerületi szinten, területileg differenciáltan folyamatosan bővülnek a férőhelyek, újulnak meg az óvodaépületek Az általános iskolai létszám folyamatos növekedése Nő az általános iskolai osztályok száma A kerületi oktatási intézményi élet közösség- és kultúrateremtő értékkel bír Helyben elérhető minőségi középiskolai oktatás, változatos oktatási fenntartói hálózat Elérhető felnőtt- és távoktatás a kerületben Színes oktatási és óvodai programkínálat és működő módszertani mintaprogramok <p><i>Egészségügy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Megfelelően lefedett felnőtt és gyermek háziorvosi rendszer A fogorvosi alapellátás megfelelően biztosított 24 órás felnőtt ügyeleti rendszer működik a kerületben Számos szűrőprogram, tájékoztató előadás a kerületi polgárok egészségmegőrzése érdekében <p><i>Szociális ellátás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Az önkormányzat feladatkörébe tartozó szociális alapszolgáltatások helyben elérhetőek Az önkormányzati bérletállomány fokozatos komfortosítása és energiahatékony korszerűsítése; A szociálisan támogatott és szolgálati lakhatás feltételrendszerének koncepcionális újragondolása Bővülő számú és célterületű egészségügyi prevenció programok a kerületben 	<p><i>Társadalom</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Negatív aktuális vándorlási különbözet Az idősek aránya növekvő, természetes fogyás tapasztalható Az idős népesség eltartottsági rátája relatíve magas Az álláskereső aránya növekszik Az egy adófizetőre jutó jövedelem a budapesti kerületek közül az utolsó harmadban helyezkedik el a XVIII. kerület <p><i>Oktatás-nevelés</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Több oktatási-nevelési intézmény több telephelyen kényszerül működni Folyamatosan csökken a középfokú oktatási intézményben tanulók száma <p><i>Egészségügy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Gyermekorvosi ügyelet helyben nem biztosított Az 1.000 főre jutó háziorvosok száma alacsonyabb a budapesti átlagnál <p><i>Szociális ellátás</i></p> <ul style="list-style-type: none"> A bérletállomány egy része leromlott állapotban van, 740 milliós tartozást halmozódott fel Nincs Anya- és Krízisotthon a kerületben Bár a kerületben van idősek otthona, a kerületi lakosok nem élveznek előnyt a bekerülésnél, így sokak számára nem elérhető A kerületben nem található népkonyha – közfürdővel és közmosodával, hajléktalanok ellátására, a hajléktalanok étkeztetése csak részben megoldott a civil szervezetek és egyházak közreműködésével A szociális foglalkoztatottság, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása alacsony fejlettségi szinten áll Az előző ITS által kijelölt idősellátás javítására szolgáló alternatív megoldás még nem indult el (pl. „Lakásért élethosszig tartó ellátás” program)

- Az önkormányzat önként vállalt feladatokkal (pl. utcai szociális munka, oktatás-nevelés támogatása), természetbeni juttatásokkal (pl. tűzifa, burgonyaosztás), szakképzésekkel igyekszik a rászorulókat támogatni
- Megújult bölcsődék kerületszerte
- A jogos igényként felmerülő bölcsődei ellátás nem ütközik férőhelyhiányba
- A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményekre szorulóok száma évről évre csökken

Közösségi élet, kultúra

- Strukturált intézményrendszer
- Meglévő jó szakemberek
- Sokszínű, sokszereplős kulturális élet

Sport

- A sportolási lehetőségek folyamatosan bővülnek (Bókay-kert, műfüves focipályák stb.)
- Ingyenes sportolási lehetőségek köre folyamatosan bővül
- Több mint 50 sportegyesület működik a kerületben, melyek nagymértékű önkormányzati támogatásban részesülnek

Közösségi élet, kultúra

- Koordináció hiánya: bár sokszínű a kerületi intézményi és civil kulturális kínálat, de az egymásra szervezett programok kioltják egymást, bizonyos területeken túlkínálat, máshol hiány jelentkezik programtípusban és megvalósulási hely szerint
- Egyes intézmények infrastruktúrabeli hiányosságai.
- Az extrém környezeti és társadalmi kihívásokhoz nehezen adaptálódik a kínálat.
- A kerületben nem található saját mozi, színház
- Az új beköltözők kevésbé ismerik közvetlen környezetüket és az itt élők a környezetükről rendelkezésre álló információk bázisról nem tudnak

Sport

- Lőrinci Sportcsarnok elhúzódó felújítása
- Iskolai nyitott sportlétesítmény hiánya

LEHETŐSÉGEK

Szociális ellátás

- Humán közszolgáltatások területén működő önkormányzati és egyéb fenntartású intézmények, szervezetek között további együttműködési lehetőségek növelése
- A fennálló munkaerőhiány pótlására célzott képzések indítása az ágazatban dolgozók számának növelése érdekében
- További humán közszolgáltatási infrastrukturális fejlesztések, a meglévők funkcióinak felülvizsgálata, az együttműködési lehetőségeket figyelembe véve - potenciális intenzitásnövelő fejlesztés szükségessége önkéntesek bevonásával
- Komplex akadálymentesítés
- A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás továbbfejlesztése
- Alternatív megoldások alkalmazásával az idősellátás javítása (pl. „Lakásért élethosszig tartó ellátás” program)
- Többnapos, betegség specifikusan az életmódváltás irányába mutató programok az idős ellátottaknak
- Meglévő intézmények népszerűsítése, igény esetén felújítása, kapacitásbővítése pl. idős klubok
- Bentlakásos intézmény létesítése
- Idősügyi Tanács megalapítása
- Az idősek fejlesztése a technikai eszközök kezelésében pl. oktatás, akár kerületi számítástechnikával foglalkozó vállalkozókbevonásával
- A Lakáskonceptió folyamatban lévő változtatása értékes javaslatokat tartalmazhat a bérlakások problémáinak megoldására
- Szolgálati bérlakás-program a szakemberhiány megoldására
- Részmunkaidős, rugalmas, atipikus foglalkoztatás megvalósítása
- Családok Átmeneti Otthona kapacitásnövelés
- Infrastrukturális, korszerűsítést célzó, energiahatékony megoldásokat kínáló pályázatokban való részvétel a források bővítése céljából, amelyeket követően

VESZÉLYEK

Átfogó

- A Covid-19 vírus okozta járvány és pandémia által okozott problémák és nehézségek mind rövid és hosszútávon károsan befolyásolják az egészségügyi, oktatási, turisztikai, vendéglátási fejlesztéseket, és negatív hatással vannak szinte minden területen
- A Közép-magyarországi régióban felhasználható EU-s források csökkenése
- A kerületi önkormányzatok központi költségvetésének csökkentése
- Fenntartási költségek növekedése
- Az egészségügyi, szociális és kulturális közellátásban az általánosan alacsony bérezés következtében további fluktuáció és szakemberhiány

Társadalom

- Kerületi lakónépesség növekedésének további lassulása

Szociális ellátás

- A bölcsődei ellátás ugyan nem ütközik férőhelyhiányra, de a maximális kapacitások környékén mozog
- A bölcsődei ágazatban a szakmai felügyeleti szerv javaslatára országosan 2022. szeptemberétől (tervezett) a kisgyermeknevelői adminisztrációra digitalizált formában kerül sor (pl. fejlődési füzet, családi füzet, csoportnapló, bölcsődei törzslap). Az eszközpark kiépítésének költsége olyan magas, hogy elengedhetetlen a külsős források bevonása.
- Időskori elszegényedés, szegénység a kerületi nyugdíjasokat is egyre nagyobb mértékben érinti

Oktatás-nevelés

- A központosított szabályozási környezetben a helyi igényeknek megfelelő optimális működési rend nehézkes
- Pedagógusi szakemberhiány

alacsonyabb rezsiköltségű, gazdaságosabban működtethető épületek jöhetnek létre.

- Fogyatékosokkal élők nappali felügyeletének megszervezése (napközi otthon), munkalehetőség biztosítása megváltozott munkaképességűek számára, egyéb infrastrukturális beruházások pl. beszélő jelzőlámpák
- Idős korúakat célzó szolgáltatásfejlesztés a lakótelepeken

Oktatás-nevelés

- Iskolai férőhelyszám bővítése, a területi különbségek szem előtt tartásával
- A területi különbségek célzott szolgáltatásokkal való kiegyenlítése (pl. iskolabusz)
- Felnőtt- és felsőoktatási kínálat bővítése
- Az oktatási nevelési intézmények közvetlen környezetében lévő fejlesztésre alkalmas területek kihasználása

Egészségügy

- Házi orvos- és gyermekorvosi ellátás bővítése szolgálati lakás biztosításával
- Szakrendelések további korszerűsítése, infokommunikációs platformok bevezetése, fokozottabb alkalmazása

Sport

- További ingyenes tömegsport és rekreációs lehetőségek biztosítása
- Egyéb mozgásművészeti ágak (pl. tánc, jóga stb.) fejlesztése: fejlesztő eszközök biztosítása, mozgásművészeti központ kialakítása
- Pestszentimrei Sportkastély és Lőrinci Sportcsarnok funkció portfóliójának meghatározása

Közösségi élet, kultúra

- Környezetvédelem, klímavédelem népszerűsítése (pl. Klímabarát18), további kezdeményezésekben való részvétel, jó gyakorlatok bevezetése és népszerűsítése, szabadtéri programok önkéntesek bevonásával, ismeretterjesztő programcsomag és tanösvény készítése
- Tematikus kulturális bázis további bővítése
- Meglévő gasztrokulturális hagyományok kreatív továbbfejlesztése
- Szabadtéri közösségi helyszínek létesítése és fejlesztése pl. intézményi udvarok, kertek, játszóterek, sportpályák, stb. felhasználása. Foglalkozásvezetők, animátorok, sport és kult. szakemberek képzése, alapvető infrastruktúra kialakítása.
- Halmierdő rekreáció területté fejlesztése
- Helytörténeti értékeken alakuló egységes image és városmarketing kialakítása a jelenlegi eszközök továbbfejlesztése
- Online térben történő kommunikációval a generációk közötti kapcsolatteremtés elősegítése (pl.: szociális intézményi ellátásban résztvevők meseolvasása óvodásoknak, kerületi nagymamák receptjei kerületi éttermek konyháján – e programok digitális rögzítése és promotálása)
- Kerületi kulturális kataszter (ingatlan) összeállítása, amely bemutatja a helyi erőforrásokat, valamint a kerületi közművelődési rendelet aktualizálását is segíti

- Agglomerációból bejáró gyermekek étkezési költségeit a kerület fizeti kompenzáció nélkül
- A középfokú oktatásban résztvevő hallgatók számának további csökkenése

Közösségi élet, kultúra

- A lakosság elszigetelődése, közösséghez tartozás hiánya a Covid-19 vírus okozta pandémia hatására
- További kulturális célú helyszínek létesítése a meglévők állagának megőrzése, valamint a többcélú, és kooperációban történő felhasználása helyett.

Sport

- A nem eléggé diverzifikált sportpályázati lehetőségek nyomán túlságosan egyoldalú fejlesztések valósulnak meg
- A tornatermek hiánya befolyásolja a diákok egészséges fizikai fejlődését

- Lakossági igényfelmérés, a művelődésben dolgozó szakemberek felkészítése az igényfelmérő és kapcsolattartó munkára, esetlegesen külső szakemberek bevonása
- Koordináció elősegítése pl. rendezvénynaptár, és irányított, támogatott együttműködés az egyes szervezetek között
- IT és közösségi platformok használata, tartalomfejlesztése, munkatársakat és a közönséget felkészítése. Kerületi lehetőségek felmérése (pl. felnőttképzés) és alkalmazása.
- Jó gyakorlatok átvétele - ehhez nemzetközi, országos és budapesti szervezetekkel való intenzív kapcsolattartás. Kiscsoportos formák támogatása. Többcélú kisközösségek pl. PR, online felületre átépíthetőség.
- Kerületi közbeszéd tematizálása pl. intézmények falán LED hirdetőtáblák, kerületi youtube csatorna „megnyitása” lakossági tartalmak számára
- Kerületismereti koncepció kidolgozása a kerületi iskolák számára, a bevonásukkal. Megbízható, stabil kutatásokon alapuló városismereti tudásanyag közzététele mindenki által hozzáférhetően. Városismereti kurzusok kidolgozása és biztosítása több generáció számára
- Zöld kulturális programok létrehozása – kulturális és környezetvédelmi programok összefűzése
- Önkéntesek, diákok, helyi lakók bevonása a kulturális tevékenység szervezésébe, a programkínálat kialakításba, a helyismereti és helytörténeti munkába
- A Covid utóhatások kezelése kulturális programok segítségével

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK A KERÜLET TÁRSADALMA, HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSAI, KÖZÖSSÉGI ÉLETE TERÜLETEKEN

- A kerület zöld arculatának, élhetőségének fenntartható megóvása, erősítése, a Halmierdő rekreációs területté fejlesztése; a Lőrinci Temető, valamint a Lőrinci Piac zöldterületi fejlesztése
- A népességváltozásban megfigyelhető negatív trendek – természetes fogyás, elöregedő lakosság, eltartottsági ráta növekedése – hatásainak csillapítása, azokhoz történő lehető legjobb alkalmazkodás; idősök aktivizálása (ingyenes programok, séták, kreatív foglalkozások, felstés, kerámia, stb.)
- Identitáserősítő és közösségfejlesztő lakossági események, programok bővítése, a lebonyolításhoz új szabadtéri közösségi terek (pl. közösségi kertek, szabadidős park) kialakítása kerületrészek közötti arányos lefedettséggel;
 - Használaton kívüli mezőgazdasági területek, az önkormányzat tulajdonában lévő elhanyagolt állapotban lévő telkek, esetleg idős lakók kertjeinek megmunkálása, önkéntesen alapuló gondozásának megpályáztatása ún. „Közösségi bio-mezőgazdaság” létrehozása, amelyekkel akár rászoruló, hátrányos helyzetű családok önellátását lehetne biztosítani.
- A lakosság minél szélesebb körű bevonása a kerületfejlesztésbe és a meglévő értékek megóvásába; IT platformok bevezetése az okos város koncepció részeként

- A népességmegtartó erő növeléséhez a kerületi fiatalok helyi identitása és lokálpatriotizmusának erősítése a korosztály közösségi, sport- és szabadidős és kulturális igényeire válaszoló hatékony megoldások;
- Az Önkormányzat és a civil, az egyházi és a nemzetiségi szervezetek, valamint a kerületi oktatási, nevelési intézmények közötti kapcsolat és együttműködés további elmélyítése;
- A fiatalabb korcsoportokban megfigyelhető, ingadozó népességváltozáshoz igazodó oktatási, nevelési, bölcsődei infrastruktúra kialakítása a differenciált kerületrészi igények figyelembe vételével;
- A lakossági prevenció és az egészséges életmódra nevelés elősegítése; külső források szerzése, kiemelkedő szerep a kulturális és sport intézmények esetén
- Házi- és gyermekorvosi ellátás bővítése;
- Lakossági tömegsport és rekreációs lehetőségek – térítésmentes vagy kedvezményes – biztosításának szélesítése (pl. minél többféle sportlehetőség, futókörök kialakítása, szabadtéri tornapályák fejlesztése), célcsoport-specifikus kínálat megteremtése; a helyi ismeretekkel rendelkező animátorok megtalálása, képzése, és alkalmazása
- Időseket ellátó intézményrendszer átfogó fejlesztése: bentlakásos és nappali, szociális és költségtérítéses szolgáltatások bővítése;
- Egy nyugdíjas közösségi épület megvalósítása (Szépkorúak háza) a kerületben élő idősök számára;
- A szociális ellátórendszer kapacitásainak bővítése (pl. Családok Átmeneti Otthona, idősök bentlakásos és nappali - elsősorban szociális alapú - ellátása, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás továbbfejlesztése);
- Energetikai korszerűsítés, akadálymentesítettségi arány további javítása a humán közszolgáltatási intézményekben;
- Aktív és minőségi időskor időbeli kiterjesztésének társadalmi-szociális kerületi támogatása;
- Részmunkaidős és atipikus foglalkoztatási rendszer lehetővé tétele és bevezetése az önkormányzati fenntartású intézményekben a kisgyermekes családok és aktív nyugdíjasok munkaerőpiaci re-integrációja érdekében, humán erőforrás fejlesztése
- Különböző típusú, támogató együttműködések kiépítése, ill. erősítése az Önkormányzat és az érintett szakmai és piaci szereplők között;
- A kerületi munkanélküliség és a tartós munkanélküliség csökkentése, az elsődleges munkaerőpiacra történő integráció
- Az alacsonyabb iskolai végzettséggel és foglalkoztatottsági mutatókkal rendelkező kerületrészek felzárkóztatása, munkaerő-piaci keresletnek megfelelő szakképzések, felnőttoktatás;
- Szociális foglalkoztatottság (fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű személyek stb.) arányának javítása;
- A hátrányos helyzetű fiatalok iskolai lemorzsolódásának mérséklése, iskolázottsági szintjük növelése és szakképzettséget nyújtó képzettség megszerzése területeken, ehhez megfelelő eszközök teremtése (pl. támogatói csoportok, ösztöndíj, gyermekjóléti szolgálat
- Az önkormányzati bérlakásállomány fokozatos komfortosítása és energiahatékony korszerűsítése; A szociálisan támogatott és szolgálati lakhatás feltételrendszerének koncepcionális újragondolása
- Több szempontból hátrányos helyzetű lakosok, családok problémáinak integrált kezelése, komplex programok a leromlott területek problémáinak kezelésére;

- Helytörténeti értékeken alapuló, egységes imázs és kreatív városmarketing kialakítása, figyelembe véve, és alapozva a már leglévő brandekre
- Valóban egyedi, látogatóvonzó kerületi attrakció(k) kitalálása, létrehozása (humánerőforrás fejlesztése, saját, kerületi vonatkozású képzésekkel nehézkes akkreditáció)
- A kerület kulturális életének színesítése, tematikus alapú továbbfejlesztése: hagyományőrző és –teremtő közösségi-kulturális kezdeményezések megvalósítása (pl. a Kossuth tér, Alacska ltp. szabad területeinek, bölcsődék előtti tér adottságainak jobb kihasználása közösségi térként);
- Korszerű többfunkciós kulturális-közösségi-sport célú létesítmény létrehozása: a Lőrinci Sportcsarnok fejlesztései

1.5. A KERÜLET GAZDASÁGA

A KERÜLET GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE

A város gazdaságának fejlődése – történeti áttekintés

A XIX. század második felében a főváros közelsége és a vasútvonalak alapozták meg a mai XVIII. kerületet alkotó települések gyors fejlődését; ezen adottságok miatt számos ipari létesítmény létesült: először téglagyárak, kavicsbánya, majd több textilüzem, hordó, kocsilámpa készíttéssel, fémfeldolgozással, vasúti kocsik gyártásával foglalkozó üzem is. Főbb példaként, nevesítve említhető az európai hírű Orenstein és Koppel magyarországi leányvállalata (később Kőolajipari Gépgyár). Az 1800-as évek végén jött létre továbbá a Cséry-féle szemétfeldolgozó telep üzeme is, ahol az ide szállított fővárosi hulladékot válogatták, osztályozták, valamint a szabadalmaztatott komposztálási eljárásnak köszönhetően szerves trágyát állítottak abból elő. A később a főváros kezelésébe került telepet megszüntették, és Lőrinc Pestszentimrével szomszédos részére kezdték hordani Budapest hulladékát (Cséry-telep)

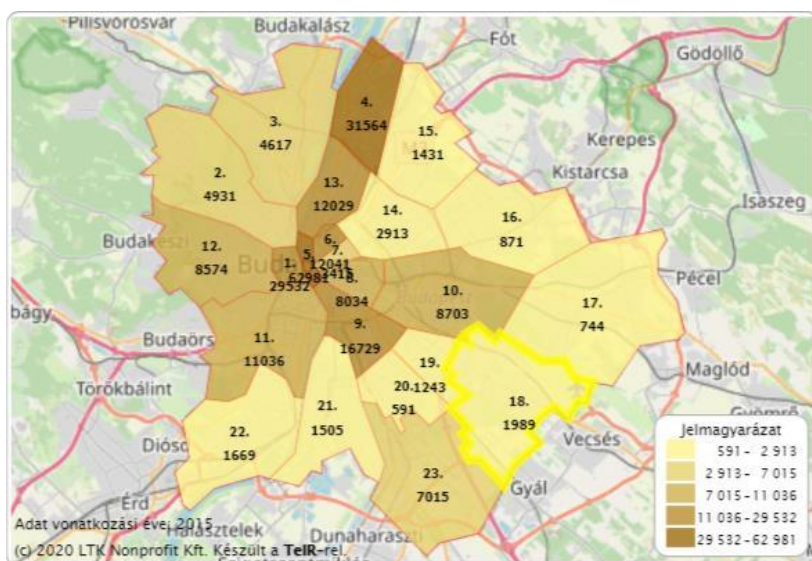
Szentlőrinc a XX. század első éveiben is intenzíven növekedett: megalakult a Lipták-féle építőipari vállalat, a Kistext, majd a Filtext. A második világháború alatt repülőgép-összeszerelő üzem is létesült, ám a fejlődésben a második világháború vége megtorpanást okozott.

A háború után helyreállították a **ferihegyi repülőteret**, ami 1950-től szolgálja a polgári repülést. A Hengermű, a Kőolajipari Gépgyár mellett beindult a termelés a **Lőrinci Fonóban** is, mely az 1960-as években a magyar Pamutfonóipari Vállalat országos központja lett.

A rendszerváltás után a **korábban meghatározó ipari üzemek többsége megszűnt**, a 2008-tól begyűrűző gazdasági válság pedig –átmenetileg – hátrányosan érintette a kerület gazdasági szereplőit.

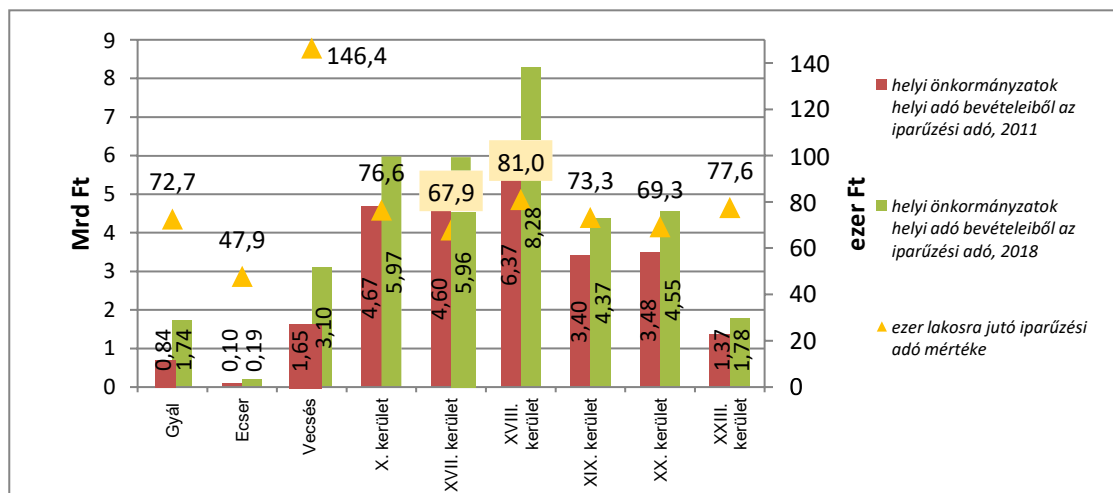
A kerület gazdasági súlya

Pestszentlőrinc-Pestszentimre **domináns lakóövezeti jellegéből** adódóan budapesti viszonylatban **nem bír számottevő gazdasági súllyal**: a területén működő termelővállalatok egy főre jutó bruttó hozzáadott értéke alapján a kerület a 16. helyet foglalta el a 23 fővárosi kerület között 2015-ben.

59. ábra Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) Forrás: TeIR, 2020

A kerület gazdasági erejére utal továbbá az Önkormányzat helyi adó bevételeiből az iparűzési adó értéke, mivel az adóalap a legtöbb város és kerület esetében a vállalkozások nettó árbevételének 2%-a⁶. A vizsgált kerületek és a három Pest megyei település viszonylatában 2018-ban a befizetett helyi iparűzési adó abszolút értéke alapján a XVIII. kerület volt a listavezető: helyi adóbevételeiből 8,28 Mrd Ft-ot tett ki az iparűzési adó. Figyelemre méltó továbbá az összeg 2011 és 2018 közötti növekedése is. A kerület nemcsak az adónem nagyságát tekintve első, de az ezer lakosra jutó értéke alapján is kimagasló (81 ezer Ft/lakos) - egyedül a jelentős ipari-szolgáltatási területtel rendelkező Vecsés előzi meg e téren.

60. ábra Az önkormányzat helyi folyó bevételeiből az iparűzési adó és az ezer lakosra jutó iparűzési adó mértéke, 2011 és 2018.
Forrás: KSH

Az iparűzési adó abszolút nagysága mellett fontos tényező még, hogy az ebből az adónemből befolyó bevétel mekkora súlyt képvisel az Önkormányzat helyi folyó bevételei között.

Adónem	ezer Ft	Közhatalmi bevételek %-ban
Építményadó	1317483	10,76%
Telekadó	1287189	10,51%
Iparűzési adó	9294247	75,88%
Gépjárműadók	316693	2,59%
Idegenforgalmi adó	2319	0,02%
Egyéb közhatalmi bevételek	29910	0,24%
Közhatalmi bevételek	12247841	100%

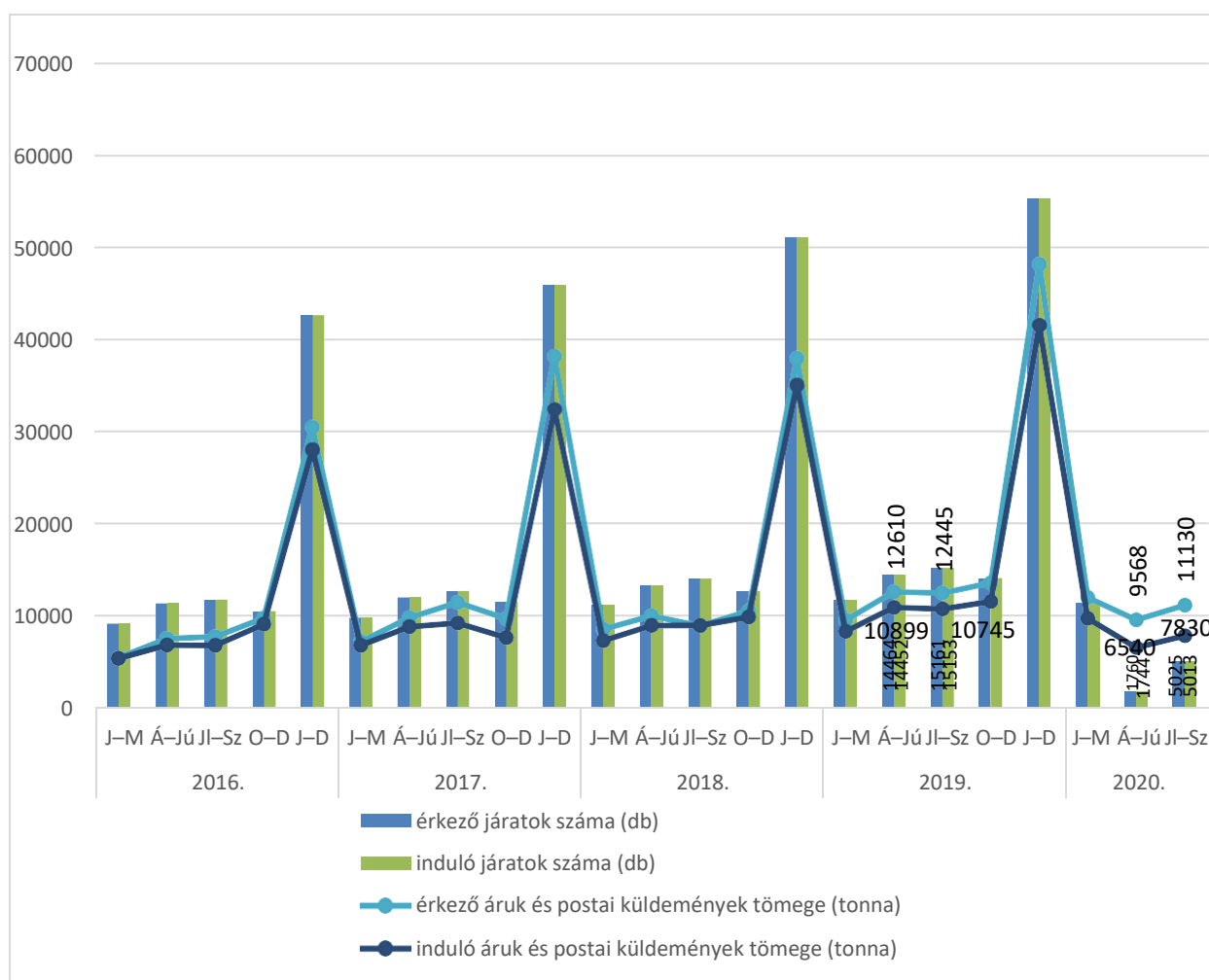
9. táblázat Az Önkormányzat közhatalmi bevételei. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2019. év

Pestszentlőrinc-Pestszentimre 75,8%-os értékével a környező területegységek átlagát ebben a mutatóban is meghaladja. Ez kedvezőnek mondható, mivel az iparűzési adó az a forrástípus, amelyből a saját erős fejlesztések leginkább finanszírozhatók.

⁶ Az adó mértékét a vonatkozó helyi önkormányzati rendelet határozza meg, melynek felső határa az adóalap 2%-a.

A repülőtér jelenlétének köszönhetően a XVIII. kerület számottevő gazdasági potenciállal rendelkezik. A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér forgalma jelentősen növekszik - míg 2013-ban 53., úgy 2019 utolsó negyedében Európában a 27. helyen állt⁷, az elérhető intermodális kapcsolatok ellenére az áruforgalma is kis mennyiségűnek számít. A körülbelül 4 milliós közép-magyarországi felvevőpiac, a javuló nemzetközi és helyi gazdasági környezet, valamint a kitartóan növekedő utasforgalom erősíti a repülőtéri térség gazdasági potenciálját.

Természetes a Covid-19 vírus okozta pandémia visszavetítő megmutatkozik, leginkább az utasszámon, a valamint a járatok számán.

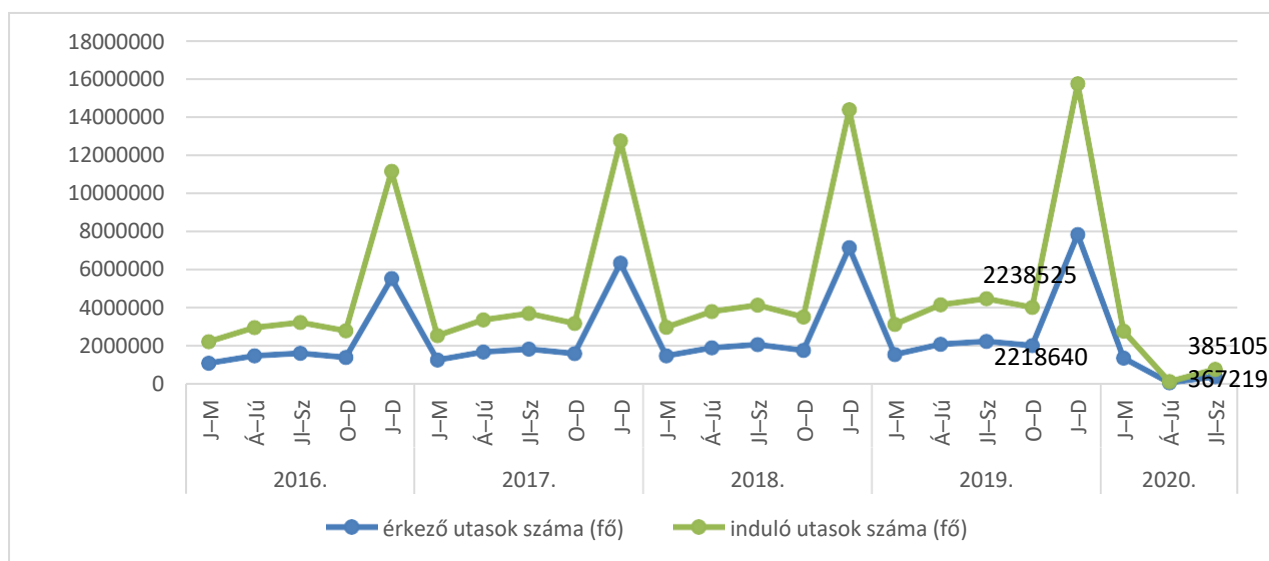

61. ábra A Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér forgalmi adatai. Forrás: KSH, 2021

Az elérhető legfrissebb adatok a megelőző év adatához viszonyítva látható, hogy az érkező áruk és postai küldemények számában kisebb mértékű visszaesés volt tapasztalható (az érkező áruk 10, az indulók 28%-kal estek vissza 2019-ről 2020 július-szeptemberi időszakra, ennél nagyobb visszaesés volt tapasztalható az első kihirdetett veszélyhelyzet alatt (április-július). Ennél drasztikusabb visszaesés látható a járatok számában, melyek a fenti időszakokban harmadára csökkentek – a veszélyhelyzet idején pedig közel 10%-ra csökkent.

⁷ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=avia_tf_apal&lang=en

Az utasok számában történt a legnagyobb visszaesés, átlagosan 15-20%-ára esett vissza az repülőtér forgalma.

62. ábra A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalmának alakulása. Forrás: KSH, 2021

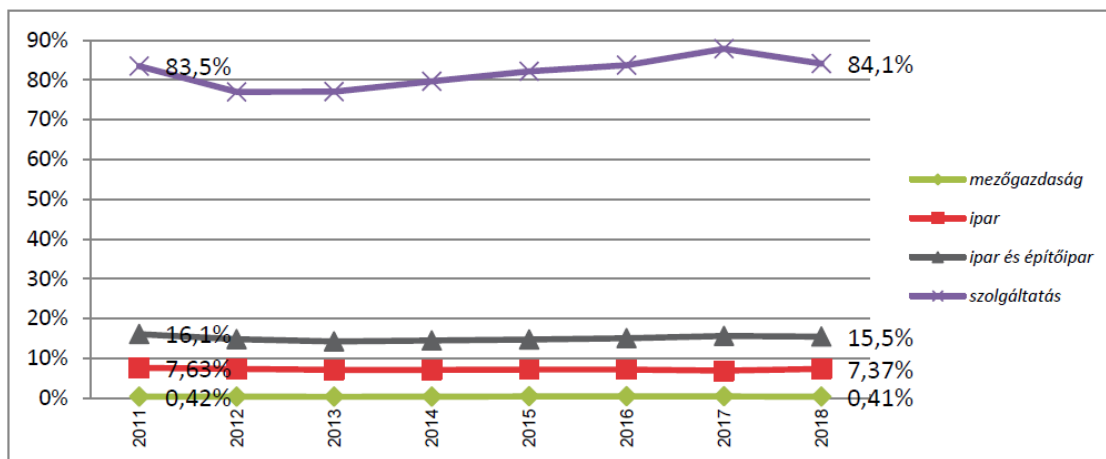
A repülőtéri gazdaság fejlesztésének elősegítése érdekében **Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata korábban vezető partnerként** vett részt a Közép-Európa Transznacionális Együttműködési Program keretében támogatott **airLED** (teljes címe: *Local Economic Development in Airport Catchment Areas*) **projektben**. A sikeresen lezárult projekt folytatásaként az Önkormányzat céljai között szerepelt a repülőtér közelségére alapozott **térségi klaszter fejlesztése** is. A Budapest Repülőtéri Régió Klaszter⁸ 2015-ben Budapest Főváros XVIII. kerület, Pestszentlőrinc - Pestszentimre Önkormányzata, Vecsés Város Önkormányzata, Budapest Főváros Önkormányzata, Pest Megye Önkormányzata, a Budapest Airport Zrt. és a HungaroControl Magyar Légiforgalmi Szolgálat Zrt. kezdeményezésével indult és jelenleg az alapítókkal együtt öt önkormányzat, három állami, illetve önkormányzati szervezet és tizenhét magáncég közös fórumaként működik.

A TELEPÜLÉS FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI

A KSH adatai alapján a kerületben működő vállalatokat vizsgálva, szembevetve a **szolgáltatások** - az országos trendekkel is megegyező - **egyenletes erősödése**⁹. 2011-ben a XVIII. kerületben működő 8.129 cégből még mindössze 6.787 (83,5%) végzett ilyen jellegű tevékenységet, **2018-ban ez az arány hasonlóan alakult, összesen 7.750 vállalkozás, 84,1%-os arányt tett ki**. Az **ipar és építőipar gazdasági szektorban működő vállalkozások száma folyamatosan csökkent ez elmúlt évig 2011-ben már csak 1.308 volt számuk, melyek összevontan 16,1%-ot tesznek ki, az elmúlt évben azonban 1.426-ra nőtt, arányaiban azonban 15,5%-ra csökkent**. A kerületben **a primer szektor jelentősége nagyon csekély**: a mezőgazdaságban tevékenykedő működő vállalkozások száma 34-ről 38-ra nőtt, míg **részesezésük mindössze 0,4%**.

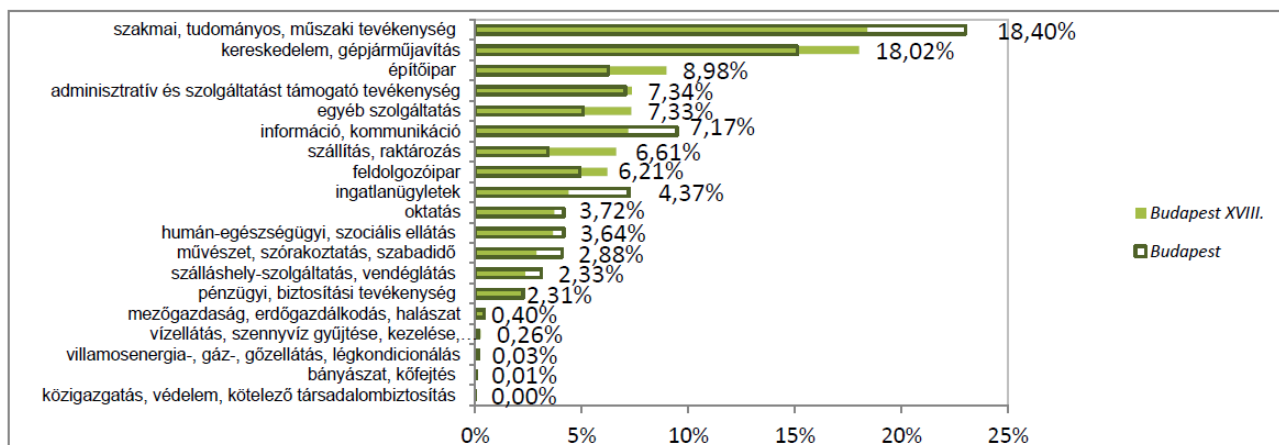
⁸ <https://www.budcluster.eu/>

⁹ Szolgáltatásokon belül – általánosságban - a terciér, valamint a magasabb tudományos tevékenységek gyűjtőkategóriájaként használt kvaterner szektort értjük.

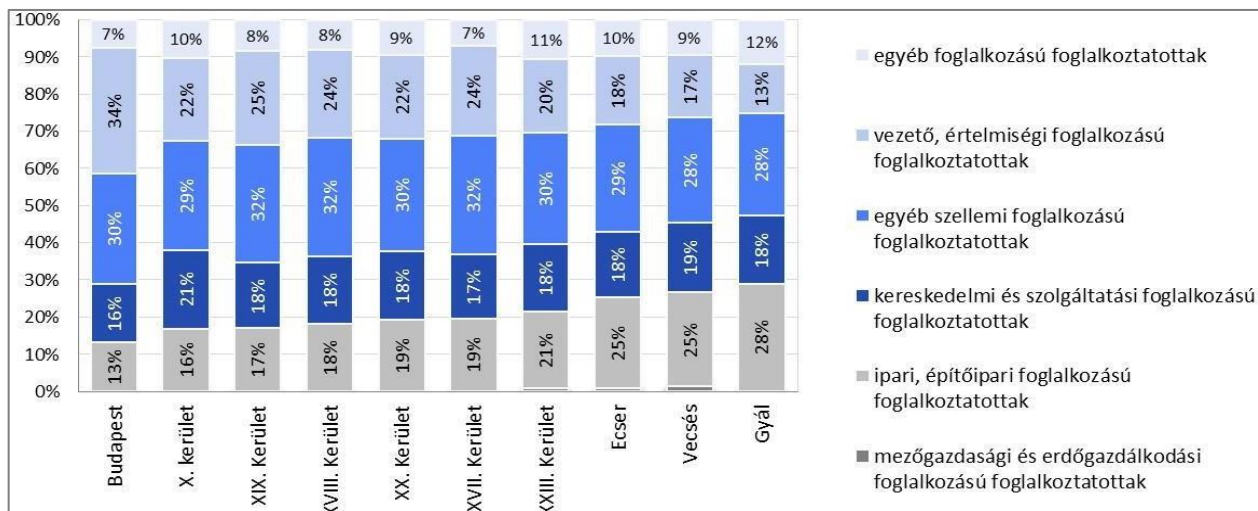
63. ábra A működő vállalkozások megoszlása gazdasági szektoronként, 2011-2018. Forrás: KSH

A szolgáltatások szektoron belül kiemelkedő a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek, valamint kereskedelem és gépjárműjavítás** kategóriákba sorolt vállalatok száma: ebben a két nemzetgazdasági ágban tevékenykedik a XVIII. kerületi **vállalatok közel 37%-a**. A fővárosi átlag főként a magasabb szellemi hozzáadott értékkel jellemezhető gazdasági ágakban magasabb (szakmai, tudományos, műszaki tevékenység, ingatlanügyletek, információ és kommunikáció stb.), míg Pestszentlőrinc-Pestszentimrén a lakosság kiszolgálásához köthető **kereskedelem és gépjárműjavítás, építőipar, ill. feldolgozóipar**, valamint a repülőtér jelenlétéhez köthető ágak (**szállítás és raktározás**) a meghatározóbbak.

64. ábra: A működő vállalkozások gazdasági tevékenységük szerinti megoszlása, 2018. Forrás: KSH

A kerületben foglalkoztatott 42.748 fő (2011) nemzetgazdasági ágakon belüli aránya a fentiekben tárgyalt ágazati megoszlásokat tükrözte. A mezőgazdaság jelentéktelen súlya mellett a vizsgált területrészek esetében jelentős különbség az ipari és építőipari, valamint a vezető értelmiségi munkakörökben foglalkoztatottak részarányában rejtőzik: míg előbbieket viszonylag magas aránnyal reprezentáltak a Pest megyei települések foglalkoztatottjai közt (24,5-28,3%), addig az utóbbi kategória relatív dominanciája a fővárosra jellemző (33,8%). A XVIII. kerületben kevesebb, mint minden ötödik foglalkoztatott dolgozott az iparban és az építőiparban, döntő többségüknek (34.899 fő, 81,6%) a szolgáltatások szférája biztosított megélhetést az előző népszámlálás során. A foglalkoztatottak foglalkozási szerinti részarányáról nem áll rendelkezésre frissebb adat.

65. ábra: A foglalkoztatottak foglalkozás jellege szerinti részaránya, 2011. Forrás: KSH (népszámlálási adatok)

A következőkben az egyes gazdasági szektorok kerületi jellemzőit mutatjuk be röviden, a KSH beosztásnak megfelelő sorrendben.

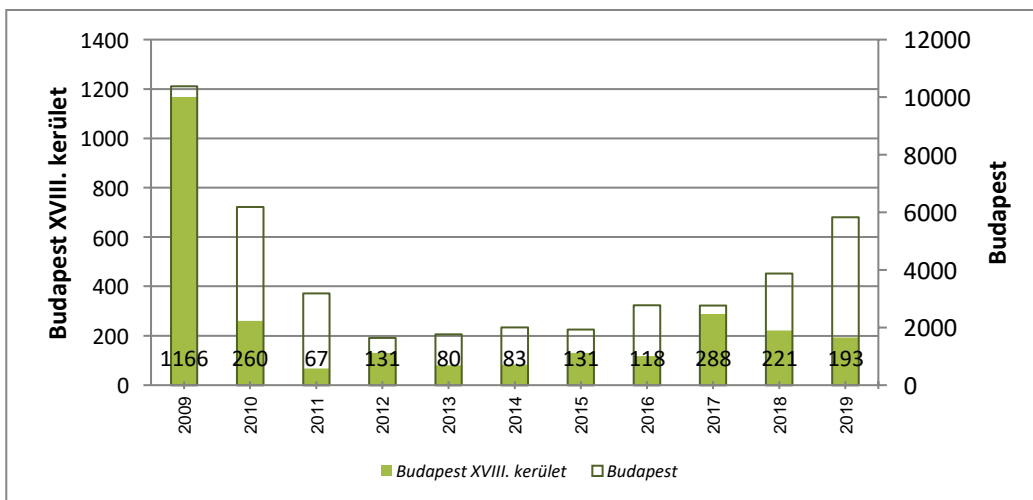
Mezőgazdaság

Pestszentlőrinc és Pestszentimre városok egykori mezőgazdasági területeit a Gyáli Termelőszövetkezet megszűntekor tagi és kárpótlási földként szétosztották, nagy részük ma már a kerület belterületét gyarapítja. Mára a helyi működő vállalkozásoknak és a foglalkoztatottnak csupán elenyésző hányada vesz részt a mezőgazdasági termelésben, a XVIII. kerület esetében tehát nem beszélhetünk mezőgazdasági karakterről.

Ipar és építőipar

A Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén fekvő, egykor önálló települések hagyományos kisiparosi múlttal rendelkeznek, de adottságaik miatt több nagyobb manufaktúra is megtelepedett itt. A meghatározó ipari üzemek rendszerváltás utáni megszűnte miatt az ipar helyi szerepe jelentősen lecsökkent. Jelenleg a helyi működő vállalkozások számát tekintve egyértelmű a feldolgozóipar iparon belüli abszolút vezető helye.

A gazdasági szektorok közül a 2009-ben kibontakozó gazdasági válság leginkább az építőipart sújtotta. A szektor teljesítményét jelentősen meghatározó lakásépítéseket megfigyelve látható, hogy a kerületben 12 év alatt jelentős hullámvész ment végbe: magasan kitűnik a 2009-es év, majd a válság hatására számottevő zuhanás figyelhető meg. A 2009-es 1.166 db épített lakás után 2 évvel később már csak 67 lakást adtak át a kerületben, de még azóta is tartósan alacsony ennek az értéke. Az azonos évek budapesti adatait alapul véve látható, hogy a kerület lakásépítési piaca a fővárosénál erőteljesebb recessziót szenvedett el.

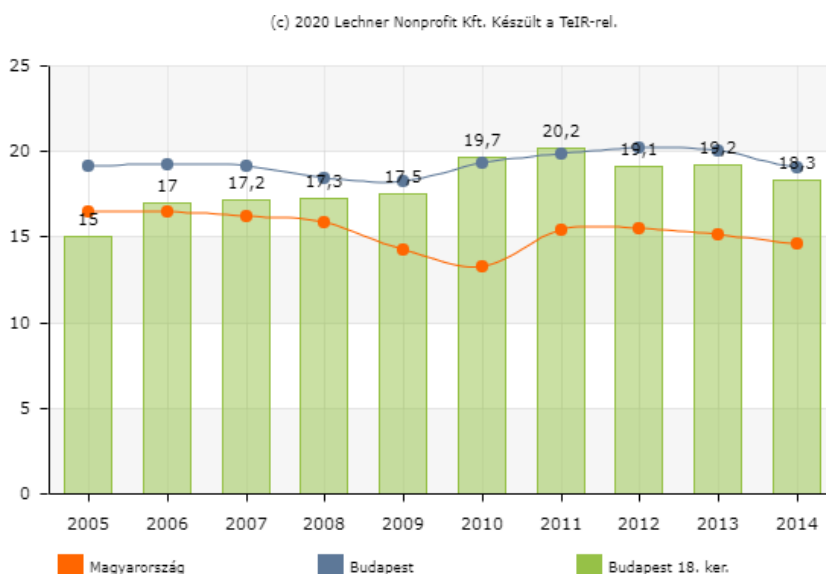
66. ábra: Az épített lakások száma a XVIII. kerületben és Budapesten, 2009-2019. Forrás: KSH

A kerületi adatszolgáltatás szerint 2016-ban 54 db, 2017-ben 120 db, 2018-ban 135 db, 2019-ben 149 db, 2020-ban 8 db egyszerű bejelentéssel épült lakás használatbavétele történt meg (nagyobb épületek esetében kiadott használatbavételi engedélyekről a KSH értesül).

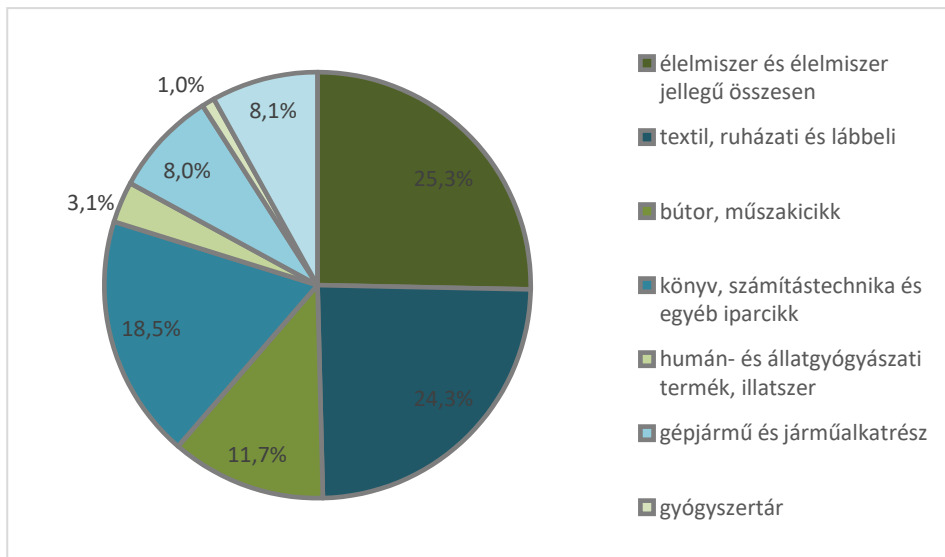
Szolgáltatás

A XVIII. kerületben a szolgáltatásokon belül – a fővárosi megoszlástól eltérően - a kereskedelem és a gépjárműjavítás gazdasági ágak játszanak vezető szerepet: a működő vállalkozások közel negyede, a foglalkoztatottak több, mint 80%-a ezekhez kapcsolódik.

A **kiskereskedelmi egységek számát tekintve** a KSH statisztikái korábban általános bővülést mutattak: 2005-ről 2010-re 15-ről 20,2-re nőtt az egy főre jutó kiskereskedelmi egységek száma. Ezt követően azonban csökkenés tapasztalható, leképezte a budapesti tendenciát is, valamivel a fővárosi átlag alatt maradt a kerület. A kerületi kiskereskedelmi egységek felét élelmiszer vagy textil és ruházati jellegű üzlet tette ki 2017-ben, de 10% feletti arányt képvisel a bútór, műszakcikk, valamint a könyv, számítástechnika és egyéb iparcikk jellegű termékeket árusító egységek aránya is.

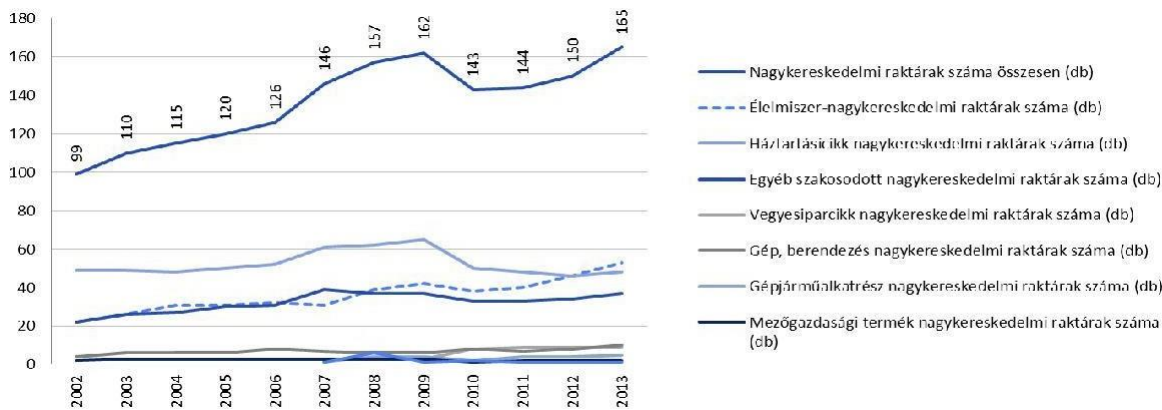
67. ábra Az egy főre jutó kiskereskedelmi üzletek változása, 2005-2014. Forrás: KSH

68. ábra A kiskereskedelmi üzletek megoszlása a XVIII. kerületben, 2017. Forrás: KSH Budapesti Statisztikai Évkönyv

A kerület szolgáltatási szektorában – Budapesttel összehasonlítva – ugyancsak relatíve **nagyobb szerep jut a szállítás és raktározás ágazatnak**: ebben a kerület összes működő vállalkozásának **6,6%-a** tevékenykedik, szemben a fővárosi 3,4%-os átlaggal (2018).

A **nagykereskedelmi raktárak számát** – a vonatkozó adatok korlátozott rendelkezésre állása miatt csak 2002-2013-ig vizsgálhatjuk. Ezek száma a gazdasági válság hatása ellenére is jelentős mértékben, **50%-kal** (99-ről 165 db-ra) **nőtt a vizsgált 11 év folyamán**. Ezen időszakon belül a **legnagyobb veszteséget a 2011-ig a legnagyobb számbeli arányt képviselő háztartásicikk-raktárak szenvedtek el**.

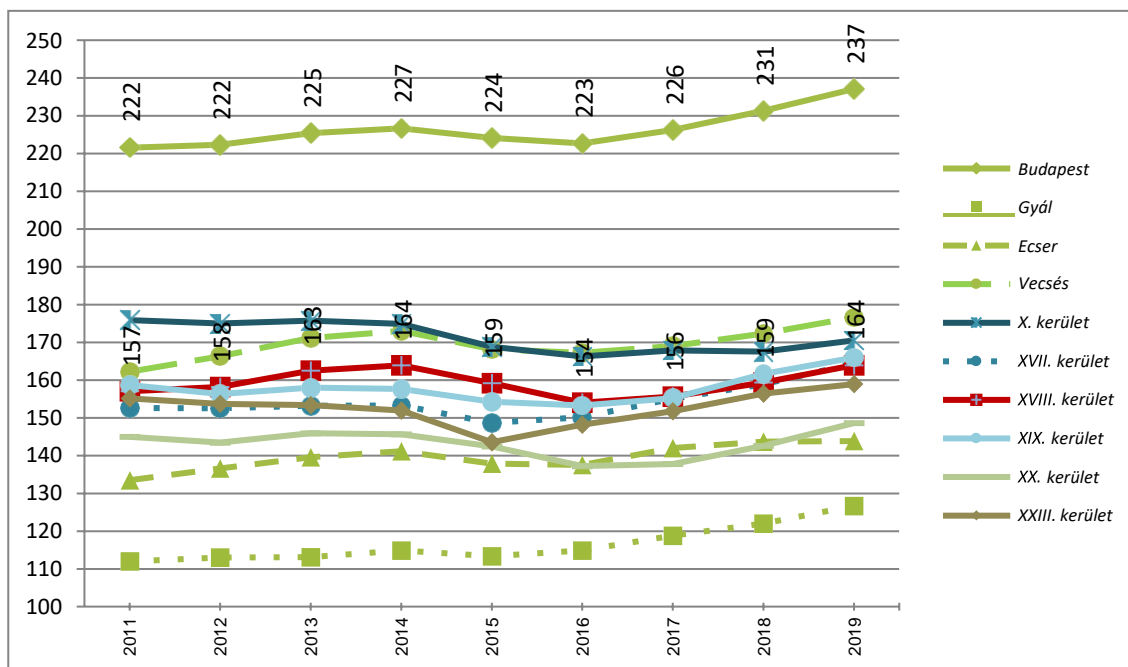
69. ábra A nagykereskedelmi raktárak számának változása a XVIII. kerületben, 2002-2013. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK-ITS, 2015

A GAZDASÁGI SZERVEZETEK JELLEMZŐI, FONTOSABB BERUHÁZÁSAI TELEPÜLÉST ÉRINTŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSE

Vállalkozások

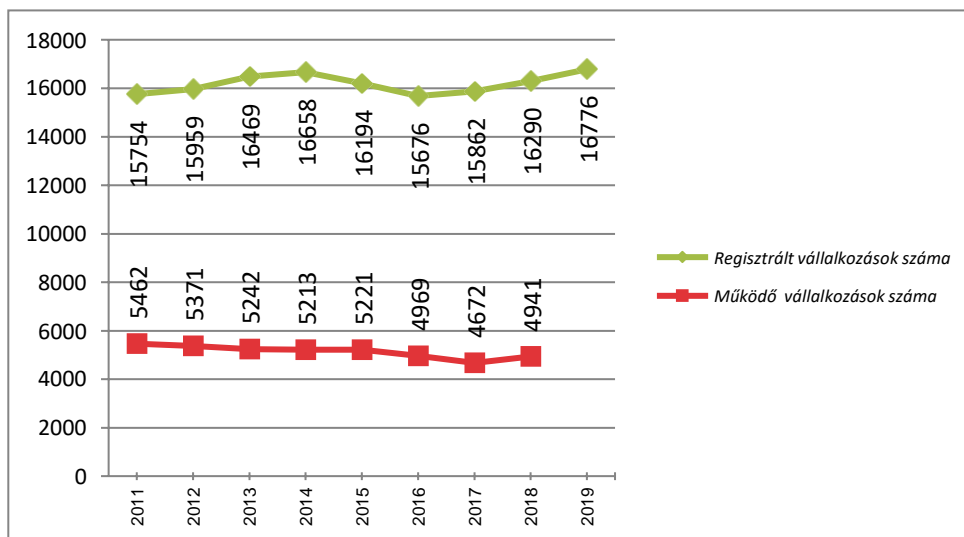
A kerületben **16.776 regisztrált vállalkozás található (2019)**, míg **az ezer lakosra jutó vállalkozások száma** (azaz a vállalkozássűrűség) **163,9 db**. A többi vizsgálatba vont területtel összehasonlítva megállapítható, hogy ez utóbbi mutató tekintetében a főváros, Vecsés és a X. kerületet követően, a 4.

helyen áll. A vizsgált időszakon belül szinte az összes vizsgált kerületre és településre jellemző volt a mutató növekedése, 2015-16-os években némi csökkenéssel.

70. ábra Ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma az érintett kerületekben és Budapesten, 2011-2019. Forrás: KSH

A kerületben a regisztrált vállalkozások körülbelül egyharmadát a valóban működő vállalkozások (2018-ban 4.941) teszik ki. A regisztrált vállalkozások számához viszonyítva a működő vállalkozások csökken. A továbbiakban a helyi gazdasági élet szempontjából mérvadó, működő vállalkozásokkal foglalkozunk.

71. ábra Regisztrált és működő vállalkozások száma a kerületben, 2011-2019. Forrás: KSH

A jellemzően tőkeerősebb, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások száma és aránya fontos mutatója lehet egy település gazdaságának. A lenti táblázat alapján a kerületben ezek száma 2011 és 2017 között körülbelül 40%-kal nőtt. Az adatok összehasonlítása ugyanakkor nehézkes a gazdasági szervezetek gazdálkodási forma szerinti osztályozása (GFO) és ezáltal a KSH módszertanának módosulása miatt, 2016-tól pedig beletartozik a nonprofit gazdasági társaságok száma is a működő jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások teljes számába. Ennek ellenére jól látható, hogy közel az összes működő vállalkozás jogi személyiséggel rendelkezik.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Működő jogi személyiségű vállalkozások	3605	3684	3653	3676/5204	5212	4962/4677*	4946*

10. táblázat A működő jogi személyiségű vállalkozások száma, 2011-2017. Forrás: KSH *nonprofit gazdasági társaságokkal együtt

Az ezer főre jutó működő vállalkozások számát a kiválasztott települések azonos értékeivel összehasonlítva láthatjuk, hogy lakosságárányosan a XVIII. kerület átlagos, inkább rosszabb helyzetben van (45,9 db / 1.000 fő). A vizsgált időszak változása nem összehasonlítható a módszertani változások okán.

	Budapest	X.kerület	XXIII.kerület	Vecsés	XIX.kerület	XVIII.kerület	XVII.kerület	Ecser	XX.kerület	Gyál
Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma	73,4	56,4	49,5	47,1	46,0	45,9	44,8	43,7	39,6	34,8

11. táblázat Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma, 2017. Forrás: KSH

A működő vállalkozásokat létszám-kategóriák szerint vizsgálva megállapítható, hogy a kerületi vállalkozások döntő részét a 10 főnél kevesebbet foglalkoztató mikrovállalkozások teszik ki (92,7%), a 10-49 fős kisvállalkozások részaránya pedig 6,3%. 50-249 főt foglalkoztató középvállalkozásból 36 db, 250-499 fős vállalatból pedig 7 db található a kerületben, míg az 500 főt meghaladó létszámmal működő nagyvállalatok száma 5. Ez a megoszlás a többi település és kerület mindegyikében hasonló, amit a táblázat is mutat.

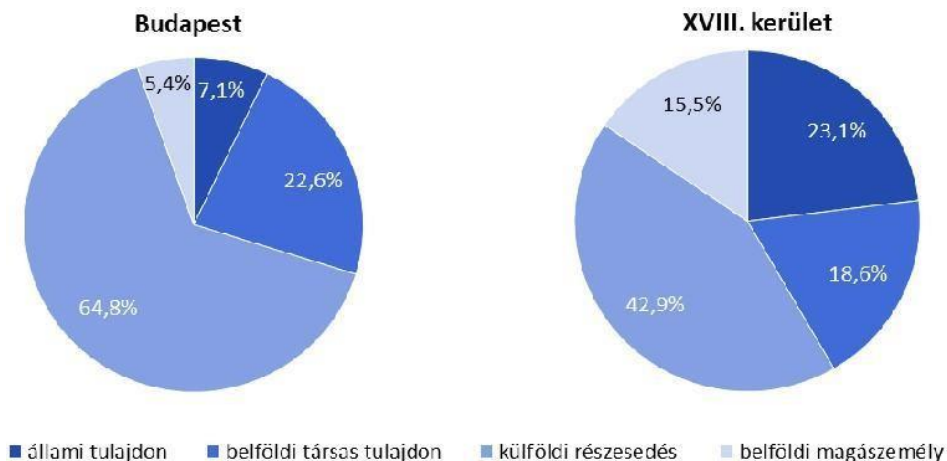
	X.kerület	XVII.kerület	XVIII.kerület	XIX.kerület	XX.kerület	XXIII.kerület	Budapest	Gyál	Ecser	Vecsés
1-9 fő	89,0%	93,9%	92,7%	92,9%	93,5%	89,2%	91,3%	90,3%	91,3%	86,7%
10-19 fő	5,7%	3,9%	4,2%	4,7%	4,2%	5,0%	4,6%	5,9%	3,8%	7,0%
20-49 fő	3,2%	1,5%	2,1%	1,6%	1,8%	3,1%	2,6%	2,5%	2,2%	3,6%
50-249 fő	1,7%	0,6%	0,7%	0,8%	0,5%	2,4%	1,2%	1,0%	2,7%	2,5%
250-499 fő	0,3%	0,0%	0,1%	92,9%	0,0%	0,2%	0,1%	0,2%	0,0%	0,2%
500+ fő	0,2%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%

12. táblázat A működő vállalkozások létszámkategóriák szerinti megoszlása, 2018. Forrás: KSH

A külföldi tőke nagysága a kerület vállalkozásaiban

A külföldi érdekeltségű vállalkozások aránya viszonylag alacsony, tőkeerejük miatti szerepük azonban jelentős Pestszentlőrinc-Pestszentimre gazdaságában. A kerületben regisztrált vállalatok összes jegyzett tőkéjében (2012-ben 92,7 Mrd Ft) relatív többségben (42,9%) volt a külföldi hányad.

A külföldi tőke részaránya jelentősen alacsonyabb volt 2012-ben a XVIII. kerület regisztrált vállalataiban (42,9%), mint a fővárosban regisztráltak esetében. Erre, ill. az állami tulajdon viszonylag magas arányára a XVIII. kerületben bejegyzett, 100%-ban állami tulajdonú HungaroControl Zrt. 2012. év végi 20,2 Mrd Ft jegyzett tőkéje szolgált magyarázatul, a külföldi részarányon belül pedig a 2013. év végén 30,6 M euró jegyzett tőkével rendelkező – 4 külföldi tulajdonoshoz köthető – Budapest Airport Zrt. képvisel meghatározó hányadot. A külföldi tőke nagyságáról nem állnak rendelkezésre frissebb adatok.

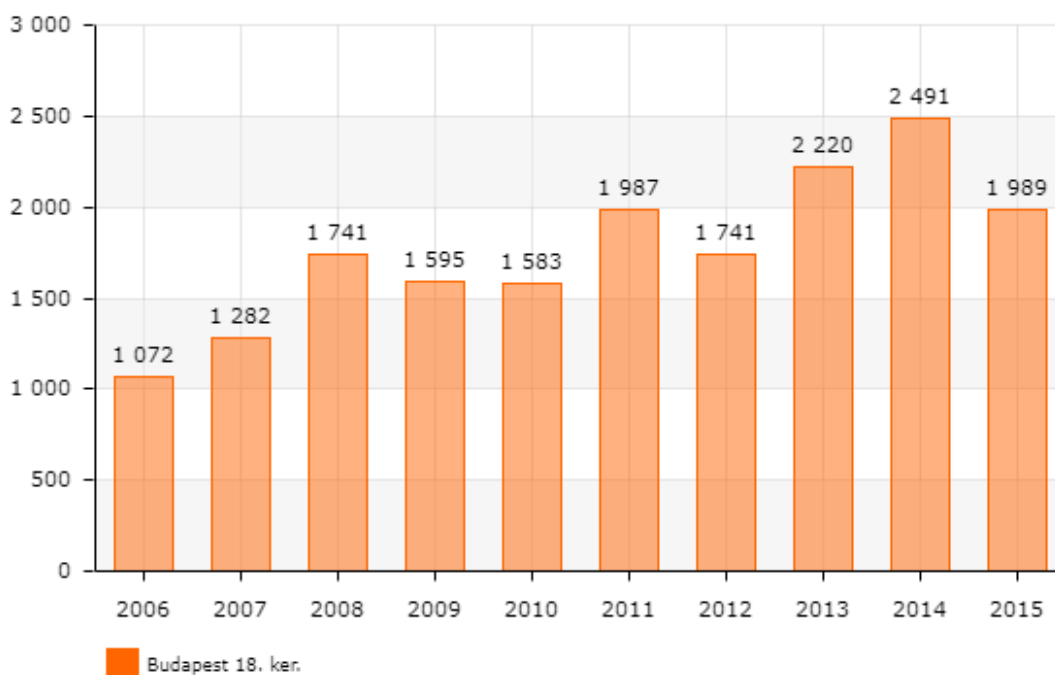
72. ábra A jegyzett tőke tulajdonosi főcsoportok szerinti megoszlása a XVIII. kerület és a főváros vállalataiban, Mrd Ft, 2012. Forrás: Nemzeti Adó- és Vámhivatal

A kerületi termelővállalatok bruttó hozzáadott értéke

A vállalkozások hatékonyságának fontos mutatója a GDP vállalatasi szintű megfelelője, a bruttó hozzáadott érték (gross value added - GVA). A GVA nyújt fedezetet ugyanis többek között a vállalatok amortizációjára, a munkavállalók jövedelmére, vagy a bérleti díjakra.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén működő vállalatok esetében a mutató értéke hullámzóan növekedik (73. ábra). 2015-ben az itt működő cégek 198,9 Mrd Ft bruttó hozzáadott értéket hoztak létre, ami jelentősen elmarad a budapesti kerületek átlagától (59. ábra). Ezt a nagyobb gazdasági teljesítményű kerületek nagyobb súlya mellett a mutató számításának módszertanában 2008-ban történt változás magyaráz, ami főként két belvárosi kerület (V. és XIII. kerület) vállalkozásainak bruttó hozzáadott értékében eredményez nagyságrendi megugrást 2007 és 2008 között.

(c) 2020 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

73. ábra A kerületi termelővállalatok bruttó hozzáadott értéke, Mrd Ft, 2006-2015. Forrás: TeIR

A kerületben működő legnagyobb vállalatok

2009-re begyűrűző gazdasági válság, majd a MALÉV 2012-es csődje kellemetlenül érintette a kerületi vállalkozásokat is, különösen annak fényében, hogy a 15 legjelentősebb kerületi vállalkozása közül 8 vállalat - melyek mind a top10-ben is találhatóak - (13. táblázatban félkövér betűvel szedve) **tevékenysége a repülőtér működéséhez kapcsolódik.** Ezt követően a legtöbb kerületi nagyvállalat értékesítési nettó árbevétele növekedést mutat, a jövőben azonban fontos kérdés lehet majd a Covid-19 vírus okozta járvány hatásai, különösen a légiközlekedés tekintetében.

Cégnév	Értékesítés nettó árbevétele (ezer Ft, 2019)	Adózás előtti eredmény (ezer Ft, 2019)	Létszám (fő)
1. Budapest Airport Zrt.	110.050.086	93.610.178	596
2. Hungaro Control Zrt.	38.642.889	4.923.943	796
3. RÜK Kft.	37.319.613	5.563.569	37
4. Hyundai Holding Hungary Kft.	26.812.845	803.520	21
5. Magyar Duty-Free Kft. *¹⁰	21.072.819	3.438.433	186
6. DHL Express Magyarország Kft.	17.297.401	404.123	263
7. DHL Freight Magyarország Kft.	16.653.069	470.550	124
8. Lufthansa Technik Budapest Kft. *	12.984.028	396.634	412
9. Celebi Ground Handling Földi Kiszolgáló Kft. *	12.234.547	2.406.391	616
10. AEROPLEX Közép-Európai Kft.	11 704.158	512.208	492
11. Forever Living Products Kft.	10.238.504	1.159.171	76
12. RAIKER Kft.	8.620.888	122.779	13
13. Italinox Kft.	6.997.656	9.460	28
14. Duna Elektronika Kft.	5.490.129	214.228	100
15. VIMPEX Kft. *	3.806.474	165.514	1

13. táblázat A XVIII. kerületben működő legnagyobb vállalatok, 2019. Forrás: ecegjegyzek.hu, e-beszamolo.im.gov.hu, 2020

A fenti táblázatban szereplő domináns kerületi cégek mindegyike a szolgáltatások piacán van jelen.

Budapest Airport Zrt.

A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér üzemeltető, több hazai cégen keresztül 100%-ban külföldi tulajdonosi körökhöz kötődő Budapest Airport Zrt. a kerület fontos munkáltatója. A vállalat fő tevékenysége a légi szállítást kiegészítő szolgáltatások, illetve ehhez kapcsolódóan kereskedelmi és szolgáltatásbiztosítási tevékenységek (eszközök karbantartása és kezelése, leszállási és repülőtéri díjak meghatározása és beszedése, üzemanyagok, áruk és postai küldemények kezelését kiszolgáló létesítmények üzemeltetése stb.) nyújtása.

HungaroControl Zrt.

A 100%-ban állami tulajdonú HungaroControl Zrt. a magyar mellett a koszovói légtér légiforgalmi irányításáért is felel. A főtevékenységen belüli két legfontosabb üzletág az útvonal- és a terminálirányítás. Előbbi a Magyarország feletti átrepülő forgalom irányítását, az európai közös elszámolási rendszer alapján történő légiforgalmi díjak megállapítását és a légitársaságok felé történő számlázását, míg az utóbbi a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér le- és felszálló légiforgalom irányítását

* 2018-as adat

jelenti. A légiforgalmi szolgáltatás mellett további főbb tevékenységek: légiforgalmi szakszemélyzet képzése és léginavigációs kutatás-fejlesztés. Árbevételének túlnyomó részét exportárbevételként realizálja, melynek legfőbb forrása az útvonaldíj.

RÜK Repülőtéri Üzemanyag Kiszolgáló Kft.

A RÜK Kft. a legnagyobb repülőtéri üzemanyag kiszolgáló cég Magyarországon. 2005 óta a Budapest Airport Zrt. leányvállalataként működik.

Hyundai Holding Hungary Kereskedelmi Kft.

A Hyundai Holding Hungary Kereskedelmi Kft. fő tevékenységét Hyundai gépkocsik magyarországi nagykereskedése jelenti, valamint számos kiegészítő szolgáltatást (pl. javítás) is végez.

Magyar Duty-Free Kft.

A szintén a repülőtér területén működő vállalkozás prémium kategóriás termékek forgalmazását végzi.

DHL Express Kft. és DHL Freight Kft.

A német logisztikai anyavállalat 220 országban van jelen. A magyar logisztikai vállalatai mind a XVIII. kerülethez kötődnek, a hagyományos szállítmányozási, futárszolgálati székhelye is, valamint a légi teherszállításért felelős DHL Freight is a repülőtér területén működik.

Lufthansa Technik Budapest Kft.

Lufthansa Technik több mint egy évtizede működik Budapesten, főként repülőgép-karbantartási és -javítási feladatokat (napi karbantartás, nagyjavítás, egyhónapos ún. „D-check” munkák) lát el. A Lufthansa Technik állandó ügyfelei közé nemcsak a német anyavállalat, a Lufthansa légitársaság gépei tartoznak, hanem a Wizz Air, a Germanwings és a Norwegian számára is végeznek karbantartást Budapesten.

Celebi Kft.

A Celebi Aviation Holding 2006-ban alapította a céget. A vállalat által biztosított szolgáltatások a következőkből állnak: légiutas kiszolgálás, súlypont számítás és járatok üzemeltetése, rámpa szolgáltatások, magánrepülőgépes üzemeléssel kapcsolatos szolgáltatások, VIP utas aszisztencia, lounge szolgáltatások, légiáru- és postaküldeményekkel kapcsolatos szolgáltatások, valamint raktározási szolgáltatások.

AEROPLEX Közép-Európai Kft.

A magyar állami tulajdonban lévő vállalat repülőgépek karbantartásában és javításában érdekelt.

Forever Living Kft.

A Forever Living Products a világ egyik legnagyobb aloe vera termesztője, termék gyártója és értékesítője. Az eredetileg amerikai cég wellness- és szépségápolási termékeket gyárt és forgalmaz szerte a világon.

Raiker Kft.

A Raiker Kft. Budapest egyik legnagyobb ital kis- és nagykereskedése.

Italinox Kft.

Az ITALINOX HUNGÁRIA Kft. 1996 májusában alakult meg a milánói központú ACCIAI VENDER Spa. cég magyarországi érdekeltségeként. Korrózióálló, sav- és hőálló acéltermékeket – alapanyagokat és félkész termékeket – forgalmaz, melyeket Olaszországból és Németországból importál.

Duna Elektronika Kft.

Duna Elektronika egy a kilencvenes évek elején amerikai befektetők segítségével alapított, de napjainkban már teljesen magyar tulajdonban lévő közép vállalat. A vállalat fő tevékenysége az informatikai rendszerek kereskedelme, a hozzájuk kapcsolódó tervezési, üzemeltetési, és rendszerintegrációs szolgáltatások ellátása vállalkozások és közintézmények számára.

Vimpex Kft.

Az 1992-ben alakult Vimpex cégcsoport 3 kiemelt piaci szegmensben érdekelt: ingatlanberuházás, élelmiszer-nagykereskedelem, informatika. A vállalat működteti a 2005-ben nyílt kis- és nagykereskedelmi szolgáltatásokat is nyújtó Sárkány Center Üzletközpontot, melyben az üzlethelyiségek mellett irodák és raktárak is bérelhetők.

Az Önkormányzat és a főbb gazdasági szereplők kapcsolata

Mind nagyobb jelentőségű napjainkban az önkormányzatok és a gazdasági szereplők kapcsolata, ugyanis a vállalatok és közösségek helyi kötődése, együttműködési készsége nem elhanyagolható szempont a kerület életében, mivel az Önkormányzat gazdálkodását, pénzügyi forrásainak nagyságát közvetve (pl. IPA-befizetések) jelentékeny mértékben befolyásolják, emellett a helyi lakosság potenciális foglalkoztatói. Továbbá, a tőkeerős vállalatok helyi intézményeket, rendezvényeket célzottan támogató, szponzoráló társadalmi felelősségvállalása (CSR - Corporate Social Responsibility) is egyre bővülő lehetőségeket foglal magában.

A fentiek alapján az önkormányzatok feladatteljesítését, szolgáltatásainak színvonalát, fejlesztéseinek módját és lehetőségeit nagyban meghatározzák a területükön működő vállalkozások. Az önkormányzat saját politikájának megfelelően helyi rendeletben szabályozhatja az önkormányzati tulajdonú, üzleti célú ingatlanok árát, bérleti díját, alakíthatja a közterület-használat rendjét, azonban a rendelkezésére álló lehetőségek szűkösek.

(Az Önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenységeit az „Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszer” c. fejezet mutatja be részletesen.)

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Közgyűlése 2020 áprilisában fogadta el az Önkormányzat gazdálkodását érintő, a 2020-2024-es időszakra vonatkozó főbb fejlesztési elképzeléseit, célkitűzéseit tartalmazó gazdasági programját, valamint Pestszentimre városközpont rendelkezik helyi gazdaságfejlesztési stratégiával (további részletek az I. 6. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz-és intézményrendszer c. fejezet található). A kerület egészét átfogó gazdaságfejlesztési stratégia ugyanakkor ezidáig nem készült.

A GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK (ELÉRHETŐSÉG, MUNKAERŐ KÉPZETTSÉGE, K+F STB.)

Ipari parkok, ipari területek, gazdasági inkubáció

Az ipari parkokról szóló kormányrendelet¹¹ hivatkozva a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvényre¹² meghatározza, hogy az ipari egy olyan, infrastruktúrával ellátott olyan terület, ahol elsősorban termelő és feldolgozóipari tevékenységet végző, valamint innovációra törekvő vállalkozások találhatóak. A 2016-os adatok alapján¹³ közel a XVIII. kerület területén nem található ipari park, azonban több ipari-logisztikai terület is elérhető (M5 Gyál Ipari Park, ProLogis Harbor Ipari Park – Soroksár és Gyál).

A főként kertvárosi, lakóövezeti karakterrel bíró XVIII. kerületben nem alakultak ki nagyobb, egybefüggő iparterületek. A kerület ipari vállalatai döntően 6 jelentősebb, körülhatárolható ipari területen működnek:

- M5-M10 autópályák találkozási pontja, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér szomszédsága (Péterhalmi út és Üllői út)
- az M5-ös autópálya soroksári csomópontjához közel (Méta utca, Ipacsfa utca, Közdűlő út),
- a repülőtérre vezető út és a Cegléd-Szolnoki vasútvonal mentén (Gyömrői út),
- a Lakatos út mentén,
- az Akadály utca és a Pestszentlőrinci temető között, valamint
- Kispest vasútállomás mellett a Hengersor utcánál.

A gazdaság szempontjából Pestszentlőrinc-Pestszentimre földrajzi helyzete a nemzetközi repülőtér és a gyorsforgalmi utak közelsége miatt előnyös, ennek ellenére hátrányként említhető többek között a nagyobb összefüggő, beépíthető területekben való viszonylagos szűkösség. A jövőbeli fejlesztések szempontjából további nehézséget jelent, hogy az Önkormányzat szabad területei egymástól elkülönülten helyezkednek el.

A kis- és középvállalkozások indulását és megerősödését hivatott segíteni az OnLine Vállalkozói Inkubátorház (Gyömrői út 89.). Az inkubátorházban található irodahelyiségeket új alapítású – három évnél nem régebbi – kis- és középvállalkozások bérelhetik ki, a beköltözők az irodafenntartási szolgáltatások mellett üzleti, marketing-, coaching-, HR- és jogi tanácsadást is igénybe vehetnek.

A fenti szereplők mellett egy település gazdasági fejlettségére, a K+F tevékenységre jelentős, jótékony hatást fejthetnek ki a területen működő felsőoktatási intézmények. A Pestszentlőrincen működő Pünkösdi Teológiai Főiskola (Gyömrői út 89.) jelenléte esetében azonban ilyen érdemi hatás nem állapítható meg, melynek nincs speciális helyi kötődése, illetve együttműködése az Önkormányzattal.

¹¹ 297/2011. (XII. 22.) Korm. Rendelet az ipari parkokról

¹² 1996. évi XXI. Törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről

¹³ <https://www.kormany.hu/download/9/de/c0000/Ipari%20parkok%202016.pdf>

A GAZDASÁG TERÜLETI KONCENTRÁCIÓJA

A kerület központi funkciójú területei

A kerületben valódi városközpont nem jött létre, a kereskedelem gazdasági ágban (és tágabb értelemben a szolgáltatások szektorban) tevékenykedő vállalkozások ezért dominánsan Pestszentlőrinc és Pestszentimre központibb területein, illetve a főbb közlekedési tengelyek mentén vannak jelen. Ezekben belül kiemelendő az Üllői út, valamint a Kossuth tér, előbbi kereskedelmi funkció szempontjából, utóbbi pedig a közintézmények és szolgáltatások központjaként.

A kerületet alkotó két egykori városközponti részeinek fejlesztése az Önkormányzat kiemelt célja volt a korábbi ITS során. Ezt volt hivatott szolgálni a Pestszentlőrinc-hez képest sokáig elmaradottnak számító Pestszentimre központjában megvalósult városrehabilitációs projekt, valamint a Pestszentimre Városközpont Helyi Gazdaságfejlesztési Stratégia. Elindult továbbá a városmarketing-program is.

Közös, és fővárosi probléma azonban a vásárlói szokások megváltozásával (főként a bevásárlóközpontok térnyerése) párhuzamosan átalakult „belvárosi utcakép” is: így a kerületrészek központjainak számító útszakaszok nivója lecsökkent.

A repülőtér és háttérterületei

Hazánk utasforgalom és áruforgalom szempontjából is legjelentősebb nemzetközi repülőtere mind területileg, mind pedig a helyi gazdaságban betöltött szerepe által markánsan elkülönül a kerület többi részétől. Az 1.515ha területen elterülő Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér esetében a nemzetközi logisztika szerepe (a repülőtér 2019-ben 95,5 ezer tonna légiáru-forgalmat bonyolított le - KSH), ill. a légikikötői forgalom kiszolgálására települt vállalkozások szolgáltató tevékenysége a meghatározó. A 2019-ben minden korábbi rekordot felülmúló utasforgalom (16,17 M utas) kiszolgálására telepedett üzletek is a helyi szolgáltató szektor súlyát erősítik.

A terület koncentrálna a nemzetgazdaság és a helyi gazdaság számára is kiemelkedő értéket termelő, jelentős adót fizető vállalkozásokat. A repülőteret üzemeltető Budapest Airport Zrt. az iparüzési és helyi adók révén évente több mint 5 milliárd forinttal járul hozzá az önkormányzatok bevételeihez és a közösségi beruházásokhoz. A BUD csoport közteherviselési hozzájárulása igen jelentős: 2019-ben több mint 18 milliárd forintnyi adófizetési kötelezettséget teljesített. Emellett a cég foglalkoztatási szerepe is kimagasló: közvetett módon mintegy 50.000 főt foglalkoztattak. A területen található továbbá számos kerületi nagyvállalat telephelye, A Hungaro Control Kft, a RÜK Repülőtéri Üzemanyag Kiszolgáló Kft., a Magyar Duty-Free Kft., DHL Express és Freight Kft., Lufthansa Technik Kft, Celebi Kft., valamint az Aeroplex Kft. telephelye is, melyekről részletes leírás A kerületi legnagyobb vállalkozások alfejezetben található.

INGATLANPIACI VISZONYOK (KERESLET-KÍNÁLAT)

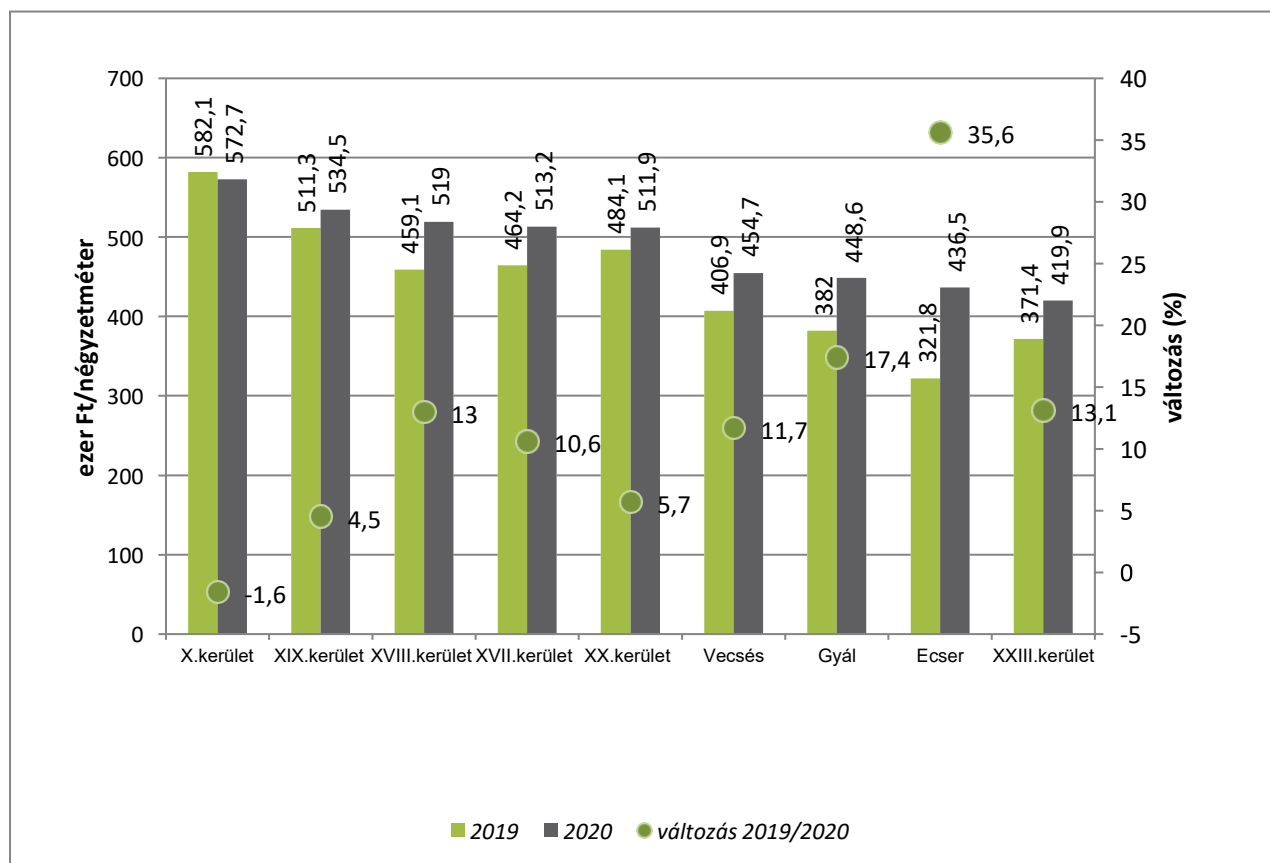
A gazdasági válság kezdete óta stagnáló trendekkel jellemezhető évek után 2014-től ismét fellendülést tapasztalhattunk a lakáspiacon: az országban az árak és a forgalom mellett a lakásépítési aktivitás 2019-ig növekedett, **2019-ben azonban hat év után először csökkent a lakáspiaci tranzakciók száma**, amelynek a mértéke az eddig feldolgozott adatok alapján 8,0%-ra becsülhető (KSH, 2020¹⁴).

¹⁴<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/lakaspiacar/20201/index.html#tovbbiadatokinformcik>

Lakóingatlanok négyzetméterenkénti árai

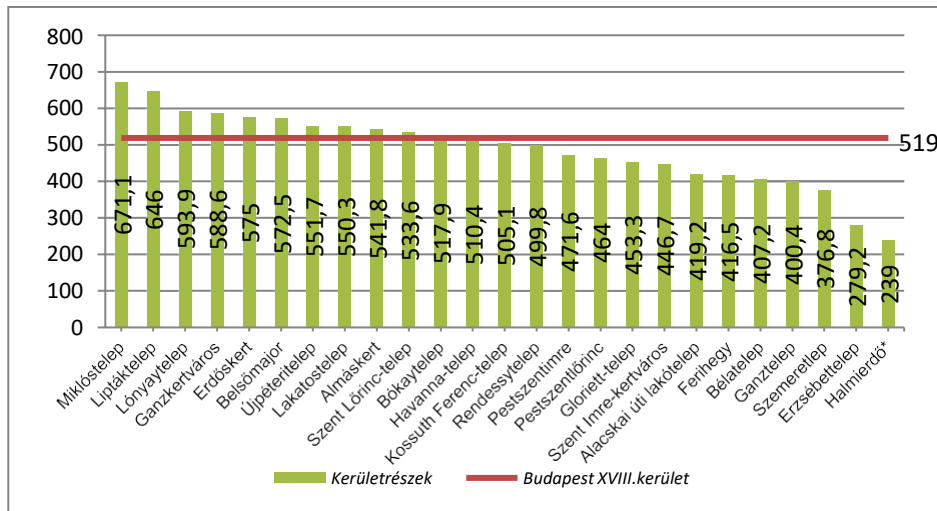
A négyzetméterenkénti lakásárak meghatározásánál az Ingatlantet honlapján vezetett statisztikákat vettük figyelembe. Eszerint Budapesten a legmagasabb árakkal az V. kerület (1,2 millió Ft/m² átlagos értékesítési ár, 2020) után a budai oldal I. és XII. kerületeiben (előbbi 965, utóbbi 935 ezer Ft/m²) találkozhatunk, míg a legolcsóbbnak XXI. (478 ezer Ft/m²) és XX. kerület (489 ezer Ft/m²) számítanak.

Pestszentlőrinc-Pestszentimrén a 2020 júliusában értékesített lakások négyzetmétere átlagosan 519 ezer Ft volt. Ez ugyan nem éri el a főváros azonos értékét (772 ezer Ft), azonban az egy év alatti lezajlott jelentős, **13,1%-os** (Budapesten mindössze 2,3%-os) **növekedésnek** köszönhetően a kerület a vizsgált kerületek és települések között **a harmadik helyen helyezkedik el.** Az alábbi ábráról leolvasható továbbá, hogy a legalacsonyabb négyzetméterárak két pest megyei városban (Gyál és Ecsér) vannak, a legalacsonyabb értéket a vizsgált terület egységek között a XXIII. kerület képviseli, egyedüli árcsökkenés (-1,6%) pedig a legdrágább négyzetméter árakkal rendelkező X. kerületnél történt 2019 és 2020 között.

74. ábra Az átlagos értékesítési árak és azok változása, 2019-2020. Adatok forrása: ingatlannet.hu

A XVIII. kerület kerületrészi vizsgálata alapján elmondhatjuk, hogy 2020-ban a kertvárosi lakóingatlanok általánosságban magasabb négyzetméterárakon keltek el, mint a lakótelepek lakásai. A legmagasabb átlagos ár Miklóstelepet jellemzi (671,1 ezer Ft/m²), míg az Erzsébettelep esetében mindössze 279,2 ezer Ft/m² ez az érték (Halmierdő adatai 2016-osak, így nem lehet összevetni a frisssekkel), de a kerületi átlagot tekintve számos kerületrész alulmarad.

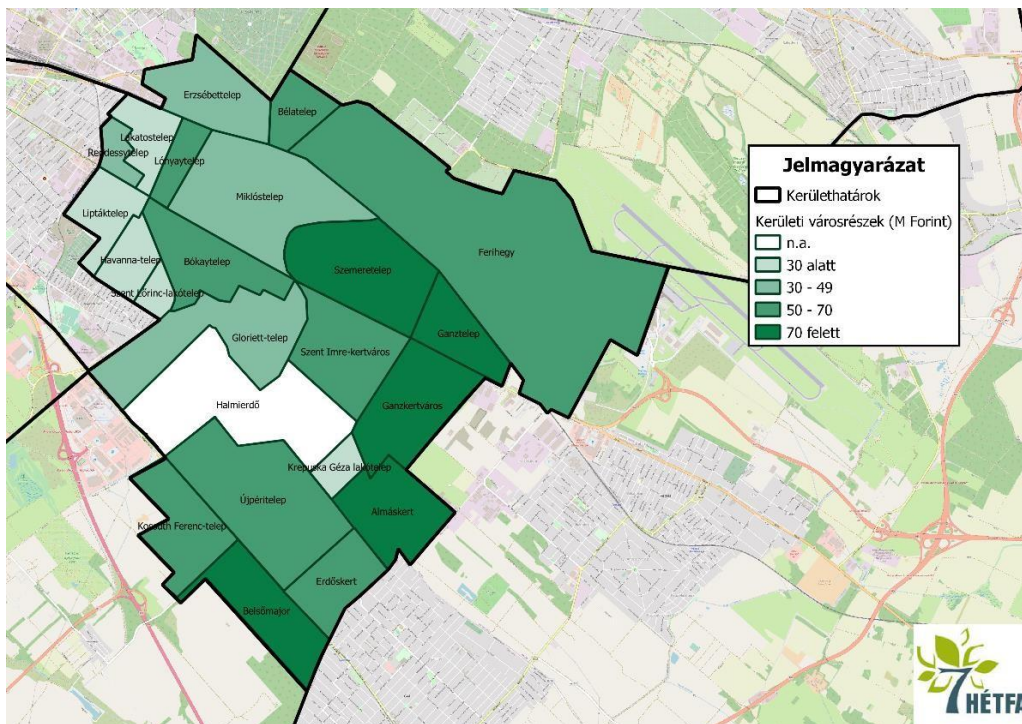
75. ábra Értékesített lakások átlagos négyzetméterai a XVIII. kerületben, 2020. Adatok forrása: ingatlanet.hu *2016-os adatok

Lakóingatlanok árai

A négyzetméterenkénti árakon túl az átlagos kínálati ingatlanárak alapján még jelentősebb különbségek rajzolódnak ki Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakáspiacán. A lakásárak esetében a legerősebb determináló erőt az épületek építési technológiája jelenti: a legdrágább ingatlanokat a kertvárosi részekben, míg a legolcsóbbakat a dominánsan kisebb alapterületű lakásokat magukban foglaló lakótelepeken találjuk. A kerületi átlag ingatlanár 55 M Ft.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre legdrágább ingatlanjai Ganzkertvárosban (a kerületrész ezen területén 88,8 M Ft az átlagos kínálati ár), a Gloriett-telep kertvárosi részén (78,1 M Ft az átlagár), valamint Almáskert (76,2 M Ft az átlagár) városrészekben található.

Magas ingatlanárak jellemzik továbbá Belsőmajor (72,9 M Ft), Szemeretelepet (71,3 M Ft-os átlagár), továbbá Újperitelepen is közelít a 70 M Ft-os árhoz (67 M Ft).

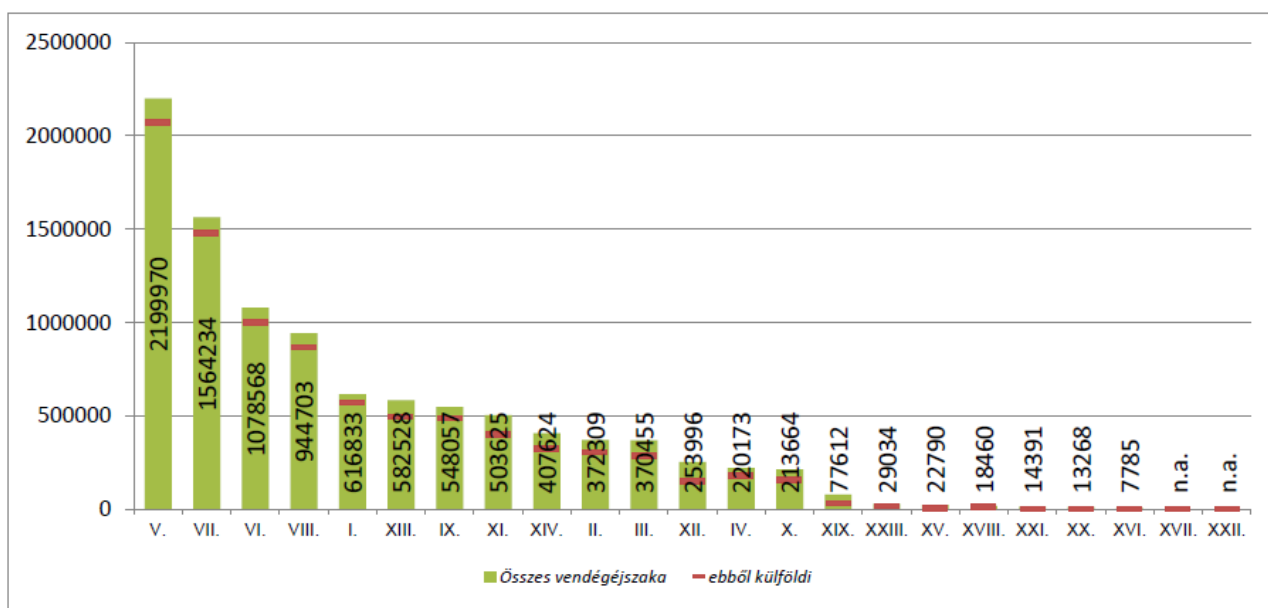
76. ábra A kerületi ingatlanárak területi különbségei. Adatok forrása: ingatlanet.hu

A kerület legalacsonyabb ingatlanárjai lakótelepi részekre jellemző, közülük is Krepuska Géza-telep, Liptáktelep, Szent Lőrinc-telep, Lakatostelep, valamint a Havanna-telep, ahol 30 M Ft alattiak az átlagos kínálati árak.

TURIZMUS

A főként lakófunkciójú XVIII. kerület területén csak elenyésző számban található idegenforgalmi vonzerőt jelentő, védett műemlékek: mindössze 2 ilyen épület van (Ferihegyi repülőtér I. terminál felvételi épülete és a Szent Lőrinc római katolikus kápolna - Grassalkovich-kápolna¹⁵), de jelentős vendégcsalogató attrakciókat sem tud felvonultatni jelenleg (a legnagyobb vendégcsalogató attrakció a kerületben: Bókay-kalandpark, Aeropark a repülőtér mellett, illetve a Zila Cukrászda).

A kerület a repülőtér közelségéből adódó potenciális idegenforgalmi előnyöket sem tudta ezidáig kihasználni: a túlnyomórészt a légikikötő utasforgalmára épülő szállodák is többnyire Vecsés területén épültek fel, ezért a Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén található kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma csak nagyon minimális arányt képvisel Budapest egészének teljesítményéből. Miközben a belvárosi V.-VI.-VII. kerület 2 millió vendégéjszaka közelében járt 2017-ben, addig a XVIII. kerület vendégéjszakái a 19 ezret sem érték el. Jól látható azonban, hogy Budapest összes kerületében a legtöbb vendégéjszakát külföldi vendégek tették ki.¹⁶

77. ábra A fővárosi kerületekben eltöltött vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyeken, 2017. Forrás: KSH Budapesti Statisztikai Évkönyv

A kerületben három hotel/panzió, egy hostel és néhány apartman (booking.com, airbnb.com) található, a szálláshelyek a repülőtér környékén a városhatáron kívül, leginkább Vecsésen sűrűsödnek.

¹⁵ Budapest Főváros Kormányhivatala, Építésügy és Örökségvédelmi Főosztály adatszolgáltatása

¹⁶ A 2018-as KSH módszertani változások miatt nem összehasonlítható a korábbi adatokkal

1.6. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

KÖLTSÉGVETÉS, VAGYONGAZDÁLKODÁS, GAZDASÁGI PROGRAM

Az Önkormányzat gazdálkodásának irányait középtávon a település kötelezően megalkotandó gazdasági programja jelöli ki, rövidtávon pedig alapvetően az adott évi költségvetése határozza meg.

Az önkormányzatok közszolgáltatásait, helyi céljaik megvalósítását a helyi adók beszedése, ill. a forgalomképes vagyontárgyaik értékesítése mellett az Országgyűlés által elfogadott éves, központi költségvetésből juttatott támogatásokból, hozzájárulásokból, valamint a központilag beszedett adók átengedett részéből finanszírozzák. Az Önkormányzat költségvetését a központi szabályozási környezet tehát alapvetően befolyásolja.

Központi szabályozás

Az állam és az önkormányzatok közötti feladatmegosztási rendszer átalakításának döntő lépései 2012-ben és 2013-ban lezajlottak. A helyi önkormányzatok központi költségvetési támogatási rendszere az önkormányzati feladatellátáshoz igazodó, 2013-ban kialakított feladatalapú támogatási rendszeren alapul. A forrásszabályozás feladatfinanszírozáson (Mötv. 117-118. §) alapul.

A 2020-as költségvetési törvényjavaslatban érvényesülő általános alapelvek többek között a családok támogatását, valamint a foglalkoztatottság további növelését, egyúttal az életszínvonal emelkedését szolgáló intézkedések, azon belül is kiemelt figyelmet fordítva a szülők munkába állásának segítésére.

A települési önkormányzatokat megillető, átengedett bevételek köre a Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény alapján:

39. § (1) A települési önkormányzatot illeti meg

- a) a települési önkormányzat jegyzője által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság 100%-a,
- b) a fővárosi és megyei kormányhivatal által a települési önkormányzat területén - a veszélyhelyzet kihirdetését megalapozó eseménnyel összefüggésben jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok kivételével – kiszabott, és abból befolyt környezetvédelmi bírságok összegének 30%-a,
- c) a közúti közlekedésről szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott jogsértésre (a továbbiakban: közlekedési szabályszegés) tekintettel kiszabott – a bírságot kiszabó szervre tekintet nélkül – közigazgatási bírság behajtásából, illetve végrehajtásából származó bevétel 40%-a, ha a behajtást, illetve a végrehajtást a települési önkormányzat jegyzője önkormányzati adóhatósági jogkörében eljárva fogatosította és
- d) a települési önkormányzat területén a közlekedési szabályszegések után a közterület-felügyelő által kiszabott közigazgatási bírság behajtott összegének 100%-a.

A települési önkormányzatot megillető bevételek köre a 2020. évtől kezdődően megváltozott. Ezt a Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény szabályozza az alábbiak szerint:

37. § (1) A települési önkormányzatot illeti meg

- a)*
- b) a gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a.

(2) A termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni - a települési önkormányzat által beszedett személyi jövedelemadó 100%-a a földterület fekvése szerinti települési önkormányzatot illeti meg.

38. § (1) A települési önkormányzatot illeti meg

- a) a települési önkormányzat jegyzője által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság 100%-a,
- b) a fővárosi és megyei kormányhivatal által a települési önkormányzat területén - a veszélyhelyzet kihirdetését megalapozó eseménnyel összefüggésben jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok kivételével - kiszabott, és abból befolyt környezetvédelmi bírságok összegének 30%-a,
- c) a közúti közlekedésről szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott jogsértésre (a továbbiakban: közlekedési szabályszegés) tekintettel kiszabott - a bírságot kiszabó szervre tekintet nélkül - közigazgatási bírság behajtásából, illetve végrehajtásából származó bevétel 40%-a, ha a behajtást, illetve a végrehajtást a települési önkormányzat jegyzője önkormányzati adóhatósági jogkörében eljárva foganatosította és
- d) a települési önkormányzat területén a közlekedési szabályszegések után a közterület-felügyelő által kiszabott közigazgatási bírság behajtott összegének 100%-a.

Fentiek alapján a 2020. évtől kezdődően a gépjárműadó 40%-a nem illeti meg a települési önkormányzatokat (2019. évi LXXI. törvény 37.§ (1) a) pont), az 100%-ban a központi költségvetés részét képezi.

A fentiekén túl a következő szabályozási változások léptek életbe, melyek zömében az adózáson keresztül hatással vannak az önkormányzati költségvetésre is.

- 57/2020. (III.23.) Korm. rendelet: szünetelnek az adóhatóság előtti végrehajtási eljárások a vészhelyzet alatt
- 140/2020. (IV.21.) Korm.rendelet: Gazdaságvédelmi Akcióterv: adózási könnyítések, pl: pótlékmentes fizetési halasztás, adómérséklés, illetve ezek ügyintézési határideje

Emellett voltak kisebb módosítások a 2020. évi LVIII. törvényben, valamint a 2020. évi LIX. törvényben.

- 2020. évi LXXVI. törvény: megszüntette a reklámhordozók után fizetendő adót (már a 2020. II. félévi sem illette meg az önkormányzatokat).

A 535/2020. (XII.1.) Korm. rendelet:

- megtiltotta az önkormányzatoknak, hogy 2021. évben megemeljék a helyi és a települési adók mértékét;
- az érvényben lévő mentességeket, kedvezményeket a 2021. évben is biztosítani kell az önkormányzatoknak;
- s új helyi adót, települési adót nem vezethetnek be.

Az önkormányzatok költségvetési helyzete 2020-ban

A helyi önkormányzatok 2020-ban – hitelforrások nélkül – várhatóan mintegy **2 952,5 milliárd forinttal** gazdálkodhatnak, melyhez a központi költségvetés mintegy 735,8 milliárd forintot, a 2019. évi támogatások 100,9%-át biztosítja.

Az előző évhez képest a keretszámot közel 27 milliárd forinttal csökkenti egyes beruházási támogatások kifizetése. Ugyanakkor növeli azt a 2019. évi bérintézkedések hatásának beépítése, az üdülőhelyi feladatok támogatásának többletigénye és az új beruházások támogatása (több mint 4 milliárd forinttal) is.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre költségvetése

A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényben foglaltaknak megfelelően a 2014-ig tartó adósságkezelési eljárás során az állam átvállalta Pestszentlőrinc-Pestszentimre fennálló összesen 11.317 M Ft adósságállományát, amelynek eredményeként a kerület pénzügyi mozgásteret jelentősen bővült. A folyamatot megelőzően a tőke- és kamatszolgálatra fordított források felszabadulásával 2014-től az eddigieknél is több saját erős, ill. önrészt igénylő fejlesztés megvalósítására nyílik lehetőség. Az Önkormányzat 2020-ban a (-) 3 805 367 ezer forint összegű költségvetési bevételek és költségvetési kiadások különbözetének finanszírozása a 2019. évi maradvány igénybevételével történik.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata 2019-ben 25.950 M Ft bevételt realizált, mely az eredetileg előirányozottnál 5,8 %-kal jobb eredmény. Az önkormányzati kiadások 9,75%-kal maradtak el az eredeti előirányzathoz képest.

A 2020. évi költségvetési rendelettervezet alapján az Önkormányzat bevételeinek 86%-a működési és felhalmozási költségvetési bevétel (21.424 M Ft), míg a fennmaradó 14 %-a működési és felhalmozási finanszírozási bevétel (3.492 M Ft). A 2020. évre vonatkozóan az Önkormányzat – az Mötv 111. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően - nem számol működési hiánnyal. Továbbá a költségvetési rendelettervezet sem működési, sem fejlesztési hitelfelvételt nem tervez. A kiadási oldalon az előirányzott bevételek főösszegével megegyezően 24.916 M Ft szerepel.

		ezer Ft	részarány
Bevételek	működési költségvetési bevételek	18.148.408	69,94%
	működési finanszírozási műveletek bevételei	549.444	2,12%
	felhalmozási költségvetési bevételek	3.265.254	12,58%
	felhalmozási finanszírozási műveletek bevételei	3.986.484	15,36%
	egyéb bevételek	n.a.	-
	bevétel összesen	25.949.590	100,00%
Kiadások	működési költségvetési kiadások	18.069.251	81,60%
	működési finanszírozási kiadások	101.343	0,46%
	felhalmozási költségvetési kiadások	3.973.629	17,94%
	felhalmozási finanszírozási kiadások	0	0,00%
	kiegyenlítő, függő, átfutó kiadások	n.a.	
	kiadások összesen	22.144.223	100,00%

14. táblázat Az összebevételek alakulása a XVIII. kerületben, 2019. évi tényadat. Forrás: Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2020. (VII. 06.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat 2019. évi zárszámadásáról

A 2020. évi költségvetési rendelettervezet alapján az Önkormányzat bevételeinek 82%-a működési és felhalmozási költségvetési bevétel (20.464 M Ft), míg a fennmaradó 18%-a működési és felhalmozási finanszírozási bevétel (3.492 M Ft és 959 E Ft). A 2020. évre vonatkozóan az Önkormányzat – az Mötv

111. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően - nem számol működési hiánnyal. Továbbá a költségvetési rendeletervezet sem működési, sem fejlesztési hitelfelvételt nem tervez. A kiadási oldalon az előirányzott bevételek főösszegével megegyezően 24.901 M Ft szerepel.

Európai uniós pályázati források becsatornázása a kerületfejlesztésbe

Az elmúlt években a kerületben megvalósuló fejlesztések esetében nagy jelentősége van az európai uniós és fővárosi pályázatokon elnyert támogatási forrásoknak. A nyertes projektekhez 2016 és 2020 között összesen 5 milliárd Ft támogatást ítéltek meg.

Az önkormányzati vagyongazdálkodás jogi környezete

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény szabályozza az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit, az állam és a helyi önkormányzatok kizárólagos tulajdonának körét, a nemzeti vagyon feletti rendelkezési jog alapvető korlátait és feltételeit, valamint az állam és a helyi önkormányzat kizárólagos gazdasági tevékenységeit. E törvény két kategóriába sorolja az önkormányzati vagyont (törzsvagyon vagy üzleti vagyon), valamint meghatározza azon vagyontárgyak körét, melyek a törzsvagyon körébe tartoznak. A vagyontörvényben megfogalmazott alapszabályknak megfelelően az önkormányzat rendelkezik az önkormányzat vagyonáról, a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 29/1997. (X.21.) számú önkormányzati rendelettel, amely meghatározza az önkormányzati vagyon csoportosítását, rendelkezik a tulajdonosi jogok gyakorlásáról, az ehhez kapcsolódó hatáskörökről, a vagyon hasznosításának, értékesítésének módjáról, ill. feltételeiről.

Az önkormányzati vagyon szerkezete

Az önkormányzat vagyona egyrészt önkormányzati tulajdonból és az önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll. A helyi Önkormányzat vagyona törzsvagyon vagy üzleti vagyon lehet. A törzsvagyon a helyi Önkormányzat tulajdonában álló vagyon külön része, amely közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskörgyakorlását szolgálja.

Törzsvagyon

Forgalomképtelen törzsvagyon

Az a vagyon, amely törvényben meghatározott kivétellel nem idegeníthető el, vagyonkezelői jog, jogszabályon alapuló, továbbá az ingatlanra közérdekből külön jogszabályban feljogosított szervek javára alapított használati jog, vezetékjog vagy ugyanezen okokból alapított szolgalmat, továbbá a helyi Önkormányzat javára alapított vezetékjog kivételével nem terhelhető meg, biztosítékul nem adható, azon osztott tulajdon nem létesíthető;

- helyi közutak és műtárgyaik,
- helyi Önkormányzat tulajdonában álló terek, parkok,

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon

Önkormányzati hitelfelvétel és kötvénykibocsátás esetén annak fedezetéül nem szolgálhat, és kizárólag az állam, másik helyi Önkormányzat vagy önkormányzati társulás részére idegeníthető el. Ezek lehetnek:

- önkormányzat tulajdonában álló közmű,

- önkormányzat tulajdonában álló, a helyi önkormányzat képviselő-testülete és szervei, továbbá a helyi önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész,
- önkormányzat többségi tulajdonában álló, közszolgáltatási tevékenységet vagy parkolási szolgáltatást ellátó gazdasági társaságban fennálló, helyi önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés.

Üzleti vagyon (forgalomképes vagyon)

- beépítetlen terület,
- lakások,
- helyiségek,
- ingatlanok.

A fentieknek megfelelően Pestszentlőrinc-Pestszentimre önkormányzati vagyonának szerkezete 2020-ban a következőképpen alakul:

Vagyonelem megnevezése	Területe
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	5 220 373 m ²
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	1 379 748 m ²
Egyéb (forgalomképes vagyon, amely szabadon értékesíthető és megterhelhető)	327 354 m ²

15. táblázat Az önkormányzati vagyon szerkezete, 2020. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Vagyongazdálkodási tevékenység

Közterület-használat (forgalomképtelen törzsvagyon)

Az Önkormányzat forgalomképtelen ingatlanvagyonának területe összesen 5.223.703 m² (2020), amely ekkora alapterületű utat és parkot, s ennek fenntartását, fejlesztését jelenti. A közterületek hasznosítása a közterület-használat rendjével és engedélyezésével kapcsolatos eljárásról szóló 28/2003. (VII. 01.) önkormányzati rendelet előírásai alapján történik. A rendelet az Önkormányzat tulajdonában lévő közterületeket három kategóriába sorolja, s a kategóriákra a kerületben jellemzően előforduló tevékenységek alapján megállapítja a közterület-használat díját.

A kerületi tulajdonú közutak és közparkok, fasorok üzemeltetését, karbantartását a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi. A Városgazda Zrt. ellátja az utak kátyúzási, csapadékvíz-elvezetési, járdajavítási és aszfaltszőnyegezési feladatait, a zöldfelületek üzemeltetése keretében pedig gallyazási, fapótlási, kaszálási, játszószer-karbantartási stb. munkákat végez.

Intézmények (törzsvagyon - korlátozottan forgalomképes)

A korlátozottan forgalomképes intézményi ingatlanok a közvetlen közszolgálati célú vagyon körébe tartoznak. Az önkormányzati oktatási, szociális, egészségügyi intézmények által használt ingatlanok alaptevékenységi felhasználás során minimális bevételt termelnek, fenntartásukat, üzemeltetésüket, működésüket biztosítani kell, melyhez az állam részben biztosítja a költségeket.

Az intézmények karbantartását és felújítását a Városgazda Zrt. végzi az Önkormányzattal kötött feladatellátási szerződés alapján.

Ingtalngazdálkodás (üzleti vagyon - forgalomképes)

Az Önkormányzat vagyongazdálkodási terve alapján a kerület 1.409 db (2020) forgalomképes ingatlannal rendelkezik, melyek összértéke 12.022 M Ft. Ezek jelentős részét a lakások adják, amelyek részletesebb elemzése a 1.6. Lakás- és helyiséggazdálkodás alpontban található.

Az önkormányzat üzleti vagyonát képezi a lakásokon túl a tulajdonában lévő beépítetlen területek, helyiségek és egyéb ingatlanok. Ezen vagyontárgyak hasznosítását haszonbérleti szerződés keretében a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. tulajdonában lévő Projekt 18 Kft. végzi az önkormányzat vagyonáról és a tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló többször módosított 29/1997.(XI.21) rendelet, valamint a helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 31/2006. (V. 02.) önkormányzati rendelet szerint.

A tartósan önkormányzati használatban maradó, ún. stratégiai vagyon az önkormányzat számára a közszolgálat ellátására, városképvédelmi, településfejlesztési, környezetvédelmi, valamint hosszabb távú üzletpolitikai vagy más fontos okból nélkülözhetetlen vagyon. (pl. az Üllői út menti, a városkép szempontjából meghatározó jelentőségű ingatlanok, a kispesti kerülethatár - lajosmizsei vasútvonaltól egészen a Ráday Gedeon utcáig, valamint a Nemes utca mellett található önkormányzati tulajdonú ingatlanok, ill. a pestszentlőrinci volt piac területe.)

A vállalkozói vagyont képviselik a kerületben lévő olyan távlatilag értékesíthető önkormányzati tulajdonú területeket, melyekre érvényes szabályozási tervek vannak érvényben, és ezek alapján történhet a hasznosításuk.

A hosszútávú bérbeadással hasznosítható ingatlanok folyamatos, jól tervezhető bevételt biztosítanak az Önkormányzat számára. (Amennyiben városrehabilitációs célok ezeket a vagyonelemeket nem érintik, értékesítésük nem javasolt.)

A középtávú bérbeadással hasznosítható ingatlanok, melyeket az önkormányzat nem kíván értékesíteni, de egyéb célú hasznosításuk középtávon indokolt lehet.

Gazdasági program

Pestszentlőrinc-Pestszentimre mindenkori gazdasági programjának 4 évenkénti frissítését jogszabály írja elő. A legújabb, 2020-2024. évekre elkészült, vonatkozó program egy olyan stratégiai eszköz, amely az Önkormányzat számára közép- és hosszútávra meghatározza azokat a fő cselekvési irányokat, amelyek megfelelően ötvöződnek a településrendezés és -fejlesztés céljaival és a rendelkezésre álló források lehetőségeivel.

Az Önkormányzat Gazdasági Programban meghatározott céljai között gazdasági, közösségi és ökológiai stratégiai célok kerültek kitűzésre.

Gazdasági stratégiai célok között az Önkormányzat fenntartható gazdálkodásának kialakítása, az Önkormányzat vagyonának megőrzése és gyarapítása, a vállalkozások versenyképességének támogatása, valamint a településmarketing erősítése szerepel. A helyi, az innovatív és a szolgáltató szektor gazdasági szereplői számára egyaránt aktív vállalkozási környezet kialakítása.

Közösségi stratégiai célok között szerepel az összetartó, lokálpatrióta közösség, valamint helyi identitás erősítése. A közösségi célú ellátórendszer szabadidő, sport, egészségügy és a kultúra területének magas szintű működtetése

Ökológiai stratégiai céloknál a komfortos és biztonságos, minőségi, kertvárosi lakókörnyezet megtartása kapja a legnagyobb hangsúlyt. Emellett az intézményrendszer és a lakásállomány energiahatékonyágának növelése, klímatudatos, fenntartható szemlélet népszerűsítése.

AZ ÖNKORMÁNYZAT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGE , INTÉZMÉNYRENDSZERE

Az önkormányzati törvény (2011. évi CLXXXIX. tv.) rendelkezései (13. § (1)) alapján a településfejlesztés a települési önkormányzat feladata a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítandó feladatok tekintetében.

A törvény értelmében a településfejlesztési eszközök jóváhagyása a Képviselő-testület hatásköre. Ugyancsak a Képviselő-testület választja a Településfejlesztési és Fenntartható Fejlődési Bizottság 7 tagját, amelybe a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara XVIII. kerületi Tagszervezete is delegál egy tagot.

A kerületi **fejlesztési projektek tervezését és menedzselését** a Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzatának 100%-os tulajdonában álló, 2011. augusztus 31-én létrejött **Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. leánycége, a Városrehabilitáció18 Zrt.** végzi. A társaság részt vesz továbbá a kerület által benyújtani kívánt uniós **pályázatok előkészítő munkálataiban, összeállítja** a pályázatok benyújtásához szükséges műszaki tervdokumentációkat, valamint az elmúlt években megvalósult **városrehabilitációs projektek** folyamatában, mint **menedzsmen**t volt jelen. A pályázatok sikeressége esetén a projektek megvalósítási szakaszában **projektmenedzseri tevékenységet** és a megvalósítás során felmerülő **mérnöki feladatok koordinálását** is ellátja.

2014-2020-as EU-s költségvetési ciklus Közép-magyarországi régiót érintő fejlesztési prioritásainak megváltozásával (a városrehabilitációs tevékenységek támogathatóságának lecsökkenésével) párhuzamosan a Városrehabilitáció18 Zrt. tevékenységi köre átszervezésre került. *(A Városgazda Zrt. részletes tevékenységeit az 1.7. Településüzemeltetési szolgáltatások c. fejezet tartalmazza.)* A 2021-2027-es EU-s költségvetési ciklus Közép-magyarországi régiót érintő fejlesztési prioritásai jelenleg tervezési szakaszban vannak.

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG

A helyi gazdaság fejlesztésének irányát az Önkormányzat saját tervek, koncepciók, programok megalkotásával határozhatja meg (lásd feljebb, Gazdasági Program). Ezek mellett az Önkormányzat több, egymással párhuzamosan futó tevékenysége folytán a gazdasági szféra különböző szintjein próbálja az igényeket felmérni, valamint élnékíteni a helyi gazdaságot, erre a főbb példák:

Az Önkormányzat (ill. a Városgazda Zrt.) és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara XVIII. kerületi Tagszervezete között eredményes partnerség működik 2012 óta. A BKIK kerületi szolgáltató irodája rendszeresen értesül közbeszerzéshez nem kötődő kerületi munkákról, amelyeket ezt követően a Kamara kerületi munkatársa kiközvetít az adott tevékenységet végző vállalkozások felé. Mindezek mellett az Önkormányzat évente akár több alkalommal is tájékoztató előadásokat tart a Kamaránál.

Az Önkormányzat foglalkoztatottság-növelési törekvését segítő a Városgazda Zrt. Által üzemeltetett Vállalkozásfejlesztési Iroda (Üllői út 423.), melynek céljai között szerepel a XVIII.

kerületben már működő mikro-, kis- és közepes vállalkozások fejlődésének segítése, a kerületi lakosok vállalkozóvá válásának támogatása, továbbá a kerületmarketing-tevékenység is. A Vállalkozásfejlesztési Iroda kiemelt célja támogatni az innovációra épülő iparágak és szolgáltatások képviselőinek a tevékenységét, olyan szolgáltatásokkal, mint az ingyenes tanácsadás vagy a támogatott hitelprogramok.

A kis- és középvállalkozások indulását és megerősödését hivatott segíteni a 2014-ben átadott OnLine Vállalkozói Inkubátorház (Gyömrői út 89.). A beköltözők az irodafenntartási szolgáltatások mellett üzleti, marketing-, coaching-, HR- és jogi tanácsadást is igénybe vehetnek.

2011-től komoly hangsúlyt kapott a helyi önkormányzati fejlesztések között az európai szintű partnerség-építés, a nemzetközi szakmai együttműködések erősítése, mely jelentős, nagyságrendi előrelépést mutat a kerület életében. A 2007-2013 közötti európai uniós programozási időszak során Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata legjelentősebb partnerségi megjelenése a repülőtéri gazdaság fejlesztését célzó airLED, amelyben XVIII. kerület, mint vezető partner vett részt. A projekt további fontos eredménye a kerület funkcionális térségét érintő partnerség kialakulása. A 2013-2020-as ciklusban különösen az airLED projekt szakmai kimeneteire alapozva új kooperációs projekt megvalósítását kezdeményezte a kerület a repülőtérrel összefüggő helyi (kerületi) gazdasági és közlekedési kérdések hosszútávon is fenntartható, intelligens megalapozása érdekében. Hasonló nemzetközi projekt a kerületben a LAirA projekt (Landside Airports Accessibility), amely a nagyvárosi repülőterek környezetbarát megközelíthetőségét kívánja fejleszteni intelligens mobilitási megoldásokkal. Emellett olyan partnerségben vett részt a kerület, mint a SULPiTER projekt (Sustainable Urban Logistics Planning To Enhance Regional freight transport – Fenntartható Városi Logisztikai Tervezés a Regionális Árufuvarozás Erősítésére). A Program által kitűzött prioritások közül a következő került kiválasztásra, mint projektcél: Mobilitás-tervezéshez kapcsolódó kapacitások fejlesztése Funkcionális Városi Térségekben, a CO2 kibocsátás csökkentése érdekében.

Mindezeken túlmenően az Önkormányzat településrendezési eszközökkel, szabályozások révén képes ingatlanérték-növekedést, valamint -csökkenést is elérni, gazdaságélénkítési hatást kifejtve ezzel.

FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

Pestszentlőrinc-Pestszentimre foglalkoztatási helyzetének alakításában az Önkormányzat - intézményein és társaságain keresztül - közvetlenül foglalkoztatóként, valamint a helyi foglalkoztatást segítő döntéseivel és tevékenységével közvetetten vesz részt. (A kerület lakosságának foglalkoztatottsági és jövedelmi helyzetét részletesen feltárja az „A kerület társadalma” c. fejezet.)

Az Önkormányzat és intézményei, valamint társaságai foglalkoztatási szerepe

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Polgármesteri Hivatalában 2020-ban 208 fő volt a foglalkoztatottak száma. Szervezeti egységenként ez a következő megoszlást mutatja:

Szervezeti egység	Foglalkoztatottak száma
Vezetők	3 fő
Fenntarthatófejlesztés Főosztály	27 fő (4 fő passzív)
Gazdasági Főosztály	39 fő (2 fő passzív)

Szervezeti egység	Foglalkoztatottak száma
Hatósági Főosztály	38 fő (1 fő passzív)
Humánszolgáltatási Főosztály	23 fő (3 fő passzív)
Jogi Pályázati és Testületi Főosztály	22 fő (1 fő passzív)
Polgármesteri és Jegyzői Főosztály	46 fő (1 fő passzív)
Társadalmi Kapcsolatok Főosztály	10 fő (1 fő passzív)

16. táblázat A Polgármesteri Hivatalban foglalkoztatottak száma, 2020. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

2020-ban az Önkormányzat további intézményei összesen 1.405 főt (303 fő pedagógust, 400 fős technikai személyzetet, valamint 702 fő szakalkalmazottat) foglalkoztattak.

Az Önkormányzat közvetett foglalkoztatási szerepe is jelentős: a tulajdonában lévő gazdasági társaságai (Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt., Pestszentlőrinc-Pestszentimre Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Kft., Városinfó 18 Nonprofit Kft.) további több száz főt foglalkoztatnak.

A kerületi intézmények mellett fontos megemlíteni az önkormányzati tulajdonú Városgazda Varróműhelyt is, amely szociális foglalkoztatóként működött, alapfeladata a Városgazda Zrt. saját munkavállalói részére a téli és nyári munkaruha biztosítása, illetve javítási feladatok ellátása. Emellett a kerületi cégek, intézmények részére is végez szerződéses munkákat (függöny, abrosz, ágynemű stb. varrása), valamint a lakosság számára is elérhetőek szolgáltatásai.

Az Önkormányzat kiemelt feladata a kerületi lakosok hátrányos megkülönböztetésből származó hátrányainak csökkentése: nagy szerepet kap a megváltozott munkaképességű emberek munkába segítése. A Helyi Esélyegyenlőségi Program 2016-2021 szerint a kerület 49 intézménye közül 16-ban összesen 34 fő megváltozott munkaképességű ember dolgozott 2012-ben, akik közül 18 fő egészségkárosodott, 16 fő fogyatékkal élő, közülük egy dolgozó pedig fogyatékos és egészségkárosodott is. (Lásd még „A kerület humán infrastruktúrája, humán közszolgáltatások és esélyegyenlőség biztosítása” c. fejezetben!)

Mindemellett fontos szerepet kap a kerületben a közfoglalkoztatás rendszere is: a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. – 2015. évi üzleti jelentése alapján – a közfoglalkoztatás keretében 2015. évben kilenc közfoglalkoztatási programban vett részt. A kilenc program összesen 330 főt érintett. Részletes elemzés a közfoglalkoztatásról „A kerület humán infrastruktúrája, humán közszolgáltatások és esélyegyenlőség biztosítása” c. fejezetben található.

Az Önkormányzat közvetlen munkahelyteremtési lehetőségei erősen korlátozottak: erre csupán a fenntartásában lévő intézmények feladatbővülése adhat lehetőséget. Az Önkormányzat igyekszik elektronikus és nyomtatott formában is közzétenni, hogy várja a munkát kereső, fogyatékkal és/vagy egészségkárosodással élők jelentkezését.

A nyári diákmunkaprogram keretében foglalkoztatott fiatalok az önkormányzatban és az intézményrendszerben, hogy ennek kihasználására az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet. A helyi diákok bevonása (munkatapasztalat, jobb ismeretek a kerületi önkormányzatról és intézményrendszerrel) fontos prioritás.

Álláskeresők munkához juttatásának segítése

Az Önkormányzat kiemelt területként kezeli a helyi gazdaság élénkítése mellett – azzal összefüggően – a foglalkoztatási szint növelését is, amit különböző módokon próbál elősegíteni:

Az Önkormányzat és a Budapest Főváros Kormányhivatala Munkaügyi Központ kerületi kirendeltsége működő kapcsolattal rendelkezik, amely a munkanélküliség kezelésének első lépése: ezáltal folyamatosan nyomon követhető a munkát keresők száma, képzettsége, igényei, amely nagy segítség a saját intézményrendszeren belül keletkező munkalehetőségek betöltése során.

A kerület törekszik arra, hogy felmérje a helyi vállalkozások munkaerő-igényeit, és igyekszik is közvetíteni a vállalkozások és az állást keresők között, igénybe véve a rendelkezésére álló kommunikációs csatornákat (honlap, újság, televízió). Az Önkormányzat és a Városgazda Zrt. folyamatosan szervez - esetenként információs nappal, munkáltatói fórummal egybekötött - állásbörzét is.

Az Önkormányzat – szintén a Munkaügyi Központtal együttműködve – megszervezi a kerületben a közfoglalkoztatást, amelynek keretében többen juthatnak munkalehetőséghez a kerület intézményeiben, illetve vállalkozásainál. Amennyiben beilleszkedésük ezen intézményeknél sikeres, úgy foglalkoztatásuk akár tartóssá is válhat. (A kerület közfoglalkoztatási helyzetét részletesen az I.4. A kerület humán infrastruktúrája, humán közszolgáltatások és esélyegyenlőség biztosítása c. fejezet tárja fel.)

LAKÁS- ÉS HELYISÉGGAZDÁLKODÁS

A kerület ingatlangazdálkodásának jogi háttere

Az Önkormányzat tulajdonában lévő lakásállomány hasznosítását a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény, valamint e törvényben is meghatározott felhatalmazása alapján a Képviselő-testület által megalkotott lakások bérletéről és elidegenítéséről szóló 25/2020 (VII.06.) önkormányzati rendelet alapján végzi.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok kezelését, műszaki karbantartását az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi.

Az Önkormányzat Polgármesteri Hivatala az ingatlanok hasznosításával, felújításával, nagyobb karbantartási munkáival kapcsolatos döntés előkészítő feladatokat lát el.

Az ingatlangazdálkodás szervezeti háttere

Az Önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokkal való gazdálkodást az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi. Az Önkormányzat Polgármesteri Hivatala az ingatlanok hasznosításával, felújításával, nagyobb karbantartási munkáival kapcsolatos döntéselőkészítő feladatokat lát el, valamint a közterület-használati engedélyek kiadását végzi.

Az önkormányzati ingatlangazdálkodást szabályozó főbb helyi rendeletek

- Az Önkormányzat vagyonáról, a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 15/2013. (V.31.) önkormányzati rendelete,
- A közterület-használat rendjével és engedélyezésével kapcsolatos eljárásról szóló többször módosított 28/2003. (VII.01.) önkormányzati rendelet,

- Az Önkormányzat közigazgatási területén hirdető berendezések, hirdetések és reklámok elhelyezésének rendjéről 30/2009. (IX. 22.) önkormányzati rendelete,
- A lakások bérletéről és elidegenítéséről szóló 19/2011. (V.31.) számú önkormányzati rendelet
- A Budapest XVIII. kerületi Önkormányzat felé lakásügyi hátralékkal rendelkező személyek számára biztosított kedvezményekről és támogatásról szóló 14/2010. (III. 19.) számú önkormányzati rendelete,
- A 2013 májusában elfogadott Vagyongazdálkodási terv, amely forgalomképesség szerinti bontásban rögzíti az önkormányzati vagyonelemeket, valamint tartalmazza a vagyontárgyak gyarapítására, kezelésére, hasznosítására vonatkozó célkitűzéseket.

A kerületi bérlakásállomány összetétele

Az elmúlt két évtizedre jellemző lakásprivatizáció átrendezte az önkormányzati bérlakásállomány szerkezetét: 1993 óta az önkormányzati bérlakásállomány 80%-a elidegenítésre került. A Helyi Esélyegyenlőségi Program 2016-2021 adatai szerint az Önkormányzat 2020. szeptember 30-án 1.265 db bérlakással rendelkezett, melyeknek mintegy fele a Havanna-lakótelepen található, összkomfortos panellakás. További lakások találhatóak nagyobb számban az Üllői út mentén, a Gyöngyvirág utcában és a Fáy utcában - ezek között vannak többszintes épületek -, valamint a Hengersor utcában.

A Fáy utca 2. sz. ház kiemelendő, mint szegregáció által veszélyeztetett terület - amelyhez szociális rehabilitációs projektjavaslat és a projekt előkészítő tanulmány elkészült, ez alapján a felújítási munkálatok még nem kezdődtek meg.

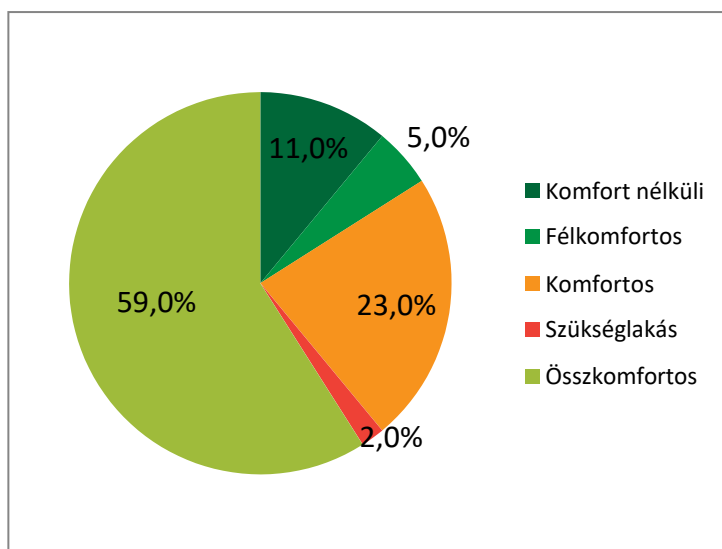
Az Önkormányzat 2016 augusztusában nyújtotta be Fáy utca és környéke integrált szociális rehabilitációja című projektjavaslatát 1,5 milliárd Ft támogatási igénnyel, amelyet a kiíró 2017 októberében érdemesnek ítélt támogatásra¹⁷. A tervező 2018-ban elkészítette a Projekt Előkészítő Tanulmányban betervezett lakóépületek részletes felújítási terveit és tervezői költségvetéseit. Azonban a jelentős építőipari áremelkedések miatt a kiviteli tervekben pontosított lakásszámot (136 db) (PET-ben/TSZ-ben: 110 db) 103 db lakásra kellett csökkenteni, amely az alábbi műszaki tartalom megvalósíthatóságát jelenti:

- Fáy utca 2-ben (A/B/C lépcsőház) 53 db lakás felújítása, alaprajzi átalakítása, 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő lakóépületek teljes rehabilitációja: a jelenleg kisméretű, komfort nélküli lakások egybenyitása, az így kialakított lakások összkomfortossá tétele, teljes külső-belső felújítása, gépészeti átalakítása, energetikai korszerűsítése, továbbá kert és közterület megújítás 2600 nm-en,
- Üllői út 317-ben 11 db lakás felújítása, továbbá kert és közterület megújítás 870 nm-en,
- Üllői út 286-ban 8 db lakás felújítása, üzlethelyiség két db közösségi térré történő átalakítása, egyúttal a szolgálati lakás itt kerül kialakításra,
- Lenkei utca 7-ben 7 db lakás felújítása, továbbá kert és közterület megújítás 670 nm-en,
- Kiss Ernő u. 40-42. és Hengersor u. 69-71. sz. alatt lévő épületek bontása.

¹⁷ Városrehabilitáció18 Zrt. (2019) Megvalósíthatósági tanulmány. A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja. Fáy utca és környéke integrált szociális rehabilitációja VEKOP-6.2.1-15-2016-00002

Fentiekből adódóan a Bethlen utca 3., az Üllői út 344. (+üzlethelyiség), az Üllői út 313. (+üzlethelyiség), a Hengersor utca 39. (+kert + közterület), valamint az Üllői út 362. (+üzlethelyiség) fejlesztései önkormányzati saját forrás hiányában elmaradnak. A kivitelezések legkésőbb 2022.05.31-ig készülhetnek el (a szociális tevékenységek a tervezett befejezési határideje pedig 2022.11.30.).

A kerületben 2015-ben 200 db, majd 2017. december 31-i állapot szerint 135 db bérlakás állt üresen, melynek nagy része jelentős felújításra szorul, de vannak olyanok is, melyek műszaki állapotuk miatt gazdaságosan már nem újíthatók fel, bontásra szorulnak. Elindult annak vizsgálata is, hogy a szükséglakásokat milyen módon lehetne felszámolni (mellette lévő lakáshoz csatolni, helyiségként hasznosítani). A kerületben 2018. májusi adatok szerint 107 üres bérlakása volt az önkormányzatnak – összkomfortos 11, komfortos 40, félkomfortos 18, komfort nélküli 31, szükséglakás 7. Az Önkormányzat üres lakásainak jelentős része 1945 előtt épült lakás, melyek jellemzően alacsony műszaki színvonalon, s a talajvíz elleni szigetelés nélkül épültek.

78. ábra A bérlakás állomány komfortfokozat szerint, 2018. Forrás: Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Program (2016-2021.) 2020. évi Felülvizsgálata

A lakásgazdálkodási feladatokat 2020. februárjától kezdte meg az Önkormányzat, az üres lakások helyszíni szemrevételezése megtörtént, a lakáskonceptió átalakítása a bérlakásállomány tekintetében történik. Az új Lakásrendelet 2020. júliustól hatályos. Az Önkormányzat emellett tervezi a Városgazda Nonprofit Zrt.-vel lévő feladatellátási szerződését módosítani, mely a tervek szerint a teljes lakásgazdálkodási rendszert átalakíthatja.

A kerületben jelentős a lakbér- és közműdíj-hátralékot felhalmozott bérlők száma. A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. 2020. szeptember 30-án összesen közel 843 M Ft kintlévőséget tartott nyilván.

A lakbérek változása

Szociális

A szociális lakbérek négyzetméter szerinti havi összegei változatlanok 2011.06.01. óta a 2020-as önkormányzati adatszolgáltatás alapján.

(Ft/m ² /hó)	összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort nélküli	szükséglakás
2004-2008	210	189	105	84	63
2008-2011.05.31.	315	283	157	126	95
2011.06.01.-től	420	378	210	168	126

17. táblázat A szociális lakberek változása a XVIII. kerületben, 2004-2020. Forrás: : Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK-ITS (2015) és önkormányzati adatszolgáltatás (2020)

Költségelví

A költségelví lakberek négyzetméter szerinti havi összegei változatlanok 2004 óta a 2020-as önkormányzati adatszolgáltatás alapján.

(Ft/m ² /hó)	összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort nélküli	szükséglakás
2004.07.15.től	525	472	262	210	157

18. táblázat A költségelví lakberek változása a XVIII. kerületben, 2020. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK-ITS (2015) és önkormányzati adatszolgáltatás (2020)

A lakbérhátralék nagysága

A kerületben jelentős a lakbér- és közműdij-hátralékot felhalmozott bérlők száma. A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. 2020. szeptember 30-án összesen közel 843 M Ft kintlévőséget tartott nyilván, amely a bérlők által meg nem fizetett lakásbérleti díjakat foglalja magában. A lakbérhátralék összegébe beletartoznak azok a közüzemi díjak is, amelyeket a Városgazda Zrt. számláz a bérlők felé, vagyis amely szolgáltatások kapcsán a bérlő nem köt külön szerződést a szolgáltatóval.

Tartozók száma (fő)	Tartozás (Ft)
Kilakoltatott bérlő	527 768.365.015
Bentlakó bérlő	431 74.522.692
Összes tartozás	842.887.707

19. táblázat A lakbérkintlévőség mértéke, 2020. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A kimutatott lakbérhátralék a korábbi adatok szerint a régóta nem fizető, jogi eljárás alá vont lakók esetében halmozódik tovább a leggyorsabban. A fenti táblázat jelzi azon tartozásokat is, amelyek a már kiköltözött volt bérlőkhöz kötődnek: látszik, hogy az Önkormányzat által indított eljárások által érintettek közül nagyobb arányban már nem laknak az ingatlanban, összesen 527 fő kilakoltatott bérlő halmozta fel az összes kintlévőség 91,2%-át. A még bent lakó 431 régóta elmaradással rendelkező volt bérlővel szemben az eljárások szintén folyamatban vannak, ám a jogszabályok teljes körű betartása mellett lefolytatott eljárások akár néhány évig is elhúzódhatnak.

A kintlévőség nagysága szerinti megoszlás (kisebb vagy nagyobb hátralékot felhalmozók), valamint a tartozással rendelkezők megoszlása idő szerint (ki, mióta tartozik) az Önkormányzat felülvizsgálatát követően, valamint a Lakáskonceptió megújítása után lesz vizsgálható, elemezhető a friss adatok és változások függvényében.

Önkormányzati tulajdonú üzlethelyiségek

Az önkormányzati tulajdonú helyiségek hasznosítása az Önkormányzat vagyonáról, a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 15/2013. (V.31.) önkormányzati rendelete alapján történik.

Helyiséget kizárólag pályázat útján lehet hasznosítani. A bérleti díjat mindig az aktuális piaci viszonyok határozzák meg, valamint ami a pályázat során kialakul.

Az önkormányzati tulajdonú helyiségeket - haszonbérleti szerződés alapján - az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Városgazda Zrt. leánycége, a Projekt 18 Kft. hasznosítja, melyért haszonbérleti díjat fizet az Önkormányzatnak. Így tulajdonképpen minden önkormányzati helyiség bérbeadottnak tekinthető.

Önkormányzati helyiségek nagyobb számban a Gloriett- és a Havanna-lakótelepen, valamint az Üllői út mentén található. Üres helyiségek jobbára a lakótelepeken vannak, melynek oka részben az elhelyezkedésük, részben a kiskereskedelmi forgalom jelentős visszaesése a bevásárlóközpontok javára. Az Üllői út menti hosszabb ideje kiadatlan helyiségek általában a rossz műszaki állapotuk miatt állnak üresen.

Az Önkormányzat 2020-ban a Covid-19 vírus okozta járvány hatására a helyi gazdasági és társadalmi hatások enyhítése érdekében 50.000.000 Ft összegű bérleti díj támogatási alapot hozott létre, amely a bérlők részére nyújthat kedvezményt.

Társasházfelújítások

A pestszentlőrinc-pestszentimrei társasházak 2007 és 2013 között 145 db sikeres pályázat keretén belül összesen 839,5 M Ft támogatásban részesültek. 33 házgyári technológiával épült épület vett részt a Panelprogramban önkormányzati támogatást is felhasználva. Az ÖKO-program keretében pedig összesen 40 épületen történt korszerűsítés (fűtésrendszer, gyűjtőkémény-felújítás). A társasházi felújítás üteme a 2013-2020-as időszakban így érezhetően lassul, de két nagyszabású beruházás (Fáy. u.2., valamint a Kormányablak társasházi épülete) is lezajlott az elmúlt években, valamint számos pályázatot biztosít az Önkormányzat társasházak számára (napelemek, homlokzatfelújítás stb.).

INTÉZMÉNYFENNTARTÁS

A kerület kiterjedt intézményrendszerrel rendelkezik, melynek működési kiadásai (2020-ban tervezet 10,08 Mrd Ft) képezi az Önkormányzat költségvetési kiadásainak jelentős részét.

Az oktatási intézmények fenntartója és működtetője a Külső-Pesti Tankerületi Központ, a karbantartást is ő végzi. Kerületi beszámoló szerint olyan eseteket is előfordulnak, amikor a Klebelsberg Központ pályázik nagyobb felújítási összegekre, és ő osztja el az intézmények között a pénzt. Az önkormányzat tulajdonosi hozzájárulást ad, más kötelezettsége nincs, de ha van forrása, támogathatja a projektet.

2020-ban az Önkormányzat 7 intézménybe szervezte a korábbi intézménystruktúráját: Egy-egy intézményben kezeli a bölcsődéket, óvodákat, a szociális intézményeket, és a közösségi házakat, különálló intézmény a GESZ gazdasági szervezete, a Csibész és a Tomory Lajos Múzeum, továbbá a Polgármesteri Hivatal is különálló szervezetként jelenik meg.

Pestszentlőrinc-Pestszentimrén három művelődési/közösségi ház található. Ezek a Kondor Béla Közösségi Ház és Intézményei név alatt egyesültek. Név szerint: Pestszentimrei Közösségi Ház – PIK, Rózsa Művelődési Ház, valamint a Kondor Béla Közösségi Ház. Az intézményeket az Önkormányzat tartja fenn.

A kerületi sport-, szabadidős és kulturális intézmények többségének a fenntartását a Városgazda Zrt. végzi, amely szervezet egyben az intézmények fejlesztését szolgáló projektek menedzsmentjét is ellátja. A Városgazda Zrt. az alábbi telephelyeket üzemelteti: Bókay-kert, Kastélydombi Uszoda, Deák Ferenc „Bamba” Sportcsarnok és a Thököly úti sportpályák, Park Uszoda, Pestszentimrei Sportkastély, Vilmos Endre (Malév) Sportcentrum.

(A fenti intézményekről további részletek „A kerület humán infrastruktúrája, humán közszolgáltatások és esélyegyenlőség biztosítása” c. fejezetben található.)

ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Az Önkormányzat energiafelhasználása

A XVIII. kerület 2015-ben elkészítette a Fenntartható Energia Cselekvési Tervét. Az akciótervben a kerület vállalta, hogy 2020-ig legalább 20%-al csökkenti a szén-dioxid kibocsátását. Az akcióterv előrehaladását ellenőrizni, monitorozni kell, négy évente beküldve az Ellenőrzési Kibocsátási Leltárt (MEI – Monitoring Emission Inventory). Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata 2017-ben benyújtotta az új kötelezettségek vállalásával kapcsolatos nyilatkozatát, amiben vállalta, hogy 2030-ig 40%-al kívánja csökkenteni az üvegházhatású gázok kibocsátását (Környezetvédelmi Program 2019-2023).

A kerület Önkormányzata 2018-ban elkészítette Pestszentlőrinc-Pestszentimre Fenntartható klíma- és energia akciótervét. A dokumentum 2. része tartalmazza a kerület energia akciótervet, mely a korábbi adatok monitoringozásának eredményeit, valamint az önkormányzat energiafogyasztásának egyes adatait is vizsgálja.

2019-ben az Önkormányzat egy nemzetközi energiahatékonysági programban (COMPETE4SECAP) vett részt. A programban felmerülő feladatok lebonyolításával az Önkormányzat a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt-t bízta meg. A programnak két fő eleme volt: az energia-megtakarítási verseny és az Energiagazdálkodási Irányítási Rendszer (EIR) bevezetése és tanúsíttatása az önkormányzati szférában. Az EIR célja az energiateljesítmény folyamatos fejlődésének lehetővé tétele, beleértve az energiahatékonyságot, az energiabiztonságot, a felhasználást és fogyasztást. A projektbe három kerületi uszoda, a cég központi épülete (Üllői út 423.), a Baross utca 7. sz. és Kondor Béla sétány 16. sz. épületek is bevonásra kerültek. Az előkészítő munkák és sikeres auditálás után 2019 végén a cég – az országban elsőként - mind a hat telephelyére megkapta az ISO 50001 tanúsítványt, az „Ingatlan és uszoda üzemeltetés, közösségi szolgáltatások” tekintetében. Hosszabb távú célként szerepel további épületek bevonása is az EIR hatálya alá (varosgazda18.hu/zoldebbek-lettunk/; varosgazda18.hu/siker-es-energetikai-audit-a-varosgazda-xviii-kerulet-nonprofit-zrt-nel/.)

Az Önkormányzat saját intézményein túl számos közintézmény működtetéséért felelős, amelyek energiafelhasználása több energiahordozón alapul: elsődleges energiahordozók (szénhidrogének, megújuló energiahordozók), ill. másodlagos energiahordozókon (villamos energia, távhő). Ezek közül is a fosszilis energiahordozók, és azokon belül is a földgáz felhasználása a domináns. Az önkormányzati épületek hőtechnikai korszerűsítésével és a megújuló energiaforrások térnyerésével párhuzamosan azonban ennek a fűtési célú felhasználása folyamatosan csökken.

A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. Intézmény-üzemeltetési Divíziója az energiafogyasztással és környezetvédelemmel kapcsolatos ügyintézés, kapcsolattartás, monitoring, energetikai felmérések végzése és a korábban említett ISO 50001 szabvány bevezetésében és fenntartásában, valamint az energiamegtakarítási versenyben való részvétel hatékonyságának növelése érdekében főállású energetikust alkalmaz.

Önkormányzati energiafelhasználás energiafogyasztók szerint

Az Önkormányzat energiafogyasztásának bemutatása a 2018-ban elfogadott Fenntartható klíma- és energia akcióterv adatai alapján kerül bemutatásra, mely a 2010 és 2016 közötti adatok összehasonlításán alapszik.

Önkormányzati épületek, berendezések, valamint az önkormányzati flotta végső energiafogyasztása (MWh)		
	2010-es adat	2016-os adat
Földgáz	17.883	14.531
Távfűtés/hűtés	9.493	7.056
Villamosenergia	3.007 (2012-ben: 3.647)	3.439
Önkormányzati flotta	344	198
Napelemes energia	0	487

20. táblázat: Az Önkormányzati épületek, berendezések, valamint az önkormányzati flotta végső energiafogyasztása (Forrás: Klíma- és energiaakcióterv)

Épületek energiafogyasztása

Az önkormányzaton belüli létesítménygazdálkodási feladatokat az Önkormányzat mellett az önkormányzat városüzemeltető cége, a Városgazda Zrt., valamint a Gazdasági Ellátó Szolgálat (GESZ) látja el.

A középületek többségén komplex korszerűsítés a megépülésük óta nem történt. Több épület nyílászárói és homlokzati hőszigetelése elavult. Az épületek fűtése távhővel, vagy földgázzal, helyi gázkazánal, radiátorokon keresztül történik, ahol a gázkazánok gyakran elavultak, alacsony hatásfokúak. Az utóbbi években azonban a kerületi önkormányzat számos energiahatékonysági beavatkozást, korszerűsítést hajtott végre, melyek keretében több intézmény napelem rendszerrel, korszerűbb nyílászárókkal, szigeteléssel gazdagodott. Összességében 2010 és 2016 között az épületek energiafogyasztásának 16%-al való csökkenése volt tapasztalható.

Villamosenergia-fogyasztás

A 2010-es és 2016-os adatok összehasonlításából megállapítható, hogy a villamosenergia-fogyasztás 2010-hez képest növekedett, ugyanakkor a 2012-es adathoz képest enyhe csökkenést mutat. A csökkenést az új napelemek által megtermelt villamosenergia idézhette elő. A hosszútávú növekedés a villamosenergia-fogyasztásban a megnövekedett hűtési igény, és az új, beépített klímaberendezések magas energiaigénye számlájára írható.

Földgáz, távhő

A kerület intézményeinek gázfogyasztása 2005 óta, valamint 2010 és 2016 között is csökkenő tendenciát mutat, mely a megvalósított épületenergetikai korszerűsítéseknek köszönhető. Ugyancsak csökkenő tendenciával rendelkezik a távhőfogyasztás is.

Víz- és szennyvízfelhasználás

Az önkormányzati intézmények vízfogyasztása és szennyvízkibocsátása (az elfogyasztott víz és a keletkező szennyvíz mennyisége megegyezik) - annak ellenére, hogy egyes intézmények, például az uszodák látogatottsága növekedett – 2005 óta csökken. A Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. üzemeltetésében lévő létesítmények (strand, uszoda, sportpálya, kertészet, telephely, irodák, Bókay-kert, stb.) vezetékes vízhasználata 2018-ban 66.187 m³, míg 2019-ben 59.211 m³ volt (varosgazda18.hu/zoldebbek-lettunk/).

Önkormányzati gépjármű flotta

Az önkormányzat 20 db gépjárművet üzemeltetett 2020-ban. Ebből 18 személygépjármű – melyből kettő elektromos meghajtású – és kettő kisteherautó. 2016-ban már a benzin és hibrid üzemű gépjárművek voltak többségben. Ezek a korszerű járművek már lényegesen kevesebbet fogyasztanak és környezetkímélőbbek. További cél az Önkormányzatnál, cégeinél és intézményeinél önerőből, illetve pályázati forrásokból a hibrid és teljesen elektromos járművek használatának biztosítása és támogatása.

Megújuló energiák alkalmazása

2010-ben az önkormányzati tulajdonban álló épületek esetében még nem alkalmaztak megújuló energiaforrásokat az energiaszükségletek fedezésére. 2016-ra 1860 darab napelem került kihelyezésre 13 önkormányzati tulajdonú épületre, melyek 487 MWh-át termeltek. Összességében 2016-ig az épületek villamosenergia fogyasztását körülbelül 35%-al sikerült lecsökkenteni.

A véghezvitt korszerűsítések, beavatkozások segítségével az önkormányzati épületek és berendezések, valamint az önkormányzati flotta CO₂ kibocsátása is jelentősen csökkent. Míg 2010-ben az önkormányzati flotta, a földgáz, a hűtés-fűtés, valamint a villamosenergia használat generálta CO₂ kibocsátás 7.327 tCO₂ volt, addig 2016-ra ez 5.785 tCO₂-re csökkent.

Közvilágítás

A végső energiafogyasztás a közvilágítás tekintetében 2010 és 2016 között (2012-ben 3.872 MWh volt) alig változott, 3%-ot emelkedett. Az adatok szerint a vizsgált időszakban jelentős közvilágítási korszerűsítés nem történt. Az utóbbi időben épített, vagy felújított útszakaszokon azonban már korszerű, energiatakarékos közvilágítást biztosító elemek kerültek kihelyezésre. A kerületi dísz- és közvilágítási berendezések üzemeltetését a Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. (BDK Kft.) végzi, mely jelenleg közbeszerzési pályázat keretében hajt végre LED-es rekonstrukciót több budapesti területen, többek között a pestszentimrei Krepuska Géza telepen.

Az Önkormányzat energiatermelő rendszerei

2015 óta az Önkormányzat a kerületben a következő energiatermelő rendszerekkel kapcsolatos intézkedéseket hozta, melyek egy része már megvalósult, egy része folyamatban van:

Projekt címe	Rövid ismertetése	Év	Finanszírozás forrása
Mocorgó Óvoda épületenergetikai fejlesztése	Többek között napkollektoros rendszer kiépítése: 7 db napkollektor; világításkorszerűsítés és napelemes rendszer: 48 db napelem telepítése	2015	KEOP
Vörösmarty Általános Iskola és Gimnázium épületenergetikai fejlesztése	Többek között napkollektoros rendszer telepítése: 7 db szolárállomás; világításkorszerűsítés és napelemes rendszer: 208 db napelem telepítése	2015	KEOP

Projekt címe	Rövid ismertetése	Év	Finanszírozás forrása
Nyitnikék Óvoda épületenergetikai fejlesztése	Többek között napkollektoros rendszer telepítése: 7 db szolárállomás; világításkorszerűsítés és napelemes rendszer: 197 db napelem telepítése	2015	KEOP
Vándor Sándor Óvoda és Fecskefészek Bölcsőde épületenergetikai fejlesztése	Többek között napkollektoros rendszer telepítése: 7 db napkollektor; világításkorszerűsítés és napelemes rendszer: 134 db napelem telepítése	2015	KEOP
Táncsics Általános Iskola épületenergetikai fejlesztése	Többek között napkollektoros rendszer telepítése: 7 db napkollektor; világításkorszerűsítés és napelemes rendszer: 203 db napelem telepítése	2015	KEOP
Kassa Utcai Általános Iskola épületenergetikai fejlesztése	Többek között napkollektoros rendszer telepítése: 7 db szolárállomás; világításkorszerűsítés és napelemes rendszer: 197 db napelem telepítése	2015	KEOP
Megújuló energiahordozó felhasználás növekedése - megújuló energia alapú áramtermelés fejlesztése	152 darab napelem telepítése a Kapocs Utcai Általános és Magyar-angol Két Tannyelvű Iskola épületére	2015	KMOP
Megújuló energiahordozó felhasználás növekedése - megújuló energia alapú áramtermelés fejlesztése	208 db napelem telepítése az Eötvös Lóránd Általános Iskola épületére	2015	KMOP
Energetikai fejlesztések megvalósítása Budapest XVIII. kerületében	Bókay Általános Iskola, Dohnányi Ernő Zeneiskola Alapfokú Művészeti Intézmény Tagintézménye, Micimackó Bölcsőde	2017-2018	KEHOP-ITM
Sport és Ifjúsági Szálló felújítása I. ütem	Többek között napelemes rendszer kiépítése	2018-2019	MKSZ
Napelemes pályázat	Energiahatékonyság növelését, a meglévő lakóingatlanokban lévő lakások szén-dioxid kibocsátás csökkentését eredményező, napelemes rendszer telepítésére irányuló, költséghatékony beruházások támogatására vonatkozó pályázati kiírás minimum harminclakásos társasházak/lakásszövetkezetek önkormányzati támogatása napelemes rendszerek telepítésére	2019	Bp18
Napenergia pályázat- Az Önkormányzat pályázati kiírása a helyi lakosság felé	Pályázat a kerületben található egylakásos lakóépületek energiahatékonyságának növelése céljából napelemes rendszerek telepítésére, megújuló energia termelésére és használatára irányuló beruházás megvalósításának elősegítésére természetes személyek számára	2019	Bp18

21. táblázat: Az Önkormányzat energiatermelő rendszerekkel kapcsolatos intézkedései 2015 óta (Forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása (pályázatok 2015-től, Klímabarát 18, 1.4.3. Klíma-, környezet- és energiatudatossági beruházási és szemléletformálási projektek)

2010 és 2020 között 16 önkormányzati épületen (iskola, óvoda, bölcsőde) kerületek kihelyezésre napelemek és/vagy napkollektorok és továbbiak létesítése tervezett újabb 40 épületen (Fenntartható klíma- és energia akcióterv).

Az Önkormányzat további energiahatékonyságot segítő projektjei

2010 és 2020 között 15 intézményen történt komplex energiahatékonysági korszerűsítés, mint homlokzatszigetelés, tetőszigetelés, nyílászáró csere, fűtéskorszerűsítés: kazáncsere, vagy kazán felújítás; épületgépészeti rekonstrukció, stb. Ezek egyaránt hozzájárulnak a kerület által megfogalmazott energiatakarékosság eléréséhez.

A kerület 2019-ben elkészítette Energetikai fejlesztési cselekvési tervét, ütemtervét, mely a korábbi, helyi, meglévő stratégiai dokumentumokra épül, összhangban a nemzeti és európai stratégiák céljaival és módszertanával, és mely a kerületi Önkormányzat energia-felújítási ütemtervét mutatja be 2020 és 2030 között. A dokumentum 2020-2025 között 9 intézmény, míg 2025 és 2030 között további 8

intézmény energetikai felújítását tervezi. Az ütemterv a tervezett korszerűsítések által elérhető energia megtakarítást 2020 és 2030 közötti időszakban a következőképp állapítja meg:

- Fűtési energia: 5.995 MWh/év
- Villamosenergia: 592 MWh/év
- Összes primer energia: 7.474 MWh/év (a 2014-es Fenntartható Energia Cselekvési Terv 7371 MWh megtakarítást irányoz elő)

Energiagazdálkodást-fejlesztést célzó nemzetközi projektek

A kerület gazdasági és környezeti fenntarthatóság iránti elkötelezettségét jól példázza, hogy az önkormányzat 2010-től sikeresen pályázott több, közvetlenül az Európai Unió által finanszírozott energiahatékonyság-növelési célú nemzetközi projektben való részvételre. A kerület 2011-ben csatlakozott a RE-SEETies (energetikai hatékonyság-növelés) projekthez. 2013-2014 között a GeoSEE (geotermikus energia innovatív felhasználása) projektben, míg 2013-2015 között a RE-Block (ipari technológiával épített lakótelepek energetikai és társadalmi-szociális célú fejlesztése) projektben működött közre. 2015 óta a kerület a következő energia- és klímatudatosság fejlesztését célzó programokban vesz részt:

Projekt címe	Rövid ismertetése	Év	Finanszírozás forrása
New Trend	A projekt célja egy felhő alapú szolgáltatás kifejlesztése, ami támogatja az integrált tervezési folyamatot, valamint segíti a szereplők közötti együttműködést az épületenergetikai fejlesztések kapcsán. A Bókay Iskola energetikai fejlesztése kapcsán BIM Modell kidolgozása.	2016-2018	Az önkormányzat a projektben a felújítás alatt lévő Bókay Iskolát biztosította, hogy nyomon követhessék a tervezés és felújítás folyamatait.
SULPiTER projekt - Fenntartható Városi Logisztikai Tervezés a Regionális Árufuvarozás Erősítésére	Mobilitás-tervezéshez kapcsolódó kapacitások fejlesztése Funkcionális Városi Térségekben, a CO2 kibocsátás csökkentése érdekében	2016-2019	Interreg CENTRAL EUROPE
LAirA projekt - Zöld úton a repterekhez	A projekt a közép-európai repterek multimodális, intelligens és alacsony CO2 kibocsátású megközelíthetőségével, közlekedési hálózatba való szervezettebb integrációjával foglalkozik. A projekt elsődleges célja, hogy a reptér és környezete közötti utas- és teherforgalom során elhasznált energia mennyisége, és az ennek során megvalósuló környezetszennyezés mértéke csökkenjen.	2017-2019	Interreg CENTRAL EUROPE
eCentral projekt - Energiahatékony középületek a Central Europe Programban	A projekt támogatja a közsféra szereplőit és érdekeltjeit a közép-európai régióban az újonnan bevezetésre került, közel nulla energiaigényű épületek (nZEB) előnyeinek megismerésében. A projekt során több kerületi intézményre megvalósíthatósági tanulmány készül az épületek energetikai fejlesztése kapcsán.	2017-2021	Interreg CENTRAL EUROPE
Step up	A projekt célja egy új folyamat kidolgozása az energetikai felújításokhoz – mellyel közel „0” energiaigényű épületek jönnek létre -, mely során a gyors tervezéssel a teljesítményhiány minimalizálása és a beruházások optimalizálása, valamint az ígéretes technológiai megoldások növelése lenne fő irányvonal. A projekt keretében megvalósulna a Zöld-liget óvoda teljes energetikai felújítása – „0” energiaigényű épületté alakítása	2019-2023	Horizon 2020
Klímabarát18 – Klímatudatosságot erősítő szemléletformálás a XVIII. kerületben	A projekt keretében elkészült a kerület klímastratégiája, valamint a kerület lakosságának figyelmét különböző szemléletformálási programok segítségével szeretnénk felhívni a klímaváltozás hatásaira és a klímatudatosság fontosságára	2019-2020	ITM

22. táblázat: A kerület nemzetközi klíma- és energiatudatosság fejlesztő programokban való részvétele (Forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása – Pályázatok 2015-től)

Az energiagazdálkodás-fejlesztést célzó projektek mellett szintén a kerület vezető partnerségével valósult meg a repülőtéri gazdaság fejlesztését elősegíteni hivatott airLED projekt, melyről további részletek az 1.5. A kerület gazdasága fejezet alatt találhatók.

1.7. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

Az önkormányzati törvény (2011/CLXXXIX. tv.) alapján a **helyi közszolgáltatások ellátásának nagy része** – az egyre növekvő arányú kormányzati központosító intézkedések mellett is – alapvetően jelenleg is **a települési önkormányzatok feladata**. Az önkormányzatok feladat- és hatáskörei lehetnek kötelezőek, „feltételelesen kötelezőek”, vagy önként vállaltak.

A törvény értelmében a települési önkormányzatok településüzemeltetéssel kapcsolatos feladatai az alábbiak:

- településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
- környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
- helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, ivóvízellátás, szennyvízelvezetés, -kezelés, és ártalmatlanítás (csatornaszolgáltatás);
- helyi közösségi közlekedés biztosítása;
- hulladékgazdálkodás;
- távhőszolgáltatás;
- víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

A fenti felsorolásban foglaltakon túlmenően a települési önkormányzatok **bővíthetik a közszolgáltatási feladataikat** ún. **önként vállalt feladatként** is, ha azok ellátását jogszabály nem utalja más szerv kizárólagos hatáskörébe, továbbá azok nem veszélyeztethetik a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

A PESTSZENTLŐRINC-PESTSZENTIMRÉN BIZTOSÍTOTT TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A Városgazda Zrt. által biztosított településüzemeltetési szolgáltatások

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testületének az Önkormányzat vagyongazdálkodásáról, a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló **29/1997. (X.21.) önkormányzati rendelethez** 11/A. § (5) bekezdése szerint a helyi közutak, járdák, zöldterületek, játszótérek és közterületek fejlesztésével, üzemeltetésével és fenntartásával, továbbá az épített és természeti környezet védelmével, a vízrendezéssel és csapadékvíz-elvezetésével kapcsolatos feladatokat az Önkormányzat

100%-os tulajdonában álló, közszolgáltatásokat nyújtó társasága, a **Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.** látja el. A társaság biztosítja továbbá a rehabilitációs foglalkoztatást, valamint a közfoglalkoztatásban érintett álláskereső foglalkoztatását is.

A Városgazda Zrt. a tevékenységét 5 divízióban és 4, 100%-os tulajdonában lévő leánytársasága által végzi, amelyek tevékenysége az alábbiakban foglalható össze:

Divíziók

Pénzügyi és Gazdálkodási Divízió

- A társaság és leányvállalatai pénzügyi és számviteli feladatainak ellátása.

Vagyongazdálkodási Divízió

- Lakásgazdálkodás (az önkormányzat illetékes szerveinek döntése nyomán szerződéskötés, számlázás, elidegenítés lebonyolítása, kinnlevőségek nyilvántartása).
- Az önkormányzati tulajdonú üzlethelyiségek bérbeadása (a Projekt18 Kft. és a Sportprojekt18 Kft. révén).
- Ingatlan-értékbecslés.
- A Havanna heti vásár és a Havanna-lakótelepi önkormányzati parkolók működtetése.
- Az önkormányzat „lakásért életjáradék” programjának működtetése.
- Társasházi közös képviselői feladatok ellátása.
- Műszaki és Városüzemeltetési Divízió
- Kerületi fenntartású közutak, járdák karbantartása.
- Parkok, terek növényeinek és a játszóeszközöknek a gondozása.
- Közterületek tisztán tartása.
- Kerületi közfoglalkoztatás szervezése.
- Társaság központi ügyfélszolgálati irodájának üzemeltetése.
- Az önkormányzati lakások műszaki karbantartása.
- Fejlesztési projekteknél a műszaki ellenőri feladatok ellátása.

Intézmény-üzemeltetési Divízió

- Kerületi oktatási és szociális intézmények műszaki karbantartása.
- Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. által fenntartott sport- és kulturális intézményekben a műszaki karbantartás, a takarítás és a kertészeti feladatok ellátása.

Média és Rendezvényszervezési Divízió

- A sport- és kulturális intézmények üzemeltetése
- Az önkormányzati rendezvények szervezése és lebonyolítása (majális, gyermeknap, Szeptemberi Kóstoló stb.).
- Rendezvények előkészítési feladatainak ellátása minden telephelyen.
- Városképvé című önkormányzati lap kiadása.
- TV18 nevű önkormányzati televízió működtetése.
- Bp18.hu önkormányzati portálon hírek szolgáltatása.
- Nyilvánosság tájékoztatása a társaság által menedzselt önkormányzati projektekről.
- Hirdetésszervezés.

Leánytársaságok

TH18 Létesítménygazdálkodási Kft.

- Társasházi közös képviseleti feladatok ellátása.
- Társasházi könyvelési feladatok ellátása.

Projekt18 Beruházó és Szolgáltató Kft.

- Az önkormányzati tulajdonú üzleti célú ingatlanok, telkek hasznosítása (a Vagyongazdálkodási Divízió szakmai irányításával).

Városgazda Utánpótlás Akadémia Nonprofit Kft.

- Az önkormányzati tulajdonú sport- és kulturális célú ingatlanok hasznosítása (a Vagyongazdálkodási Divízió szakmai irányításával).

Városrehabilitáció18 Zrt.

- Az EU-s és egyéb támogatási forrásokból megvalósuló önkormányzati fejlesztési projektek menedzselése (például a Havanna lakótelep integrált szociális rehabilitációja, Pestszentimre városközpont megújítása elnevezésű projektek).

A Városrehabilitáció18 Zrt. tevékenységi körét az 1.6. Az Önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere c. fejezet mutatja be részletesebben.

Mindezen felül 2015-től a Városgazda Zrt. működteti a pestszentimrei piacot, valamint az önkormányzati cég Intézmény-üzemeltetési Divíziója látja el a MÁV Zrt. kerületben található állomásépületeinek karbantartásáért és a környékük rendben tartását is.

Fővárosi önkormányzati hatáskörben biztosított településüzemeltetési szolgáltatások

Víziközmű-szolgáltatás

A kerület vízellátását a Fővárosi Önkormányzat többségi tulajdonában lévő Fővárosi Vízművek Zrt. végzi. A kerületben az ivóvízhasználat teljesszűően megoldott.

A kerületben keletkező szennyvíz csatornán keresztüli elvezetését és tisztítását a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. (FCSM Zrt.) végzi. A kerületben keletkező szennyvíz a Dél-Pesti Szennyvíztisztító Telepre kerül, ez alól kivétel Erzsébettelep és Bélatelep városrészek területei, melyek a kőbányai rendszeren keresztül a Ferencvárosi Szivattyútelep vízgyűjtő területéhez tartoznak. A „BKISZ” Projekt keretében megközelítőleg 90km elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna épült, így a közműves szennyvízelvezetés nagy részben megoldott a kerületben.

Az összegyűjtött szennyvíz gyűjtőpontokon keresztül kerül a csatornahálózatba, onnan pedig a tisztítóba.

Hulladékgazdálkodás

A kerületben keletkező hulladék elszállítását és kezelését a Fővárosi Önkormányzat cége, a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. végzi. Továbbá a kerületben működik az FKF Szemléletformáló és Újrahasználati Központja (1186 Besence u. 1/A).

Tömegközlekedés

A kerület helyi közlekedését a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. (BKK) bonyolítja le.

Távhőellátás

A kerületben a távhőellátás a lakossági fogyasztók esetében két lakótelep (Havanna-lakótelep és Lakatos-lakótelep) területén, nem lakossági fogyasztók esetében a két lakótelep mellett a Szent Lőrinc lakótelep, az Üllői út Mikszáth Kálmán utca és Regény utca közötti szakaszán van jelen A szolgáltatást a FŐTÁV Nonprofit Zrt. (FŐTÁV) biztosítja. A felhasznált energiát jelenleg a Pestszentlőrincen található, a Budapesti Erőmű Zrt.-hez tartozó Kispesti Erőmű és a FŐTÁV tulajdonában álló Lakatos úti Gázmotoros Kiserőmű termeli. Mindkét hőforrás nagyhatékonyságú kapcsolt energiatermelést végez.

Köztemető-fenntartás

A Lőrinci temető fenntartását a szintén fővárosi hatáskörbe tartozó Budapesti Temetkezési Intézet Nonprofit Zrt.látja el.

Kéményseprés

Jelenleg a főváros egész területén a FŐKÉTÜSZ Fővárosi Kéményseprőipari Nonprofit Kft. végzi a kéményseprő- ipari közszolgáltatást.

Közvilágítás

A XVIII. kerület közvilágítását a Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. (BDK) végzi.

OKOS VÁROS SZOLGÁLTATÁSOK

A 2017. március 20-i Magyar Közlönyben megjelent az 56/2017. (III. 20.) Korm. rendelet az egyes kormányrendeleteknek az „okos város”, „okos város módszertan” fogalom meghatározásával összefüggő módosításáról. A kormányrendelet megfogalmazásában „Az okos város olyan település vagy település csoport, amely természeti és épített környezetét, digitális infrastruktúráját, valamint a területén elérhető szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, lakosainak fokozott bevonásával fejleszti.”

Egységes és átfogó okos város program jelenleg nincs Budapesten (Smart Budapest – Budapest okosváros jövőképe hosszútávú célokat tartalmaz, Smart Budapest – Okosváros Keretstratégia pedig fő fejlesztési irányokat jelöl ki), kerületi szinten is csak a XIII.kerület rendelkezik saját dokumentummal), amelyhez igazodhatna a XVIII. kerület, a kerület nem rendelkezik saját okosváros koncepciót meghatározó dokumentummal.

A kerület okos város szolgáltatásokat befolyásoló tényezők, illetve elérhető szolgáltatások a teljesség igénye nélkül a következők:

- IKT szerepe a kerületben: Az információ és kommunikáció nemzetgazdasági ágban tevékenykedő vállalatok aránya a kerületben alacsonyabb a fővárosi átlagnál (kerület: 7,71%, főváros: 9,47%), de így is a hatodik leggyakoribb a nemzetgazdasági ágak szerint (lásd „A kerület gazdasága” c. fejezet).
- Internetelés: A kerületben a legtöbb internetszolgáltató kerületrésztől függően szolgáltatást nyújt.
- Fenntarthatóság: A kerület törekszik a fenntarthatóságra, a számos energiahatékonysági projekt mellett KLÍMABARÁT18 néven átfogó programot indított, valamint saját klímastratégiát készített. A lakosságot ezekbe a programokba interaktív programokon, online is bevonják.

- E-közigazgatás, egyéb szolgáltatási és intézményi okos platformok: Az elektronikus ügyintézéshez az Önkormányzati Hivatali Portál (ELÜGY) rendszerében van lehetőség, az Önkormányzat tájékoztatást ad az online intézhető ügyekről. A kerületi szakrendelő ellátásaira online azonban nem lehetséges időpontot foglalni. Az Önkormányzat és az önkormányzati cégek teljes digitalizációja a jövőre nézve javasolt cél.
- Okos közlekedés: Fővárosi szinten a BKK Futár szolgáltatásai elérhetők a kerületben.
- Wifi a Kossuth téren.

Emellett az Önkormányzat 2020. januárjában az Önkormányzatának életre hívta a kerület innovációval, vállalati együttműködéssel és technológiatranszferrel kapcsolatos feladatainak ellátására az Innovációs Központot (InnoK)¹⁸. Az InnoK célja, többek között, hogy hidat képezzen a kerület vezetése és a térségben jelenlévő gazdaság szereplői között. Feladata továbbá a hazai és nemzetközi befektetők térségbe vonzása, a térség foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése a korszerű ipari-logisztikai, technológiai és innovációs központok létrehozásának elősegítése, valamint a térség nemzetközi versenyképességéhez nélkülözhetetlen infrastrukturális- és humántőke fejlesztése, emellett a központ felel Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Régió Térség- és Gazdaságfejlesztési Klaszter működtetéséért is.

SWOT/ GAZDASÁG. GAZDÁLKODÁS ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS SZOLGÁLTATÁSOK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A népesség iskolázottsági értékei kedvezőek, jól képzett munkaerő áll a vállalkozások rendelkezésére ▪ A munkavállalók számára vonzó, élhető, zöld környezet, valamint jó minőségű sportinfrastruktúra ▪ A kerület közvetlen kapcsolattal rendelkezik hazai, és így közvetve európai gyorsforgalmi és úthálózattal, vasúthálózattal, a nemzetközi repülőtér jelenléte pedig unikális jelentőségű ▪ Stabil önkormányzati gazdálkodás ▪ Az Önkormányzat kiterjedt intézményhálózattal rendelkezik, amely jelentős (de korlátozottan forgalomképes) vagyont képvisel ▪ Kiszámítható és vállalkozásbarát helyi gazdaságpolitika ▪ A repülőtérhez kapcsolódó vállalatok jelentős adóbevételt biztosítanak ▪ Jó és aktív kapcsolat az Önkormányzat, a BKIK helyi szervezete és a gazdálkodó szervezetek között ▪ Számos gazdálkodási/üzemeltetési feladatot saját hatáskörben (Városgazda XVIII. Nonprofit Zrt.) végez el az Önkormányzat ▪ Az önkormányzati intézmények épületállománya számottevő arányban modernizálódott, energiahatékonyabbá vált ▪ Az Önkormányzat vezető partnerként vett és vesz részt több nemzetközi, tudáscserén alapuló partnerségi projektben ▪ A kerület a főváros egyik gazdasági és kereskedelmi kaputérsege a repülőtér jelenléte miatt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A vándorlási egyenleg negatív ▪ Nehézkes a belső közlekedés, a gazdasági területek elérését szolgáló infrastruktúra hiányos ▪ A repülőtér térségében lévő fejlesztésre alkalmas területek nem a kerületben található ▪ A repülőtéren kívül nincs jelentős húzóerőt képező vállalkozás ▪ A városszéli bevásárlóközpontok elszívó hatása érvényesül, a kiskereskedelmi övezet leértékelődik ▪ A repülőtér a kerület gazdasági életétől elkülönülten, szigetszerűen működik ▪ A repülőtér környéki környezet lepusztult ▪ Jogi akadályok a repülőtér térségi fejlesztése esetén ▪ A helyben történő munkavállalás lehetőségei korlátozottak ▪ A kerület lehetősége adózási szempontból erősen korlátozottak ▪ A helyből származó adóbevételek alacsony arányban realizálódnak a kerületben a fővárosi visszaosztási szabályrendszer miatt ▪ Az Önkormányzat bérletállományának egy része leromlott állapotú, nehezen hasznosítható

¹⁸ Önkormányzati adatszolgáltatás

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szervezett formában történő együttműködés a környező településekkel ▪ A Budapest Airport elmúlt évekbeli fejlesztései pozitívan befolyásolják a térségi ingatlanpiaci és gazdasági folyamatokat ▪ A környező települések fejlesztései a kerületi munkavállalók számára is versenyképes munkalehetőséget biztosítanak ▪ A helyi munkalehetőségek bővítése érdekében önkormányzati saját vállalkozások beindítása ▪ Ingatlanpiaci folyamatok javulása, a piaci árak normalizálódása ▪ A kerület arculatának fejlesztése, saját városmarketing programja tovagyrúzó jótékony hatást indukál ▪ A Gyömrői út/Ferihegyi repülőtérre vezető út struktúrája fejlesztésre kerül ▪ Gazdasági együttműködés jelentős egyetemi és egyéb kutatási intézményekkel, kutatóhelyekkel, egyes kulturális és oktatási szakmai szervezetekkel ▪ A zöld és fenntartható kerületi imázs további erősítése ▪ A megújuló energiák igénybevételének növelése (pl. a távhőellátás tekintetében geotermikus hőtermelő kapacitás igénybevétele) ▪ Okos költségmegosztók telepítése a távhővel ellátott lakásokba. ▪ A környezeti és gazdasági fenntarthatóság növelése ▪ Az Önkormányzat további nemzetközi partnerségi projekteken való részvétele, innovatív projektek generálása ▪ Kerületi okosváros koncepció kidolgozása a meglévő és bevált alkalmazások integrálásával ▪ Kerületi szakrendelők online foglalási rendszerének lefejlesztése, leletek és egyéb egészségügyi dokumentumok hozzáférhetősége, az egyes egészségügyi szolgáltatások elérési protokolljának ismertetése, az EESZT használatának támogatása, oktatása ▪ Kerékpár-megosztó szolgáltatások kiterjesztésének lehetőségei a kerületre ▪ Önkormányzati tulajdonban lévő üzleti célú ingatlanok felújítására vonatkozó koncepció kialakítása a bérlők bevonásával. ▪ Meglévő turisztikai attrakciókat összefogó, összehangoló kezdeményezés ▪ Szálláshely kapacitás bővítése, kiemelten a Repülőtér környéki területeken ▪ Digitális Önkormányzat létrehozása: önkormányzat és az önkormányzati cégek teljes digitalizációja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A Covid-19 vírus okozta járvány és pandémia gazdasági akadályokat gördít a kerületi fejlesztések elé, emellett negatív hatással van a kerületi vállalkozások életére is, valamint a Budapest Airport szerepkörét és jövőbeli fejlesztéseinek alakulását is jelentősen befolyásolja ▪ Az üzleti-, konferencia- és egészségturizmus infrastruktúra feltételeinek megteremtése továbbra is elmarad a külső tényezők hatására ▪ A Közép-magyarországi régióban felhasználható EU-s források mennyiségi tovább csökken ▪ A gazdaságélénkítés megtorpanása, lassulása (légi utas és teheráru forgalom esetén) ▪ A repülőtéri közúti és vasúti infrastruktúra kiépülésének ismételt elmaradása, késése ▪ Gyakran változó, nehezen kiszámítható jogi környezet miatt elmaradó beruházások ▪ A helyi vállalkozások versenyképessége középtávon sem javul ▪ Kötelezően emelkedő kerületi részvételi arány a fővárosi fenntartású közszolgáltatások finanszírozásában

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK A KERÜLETI GAZDASÁG, GAZDÁLKODÁS ÉS A TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK TERÜLETÉN

- A töredezett térszerkezet és a gyenge belső területi kohézió okozta problémák feloldása a belső közlekedési kapcsolatok javításával (a harántirányú eljutási lehetőségeket is javító alap hálózati infrastruktúra kialakítása), ill. a gazdasági területek elérését szolgáló infrastruktúra-elemek kiépítésével;
- A kerület gazdaságát megerősítendő új, húzóerőt képviselő vállalkozások megtelepedésének elősegítése a reptéri térség kiemelt vállalkozási övezetté fejlesztésével, valamint nemzetközi partnerségen alapulva gazdasági klaszter kiépítésének folytatása;
- Innováció-orientált vállalkozások megtelepedésének elősegítése;
- A kerületi mikro-, kis- és közepes vállalkozások támogatásának erősítése, a kerületi vállalkozói kedv növelése;
- Nagyobb szerep biztosítása a lokálpatriotizmusnak a kerület gazdaságának erősítésében;
- A repülőtér közelségéből adódó idegenforgalmi potenciál kihasználása az üzleti, konferencia- és egészségturizmus feltételeinek megteremtésével, a térségi önkormányzatok partnerségén alapulva;
- A repülőtér közelségéből adódó idegenforgalmi potenciál megtorpanása a Covid-19 vírus okozta pandémia külső befolyása miatt;
- A kerület hazai idegenforgalmi jelentőségének növelése a meglévő kerületi adottságokat kihasználva: egyedi attrakciók létrehozása tudatos brand-építéssel és városmarketing-tevékenységgel;
- A kerület arculatának javítása Pestszentlőrinc és Pestszentimre központjainak további fejlesztése, a „zöld és fenntartható kerület” imázs erősítése;
- A kiterjedt kerületi intézményhálózat és az önkormányzati közszolgáltatások erőforrásgazdaságosan, fenntartható módon történő fejlesztése, a „szolgáltató önkormányzat” imázs további erősítése;
- Az intézményi energetikai és egyéb fenntarthatósági célú felújítások folytatása, a megújuló energiaforrások alkalmazhatóságának figyelembevételével;
- A kerületi bérlakásprogram fejlesztése-kiterjesztése az önkormányzati bérlakásállomány minőségi javításával, ill. lehetőség szerinti bővítésével, a kerületi megújuló Lakáskonceptióval összeegyeztetve;
- A vagyongazdálkodási rendszer bevételtermelő képességének növelése az önkormányzati bérlakásállomány költségelví hasznosíthatóságának erősítésével.

1.8. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

A kerület legjellegzetesebb táji-morfológiai adottsága a Pesti-síkság benyúló beépítetlen területe, amelynek arculata látszólag alig tagolt, dél felé nyitott lapály. Felszínének nagy vonásait a Duna alakította ki, ennek köszönhetően figyelhető meg a térség Ny-K-i irányban emelkedő térszínű teraszos tagoltsága. A folyó hajdani tevékenységéről árulkodik a felszín közelében szinte mindenütt fellelhető folyóvízi (homok-kavics) üledék. Pestszentimre területén a felszíni futóhomok az uralkodó. A hordalékkúpokon helyenként szigethegyek maradtak fenn, a Szarvascsárda tér, Petőfi utca és Gilice tér vonalában. Néhány mélyfekvésű területen a talajvíz tavat, vagy lápos mocsaras területet alakított ki (Brenner János park tavainak környezete, Vajk utcai Balázs-tó).

A múlt században több kavicsbánya is működött a kerület területén (Pestszentlőrinci temető mellett, Péterhalmi út mellett, Ganz kertváros területén), valamint több téglagyárat is alapítottak a kerület egyes területein fellelhető pannon agyag kiaknázására, azonban a kavics és az agyag kitermelés mára már teljesen megszűnt.

TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET

A kerület nagyobb része tájtypusát tekintve települési (urbánus) táj, ennél fogva az emberi beavatkozás és az épített elemek vannak túlsúlyban. Nagyobb összefüggő beépítetlen térség a Halmierdő és a Bélatelepi erdő térsége, illetve a kerület dél-keleti része.

Az I. katonai felmérés (1763-1787) idején készült térképeken a kerület teljesen beépítetlen területként ábrázolt, területén legelők, gyepek és szántók terültek el, amelyeket erdőfoltok tarkítottak. A térképen már fellelhető az Üllői út, valamint a Nagykőrösi út nyomvonala.

A II. katonai felmérés (1806-1869) térképein a mai kerület jelentős része mezőgazdasági terület maradt, azonban már szerepel Szent Lőrinc települése, a Gloriett-kilátó (amely a II. világháború során elpusztult, de nevét ma is őrzi a szomszédságában létrejött településrész), a Lónyaytelep területén található Szalla-erdő és Szarvas csárda, a Péteri puszta (mai Kossuth Ferenc-telepen), és a Mayerffyak által létrehozott Ferihegyi major (mintagazdaság, szőlőfajta-gyűjteménnyel). A térképen jól látható, hogy a Budapest-Cegléd vasútvonal is kiépült, valamint az úthálózat is jelentős fejlődésen ment keresztül, megalapozva a kerület mai szerkezeti elemeit.

A XIX. század második felében a kerületen áthaladó vasútvonalak és a főváros közelsége megalapozta az intenzív fejlődést. Elindult a településrészek terjeszkedése. Szent Lőrincen (a mai kerületközpontban, a Gyöngyvirág utca környezetében) nyaralótelep alakult ki, a kor politikai és tudományos élet vezetőinek nyaralóival. A Cegléd-Szolnok vasútvonalon „Puszta Szent Lőrinc Nyaraló” néven 1875-ben vasútállomást létesítettek, mely megkönnyítette a terület elérhetőségét. Adottságai miatt számos ipari létesítmény jelent meg a területen: téglagyárak, kavicsbánya, majd több textilüzem, fémfeldolgozással, gépjármű összeszereléssel foglalkozó gyárak (Lipták-gyár, Kistext, Filtex, Orenstein, stb.). Az 1800-as évek végén a Pestszentimre szomszédságában lévő Cséry Lajos birtokon szemétfeldolgozó telepet alakítottak ki.

1950-ben Pestszentlőrincet és Pestszentimrét a főváros XVIII. kerületeként Budapesthez csatolták, melynek köszönhetően a terület jelentős fejlődésnek indult. Megkezdődött a polgári repülés a ferihegyi repülőtérén (Budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér), valamint egyre több park- és véderdő létesült. A '60-as évektől lakótelepek, valamint sportközpontok épültek, melyekhez nagyobb kiterjedésű zöldfelületek tartoznak. Jelenleg a kerület központi részeinek felújítása, fejlesztése zajlik, mely az épületek állagjavításán túl, funkcióbővítést és zöldfelületrendezést is magába foglal.

VÉDETT, VÉDENDŐTÁJI, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK

A kerületben található Halmierdő tájképvédelmi terület övezetében esik a *területrendezési tervek készítésén és alkalmazásánakkiegészítő szabályzásáról* szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 1/3.

melléklete értelmében. A TSZT 2021 4. *Zöldfelület-, táj- és természetvédelem* tervlapja szerint a Kossuth tér karakterében megőrzendő közpark, köztér, míg a Bókay-kert és a Pestszentlőrinci temető karakterében megőrzendő temető és jelentős zöldfelületű intézményterület.

A kerületet nem érinti Nemzeti Park terület, Tájvédelmi körzet, Ex lege védett érték, Országos ökológiai hálózat övezete. Nemzetközi, országos és helyi védett természeti érték nem található területén. Ökológiai, táji értéket képeznek a beépítetlen, összefüggő erdőterületek. Természeti értékek a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területén találhatóak, melyek az ott élő fokozottan védett állatok (ürge populáció), valamint más védett növény- és állatfajok élőhelyei. A védett és fokozottan védett fajok főként az I. futópálya környékén összpontosulnak.

TÁJHASZNÁLATI KONFLIKTUSOK ÉS PROBLÉMÁK

A kerület területén több egykori bányaterület, hulladéklerakó megtalálható, melyek rekultivációja, rehabilitációja még nem történt meg, vagy éppen folyamatban van. E területek tájsebként jelennek meg a kerület szerkezetében, melyek területhasználati, környezetvédelmi, táj- és településesztétikai konfliktust okoznak.

1.9. A ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

A zöldfelületi rendszer a település sajátos felépítésű, biológiai folyamatokkal és ökológiai törvényszerűségekkel jellemezhető alrendszere. A növényzettel borított zöldfelületeken túl biológiailag aktívnak számítanak a vízfelületek is. A településszerkezetet átszövő, tagoló városi szabadterek rendszere foglalja magába a területi és lineáris zöldfelületi elemeket. Ez a hálózat különböző jellegű és funkciójú, változatos zöldfelületi elemekből épül fel. A zöldfelületi elemek tipologizálhatók kiterjedésük, eltérő ökológiai jellemzőik és rekreációs használatuk alapján.

Elhelyezkedéséből és beépítési jellegéből adódóan a kerületben összvárosi szinthez viszonyítva kedvező a zöld- és erdőterületek aránya. A kerület területének kb. 17,4 %-a tartozik zöldterület, vagy erdőterület övezetbe.

SZERKEZETI, KONDICIONÁLÓSZEMPONTBÓL LÉNYEGES, VALAMINT A ZÖLDFELÜLETI KARAKTERT MEGHATÁROZÓELEMÉK

Rekreációs szempontból a közparkok, közkertek a meghatározóak, ezek alkotják a mozaikos elrendezésű zöldhálózatot, amelynek elemei korlátlan közhasználatúak. A közhasználat elől elzárt, vagy korlátozott közhasználatú területek zöldfelülete szintén fontos strukturális alkotórész.

A zöldfelületi rendszer legjelentősebb elemei:

- Kossuth Lajos tér
- Hargita tér
- Hősök tere
- Balázs-tó és környezete
- Bókay-kert
- lakótelepi zöldfelületek (Lakatos lakótelep zöldfelülete)
- Pestszentlőrinci temető
- egybefüggő erdőterületek Bélatelepi erdő (repülőtértől észak-nyugatra), Halmierdő
- magas zöldfelületi arányú kertvárosias lakóterületek (Lónyaytelep, Ganzkertváros, Szent Imre-kertváros)

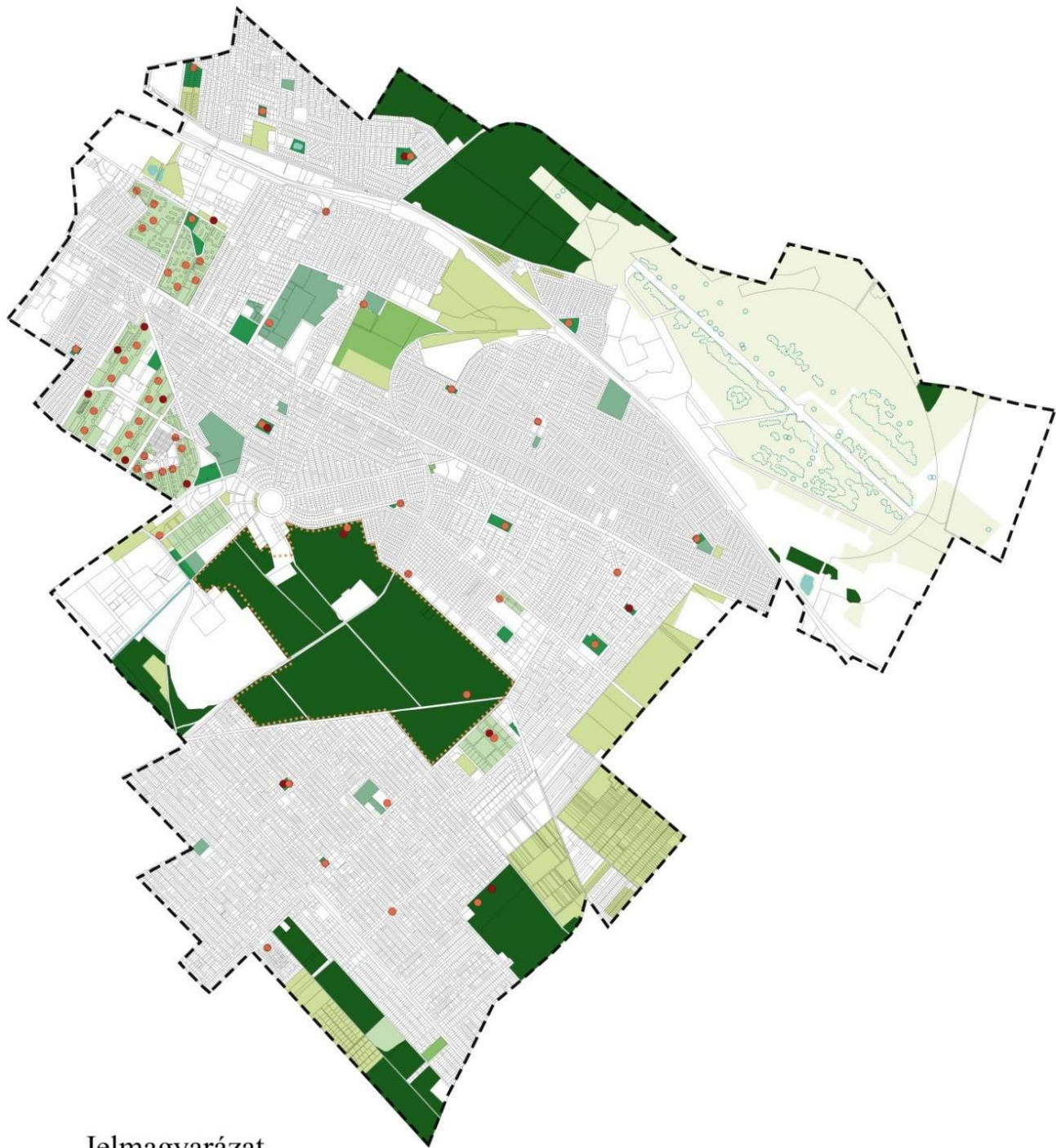
A zöldfelületi rendszer felépítését tekintve mozaikos elrendezésű, ahol az egyes elemek a pestszentlőrinci részen viszonylag területarányosan, Pestszentimrén egyenlőtlenül helyezkednek el. A mozaikos rendszerben megjelennek nagyobb összefüggő elemek, mint pl. a Halmierdő.

A kerület zöldfelületi rendszerének fontos elemei az erdőterületek, melyek nem csak esztétikailag, hanem rekreációs és klimatikus szempontból is kiemelkedő szereppel bírnak. Pestszentlőrinc-Pestszentimre több mint 450 hektár erdőterülettel rendelkezik, így a főváros harmadik legnagyobb erdőterülettel rendelkező kerülete. Az erdők fenntartását a Pilisi Parkerdő Zrt. Budapesti erdésze végzi. Nagyobb összefüggő erdőterületek a Bélatelepi erdő (Bélatelep és Ferihegy határán), a Halmierdő, valamint Erdőskert és Belsőmajor erdei.

Az erdők falállományát főleg akácok alkotja, de megjelenik az erdei és fekete fenyő, a cser és a kocsányos tölgy is. A növényállomány jelentős része elöregedett. Az elmúlt években fontos cél volt a kerületi erdőterületek rekreációs fejlesztése, és a közjóléti funkció erősítése, így több fejlesztés is megtörtént a Halmierdő (futókör, tűzrakó hely, sétaút, stb.), a Bélatelepi erdő (vadmegfigyelő, madártanösvény) és a Kapocs utcai erdő (erdei osztályterem) területén is.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre beépítési karakterét a kertvárosias területek adják, melyek a beépítési mutatók emelkedése mellett is magas zöldfelületi aránnyal rendelkeznek, hozzájárulva a kerület kondicionáló hatásaihoz és vizuális értékéhez. A kerület kiemelt jelentőségű parkja a Kossuth tér, ahol több szobor és emlékmű is található. Jelentős az egynyári és évelő virágágyak nagysága, a rózságyak, ápolt cserjék, fák száma. További fontosabb közkert, közpark a kerületben a Hősök tere, a Hargita tér, a Barcika tér, a Tátrafüred tér, a Martinovics tér, a Kandó tér, valamint a Gödör tér (Bókay-Gödör), melyek egy része az utóbbi pár évben került felújításra.

A közcélú zöldfelületek zömét a lakótelepi zöldfelületek alkotják. Nagyobb részük a pestszentlőrinci részen található. Legjelentősebb közülük a Lakatos úti lakótelep, beállt dús növényzettel. Hasonló zöldfelületi adottságokkal rendelkezik a Szent Lőrinc-lakótelep. E két lakótelep parkterületei koruknál és kialakításuknál fogva az elültetett növények változatossága és fajtagazdagsága miatt fővárosi szinten is kiemelkedő látványt biztosítanak. A fiatalabb lakótelepek (Gloriett, Alacsikai úti) esetében a zöldfelületek aránya szintén kedvező, de növényzetük még nem kellően beállt.

Jelmagyarázat

	Erdőterületek		Jellemzően gyepszinttel borított, beépítetlen terület
	Zöldterület (közkert/közpark /fásított köztér)		A Budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér zöldfelületei
	Jelentős zöldfelülettel bíró intézményterület/sportterület		Játszóter / Sporttér
	Temetők területe		Vízfelületek
	Teleszerű beépítés és közhasználatú zöldfelületei		Tájképvédelmi terület övezete
			Védett és fokozottan védett fajok

79. ábra: A kerület zöldfelületi elemei, játszótere, sporttere

Jelentős zöldfelülettel rendelkeznek a kerületben a temetők területei, a sportpályák, sportcsarnokok, valamint az egyes intézmények, templomok környezete. A Pestszentlőrinci temető 20 hektáros területén az idős növényzet és a szép fasorok a kerület zöldfelületi rendszerének fontos elemei. A kerület meghatározó intézményparkja a Bókay-kert egy 16 hektáros, többfunkciós, közparkként használt intézménykert, több játszótérrel, sportpályával, uszodával, nyáron kertmozival. Mellette önálló ingatlanként jelenik meg a közel 5000m² kiterjedésű Herrich-Kiss villa természeti örökséget bemutató, még fejlesztés alatt álló kertje és a szomszédos Turul park.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre zöldfelületi karakterét a fentiek felül a még beépítetlen, ám gyeppel, vagy kétszintű növényállománnyal borított területek jelenléte is meghatározza. Ezek a kerület keleti határán, valamint a Budapest-Cegléd-Szolnok vasútvonal mentén sűrűsödnek. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér is jelentős gyepszintű zöldfelülettel rendelkezik.

A kerületben számos játszótér és közterületi bekerített sportpálya megtalálható, melyek főként a Havanna-lakótelepen és a Lakatos-telepen összpontosulnak. Az elmúlt évben több játszótér került felújításra (Alacskai, Kandó téri, Hősök tere, Búvár Kund téri, Barcika téri, Lakatos utca – Nefelejcs utca sarkán lévő, Havanna utca 54-62. számú épület melletti, Thököly úti, Csontváry utcai, Teleki utcai – Közlekedési park). Ezenfelül erdei játszóeszközök kerültek kihelyezésre a Halmierdőbe, valamint közterületi sportpálya és felnőtt játszótér felújítások is történtek.

A kerületben a fasori állomány vegyes, egységes, azonos korú és fajú fából álló fasor nagyon kevés van (Rudawszky utca fiatal korai juhar fasora). Kiemelkedő a kertvárosias lakóterületek – különösen az egykori tisztviselőtelepek – útsorfáinak faállománya. Szerkezeti jelentőségű, településképvédelmi szempontból jelentős fasorok a kerületben az Üllői út, a Ferihegyi repülőtérre vezető út, a Királyhágó utca, a Nemes utca, a Városház utca, a Thököly út, a Cziffra György út és a Margó Tivadar utca fasorai. A kerületben a fasorok és parkok fenntartását a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi.

A kerületben egyetlen közösségi kert található, melyet 2014 óta az Agora Lokálpatrióta Egyesület működtet.

A kerület kondicionáló hatású elemei szempontjából fontos megemlíteni az itt található vízfelületeket. Fontos rekreációs helyszín a Balázs-tó és környéke, valamint a Brenner János park – melynek rehabilitációja nemrég fejeződött be – a Büdi-tóval.

ZÖLDFELÜLETI ELLÁTOTTSÁG ÉRTÉKELÉSE

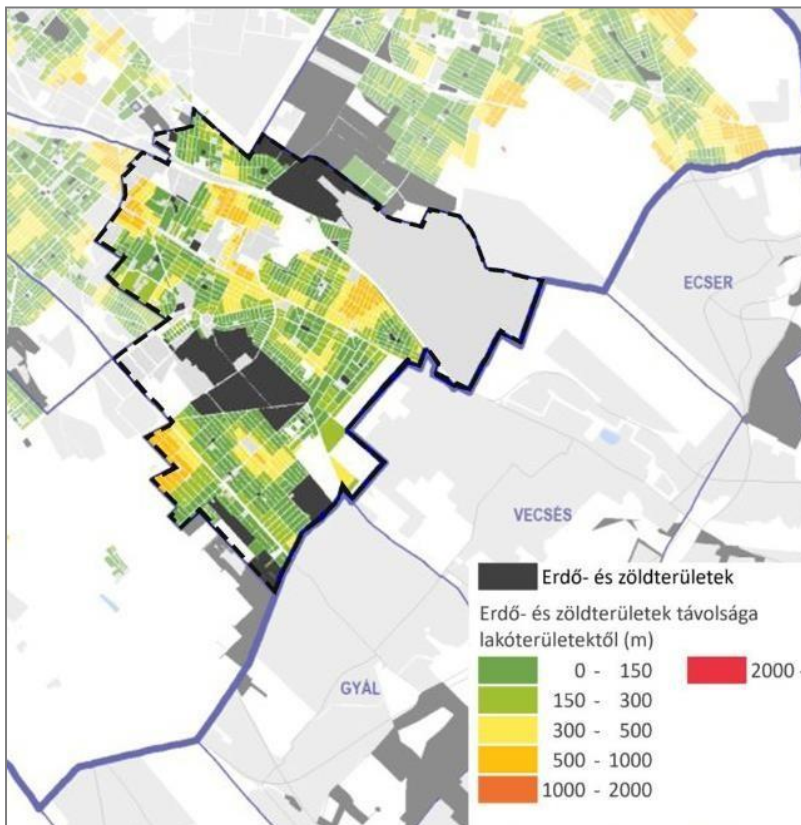
A zöldfelületi ellátottságot meghatározza egyrészt a közkertek, közparkok és a közösség által használható erdőterületek nagysága és térbeli elhelyezkedése, másrészt a településen található zöldfelületek intenzitás-értéke.

Közkertek, közparkok és erdőterületek

A település zöldterületi ellátottsága a közösség által igénybe vehető zöldfelületek nagyságától (funkcionális kínálatától), illetve ezek térbeli elhelyezkedésétől függ. A közösségi zöldfelületek típusonként eltérő funkcionális és rekreációs szereppel, valamint eltérő vonzáskörzettel bírnak. A mozaikosan elhelyezkedő kisebb közkertek a napközbeni rekreációt biztosítják, a komplexebb funkcióval rendelkező parkok az egész napos rekreációban játszanak szerepet. A vonzáskörzet mérete, kiterjedése a zöldfelület funkciójától, a környező lakóterületek elhelyezkedésétől, valamint a korlátozó

tényezők lététől és elhelyezkedésétől függ. A településszerkezetből fakadóan az egyes városrészek zöldfelületi ellátottságát más-más típusú zöldfelületek biztosítják.

A zöldterületek és erdők távolsága alapján a kerületi lakóterületek nagyobb hányada jól ellátott, a köztertek, parkok megközelítési távolsága kedvező. A lakóterületek nagy részén 0-300 méter közötti a legközelebbi erdő és zöldterület elérési távolsága. Hiányosságok a kerületben az Üllői út menti területeken (Rendessytelep, Liptáktelep, Lónyaytelep, Miklóstelep), Szemeretelepen és a Kossuth Ferenc-telepen jelentkeznek leginkább, ahol a legközelebbi zöldterület akár 0,5-1 kilométerre is lehet.

80. ábra: Erdő és zöldterületek lakóterületektől való távolsága (Forrás: TSZT felülvizsgálat 239.o.)

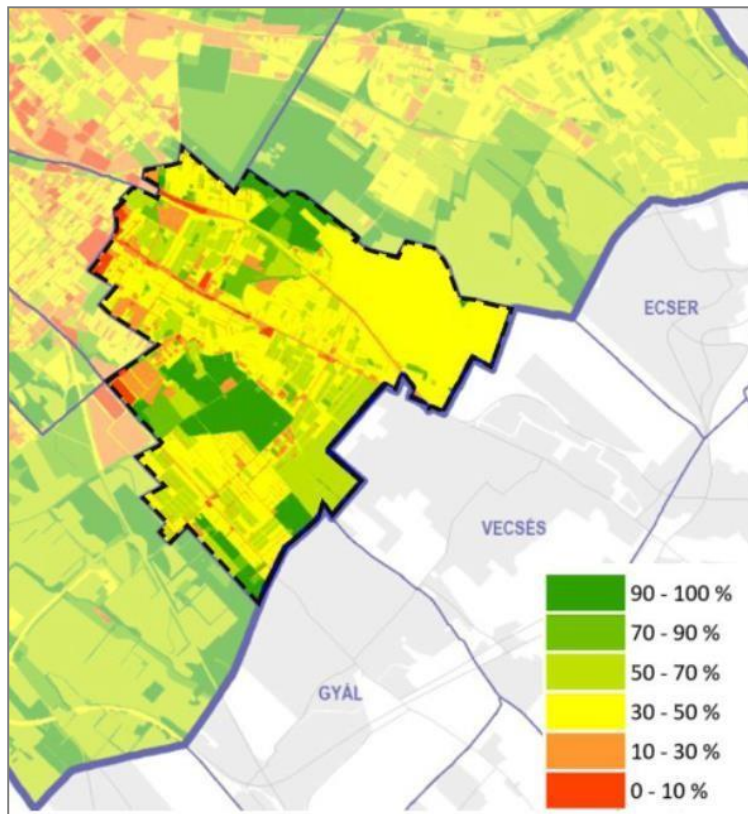
A zöldfelületi-zöldterületi ellátottságot a kiszorgálandó lakosság száma is nagymértékben alakítja. Az 1 főre jutó zöldterületek nagysága a zöldterületek (köztertek, közparkok) összesített területe összevetve a kerület lakosságával. A TeIR adatai szerint az egy lakosra jutó zöldterületek nagysága 2018-ban 9,7 m² volt, mely érték a hazai és fővárosi viszonylatban alacsonynak mondható. Az értéken jelentősen javítanak a kerületben található egyes lakótelepek (Lakatos úti, Szent Lőrinc, Alacskai úti, Havanna) közhasználatú zöldfelületei.

A köztertek, közparkok állapota összességében jónak mondható. Az utcabútorok egy része "eredeti", az 1960-as, 1970-es évekbeli; a

játszószerek felmérése, a balesetveszélyesek elbontása közelmúltban megtörtént. Az utóbbi években korszerű játszóterek, közterületi sportpályák épültek, illetve pályázati pénz bevonásával a parkok nagy része felújításra, átépítésre került.

A kerületben található erdőterületek elhelyezkedésük miatt korlátozott mértékben játszanak szerepet a zöldfelületi ellátottság alakításában, főként a környékbeli lakosság igényeit szolgálják. Tényleges rekreációs funkciót egyedül a Halmierdő tölt be. 2017-ben itt több fejlesztés is megtörtént, melyek az erdei berendezési tárgyak, játszóterek, futópályák, tornapályák, információs táblák és tűzrakó helyek felújítására és karbantartására terjedtek ki.

Zöldfelületi intenzitás

81. ábra: Budapest zöldfelületi intenzitása 2015 (Forrás: TSZT felülvizsgálat 240.o., adatforrás: Greenscope Kft.)

A zöldfelületi intenzitás másik meghatározó indikátora a zöldfelületi ellátottságnak, és ezáltal a települések élhetőségének. A zöldfelületek közvetten, illetve közvetlenül hatással vannak a városklímára, közvetett módon pedig az élővilágra és az emberre is. A Zöldfelület Intenzitás érték (ZFI) a zöldfelület intenzitását jellemző %-os érték, mely az adott területre eső zöldfelületek arányát és borítottság minőségét fejezi ki. Az érték nagysága nem egyezik a zöldfelületek tényleges nagyságával. (Pl. egy zárt lomkorona szint alatt lévő szilárd burkolat nem érzékelhető a felvételeken.)

Az ábrán kirajzolódnak az alacsony zöldfelületi intenzitású területek (pl. Üllői út, Gyömrői út, nyugati gazdasági területek), roncsolt barnamezős

területek, illetve a magas aktivitás értékű, ökológiai szempontból is értékes területek, mint a Halmierdő, Bélatelepi erdő, illetve a nagy zöldfelületi arányú lakóterületek, vagy a Lőrinci temető.

A ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ÉRTÉKEI

Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselőtestületének a településkép védelméről szóló 22/2017. (IX.12.) önkormányzati rendelete alapján a következő védett természeti, zöldfelületi értékek találhatók a kerületben:

Településképi szempontból meghatározó zöldfelületek, zöldfelületi elemek:

- Kossuth Lajos tér (legkorábbi kertépítészeti kialakítása Rerrich Béla tervei alapján 1929-ből)
- Hargita tér
- Hősök tere
- Lakatos lakótelep zöldfelületei
- Balázs-tó és környezete
- Bókay-kert
- Pestszentlőrinci temető
- Királyhágó utcai fasor
- Japánakác a Vörösmarty Mihály Ének-zenei, Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium udvarán.

Ezenfelül kiemelendő a növényállomány feltételezett értéke és összetettsége szempontjából a Lónyaytelep egykori villáinak töredék kertjei esetében.

A zöldfelületi rendszer javasolt értékei

A kerület készítés alatt álló Települési Örökségvédelmi Hatástanulmányában (TÖH) további településképi szempontból meghatározó és védelemre javasolt zöldfelületi elemeket jelöl ki, melyek értékükkel hozzájárulnak a település karakteréhez, esztétikai, táji és zöldfelületi értékéhez.

Javasolt településképi szempontból meghatározó zöldfelületek, zöldfelületi elemek az alábbi parkok és közterületek:

- Brenner János park, 152646/1 hrsz.
- Barcika tér, (146620) hrsz.
- Martinovics tér, (154135/1) hrsz.

Védett táj- és kertépítészeti alkotás és egyedi tájérték meghatározás – a hatályos jogszabályok alapján – kerttörténeti tudományos dokumentáció alapján lehetséges. A kerület ezenfelül helyi védelemre javasolja az alábbi fákat:

	Fafajta	Cím	Hrsz.	GPS koordináta (3-5 m pontossággal)	Kor (év)
1.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 5.	155415	47.44575001404114, 19.180527071924377	85
2.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 7.	155414	47.445711136782904, 19.18055139460875	85
3.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 5.	155415	47.44589525208713, 19.180161133200407	85
4.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 7.	155414	47.44594150755457, 19.180021658340742	55
5.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 7.	155414	47.44598866995006, 19.17996533195511	70
6.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 7.	155414	47.44597415844827, 19.18008334914406	60
7.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 28/b.	155226	47.44906984031495, 19.18192447971369	90
8.	Nyugati osterfa	Gyöngyvirág u. 28/b.	155226	47.4492555795344, 19.18214157005523	100
9.	Nyugati osterfa	Gyöngyvirág u. 28/b.	155226	47.4492555795344, 19.18214157005523	100
10.	Nyugati osterfa	Gyöngyvirág u. 28/b.	155226	47.449346270696914, 19.181988684149495	100
11.	Nyugati osterfa	Gyöngyvirág u. 28/b.	155226	47.44936268487504, 19.181244263994	80
12.	Korai juhar	Gyöngyvirág u. 28/b.	155226	47.44920488220082, 19.18099750077772	85
13.	Korai juhar	Gyöngyvirág u. 28/b.	155226	47.44886376363668, 19.181222877410402	100
14.	Japán akác	Gyöngyvirág u. 28/b.	155226	47.44950041705421, 19.18175663695058	100
15.	Nyugati osterfa	Gyöngyvirág u. 29.	155334	47.44924466831768, 19.182639083733825	100
16.	Nyugati osterfa	Gyöngyvirág u. 39-41.	154654	47.450851756342246, 19.184704420549476	85
17.	Nyugati osterfa	Gyöngyvirág u. 39-41.	154654	47.45082999110053, 19.184398648738004	85
18.	Fekete fenyő	Gyöngyvirág u. 39-41.	154654	47.45125185665091, 19.184444884064114	80
19.	Magas kőris	Gyöngyvirág u. 39-41.	154654	47.45104401558615, 19.18414920331286	100+
20.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 39-41.	154654	47.45067417219057, 19.185131529556934	100+
21.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 39-41.	154654	47.45091686444785, 19.184095226190408	80
22.	Kocsányos tölgy	Csörötnek u. 15/a.	154615	47.45125164934086, 19.183537219457925	100
23.	Kocsányos tölgy	Csörötnek u. 15/a.	154615	47.45131422388479, 19.18332264274812	120
24.	Kocsányos tölgy	Csörötnek u. 15/b.	154615	47.45141007368549, 19.18361059533722	100
25.	Kocsányos tölgy	Csörötnek u. 15/b.	154615	47.451583565640355, 19.18331593722544	160
26.	Kocsányos tölgy	Szil u. 7.	154609	47.45222109299433, 19.184168879687988	90
27.	Kocsányos tölgy	Szil u. 7.	154609	47.452269156619735, 19.184331153324774	90
28.	Kocsányos tölgy (ikertörzs)	Eötvös park	(155331)	47.452269156619735, 19.184331153324774	85
29.	Kocsányos tölgy	Eötvös park	(155331)	47.452269156619735, 19.184331153324774	35
30.	Kocsányos tölgy	Eötvös park	(155331)	47.448589505515834, 19.180439032729335	50
31.	Kocsányos tölgy	Eötvös park	(155331)	47.452269156619735, 19.184331153324774	50
32.	Kocsányos tölgy	Eötvös park	(155331)	47.452269156619735, 19.184331153324774	50
33.	Japánakác	Vörösmarty u. 64.	151211	47.44110099110257, 19.16431370221138	110
34.	Magas kőris	Teleki u. 110. előtt	(154567)	47.4535328749411, 19.183155489732815	90
35.	Kocsányos tölgy	Gyöngyvirág u. 18.	155304	47.446083029977295, 19.179616912347985	90
36-90.	55 db fa (28 db vadgesztenye, 15 db ezüst hárs, 12 db kislevelű hárs)	Teleki utcai fasor (Teleki u. 27-64/b.)	(155218)		30-95

23. táblázat: Helyi védelemre javasolt fák (Forrás: Önkormányzat adatbázisa, TÖH)

SWOT/ TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, ZÖLDFELÜLETI RENDSZER

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az összefüggő erdőterületek ökológiai, táji értéket képeznek; ▪ Erdőterületek és egyéb kondicionáló zöldfelületek aránya budapesti viszonylatban kedvező; ▪ Területarányosan elhelyezkedő közterek, közparkok Pestszentlőrinci kerületrészen; ▪ Jelentős zöldfelülettel rendelkező, nagy lakósűrűségű területek (Lakatos úti és Szent Lőrinc-lakótelep); ▪ Jelentős zöldfelülettel rendelkező kertvárosias területek, a Lónyaytelep egykori erdőinek kertekben megmaradt 200 éves tölgyfái; ▪ Jelentős mennyiségű végbement játszótér és közterületi sporttér felújítás; ▪ Meglévő természeti értékek (tájképvédelmi terület övezete: Halmierdő, egyéb védett állat- és növényfajok: repülőtér területe). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kevés közhasználatú zöldfelület a lakótelepeken kívül; ▪ Egykori bányák és hulladéklerakó (Cséry-telep) területe rekultiválatlan tájseb; ▪ Az erdőterületek elérése, használata, a közbiztonság, alacsony; ▪ Az erdők növényállománya elöregedett; ▪ Kertvárosias területeken kevés közcélú zöldfelület; ▪ Alacsony zöldfelületi intenzitású, roncsolt felületű barnamezős területek jelenléte; ▪ Főútvonalak menti parkolás és a légvezetékek jelenleg akadályozzák a fasorok telepítését.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Erdőgazdálkodást támogató források bevonásával új erdők telepítése; ▪ Magánszektor bevonása közcélú fejlesztésre – például barnamezős területek rehabilitációja során alternatív zöldfelületi megoldások alkalmazása, új zöldfelületek kialakítása; ▪ Alternatív zöldterületek, pl. közösségi keretek létesítése; ▪ Szabadtéri rekreációs, sportterületek iránti társadalmi igény, valamint az egészséges lakókörnyezet iránti igény növekedése, az egészségtudatosság, öngondoskodás előtérbe helyezése; ▪ A főútvonalak mentén fasorok telepítésével a városkarakter minőségileg javítható lehet; ▪ Az erdőterületet kezelő Pilisi Parkerdő Zrt. részéről nyitottság, a tárgyalások megkezdése a közjóléti erdő funkció erősítéséről; ▪ Meglévő erdő elérésének, használatának javítása, közjóléti funkció erősíthető a kezelővel együttműködve. ▪ A kerület meglévő zöldterületeinek fejlesztése által a társadalmi érintkezések tereinek, a közbiztonságnak és a település esztétikai értékének javítása; ▪ A készülő KÉSZ eszközeivel a városi zöldfelületek növelése alternatív, épülethez kötött zöldfelületek létesítésének ösztönzésével; ▪ Településrendezési szerződésekben zöld- és fenntarthatóság központú feltételek érvényre juttatása. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zöldmezős beruházások előtérbe kerülése miatt beépítésre szánt területek terjeszkedése; ▪ Barnamezős területek átalakítása, rehabilitációja a finanszírozás hiánya és az agglomerációban rendelkezésre álló zöldmezős területkínálat miatt elmarad; ▪ Az erdőterületek csökkenése a beépítésre szánt területek javára; ▪ A lakóutcák menti zöldfelületek parkolási célú burkolása, a „mikro-zöldfelületek” megszűnése.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Beépítésre nem szánt területek megőrzése, természetvédelmi érdekek érvényre juttatása.
- Barnamezős területeken zöldfelületek létesítése, növelése (Nefelejcs utcai egykori hulladéklerakó rehabilitációja, Cséry-telep rekultivációja stb.);

- A zöldfelületi, környezetrendezési szempontok hatékonyabb érvényesítése a gazdasági visszaesés ellenére: a gazdasági válság miatt a zöldfelületi, környezetrendezési fejlesztések (néhány kivételtől eltekintve) hátrányba kerültek az egyéb, fontosabbnak ítélt, vagy elkerülhetetlenül szükséges beavatkozások mellett.
- A KÉSZ-ben érvényesíthető ösztönzőrendszer megfelelő kidolgozása, a közterületi parkolás engedélyezési gyakorlatának felülvizsgálata.
- Az erdők használatához biztonságos megközelítés és használati infrastruktúra kiépítése, az erdők parkerdősítése.
- Az újonnan beépülő lakóterületeken a kertvárosias, magas zöldfelületi aránnyal rendelkező telkek preferálása és megőrzése.
- Zöldfelületek kataszteri felmérése, értékelése és hosszútávú fenntartási program kialakítása.
- Az elavult, alulhasznosított zöldfelületek, parkok hasznosítása és fejlesztése.
- Fasorok telepítése, útmenti zöldsávok rendezése.
 - Fasorültetési akciók szervezése szakszerű szakmai irányítás alatt a civil kezdeményezők és a lakosság bevonásával.

1.10. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

A TELEPÜLÉSSZERKEZET TÖRTÉNETI KIALAKULÁSA

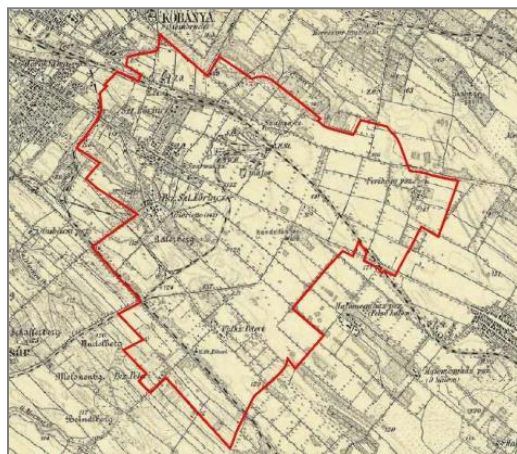
Budapest XVIII. kerülete két korábban önálló település, Pestszentlőrinc és Pestszentimre összevonásával, és a fővároshoz csatolásával alakult ki. Pestszentlőrinc – Pestszentimre területe már a honfoglalás idején lakott volt, legkorábbi ránk maradt írásos említése XIV. századi oklevelekben található. A terület a török hódoltság idején teljesen elnéptelenedett. Szentlőrincre a török vész után az 1800-as évektől települtek be, nagyrészt Mayerffy Xavér Ferenc, Ferihegy névadója fejlesztéseinek köszönhetően. Mintagazdasággá fejlesztette a majort, a nevét viselő Ferihegyen, a mai repülőtér helyén szőlőfajta-gyűjteményt létesített.

A mai település története a XVIII. században kezdődik, amikor Szent Lőrinc és Péteri puszta I. Grassalkovich Antal tulajdonába került, így része lett a Gödöllő központú több ezer holdas birtoknak. Szentlőrinc pusztán majorsági központot alakítottak ki. Az épületegyüttesből ma már csak az 1761 körül épített SzentLőrinc (Grassalkovich) kápolna látható.

A XIX. század második felében jöttek létre itt önálló települések, Szentlőrinc puszta, Kispest, Péteri puszta pedig Soroksár része volt. A főváros közelsége és a négy vasútvonal alapozta meg az intenzív fejlődést. A puszták ekkor már több birtokos kezén voltak, megindultak a házhely parcellázások. Míg Lőrincen a maitelepülés alakuló központjában, a Gyöngyvirág utca mentén a társadalmi elithez tartozó politikusok és tudósok nyaralói épültek, a mai Imrét a szegényebb társadalmi réteg lakta. 1875-ben a Cegléd-Szolnok vasútvonalon "Puszta Szent Lőrinc Nyaraló" vasútállomást létesítettek, amely által könnyen megközelíthetővé vált az új település. Megindult az iparosodás: téglagyár és kavicsbánya épült, később többek között hordógyár és textilüzem. A mai Pestszentlőrinc gyorsan fejlődött, az Üllői úton közlekedő személy- és teherszállításra is alkalmas keskenyvágányú vasutat 1900-ban villamosították. 1910-re Szentlőrinc önálló nagyközség lett.

Ebben az időben Péteri pusztán tulajdonosai elsősorban mezőgazdasági termelést folytattak, a főváros ellátására. Itt is házhely parcellázásba kezdtek a századfordulón, ide elsősorban szegényebb családok költöztek. A Soroksárhoz tartozó település 1904-től viselte a Soroksárpéteri nevet.

82: ábra: A kerület az első (fent), a második (középen) és a harmadik (alul) katonai felmérésen

1936-ban Pestszentlőrinc megyei város lett, míg Soroksárpéteri 1930-31-ben Pestszentimre néven vált önálló nagyközséggé. A második világháború végén a fejlődés megrekedt. Pestszentlőrinc lakóinak egy részét, Pestszentimre teljes lakosságát kitelepítették 1944 végén.

Az újjáépítést követően Pestszentlőrincet és Pestszentimrét a főváros XVIII. kerületeként 1950-ben Budapesthez csatolták. Bár a kerület egészére a földszintes, családi házak jellemzőek, az 1960-as évektől megkezdődött a lakótelep építés: a Lakatos- és Szentlőrinc-telep sokat javított a főváros lakáshelyzetén. Az egykori téglagyár területén rendelő, könyvtár és sportcsarnok épült. A földszintes Állami lakótelep helyén pedig tízemeletes panelházak épültek, és létrejött a Havanna-lakótelep.

A kerület mai településszerkezete a lakótelepektől eltekintve nagyban követi a XIX. század végén történt parcellázás szabályosan megrajzolt rendszerét. A jellemző vonalvezetésű utcahálózat, a mesterségesen kialakított telekkiosztás kisebb változtatásokkal (telekmegosztás) megmaradt, a mai telekosztási rendszerben felismerhető az eredeti hálózat.

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSMAG

A kerületnek igazán kialakult városrésze, amely egyben a település központja is lenne, nincsen. Mindkét kerületrészen megindult a részközpont kialakítása. Pestszentimrének a vasútállomás környékén a Nemes, Csokonai és a Vezér utca környékén, de többségében az 1930-as években kialakult parcellázás és a beépítés karakteres formái megmaradtak. Pestszentlőrinc városrész központja nem a vasútállomás, hanem az Üllői út – Teleki utca – Gyöngyvirág utca – Szarvas csárda tér mentén van kialakulóban, de már nem a hagyományos telekstruktúráknak megfelelően, hanem inkább a régi telekosztások összevonásával, lakótelepek építésével.

A kerületre jellemző, hogy az egyes telepek/lakótelepek saját központi szerepkörű területekkel rendelkeznek, ezért a város szerkezete mozaikos, több alközponttal. Pestszentlőrincen a lakótelepi öv peremén egyfajta kereskedelmi központ is létrejött. Az elmúlt években pályázati támogatásokkal egyre több lakótelepi ház és középület újul meg, válik korszerűbbé. A városközpontok fejlesztése 2010 óta folyamatosan zajlik, mely nem csak az épületállomány fejlesztését és funkciógazdagság megteremtését, hanem közterek, zöldfelületek alkalmassá tételét is jelenti.

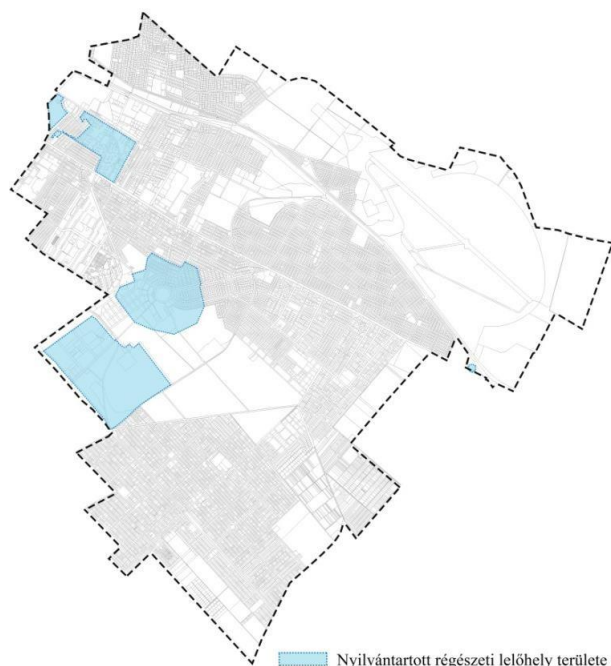
Az egész kerület vonatkozásában megállapítható, hogy a városrész tudatos parcellázás következtében alakult ki, és ennek a tudatosságnak a jegyeit ma is őrzi.

AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI

A XVIII. kerületben világörökségi és világörökségi várományos terület, nemzeti emlékhely, történelmi emlékhely, kiemelt nemzeti emlékhely és történelmi kert, temető nem található.

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A régészeti örökség nyilvántartását és feltárását a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71. § (1) bekezdése szerint „a hatóság” végzi. 2019. március 1-jétől a régészettel és a régészeti lelőhelyekkel kapcsolatos ügyekben a Miniszterelnökség Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkárságának Régészeti Főosztálya vált felelőssé.

83. ábra: Régészeti területek a kerületben

A mai XVIII. kerület, Pestszentimre-Pestszentlőrinc története csak a késő újkorban kezdődik, így kívül esik a 2001. évi LXIV. törvényben a régészet tárgykörébe utalt 1711-es korszakhatáron. A kerület területének korábbi történetét a XIV. századtól kezdve rendelkezésünkre álló írásos adatok mellett alapvetően a régészeti emlékek alapján lehet felvázolni. A kerület területén ismertté vált – nyilvántartott – régészeti lelőhelyek mind leletbejelentések, leletmentések alapján váltak ismertté – főleg a lakótelepek, gazdasági területek környezetében. A kerület területén ismert régészeti lelőhelyek listáját a Településképi Örökségvédelmi Hatástanulmány (68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet alapján) tartalmazza.

A kerületben összefüggő régészeti terület nincs, azonban kisebb, egymást részben átfedő szórványos lelőhelyek (14 db) megtalálhatók a kerület belső területein, főleg a lakótelepek környezetében, a mellékelt térképen bemutatott helyszíneken. A lelőhelyek felsorolása a következő:

Azonosító szám	Régészeti lelőhely	Lelőhely jellege
15085	Egressy Gábor utca 18-32.	Szórványlelet, szarmata
15086	Fáy utca 2. (Kistext gyár)	Sír, szarmata, ásatás, Schreiber Rózsa, 1957
15087	Galamb utca 48.	Szórványlelet, Árpád kor
15088	Katona József utca 9.	Telep általában, bronzkor-késő bronzkor, ásatás, Gábori Miklós, 1955
15089	Krúdy Gyula utca 24/a.	Szórványlelet, szarmata, nem megadott, Nagy Margit, 1978
15090	Lakatos úti lakótelep	Szórványlelet, szarmata, Kőszegi Frigyes, 1978. ásatás
15091	Lenkei utca 9.	Sír, szarmata, ásatás, Schreiber Rózsa, 1957
15092	Mikes Kelemen utca 44.	Sír, ismeretlen kor, ásatás, 1967
15093	Közdűlő út és iparvasút közti terület	Sír, vaskor-kora vaskor, ásatás, Posta Béla, 1893
15094	Gilice tér	Sír, honfoglalás kor, ásatás, Seemayer, 1937
15096	Üllői út és ceglédi vasút kereszteződésénél	Szórványlelet, ismeretlen kor
72907	Méta utca–Ipacsfa utca–Kettős-Körös utca–Nagykőrösi út által határolt terület	Telepnyom (felszíni), ismeretlen kor
72909	Gilice tér és környéke	Telepnyom (felszíni), ismeretlen kor
90723	Búzakéve utca	Késő avar temetőrészlet (8-9. század), leletmentés, 2014

24. táblázat: A kerületben található nyilvántartott régészeti területek jegyzéke (Forrás: TKR)

Műemlékvédelem

„A Miniszterelnökség Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkára vezeti a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71. § (1) d) pontja alapján a nyilvántartott műemléki értékek, a műemlékek, a műemléki jelentőségű területek, a műemléki környezetek és a történeti tájak, központi, közhiteles nyilvántartását.” (oroksegvedelem.kormany.hu) A XVIII. kerületben két műemlék található, melyek a következők:

Helyrajzi szám	Megnevezés
150257	R. k. kápolna (Grassalkovich-kápolna, Szent Lőrinc kápolna) - Margó Tivadar utca végén, Szemere-major, római katolikus kápolna és műemléki környezete
156716	Ferihegyi repülőtér I. Terminál felvételi épülete – Ferihegyi repülőtérre vezető út, ifj. Dávid Károly, 1939-1950., a terminál felvételi épülete és műemléki környezete

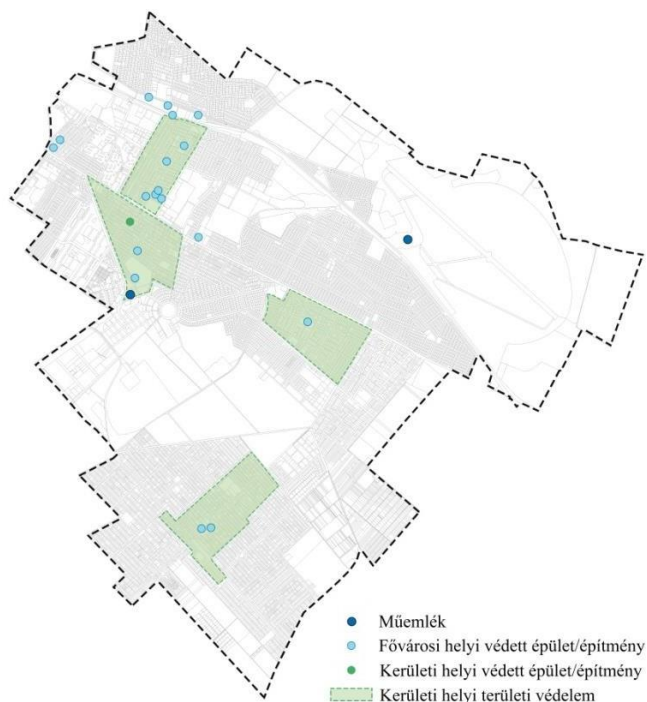
25. táblázat: A kerületben található műemléki védelem alatt álló épületek, építmények (Forrás: TKR, készülő TÖH)

Budapest Főváros Kormányhivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztálya adatszolgáltatása alapján a két műemlékhez műemléki környezet is tartozik. A kerületben műemléki jelentőségű terület nincs.

Helyi védelem

Fővárosi helyi védelem

Budapest főváros városképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti örökség kiemelkedő értékű - műemléki védettség alatt nem álló - elemeinek védelme érdekében Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése a településképp védelméről szóló 30/2017. (IX. 29.) Főv. Kgy. rendeletében meghatározza meg a helyi védettséggel kapcsolatos szabályokat. A rendelet 4. mellékletében található a Budapest fővárosi helyi védettségű építészeti örökség jegyzéke, kerületekre bontva. Ennek alapján Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén 21 fővárosi helyi védett épület, illetve építmény található. A kerület Települési Örökségvédelmi Hatástanulmányában (TÖH) e rendelet alapján készítette el a kerületben található fővárosi helyi védett épületek/ építmények jegyzékét, mely a következő:

84. ábra: A kerület műemlékei és helyi védett épületei/építményei

Cím	Helyrajzi szám	Építmények
Gyömrői út 85-87.	154444/1	Egykori Northrop épületcsoport, 1896-1902.
Gyömrői út 85-91.		Masterfil Pamutfonóipari Vállalat (víztorony), 1922.
Gyömrői út 85-91.		PIRT repülőgépszereelő hangárak, 1942-1945.
Gyömrői út		Bunker, 1944.
Gyöngyvirág utca 5.	155415	Dohányi Ernő Zeneiskola, volt „Tündér-kert” vendéglő, volt Bogyay villa, 1882-1901.
Gyöngyvirág utca 6-8.	155295	„Új Tündér-kert” vendéglő, volt Hofherr villa, 1887, 1931 bővítés

Cím	Helyrajzi szám	Építmények
Gyöngyvirág utca 28/B., Nefelejcs utca 37.	155226	Gyermekotthon, volt „Kuszenda villa”, 1875, 1930 kibővítve
Gyöngyvirág utca 39-41., Virág utca 2.	154654	Katolikus általános iskola, volt karmelita árvaház, előtte villa, 1916.
Hargita tér	147583	Feszület: Fadrusz János, 1935.
Jegenye fasor 43.	154447/9	Pestszentlőrinc vasútállomás felvételi épülete, 1875 után, 1907 bővítés
Kossuth Lajos tér 2., Gyöngyvirág utca 1-2.	155416	Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnázium, volt polgári fiú- és lány iskola: Jánszky Béla, Szivessy Tibor, 1926-27.
Kossuth Lajos tér 5.	155419	Református templom: Csaba Rezső, 1931-1941.
Nemes utca 14.	140695	Gyógyszertár (patika), 1938-1939.
Nemes utca 17-19., Ady Endre utca 90-92.	144398	Római katolikus templom: Bánszky Mihály, 1927-1939.
Üllői út 450-452., Ráday Gedeon utca 1.	155607/2	Zila kávéház, egykori lövölde, Lövész Egylet székháza, 1903.
Városház utca 32., Dobozi utca 31.	150488	Villa, 1902 után
Margó Tivadar utca 116-118.	150230/16	Herrich-Kiss villa, Kiss István, 1870. emeletráépítés: 1937.
*Gyömrői út 83.	154444/2	Egykori Orenstein és Koppel Rt. (keskenyvágányú vasutak) gyára, téglarchitektúrájú csarnokok, 1896-1914.
*Gyömrői út 93., 95.	154440/3; 154441	Egykori Pestszentlőrinci Parkettgyár gépháza („Budapesti Államépítészeti Hivatal géptelepe” felirattal 1946-ból, téglarchitektúrájú csarnok, 1907, 1915-1916 bővítés.
*József utca 8-14/B., Egressy Gábor utca 5-11., Lenkei utca 9-11.	152438	Üzemi csarnok és irodaépület, a volt Magyar Bélésszövetgyár Rt. épülettömbje, 1925.
*Üllői út 288., József utca 2-6.	152437	Egykori Continental Szalagszövő gyár, 1921-1925.

*Beiktatta: 6/2020. (II. 12.) Főv. Kgy. Rendelet 1. §, 1. melléklet 15. b). –hatályos: 2020. 11. 13-tól

26. táblázat: A kerületben található fővárosi helyi védett épületek és építmények jegyzéke (Forrás: 30/2017. (IX. 29.) önk. rendelet 4. melléklete, valamint a készülő kerületi Települési Örökségvédelmi Hatástanulmány)

Kerületi helyi védelem

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat 22/2017. (IX.12.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről, valamint a készülő Települési Örökségvédelmi Hatástanulmánya négy helyi területi védelemmel érintett területet, négy településképi szempontból meghatározó területet és egy helyi egyedi védelemmel rendelkező értéket említ. Ezek a rendelet alapján következők:

Helyi területi védelem		
Megnevezés	Lehatárolás	
Lónyaytelep	Üllői út – Mikszáth Kálmán utca – Jegenye fasor – Liget utca – Thököly út által határolt terület	
Bókeytelep	Üllői út – Petőfi Sándor utca – Varjú utca – Kiss István utca – Cziffra György utca – Kele utca – Margó Tivadar utca által határolt terület	
Nemes utca és térsége	Vasút utca – Vezér utca – Határ utca – Juhász József utca – Kisfaludy utca – Csokonai utca – Vasút utca – Csolt utca – Pázsit utca – Pamut utca – Bocskai utca – Eke utca – Vasút utca által határolt terület	
Szent Imre-kertváros	Üllői út – Királyhágó utca – Halomi út – Körös utca – Szamos utca – Iparvasút utca által határolt terület	
Helyi egyedi védelem		
Helyrajzi szám	Megnevezés	Cím
150699	volt Sprung-kávéház	Baross utca 12. (Bókaytelep)

27. táblázat: A kerületi helyi védelem elemei (Forrás: TKR, készülő TÖH)

Településképi szempontból meghatározó területek	
Megnevezés	Lehatárolás
Üllői út menti területek	Üllői út környezete a kerülethatártól a Lakatos útig; Üllői út környezete a Thököly út és a városhatár között
Gyömrői út menti területek	A Gyömrői út és környezete a Gyömrői úti edzőpályával a kerülethatártól a Ráday Gedeon utcáig
Gilice tér és környezete	Varjú utca – Kiss István utca – Cziffra György utca – Margó Tivadar utca – Benedekfalva utca – Közdűlő út – Gilice tér – Péterhalmi út – Fogoly utca – Mályinka utca – Galamb utca – Cziffra György utca által határolt terület
Lakótelep, lakópark	Krepuska Géza-telep; Kétújfalu utca és Kappel Emília utca menti telep; Belsőmajor lakópark; Haladás utca és Nefelejcs utca menti telep; Havannatelep, Szent-Lőrinc telep

28. táblázat: Településképi szempontból meghatározó területek (Forrás: TKR, készülő TÖH)

Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat jelenleg még készítés alatt álló Települési Örökségvédelmi Hatástanulmánya (TÖH) a kerületen belül több fővárosi és kerületi helyi védelemre érdemes, védelemre ajánlott építmény és épület kijelölését javasolja, melyek egyedi megjelenésükkel, tömegükkel, homlokzati kialakításukkal vagy egyéb tulajdonságukkal tudnak hozzájárulni a kerület építészeti, történeti és esztétikai értékéhez. A fővárosi helyi védelemre javasolt épületek, építmények száma 16 db, míg a kerületi helyi védelemre javasolt épületek, építmények száma összesen 60 db.

A fővárosi helyi védettségre javasolt épületek, építmények a következők:

Név	Cím	HRSZ	Tulajdonviszony	Építés éve
TEMPLOM				
SZÚZ MÁRIASZEPLŐTELEN SZÍVE RÓMAI KATOLIKUS FŐPLÉBÁNIA TEMPLOM	Batthyány Lajos utca 87/b., Petőfi Sándor utca 9/a., Wlassics Gyula utca 84/b. (Bókaytelep)	149980/1	egyházi	1923-1926
PESTSZENTLŐRINCI EVANGÉLIKUS TEMPLOM	Kossuth Lajos tér 3. (Lónyaytelep)	155417	egyházi	1932
ISKOLA				
BÓKAY ÁRPÁD ÁLTALÁNOS ISKOLA	Wlassics Gyula utca 69., Vasvári Pál utca 14. (Bókaytelep)	150000	önkormányzati	1902, 1918-1919
EGYÉB KÖZÉPÜLET				
1. SZ. POSTAÉPÜLET (PESTSZENTIMRE)	Nemes utca 10., Kölcsey utca 96. (Újpéteritelep)	140728	magán	1963
EGYKORI KERÜLETI SZAKRENDELŐ	Ráday Gedeon utca 3/c. (Miklóstelep)	155605/1	Magyar Állam	1941-1943
VILLA, LAKÓÉPÜLET				
EGYKORI ORSZÁGH-VILLA	Csörötnek utca 15. (Lónyaytelep)	154615	magán	1875
EGYKORI BRANDTNER (KILÁTÓTORNYOS) VILLA	Teleki utca 63/a. (Lónyaytelep)	154622/3	magán	1875
VILLAÉPÜLET	Gyöngyvirág u. 17., Tulipán u. 1. (Lónyaytelep)	155399	magán	1928
EMELETES LAKÓHÁZ	Tű utca 2., Csörötnek utca 13. (Lónyaytelep)	154628/1	önkormányzati	1937
FOTÓMŰTEREM ÉS LAKÓHÁZ	Bókay Árpád utca 49/b. (Bókaytelep)	150547	magán	1928
LAKÓÉPÜLET	Bókay Árpád u. 84. (Bókaytelep)	150003	magán	1908 körül
LAKÓÉPÜLET	Bókay Árpád u. 86. (Bókaytelep)	150004	magán	1908 körül

Név	Cím	HRSZ	Tulajdonviszony	Építés éve
KRAUTSCHNEIDER CSALÁDI VILLA	Batthyány Lajos utca 100. (Bókaytelep)	149954	magán	1897
IPARI ÉPÜLET				
EGYKORI KRAUTSCHNEIDER-FÉLE KOCSILÁMPAGYÁR	Kossuth Lajos utca 97., Vasvári Pál utca 6. (Bókaytelep)	149951	magán	1902
FILTEX RÉGI ÜZEMÉPÜLETE	Gyömrői út 85-87. (Erzsébettelep)	154444/1	osztatlan közös tulajdon, részben önkormányzati	1916 körül
EGYÉB ELEMEEK				
TRANSZFORMÁTORHÁZ	Ráday Gedeon utca 39., Nefelejcs utca 91. (Miklóstelep)	(155563)	Fővárosi Önkormányzat	1929

29. táblázat: Fővárosi védelemre javasolt elemek (Forrás: készülő TÖH, Önkormányzat adatszolgáltatása)

A kerületi helyi védettségre javasolt épületek, építmények a következők:

Név	Cím	HRSZ	Tulajdonviszony	Építés éve
TEMPLOM				
SZENT LÁSZLÓ PLÉBÁNIATEMPLOM	Kondor Béla sétány 6. (Havanna-lakótelep)	151147	egyházi	1934-1939
SZENT ISTVÁN KIRÁLY PLÉBÁNIATEMPLOM	Tátrafüred tér 15., Selmezbánya utca 65. (Szemeretelep)	159325	egyházi	1937-1938
PESTSZENTLŐRINCI UNITÁRIUS TEMPLOM	Szervét Mihály tér, Bartha Lajos utca (Havanna-lakótelep)	151167	egyházi	1935-1936
KORMÁNYHIVATALI IRODAHÁZ, EGYKORI ZSINAGÓGA	Batthyány Lajos utca 80. (Bókaytelep)	150745	önkormányzati	1912, 1935
ISKOLA				
GULNER GYULA ÁLTALÁNOS ISKOLA	Gulner Gyula utca 2., Üllői út 456. (Miklóstelep)	155607/6	önkormányzati	1927
HENGERSOR UTCAI KÖZÉPISKOLA	Hengersor utca 32-34. (Liptáktelep)	151858	magán	1910-es évek
PIROS ISKOLA	Üllői út 380-382., Építő út 1. (Lakatostelep)	152174	önkormányzati	1927
KOND UTCAI ÁLTALÁNOS ISKOLA	Kond utca 29-33., Töhötöm utca 27-31., Attila utca 72. (Erzsébettelep)	153211	önkormányzati	1927
SZTEHLO GÁBOR EVAQNGÉLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA	Bajcsy-Zsilinszky út 74., Rozsnyó utca 71., Szent László utca 39., Szurmay tábornok utca 36. (Szemeretelep)	158910	önkormányzati	1927
BRASSÓ UTCAI ÁLTALÁNOS ISKOLA	Brassó utca 1-9., Nagyenyed utca 30-34. Orsovahida utca 1- 5. (Szent Imre-kertváros)	148109/1, 148111, 148112, 148113		1953
ADY ENDRE UTCAI ÁLTALÁNOS ISKOLA	Ady Endre utca 46-50., Törvény utca 26-28., Címer utca 51. (Újpestertelep)	140943	önkormányzati	1931
EGYÉB KÖZÉPÜLET				
LILIAMKERT KATOLIKUS ÓVODA 1. TELEPHELY, EGYKORI KATOLIKUS KULTÚRHÁZ	Wlassich Gyula utca 84/a., Kiss István utca 6. (Bókaytelep)	149982	önkormányzati	1931-1935
GYERMEKORVOSI RENDELŐ	Nemes utca 31., Póth Irén utca 80. (Újpestertelep)	144472	önkormányzati	1963-1964

Név	Cím	HRSZ	Tulajdonviszony	Építés éve
EGYKORI BALASSA MOZI (MA BANK FIÓKIRODA)	Nagykőrösi út 50/a., Dózsa György utca 2-4. Bocskai utca 100/a. (Belsőmajor)	142818	magán	1939
EGYKORI LIGET MOZI (MA ÜZLET)	Rudawsky utca 2.	145675		1938-1941
MOCORGÓ ÓVODA	Kossuth Lajos utca 115., Petőfi Sándor utca 5. (Bókaytelep)	149975	önkormányzati	1904-1905
EGYKORI KERÜLETI SZAKRENDELŐ	Ráday Gedeon utca 3. (Miklóstelep)	155605/1	magán	1941-1943
EGYKORI PESTSZENTLŐRINCI KASZINÓ	Baross u. 10/b., Batthyány Lajos utca 50. (Bókaytelep)	150701	önkormányzati	1900-as évek eleje
BÓKAY VILLA	Szélmalom u. 31-51., Városház utca 40-52., Bókay-kert (Bókaytelep)	150230/15	önkormányzati	19. század első fele
VILLA, LAKÓÉPÜLET				
EGYKORI LÓNYAY-VILLA	Szil utca 7. Csörötnek u. 19. (Lónyaytelep)	154609	önkormányzati	1872 körül
VILLAÉPÜLET	Gyöngyvirág u. 49-51. (Lónyaytelep)	154684	önkormányzati	1870-es évek második fele
VOLT POLGÁRMESTERI REZIDENCIA	Kossuth Lajos tér 4., Háromház utca 3. (Lónyaytelep)	155413		1934-1935
LAKÓÉPÜLET	Batthyány u. 33/b. – Baross u. 13. (Bókaytelep)	150987	vegyes tulajdonú, osztatlan közös	1909 előtt
ÜZLET ÉS LAKÓÉPÜLET	Wlassics Gyula u. 108., Garay u. 11/b. (Bókaytelep)	149832	vegyes	1900 körül
LAKÓÉPÜLET	Vasvári Pál u. 12/a. (Bókaytelep)	149997	önkormányzati	századforduló
VILLAÉPÜLET	Kézdivásárhely u. 7. (Szent Imre-kertváros)	147623	magán	1935
VILLAÉPÜLET	Nagyenyed u. 7., Déva u. 2/a. (Szent Imre-kertváros)	148289	magán	1935
VILLAÉPÜLET	Torockó u. 14., Déva u. 8/b. (Szent Imre-kertváros)	148275	magán	1930
EMELETES LAKÓÉPÜLET	Tarkó utca 15/b., Székelyudvarhely utca 14. (Szent Imre-kertváros)	147554	magán	1935
EMELETES LAKÓHÁZ ÜZLETEKKEL (EGYKORI BERNOLÁK PATIKA)	Üllői út 425. (Bókaytelep)	150839	vegyes tulajdonú	1908-1909
LAKÓÉPÜLET	Üllői út 428. (Miklóstelep)	155438	magán	1934
LAKÓÉPÜLET	Üllői út 430. (Miklóstelep)	155441	magán	1935
LAKÓÉPÜLET	Üllői út 432. (Miklóstelep)	155442	magán	1935
EMELETES LAKÓÉPÜLET ÜZLETEKKEL (EGYKORI PIKÓ DROGÉRIA)	Üllői út 439. (Bókaytelep)	150823	önkormányzati	1920-as évek
EMELETES LAKÓÉPÜLET ÜZLETEKKEL	Üllői út 441. (Bókaytelep)	150822	magán	1920-as évek
EMELETES LAKÓÉPÜLET ÜZLETEKKEL (EGYKORI KAUBAHÁZ)	Üllői út 443-447. (Bókaytelep)	150816	önkormányzati	1800-as évek vége
EMELETES LAKÓHÁZ (EGYKORI LEDL PÉKSÉG)	Üllői út 453. (Bókaytelep)	150811	önkormányzati	1912 előtt
EMELETES LAKÓÉPÜLET ÜZLETEKKEL	Üllői út 521. (Bókaytelep)	149914	önkormányzati	1929
LAKÓÉPÜLET ÉS ÜZLET	Üllői út 523. (Bókaytelep)	149910	önkormányzati	1900-as évek eleje
LAKÓÉPÜLET ÉS ÜZLET	Üllői út 639. (Szent Imre-kertváros)	148427	önkormányzati	1926

Név	Cím	HRSZ	Tulajdonviszony	Építés éve
LAKÓÉPÜLET ÉS ÜZLET	Üllői út 641. (Szent Imre-kertváros)	148426	önkormányzati	1932
EMELETES SAROKLAKÓHÁZ ÜZLETEKKEL	Üllői út 652., Ungvár utca 1. (Szemeretelep)	159688	vegyes tulajdonú	1935
LAKÓÉPÜLET - EGYKORI MESTERLAKÓHÁZ	Gyöngyvirág u. 49-51. (Lónyaytelep)	154684		1920-as évek
EGYKORI TISZTVEISELŐI LAKÓHÁZ	Gyömrői út 89/a mögötti épület (Erzsébettelep)	154444/1	önkormányzati	1920 körül
LAKÓÉPÜLETEK – EGYKORI MESTERLAKÓHÁZAK	Gyömrői út 91. (Erzsébettelep)	154443		1901, 1903
FACHWERK HÁZ	Gyömrői út 89/a és 89/b közötti épület (Erzsébettelep)	154444/1	önkormányzati	1920
IPARI ÉPÜLET				
KISTEXT EGYKORI IPARTERÜLETE	Fáy utca 2-4/a., Fonal utca 21- 23. (Rendessytelep)	152633 és 152634	önkormányzati magán	1906-tól
SÁRKÁNY CENTER EGYES ÉPÜLETEI – VASBETON VÁZAS CSARNOKÉPÜLET	Gyömrői út 79-83. (Erzsébettelep)	152654/3	magán	1954
EGYKORI DARUGYÁR	Péterhalmi út 8. (Gloriett-telep)	145200	magán	1943-1944- től
EGYÉB ELEMEEK				
1. SZÁMÚ TELEPÜLÉS SZÉLÉT JELZŐ HATÁRKŐ	Tünde u. 41. sz. lakóház előtt (Erzsébettelep)	(153987)		1738
2. SZÁMÚ TELEPÜLÉS SZÉLÉT JELZŐ HATÁRKŐ	Tünde u. 41. sz. lakóház előtt (Erzsébettelep)	(153987)		1833
3. SZÁMÚ TELEPÜLÉS SZÉLÉT JELZŐ HATÁRKŐ	Tünde u. 41. sz. lakóház előtt (Erzsébettelep)	(153987)		19. század eleje
4. SZÁMÚ TELEPÜLÉS SZÉLÉT JELZŐ HATÁRKŐ	Tünde u. 41. sz. lakóház előtt (Erzsébettelep)	(153987)		1843
PINGVIN CSALÁD (KÖZTÉRI SZOBOR)	Építő út 4. sz. lakótömb mellett (Lakatostelep)	(152172/ 29)		1965
KŐKERESZT	Gyöngyvirág utca 31. sz. lakóház előtt (Lónyaytelep)	(154642)		1930
HŐSI EMLÉKMŰ	Kossuth tér tengelyében (Lónyaytelep)	(155422)	önkormányzati	1938
SZENT IMRE SZOBOR	Wlassics Gyula utca 84/c., Batthyány Lajos utca 87/b., Petőfi Sándor utca 9/a. (Bókaytelep)	149980/1		1931
FELSZABADULÁSI – BÉKE EMLÉKMŰ – II. VH. PESTSZENTIMRE ÁLDOZATAI EMLÉKMŰVE	Hősök tere (Újpéteritelep)	(140694)		1976
MAGYAR HŐSÖK EMLÉKMŰVE	Hősök tere (Újpéteritelep)	(140694)		1943
PESTSZENTIMREI DEMOKRATIKUS ORSZÁGZÁSZLÓ	Hősök tere (Újpéteritelep)	(140694)		1989
VILLAMOS VÉGÁLLOMÁS	Üllői út 688., Szatmárnémeti utca 1/a. (Szemeretelep)	147103/2		1929-1930

30. táblázat: A javasolt kerületi helyi védelem elemei – felülvizsgálat alatt (Forrás: készülő Települési Örökségvédelmi Hatástanulmány)

Ezenfelül a kerület a telekstruktúra és az utcavonal vezetés, az utcakép és az építményrészletek, vagy alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítások vizsgálata alapján a jelenleg védelem alatt álló területeken túl az alábbi karakteres területeket javasolja településképi szempontból meghatározó területté nyilvánítani:

Javasolt helyi területi védelem	
Megnevezés	Lehatárolás
Bókaytelep korábban nem védett része	Petőfi Sándor utca - Üllői út - Dalmady Győző utca - Wlassics Gyula utca - Madarász utca - Bókay Árpád utca - Garay utca - Varjú utca a Petőfi Sándor utcáig
Gloriett-telep korábban nem védett része	Garay utca – Bókay Árpád utca – Madarász utca – Wlassics Gyula utca – Dalmady Győző utca – Iparvágány – Körös utca – Lakitelek utca – Szalafő utca – Bánfa utca – Mályinka utca – Galamb utca – Cziffra György utca – Varjú utca a Garay utcáig
Szent Imre- kertváros korábban nem védett része	Halomi út – Királyhágó utca – Flór Ferenc utca – Körös utca
Ganztelep	Vasút a Nagybánya utcától – Budapest határa – Üllői út – Nagybánya utca
Ganzkertváros	Üllői út a Béke tértől – Budapest határa – Kerékkötő utca – Ganz Ábrahám utca – Alacskai út – Királyhágó utca – Béke tér
Szemeretelep	MÁV cegléd-szolnoki vasútvonal a Május 1. tértől – Nagybánya u. – Üllői út – iparvágány a MÁV cegléd-szolnoki vasútvonalig

31. táblázat: A kerület által helyi területi védelemre javasolt elemek (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, készülő TÖH)

TERÜLET FELHASZNÁLÁS VIZSGÁLATA

A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A kerület a pesti oldalon fekszik, területe 3860 ha. Természettáji szempontból a Pesti-síkság része. Közigazgatásilag északkeletről a XVII. kerülettel, északról a X. kerülettel, északnyugatról a XIX. kerülettel, nyugatról a XX. kerülettel, délnyugatról a XXIII. kerülettel, délkeletről Gyállal, keletről pedig Vecsessel határos. **A fővárosi zónarendszerben a XVIII. kerület az elővárosi zóna** részét képezi.

A kerület két fő városrésze – egykoron önálló település – Pestszentlőrinc és Pestszentimre. A két városrész 23 további településrészre osztható melyek a következők: Erzsébettelep, Bélatelep, Ferihegy, Rendessytelep, Lakatostelep, Lónyaytelep, Miklóstelep, Szemeretelep, Ganztelep, Ganzkertváros, Szent Imre-kertváros, Bókaytelep, Liptáktelep, Havanna lakótelep, Szent Lőrinc-telep, Gloriett-telep, Halmierdő, Krepuska Géza-telep (Alacskai úti lakótelep), Almáskert, Belsőmajor, Újpétertelep, Kossuth Ferenc-telep, Erdőskert.

A XVIII. kerületet nem érinti autópálya, de keresztülhalad rajta az 4. sz. országos főút. A fővároson belül a Gyömrői út, az Üllői út és a Nagykőrösi út jelentős, sugár irányú térszerkezeti elemet tölt be. A kerületen, északon a 100. számú (Budapest – Cegléd - Solnok), délen a 142. számú (Budapest – Lajosmizse - Kecskemét) vasútvonal fut keresztül. A közúti fővonalak és a vasút által meghatározott területek szerkezetileg tagolják a kerületet.

Napjainkban a **kertvárosias lakófunkció domináns a kerületben**, lakójellegű peremkerület, többségében alacsony szintszámú, laza családi házas beépítéssel, több intenzív beépítésű lakóteleppel és néhány fontosabb ipari létesítménnyel. A kerület klasszikus értelemben vett városközponttal nem rendelkezik, a jelentősebb intézmények az Üllői út mentén, a Teleki utca és a Szarvascsárda tér közötti részen kaptak helyet, valamint Pestszentimrén lokális alközpontokban. Ezen kívül intézményi területek találhatóak a Havanna lakótelepen és a Bókaytelepen. Rekreációs területek a kerület zöldterületei – kiemelkedően a Kossuth Lajos tér – az egyes sportterületek, temetők, valamint a kerületi erdőterületek.

Jelentős és fontos szerepet tölt be a kerület életében a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Ferihegy városrész területén. A repülőtér nemzetközi járataival jelentős utasforgalmat generál, mely a kerület közlekedési rendszerére is rányomja bélyegét, ugyanakkor a térség gazdasági fejlődését nagymértékben elősegíti.

A kerület jelenlegi, tényleges területfelhasználása

A XVIII. kerület jelenlegi, **tényleges** területfelhasználására összességében a vegyesség jellemző. A *beépítésre szánt területeken* belül – bár a kertvárosias *lakóterületek* dominanciája vitathatatlan – éppúgy megtalálhatóak a *gazdasági, a vegyes és a különleges területek* is, csak kisebb léptékben.

A **lakóterületek** döntő többségét a **kertvárosias** lakóterületek adják a kerület teljes területén, jellemzően nagy összefüggő egységeket alkotva. A **nagyvárosias** lakóterületek döntően a Havanna lakótelepen és a Lakatostelep lakótelepi részein vannak, elszórtan azonban a kertvárosias lakóterületekbe ékelődve is megtalálhatóak. A **kisvárosias** lakóterületek a nagyvárosias lakóterületekhez csatlakozva (pl. Szent Lőrinc-telep, Gloriett-telep egy része, stb.) képeznek átmenetet a kertvárosias lakóterületek irányába.

A kerület központjában és környezetében, Pestszentimre központjában, valamint kisebb lokális központokban koncentrálódnak a **vegyes** területek. A kerület központja Pestszentlőrinc városközpont **településközpontja** melyet az Üllői út mentén a Kossuth Lajos tér és hozzá keletről csatlakozó Thököly úton lévő szakorvosi rendelőintézet és környezete képez a Ráday Gedeon utcáig. Pestszentimre központja **intézményi** terület, amely a Nemes utca mentén a Hősök tere környezetében található; megújítása a közelmúltban fejeződött be. A kerületben fellelhető egyéb lokális központok (Havanna lakótelep, Gloriett-telep stb.) kis jelentőségűek és inkább csak központ kezdeményeknek nevezhetjük őket. Ezek jellemzően a lakótelepek és az elszórt intézményi területeken jelennek meg, kereskedelmi és szolgáltató funkciókkal.

A gazdasági **kereskedelmi, szolgáltató**, valamint a **raktározást, termelést szolgáló** területek a kerület perem részein, illetve a Budapest–Szolnok vasútvonal mentén kaptak helyet. Az utóbbiak szorosan illeszkednek a lakóterületekhez, ami nem kedvező, azonban a többi gazdasági terület viszonylag jól elkülönül a lakóterületektől. Megjegyzendő, hogy sok kisebb kereskedelmi, szolgáltató terület (ami a tervezett, TSZT szerinti területfelhasználásban nem jelenik meg a léptékből adódóan) a lakó és intézményi területeken belül helyezkedik el. Gazdasági ipari **energiatermelés** területe a Kispesti Hőerőmű területe, ami a nevével ellentétben a XVIII. kerület északnyugati részén található.

A **különleges** területek közül a szabadidős és rekreációs területek Miklóstelepen (Thököly úti sporttelep, SZAC pálya), ill. Szemeretelepen (Vilmos Endre Sportcentrum) találhatóak. A Liszt Ferenc Repülőtérhez kapcsolódó kiszolgáló épületek is különleges területen fekszenek. Ezek mellett említést érdemel még a Pestszentlőrinci temető, valamint a Cséry-telep-i egykori hulladékkezelő.

A **beépítésre nem szánt területek** közül megemlítendő a kerület szerkezetét is befolyásoló **közlekedési** területek (fő útvonalak, vasút, repülőtér), valamint a kerület északi, déli, délkeleti és a Pestszentlőrincet Pestszentimrétől elválasztó részén összefüggő egységet alkotó védelmi és közjóléti **erdők** területei. A kerületben viszonylag kisebb kiterjedésben - összességében a kerületnek mintegy 3%-án - találhatóak **mezőgazdasági** területek, elsősorban a kerület délkeleti határán.

A Földhivatal tájékoztatása alapján a belterületi fekvésű – erdő nélküli – mezőgazdasági művelés alatt álló fölterületek összterülete 439,29 hektár, a külterületi és a különleges területei (zártkerti) fekvésű – erdő nélküli – mezőgazdasági művelés alatt álló termőföld összterülete 6299,66 hektár. A tájékoztatás alapján a kerületben található külterületi fekvésű mezőgazdaságilag hasznosított terület összterülete 117,8239 hektár. Ebből:

Mezőgazdasági terület összesen (ha)	Gyümölcsös (ha)	Legelő (ha)	Szántó (ha)	Rét (ha)
117,8239	63,5644	31,2250	17,0156	6,0189

Fásított terület művelési ág mindössze 1 földrészletet érint, 718 m² területen.

A Földhivatal előzetes véleménye keretében ismertette, hogy a kerületben belterületi fekvésű földek összterülete 9,7359 hektár, a zártkerti fekvésű termőföld összterülete pedig 1,9464 hektár. A tervezett kerületi településfejlesztési elképzeléseket – beépítések – célszerű e területeken megvalósítani a lehető legkisebb termőföld igénybevétel mellett.

A Lechner Tudásközpont által a kerületi Önkormányzat számára megküldött adatszolgáltatás alapján az elmúlt években a következő területek kerültek kivételre zártkerti művelés alól:

Helyrajzi szám	Tulajdon	Kivett	Terület (m ²)
156046/10	Állami területek	zártkerti művelés alól kivett terület	732,5
156046/13	Állami területek	zártkerti művelés alól kivett terület	730,7
156046/15	Állami területek	zártkerti művelés alól kivett terület	729,7
156046/16	Állami területek	zártkerti művelés alól kivett terület	729,4
156046/17	Állami területek	zártkerti művelés alól kivett terület	728,5
156046/19	Állami területek	zártkerti művelés alól kivett terület	727,6
156046/25	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület, gazdasági épület	724,7
156046/26	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület, hétvégi ház, gazdasági épület	724,3
156046/28	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület, egyéb épület	725,2
156046/31	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	726,3
156046/33	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	727,8
156046/34	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	728,0
156046/35	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	728,7
156046/36	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	729,2
156046/37	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	730,2
156046/41	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	731,9
156046/42	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	732,8
156046/45	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	734,5
156046/46	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	734,4
156046/47	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	735,0
156046/5	Természetes személyek területe	zártkerti művelés alól kivett terület	735,0
156046/8	Állami területek	zártkerti művelés alól kivett terület	733,7
Összesen:			≈1,61 ha

Az elmúlt évekhez viszonyítva a kerület területén a tényleges területfelhasználás nem sok ponton változott. Ezek:

- A Boronás utca – Kerékvágás út – városhatár (Aratás utca) – Alacskai út által határolt tömb a korábbi mezőgazdasági területről (MG-RT) kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületbe lett sorolva (Lke) 2018-ban a 7/2018. (II. 22.) önkormányzati rendelet által.
- A Közdülő út és a (156103) helyrajzi számú közút által határolt korábbi közjóléti erdőterület egy – a Marcell György Főobszervatóriummal határos, beépült - része kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterületbe került. (17/2017. (VI. 30.) önkormányzati rendelet)
- Az Alacskai út menti (kertes) mezőgazdasági területek Krepuska Géza-telepi részei és észak-almáskerti részei elkezdtek beépülni családi házakkal (Lke).
- A Kerékvágás út - Aratás utca – Alacskai út által határolt területen szintén a (kertes) mezőgazdasági, zártkerti területek családi házakkal történő beépülése jellemző (Lke).

A kerület területfelhasználásának konfliktusai

A TSZT szerinti tervezett területfelhasználás és a valóságban meglévő, tényleges területfelhasználás közötti eltérés, konfliktus jellemzően a funkcióváltás szándékával magyarázható. A felhagyott iparterületeken (pl. Lőrinci Hengermű), a termelés, raktározás részesítendő előnyben, míg a mezőgazdasági használatban lévő területeken (pl. Almáskert) az erdők kijelölése célszerű a természeti környezet javítása érdekében. A konfliktussal érintett területek részletes bemutatása a **II. Helyzetértékelés** fejezetben kerül sor.

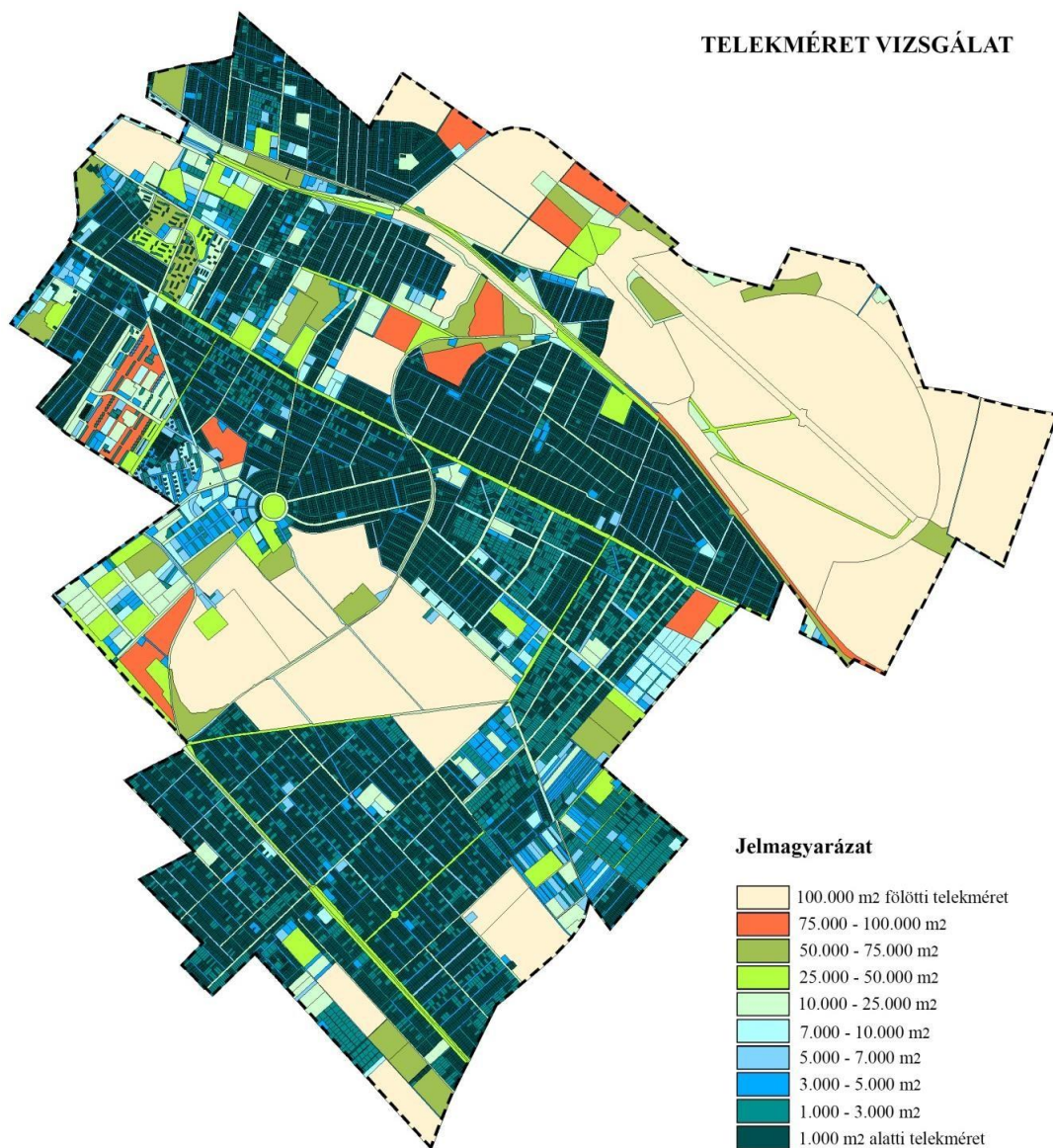
TELEKSTRUKTÚRA

Egy településen belül a telekszerkezet, a telkek morfológiája alapvetően meghatározza annak szerkezetét és egyben a településképet. A történetileg kialakult utcahálózat, a telekosztások akár évszázadokra visszamenőleg is lekövethetők, a múlt lenyomataként szolgálnak. A telekstruktúra, a területi és szélességi-mélységi jellemzők meghatározzák a beépítés jellegét, vizsgálata ezért kulcsfontosságú.

Telekmorfológia és telekméret

Az XVIII. kerület telekstruktúrájáról általánosságban elmondható, hogy heterogén szerkezetű. A kialakult telkek mérete, formája összefügg a rajta fekvő funkciókkal. Egyértelműen felfedezhetőek a település fejlődésének különféle időszakokhoz kötődő jellegzetességei. A kerületben jól elkülöníthető típusok a lakóterületeken található, az egykori birtok felparcellázásból adódó és az azokat lekövető kis telkes részek, a fővároshoz csatolást követően elkezdődött lakótelep építések úszó- és tömbtelkei, a különféle intézményi és különleges területek telkei, a gazdasági üzemek telkei, valamint a repülőtér és az erdőterületek nagykiterjedésű telkei.

A XIX. század második felében Pestszentlőrincen a Bókaytelep és a Lónyaytelep területén, Pestszentimrén Új péteritepen kezdődött meg az összefüggő birtoktestek felparcellázása, változatosabb telekméretekkel, téglány alakú telekformával, melynek nyomait a telekstruktúra máig őrzi. A XX. század elején további felparcellázások történtek Liptáktelep, Szemeretelep, Miklóstelep, Rendessytelep, Kossuth Ferenc-telep, Ganztelep, Gloriett-telep madártelepi része területén. Hasonló telekstruktúra figyelhető meg a Ferihegyi repülőtérre vezető úttól északra kialakult Erzsébettelep, Bélatelep, és Ferihegy lakóterületei esetében. E területeken főként 1000 m² körüli, vagy az alatti, illetve 1000 és 3000 m² közötti telekmérettel rendelkező telkeket találhatunk.

85. ábra: Telekméret vizsgálat

Az Üllői út és a szolnoki vasút közötti területek fokozatos beépülésével párhuzamosan polgárok gyarodásával a villaszerű beépítések is megjelentek a korábban kialakult területeken (Lónyay- és Bókaytelep egy-egy része) melynek lenyomatát a telkek mai mérete (1000 – 3000 m² között) is tükrözi.

A később kialakult kertvárosokban (Szent Imre-kertváros, Ganzkertváros) jellemzően 1000-3000 m² közöttiek a telkek, az új építésű lakóparkoknál (Krepuska Géza-telep, Gloreitt-telep) 1000-tól 10.000 m² közé esnek, míg a külsőbb városrészek (Belsőmajor, Erdőskert, Almáskert) esetén a legváltozatosabb a telkek mérete.

A lakótelepek esetében elmondható, hogy a Havanna-lakótelep tömbtelkei akár a 7,5 hektárt is meghaladják, míg a Lakatos lakótelepen a tömbtelkek mérete inkább 1 és 7,5 hektár közé esik. A tömbtelkek a Szent Lőrinc-lakótelep esetében a legkisebbek, itt maximum 1 hektárt érnek el. A lakótelepeken lévő úszótelkek mérete 1000 m² alatt (Szent Lőrinc-lakótelep, Lakatos-lakótelep) és 1000-5000 m² (Havanna-lakótelep) között mozog.

Nagyobb méretű telkek a gazdasági funkciójú területekre, a használaton kívüli területekre, valamint az egyes különleges funkciójú (sportpálya, temető) és intézményi területekre jellemzőek. Ezek általában 5 hektárnál nagyobb telekmérettel rendelkeznek. A legnagyobb méretű telkekkel a Halmierdő, az Erdőskerti erdő, a Pestszentlőrinci temető, a Kispesti erómű, a repülőtér és a repülőtértől észak-nyugatra található Bélatelepi erdő rendelkezik. Ezek meghaladják a 10 hektárt.

A kerületben – a nagy kiterjedésű kertvárosias lakóterületek miatt – az 1000 m² alatti telkek túlsúlya jellemző. A kerület telkeinek majdnem 82%-a ide sorolható. Körülbelül 13% -a a teleknek esik 1000 és 3000 m² közé. Így elmondható, hogy a 3000 m²-nél nagyobb méretű telkek a kerületben csupán 5%-ot tesznek ki.

Tulajdonvizsgálat

Az önkormányzati vagyon fogalmát és tárgyait a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény határozza meg. Az önkormányzat vagyona egyrészt önkormányzati tulajdonból és az önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll.

Pestszentlőrinc–Pestszentimre Önkormányzatának 15/2013. (V. 31.) önkormányzati rendelete rendelkezik a tulajdonában álló törzsvagyonról, amely lehet:

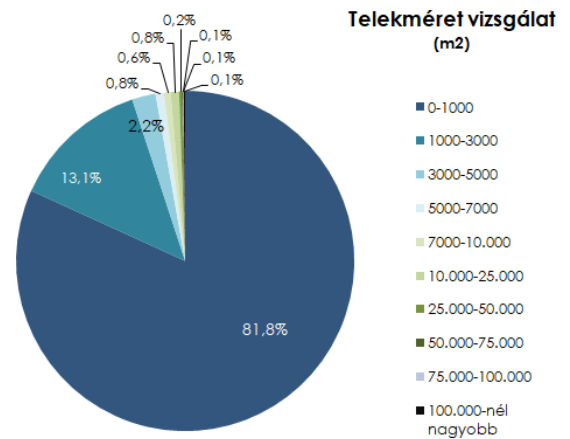
- Forgalomképtelen törzsvagyon, amelyek
- Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon, amely lehet
- Forgalomképes vagyon (üzleti vagyon)

AZ Önkormányzat forgalomképtelen ingatlanvagyonát a helyi közutak és műtárgyaik, valamint a terek és parkok képezik, melyek kezelése, fenntartása és fejlesztése helyi feladat. A kerületi Önkormányzat forgalomképtelen ingatlanvagyonának területe összesen 5.220.373 m², mely a törzsvagyon elemei területének 75%-át teszi ki.

A korlátozottan forgalomképes ingatlanok a közvetlen közszolgálati célú vagyon körébe tartoznak, alaptevékenységi felhasználás során bevételt minimálisan termelnek, fenntartásukat, üzemeltetésüket, működésüket biztosítani kell, melyhez az állam részben biztosítja a költségeket. Ilyen elemek lehetnek:

- az önkormányzat tulajdonában álló közmű,
- az önkormányzat tulajdonában álló, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész,
- műemlék, műemlék jellegű épületek
- muzeális gyűjtemények és muzeális emlékek,
- sportpályák és sportcélú létesítmények,
- belterületi erdő(k).

A kerületi Önkormányzat korlátozottan forgalomképes ingatlanvagyonának összterülete 1.379.748 m², mely a törzsvagyon elemeinek összterületének körülbelül 20%-a.

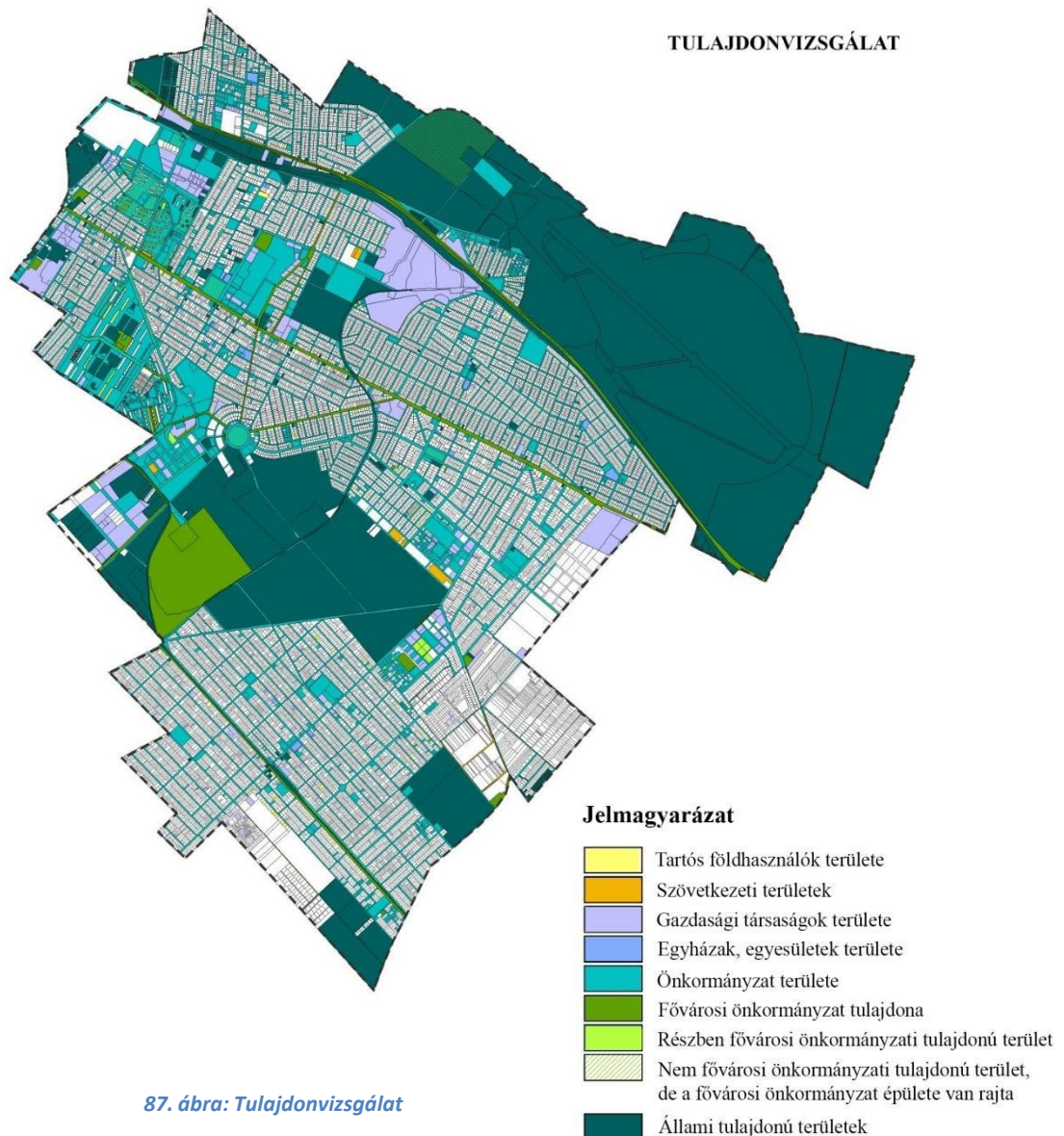
86. ábra: Telekméret aránya a kerületben

A forgalomképes (vagy üzleti) ingatlanvagyon a beépítetlen területeket, lakásokat, helyiségeket és egyes ingatlanokat, albérleteket foglalja magába, melyek viszonylag kisebb alapterületűek. Ezt jól tükrözi, hogy az üzleti vagyon a törzsvagyon összterületének mindössze 5%-át teszi ki (327.354m²). Habár ez a vagyonelem az önkormányzat számára lehetőséget biztosít bevételeinek növelésére, a jogszabályok szigorúan szabályozzák legfőképpen a lakások elidegenítésének és bérbeadásának feltételeit.

A kerületben gazdasági társaságok tulajdonába főként a kerület nyugati határán lévő ipari, kereskedelmi, szolgáltató területek egyes telkei, a Szemeretelep vasúti megálló környéki nagyobb, barnamezős telkek, valamint az egykori Üllői úti laktanya területe tartozik. Elszórtan az egyes szupermarketek, piacok telkei, valamint az új lakóparkok egy része is ilyen tulajdonban áll.

Fővárosi tulajdonba jellemzően a nagyobb közutak tartoznak (Ferihegyi repülőtérre vezető út, Gyömrői út, Üllői út, Nagykőrösi út, Petőfi utca, Haladás út, Cziffra György utca, stb.), de nagyobb területegységek közül megemlítendő a Cséry-telep.

Állami tulajdonba többek között a repülőtér területe, az erdőterületek jelentős része, a Pestszentlőrinci temető, valamint a nyugati gazdasági területek egy része tartozik. Ugyancsak állami tulajdon a MÁV vasútvonalak telke is.

87. ábra: Tulajdonvizsgálat

AZ ÉPÍTMÉNYEK VIZSGÁLATA

Az építmények vizsgálata folyamán az egyes funkciók, kapacitások, a meghatározó beépítési jellemzők, jellemző magassági viszonyok kerülnek feltárára. Ezek segítségével és a további helyi sajátosságai alapján lehet meghatározni a kerületben jellegzetesen elváló karakterű területeket.

Az épületek általános funkcionális jellemzői

Az épületállomány és a területhasználat összefüggései

A területfelhasználás vizsgálata bemutatja azokat a területeket, ahol funkcionálisan hasonló rendeltetésű épületek – pl. lakóépületek, intézmények (egészségügyi, oktatási) találhatóak, vagy az adott helysín épületei különböző típusú gazdasági célt szolgálnak (kereskedelem, ipar, raktár). A homogénként jelölt lakó- vagy településközponti területeken mozaikszerűen vagy beékelődve egyéb rendeltetések is megjelennek – pl. a lakosság ellátását szolgáló funkciók –, befolyásolva a városrész működését. A nagyságrend, a fő rendeltetés, a városrész településrész életében betöltött szerep alapján indokolt az ellátást biztosító, vagy a közcélokat szolgáló létesítmények megkülönböztetése, különösen az intézmények körében, annak ellenére, hogy részletes épületenkénti funkcióvizsgálat nem történik. Az intézmények térbeli elhelyezkedése jelzi az egyes területek ellátottságát, sűrűsödésük kijelöli a központibb helyeket, de mutatja azt is, hogyan erősítik a különböző ellátórendszerek egymást. Az önálló intézményeket az ellátás szolgálatába állított épületföldszinti funkciók egészítik ki.

Az eltérő földszinti funkciók egyes városközponti- és egyes lakóterületeken

A városszerkezettel összefüggésben a kerületben csak minimálisan meghatározóak azok a fontosabb erővonalak, amelyek mentén az épületek földszinti kialakítása lehetővé teszi a közvetlen közterületi kapcsolatot, így alkalmassá válnak az épületek a különböző ellátó funkciók, kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatás, vagy egyéb közfunkciók befogadására. Ezek általában a forgalmasabb útvonalak, központi lakótelepek, vagy az egyes városrészek kiemeltebb terei környékén találhatóak. Különösen jellemzőek a fő szerkezetet alkotó útvonalak mellett (Üllői út, Nemes utca), a Havanna-és Szent Lőrinc-lakótelepen, illetve kisebb mértékben a Gloriett-telepen és Lakatos úti lakótelepen.

Az intézmények funkciók szerint

A kerület területén lévő intézmények döntően a helyi alapellátását biztosítják, minimális a fővárosi ellátást biztosító közép fokú, vagy felső fokú intézmény. A következő vizsgálati térképek jól mutatják az egyes ellátó intézmények elhelyezkedését, ami szorosan összefügg azok elérhetőségével, az érintett területek ellátottságával, így a kerületben található esetleges városrész központok kialakulásával.

Közigazgatás

A kerület legfontosabb közintézményei az Önkormányzat és Polgármesteri Hivatala, a kerületi rendőrkapitányság és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Dél-Pesti Katasztrófavédelmi Kirendeltség Repülőtéri Hivatásos Tűzoltóparancsnoksága. Az Üllői út mentén található a Külső-Pesti Tankerületi Központ, valamint a XVIII.-XIX. kerületi ügyészség. A kerületben működik a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Budapesti XVIII. kerületi tagintézménye, valamint a Budapest XVIII. kerület Gazdasági Ellátó Szolgálat (GESZ). Országos hatáskörű önálló közigazgatási intézmény nincs, regionális közintézmény a NAV Dél-budapesti Adóigazgatósága, ill. Repülőtéri Főigazgatósága.

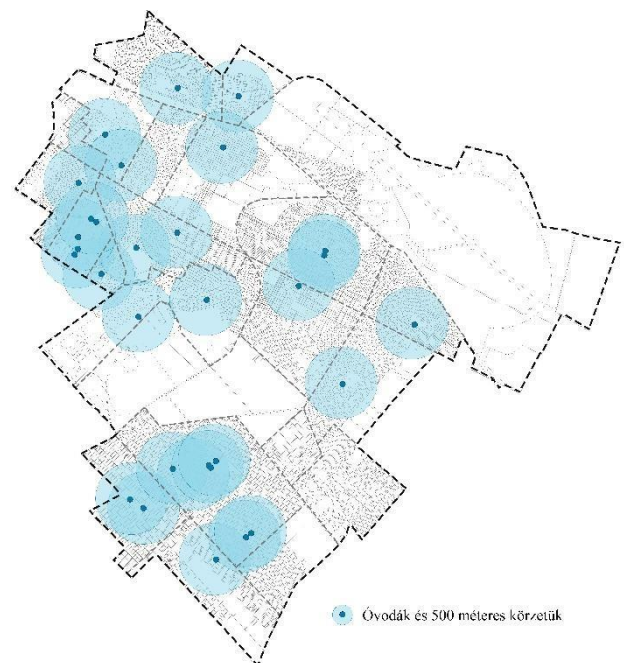
Nevelési oktatási intézmények

Az óvodai, általános- és/vagy középfokú oktatási létesítmények Ferihegy, Rendessytelep, Halmierdő és Almáskert kivételével minden városrészben megtalálhatóak. Halmierdő és Almáskert esetében jelentős lakóterületi beépítésről nem beszélhetünk, így e területeken igény sem merül fel további intézmények létesítésére, azonban esetleges új lakóterületi fejlesztések esetén elengedhetetlenné válik az alapfokú intézmények biztosítása.

Jelenleg az alapfokú intézmények a sűrűbben lakott területeken fordulnak elő legnagyobb számban, Pestszentlőrinc területén a Havanna-lakótelepen, Lakatostelegen, Bókaytelepen, Pestszentimrén Újpéteritelegen. Az intézmények elhelyezkedése, csoportosulásaik vagy éppen szétszórtságuk a kerületen belül az ellátandó lakóterületek területi lefedettségét (alapfokú intézmény 500 méteres körzete) csupán részben képesek biztosítani.

A kerületben összesen 30 óvoda (tagóvodáikkal együtt) kerületi fenntartású. Ezen kívül több magánóvoda és 2, - még egy tagóvodával 3 - egyházi fenntartású (katolikus, evangélikus). Az önkormányzat 3 óvodával köznevelési szerződést kötött a kerületi, óvodás korba lépő gyermekek fogadására. A kerületben az óvodai ellátás lakóterületi lefedettsége megfelelőnek mondható. Lefedettségi hiány az egyes városrészek határai mentén keletkezik, mely főként Erzsébettelepet, Szent- Imre-kertvárost, Ganztelepet, a Krepuska Géza-telepet, valamint a pestszentimrei városrészek határait és Ferihegy lakóterületi részét érinti.

A kerületben összesen 23 általános iskola és három alapfokú művészeti iskola működik. Legtöbb Pestszentlőrincen a Havanna-lakótelepen, valamint Pestszentimrén Újpéteritelegen. Az általános iskolák közül egy gyógypedagógiai, egy sportiskola, valamint két nemzetiségi és kettő két tanítási nyelvű. Négy iskola egyházi (református, katolikus, evangélikus, methodista), kettő alapítványi fenntartású. Az általános iskolák területi lefedettsége nagyobb hiányosságokat mutat. Megfelelő mennyiségű iskola a kerület nyugati részén áll rendelkezésre (Havanna-lakótelep, Lónyaytelep, Bókaytelep, Lakatosteleg, Liptáktelep), valamint jól ellátott Újpéteriteleg is. A kerület többi városrészének általános iskolai lefedettsége hiányos.

88. ábra: A kerületben található önkormányzati óvodák és 500méteres gyaloglási körzetük

A kerületben 8 középfokú oktatási intézmény – több helyen általános iskolával együtt - található, melyek közül 5 gimnázium, 2 technikum és egy szakiskola. Az intézmények főleg Pestszentlőrinc központi részén találhatóak, Pestszentimrén mindössze egy gimnázium (Wesley Kincsei Általános Iskola és Gimnázium) van, melyben tavaly óta a gimnáziumi képzésre nincs meghirdetett hely. A Havanna-lakótelepen a felnőttek gimnáziuma és továbbképző központja biztosítja a középfokú felnőtt oktatást. Kettő gimnázium egyházi (evangélikus, methodista) fenntartású, míg öt középfokú oktatási intézmény a

Külső-Pesti Tankerületi Központi fenntartása alatt áll. A két technikumot az Innovációs és Technológiai Minisztérium tartja fenn.

A kerületben egy – egyházi fenntartású - felsőfokú oktatási intézmény található, a Pünkösdi Teológiai Főiskola.

89. ábra: A kerületben található általános iskolák (bal oldali kép) és 500 méteres gyaloglási körzetük, valamint a kerület közép és felsőoktatási intézményei (jobb oldali kép)

A kerületben korábban problémát okozott az általános iskolák befogadóképességének területileg egyenetlen megoszlása – kertvárosias területrészekben hiány, lakótelepi részekben helytöbblet -, melyet a kerület tanterem bővítéssel igyekszik orvosolni.

Egészségügyi intézmények

Budapesten koncentrálódik az ország legmagasabb szintű ellátó intézményeinek döntő többsége, jelen vannak az országos intézmények, az egyetemi klinikák. Az alapellátást biztosító rendelők a kerületek területén decentralizálva találhatóak annak érdekében, hogy a lakosság által a legkönnyebben, leggyorsabban elérhetőek legyenek. A külső kerületek egészségügyi intézményeinek sűrűsödése az átmeneti és az elővárosi zóna határával esnek egy vonalra. A kerületben két szakorvosi rendelő, 2 gyermek-felnőtt, 4 felnőtt és 3 gyermek háziorvosi, illetve 4 fogászati (felnőtt/gyermek) rendelő – melyek a kerület egészét lefedik – biztosítja a kerület lakói számára a teljeskörű ellátást. A Kondor Béla sétányon Mentálhigiéniai Központ is található. Ezenkívül Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén a Hengersor utcában működik az Ormos Intézet, mely térítés ellenében biztosít egészségügyi szolgáltatásokat.

Egyházi intézmények

A kerületben összesen huszonhárom, többféle felekezetű egyházi létesítmény, kápolna, templom található, melyek elhelyezkedése elsősorban a lakóterületeken belül, zöldterületekbe illeszkedve jellemző. A Szent Lőrinc kápolna műemléki védettséget élvez. Érdekes, hogy a repülőtér 2B termináljában is működik egy ökumenikus kápolna, valamint, hogy a kerületben, a Sárkány centerben található Magyarország első Vietnámi Buddhista szentélye.

Szociális intézmények

Általánosságban elmondható, hogy a XVIII. kerület szociális ellátása szélesebb körűnek és szervezettebbnek tekinthető, mint a legtöbb kerületben működtetett szociális ellátórendszer. A kerület kiterjedt szociális hálóval rendelkezik, amelynek segítségével sok rászorulóknak tud alkalmi vagy rendszeres segítséget nyújtani.

A kerületi önkormányzat részt vesz az időskorúak gondozásában (átmeneti otthon, nappali foglalkoztatás), család- és gyermekjóléti központot működtet, átmeneti otthonokat és családsegítő szolgálatot biztosít, segíti a gyermekek és időskorúak, valamint a rászorulóknak étkeztetését, valamint fogyatékos és demens személyek számára biztosít nappali ellátást. A kerületi önkormányzaton kívül a Baptista Szeretetszolgálat, a Tiszta Forrás és a Diótörés Alapítvány hajléktalanszállót és melegedőt, a Máltai Szeretszolgálat pedig idősök otthonát működtet. A kerület fenntartásában 12 intézmény, míg főváros fenntartásában három (két gyermekotthon, és egy nyugdíjas otthon) található.

A szociális ellátáshoz tartoznak a kerület bölcsődéi is. Az Önkormányzat 10 bölcsődét működtet (Egyesített Bölcsődék), de több magán bölcsőde is megtalálható. A különböző szociális szolgáltatások a településen elosznak, segítve a helyi igények megfelelő kielégítését.

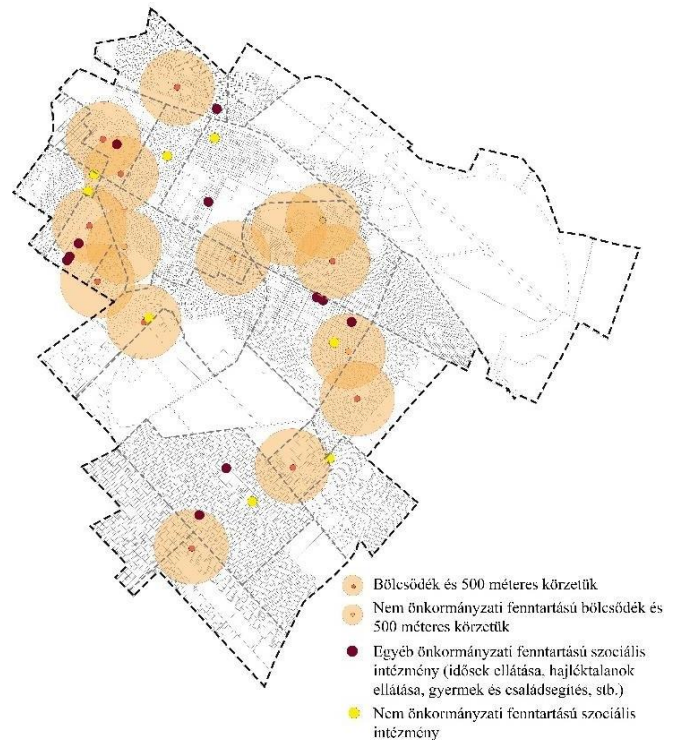
Kulturális intézmények

Pestszentlőrinc–Pestszentimre Önkormányzata a fenntartásában működő oktatási-nevelési intézményeket segítő intézményeken keresztül kapcsolódik be a kerület (és a főváros) művészeti és művelődést szolgáló tevékenységeibe. Jelentős szerepet játszik a Kondor Béla Közösségi Ház és intézményei: a Kondor Béla Közösségi Ház, a Rózsa Művelődési Ház, továbbá a közelmúltban felújított Pestszentimrei Közösségi Ház (PIK), amely a kerületrész közművelődési centrumává vált. A Tomory Lajos Múzeum és a hozzá tartozó kiállítóhelyek: Herrich-Kiss Villa, a Múzeumsarok, a Pavilon Galéria, valamint a Havanna Kiállítóhely és Múzeumpedagógiai Foglalkoztató épületében több kiállítás is megtekinthető, akár időszakosan is.

Megemlítendőek még a fővárosi fenntartású a Szabó Ervin Könyvtár helyi könyvtárai: a Havanna lakótelepi Könyvtár, a Lőrinci Nagykönyvtár és a Pestszentimrei Könyvtár, , valamint a magánkézben lévő kulturális és szórakoztató intézmények is (pl. Hargita téri gyermek játszóház, tánciskolák stb.).

Rekreáció, sport

A kerület gazdag sport, rekreációs területeire nem jellemző a koncentráltság, több kerületrészben heterogén módon helyezkednek el.

90. ábra: A kerületben található bölcsődék és azok 500 méteres körzete, és a kerületben található egyéb szociális létesítmények

Sportolási lehetőséget biztosítanak – elsősorban a labdarúgás, a kézilabda, a kosárlabda és a röplabda szerelmeseinek – a kerületben lévő bekerített sportpályák a főképpen lakótelepek környezetében, továbbá a számos műfüves iskolai focipálya. Az elmúlt években több iskolai és óvodai sportpálya felújítás és létesítés (pl. OVI-SPORT program) is megtörtént elősegítve a helyi gyermekek sport iránti fogékonyságát. A szabadidős tevékenység és tömegsport helyszíne a Bókay-kert. A versenysportok színtere a Thököly úti Deák Ferenc „Bamba” Sportcentrum, a Vilmos Endre (volt MALÉV-) Sportcentrum Szemeretelepen, valamint a Pestszentimrei Sportkastély. Három uszoda található a kerületben: a Vilmos Endre Sportcentrumban, a Sportkastélyban (Kastélydombi Uszoda), valamint a Bókay-kertben.

Turizmus intézményei

A kerületben kevés a turisztikai létesítmény. A két műemléken, a fővárosi védettségű épületeken, a Kossuth téren és a templomokon túl lévő turisztikai célzatú látnivalókat a Tomory Lajos Múzeum megújuló főépülete, a Herrich-Kiss villa és kiállítóhelyei, valamint a Bókay-kerti kalandpark, az egykori Fonó-gyári bunker épület, valamint a már Vecsés területén található, de a kerülettel szoros együttműködésben működő Aeropark jelentik. A kerületben három hotel/panzió, egy hostel és elszórtan néhány apartman található. A kerület potenciális konferenciaturizmus fejlesztési területei a repülőtér melletti területek, a volt szovjet laktanya és az egykori gyárak területei, ahol a létesítmények használaton kívüliek, üresek, vagy alulhasznosítottak.

Kereskedelem - szolgáltatás

A kerület kereskedelmi-szolgáltatás jellegű funkcióit részben a nagyobb bevásárlóközpontok, szupermarketek és helyi piacok, de főképp a városias lakóterületek jellemzően földszinti üzlethelyiségei biztosítják. Az önkormányzatok az általuk működtetett piacok- és vásárcsarnokok fenntartásáért tartoznak felelősséggel, a kereskedelem egyéb létesítményeit a gazdasági szereplők működtetik. A Lőrinci piac a kerület legjelentősebb piaca, kisebb jelentőségű és léptékű a Pestszentimrei Termelői Piac, valamint a Havanna Hetivásár.

91. ábra: A megvalósult Hetivásár a Havanna-telepen madártávlatból
(Forrás: Jankovits Vera: A főépítész (nem is apró) örömei)

2020-ban készült el a Havanna lakótelep dél-keleti parkolójában működő Hetivásár megújítása. Az új piacépület középen két irányba nyitható árusító terekkel, vendéglátó funkcióval és egy fedett-nyitott multifunkcionális közösségi tér résszel is rendelkezik. Az új épület esztétikai, minőségi, környezeti és társadalmi érték növekedéssel gazdagítja a kerületrészt.

A kerületben több nagyobb szupermarket is megtalálható (Lidl, Aldi, Spar), melyek épületei csarnokszerűek, lapos tetősek, körülöttük sok burkolt parkoló és közlekedő felülettel. Ezek főként az Üllői út mentén és a Gloriett-telepen jelennek meg. Bevásárlóközpont a Lőrinc Center, ahol mind a kereskedelem, mind a szolgáltatás jelen van.

Egyéb intézmények

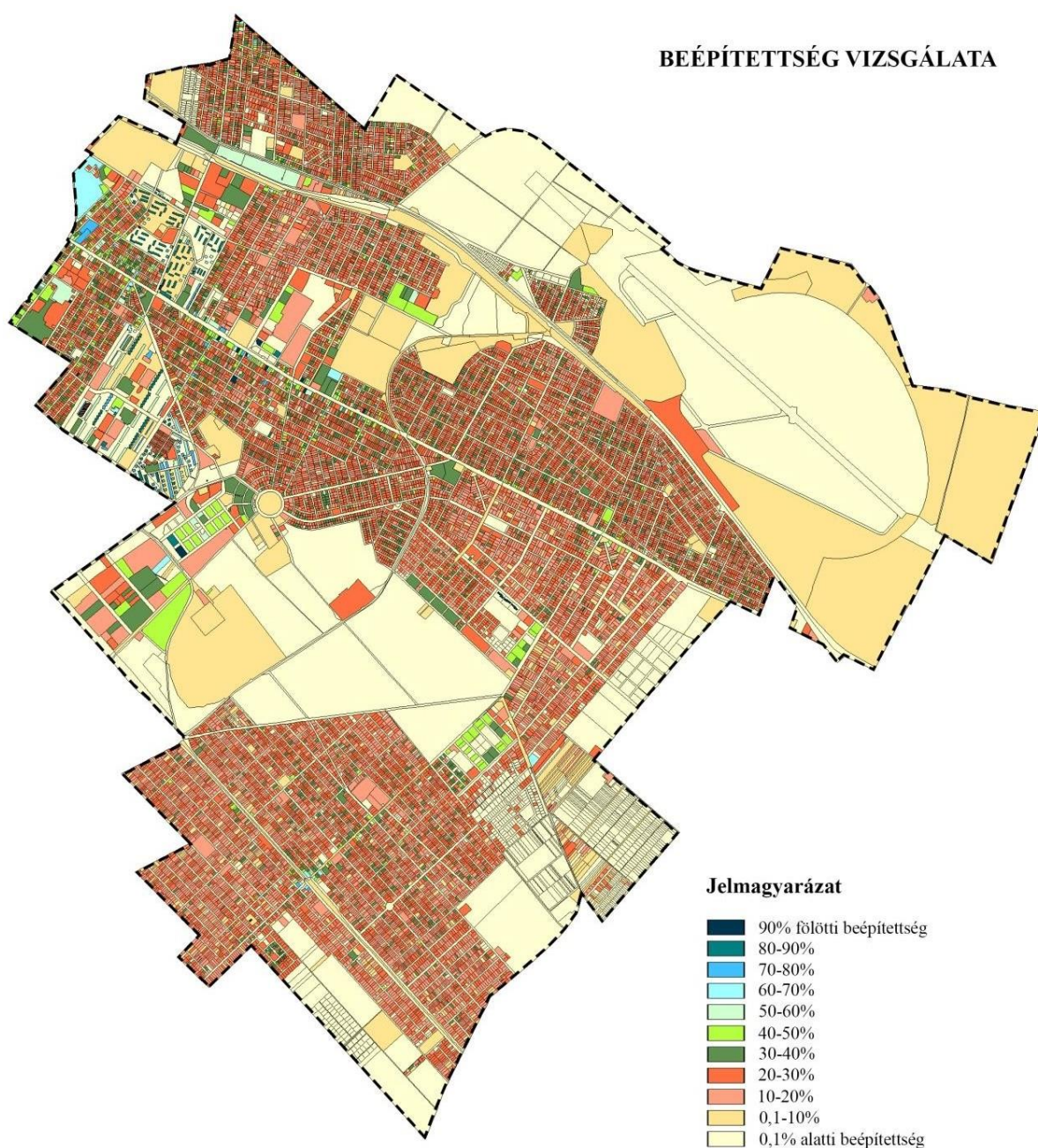
Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén a Gilice téren működik az Országos Meteorológiai Szolgálat Marcell György Főobszervatórium, valamint a NÉBIH Radioanalitikai Referencia Laboratóriuma.

Fontos megemlíteni, hogy a kerület területére esik a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér I. Terminálépülete, valamint a II. Terminálépület egy része, melyek szintén kiemelkedő fontosságú funkciójú épületek.

BEÉPÍTÉSI JELLEMZŐK

Jellemző beépítési mérték

A beépítési mérték a beépítés sűrűségének egyik fontos sajátossága. Az épülettel beépített terület és telek területének hányadosából adódó érték jól jellemzi az egyes területeket.

92. ábra: A beépítettség vizsgálata a kerületben

A kerületben a nagyterjedésű kertvárosias lakóterületeknek köszönhetően legnagyobb arányban a 30% alatti beépítettséggel rendelkező telkek fordulnak elő. Legalacsonyabb, 0,1%-nál kevesebb beépítettséggel a kerület erdőterületei, használaton kívüli, vagy alulhasznosított területei, a lakótelepek tömbtelkeinek egy része és a repülőtér területe rendelkezik. A kerület keleti határán és a Szemeretelepi vasúti megálló környékén jellemzőek a beépítetlen területek, melyek jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek.

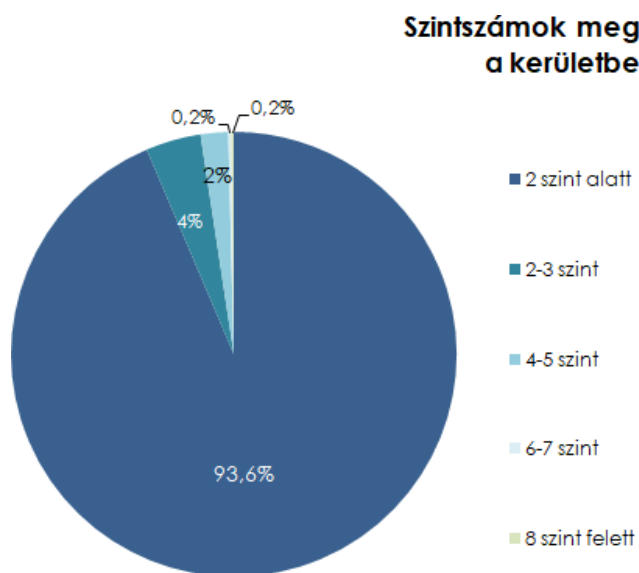
30-50%-os beépítettségi értékkel rendelkező telkek a lakóterületeken belül a főbb útvonalak (Üllői út, Nemes utca) menti területeken találhatóak. Liptáktelep nyugati határán, a Glorieta-telep középső részén, valamint a Krepuska Géza-telepen szintén ilyen értékek dominálnak. Magasabb, 50-80% közötti beépítettségi mutatóval rendelkező telkek Rendessytelep nyugati gazdasági hasznosítású tömbjére, és a Ferihegyi repülőtérre vezető út – 100. számú vasútvonal közötti gazdasági területre jellemzőek. A legmagasabb, 90% fölötti beépítettséggel a Lakatos-telep úszótelkei rendelkeznek.

A beépítés magassági jellemzői (szintszám, beépítési magasság)

A beépítés magassága meghatározó eleme a városképnek, emellett a sűrűség másik meghatározó tényezője. A szintszámok vizsgálata valójában a beépítési magasság vizsgálatot helyettesíti.

Az épületek szintszámából a legtöbb funkció esetén következtethető az épület magassága. Lakóépület esetén a szintenként kb. 3 m-rel, intézmény esetén kb. 4 m-rel lehet számolni. Kivételt képeznek a gazdasági területek épületei, ahol a csarnokok változó magasságúak lehetnek, de jellemzően egyszintesek. Különleges kivétel képeznek még a templomok, amelyek a klasszikusan kiemelkednek környezetükből, jelzőpontként szolgálnak a magasságuk által.

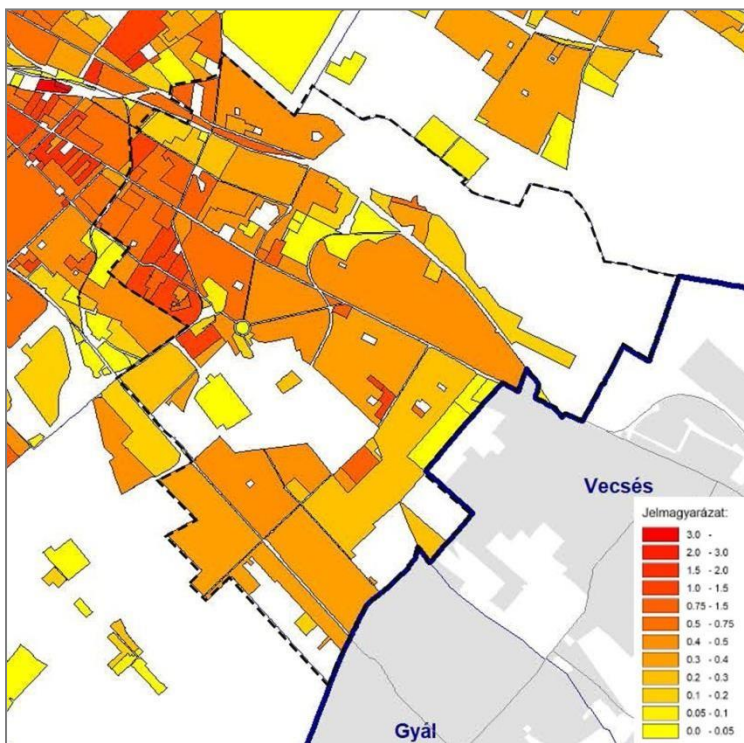
A kerületben, a kis- és kertvárosias lakóterületek dominanciájának köszönhetően főként földszintes, tetőtér beépítéssel rendelkező, vagy egyemeletes épületek figyelhetők meg. A kerület épületállományának körülbelül 93%-a két szint alatti. A kerület beépítési homogenitását a lakótelepek és lakóparkok magasabb, 3-5 szintes, 6-7 szintes, valamint a Havanna-lakótelep esetében 10-11 emeletes épületei bontják meg. A nyugati, valamint a 100. számú vasútvonal menti gazdasági területeken a földszintes csarnoképületek mellett szintén magasabb – 2-3 szinttel rendelkező – épületek is megtalálhatóak. A településképet a kerületben fellelhető 24 egyházi épület színesíti több helyen magas középhajóval és toronnyal.

93. ábra: Szintszám % megoszlása a tömbök darabszáma alapján (korábbi adatok)

Jellemző beépítési sűrűség

A beépítési sűrűség az épületek szintterületének és a lehatárolás közterületekkel együtt vett alapterületének hányadosa. A tömbméret, közterületi struktúra, annak a területi lehatároláshoz mért aránya alapvetően befolyásolja a beépítési sűrűség számítását. A beépítési sűrűség érzékeltetéséhez alkalmazott lehatárolások a közterület fő struktúrája (jellemzően fő és gyűjtőúthálózat), valamint az azokon belül funkcionálisan, vagy karakterében jelentősen elváló egységek figyelembevételével kerülnek meghatározásra. A szintterület megállapítása során az építményszintek összegzése a pinceszintet is tartalmazza.

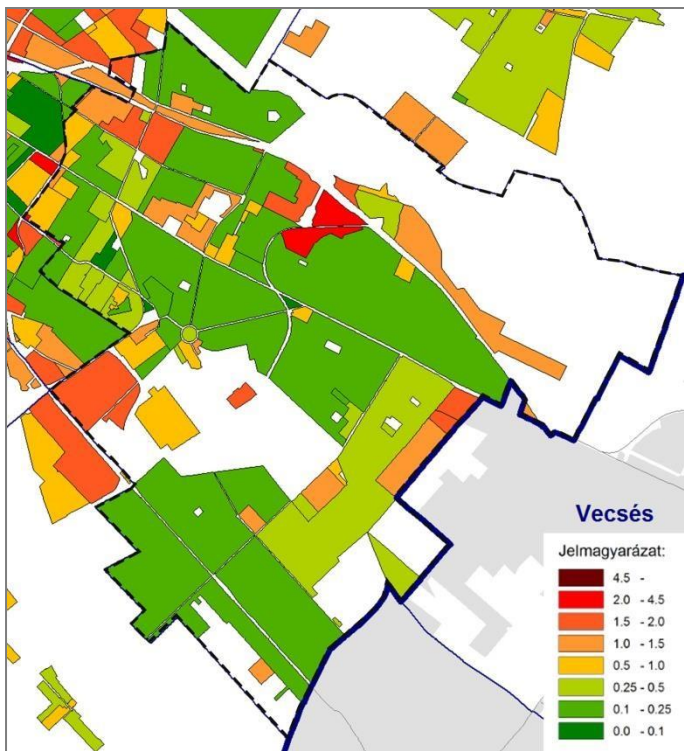
94. ábra: A beépítési sűrűség tényleges bsá értékei a XVIII. kerületben
(Forrás: TSZT alátámasztó munkarész, 3.1.1.4. fejezet – részlet)

A kerület jelenlegi tényleges beépítési sűrűsége elsősorban a lakótelepeken, főként a Havanna-lakótelepen, és a Szent Lőrinc-lakótelepen, valamint a Gloriett-telepen a legmagasabb (2,0 fölött). A kerület nagy részére a közepes, 0,5 – 1,5 közötti sűrűségi mutatók jellemzőek. Ilyen értékek főként a lakóterületeken az Üllői út menti és a Ferihegyi repülőtérre vezető út menti területeken, illetve a gazdasági területeken figyelhetők meg. A kertvárosias lakóterületek tényleges sűrűsége 0,3 – 0,6 bsá érték között mozog. Alacsony, 0,1 bsá érték alatti sűrűséggel rendelkező területek a temetők és sportközpontok területei, valamint az alulhasznosított, vagy hasznosítatlan területek telkei.

A kerület területén lévő területfelhasználási egységre igaz, hogy a jelenleg kialakult beépítési sűrűségek mindenhol az FRSZ-ben meghatározott határértékek alatt maradnak.

Területi tartalék (fejlesztési potenciál)

A tényleges beépítési sűrűség lehetséges növekménye az FRSZ. 1. mellékletében meghatározott beépítési sűrűség értékéig egyes területeken fejlesztési potenciált jelenthet. A határértékeket és a kerület területfelhasználási egységeinek tényleges beépítési sűrűség értékeit összevetve, az egész kerületre tartalék mutatható ki. Az FRSZ-ben rögzített határértékek kerületi szintre való leképzése (a határértékek kihasználása, megközelítése, vagy „visszafogása”) a kerületi tervezőknek a kiemelt feladata. Ezek alapján a kerületi rendezési tervnek (PPVSZ) és a jelenleg folyamatban lévő új KÉSZ-nek szükséges meghatároznia, differenciálnia részletesen az egyes területek hosszabb távú fejlesztési, intenzitásbeli alakulását (pl.: szintterületi mutató értékek).

95. ábra: A területfelhasználási egységek fejlesztési potenciálja a XVIII. kerületben (bsá érték lehetséges növekménye) (Forrás: TSZT alátámasztó munkarész, 3.1.1.4. fejezet – részlet)

A kerületre vonatkozó tervezett területfelhasználási egységeket és a ténylegesen meglévő területfelhasználást, annak léptékét (beépítési intenzitás, funkciók köre) vizsgálva, több esetben is elmondható, hogy bizonyos területek jelentős tartalékkal rendelkeznek. Ilyen, jelentős gazdasági potenciállal rendelkező területek találhatóak Miklóstelep és Szemeretelep találkozásánál, Ganzkertváros keleti határán, a Gloriett-telep nyugati részén, valamint Pestszentlőrinc vasútállomás környezetében. A lakóterületi és intézményterületi tartalékok jellemzően a belsőbb városrészekben vannak; ezek felhasználásával az adott környék telhet meg új funkcióval, amely a területek felértékelődését vonja maga után. Kerületrészenkénti tartalékok részletesebben a Helyzetértékelő munkarészben kerülnek kifejtésre.

Jelentős területi tartalékokkal rendelkeznek az alulhasznosított, illetve barnamezős területek is, melyek kihasználása, és ezáltal a zöldmezős beruházások elkerülése, igen fontos cél. Az alulhasznosított és barnamezős területek bővebben „Az épített környezet konfliktusai, problémái” című fejezetben kerülnek kifejtésre.

TELEPÜLÉSKARAKTER, HELYI SAJÁTOSSÁGOK

Karaktervizsgálat módszertana

A vizsgálat célja, hogy feltárja a település beépített területeinek azon legjellemzőbb vonásait, amelyek meghatározzák az adott épített környezet arculatát, jellegét, hangulatát. Területi bontásban meghatározhatóak azok a közös jellemzők (karakterjegyek), amelyek egy-egy területen hasonlóak (és esetleg van máshol is belőlük), ezért ezek típusként leírhatóak, térképen körülhatárolhatóak.

A kerület 2017-ben készítette el Településképi Arculati Kézikönyvét (TAK), melynek felülvizsgálata már megkezdődött. A TAK a településképi, az arculati jellemzők és a feltárt karakterjegyek elemeit vizsgálva nyolc eltérő karakterű terület típust különböztet meg, melyekre általánosítható megállapítások tehetőek. Ezek a 23 városrész területén vegyesen fordulnak elő.

A karaktervizsgálat során a kerületi TAK az alábbi karaktereket állapítja meg:

- „Klasszikus” kertváros;
- Sorházas beépítésű kertváros;
- Újonnan beépülő kertváros;
- Teleszerűen beépített lakóterület (lakótelep, lakópark);

- Kisvárosias/kisvárosiassá átépülő tömbök;
- Működő/átalakuló iparterületek;
- Egyedi karakterű intézmények területe;
- Zöldfelületek

Településkarakter

Olyan sajátos, egységesen lehatárolható területek, amelyek közös jellemzői az alább felsorolt szempontokból hasonló általános jellemzőkkel rendelkeznek: beépítés típusa, intenzitása, magassága, kora, környezethez való viszonya, térfal helyzetek, építészeti megjelenés, épülettípusok, domborzat, zöldbe ágyazottság.

A helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Az általános településkarakterbeli jellemzőket a vizsgált helyszín további sajátosságai kiegészítik vagy befolyásolják, ezért a területre jellemző további minőségek (városszövetbe való illeszkedés, kedvező vagy kedvezőtlen megközelítés, más, jellemző karakterű területen belüli szigetszerűség, zöldfelületek, látványelemek, természeti környezethez való viszony, használati jellemzők, alulhasznosítottág, stb.) is bemutatásra kerülnek.

A kerületi TAK-ban meghatározott egyes eltérő karakterű területek bemutatása:

1. „Klasszikus” kertvárosias karakterű területek

A kerület főleg lakójellegű peremkerület, melynek arculatát nagyrészt a „klasszikus” kertvárosias beépítések határozzák meg. A történelem során fokozatosan kialakult egyes elkülönülő kertvárosias területek, „telepek” mára már szinte teljesen összeérnek, azonban az egykori településszerkezeti elemek és telekosztások napjainkig is felfedezhetőek. Az önállóan kialakuló kertvárosias beépítések önálló humán, műszaki és zöld infrastruktúra hálózatot követeltek, mely az intézményhálózat és a zöldfelületi rendszer (közkert, közpark) mozaikos jellegét okozta a kerületben. Pestszentlőrinc – Pestszentimre területén ennek okán egyetlen jól körülhatárolható városközpont nincs. Létrehozására - a kialakult szerkezeti, zöldfelületi és intézményi struktúra megőrzése mellett - a kerület részéről határozott törekvések vannak.

A kertvárosias karakterű területek esetében két jellegzetes épület-típus jelenik meg, melyek a nagypolgári (villa) épületek és a munkások, kispolgárok házai. A 19. század utolsó harmadában jelennek meg a villa és családi házak, amelyek egy-egy család életteréül szolgálnak.

A szabadon álló, nagy méretű kerttel övezet villaépületek építészeti stílusára az eklektika jellemző. Ilyen nagypolgári épületek találhatóak a Lónyaytelepen (XIX. századi villatelep), a Bókaytelep egy részén, valamint Szent Imre-kertváros egyes területein. A kispolgárok, munkások házaira az egyszerűség, a népi ihletésű építészeti karakter jellemző. A telekosztások révén keletkezett nagyszámú keskeny telken kisméretű, egy-két szobás földszintes, magastetős házak helyezkednek el jellemzően az utcavonalra épülve, oldalhatáros, esetleg zárt sorú, hézagosan zárt sorú beépítéssel.

Az 1940-es évektől a hatvanas évek végéig a lakótelkek esetében a hézagosan zárt sorú beépítés helyett a meglevő üres telkeken főként a szabadonálló beépítés válik jellemzővé hozzávetőlegesen egységes beépítési vonallal és tömegformával. Az ún. sátoztetős - téglány vagy négyzet alaprajzú - földszintes

családi házak száma jelentős, ezek túlnyomó részben a világháború után - feltételezhetően títustervek alapján – épültek.

A „klasszikus” kertvárosias karakterű területeken előforduló konfliktusok:

- „kastélyépítészeti” megjelenése;
- a telek fesztítése (horizontális/vertikális túlépítés);
- hivalkodás, túlméretezés, a környezetbe illesztés hiánya.

2. Sorházas beépítésű kertvárosias területek

Az 1960-as évektől a kerületben megkezdődött a meglévő épületállomány átépítése, új területek beépítése. Új telepek jelentek meg, melyek már sorházas beépítési formát kaptak. A sorházak a kertvárosias lakóterületek mellett egy intenzívebb területhasználatot biztosítottak, ötvözve a városiasabb életformát a kertváros előnyeivel (pl. kertkapcsolat). Az épületek jellemzően földszintesek tetőtér beépítéssel, vagy földszint+1 szintesek. Kiterjedtebb sorházas beépítés található a Gilice tér környékén, a Beremend utca mentén, valamint a Nemes és Határ utca találkozásánál.

3. Újonnan beépülő kertvárosias területek

Az 1960-as évektől jelentek meg, majd a rendszerváltás után megsokszorozódtak a kerületben a lakóparkok, miközben újabb területek épültek be családi házas, kertvárosias jelleggel. E területeken történeti fejlődési minták, épületek nincsenek, így illeszkedés hiányában az új épületek az építettől ízlését tükrözik. Ezért szükséges a nívós, kortárs építészeti eszközök és formavilág szorgalmazása. Az újonnan beépülő kertvárosias területeken megjelenő konfliktusok:

- tájidegen, „importált” építészeti termékek megjelenése;
- a kerületi történeti mintaképek túlzott utánzása, „korhű” másolása.

4. Lakótelep, lakópark jellegű lakóterület:

A lakótelepek a kertvárosias területek mellett a kerület karakterének meghatározó elemei, melyek szigetként ékelődnek a település szövetébe. Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakótelepei és azok jellemzői a következők:

Lakatos-lakótelep: A kerület legrégebbi lakótelepe, mely az 1960-as években épült. Nagykiterjedésű zöldfelületek, valamint laza beépítés jellemzi földszint+4 szintes sávházak és földszint+9 szintes pontházak váltakozásával.

Szent-Lőrinc lakótelep: 1964 és 1974 között épült. A telepen található épületek földszint+4 szintes sáv- és pontházakból állnak. (Egyetlen földszint+10 szintes épület áll itt.) A telep az alacsonyabb épületeknek és a fásított zöldfelületeknek köszönhetően kellemes, élhető lakókörnyezetet biztosít.

Havanna-lakótelep: A telep az 1970-es évek végén, az 1980-as évek elején épült, paneles technológiával. Az egyes épületek földszint+10 szintes sávokat alkotnak, néhol fűrészfogas elrendezéssel. A telep az épületek között található nagyobb zöldfelületek ellenére is monoton hatást kelt.

Krepuska Géza telep (Alacsikai úti lakótelep): Az 1980-as évek közepén épült, szakítva a telepszerű beépítések szerkesztési elveivel, tulajdonképpen egy átmenetet képezve a lakótelep és a lakópark

között. Az itt található épületek földszint+2 – 5 szintesek, magastetősek, igényes megformálásúak és keretes beépítésűek, melyek így belső udvarokat fognak közre.

Gloriett-telep: A kerület legújabb lakótelepe, mely földszint+3 -4 emeletes, magastetős épületekből áll. A telep egy gyalogos sétány – és annak teresedései - köré szervezett keretes beépítésű tömbökből áll.

A korábban épült lakótelepekre jellemző az épületek leromlása, elavulása, így az elmúlt években szükségessé vált azok energiahatékonysági és esztétikai megújítása. A Lakatos, a Szent Lőrinci és a Havanna-lakótelepen megkezdődtek a munkálatok.

5. Kisvárosias, illetve kisvárosiassá átépülő karakterű terület:

A kerületben a főbb útvonalak mentén (Üllői út, Gyömrői út, Nagykőrösi út) egy folyamatos átépülés kezdődött meg, mely a beépítés egyre intenzívebbé válását, és egy igen heterogén településkép kialakulását vonja maga után. A tendencia legjellemzőbben az Üllői út mentén mutatható ki. Az út mindkét oldalán egyaránt láthatunk földszintes és többszintes, zárt sorú és szabadonálló épületeket, lakótelepi épületeket. A területen a lakó, intézményi és gazdasági funkció keveredése jellemző. A főút, mint „lineáris központ” rendezése a jövőben fontos feladat.

6. Üzemi jellegű területek:

Üzemi jellegű területek a kerület nyugati határán, a vasútvonalhoz közel helyezkednek el. A rendszerváltás óta ezek átalakulása is megkezdődött. Jellemző a szabadonálló beépítés és az alacsonyabb beépítési és zöldfelületi intenzitás. E városszövetben szigetszerűen megjelenő területek épületállománya több helyen leromlott, azonban ennek ellenére számos – sok helyen még feltáratlan - építészeti értéket rejtenek.

7. Egyedi építészeti karakterű létesítmények (templomok, intézmények):

E karaktercsoportba a sajátos megjelenésű, egyedi, értékes, vagy védett épületek, építmények, területek tartoznak, melyek a kerület arculatát, imázsát alapvetően meghatározzák. Ide sorolható a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, valamint az országos, vagy helyi védelem alatt álló épületek nagy része.

A repülőtér területére jellemző a szabadonálló beépítés és az alacsony beépítési intenzitás. Főként a reptérhez kapcsolódó kiszolgáló és üzemi épületek jelennek meg, valamint az egyedi funkciójú terminálepületek. A terület beépített részein jellegzetes az alacsony zöldfelületi intenzitás érték.

Az értékes, vagy védett épületek közül megjelennek közintézmények, (iskolák, és egyéb épületek) különböző stílusú, magas építészeti nívót képviselő együttesek, pl. a Kossuth téri iskola vagy a víztorony az egykori Lőrinci Fonó területén. De a XIX. század második felének építészetét reprezentálja az egy-egy megmaradt favázás szerkezetű épület is, mint az egykori Lövészegylet Székháza, ami ma vendéglői funkciót tölt be. 2020-ban rekonstruált faszervezetű verandájával a villaépítészeti reprezentálja a védettséget is élvező Herrich-Kiss villa.

8. Jelentősebb zöldfelületek (parkok, közterek, erdők):

A kerületben a legjelentősebb zöldfelületet a Halmierdő biztosítja, mely országos tájképvédelem alatt áll. Az erdő közjóléti funkciójának erősítése, faállományának és zöldfelületi értékének fenntartása

fontos feladat. Erdőskert és Belsőmajor területén, a kerület határában szintén jelentősebb kiterjedésű erdők találhatóak. Erdőterület van továbbá Férihegy és Bélatelep között, melynek közjóléti hasznosítása a repülőtér közelsége miatt kevésbé érvényesül.

Ezen kívül a kerületen belül a történeti fejlődés során kialakult településmagok mellett kisebb zöldfelületek, közparkok is létrejöttek, melyek a helyi közösség igényeit máig szolgálják. Rendszerint valami funkció (pl. játszótér) is megtalálható rajtuk. Ezeket egészítik ki a kertvárosias területek és lakótelepek egyéb zöldfelületei.

A kerület fontos zöldfelületi elemeit képezik a jelenleg még beépítetlen területek. Ezek nagy része a hatályos településszerkezeti terven jelentős változással érintett terület, tehát fejlesztési területként kezelt. A kerület feladata a zöld jelleg megőrzése, a nagyobb, összefüggő zöldterületek és erdők védelme.

Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén a jellemző karakterek elhelyezkedését a kerületen belül a következő ábra mutatja:

96. ábra: Jellemző karakterek a XVIII. kerületben (Forrás: TAK)

AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET KONFLIKTUSAI, PROBLÉMÁI

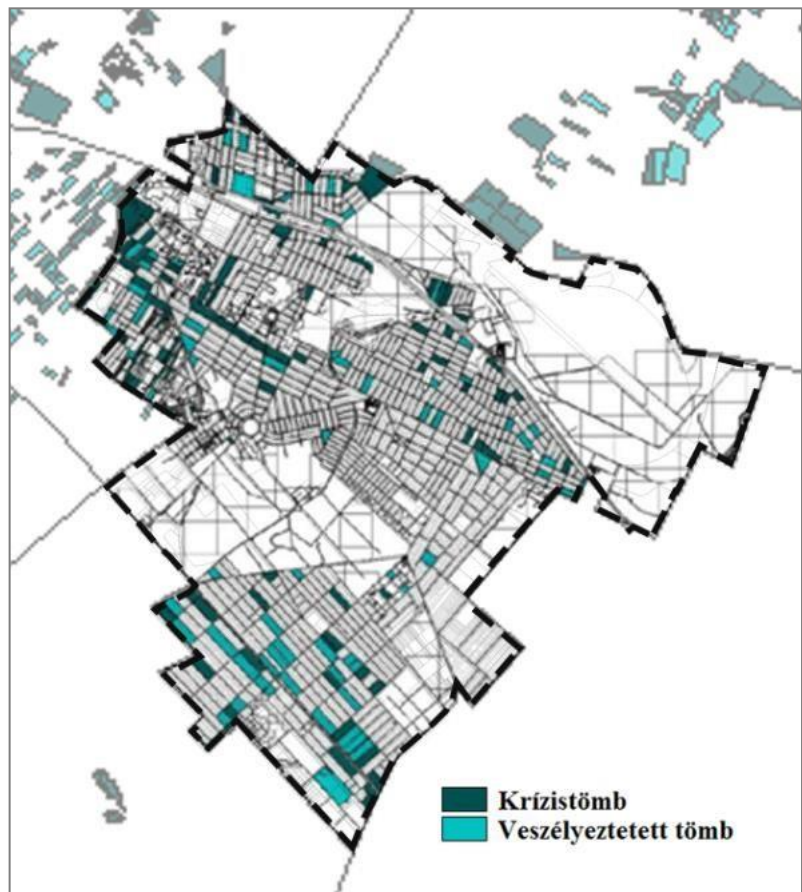
Szlömösödött, leszakadó, leromló és degradálódott területek

A lakóhely rossz fizikai körülményein gyakorta csak a városrehabilitációs beavatkozások segíthetnek. Az itt élőkre általában jellemző az alacsony iskolázottság és alacsony foglalkoztatási ráta, a lakhatási költségek megfizetésének mindennapos nehézsége, a rossz egészségi állapot, és az általános elszegényedés. Ilyen területek lehetnek többek között:

- a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett krízisterületek (mély strukturális és komplex szocio-kulturális problémák következtében spontán rehabilitációs folyamat nem lehetséges);
- az erősen leromlott lakókörnyezetek;
- a környezetükhöz képest erőteljesen leértékelődő lakóterületek, ahol az alacsony státuszú lakók nagyarányú beköltözésével, a leértékelődés tovaryúzó hatásával számolni lehet;
- a rozsdáövezetekbe ékelődő és/vagy azok mellett elhelyezkedő lakóterületek.

A fentiek alapján a XVIII. kerületben a jellemzően leromló, avult épületállományú, szlömösödött, vagy szlömösödésre hajlamos területek kimutatására a KSH 2011. évi népszámlálási adatok felhasználásával, a 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet 10. melléklete szerint elvégezte a kerület szegregáció-szűrését.

A Budapest 2020 dokumentum szintén komplex, de a KSH módszertanától eltérő metodikája szerint a következő leromló területeket (krízistömb, veszélyeztetett tömb) mutatta ki a XVIII. kerület területén: ezen területek a kerület északnyugati és déli részében, valamint jellemzően a vonalas infrastruktúra elemek (főbb utak, vasutak) mentén koncentrálnak.

97. ábra: A XVIII. kerület krízis- és veszélyeztetett tömbjei – 2011. (Budapest 2020 ITS Megalapozó: 108. oldal alapján)

A krízistömbök Rendessy- és Liptáktelep nyugati és Üllői út menti részein, Lónyaytelepen szintén az Üllői út mellett, Szemeretelep, Ferihegy, Erzsébettelep és Bélatelep szolnoki vasút, ill. Gyömrői út menti területein, valamint Pestszentimrén a lajosmizsei vasút/Nagykőrösi út mellett találhatóak. Veszélyeztetett tömbök Bókay-, Miklós-, Szemere-, és Ganztelep Üllői út menti részein, a Havanna-lakótelepen, valamint Pestszentimre jelentős részén lehetők fel.

Természetesen ezekben a tömbökben is megtalálhatóak a közepes és egyes esetekben a jó állapotú épületek is.

Az előbbieken említett és lehatárolt krízis-, és veszélyeztetett területek mellett máshol is megtalálhatóak hasonlóan jellemezhető területek. Ezek döntően a fentebb lehatárolt területekhez csatlakoznak, azok folytatásai.

A fővárosban a rossz helyzetű népességet koncentráló, leromlott épületállományú területei viszonylag szétszórtan helyezkednek el, ám egy-egy kerületben több kisebb terület is van, ahol a leromlott, rossz állapotú, alacsony komfortfokozatú, rossz minőségű (szubstandard, zsúfolt) lakások aránya magas. A XVIII. kerületi lakások között kevés szubstandard van. A lakások jelentős része összkomfortos (83,5%) vagy komfortos (13,8%), ám 2016-ban a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya 2,7% volt a kerületben.

Alulhasznosított és barnamezős területek

Barnamezős területeknek nevezzük azon területeket - barnamező-fogalom egységes európai meghatározása CABERNET (Concerted Action on Brownfield and Economic Regeneration Network) szerint -, amelyekről elmondható, hogy hatással volt rájuk saját, valamint a közvetlen környezetük korábbi használata; felhagyottak, vagy alulhasznosítottak; vélt vagy valós környezeti szennyezettséggel terheltek; elsősorban fejlett városi térségben találhatóak; újra hasznossá tételük beavatkozást igényel.

98. ábra: Barnamezős területek a kerületben a Barnamezős területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program, és a Budapesti TSZT felülvizsgálata 6. Védelmi, korlátozási területek tervlapja alapján

Ezek alapján Budapesten a használaton kívüli, illetve alulhasznosított területek jelentős hányada „klasszikus” barnamezős terület (azaz az egykor ipari, közlekedési, vagy katonai funkcióval bíró területek).

Az alulhasznosítottság a belső területi tartalék nem megfelelő kihasználását, vagy városszerkezetileg nem megfelelő funkciót jelenti. Ezeken a területeken sok esetben nem értékes az épületállomány. Előfordul, hogy az elmúlt években a területen jelentős bontások történtek, de a terület (minőségi) átalakulása nem történt meg, és a visszamaradt, néha értékes épületeket sem hasznosították megfelelően.

Az alulhasznosított területek mellett számos olyan használaton kívüli terület van, amelyen a korábbi használat megszűnt, az értéktelen épületek vagy elbontásra kerültek, vagy üresen állnak, de számos értékes épület pusztul megfelelő használat hiányában. A használaton kívüli területeken a város számára jelentős

fejlesztési lehetőség kínálkozik beépítésre és szabadterületek fejlesztésére egyaránt. Jelenlegi állapotuk szerint ezen területeken belül megkülönböztetésre kerültek az épületállománnyal rendelkező, illetve üres, épületállománnyal nem rendelkező területek.

Jelen vizsgálatban a használat alapján a következő kategóriák kerültek megkülönböztetésre a XVIII. kerület esetében a Barnamezős területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program alapján:

- Használaton kívüli területek jellemzően meglévő épületállománnyal;
- Használaton kívüli területek jellemzően épületállomány nélkül;
- Alulhasznosított területek.

A XVIII. kerületben az alábbi területek kerültek lehatárolásra (lásd : 98. ábra és az alábbi táblázat)

Terület megnevezése	Alulhasznosított funkció	Egykori hasznosítás módja	Fejlesztésre alkalmas terület (m ²)	Védettség
volt Kispesti Textilgyár	termelés, raktározás	ipari	82094	régészeti lelőhely
volt Csipkegyár	termelés, raktározás	ipari	18911	északi részen régészeti lelőhely
volt Lőrinci Hengermű	gazdasági	ipari	100369	-
Hengersor utca	gazdasági, kereskedelem, szolgáltatás	ipari	4580	-
Lőrinci Fonó (Gyömrői út)	termelés, raktározás	-	53278	-
FKF Zrt. telephely	telephely	telephely	22810	-
volt Erdért terület	-	gazdasági	97819	-
Hungarocontrol parkoló	-	gazdasági	3386	-
Repülőtér	repülőtér	repülőtér	1366693	műemlék épület és műemléki környezet
Vaskút utca	-	-	8255	régészeti lelőhely
Hosszúház utca	-	-	17540	-
Méta utca menti területek	-	-	94240	-
Ipacsfa utca	-	gazdasági	38954	régészeti lelőhely
Cséry-telep	hulladékkezelés	hulladékkezelés	259062	régészeti lelőhely
M5 Logisztika	raktározás, telephely	-	61852	-
Szálfá utca menti terület*	-	-	7265	-
Halomi úti laktanya	-	laktanya	114509	-
TSZ sütőüzem	-	sütőüzem	4000	-
Béke-tér	általános kiskereskedelem	általános kiskereskedelem	13253	-
volt szovjet laktanya (Üllői út)	-	laktanya	120005	-

*A Szálfá utca menti terület beépült, funkciója lakóterület.

32. táblázat: A kerületben található alulhasznosított, hasznosítatlan, barnamezős területek jegyzéke (Forrás: Korábbi ITS)

A Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek kataszter adatállományának frissítése és üzemeltetése (2018) dokumentum szerint a XVIII. kerületben a Barnamezős kataszterben (Barnamező TFP) szereplő területek körülbelül 172 hektárt tesznek ki és összesen 85 darab telket érintenek. A kerületben új barnamezős területek nem jöttek létre, a korábban barnamezőként kijelölt területek megújulása pedig még nem indult meg. A Főváros jelenleg a repülőtér területén (szennyeződések megszüntetése, Látogatói Központ létrehozása), valamint a Cséry-telepen (kármentesítés, rekultiváció) tervezte projektek végrehajtását.

Jelenleg a hatályos fővárosi TSZT 6. *Védelmi, korlátozási területek* tervlapján a településszerkezet alakítását befolyásoló barnamezős területek is feltüntetésre kerültek. Ez alapján a kerületben a barnamezős területek a következők:

- Cséry-telep (fővárosi tulajdon)
- volt Kispesti Textilgyár – Kistext (kerületi, ill. magántulajdon)
- volt Lőrinci Fonó területe (kerületi, ill. magántulajdon)
- Lőrinci Hengermű és Hengersor utca (magántulajdon)
- Szemeretelep vasúti megálló környéki területek (magántulajdon)
- Halomi úti volt laktanya (magántulajdon)
- Üllői úti volt laktanya (magántulajdon)
- M5 Logisztika területe (magántulajdon)

Ezeken kívül korábban (az előző ITS-ben) a volt Csipkegyár, valamint a Méta utca menti területek voltak barnamezős területként jelölve. A Méta utca menti területek talajszennyezettséggel, feltöltéssel nem érintettek, inkább zöldmezős területek, mintsem tényleges egykori gazdasági, ipari területek, így ennek elhagyása a barnamezős területek közül indokolt lehet. A Csipkegyár területe ugyanakkor fontos fejlesztést igénylő gazdasági terület.

Rozsdaövezeti területek

A 2020. évi LXXVII. törvény szól a rozsdaövezeti akcióterületek lehatárolásához szükséges intézkedésekről. A kerületben jelenleg rozsdaövezet kijelölése nem tervezett.

SWOT/ ÉPÍTETT KÖRNYEZET

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kerület jelentős részében jellemző a kertvárosias jelleg, zöld és csendes városrészek; ▪ A fő közlekedési útvonalak mentén erősödő kereskedelmi és szolgáltató funkció; ▪ Nagy a zöldfelületek és átgondolt, arányos telepítés miatt kellemes lakóminőségű, kedvelt lakótelepek (Lakatos úti lakótelep, Szent Lőrinc-lakótelep); ▪ Sok szabadidős és sportolási lehetőséggel (Bókay-kert, uszodák, futballpályák, műfüves pályák) rendelkezik a kerület; ▪ A TSZT és az FRSZ által meghatározott beépítési sűrűség kerületi szintű meghatározásáról a kerület saját hatáskörében, a kerületi tervszközökben, rugalmasan, mérlegelve rendelkezhet; ▪ Gazdasági területek fejlesztéséhez jó logisztikai és közlekedési kapcsolatok; ▪ A fővárosi kerületek viszonylatában magas szintű és szerteágazó szociális infrastruktúra hálózat a kerületben. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kerületben kevés védett épített érték található; ▪ Település szerkezet történeti adottságai miatt széttagolt, kapcsolathányos; ▪ Önálló kerületközpont nem alakult ki; ▪ Az Üllői út alacsony beépítése, kisvárosias karaktere ellentmondásban van a főútvonal városszerkezetben betöltött sugárút szerepével. A kialakult telekszerkezet és a nagy forgalom nehezíti a beépítés átalakulását, a degradált állapot konzerválódik; ▪ A két városrész Pestszentlőrinc és Pestszentimre között gyenge településszerkezeti kapcsolat; ▪ A barnamezős területek nincsenek önkormányzati tulajdonban, a hasznosításukra ráhatása a kerületnek csekély.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kerületrészek közötti kapcsolatok erősítése; ▪ A kerületen áthaladó meghosszabbított 42-es villamos a kerületet egyes részeit felértékelheti; ▪ FRSZ által meghatározott beépítési sűrűség tartaléka a használaton kívüli területek esetében fejlesztési potenciál; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kerület központi helyzetében lévő út átmenő forgalma akadályozza valódi központ létrejöttét; ▪ A megnövekvő forgalom fokozhatja a környezeti terhelést; ▪ Alulhasznosított, barnamezős területek konzerválódása/pakura-tavak, volt Erdért terület/;

- Az alulhasznosított, használaton kívüli barnamezős területek megfelelő kihasználásának lehetősége, a zöldmezős beruházások kerülése;
- Az Üllői út presztízsének feltámasztása, arculatának rendezése.
- A kertvárosias lakóterületeken egy esetleges beépítési intenzitást és/vagy a lakásszámot növelő terv elfogadása esetén: a terület sem intézménykapacitásában, sem parkolási lehetőségében nem bír el növekedést, a zöldfelület sem csökkenthető a lakóminőség drasztikus romlása nélkül;
- A funkcióhiányos, szegregációval veszélyeztetett területek konzerválódása a kerületben;
- A magas építészeti minőség és színvonalas lakókörnyezet és a lakáspiaci és vállalkozói lakásépítési trendek konfliktusa.;

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A TSZT szerinti jelentős változással érintett – funkcióváltó – területek átstrukturálása a településszerkezetbe szervesen illeszkedő módon.
- Kerületközpont fejlesztése: a központképző, intézményi funkciók és a reprezentatív városi közterek (pl. Kossuth tér környéke) szinergiájának erősítése, szolgáltató és kereskedelmi funkciók, megfelelő gyalogos kapcsolatok, kedvezőbb keresztmetszeti kialakítás.
- Üllői út lineáris térsora: központoszervező szerepének erősítése, a városképi minőség javítása, az akadályozó jelentős átmenő forgalom csökkentése, a villamospálya áthelyezésével kedvezőbb keresztmetszeti kialakítás.
- Egységesebb összképet eredményező építészeti követelmények meghatározása a főútvonalak mentén.
- Alközpontok megújítása, kialakítása.
- Veszélyeztetett, degradálódott lakóterületek csökkentése.
- Alulhasznosított területek kezelése a településszerkezethez illeszkedő funkcióval és módon, fejlesztési stratégia megalkotása.
- Műszakilag igénybevett területek kármentesítése, újrahasznosítása.
- Kezdeményező önkormányzat szerepvállalása a fejlesztésekben.
- Az önkormányzati tulajdonban lévő üzleti célú ingatlanok felújítására vonatkozó koncepció kialakítás a bérlők bevonásával.
- A lakásépítési beruházások helyett inkább a gazdasági funkciójú fejlesztések támogatása, ugyanakkor a már megváltoztathatatlan lakófunkciójú területek esetében a magas építészeti minőség védelme és támogatása.
- Magas építészeti minőség mind az új építések, mind a meglévő épületek felújítása tekintetében.

1.11. KÖZLEKEDÉS

HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK

Pestszentlőrinc-Pestszentimre a Főváros dél-keleti határán fekvő kerület, melynek legfontosabb – országos szintű – városi kapcsolatát a 4. számú elsőrendű főút bevezető szakasza, a Ferihegyi repülőtérre vezető út biztosítja. Ezen kívül másodrendű főutak (Üllői út, Nagykőrösi út) adják a kerület főhálózati gerincét. A nagy forgalmú városi főutak a belvárossal, a szomszédos kerületek alközpontjaival, valamint a környező agglomerációs települések központjaival létesítenek közvetlen közúti kapcsolatot.

Az utóbbi években a kerületi és a kerületen átmenő mobilitási igények folyamatosan növekedtek, melyhez a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér jelenléte is hozzájárul. A repülőtér Magyarország és Budapest szempontjából is kiemelt jelentőséggel bíró nemzetközi közlekedési kapcsolatot biztosító elem, mely jelentős utas- és teherforgalmat vonz.

A kerületben fővárosi hálózati kapcsolatot nyújtó tömegközlekedési elem, metró, vagy HÉV vonal nem található, a legközelebbi metróállomás Kőbánya-Kispest. A kerület lakosainak tömegközlekedési igényét buszok, az 50-es villamos, valamint az országos szintű vasútvonalak (100a, 142. számú) szolgálják ki.

Közúti közlekedés

A Pestszentlőrinc–Pestszentimre közlekedést biztosító közúthálózat kialakultnak tekinthető, sűrű, kerületközi kapcsolatokkal. A kerületet a sugár irányú útszakaszok jellemzik, a gyűrű irányú kapcsolatok hiányosak. A közúthálózat új elemmel történő bővítése, vagy meglévő elemei szélességének növelése a meglévő beépítésre való tekintettel csak bontás árán lehetséges.

Főúthálózat:

Elsőrendű főút:

- 4. számú főútvonal bevezető szakasza – Ferihegyi repülőtérre vezető út
 - 2x1 forgalmi sáv, fizikailag elkülönített út a Gyömrői út két irányú pályája között. A Repülőtér I. Termináljától keletre 2x2 forgalmi sávra váltva hagyja el a kerületet.

Másodrendű főút:

- Üllői út, Nagykőrösi út, Felsőcsatári út, Csévéző utca, Bélatelepi út, Haladás utca, Petőfi utca, Ráday Gedeon utca, Cziffra György utca, Honvéd utca, Margó Tivadar utca, Kele utca, Puskás Ferenc utca, Csapó utca, Barta Lajos utca, Kinizsi Pál utca, Méta utca, Péterhalmi út, Kettős-Körös utca, Lőrinci út, Kisfaludy utca, Nemes utca, Királyhágó utca, Dózsa György utca
 - Általában 2x1, vagy 3x1 forgalmi sávú utak, kétoldali járdával, kisebb szakaszon kerékpárúttal, vagy kerékpársávval.

Mellékutak:

- **Gyűjtőút:**
- Nefelejcs utca, Lakatos út, Ráday Gedeon utca, Bajcsy-Zsilinszky út, Nagybánya utca, Hengersor utca, Darányi Ignác utca, Baross utca
 - A kerület főúthálózatát a helyi gyűjtőutak egészítik ki. Ezek általában 2x1 forgalmi sávok, a gyalogos forgalom számára kétoldali járdával.
- **Főbb kiszolgáló utak:**
- Szabadka utca, Száva utca, Halomi út, Goroszló utca, Tövishát utca, Ipacsfa utca, Közdülő út, Besence utca

A hatályos TSZT 2. *Közlekedési infrastruktúra* tervlapja tervezett II. rendű főútvonalat jelöl a volt Burma vasútvonal mentén, Szemeretelep területén alagútban vezetve, két lehetséges nyomvonallal.

A kerületet gyorsforgalmi út nem érinti, de a főútvonalak közvetlen kapcsolatban állnak az M0-ás autópályával, mely jelentős forgalmat generál. Az M0-ás autópályát a kerület központjától körülbelül 5 km, az M5-ös autópályára 2,5 km távolságra húzódik. A főútvonalak és a közeli gyorsforgalmi utak segítségével a szomszédos településeken túl Kelet- Magyarország (Szolnok, Szeged, Kecskemét) is könnyen elérhető. A gyorsforgalmi utak ezen felül nem csak országos, de nemzetközi közlekedési kapcsolatot is nyújtanak.

A kerületben a fővároson belüli elhelyezkedés és a közúthálózat adottságai folytán a szomszédos települések irányából a városközpont felé irányuló jelentős közúti átmenő forgalom jelentkezik.

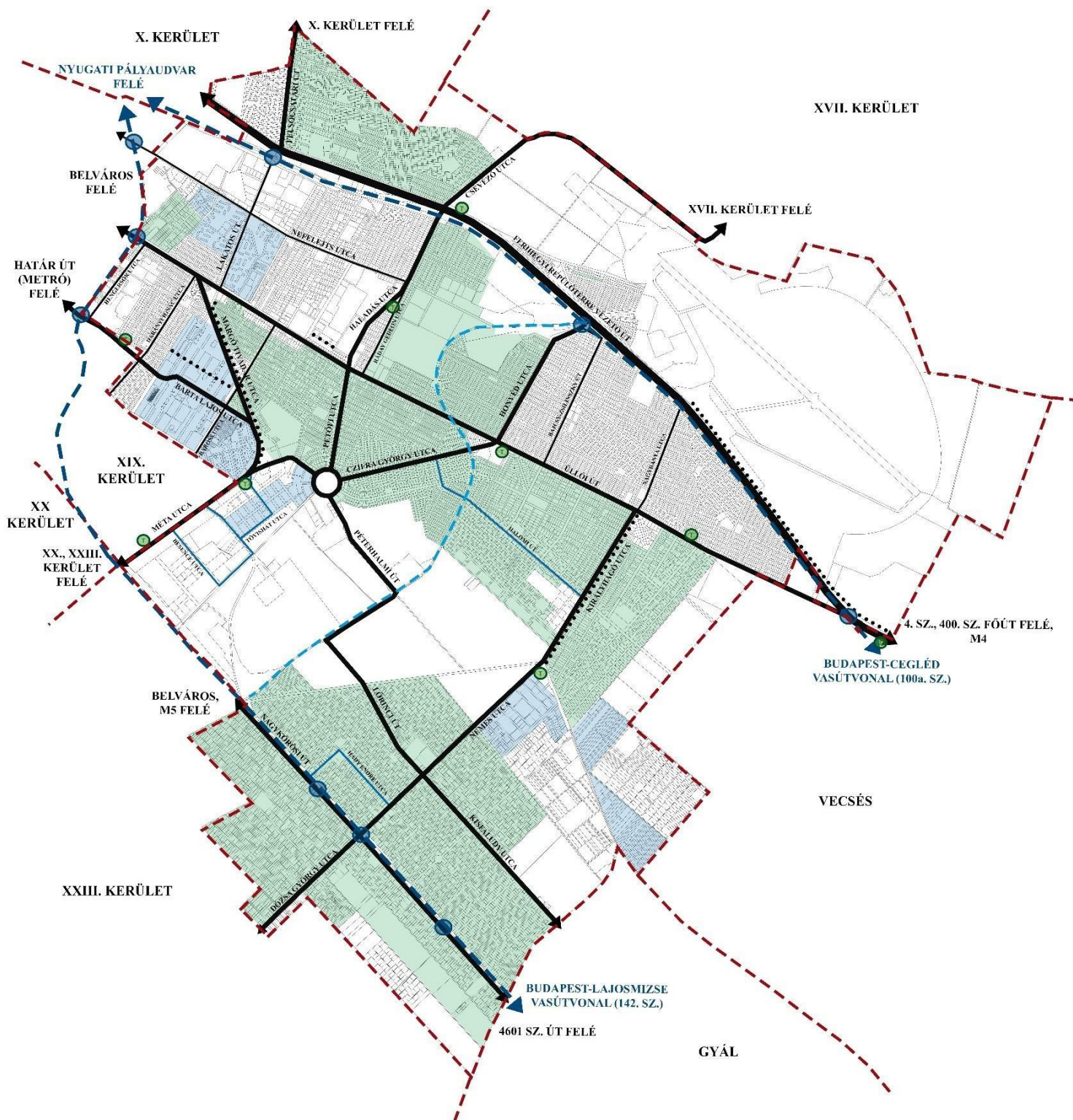
Az átmenő forgalom meghatározó okai:

- az agglomeráció felől érkező, és a belső kerületek felé továbbhaladó forgalom a sugárirányú közúthálózati elemeken,
- a Hungária-gyűrű a főváros szerkezetében a legkülső, Duna-híddal is rendelkező, legjelentősebb haránt irányú közlekedési elem,
- a belső kerületekben lévő jelentős számú munkahely.

Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén, illetve annak határán a kerületi és kerületközi közúti forgalom akadályozó és balesetveszélyes elemeiként jelennek meg a szintbeni közúti-vasúti átvjárók. Ezek a Nyugati pályaudvarra befutó vasútvonalakon (100, 142. számú vasútvonal) találhatóak. E vasútvonalak fragmentáló hatásukkal sok esetben a szomszédos kerületek elérését is akadályozzák.

Szintbeni közúti-vasúti átvjárók a kerületben	
Nefelejcs utca – Derkovits Gyula utca	Bp.–Lajosmizse vasútvonal
Üllői út	Bp.–Lajosmizse vasútvonal
Ady Endre utca–Puskás Ferenc utca	Bp.–Lajosmizse vasútvonal
Eke utca	Bp.–Lajosmizse vasútvonal
Nemes utca–Dózsa György utca	Bp.–Lajosmizse vasútvonal
Paula utca	Bp.–Lajosmizse vasútvonal
Üllői út	Bp.–Cegléd vasútvonal
Honvéd utca	Bp.–Cegléd vasútvonal
Lakatos utca–Felsőcsatári út (lezárva)	Bp.–Cegléd vasútvonal

33. táblázat: A kerületben található szintbeni közúti-vasúti átvjárók

Jelmagyarázat

- Városi I. rendű főút
- Városi II. rendű főút
- Gyűjtőút
- Főbb kiszolgáló út

- - - Működő vasútvonal
- - - Használaton kívüli vasútvonal (Nagy-Burma)
- Kerékpáros infrastruktúra nyomvonala

- Szintbeni közúti-vasúti ájtjáró
- Tempo30 zóna (30 km/h-s forgalmi korlátozási zóna)
- Lakó-pihenő övezet (20 km/h-s forgalmi korlátozás)
- ⊙ Töltőállomás

99. ábra: Közúthálózat

A Budapest – Kelebia és a Budapest – Cegléd vasútvonalak között kapcsolatot létesítő ún. Burma vonalon vasúti forgalom nem bonyolódik (a műszaki állapota nem is tenné lehetővé). Meglétéből adódó elválasztó hatása azonban akadályozza a közúthálózat teljessé válását. Vasúti forgalom hiányában közúti-vasúti átjárói (Üllői út, Cziffra György utca, Halomi út, Flór Ferenc utca, Péterhalmi út, Nagykőrösi út) forgalombiztonsági problémát nem jelentenek.

A kerületben és közvetlen határán 9 darab üzemenyagtelep állomás található (Kispest: 2 db, Vecsés: 1 db, Pestszentlőrinc-Pestszentimre: 6 db).

2015 óta a kerületben a Vörösmarty utca, az Ady Endre utca, valamint a Teleki utca útfelújítása, valamint az Útépitési program keretében 27 utca – összesen 6,4 km – szilárd burkolattal való ellátása valósult meg. Az úthálózat azonban továbbra is rendelkezik olyan szakaszokkal, melyek felújításra, átépítésre szorulnak.

A kerületben Tempo30-as zónákat, valamint lakó-pihenő övezeteket (megengedett sebesség 20 km/h) egyaránt lehatároltak. Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén lévő négy lakótelep, valamint egyes lakóparkok területe lakó-pihenő övezetként van kijelölve, az összefüggő kertvárosi lakóterületek körülbelül fele úthálózata pedig Tempo 30-as zónába sorolt (99. ábra).

Pestszentlőrinc–Pestszentimre szinte teljes területén a 12-19 óra és 19-10 óra közötti 3,5 tonnás zóna súlykorlátozás van érvényben. Ez alól az Üllői út, valamint a Sajó utca - Forgó utca – Billentyű utca – Ferihegyi repülőtérre vezető út által határolt terület képez kivételt, ahol a 12 tonnás súlykorlátozás van érvényben. Budapest egészén a súlykorlátozást az egységes elvrendszer szerint differenciáltan szabályozó 92/2011 (XII.30) Főv. Kgy. rendelet határozza meg, melyet a 49/2017. (XII. 20.) Főv. Kgy. rendelet módosított. A korlátozás biztosítja az átmenő teherforgalom távoltartását a beépített területektől.

Kötőpályás közlekedés

A vasúthálózat elemei közül a Nyugati pályaudvarra befutó vonalak biztosítanak közvetlenül országos hálózati jelentőségű kapcsolatot a kerület számára, melyek:

Országos szintű kapcsolatrendszer vasúti elemei:

- Budapest – Cegléd - Szolnok (100a. sz., 100. sz.),
- Budapest – Lajosmizse - Kecskemét (142. sz.).

A 100. számú (Budapest – Szolnok – Debrecen – Nyíregyháza) vasútvonal a kerület területén a Ferihegyi repülőtérre vezető úttal párhuzamosan halad. A kerületben található megálló: Pestszentlőrinc vasútállomás, Szemeretelep vasúti megállóhely, Ferihegy vasúti megállóhely.

A 142. számú (Budapest – Lajosmizse – Kecskemét) vasútvonal Kőbánya-Kispestnél ágazik el a 100. számú vasútvonalból. A kerületet nyugaton és dél-nyugaton érinti. Főbb kerületi megálló: Kispest vasútállomás, Pestszentimre felső vasúti megállóhely, Pestszentimre vasútállomás.

A Szemeretelep megállóból leágazó, a Budapest – Kelebia és a Budapest – Cegléd vasútvonalak között kapcsolatot létesítő egykori – teherforgalmat bonyolító - vasúti vonalon (Burma vonal) ma nincs forgalom. A Nagy-Burma pestszentlőrinci szakasza még bejárható, környékének rendezéséről és hasznosításának lehetőségeiről több terv is készült.

A hatályos TSZT 2. *Közlekedési infrastruktúra* tervlapja a kerület északi részén, a repülőtér kiszolgálva nagysebességű vasútvonal alagútban vezetett távlati nyomvonalát ábrázolja, mely a Csévész utca közelében ágazik le a 100. számú vasútvonalról.

Légi közlekedés

A kerület észak-keleti részére esik a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér egy része, mely hazánkban jelentős utas és teherforgalmat bonyolít le. Az utóbbi időben a 2. Terminál utas mólókkal bővült. Ez évben a Pier – fapados járatok megközelítését szolgáló móló – került átadásra. 2018-ban a repülőtéren körülbelül 115 ezer repülőgép mozgás volt, utasforgalma kb. 13,9 millió fő volt. A teherforgalmat körülbelül 146 ezer gép bonyolította le (bud_traffic_report_2019_2018). A repülőtér forgalma a 2020-as vírushelyzet miatt jelentősen csökkent, a korábbi utasforgalmi számokat - optimista becslés mellett is - bő két év múlva érheti el újra.

Közösségi közlekedés

Pestszentlőrinc–Pestszentimre településszerkezeti helyzetéből adódóan villamosra és autóbuszra korlátozódó közösségi közlekedése budapesti átlag alatti szintet képvisel. A főváros esetében mértékadónak tekintett, 300 m sugarú körön belüli tömegközlekedési megálló gyalogos elérhetősége kb. 70%-ban megoldott a kerületben. Az ellátottság nem biztosított a vecsési, gyáli, kőbányai és soroksári határok környezetében fekvő területek esetében.

Jelentős, a közforgalmú közlekedéshez kapcsolódó átszálló forgalommal rendelkező csomópont nincsen Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén belül (ezek a szomszédos Kispest Határ úti és Kőbánya-Kispesti metró megállóinál lévő csomópontok).

Közúti közösségi közlekedés

Pestszentlőrinc–Pestszentimre közösségi közlekedéssel történő ellátásában meghatározó szerepet tölt be az autóbusz közlekedés, amely a fővárosi sűrűségtől elmarad. A kerületben a következő menetrend szerinti buszjáratok közlekednek, melyek időnként kiegészülnek ideiglenes (pl. M3-as metró felújítás miatt „M” jelzésű, a metróvonalra ráhordó járatok) járatokkal.

Járatszám	Útvonal
36	Csepel, Csillagtelep – Pestszentlőrinc vasútállomás
54	Boráros tér H – Pestszentimre, Ültetvény utca
55	Boráros tér H – Gyál, Vecsési út
84E	Határ út M – Gyál, Deák Ferenc utca
89E	Határ út M – Gyál, Bem József utca
93	Kőbánya-Kispest M – Szemeretelep vasútállomás
93A	Kőbánya-Kispest M – Pestszentlőrinc, Fedezék utca
94E	Határ út M – Gyál, Vecsési út
95	Puskás Ferenc Stadion M – Felsőcsatári köz
98	Kőbánya-Kispest M – Rákocscsaba vasútállomás
98E	Kőbánya-Kispest M – Rákoshegy vasútállomás
136E	Kőbánya-Kispest M – Fiatalság utca
166	Gubacsi út – Határ út – Ferihegy vasútállomás
182	Kőbánya-Kispest M – Alacskai úti lakótelep
182A	Kőbánya-Kispest M – Varjú utca
183	Pestszentlőrinc, Szarvas Csárda tér – Szemeretelep vasútállomás
184	Kőbánya-Kispest M – Pestszentimre, Benjámin utca
193E	Kőbánya-Kispest M – Vecsés, Market Central Ferihegy

Járatszám	Útvonal
194	Határ út M – Gloriett lakótelep
194B	Határ út M – Gloriett lakótelep
198	Dél-pesti autóbuszgarázs – Rákoscsuba-Újtelep, Tóalmás utca
200E	Kőbánya-Kispest M (Nagyvárad tér M) – Liszt Ferenc Airport 2
217	Kőbánya alsó vasútállomás – Pestszentlőrinc, Szarvas Csárda tér
217E	Blaža Lujza tér M – Pestszentlőrinc, Szarvas Csárda tér
236	Vecsés, Market Central Ferihegy – Baross utca
236A	Ganztelep, Mednyánszky utca – Baross utca
254E	Népliget M – Alacskai úti lakótelep
266	Pestszentimre vasútállomás – Ganztelep, Mednyánszky utca
282E	Kőbánya-Kispest M – Alacskai úti lakótelep
284E	Kőbánya-Kispest M – Pestszentimre, Benjámin utca
294E	Határ út – Rákóczi Ferenc utca
900 (éjszakai)	Dél-pesti autóbuszgarázs – Liszt Ferenc Airport 2
914 (éjszakai)	Káposztásmegyer, Mogyoródi-patak – Dél-pesti autóbuszgarázs
950 (éjszakai)	Rákospalota, Kossuth utca – Pestszentimre vasútállomás
950A (éjszakai)	Rákospalota, Kossuth utca – Pestszentimre vasútállomás
980 (éjszakai)	Dél-pesti autóbuszgarázs – Rákoskeresztúr, városközpont
994 (éjszakai)	Dél-pesti autóbuszgarázs – Gyál, Vecsési út
999 (éjszakai)	Határ út M – Dél-pesti autóbuszgarázs

A kerületet érintő M3-as metrófelújítás miatt működő metrópótló/ráhordó járatok:

Járatszám	Útvonal
84M	Határ út M – Kossuth Lajos utca
94M	Határ út M – Gyál, Vecsési út
194M	Nagyvárad tér M – Goroszló utca
254M	Nagyvárad tér M – Alacskai úti lakótelep
294M	Határ út – Rákóczi Ferenc utca

A távolsági közösségi közlekedést a Volánbusz járatok bonyolítják le, ezek közül több is keresztülszeli a kerületet a Ferihegyi repülőtérre vezető úton, majd a 4. és 400. számú főúton közlekedve.

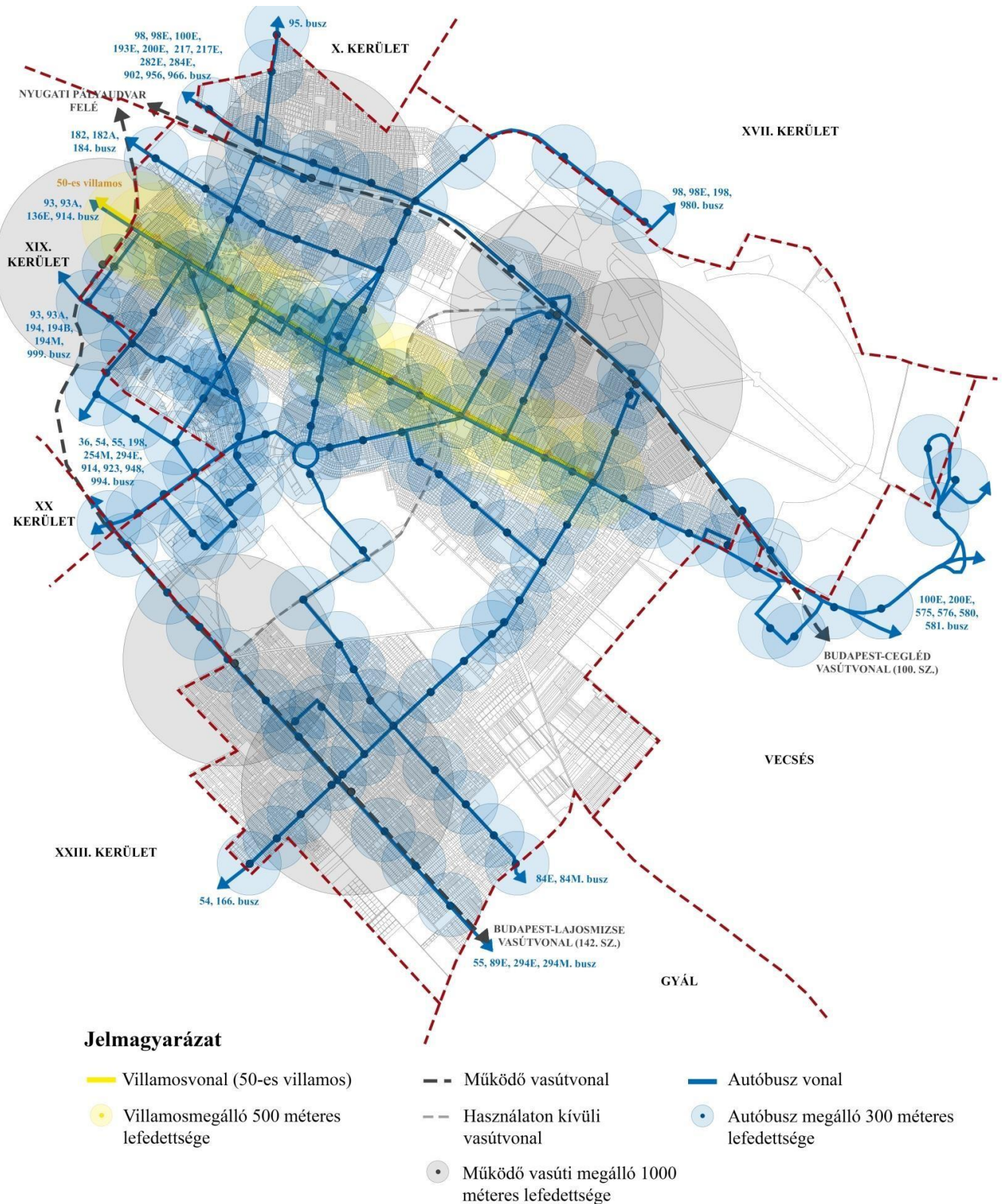
Járatszám	Útvonal
575 (korábban 2210)	Kőbánya-Kispest – Gyömrő, központi iskola
576 (korábban 2201)	Kőbánya-Kispest – Vecsés, Erzsébet tér
580 (korábban 2200)	Kőbánya-Kispest – Monor, autóbusz-állomás
581 (korábban 2200)	Kőbánya-Kispest – Üllő, Ipari Park

Ezenkívül a Repülőtérre hordó 100E számú fizetős buszjárat közlekedik a kerületben. Az autóbusz közlekedés üzemét biztosító garázs a Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén nincsen, a legközelebbi létesítmény a XIX. kerületben található Dél-pesti autóbuszgarázs.

Kötőpályás közösségi közlekedés

A városon belüli hálózati kapcsolatot jelentő metróvonal Pestszentlőrinc–Pestszentimre területét nem érinti. Pestszentlőrinc–Pestszentimre közösségi közlekedésében nagy jelentőséggel bír az Üllői úti villamos közlekedés (a fővárosi villamoshálózat hosszának 4,7%-a), mivel jellemzően a beépített területek súlyvonalában található. Az 50-es villamos vonal (Határ út M – Béke tér) 20 megállójából 13 itt helyezkedik el. A fővárosi tervek szerint a villamos vonal meghosszabbítása tervezett Vecsés irányába.

A kispesti Ady Endre úti villamos (42-es vonal) vonal csak a kerület határáig (a Bp. –Lajosmizse vasútvonalig) épült ki. A főváros jelenlegi terveiben szerepel a villamosjárat meghosszabbítása a Gloriett-telepig. A tervezett nyomvonal az Ady Endre út – Puskás Ferenc út – Barta Lajos utca – Margó Tivadar utca nyomvonalon haladna. Köttőpályás hálózat üzemét biztosító villamos remíz nincsen, a legközelebbi létesítmény a IX. kerületben helyezkedik el.

100. ábra: Közösségi közlekedési hálózat

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Kerékpáros közlekedés

Pestszentlőrinc-Pestszentimre területén a kiépített kerékpáros infrastruktúra hossza kevesebb, mint a fővárosi átlag, valamint mint amit a terepviszonyok és a helyi igények indokolnának. A meglévő hálózat hiányos, az ellátás még a legfrekvenciáltabb területen sem teljes. A meglévő kerékpáros infrastruktúrával rendelkező területek a következők:

Meglévő önálló kerékpárút:

- Ferihegyi repülőtérre vezető út (Ferihegyi vasúti megállóhelytől a kerület keleti határáig)
- Margó Tivadar utca – Kele utca mentén a Méta utca felé

Meglévő osztatlan gyalog- és kerékpárút:

- Somogyi László sétány (Havanna utca és Csontváry Kosztka Tivadar utca között)
- Szép Ernő sétány (Havanna utca és Kondor Béla sétány között)
- Szent Lőrinc sétány

Meglévő kerékpársáv:

- Királyhágó út
- Thököly út – Városház utca (Üllői út – Kossuth Lajos utca)

A fentiekén kívül Pestszentlőrinc–Pestszentimre közigazgatási területén a domborzati adottságok, valamint a meghatározóan lakó funkciójú területfelhasználás túlnyomó részén lakó-pihenő övezetbe és a Tempo 30-as zónába sorolt közúthálózat kerékpározásra kedvező feltételeket biztosít.

A hatályos TSZT 2. *Közlekedési infrastruktúra* tervlapja tervezett településszerkezeti jelentőségű kerékpáros infrastruktúra nyomvonalat jelöl az Üllői út, a Nagykőrösi út, a Méta utca, az Alsó erdősor, a Felsőcsatári út, a volt Nagy-Burma vasút nyomvonala, a Csévész út, a Ferihegyi repülőtérre vezető út nyugati szakasza és a Halomi út mentén.

B+R (bike and ride) parkoló jelenleg Pestszentlőrinc állomáson található. Kerékpáros támasz Ferihegy vasúti megállóhelyen, a Kossuth Lajos téren és a Béke téren került kihelyezésre. A közterületen megtalálható kerékpár tárolók és támaszok jelentős hányada a frekvenciált intézményi és kereskedelmi épületek közelében jellemző.

Gyalogos közlekedés

Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén önálló gyalogos közterületként csak a Szervét Mihály tér és a Kondor Béla sétány funkcionál. Jelentősebb gyalogos forgalom – a lakótelepek területén túlmenően – csak az intézményi-kereskedelmi-szolgáltató funkciókat koncentráló Üllői úton, valamint a közösségi közlekedési csomópontok és megálló környékén bonyolódik.

A nagy forgalmú főutak keresztezése jelzőlámpás forgalomirányítás mellett történik. Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén a vasútvonalak gyalogos keresztezését önálló műtárgyak is segítik, a Ferihegy és Pestszentlőrinc vasúti megállónál a peron felüljárók, a Lakatos utcánál önálló felüljáró műtárgy, azonban ezek egymástól nagyobb távolságokban vannak kiépítve.

Parkolás

Pestszentlőrinc–Pestszentimre 101.757 fős lakónépessége 44.308 lakásban él, és statisztikailag körülbelül 38 ezer személygépjárművel rendelkezik. 1000 lakosra 2018-ban 374 személygépjármű jutott, mely a fővárosi értéktől (376) csak kicsit marad el. A lakosokra vetítve a kerületi átlag 0,86 gépkocsi/lakás.

A kerület kertvárosias lakóterületi részein a személygépjárművek tárolását jellemzően telken belül oldják meg, azonban az átalakuló beépítések és a 2012 óta folyamatosan növekvő gépkocsiállomány miatt a parkolási igények nőttek, a kialakított várakozóhelyek egyre kevésbé képesek kielégíteni a lakossági szükségletet. A közterületi parkolás több lakóutcában előfordul, ami főként a keskeny keresztmetszetű területeken okoz közterületi konfliktust.

A nagy lakónépességgel és magas számú lakásállománnyal rendelkező lakótelepeken a személygépjárművek parkolását közterületi parkolók, valamint egyes helyeken garázsorok biztosítják. A nagykiterjedésű, burkolt parkolófelületeket nappal az intézményekhez érkezők is igénybe vehetik. A panel rendszerű lakótelepek esetében épített parkolók száma jelentősen elmaradt az 1 lakás/1 parkoló ellátottsági szinttől, így a közterületi parkolási konfliktus mellett zöldterület hiányt is okoz.

A lakótelepek parkolási problémáinak eredete a gépjármű használati szokások megváltozása. A gépjárművek száma folyamatosan növekszik, és az így generált növekvő parkolási igényt az intenzív beépítésű lakótelepi területeken nehéz a zöldfelület csökkentése nélkül megoldani. A kerület 3 nagyobb lakótelepének lakás és gépkocsi mennyiségét a következő táblázat mutatja be:

Lakótelep	Lakások száma	Gépkocsik száma	Gépkocsik száma 100 lakásra	Meglévő parkolóhelyek száma	Meglévő parkolóhelyek száma 100 lakásra
Havanna	6188	3929	63,5	3941	63,7
Szent Lőrinc	2288	870	38,0	829	36,2
Lakatos	3465	1392	40,0	1149	33,2
Összesen:	11941	6191	51,8	5919	49,6

34. táblázat: A kerület lakótelepeinek parkolási adatai (Forrás: Budapest, XVIII. kerület, Pestszentlőrinc-Pestszentimre Havanna-lakótelep közterületeinek alakítására vonatkozó koncepcióterv, 2019)

A táblázatból kiolvasható, hogy a három lakótelep közül a legrégebbi, a Lakatos-telep parkolási helyzete a legkritikusabb, ahol több mint 240 személygépjármű várakoztatása nem megoldott. A legsúlyosabb helyzet az Egressy Gábor utca menti tömbökre jellemző. A Szent Lőrinc-telepen szintén kevesebb a biztosított parkolóhely, mint a személygépjárművek száma, azonban itt nem is a kismértékű számbeli különbség, hanem az egyes területek ellátatlansága okoz problémát. A legkésőbb épített Havanna-lakótelep esetében a meglévő parkolóhelyek száma meghaladja a személygépjárművek számát. Itt, ahogy a többi telepen is, a problémát inkább a létező parkolók alacsony színvonalú kiépítettsége jelenti.

Pestszentlőrinc–Pestszentimre közigazgatási területén P+R (park and ride) rendszerű parkoló nem található, noha két vasútvonal is keresztülhalad területén. Jelenleg egyre nagyobb igény mutatkozik P+R parkolók és B+R (bike and ride) parkolók kialakítására, főként a vasúti és nagyobb villamos megállóhelyek környékén. A legközelebbi P+R parkoló Kőbánya-Kispest Terminálhoz kapcsolódó 550 férőhelyes felszíni parkoló/parkolóház.

A kerületben 2015 óta az Önkormányzat beruházásában a Vasút utca és a Teleki utca mentén 2 darab elektromos autótöltő állomás (2x 2x22KW AC) került kihelyezésre. Állami beruházások keretében az e-Mobi Nkft. több helyszínre is telepített töltőállomásokat (2x 2x22KW AC, illetve 1x DC22KW): Nagyenyed utca, Thököly utca, Nefelejcs utca, Margó Tivadar utca, Gulner Gyula utca, Nemes utca, Kisfaludy utca.

A hatályos TSZT 2. *Közlekedési infrastruktúra* tervlapja a kerületben, és közvetlen közelében 5 darab P+R parkolót jelöl ki. Ezek:

- Ferihegy vasúti megálló közelében – P+R 100
- Szemeretelep vasúti megálló környékén – P+R 200
- Pestszentimre vasútállomás közelében – P+R 100
- A Méta utca és a Nagykőrösi út találkozásánál – P+R 100
- Kispest vasútállomás közelében – P+R 100

SWOT/ KÖZLEKEDÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nagy kiterjedésű forgalomcsillapított úthálózat (lakó-pihenő övezetek, tempó 30 zónák); ▪ Fejleszthető kerékpáros közlekedés (a domborzati adottságok és a meghatározóan lakó funkciójú területfelhasználás forgalomcsillapított úthálózata kedvező feltételeket biztosít); ▪ Helyi közlekedésfejlesztési koncepció; ▪ Lakótelepek közterületeinek alakítására vonatkozó koncepcióterv (parkolás fejlesztése); ▪ A kerület rendelkezik kerékpárforgalmi hálózati tervvel (2017). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A közúthálózat gyűrű irányú elemeinek hiánya; ▪ A Ferihegyi repülőtérre vezető út és a vasútvonalak elválasztó hatása a kerületrészek között; ▪ Rosszul megválasztott vasúti megálló helyszín (Ferihegy-I), melyre a ráhordás lakossági konfliktus nélkül nem biztosítható; ▪ Községi közlekedéssel rosszul ellátott kisebb területek (a vecsési, gyáli, és soroksári határok környezetében) esetében a gyaloglási távolság meghaladja a 300m-t; ▪ A parkolás mind a lakótelepeken, mind a kertvárosi részeken, valamint a főutak (Gyömrői út, Üllői út) mentén egyaránt problémás; ▪ A vasúti és közúti szintbeni kereszteződések balesetveszélyessége és forgalomlassító hatása; ▪ P+R rendszerű parkolók elégtelen mennyisége, illetve belsőbb kerületekben való elhelyezkedése a kerületet nem mentesíti az agglomerációból érkező forgalomtól; ▪ A kerékpáros infrastruktúra kiépítettségének hiánya.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Villamoshálózat meghosszabbítása (42-es villamos a Gloriett lakótelepig, 50-es villamos Vecsésig); ▪ Forgalomcsillapított lakóterületek arányának növelése; ▪ Kerékpáros infrastruktúra fővárosi szintű fejlesztése; ▪ A kerékpáros infrastruktúra már viszonylag alacsony költségű fejlesztése (zárt kerékpártárolás, gyerekintézményekhez védett kerékpárút, stb.) a jó adottságok miatt nagyban elősegíthetné a kerékpár használat elterjedését; ▪ Elektromos meghajtású járművek (kerékpár, roller, scooter szb.) és a közbringa rendszer kiterjesztése, népszerűsítése; ▪ Intelligens közlekedési rendszerek alkalmazása; ▪ FUTÁR bővítése az utas tájékoztatás javítására; ▪ Alternatív közösségi személygépjármű használat támogatása és lehetőségeinek biztosítása: MOL Limo, közösségi kulcsos autók, stb. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jelentős közúti átmenő forgalom a főúthálózaton; ▪ P+R rendszerű parkolók továbbra sem megfelelő módonés mennyiségben kerülnek kialakításra; ▪ Személygépjármű ellátottság további növekedése; ▪ A közutak, gyalogjárdák és kerékpáros infrastruktúra elemek folyamatos karbantartásának elmaradása; ▪ A Gyömrői út, valamint a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér kötőpályás kapcsolatának kialakítása projekt fejlesztésének módja, leendő kialakítása nem feltétlenül egyezik a kerület érdekeivel /lehajtások, kapcsolatok/; ▪ A lakótelepi és kertvárosi parkolási problémák megoldatlanok maradnak.

- Vegyes üzemű, valamint elektromos autóbuszok üzemeltetése;
- A kerületen belüli harántirányú közlekedés erősítése javíthatná a kötöttpályás közlekedéshez való hozzáférést;
- A vasúti közlekedés jobb integrálása a közösségi közlekedésbe.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A töredezett térszerkezet és a gyenge belső területi kohézió okozta problémák feloldása a belső közlekedési kapcsolatok javításával (a haránt irányú eljutási lehetőségeket is javító alap hálózati infrastruktúra kialakítása), ill. a gazdasági területek elérését szolgáló infrastruktúra-elemek kiépítésével;
- A közlekedést – a gyalogos közlekedés kivételével – a kerülethatárokat átszelő hálózatok (közúthálózat, tömegközlekedési hálózat, kerékpárforgalmi-hálózat) jellemzik, ezért a közlekedés fejlesztése sok esetben csak több kerület közlekedésének, vagy a fővárosi közlekedési rendszer egészének figyelembe vételével lehetséges;
- A lakossági parkolás végleges rendezésére a lakótelepek esetében többlet férőhelyek létesítése. A kertvárosi területeken a túlépítések ésszerű korlátozása;
- A lakóterületek úthálózata esetében a forgalomcsillapított kialakítás (Tempo 30-as zóna, lakópihenő övezet) teljessé tétele;
- A kerületi úthálózat műszaki színvonalának javítása;
- További elektromos autótöltő állomások létesítése;
- Pestszentlőrinc–Pestszentimre területén a közlekedési igényeknek megfelelő kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése, kerékpáros infrastruktúra elemek fejlesztése (utak/sávok, forgalomszervezési eszközök, támaszok, tárolók, ivókutak stb.);
- P+R parkolók kiépítése a kötöttpályás közlekedési eszközök megállóinak közelében;
- A közlekedés biztonságossá, akadálymentessé tétele: vasúti-közúti szintbeni keresztezések, 50-es villamos és keresztező útjai, 50-es villamos alacsony padlósra cserélésre, új zebrák kialakítása, jelzőlámpák létesítése a veszélyesebb pontokon (pl. Kinizsi Pál u. – Baross u. – Barta Lajos u., Nagykőrösi út – Szálfa utca, Üllői út – Vecsés - vasúti kereszteződés).
- A vasút integrálásához a kerületi közlekedési hálózatba állami együttműködést igényel.
- Rendszerszintű közlekedési infrastruktúra fejlesztés a kerületen belül (közlekedés vizsgálat, tanulmány);
- Pestszentimre átmenő forgalom alóli tehermentesítése.

1.12. KÖZMŰVESÍTÉS

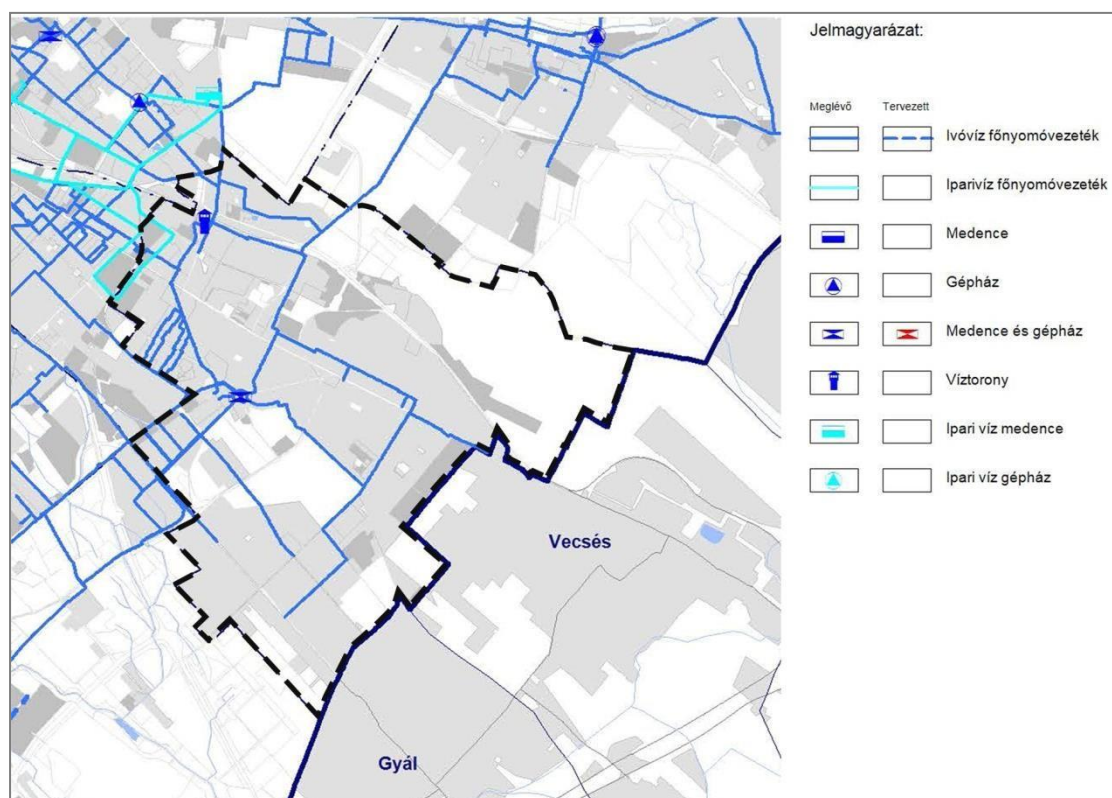
A kerület közműellátottsága az idő folyamán a növekvő lakosság és lakásszámhoz idomulva fokozatosan épült ki. A lakótelep építések során - azokat teljes közművesítettséggel ellátva - ugrásszerű változás indult meg a közmű infrastruktúra fejlődésében. A hálózat továbbépítésével a kerület döntő hányada ma teljes közműellátottsággal rendelkezik. Hiányosságok a kerület keleti határán figyelhetők meg.

VÍZI KÖZMŰVEK

Vízgazdálkodás és vízellátás

Ivóvíz ellátás

A kerületben az ivóvíz ellátás mindenütt biztosított, a hálózat kiépítettsége teljes, ellátási gondok nincsenek. Az ivóvíz ellátását – a teljes Fővárosban – a Fővárosi Vízművek Zrt. szolgáltatja. A XVIII. kerület vízbázisa a Csepel-sziget vízmű telepe, ahonnan a vízmű kutakból nyert ivóvíz a fővárosi vízellátó rendszeren keresztül kerül átvezetésre a kerület területére. A Szentlőrinci út mentén NÁ 600-as, a Vecsési út mentén NÁ 1000-es átmérőjű vezeték halad a Gilice térig. A Gilice téri gépház NÁ 700-as vezetékkel emeli a vizet a kerület északi részén lévő lakatos úti víztoronyba, mely a környező lakótelepek vízellátását hivatott biztosítani.

101. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Vízellátás összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 - Alátámasztó munkarész)

A kerületben több, 300 mm-nél nagyobb átmérőjű Sentab, eternit és öntöttvas anyagú vezeték található, melyekről kisebb (80-300 mm), a fogyasztók ellátását szolgáló vezetékek csatlakoznak le. Az újabban kialakított vezetékek már műanyag alapanyagú csövekből állnak. A régebbi vezetékek fokozatos cseréje a jövőben indokolt lehet.

A kerület eltérő igényű és topográfiai viszonyú területei különböző ellátási zónákra vannak osztva, melyekben a megfelelő nyomásviszonyt a Gilice téri medence biztosítja. A kerületet a 23-as Kelet-Pesti felsőzóna, a 20-as Pesti alapzóna, és az 54-es József Attila lakótelepi zóna érinti. A biztosított nyomásviszonyok az ivó- és a tűzvíz ellátás szempontjából egyaránt megfelelőek.

Tűzvíz ellátás

Pestszentlőrinc-Pestszentimre tűzvíz ellátása az ivóvíz hálózatra csatlakoztatott tűzcsapokkal megoldott. Az egyes ipari, üzemi területeken, valamint a repülőtér területén a tűzvíz ellátás telken belül megoldott.

Ipari víz ellátás

A kerület észak-nyugati területén a Hengersor utca – József utca – Nefelejcs utca vonalában 300 mm-es eternit ipari vízvezeték található, mely a dél-pesti ipari vízkivételi műtől induló nyomvonal egy része. Bár a nyomvonal fennmaradt, a Fővárosi Vízművek Zrt. iparivíz ellátást ezen már nem szolgáltat. Korábban a vezeték a nyomvonal mentén nagyobb ipari területek igényeit szolgálta ki (pl. textilgyár), azonban azok funkcióváltása után az iparivíz iránti kereslet csökkent, és a vezeték üzemeltetése gazdaságtalanná vált.

A kerületben jelenleg működő, nagyobb vízfogyasztású üzemek (erőmű, repülőtér) a nem ivóvíz jellegű vízigényük kielégítésére saját vízbeszerzést építettek ki, melyekből a vízkivétel csak saját felhasználásra történik.

Fürdők, termálvizek

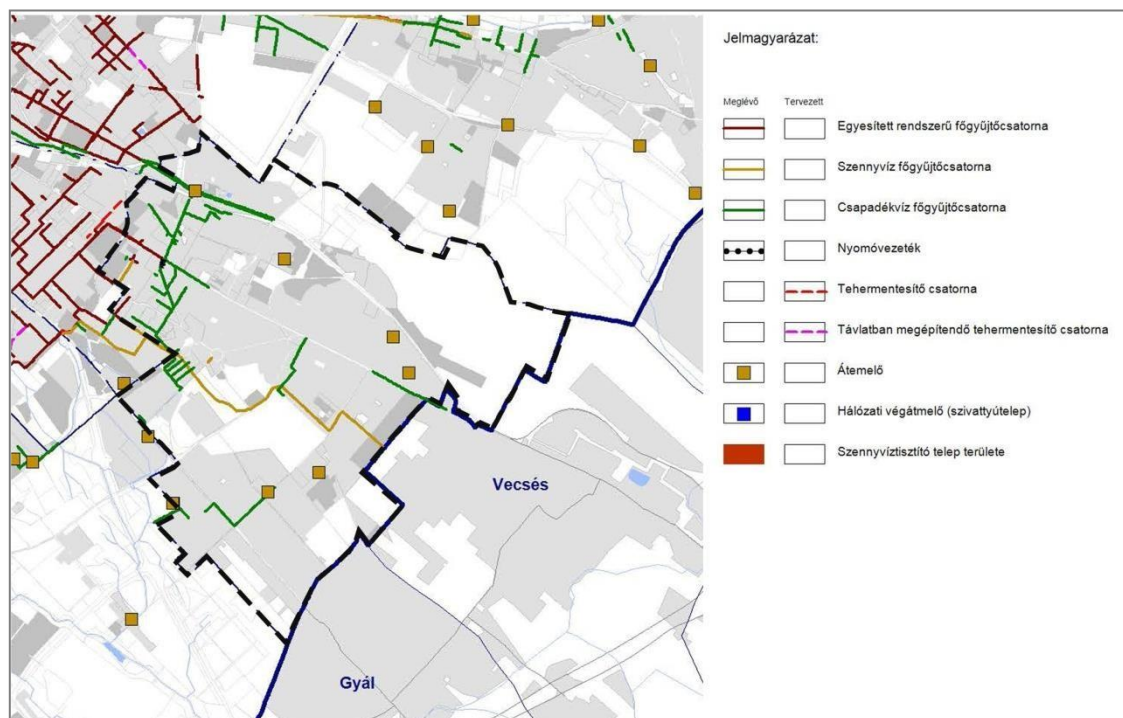
A kerület termálvízforrással és gyógyfürdővel nem rendelkezik, azonban területén három uszoda található: a Vilmos Endre Sportcentrumban, a Sportkastélyban (Kastélydombi Uszoda), valamint a Bókay-kertben. Ezek vízháztartása a közhálózatról biztosított.

Szennyvízelvezetés, szennyvízkezelés

A kerület szennyvíz csatornázottsági mutatója kedvező. A lakásállomány rácsatlakozási aránya 2011-ben 80% körüli volt, ám 2014-2015 között a „Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetési és Szennyvíztisztítási Program (BKISZ) keretén belül közel 90 km-nyi új elválasztott rendszerű csatorna kiépítése történt meg, mellyel a kerület csatornázottsága 98% körüli értékre becsült a beépített területeken.

A kerületben döntően elválasztott rendszerű szennyvízelvezető rendszer üzemel. A korábban csatornázott Liktáktelep és Rendessytelep településrészekben azonban az egyesített rendszerű csatornahálózat a jellemző. A kerületben a szennyvíz-főgyűjtőcsatorna hálózat zömmel 140-es, 120-as és 100-as vb csatornákból épült ki. A szennyvízhálózat gravitációs rendszerre épül, és a topográfiai adottságokat is figyelembe vevő, átemelő és nyomóvezeték szakaszok kiépítése is megtörtént.

A hatályos TSZT 5. *Környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területek* tervlapja a kerületben a dél-keleti kerülethatár mentén, valamint a Gyömrői út – Billentyű utca közötti szakaszon jelöl olyan területeket, melyek ivóvízhálózattal ellátottak, de csatornázatlanok. A Fővárosi Településtisztasági és Környezetvédelmi Kft. végzi a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz leeresztését. A kerületben a Péterhalmi út – Kettős-Körös utca sarkán lévő leürítő (befogadó: Dél-pesti Szennyvíztisztító telep) hely fogadja be az ártalmatlanítani kívánt összegyűjtött szennyvizet.

102. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Csatornázás összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)

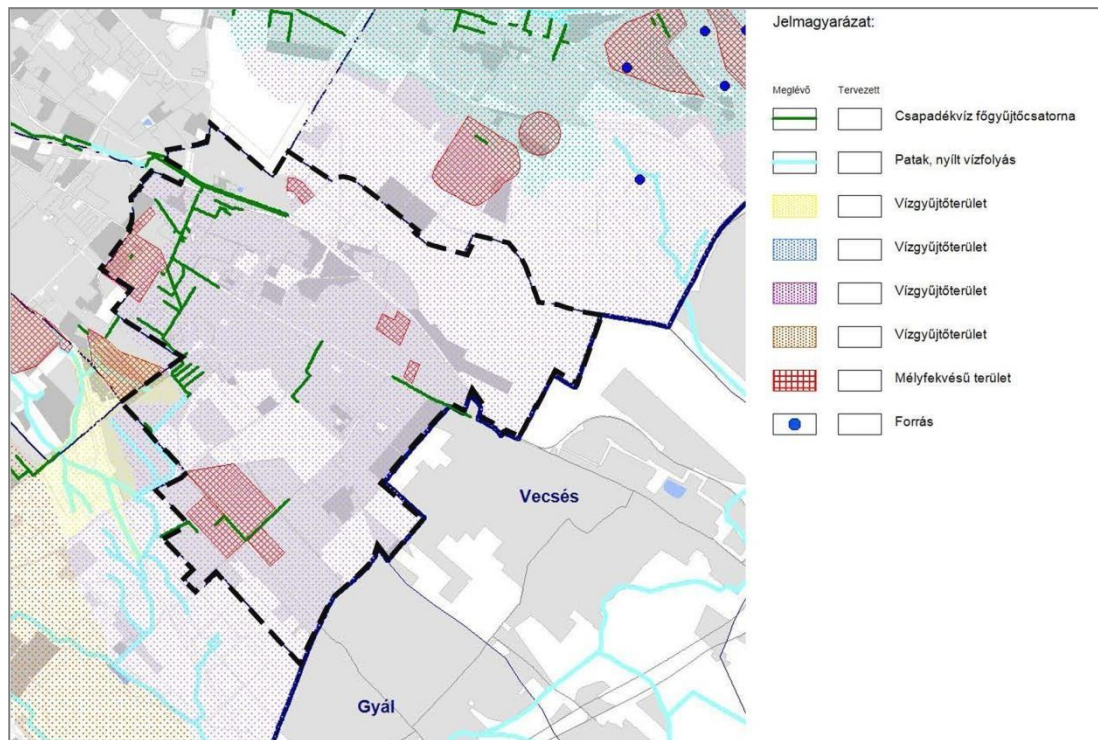
A kerület nagy részének szennyvizét a Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep fogadja, ahonnan tisztítás után a víz a Ráckevei-Soroksári Duna-ágba kerül bevezetésre. Bélatelep és Erzsébettelep szennyvizét a Ferencvárosi Szivattyútelep rendszeren keresztül a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telepre vezetik.

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A kerület területén jelentősebb vízfolyás nincs. A felszíni vizeket a volt Sósomocsár árok nyomvonalán egy nagy átmérőjű, zárt szelvényű csapadékvíz csatorna (Lakatos út – Margó Tivadar utca – Baross utca – Ipacsfa utca) szállítja a kerület dél-nyugati határában található Gyáli-patak 7. ágába, ahonnan már nyílt árokként halad tovább a Duna irányába. A csatorna mentén 3-3 méteres parti (fenntartási) sávot szabadon kell hagyni a meder-karbantartási munkálatok elvégzése céljából.

A kerület – domborzati adottsága miatt – belvízre és magas talajvízre érzékeny terület. Két lefolyástalan, mocsaras terület található a kerületben. Az egyik, a Nefelejcs utcai Brenner János-tó, a másik a Méta utca mentén helyezkedik el. A Vajk utcában a felhagyott agyagbánya vízzel feltöltődött gödrét (Balázs-tó) most horgásztónak használják.

A kerület csapadékvíz elvezető hálózata vegyes képet mutat. A csapadékvíz gyűjtését Liptáktelep és Rendessytelep esetében az egyesített rendszerrel kiépült csatornahálózat biztosítja, míg az elválasztott rendszerű csatornahálózattal bíró területeken részben zárt csapadékcsatorna hálózat, részben nyílt árkos rendszer biztosítja a csapadék gyűjtését és szállítását, helyenként szikkasztását (pl. 156713/8 hrsz-ú ingatlan szikkasztó tava). A kerület csapadékvíz elvezető hálózata nem teljeskörűen kiépített. A hálózat hiányosságai problémát jelentenek a kerület számára.

103. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Felszíni vízrendezés – részlet
(Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)

A csapadékvíz elvezetés szempontjából az egyesített rendszerű csatornahálózattal rendelkező területek a Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep vízgyűjtő területéhez tartoznak, kivéve Erzsébettelep és Bélatelep városrészeket, melyek a kőbányai rendszeren keresztül a Ferencvárosi Szivattyútelep vízgyűjtő területéhez tartoznak. Az elválasztott csatornahálózattal rendelkező területek csapadékvíz-elvezetése a Gyáli-patak VII. ágának, a Kúttódűlő-árokknak, és a 625. utca árkanak vízgyűjtő területéhez tartozik.

A kerület tulajdonában, a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. üzemeltetésében, 5921 méter árokhálózat, 6807 méter kiszivattyúsított és zárt csapadékcsatorna, 7 hordalékfogó műtárgy, 291 szikkasztókút, 310 víznyelő és 943 méter átereszt található.

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. a csapadékvíz elvezetés szempontjából több távlati beavatkozást is tervez, melyek:

- A Hunyadi János utca – Szálfa utca – Oszkó utca – Kettős-Körös utca szakasz felbővítése;
- 156713/8 hrsz-ú ingatlan szikkasztó tavának kiváltása;
- Új nyomvonalak építése (összesen: 12,855 km szakaszon):
 - 5,985 km – Flór Ferenc utca – Fiume utca – Halomi út – Iparosvasút utca – Üllői út – Honvéd utca – Május 1. tér – Lajta utca vonala
 - 5,55 km – Flór Ferenc utca – Királyhágó utca – Tölgyesi utca – Szakolcai utca – Várkapitány utca – Ganz Ábrahám út – Halomi út – Esze Tamás utca – Üllői út – Semmelweis utca – Szinyei Merse utca – Árva utca – Nap utca – Nagybánya utca nyomvonalon a Kassa utca vonaláig
 - 1,32 km – Üllői út: Lakatos utca – Haladás utca között.

Az ELMŰ Hálózati Kft. a jövőben rövid távon tervezi a Kispesti Erőműből a központi elosztó szerepkör áthelyezését a Pestlőrinci állomásba. Továbbá tervezik a Vecsési és a Pestlőrinci állomás kábeles összekötésének kiépítését, mely a közepesfeszültségű hálózat üzembiztonságának növelését nagymértékben elősegítené. Ezenkívül az ELMŰ Hálózati Kft. a kerületben több helyen kisebb léptékű kábelcserét és kábel rekonstrukciót, valamint megszüntetést és új kábel fektetést tervez.

A Lakatos úton található a FŐTÁV Nonprofit Zrt. Gázmotoros Kiserőműve. (Beépített villamos kapacitás: 3,88 MW, beépített hőteljesítmény: 4,1 MW.)

A közvilágítás tekintetében elmondható, hogy kerületi szinten jellemző a régi típusú, korszerűnek már nem tekinthető világítás. A kerület nagy részén a közvilágítás a kisméretű elosztóhálózat tartóoszlopokra felszerelt világítótestekkel megoldott. Az utóbbi időben épített, vagy felújított útszakaszokon azonban már korszerű, energiatakarékos közvilágítást biztosító elemek kerültek kihelyezésre.

A Főváros, illetve a kerületek tulajdonában lévő dísz- és közvilágítási berendezések üzemeltetését a Budapesti Dísz- és Közvilágítási Kft. (BDK Kft.) végzi. A helyi közvilágítási hálózat bővítése, sűrítése azonban nem tartozik a BDK Kft. hatáskörébe. A fővárosi tömegközlekedési utakon egyébként - rendelkezésre álló források esetén - a közvilágítás fejlesztése fővárosi feladat, nem tömegközlekedési útvonalakon a közvilágítás fejlesztése kerületi hatáskörbe tartozik.

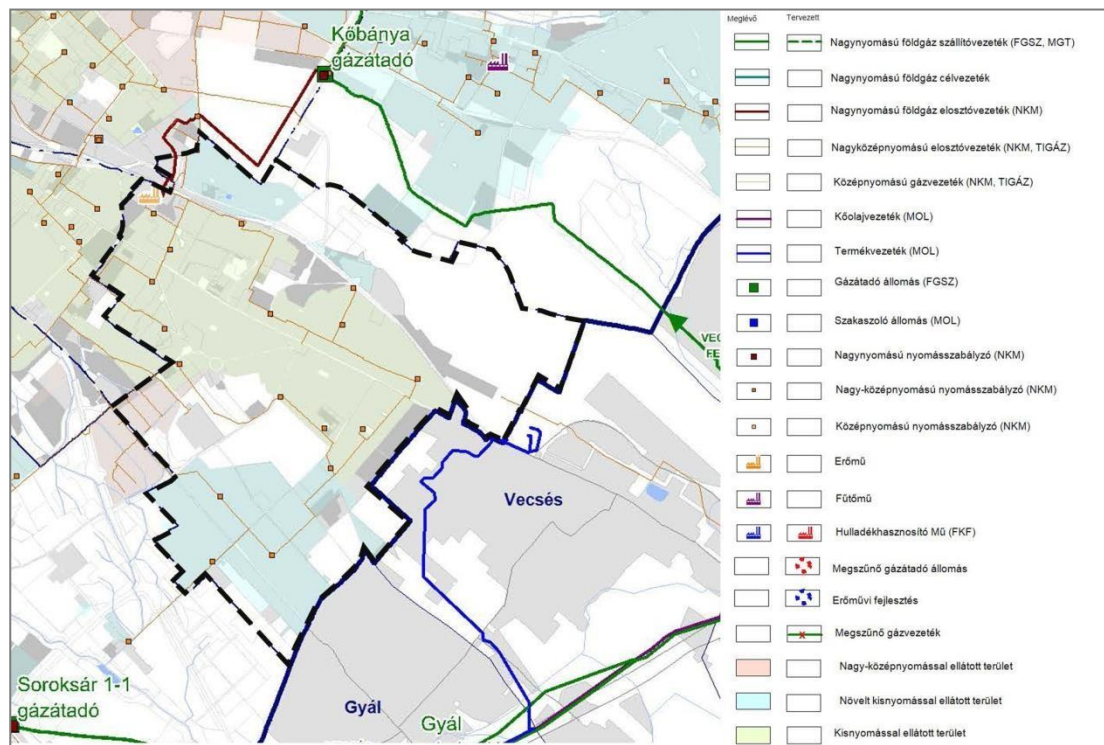
A BDK Zrt. jelenleg közbeszerzési pályázat keretében hajt végre LED-es rekonstrukciót több budapesti területen, többek között a pestszentimrei Krepuska Géza telepen.

Földgázellátás

A Főváros, és ezáltal a XVIII. kerület gázellátása az FGSZ Földgázszállító Zrt. által üzemeltetett országos nagynyomású földgázszállító hálózatról biztosított. A kerületet a Kőbányai gázátadó állomás látja el, melynek betáplálása a Vecsés-Rákospalota között húzódó DN 400-as nagynyomású földgázszállító vezetékről történik. Erről a vezetékről épült ki a térség gázátadó állomásainak, valamint a kerületben található Kispesti Erőműnek nagynyomású földgázbekötése. A DN 300-as szállítóvezeték 9-9 méteres biztonsági övezete, mint korlátozó tényező jelenik meg a kerületben.

A Főváros, és így a XVIII. kerület földgázellátásának üzemeltetője az NKM Földgázeloszlási Kft. A Kőbányai gázátadó állomástól induló nagyközép-nyomású gerincelosztó vezeték a kerület fogyasztóinak ellátását biztosítja. A nagyközép-nyomású vezeték táplálja be a körzeti nyomásszabályozókat, melyek részben kisnyomású, részben növelt kisnyomású gázzal biztosítják a földgáz a fogyasztó számára. 2018-ban a száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma 87,6 fő volt, mely meghaladja a budapesti átlagot.

Az ipari és gazdasági területek (nagyobb fogyasztók) egy részének földgáz ellátása közvetlenül a nagyközép-nyomású gerincvezetésekről történő bekötéssel biztosított. Ezek a bekötő vezetékek táplálják a telken belül elhelyezett egyedi nyomásszabályozókat, melyek szinte egy belső hálózatot üzemeltetnek. Nagyközép-nyomású vezetésekről történő közvetlen ellátás a kerületben a Méta utca menti gazdasági területen és annak környezetében található.

105. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Gázhálózatok összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)

Távhőellátás

A kerületben a távhőellátó rendszer üzemeltetője a FŐTÁV Nonprofit Zrt. A távhőellátó rendszer elsősorban a lakótelepi épületek hőellátására épült ki, így főként a kerület észak-nyugati részére koncentrálódik. A hálózat hőforrása a Kispesti Erőmű, mely a Lakatos utcai lakótelep megépülésekor kapcsolódott be a távhőszolgáltató rendszerbe, valamint a FŐTÁV Nonprofit Zrt tulajdonában álló Lakatos úti Gázmotoros Kiserőmű. A szolgáltatás primer energiahordozója ma a földgáz.

A hőtermelők a Kispesti Erőmű hőkörzetéhez kapcsolódó kerületi fogyasztók mellett a kispesti, a kőbányai és ferencvárosi területeken mintegy 45.000 lakossági és 320 nem lakossági fogyasztó fűtéséhez és melegvíz ellátásához biztosítanak hőenergiát. A Kispesti Erőmű hőkörzet XVIII. kerületi szakaszai a Havanna és a Lakatos utcai lakótelepek területére, a Szent Lőrinc lakótelepre, az Üllői út Mikszáth Kálmán utca és Regény utca közötti szakaszára terjed ki. A távhő gerincvezetékek a kerületben földalatti vezetések. Az utóbbi időben épített, vagy felújított szakaszok közvetlen földbe fektetéssel, gyári előszigetelt vezetékkel készültek el.

A távhőszolgáltatás hatékonysága a FŐTÁV Nonprofit Zrt. által elvégzett fejlesztések eredményeképpen, valamint az egyes lakótelepi épületeken elvégzett szigetelési, és egyéb hőháztartást javító beruházások, valamint a megújuló energiahordozókkal történő hőtermelési kooperáció által javult. A kerületben távhő szempontjából kiemelt fejlesztési területnek a Lakatos út és Nefelejcs utca környezete és Liptáklep környéke tekinthető.

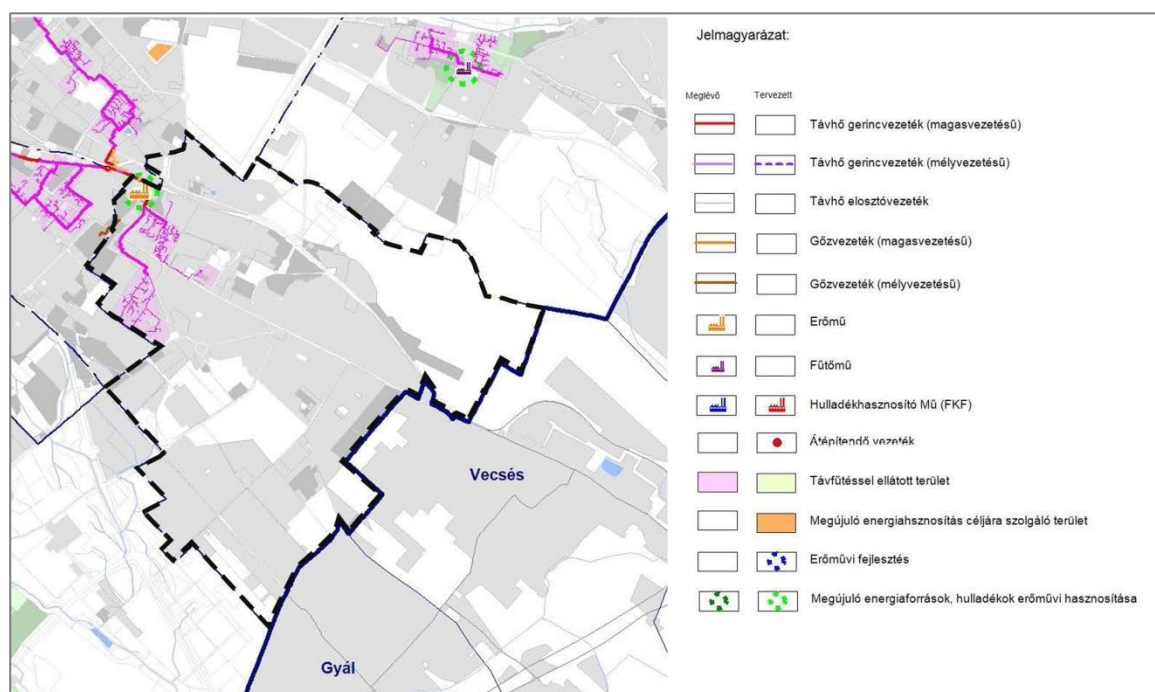
Az elmúlt időszakban a FŐTÁV Nonprofit Zrt. a kerületet érintően számos primer energiafelhasználás csökkenést és CO₂ kibocsátás csökkenést eredményező felújítást és fejlesztést végzett. A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma 2013. évben 8732 db volt, amely az elmúlt éveket tekintve állandósultnak látszik.

A FŐTÁV Nonprofit Zrt, az elmúlt időszakban az alábbi fejlesztéseket valósította meg,

	Fejlesztés típusa	Pályázati forrás
21 db	hőközpont szétválasztás	KEOP-5.4.0/12-2013-0026
2 db	távfelügyeleti rendszer kiépítése	KEOP-5.4.0/12-2013-0030
1 db	teljes hőközpont felújítás	KEOP-5.4.0/12-2015-0022
1 db	teljes hőközpont felújítás	KEOP-5.4.0/12-2015-0020
2 db	teljes hőközpont felújítás	KEOP-5.4.0/12-2015-0028
1 db	primer távhővezetékek energiahatékony korszerűsítése	KEOP-5.4.0/12-2015-0022
1 db	primer távhővezetékek energiahatékony korszerűsítése	KEOP-5.4.0/12-2015-0021

illetve az alábbi fejlesztések vannak folyamatban:

	Fejlesztés típusa	Pályázati forrás
78 db	távfelügyeleti rendszer kiépítése	KEHOP-5.3.1/17-2017-0004
14 db	fűtési szivattyú csere	KEHOP-5.3.1/17-2017-0004
2 db	teljes hőközpont felújítás	KEHOP-5.3.1/17-2018-0034

106. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Távhőhálózatok és megújuló energiaforrások hasznosításának összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)

A kerület észak-nyugati részén az Alsó erdősor és a Tinódi utca közelében a TSZT 6. *Védelmi, korlátozási területek* tervlapjának megfelelően, a távhőellátás tekintetében tervezetten a Kispest hidraulikai kapacitásbővítés projekt valósul meg. A Kispesti Erőműből elállott, hőkooperációs vezetékkel elért potenciális új fogyasztók ellátásbiztonsága érdekében szükséges a Kispesti Erőműből induló gerincvezeték bővítése.

A FŐTÁV Nonprofit Zrt. által folyamatban van a jelenleg szigetüzemben működő távhőkörzetek összekapcsolásával az egységes fővárosi távhőrendszer kiépítése az új fogyasztók, ellátási területek bekapcsolása, a hőtermelők versenyztetése, valamint a zöld távhő (geotermikus energia, termikus hulladékhasznosítás) hasznosítási arányának növelése érdekében. A stratégiai távhőfejlesztések jelentős üvegházhatású gáz- kibocsátás csökkenést és primer energia-megtakarítást eredményeznek.

A 2021-2027-es EU-s ciklusban a FŐTÁV Nonprofit Zrt. által tervezett stratégiai távhőfejlesztési projektek közül az alábbiak érintik a XVIII., kerületet:

- Kispesti geotermikus hőforrás létesítése cca. 20 MW, a projekt eredményeként 360.000 GJ/év megújuló energia-forrásból előállított energia-mennyiség és évente mintegy 17.000 t_{CO2} kibocsátás csökkenés érhető el,
- Távhőközvetek összekapcsolása stratégiai gerincvezeték további fejlesztésével – Dél-budapesti távhőrendszer kialakítása, ennek keretében a Kispesti és a Csepeli hőközvetek összekötése,
- Kispest, Újpest D2 projekt és D3 projekt - a Kispesti hőközvet és az Újpesti hőközvet összekötése érdekében tervezett hőkooperációs gerincvezeték:
 - a Kispesti hőközvetből a Füredi utcai hőközvetig tartó szakasz (D2)
 - a Füredi utcai hőközvetből a Városligetig tartó szakasz (D3)
- kiépítése és a szakaszhoz kapcsolódóan új fogyasztók távhőhálózatra kapcsolása.
- Kispest hidraulikai kapacitásbővítés projekt - a Budapesti Erőmű Zrt. Kispesti Erőműjéből elállott, hőkooperációs vezetékkel elért potenciális új fogyasztók ellátásbiztonsága érdekében a Kispesti Erőműből induló vezeték bővítése, a projekt eredményeként, tervezetten 58.000 GJ/év primerenergia-megtakarítás és évente 3.900 t_{CO2} kibocsátás csökkenés érhető el.
- Távvezetési energiahatékonysági rekonstrukció - a meglévő hálózat egyes részeinek felújítása, a külső korróziós hatások csökkentése érdekében előszigetelt, közvetlen földre fektetett vezetékek alkalmazása.
- Hőközponti energiahatékonysági és irányítástechnikai rekonstrukció - a műszaki színvonal emelésével az érintett hőközpontok teljes felújítása, ennek keretében a FŐTÁV által gyártott korszerű modul rendszerű hőközpontok beépítésére és távfelügyeleti rendszerbe kapcsolására kerül sor.

Hagyományos energiahordozó ellátás

A hagyományos energiahordozók közé tartoznak a szén, a fa, az olaj, stb., melyek főként a termikus energiaellátást biztosíthatják. A vezetékes energiahálózatok megjelenésével ezek használata visszaszorult, azonban az utóbbi években, főként a nehéz gazdasági helyzetben lévő lakosság - ahol az ingatlan azt lehetővé tette - újra visszatért a hagyományos energiahordozók használatához, a költségek csökkentése érdekében. Előfordul, hogy az egyes háztartások vegyesen, egymás mellett használják a vezetékes és nem vezetékes energiahordozókat például kandallók, cserépkályhák alkalmazásával a vezetékes fűtés mellett.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A hagyományos, nem megújuló energiaforrások hasznosításának környezetszennyező és környezetterhelő hatásait felismerve előtérbe került a megújuló energiahordozókban rejlő potenciál. A hazánkban elérhető megújuló energiaforrások a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a geotermikus energia és a biomasszából-biogázból nyert energia. A XVIII. kerület esetében a napenergia, valamint a biomasszából-biogázból nyert energia hasznosítására a legkedvezőbbek a természeti és gazdasági adottságok.

A biomassza növényi és állati hulladékokból, melléktermékekből állítható elő, melyet elégetve fűtési és melegvíz használati igények elégíthetők ki. Biogázzá alakítva hő- és villamosenergia termelésre alkalmas, míg bioetanollá alakítva üzemanyagként is felhasználható. Az előnyök mellett azonban a biomassza tüzelés környezetvédelmi ártalmakat okozhat, így használatának mérlegelése elengedhetetlen. A kerületben 2016-ban az összes üvegházhatású gáz kibocsátás 5%-át adta biomassza tüzelés.

A kerületben a napenergiát lehet hatékonyan hasznosítani. Körülbelül 1100 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma. A hasznosítása napkollektorral – hőenergia – és napelem – villamosenergia – lehetséges. Eddig jellemzően a Panel I. és Panel II. programban, valamint családi házak esetében, továbbá pályázatok által valósultak meg napkollektoros beruházások.

Napelemek 2016 előtt több óvoda, általános iskola és az Önkormányzat egyes épületére is felkerültek. 2016-ban 23.518 MWh termikus napenergia gazdagította a kerület megújuló energiaforrás portfólióját. Az elmúlt években 487 MWh-nyi napelemet telepítettek önkormányzati épületek tetejére Európai Unió támogatási források segítségével.

A kerületi önkormányzat elkötelezett a környezettudatos energiagazdálkodás, az energiahatékonyság, az üvegházhatás mérséklése iránt. A kerületi önkormányzat a Fővároshoz hasonlóan saját Fenntartható Energia- és Klíma Akciótervvel rendelkezik (SECAP). A került ezáltal energiahatékonyság, megújuló energiaforrások hasznosítása és hulladékok értékesítése területén is – a témákkal kapcsolatos vizsgálatok, elkészült tanulmányok birtokában – jelentős versenyelőnyrel, lehetőségekkel rendelkezik.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók segítségével történik. A világítás és a technológiai igények kielégítése villamosenergia által, a fűtés többnyire földgázellátás biztosításával történik. Az önkormányzat intézmények közül 17-et érint távhő szolgáltatás. Az önkormányzati intézmények energiaigénye a kerület teljes villamosenergia-fogyasztásának 1%-át, földgáz fogyasztásának 2%-át, távhő fogyasztásának 7%-át teszi ki.

Az elmúlt időszakban több intézmény energetikai korszerűsítése is megtörtént, melyek főként szigetelések, nyílászáró cserék, épületgépészeti beavatkozások (pl. fűtésrendszer korszerűsítés, világításkorszerűsítés, stb.) voltak. Megújuló energiaforrás hasznosítása szórányosan fordul elő, főként általános iskolák és az Önkormányzat épülete napenergia hasznosítása (napelem) által.

ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS

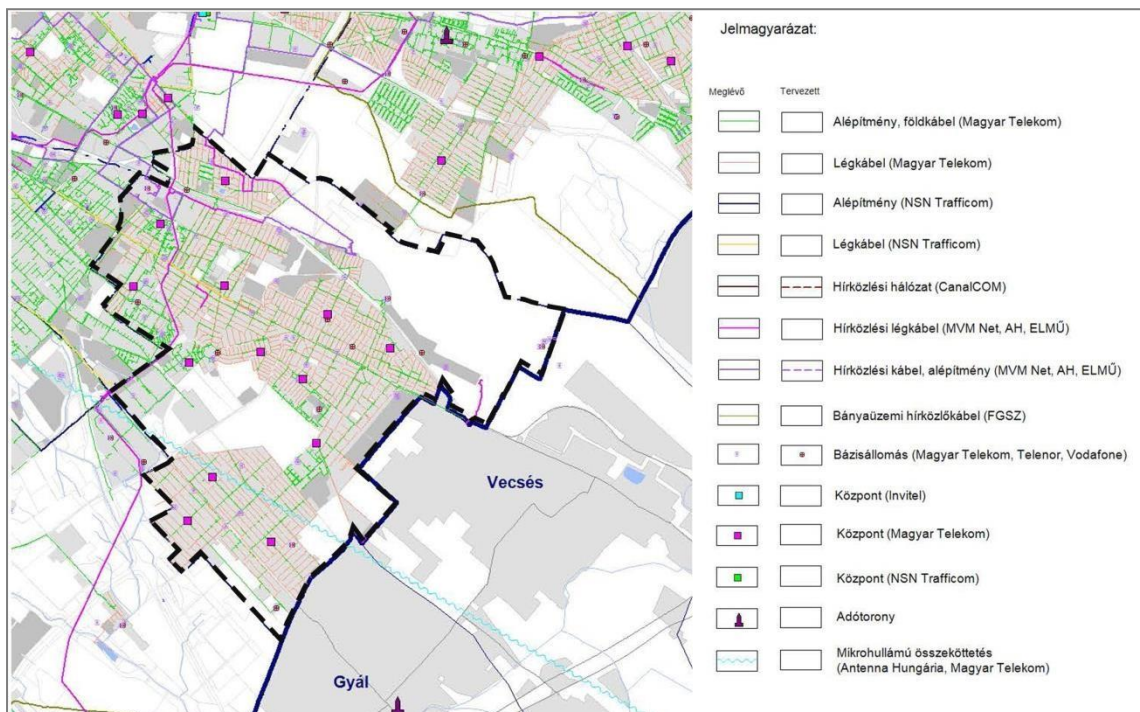
Vezetékes elektronikus hírközlés

A XVIII. kerület és térsége a távközlési ellátás tekintetében a Magyar Telekom Nyrt. (volt MATÁV Rt.) ellátási területéhez tartozik. A kerületi felhasználókat számos kihelyezett fokozat szolgálja ki kültéri elosztós rendszerű, rézkábelrel kiépített hálózaton keresztül. A központról csatlakozó kihelyezett fokozatok a kerület nagy kiterjedéséből adódó távolságok miatt kerültek telepítésre, a koncentrált nagyobb igények megfelelő minőségű biztosítása céljából.

A kiépült hálózat egy része földalatti kivitelű, alépítményben, helyenként közvetlenül földbefektetett kábeles rendszerű, és valamennyi ingatlan önálló csatlakozással rendelkezik. Kerületi szinten jellemzőbb a hálózat föld feletti elhelyezése, részben önálló oszlopokra, részben a kisfeszültségű hálózat tartóoszlopaire szerelten. A hagyományos rézkábelrel kiépült hálózat mellett számos optikai kábeles fejlesztés és kiépítés is történt.

A korszerű adatátvitel nagyobb biztonsággal szintén a vezetékes távközlési hálózaton keresztül biztosított. A Telekom a kerületben KTV (kábeltv) hálózatot is üzemeltet. Ezt a hálózatot a vezetékes távközlési hálózattal párhuzamosan szintén részben föld alatti, részben föld feletti kábelrel, vagy épületekre szerelten helyezték el.

A kerületben nyilvános távbeszélő helyek is működnek, melyek részben önálló szabadtéri elemként, részben kereskedelmi, vagy egyéb intézményi, szolgáltató célú létesítmények területén belül kaptak helyet. Ezekből 2015-ben 93 darab volt, azonban a mobiltelefon elterjedésével ez a szám folyamatosan csökken.

107. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Elektronikus hírközlési hálózatok összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A vezetékes ellátáson kívül a kerületben a mobil telefonszolgáltatók is létesítettek bázisállomásokat. A kerületben mindhárom vezeték nélküli szolgáltató (Telekom, Telenor, Vodafone) hálózata a jelenlegi igényeknek megfelelően kiépült. Ezek mellett a Digi mobilhálózat kültéri lefedettsége is szinte a teljes kerületet érinti.

A XVIII. kerületben a jó vételi lehetőséget antennák biztosítják. Ezek részben az épületek, gazdasági építmények tetejére, új műszaki létesítményekre, valamint önálló tartószerkezetre kerültek kihelyezésre.

A kerület területén a hatályos TSZT 6. tervlapja szerint mikrohullámú sáv nem halad át.

SWOT/ KÖZMŰVESÍTÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ivóvízhálózat kiépítettsége közel 100%-os, a csatornahálózat kiépítettsége közel 98%-os (BKISZ projekt megvalósulása); ▪ Energiaközművek kellőképpen kiépültek, tartalékkal is rendelkeznek; ▪ Elektronikus hírközlési hálózatok széleskörű szolgáltatást nyújtanak; ▪ Elkötelezettség a környezettudatos, fenntartható energiagazdálkodás iránt: erőforrás-hatékonyság ösztönző programok (RE-SEETies), kutatások, tanulmányok, megvalósult és tervezett intézményi energetikai korszerűsítések; ▪ Klímatudatosságot erősítő szemléletformálás a kerületben a KLÍMABARÁT18 projekt keretében; ▪ A Fenntartható Energia Cselekvési Terv – Budapest XVIII. kerület megléte; ▪ Kiterjedt az új fogyasztók, ellátási területek bekapcsolása során bővíthető távhőhálózat. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csapadékvíz elvezetés sok helyen nem megoldott; ▪ Ivóvízhálózattal ellátott, de csatornázatlan területek megléte a kerületben (TSZT 5. számú tervlap alapján); ▪ A közműberuházások nagy forrásigényű projektek, míg az önkormányzatok nagy része forráshiánnyal küzd.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alternatív energiák térnyerése; ▪ Lakossági érdeklődés az energia- és vízfelhasználás csökkentésére; ▪ Alternatív csapadékvíz-kezelési megoldások keresése, ösztönzése; ▪ A csapadékvíz lefolyásának lassítása, helyben tartásása műszaki és zöldfelületi megoldásokkal (pl. esőkert stb.); ▪ Elérhető és megfizethető korszerű energiahatékony technológiák megjelenése, elterjedése; ▪ Energhatékonsági, távhő rendszerre történő csatlakozás és megújuló energiaforrásokat hasznosító beruházások fejlesztéspolitikai támogatása. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jogszabályi környezet ellehetetleníti a megújuló energiaforrások terjedését; ▪ Megfelelő támogatási rendszer nélkül az energiahatékony és klímavédelmi beruházások nem valósulnak meg; ▪ A klímaváltozás hatásai fokozzák a közműigényeket: klimatizálás elektromosenergia-felhasználása, öntözés növekvő igénye stb.).

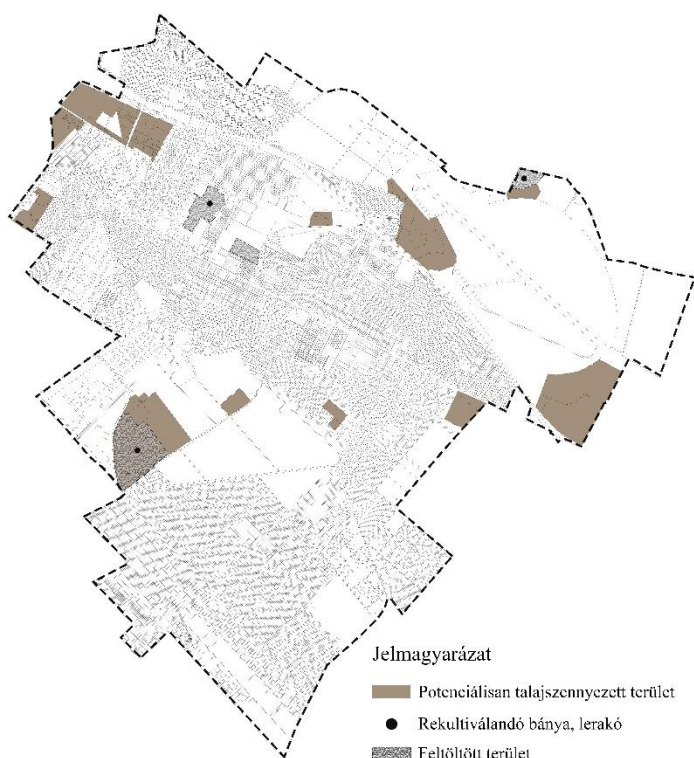
FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Energhatékonsági korszerűsítések és megújuló energiaforrások alkalmazása önkormányzati intézmények energiafelhasználásának fedezésére.
- Lakossági energiahatékonsági és megújuló beruházások ösztönzése, támogatása és tanácsadás.
- Vízmegtartó technológiák alkalmazásának ösztönzése és/vagy előírása építésszabályozási eszközökkel.
- A kerület talajviszonya nem kedvez a csapadék talajba történő gyors felszívódásának, azonban tározókban való összegyűjtése, és locsolásra történő felhasználása csökkentheti a területről lefolyó csapadékvíz mennyiségét, illetve a hirtelen, nagy mennyiségű esővíz megjelenését a csatornában, ezáltal csökkentve azok túlterhelését.
- Csökkenteni a burkolt felületek mértékét, illetve szabályozni a telkek beépítési arányát, hogy legyen elég zöldfelület a csapadékvíz elvezetésére, tárolására.
- Játszótereken, parkokban ivóutak létesítése. Az ivóutak mellett árnyékoló szerkezetek és egyéb klíma-reflektív eszközök telepítése.
- Közvilágítási hálózatok korszerűsítése, LED fényforrások alkalmazása, valamint intelligens vezérlések alkalmazása.

1.13. KÖRNYEZETVÉDELEM

TALAJ

A kerület felszínét a Duna alakította, melynek köszönhetően a terület talajának nagy része folyóvízi üledék (homokos kavics), vagy homok. Pestszentimrén a futóhomok is előfordul. A térség talajainak általános helyzete és kondíciója mára tipikus városi jellegeket mutat. A térségben eredetinek mondható, bolygatatlan talajfelszín alig található. Az egykori gazdasági tevékenységek területein potenciális szennyezettséggel lehet számolni, illetve jellemző a talajfelszín roncsolása, pusztulása. Ilyen területek a Cséry-telep, a Lőrinci Hengermű, az egykori Üllői úti laktanya területe, a repülőtér egyes részei, a szemeretelepi vasúti megálló környéke, illetve a Kispesti Erőmű térsége.

108. ábra: A kerületben található potenciális talajszennyezett, feltöltött területek, rekultiválendő területek (TSZT 2021 alapján)

A kerületben található jelentős kiterjedésű barnamezős területek kapcsán több tényfeltárás és műszaki beavatkozás volt szükséges az elmúlt évtizedekben. A Pest megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatalának nyilvántartása alapján a kerületben jelenleg 6 kármentesítési eljárás van folyamatban. Ezek közül kettőt a Cséry-telep feltöltéséből eredeztethető szennyezettség indokol. Továbbá két kármentesítési és kármentesítési monitoring kötelezettséget állapítottak meg a Budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területére. Egyik a veszélyes hulladéktároló vasbeton medence, másik a repülőtér 1. számú üzemanyagtelepének területét érinti.

A kármentesítési eljárások összefoglalóját a következő táblázat mutatja be.

Érintett terület	Indoklás és kötelezett
Ipacsfa utca 19. szám (140018/3 hrsz.) alatti ingatlan	Az ingatlanon elhelyezett, ún. Cséry-feltöltésből eredeztethetően a vonatkozó jogszabályok szerinti szennyezettségi határértéket meghaladó mértékű szennyezett talajvíztest 601 db ingatlant érint. A beavatkozás végzésére és beavatkozás alatti kármentesítési monitoring végzésére a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata a kötelezett. Folyamatban.
<i>Szennyezőanyag jellege a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása alapján:</i> általános vízkémiai paraméterek (ÁVK), fém és félfém komponensek, alifás szénhidrogének, benzol, toluol, etil-benzol, xilolok és egyéb alkil-benzolok, policiklusos aromás szénhidrogén, illékony halogénezett alifás, és aromás szénhidrogén komponensek, egyes szervesetlen és egyéb vegyületek.	

Érintett terület	Indoklás és kötelezett
Ipacsfa utca 14. szám (140018/2 hrsz.) alatti ingatlan	A Cséry-teleppel határos, 140018/2 hrsz. alatti ingatlan területén feltárt szennyezettség nyomán a beavatkozás végzésére és beavatkozás alatti kármentesítési monitoring végzésére a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodási Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata a kötelezett. Folyamatban.
<i>Szennyezőanyag jellege a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása alapján: egyes általános vízkémiai paraméterek (ÁVK), továbbá alifás szénhidrogének, egyes fémek és félfémek, valamint benzol, toluol, etil-benzol, xilolok és egyéb alkilbenzolok (BTEX), illetve policiklikus aromás szénhidrogén (PAH) komponensek.</i>	
Hengersor utca 38. szám (151818/2 hrsz.) alatti ingatlan	Budapest XVIII. kerület, Hengersor utca 38. szám (151818/2 hrsz.) alatti ingatlan területén feltárt szennyezettség kármentesítésére és kármentesítési monitoring végzésére az ISO DUNAFERR Dunai Vasmű Zrt. a kötelezett. Folyamatban.
<i>Szennyezőanyag jellege a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása alapján: alifás szénhidrogének, egyes általános vízkémiai paraméterek (ÁVK), valamint egyes policiklusos aromás szénhidrogén (PAH) komponensek.</i>	
Szent László 2. szám alatti egykori pakura tavak és környezetében lévő ingatlanok: 155964/18, 155964/23-155964/25, 157654/7, 157654/12 és 157739 hrsz.	A szennyezettséggel érintett ingatlanok területének kármentesítése során a felszín alatti víz tekintetében a kármentesítési monitoring tevékenység folytatására az IMMOCHAN MAGYARORSZÁG Ingatlan-üzemeltető és Bérbeadó Kft. (jelenlegi neve: Ceetrus Hungary Kft.) a kötelezett. Folyamatban.
<i>Szennyezőanyag jellege a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása alapján: alifás szénhidrogének, valamint egyes policiklikus aromás szénhidrogének (PAH) és általános vízkémiai komponensek (ÁVK).</i>	
Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területén a veszélyes hulladéktároló vasbeton medence (a továbbiakban: kazetta) elhelyezkedésével érintett 156743 hrsz.alatti, valamint az azzal szomszédos 156742 és 156744 hrsz. alatti ingatlanok	A kazetta környezetében feltárt talajvíz szennyezettség kármentesítése során a kármentesítési monitoring tevékenység folytatására a Budapest Airport Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Üzemeltető Zrt. a kötelezett.
<i>Szennyezőanyag jellege a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása alapján: alifás szénhidrogének, benzol, toluol, etil-benzol, xilolok és egyéb alkilbenzolok, valamint egyes általános vízkémiai paraméterek, policiklikus aromás szénhidrogének, halogénezett alifás és aromás szénhidrogének, illetve fém és félfém komponensek.</i>	
156717; 156718; 156719; 156720 hrsz. alatti ingatlanok, Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 1. számú üzemanyagtelepének területe	A földtani közeg és felszín alatti víz tekintetében beavatkozás elvégzésére és a beavatkozás alatti kármentesítési monitoring végzésére a Malév Magyar Légiközlekedési Zrt. "felszámolás alatt" a kötelezett.
<i>Szennyezőanyag jellege a Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása alapján: alifás szénhidrogének, valamint egyes BTEX vegyületek (benzol, toluol, etil-benzol és xilolok).</i>	

35. táblázat: Kármentesítési eljárások a kerületben (Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2019-2023, Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása)

FELSZÍNI ÉS A FELSZÍN ALATTI VIZEK

A kerületben felszíni vízfolyás nincs, de a Közdűlő utat csatorna kíséri. Budapest Főváros XVIII. kerület közigazgatási területe ugyanakkor érinti a Gyáli 1,2-főcsatorna és Szilassy-csatorna (AEP530) „Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről” szóló 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozat által elfogadott vízgyűjtő-gazdálkodási tervben (VGT) kijelölt felszíni víztest vízgyűjtőterületét, ezért az itt tervezett beavatkozásoknak összhangban kell lenniük a VGT-ben szereplő, erre a víztestre vonatkozó intézkedési tervekkel, melyek az Európai Unió Víz Keretirányelvében (2000/60/EK) megfogalmazott célkitűzések elérését teszik lehetővé.

A kerületben néhány mélyfekvésű terület van, ahol a talajvíz tavat, vagy lápos mocsaras területet alakított ki (Brenner János park tavainak környezete, Vajk utcai Balázs-tó).

A kerület felszínközeli földtani rétegződése igen változatos, így a talajvíz átlagos mélysége is széles értékek között mozog. Legmagasabb a talajvíz szintje a kerület nyugati részében (a Nagykőrösi úttól dél-nyugatra és a Gilice tértől nyugatra eső területeken) 1-5 m között, a kerület többi részén 5-15 m között változik. Az utóbbi térségben több helyen feltöltés és porózus vízadók területei találhatóak.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján a kerület érzékeny besorolású.

A kerületet a DPMV Dél-Pest Megyei Víziközmű Szolgáltató Zrt. által üzemeltetett Vecsés I-II. vízbázis hidrogeológiai „B” védőidomának felszíni vetületet érinti csak igen kis területen, a kerület keleti határán. A hatályos TSZT 5. *Környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területek* tervlapja szerint a kerület egésze vízminőség-védelmi terület övezete alá esik.

LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELME

A XVIII. kerület a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján a "Budapest és környéke" légszennyezettségi agglomerációba sorolódik.

A vizsgált terület levegőminőségének jellemzése csak tágabb keretek között lehetséges, ugyanis a levegőminőség alakulását öszvárosi és regionális – esetenként határokon átnyúló – tényezők határozzák meg. A levegő tisztasága a különböző emissziók (szennyezőanyag kibocsátások) mellett nagyban függ a mindenkori meteorológiai viszonyoktól is. A kerületben a Gilice téren található automata mérőállomás. Az elmúlt években mért adatok alapján a légszennyezettségi index nitrogén-oxidok és szállópor tekintetében jó, kéndioxid tekintetében kiváló. Tehát a kerület tiszta levegőjű térségnek számít.

Általánosságban elmondható, hogy a kerületben (ahogyan az egész fővárosban) a mérési eredmények alapján az esetenként megnövekvő nitrogén-dioxid (NO₂) és a szálló por (PM₁₀) koncentráció jelent levegőminőségi problémát. A nitrogén-oxidok (NO_x) kibocsátásának gyakorlatilag egyik felét a közlekedés, míg másik felét a helyhez kötött források eredményezik: az ipari kibocsátás részaránya mintegy 25 %, ugyanakkor a lakossági földgázfelhasználás is gyakorlatilag ezzel azonos mértékű nitrogén-oxidokat termel.

A fővárosi szálló por (PM₁₀) szintjének az őszi-téli időszakban mintegy egyharmada származhat a háztartási eredetű szilárd, leginkább fatüzelésből, míg a közlekedés hozzájárulása mintegy 40 %-ot eredményez. Az elmúlt évtizedekben – az országos és az európai trenddel összhangban – nagymértékben csökkent a korábban jelentős mennyiségben Budapesten kibocsátott ipari eredetű légszennyező anyagok (kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok és szilárdanyag részecskék) mennyisége.

A Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer (LAIR) adatai alapján elmondható, hogy a kerületben budapesti viszonylatban jelentős helyhez kötött légszennyező forrás a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér (RÜK Kft., lefejtő) és a Kispesti Erőmű. Ezek a hatályos Településszerkezeti Terv számú tervlapja szerint az alsó küszöbértékű veszélyes üzemek közé soroltak. Maga a repülőtér teljes területe küszöbérték alatti veszélyes üzem.

Mozgó forrásokat tekintve a gépjárművek szén-monoxid, nitrogén-oxid és szálló por emisszióját kell megemlíteni. A kerület legforgalmasabb útjai az Üllői út, a Ferihegyi repülőtérre vezető út, a Czifra György utca, a Petőfi utca – Haladás utca vonala, a Nagykőrösi út, a Nemes utca – Királyhágó út vonala.

ZAJTERHELÉS

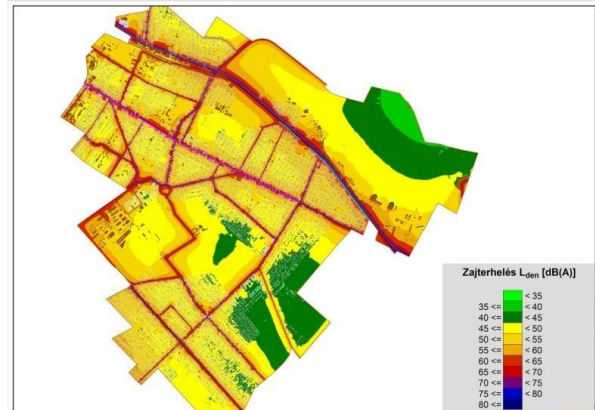
A főváros, és így a XVIII. kerület egyik legnagyobb környezeti problémája a magas zaj- és rezgésterhelés. Budapest és az egyes kerületek legfrissebb stratégiai zajtérképe 2017-ben készült el a Vibrocomp Kft. által, mely külön tárgyalja a közlekedésből, a vasúti forgalomból és az üzemi működésből eredő zajforrásokat. A stratégiai zajtérkép a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér légiforgalmából eredő zajterhelésre külön nem tér ki.

A zajterhelési határértékeket a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM rendelet, a stratégiai küszöbértékeket a 280/2004 (X.20.) Kormányrendelet tartalmazza.

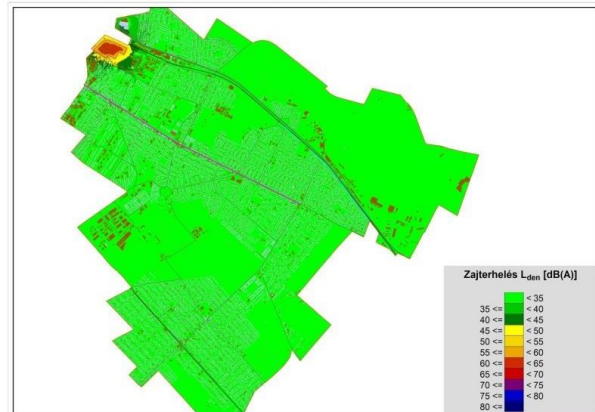
A kerület területén zajvédelmi szempontból a legnagyobb problémát a közlekedési eredetű zajterhelés jelenti. A zajtérkép alapján akerületet érintő, jelentősnek mondható – egyértelműen küszöbérték feletti sávba eső – közúti zajterheléssel érintett útvonalak: az Üllői út, a Ferihegyi repülőtérre vezető út, a Csévész utca, a Lakatos út és a Nefelejcs utca, a Czifra György utca, a Péterhalmi út - Lőrinci út vonala, a Petőfi utca – Haladás utca vonala, a Méta utca – Margó Tivadar utca vonala, a Barta Lajos utca, a Nagykőrösi út és a Nemes utca – Királyhágó út vonala.

A stratégiai zajtérkép üzemi zajforrásként a Nefelejcs utcai Kispesti Erőmű területét jelöli. A zajhatás lakóterületet szinte nem érint.

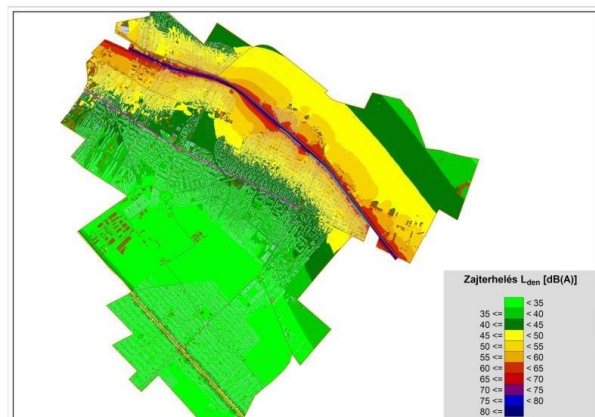
Közúti zajterhelés (nappal) - zajterkep.hu

Üzemi zajterhelés (nappal) - zajterkep.hu

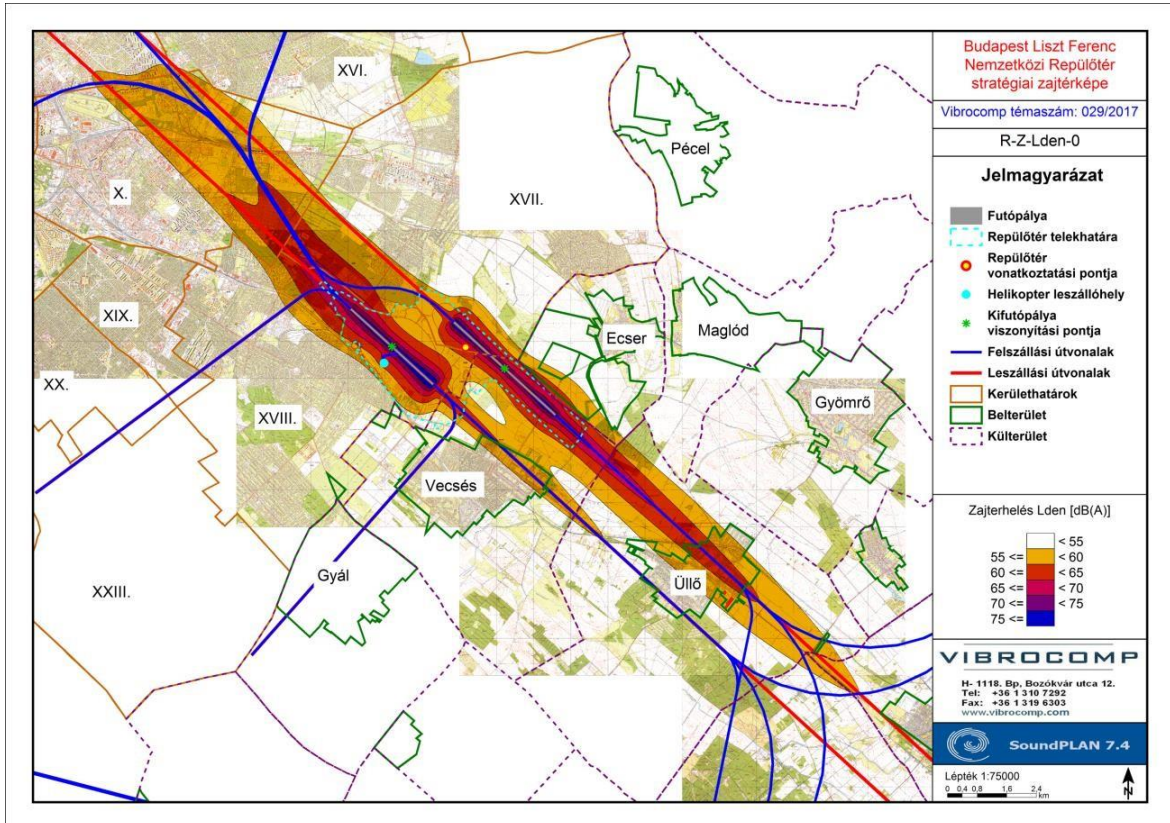

Vasúti zajterhelés (nappal) - zajterkep.hu

109. ábra: A kerületet érintő nappali zajterhelések
(Forrás: zajterkep.hu)

A kerületen több vasútvonal is áthalad: a Budapest – Lajosmizse – Kecskemét (142-es számú) délen, és a Budapest – Cegléd - Szolnok – Debrecen (100-as számú) északon. Az utóbbi zajhatása jelentős, több kerületrészben is érint lakóterületeket, azonban a 2008-ban megépült zajárnyékoló fal révén már csökkent.

110. ábra: A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér stratégiai zajtérképe (2017) (Forrás: VIBROCOMP)

A XVIII. kerületben az alábbi területek érintettek repülésből adódó zajterheléssel:

55-60 dB-es zónájába az alábbi utcák által határolt területek tartoznak: Álmos utca – Attila utca – Árpád utca – Vajk utca – Lehel utca – Zalán utca – Nimród utca – Tünde utca – Ráday Gedeon utca – Székely György utca – Tóth Árpád utca – Kosztolányi Dezső utca – Holló Lajos utca – Székely György utca – Fedezék utca - Csévész utca – Frangepán utca. József Attila utca – Nagyszalonta utca – Hámán Katalin utca – Szinyei Merse utca- Ferihegyi Repülőtérre vezető út – Honvéd utca.

A 60-65 dB-es zónában a következő utcák által határolt területek tartoznak: Frangepán utca Csévész és Karinthy Frigyes utca közötti szakasza. Ferihegyre vezető út – Lajta utca – Párkány utca – Forgó utca – Csap utca – Sajó utca. A 65-70 dB-es zónában a Csap és Forgó utca pár épülete tartozik bele.

Az éjszakai időszakban a 50-55 dB-es zónában az alábbi utcák által határolt területek tartoznak: Frangepán utca Csévész és Karinthy Frigyes utca közötti szakasza. Ferihegyre vezető út – Lajta utca – Párkány utca – Forgó utca – Csap utca – Sajó utca – Latorca utca – Szemere István tér – Zemplén utca. Az 55-60 dB-es zónában a Csap és Forgó utca pár épülete tartozik bele.

HULLADÉKKEZELÉS

Budapesten a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás megszervezése, működtetése alapvetően fővárosi önkormányzati és nem kerületi feladat, így a XVIII. kerületben is a Fővárosi Önkormányzat a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt.-vel (a továbbiakban FKF) kötött közszolgáltatási szerződés útján biztosítja a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, vagyis a települési hulladék rendszeres gyűjtését, elszállítását és kezelését.

A hulladékok minél nagyobb arányú újrahasznosítására a szelektív hulladékgyűjtés különböző módozatai teremtenek lehetőséget a kerületben:

- a házhoz menő elkülönített hulladékgyűjtő rendszer (papír, műanyag és fémhulladékok rendszeres gyűjtése) gyakorlatilag az egész főváros területén kiépült;
- a szelektív hulladékgyűjtő szigeteken a papír, műanyag, fém és üveg frakciók elkülönített gyűjtésére van lehetőség, jelenleg 4 db sziget található a kerületben (Havanna utca 2., Tóth Árpád utca, Martinovics tér, Szövet utca), melyek közül 1 – a Szövet utcai – a közeljövőben megszüntetésre kerül. 2017-ben az Önkormányzat a szelektív hulladékgyűjtő szigetek mellé térfigyelő kamerákat és figyelmeztető táblákat helyezett ki, így a szabálytalanul lerakott hulladékok mennyisége csökkent;
- a kerületben két hulladékgyűjtő udvar működik, ahova a lakosság a nagyobb mennyiségű hulladékot elhelyezheti;
- a közszolgáltatás körébe tartozik évente egy alkalommal az ingyenes lomtalanítás is;
- a lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok leadása a közszolgáltató részére a hulladékudvarokon, valamint a lomtalanítás keretében biztosított. Az Önkormányzat évente veszélyes hulladék gyűjtési akciót szervez;
- a kerületben Szemléletformáló és Újrahasználati Központ (SZÚK) működik az FKF Zrt. üzemeltetésében (Budapesten összesen 2 működik), melynek célja, hogy a lakosság díjmentesen leadhassa a számára már feleslegessé vált, de mások által még használható tárgyait;
- a kerület kertvárosi jellegéből adódóan fontos feladat a zöldhulladék kezelése, begyűjtése, hasznosítása. Az Önkormányzat – a komposztálás népszerűsítése érdekében – évente egyszer komposztálási akciót hirdet, melynek során a pályázók részére ingyenesen biztosít komposztáló ládákat. Az Önkormányzat továbbá a családi házzal rendelkező telektulajdonosok számára 5 db zöldhulladék-gyűjtő zsákot biztosít ingyenesen.

A kerületben a közterületek tisztántartását az FKF Nonprofit Zrt. és a Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt. végzi.

A kerületben az erdőterületek közelében, a Cséry-telepen, valamint a szelektív hulladékgyűjtők lakótelepi felszámolása után a lakótelepek környezetében illegális hulladék lerakatokkal lehet találkozni.

SWOT/ KÖRNYEZETVÉDELEM

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A légszennyező anyagok kibocsátása és a mért immissziók zömében csökkenő tendenciát mutatnak; ▪ A jelentős ipari szennyezők száma csökkent az elmúlt évtizedekben; ▪ A kerületben a szelektív hulladékgyűjtés megoldott, a szelektíven gyűjtött hulladékok aránya növekvő tendenciájú. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kerület főútvonalai, vasútvonalai mentén jelentős a járműforgalomból eredő környezeti terhelés; ▪ Barnamezős területek (mint potenciális szennyezőforrások) az egykori ipari zónában; ▪ Annak ellenére, hogy egész napra és éjszakára vonatkoztatott repülőtéri zajterhelési konfliktus értékek lakóterületet kis mértékben érintenek – a szubjektív, lakók által érzékelt zajterhelés jelentős;
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az EU következő támogatási ciklusában előnyben részesíti a városi környezet minőségének javítását célzó beruházásokat; ▪ A hulladék újrahasznosítási arányának növelését az EU kiemelten támogatja; ▪ Közösségi komposztálás bevezetése és a zöldhulladék helyben történő begyűjtése és kezelése; ▪ A levegőminőség javítása érdekében a távhőrendszer fejlesztése, új fogyasztók, ellátási területek bekapcsolása, valamint a megújuló energia hasznosítási arányának növelése geotermikus hőtermelő kapacitások létesítésével; ▪ A környezettudatosság erősödése, a lakosság rendszeres tájékoztatása és megfelelő lehetőségek biztosítása számukra a környezettudatos szemléletmód alkalmazásához; ▪ Korszerűbb közlekedési eszközök tervezése és bevezetése által (vasút, légi közlekedés, közösségi és egyéni közlekedés) a zaj és rezgésterhelés visszaesése. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Forráshiány miatt barnamezős területek kármentesítése késik (szennyező anyagok terjedése); ▪ A nagy átmenő forgalomból adódó környezeti terhelések és egészségügyi kockázatok; ▪ A repülőtér (nem megfelelő irányú) fejlesztése további környezeti terhelést jelent a kerületnek; ▪ Illegális hulladéklerakás az erdőterületek széléin, a Csérytelepen és a lakótelepek környékén;

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A zaj- és légszennyezés csökkentése komplex, összvárosi szintű stratégiák keretében.
 - A lakóterületeken érzékelhető közlekedésből (repülőtér, átmenő forgalom, vasút) eredő zaj és rezgésterhelés konfliktusának oldása (zajcsökkentés – új technológiák, eszközök; szigetelés stb.).
- A környezeti konfliktusok mérséklése a területhasználat optimalizálásával.
- Kerületi hulladékkezelési stratégia kidolgozása.
- A környezetvédelem és a zöldfelületek megóvása érdekében kamerarendszerek kiépítése, melyek segíthetnek a károkozás és az illegális hulladéklerakatok visszaszorításában.
- A barnamezős és alulhasznosított/hasznosítatlan területek hasznosítását, rendezését és az esetleges szennyezettségek felszámolását ösztönző intézkedések.
- A potenciálisan talajszennyezett, illetve roncsolt talajfelszínű, szennyezett vízkészletű területek kármentesítése.
- „TÖLTŐDŐ – öko közösségi tér és anyaközpont” létrehozása a környezetvédelmet támogató és előtérbe helyező, ismertető családi programok számára. Öko-pontok létesítése (komposzt-pont, üveg-gyűjtő pont, ruhagyűjtés, re-fill, zero waste webshopok átvételi pontjai stb.) szemléletformáló célzattal.

1.14. KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

„A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról” szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet alapján a kerület a II. katasztrófavédelmi osztályba sorolt.

ÉPÍTÉSFOLDTANI KORLÁTOK

A kerületet alábányászott, illetve jelentősebb alápincézett területek nem érintik, kedvezőtlen morfológiai adottságú, csúszásveszélyes terület nem található. A kerületben felszínmozgásveszélyes terület – a hatályos PPSZ szerint – Miklóstelepen a Nefelejcs utca és a Thököly út kereszteződése mentén található. Feltöltött terület a kerületben a Cséry-telep, a Nefelejcs utcai egykori hulladéklerakó, valamint a Pestszentlőrinci temető déli részén található hasznosítatlan terület.

A Magyar Állami Földtani Intézet Építésalkalmassági térképe alapján a kerület nagy része beépítésre 4-5 szint felett is alkalmas, egyes részei (hulladékkal feltöltött területek pl. Cséry-telep, a Nefelejcs utca egykori hulladéklerakó területe) beépítésre alkalmatlanok, vagy beépítésük gazdaságtalan.

TEVÉKENYSÉGBŐL ADÓDÓ KORLÁTOZÁSOK

Az Országos Katasztrófa-védelmi Főigazgatóság adatai alapján a kerületben négy veszélyes anyaggal foglalkozó üzem működik. Ebből három alsó (Agroforrás Kft., Budapesti Erőmű Zrt. – Kispesti Erőmű, Repülőtéri Üzemanyag Kiszolgáltató Kft.), egy pedig küszöbérték alatti (Budapest Airport Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér Üzemeltető Zrt.).

A XVIII. kerület, a X. kerület és a XVII. kerület határán, Rákosmente területén található 0137664 helyrajzi számú ingatlan az MATrT 3/5. melléklete alapján honvédelmi és katonai célú terület övezetébe, a hatályos TSZT 2021 szerint honvédelmi és katonai célú terület határa alá esik, melynek 100 méteres védőterülete - a Honvédelmi Minisztérium Hatósági Főosztálya által megküldött adatszolgáltatás alapján - érinti a XVIII. kerület területét.

A hatályos PPSZ alapján a kerületet a következő tevékenységből eredő korlátozások érintik:

- A Gilice téren található meteorológiai időjárási radarhoz tartozó mbf 159,37 méteres magassági korlátozás 500 méter sugarú körben
- A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 4 kilométeres környezetében 40,0 méteres magassági korlátozás. (Ez a 19. számú Szabályozási tervlapon (Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér) kerül pontosításra, ahol a repülőtér akadálykorlátozási területei vannak meghatározva (15 m – 30 m – 45 m).

A Közép-Duna-Völgyi Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján a kerületet – igen kis területen – keleten a DPMV Dél-Pest Megyei Víziközmű Szolgáltató Zrt. által üzemeltetett Vecsés I-II. vízbázis 35100/1237-5/2020. ált számú határozattal kijelölt hidrogeológiai „B” védőidomainak felszíni vetülete érinti.

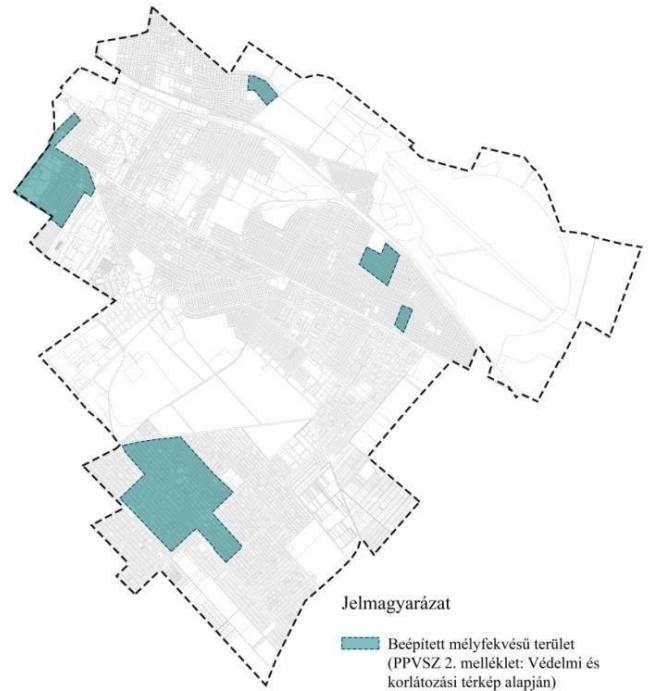
VÍZRAJZI VESZÉLYEZTETETTSÉG

A kerületben árvízveszélyes, belvízveszélyes területek nincsenek, azonban több mélyfekvésű terület megtalálható, melyek a magas talajvízre és belvízre érzékenyek. Ezekon a területeken a csapadékvíz elvezetés hiánya jelentős károkat okoz. A Gyáli-patak 7. ága, mint természetes csapadékvíz elvezető, jelenleg - amiatt, hogy kisebb mennyiségű vizek elvezetésére alakult ki - nem alkalmas a megnövekedett mennyiségű csapadékvizek elvezetésére.

A mélyfekvésű területeknek ugyanakkor a vízelvezetési rendszerben fontos szerepük lehet, mint vízviszatarató egységek. Területükön kisebb terepmunkával alakíthatók ki a víztározók, záportározók.

Problémát jelent - amellett, hogy a kerületi talajviszonyok nem kedveznek a csapadékvíz beszivárgásának -, hogy egyre több a burkolt, beépített terület, ami tovább növeli az elvezetendő csapadékvíz mennyiségét.

Ugyancsak egyre többször tapasztalhatóak szélsőséges időjárási események is, ahol gyakran előfordul nagy mennyiségű csapadékhullás, igen rövid idő alatt. Ez a mélyfekvésű területeken – a beszivárgás korlátozottsága miatt – talajvíz, illetve belvíz veszélyt okozhat. Az előforduló vízelöntések, vízállások a vízelvezető hálózat hiányosságaihoz erednek. A szélsőséges csapadékhullásból származó helyi vízkár elhárítása „árvízi” esemény, így a helyi katasztrófavédelem feladata.

111. ábra: Mélyfekvésű területek a kerületben (PPVSZ alapján)

KÖZMŰVEK ÉS ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS KORLÁTOZÁSAI

A villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről szóló rendelkezéseket, köztük a biztonsági övezet terjedelmét és a biztonsági övezetben végezhető tevékenységeket a 2/2013. (I.22.) NGM rendelet szabályozza.

A földgáz elosztóvezetékek, az egyéb gáz és gáztermék vezetékek, valamint a bányászati létesítmények, célvezetékek és mindezek környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítás biztosítására biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, melynek terjedelmét a bányafelügyelet határozza meg. A biztonsági övezeten belül építési tilalom van.

A kőolajvezetékek környezetének védelme, zavartalan üzemeltetése, ellenőrzése, karbantartása, javítása és üzemzavar-elhárítás biztosítására biztonsági szabályzat szerinti méretű biztonsági övezet kerül megállapításra, melynek terjedelmét a bányafelügyelet határozza meg. A biztonsági övezeten belül építési tilalom van.

A hatályos TSZT 2021 6. *Védelmi, korlátozási területek* tervlapja szerint a kerület nyugati részén 132 kv-os távvezeték biztonsági övezete, nagynyomású gázvezeték és létesítményeinek biztonsági övezete, valamint térszín feletti távhő gerincvezeték található. A kerület keleti határán a 4. Számú főút mentén termékvezeték biztonsági övezete került kijelölésre.

A kerület területén a közműszolgáltatással összefüggő korlátozások a következők:

Víziközművek területén:

- Vízellátás szolgáltatás:
 - Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei (víztározó, medence, gépház, stb.)
- Szennyvízelvezetés:
 - Gerinc szennyvízgyűjtő csatornák
 - Szennyvízáttemelők és védőtávolság igényük
- Csapadékvíz-elvezetés:
 - Csapadékvíz elvezetését szolgáló árkok, csatornák, tavak 3-3 méteres karbantartó sávval
 - Felszíni vízrendezést szolgáló, Gyáli-patak VII. Ága mentén 3 méteres mederkarbantartó sáv fenntartásával
 - Mélyfekvésű területek

Energiaellátás, energiagazdálkodás területén:

- Villamosenergia:
 - 132 kv-os térségi ellátást biztosító főelosztó hálózat 18-18 méteres oszloptengelytől mért biztonsági övezete
 - 132 kv-os átviteli szerepű főelosztó hálózat 18-18 méteres oszloptengelytől mért biztonsági övezete
 - 132 kv-os átviteli szerepű főelosztó kábelhálózat
 - 132/10 kv-os állomás
 - 22 kv-os gerinc elosztóhálózat nyomvonala, a külterületen 7-7 méteres oszloptengelytől mért biztonsági övezete
- Földgázellátás:
 - Nagynyomású földgázszállító vezeték és 9-9 méteres biztonsági övezete
 - Nagyközép-nyomású földgáz gerincvezeték 5-5 méteres biztonsági övezete
 - Gázfogadó és nyomáscsökkentő műtárgy
- Távhőellátás:
 - Erőmű és biztonsági övezete
 - Gerinc és elosztó vezeték nyomvonala

Elektronikus hírközlés területén:

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítménye.

SWOT/ KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓT ÉNYEZŐK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> A kerületet alábányászott, alápincézett, kedvezőtlen morfológiai adottságú és csúszásveszélyes területek nem érintik; A kerületben nem működik felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem. 	<ul style="list-style-type: none"> Mélyfekvésű területek a kerület több pontján; A Nemes utca és Thököly út találkozásánál felszínmozgás veszélyes terület található; Alsó küszöbértékű és küszöbérték alatti veszélyes üzemek működése a kerületben; Egyes közművek és tevékenységek (repülés, meteorológiai vizsgálat stb.) biztonsági övezeteinek/védőtávolságainak kijelölése a kerületben beépítési korlátozó hatással bír.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> A kerület jelentős része beépítésre 4-5 szint felett is alkalmas (Budapest építésalkalmassági térképe alapján); Feltöltött, szennyezett talajú területek kármentesítése és rehabilitációja; Egységes csapadékvíz-gazdálkodó rendszer kiépítése. 	<ul style="list-style-type: none"> Az egyre gyakoribban előforduló időjárási havária esetek – viharok, felhőszakadások stb. – hirtelen talajvíz emelkedést és belvív veszélyt jelenthetnek a mélyfekvésű területeken.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Mélyfekvésű területek kezelése (csapadékvíz elvezetése, vagy helyben tartása, tárolása);
- Egyre gyakoribb havária esetek kezelése (szélsőséges csapadékhullásból származó „árvíz”, vízelöntések, stb.);
- Feltöltött területek kezelése, rekultivációja az esetleges új beépíthetőség szempontjait figyelembe véve.

1.15. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

A XVIII. kerület közigazgatási területén bányatelek nem található, nyilvántartott ásványvagyon nincs. A Bányafelügyelet előzetes adatszolgáltatása alapján építésföldtani szempontból a feltöltött területek jelenthetnek problémát, melyek területén újabb beépítés esetén geotechnikai jelentés szükséges. Ezek a területek a következők:

- Üllői út melletti volt agyagbánya területe (Üllői út – Thököly utca – Nefelejcs utca – Haladás utca közötti terület)
- Gyömrői út – Örs utca – Előd utca – Attila utca által határolt terület.

1.16. A VÁROSI KLÍMA

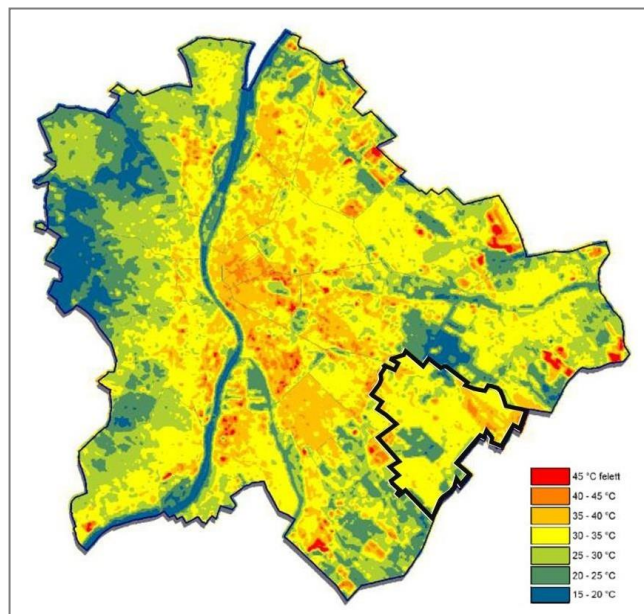
Pestszentlőrinc - Pestszentimre éghajlatát tekintve mérsékelt meleg, száraz éghajlatú, amit jól tükröz az évi csapadékösszeg értéke, ami alacsony: 400-600 mm között ingadozik. Az éves középhőmérséklet 11,0 – 12,0°C körüli, az évi napfénytartam körülbelül 2200-2400 óra. A kerületben a keleti- dél-keleti szél az uralkodó, melynek átlagos sebessége 2,5 – 3,0 m/s körüli.

A XVIII. kerület a főváros mezoklimatikus körzetrendszerében a kerületközpont térségében mesterséges alapú, vegyes beépítésű átmeneti, illetve a külső, kertvárosias kerületrészekben városi hatás által kissé módosított síksági, térségileg enyhén szennyezett klímátípusba tartozik.

Éghajlati viszonyainak alakulásában egyértelműen megjelenik a globális klímaváltozás. 1901 óta több mint 1 °C-os emelkedés mutatható ki az évi középhőmérsékletének alakulásában (budapesti adatok). Az általános felmelegedés mellett legalább annyira fontos a szélsőséges időjárási események gyakoriságának alakulása (pl. hőség hullámok, viharok sűrűbb előfordulása).

A kerületben, elhelyezkedéséből fakadóan, nem érvényesül a belvárosi területekre jellemző hősziget-hatás, így a magas zöldfelületi arányú lakóterületeknek és a jelentősebb zöldfelületekkel rendelkező külső területeknek köszönhetően az átlaghőmérséklet tavasszal 3-4 °C-kal, míg nyáron 4-6 °C-kal alacsonyabb, mint a főváros belső kerületeiben. Hősziget hatás a kerületben a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területén és a kerület gazdasági területein tapasztalható jelentősebb mértékben, melyet a nagy kiterjedésű burkolt felületek és hangár- és csarnoképületek eredményeznek.

A kerület 2020. áprilisában elfogadta Klímastratégiáját, mely a jövőre vonatkoztatva klímavédelmi jövőképet és annak elérését szolgáló célrendszert, beavatkozási területeket és intézkedési javaslatokat fogalmaz meg. A dokumentum a mitigációs (kibocsátás csökkentés) és adaptációs (alkalmazkodás) célkitűzéseken felül klímatudatossági és szemléletformálási célokat is meghatároz.

112. ábra: Budapest hő térképe 2016. (Forrás: TSZT felülvizsgálatMegalapozó munkarész 490. o. – Budapest Zöldinfrastruktúra Konceptiója, 2017)

SWOT/ VÁROSI KLÍMA

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> A magas zöldfelületi arányú, kertvárosi lakóterületek és a jelentősebb zöldfelületekkel rendelkező külső területek kondicionáló hatással van a teljes kerületre; Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Klímastratégiájának elfogadása 2020-ban, Klímatudatosságot erősítő szemléletformálás a kerületben a KLÍMABARÁT18 projekt keretében. 	<ul style="list-style-type: none"> A repülőtér és a gazdasági területek területén megjelenő hősziget hatás; A kertvárosias területekhez képest a lakótelepek területén (különösen a Havannán) a nagy egybefüggő épülettömegek különösen nagy hőtehetetlensége miatt hősziget hatás lép fel.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> Növekvő környezettudatosság; Zöldtetők elterjedtebb használatával és az épületek korszerűsítésével jelentősen javítható lenne a városi mikroklíma. 	<ul style="list-style-type: none"> A globális felmelegedés erősödése; A szélsőséges időjárási események és havária esetek növekvő gyakorisága.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A környezettudatos szemlélet még mindig nem eléggé elterjedt, vagy csak látszólagosan valósul meg, így klímavédelem nem kap kellő hangsúlyt; a klímaadaptáció gyakorlati megvalósítása kezdetleges;
- A klímavédelmi intézkedések (néhány kivételtől eltekintve) hátrányba kerültek/kerülhetnek a gazdaságélénkítő intézkedésekhez képest, fontosabbnak ítélt, vagy elkerülhetetlenül szükséges beavatkozások mellett erre kevesebb forrás jut.

1.17. MELLÉKLETEK A MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATHOZ

A KERÜLETHUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA, HUMÁN KÖZSZOLGÁLTATÁSOK
ÉS ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

Tagóvoda megnevezése	Cím	Férőhely	Igazított férőhely	Létszám	Körzetes gyermek száma	NEM Körzetes, de XVIII. kerületi gyermek száma	Nem körzetes, de Budapesti gyerekek száma	Nem körzetes/Nem Budapesti, de Pest megyei gyermek száma	Nem körzetes/Nem Budapesti gyermek száma	Jogviszonya szünetel külföldi tartózkodás miatt
BP18 Egysített	1181 Budapest, Kondor Béla stny 2.	150	125	103	40	55	5	2	1	
Aprók Falva	1185 Budapest, Barcika tér 8.	100	100	95	57	29	0	9	0	
Bagolyvár	1188 Budapest, Rákóczi u. 129.	25	25	18	11	7	0	0	0	
Csemete	1182 Budapest, Üllői út 679- 681.	147	147	135	67	55	4	6	3	
Cseperedő	1184 Budapest, Építő u. 5.	120	120	103	72	26	2	2	1	
Eszterlánc	1181 Budapest, Kondor Béla stny 3.	165	150	125	47	56	12	5	5	
Gyöngyszem	1188 Budapest, Vezér u. 46.	158	158	156	92	57	3	4	0	
Hétszínvirág	1182 Budapest, Halomi út 113/a	214	214	183	140	34	2	2	5	
Kerekerdő	1183 Budapest, Attila u. 9.	145	145	127	68	51	4	2	2	
Kisvackor	1188 Budapest, Podhorszky u. 51-55	120	120	104	45	44	6	5	4	1
Kölyökmackó	1188 Budapest, Címer utca 47.	70	70	66	37	21	6	2	0	
Lurkó-liget	1186 Budapest, Tövishát u. 6.	142	142	139	90	40	5	2	2	1

Mocorgó	1181 Budapest, Szélmalom u. 29-31.	126	126	97	25	62	4	5	1		
Napraforgó	1186 Budapest, Tövishát u. 6.	148	148	123	69	28	9	12	5	3	
Napsugár	1188 Budapest, Eke u. 16.	100	100	84	60	17	3	3	1	2	
Napvirág	1188 Budapest, Szélsó u. 54.	75	75	72	60	10	1	0	1	1	
Nyitnikék	1185 Budapest, Fülek u. 4.	148	148	130	99	20	3	6	2		
Petőfi	1181 Budapest, Petőfi u. 5.	78	78	70	41	19	8	1	1		
Pitypang	1181 Budapest, Kondor Béla stny. 12.	150	125	112	44	55	4	6	3		
Robogó	1181 Budapest, Kondor Béla stny 14.	150	125	98	38	47	9	1	3		
Szivárvány	1184 Budapest, Dolgozó u. 16.	125	125	115	66	47	2	0	0		
Vackor	1188 Budapest, Csolt u. 4.	100	100	81	35	34	1	9	2	2	
Vadvirág	1183 Budapest Martinovics tér 11.	50	50	46	21	22	2	0	1		
Vándor	1181 Budapest, Vándor Sándor u. 7.	125	100	97	35	49	8	2	3		
Zenevár	1181 Budapest, Reviczky Gy.u.52-56.	150	125	102	64	26	9	3	0		
Zöldike	1183 Budapest, Kosztolányi u. 28.	70	70	57	52	4	1	0	0		
Zöld Liget	1188 Budapest, Ady Endre u. 127.	100	100	85	59	22	1	3	0		
OVI Német Nemzetiségi Alapítványi Óvoda	1188 Budapest, Zrínyi u. 44/b.	24	24	27	Nem lát el körzetes feladatokat						

Liliomkert Katolikus Óvoda	1181 Budapest, Wlassics Gyula utca 84/a	125	125	69	Nem lát el körzetes feladatokat					
Csodavilág Óvoda	1182 Budapest, Üllői út 709.	140	140	116	Nem lát el körzetes feladatokat					
Össz.:		3540	3400	2935	1534	937	114	92	46	10

36. táblázat: A kerületi óvodák 2020.okt.1-i adatai. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

A kerületi oktatási és szociális infrastruktúrát érintő fejlesztések

Bölcsődei fejlesztések		
Bambi Bölcsőde felújítás	2014	udvar felújítása
Iciri-Piciri bölcsőde építése	2014	- 3 csoportszobás, 40 férőhelyes bölcsőde építése 495 m ² hasznos alapterülettel
Bababirodalom bölcsőde csapadékvíz kezelése	2016	A csapadékvíz elvezető rendszer feltárása, korrigációk és kiegészítő műtárgyak építése
Bambi bölcsőde felújítása	2017	Lapostető +Homlokzat +konyha felújítása
Csiga-Biga Bölcsőde épület felújítás I.	2017	Homlokzat és magastető felújítás, kazáncsere, konyhafelújítás
Csiga-Biga Bölcsőde épület felújítás II.	2018	Átadó-vizesblokk helyiségek felújítása
Csiga-Biga Bölcsőde	2015	Játszóudvar felújítása
Csibekas Bölcsőde	2015	Játszóudvar felújítása

37. táblázat: A XVIII. kerületi önkormányzati bölcsődei fejlesztések. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Óvodai fejlesztések		
Aprók-Falva Óvoda udvarfejlesztés	2014	Játszóudvaron színes, öntöttgumi felület kialakítása
Vadvirág Tagóvoda (Martinovics tér) tornaszoba bővítés	2016	Emeletráépítéssel történő bővítés- tornaszoba kialakítás, épület teljeskörű felújítása
Gyöngyszem Óvoda bővítése új tornaszobával és foglalkoztatóval	2016	Foglalkoztatóval és tornaszobával való bővítés egy kétszintes, új épületrész építésével
Zöld Liget Óvoda bővítése új tornaszobával	2016	A földszintes épület bővítésével új tornaszoba készült
Zöld Liget Óvoda külső foglalkoztatók építése	2017	Az avult műanyag hullámlemez fedésű, kisméretű, külső teraszok helyett 2 db tágas, faszerkezetű külső foglalkoztató építése
Mocorgó óvoda bővítése új tornaszobával	2018	Földszintes bővítményként új tornaszoba épült
Zenevár óvoda lapostető és kazánház felújítása	2018	Lapostető, új vízszigetelés készítés, új kazánok és vezérlés építése
Kerekerdő tagóvoda fűtési rendszer átalakítása	2018	Az épület kazántól távolabbi helyiségei alulfűtöttek voltak, ezért volt szükség a fűtési rendszer (gerincevezeték, szivattyúk) átépítésére
Napraforgó Óvoda (Tövishát utca) önálló fűtési rendszer kiépítése	2018	Az Erdei kuckó bölcsődével együtt a Gloriett iskola fűtési rendszeréről történő leválasztás új kazánház kialakításával
Lurkó- Liget Óvoda bővítése új tornaszobával és foglalkoztatóval	2018	Új lépcsőház és emeleti szint építésével tornaszoba és + 1 foglalkoztató kialakítása, a teljes épület homlozati felújítása, új kazán beépítése
3 db Kondor sétányon lévő óvodában a hőközpontok szétválasztása (Robogó, Eszterlanc és Pitypang ovik)	2019	Robogó, Eszterlanc és Pitypang óvodákban a hőközpontok szétválasztása

38. táblázat: A XVIII. kerületi önkormányzati óvodai fejlesztések. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Iskolai fejlesztések		
Kastélydombi Általános Iskola	2014	aszfaltos sportpálya felújítása és környezete rendezése
Kandó Általános Iskola- tanterem bővítés hrsz.: 145688/2	2014	Meglévő kereskedelmi épület átalakítása tanulás módszertani központtá
Eötvös Loránd Általános Iskola- udvar felújítás	2014	15 db támlás pad, 30 db támla nélküli pad. 1054 m2 térkőburkolat 1030 m2 andezit burkolat, 1 db ivókút, 3db játszószer, 21db fa
Vajk-sziget Általános Iskola udvar felújítás	2016	Iskola udvarának felújítása
Táncsics Általános Iskola- udvar felújítás	2014	230 m2 térkőburkolat, 192 m2 andezit burkolat, 1 db új játszószer csúszdás játszóvár felújítása, játszószer alatt 100 m2 öntött gumi, 8db fa és 470 db cserje
Kastélydombi Általános Iskola tanterem bővítése-	2014	Az iskola tornatermének bővítése
Vörösmarty Mihály Ének- zenei , Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium vizesblokk felújítás, nyílászáró csere	2015	Földszinti fiú és emeleti leány vizesblokkol teljeskörű felújítása
Eötvös Loránd Ált. Isk. sportudvar felújítása	2015	Öntött gumi kosárlabda pálya kivitelezési munkái
Táncsics Iskola- Udvar felújítás – II. ütem	2016	230 m2 térkőburkolat, 192 m2 andezit burkolat, 1 db új játszószer csúszdás játszóvár felújítása, játszószer alatt 100 m2 öntött gumi, 8db fa és 470 db cserje
Eötvös Loránd Ált. Isk. tornaöltöző felújítás	2016	Az alsó tagozatos tornaöltöző és a hozzá tartozó vizesblokk felújítása történt meg.
Kassa Utcai Általános Iskola sportsátor padló felújítása	2016	PLER-MKSZ-ÖNK. Közötti háromoldalú megállapodás keretében sportpadló burkolat cseréje
Kassa Utcai Általános Iskola felújítási munkái	2016	II. emeleti leány vizesblokk komplett felújítása és lépcsőházi oldalfal burkolása.
Vörösmarty Általános Iskola és Gimnázium bejárati lépcső, kapu felújítása	2016	A főbejárati előlépcső átalakítása, teljes újraburkolása, bejárati kapu szélesítése.
Kapocs iskola tornatermi vizesblokk felújítása	2016	Tornateremhez tartozó 2-2 db fiú ill. leány öltöző és a kapcsolódó vizesblokkok felújítása
Dohnányi Ernő Zeneiskola homlokzati felújítása földszintes épületen	2017	épület homlokzati felújítása, vízszigetelése, vízelvezetése
Brassó Utcai Általános Iskola konyhafelújítása	2018	Az iskola konyhájának felújítása
Ady Endre Általános iskola konyhafelújítása	2018	Az iskola konyhájának felújítása

39. táblázat: A XVIII.kerületi önkormányzati iskolai fejlesztések. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Folyamatban lévő / tervezett fejlesztések		
Erdei Kuckó Bölcsőde átalakítása, felújítása	2019	
Csiga-biga Bölcsőde bővítése 2 db új csoportszobával	2021	Meglévő helyiségek felhasználásával, azok teljes körű belső átalakításával és felújításával 2 db új csoportszoba kialakítása a hozzájuk tartozó átadó és vizesblokk helyiségekkel
Lurkó-Liget Óvoda elé parkoló bővítés	2019	Előkészítés megtörtént, forrás rendelkezésre állás esetén indítható a projekt
7 db óvodában 500e Ft feletti nagykarbantartási munkák	2019	2019 nyarán elkészült
2 db óvodában új korszerű kazánok beépítése (Mocorgó tagóvoda és Csemete Óvoda)	2019	2019 ősz, fűtési szezon kezdetére elkészült

3 db óvodában radiátoros fűtőhálózat felújítása (Bóbita, Napsugár, Kölyökmackó)	2019	Előkészítés megtörtént, forrás rendelkezésre állás esetén indítható a projekt
2 db óvodában használati melegvíz ellátó rendszer felújítása (Kicvackor, Zenevár)	2019	Előkészítés megtörtént, forrás rendelkezésre állás esetén indítható a projekt
4 db óvodában elektromos rendszer felújítása (Zöldike, Vándor, Aprókfalva, Hétszínvirág)	2019	Előkészítés megtörtént, forrás rendelkezésre állás esetén indítható a projekt

40. táblázat: Folyamatban lévő önkormányzati finanszírozású bölcsődei, óvodai, iskolai fejlesztések a XVIII. kerületben. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Projekt címe	Projekt rövid ismertetése	Év	Össz.ktsg. (mil HUF)	Támogatás (mil HUF)	Finanszírozás forrása
Dohnányi Ernő Zeneiskola – homlokzati felújítás a földszintes épületen	Épület homlokzati felújítása, vízszigetelése, vízvezetése	2017	16,9	3,5	Főváros Műemléki keret
Energetikai fejlesztések megvalósítása Budapest XVIII. kerületében	Bókay Általános Iskola, Dohnányi Ernő Zeneiskola Alapfokú Művészeti Intézmény Tagintézménye, Micimackó Bölcsőde	2017-	198,51	140,02	KEHOP - ITM
Kassa Iskola felújítása	- kézilabdapálya lefedésének felújítása, - kézilabdapálya elektromos és gépészeti hálózatának korszerűsítése, - öltözőépület homlokzati hőszigetelése és hozzá kapcsolódó kiegészítő szerelvények cseréje.	2018-2019	49,3	34,5	MKSZ
OVI-SPORT pályák létesítése	Sport pályák létesítése (6*12 m műfüves játéktér) 22 óvodában	2016-2019	209	62,7	OVI-SPORT Közhasznú Alapítvány
Lurkó Liget Óvoda és Csibekas Bölcsőde fejlesztése	A Lurkó-liget Óvoda kapacitás fejlesztése egy emeleti szint ráépítésével, valamint a Csibekas Bölcsőde belső felújítása	2017-2018	150,5	100	BM
Csiga-biga Bölcsőde átalakítása	A használaton kívüli, illetve a használat szempontjából túlzott méretű kiegészítő helyiségek felhasználásával, azok teljes körű belső átalakításával és felújításával 2 db új csoportszoba kialakítása a hozzájuk tartozó átadó és vizesblokk helyiségekkel	2020-2021	69,3	48,6	PM

41. táblázat: Megvalósult és folyamatban lévő pályázati finanszírozású oktatási és szociális fejlesztések. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

113. ábra: A kerületben található intézmények Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

Intézmény megnevezése	Intézmény irányítószám	Intézmény címe	Intézmény székhelyének irányítószáma	Intézmény székhelyének települése	Intézmény székhelyének pontos címe	Fenntartó megnevezése	Fenntartó típusa	Fenntartó irányítószám	Fenntartó település	Fenntartó cím	óvodai nevelés	általános iskolai nevelés-oktatás	gimnáziumi nevelés-oktatás	technikumi nevelés-oktatás	szakgimnáziumi nevelés-oktatás	szakközépiskolai nevelés-oktatás	szakiskolai nevelés-oktatás	kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	fejlesztő nevelés-oktatás	alapközü művészetoktatás	kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	kollégiumi ellátás	hidprogramok	pedagógiai szakszolgáltatás	pedagógiai szakmai szolgáltatás	tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelés-oktatása	utazó gyógypedagógusi hálózat	egyéb feladat
Brassó Utcai Általános Iskola	1182	Brassó utca 1.	1182	Budapest XVIII. kerület	Brassó utca 1.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Budapest XVIII. Kerületi Bókay Árpád Általános Iskola	1181	Wlassics Gyula utca 69.	1181	Budapest XVIII. kerület	Wlassics Gyula utca 69.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Budapest XVIII. Kerületi Csontváry Kosztka Tivadar Általános Iskola	1181	Kondor Béla sétány 10.	1181	Budapest XVIII. kerület	Kondor Béla sétány 10.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Budapest XVIII. Kerületi Eötvös Loránd Általános Iskola	1184	Lakatos út 30.	1184	Budapest XVIII. kerület	Lakatos út 30.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Budapest XVIII. Kerületi Kondor Béla Általános Iskola	1181	Kondor Béla sétány 7.	1181	Budapest XVIII. kerület	Kondor Béla sétány 7.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Budapest XVIII. Kerületi SOFI Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	1181	Kondor Béla Sétány 4.	1181	Budapest XVIII. kerület	Kondor Béla Sétány 4.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X					X	X										X	
Budapest XVIII. Kerületi Táncsics Német Nemzetiségi Általános Iskola	1188	Táncsics Mihály utca 53.	1188	Budapest XVIII. kerület	Táncsics Mihály utca 53.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Budapest XVIII. Kerületi Vörösmarty Mihály Énekzenei, Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium	1181	Vörösmarty Mihály utca 64.	1181	Budapest XVIII. kerület	Vörösmarty Mihály utca 64.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X	X																

Intézmény megnevezése	Intézmény irányítószám	Intézmény címe	Intézmény székhelyének irányítószáma	Intézmény székhelyének települése	Intézmény székhelyének pontos címe	Fenntartó megnevezése	Fenntartó típusa	Fenntartó irányítószám	Fenntartó település	Fenntartó cím	óvodai nevelés	általános iskolai nevelés-oktatás	gimnáziumi nevelés-oktatás	technikumi nevelés-oktatás	szakgimnáziumi nevelés-oktatás	szakközépiskolai nevelés-oktatás	szakiskolai nevelés-oktatás	kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	fejlesztő nevelés-oktatás	alapfokú művészetoktatás	kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	kollégiumi ellátás	hidprogramok	pedagógiai szakszolgáltatás	pedagógiai szakmai szolgáltatás	tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelés-oktatása	utazó gyógypedagógusi hálózat	egyéb feladat
Budapesti Gazdasági SZC Pestszentlőrinci Technikum	1184	Hengersor u. 34,	1074	Budapest VII. kerület	Dohány u. 65.	Innovációs és Technológiai Minisztérium	központi államigazgatási szerv	1011	Budapest I. kerület	Fő utca 44-50.			X															
Budapesti Komplex Szakképzési Centrum Pogány Frigyes Technikum	1183	Thököly út 11.	1211	Budapest XXI. kerület	Tanműhely köz 7	Innovációs és Technológiai Minisztérium	központi államigazgatási szerv	1011	Budapest I. kerület	Fő utca 44-50.			X															
Darus Utcai Magyar-Német Két Tannyelvű Általános Iskola	1181	Darus utca 3.	1181	Budapest XVIII. kerület	Darus utca 3.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Dohnányi Ernő Alapfokú Művészeti Iskola	1183	Gyöngyvirág utca 7-9.	1183	Budapest XVIII. kerület	Gyöngyvirág utca 7-9.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.										X								
ETÜD Alapfokú Művészeti Iskola	1183	Léva utca 10.	1183	Budapest XVIII. kerület	Léva utca 10.	ETÜD Zenei Alapítvány	közhasznú alapítvány	1183	Budapest XVIII. kerület	Léva utca 10										X								
Gloriett Sportiskolai Általános Iskola	1186	Tövishát utca 8.	1186	Budapest XVIII. kerület	Tövishát utca 8.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Gulner Gyula Általános Iskola	1183	Gulner Gyula utca 2.	1183	Budapest XVIII. kerület	Gulner Gyula utca 2.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Kandó Téri Általános Iskola	1182	Kandó tér	1182	Budapest XVIII. kerület	Kandó tér	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Kapocs Magyar-Angol Két Tannyelvű Általános Iskola	1188	Kapocs utca 56.	1188	Budapest XVIII. kerület	Kapocs utca 56.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Karinthy Frigyes Gimnázium	1183	Thököly utca 7.	1183	Budapest XVIII. kerület	Thököly utca 7.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.		X																
Kassa Utcai Általános Iskola	1185	Kassa utca 175-181.	1185	Budapest XVIII. kerület	Kassa utca 175-181.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Kastélydombi Általános Iskola	1188	Nemes utca 56-60.	1188	Budapest XVIII. kerület	Nemes utca 56-60.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	
Pestszentimrei Ady Endre Általános Iskola	1188	Ady Endre utca 46-50.	1188	Budapest XVIII. kerület	Ady Endre utca 46-50.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																	

Intézmény megnevezése	Intézmény irányítószám	Intézmény címe	Intézmény székhelyének irányítószáma	Intézmény székhelyének települése	Intézmény székhelyének pontos címe	Fenntartó megnevezése	Fenntartó típusa	Fenntartó irányítószám	Fenntartó település	Fenntartó cím	óvodai nevelés	általános iskolai nevelés-oktatás	gimnáziumi nevelés-oktatás	technikumi nevelés-oktatás	szakgimnáziumi nevelés-oktatás	szakközépiskolai nevelés-oktatás	szakiskolai nevelés-oktatás	kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	fejlesztő nevelés-oktatás	alapfokú művészetoktatás	kiegészítő nemzetiségi nyelvoktatás	kollektív elállítás	hidprogramok	pedagógiai szakszolgáltatás	pedagógiai szakmai szolgáltatás	tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók nevelés-oktatása	utazó gyógypedagógusi hálózat	egyéb feladat	
Pestszentlőrinci Német Nemzetiségi Általános Iskola	1184	Üllői út 380-382.	1184	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 380-382.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																		
Pestszentlőrinc-Pestszentimrei Felőrtek Általános Iskolája és Gimnáziuma	1181	Kondor Béla sétány 10.	1181	Budapest XVIII. kerület	Kondor Béla sétány 10.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X	X																	
Szenci Molnár Albert Református Általános Iskola	1188	Nagykőrösi út 55-57.	1188	Budapest XVIII. kerület	Nagykőrösi út 55-57.	Budapest-Pestszentimrei Református Egyházközség	egyházi személy jogi	1188	Budapest XVIII. kerület	Rákóczi utca 81.	X																		
Szent Lőrinc Katolikus Általános Iskola	1183	Gyöngyvirág utca 41.	1183	Budapest XVIII. kerület	Gyöngyvirág utca 41.	Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Katolikus Iskolai Főhatósága (EKIF)	egyházi személy jogi	1071	Budapest VII. kerület	Damjanich utca 48.	X																		
Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium	1183	Kossuth tér 2	1183	Budapest XVIII. kerület	Kossuth tér 2	Magyarországi Evangélikus Egyház	egyházi személy jogi	1085	Budapest VIII. kerület	Üllői út 24.		X																	
TÉBLÁB Alapfokú Művészeti Iskola	1181	Szémalom u. 33.	1105	Budapest X. kerület	Előd utca 1.	Tébláb Táncművészeti Alapítvány	alapítvány	1181	Budapest XVIII. kerület	Szémalom utca 33.									X										
Vajk-sziget Általános Iskola	1183	Vajk utca 16-20.	1183	Budapest XVIII. kerület	Vajk utca 16-20.	Külső-Pesti Tankerületi Központ	tankerületi központ	1181	Budapest XVIII. kerület	Üllői út 453.	X																		
Wesley Kincsei Általános Iskola és Gimnázium	1188	Podhorszky utca 51-55.	1188	Budapest XVIII. kerület	Podhorszky utca 51-55.	Magyarországi Evangélikus Testvérközösség	vallási tevékenységet végző szervezet	1086	Budapest VIII. kerület	Dankó utca 11	X	X																	

42. táblázat: A kerület által nyilvántartott oktatási intézmények. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás/<https://www.oktatas.hu/koznevel/kozerdekuadatok>

Ábrajegyzék

1. ábra: A központrendszer közlekedési és funkcionális összetettsége (Forrás: Budapest 2030)	7
2. ábra: A területi együttműködés térbeli rendszere (Forrás: Budapest 2030).....	8
3. ábra: A sikeres város stratégiájának alapelemei.....	10
4. ábra: A BTFK célrendszere (Forrás: BTFK).....	12
5. ábra: A Budapest 2030 célrendszere (Forrás: Budapest 2030).....	15
6. ábra: A Budapest 2020 célrendszere (Forrás: BP ITS 2020)	17
7. ábra: A TFK célrendszere (Forrás: XVIII. kerület TFK).....	20
8. ábra: A kerület fejlesztési térségei az épített környezet (fent), közlekedési infrastruktúra (lent), aktív mozgáson alapuló közlekedés és természeti rendszer tekintetében (jobbra lent). (Forrás: TFK 2015).....	21
9. ábra: Az Ország Szerkezeti Terve - részlet (MATrT 2. melléklet).....	26
10. ábra: Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve – részlet (MATrT 7. melléklet).....	26
11. ábra: Gyál TSZT - részlet	29
12. ábra: Vecsés TSZT - részlet.....	29
13. ábra: TSZT 2021 – részlet (1. Területfelhasználás szerkezeti tervlap)	31
14. ábra: Budapest zónarendszere (Forrás TSZT 2021)	33
15. ábra: A beépítési sűrűség meghatározása (FRSZ)	39
16. ábra: A XVIII. kerületben beépítésre szánt területek beépítési sűrűségének bsá értékei (FRSZ. 43. oldal – részlet) 40	
17. ábra: A PPVSZ 3. melléklete: A kerület hatályos szabályozási tervei – a kerületi nyilvántartás szerinti számozással (Forrás: PPVSZ)	41
18. ábra: A XVIII. kerületre vonatkozó fejlesztési és rendezési környezet - hierarchia	45
19. ábra A XVIII. kerület népességszám és annak Budapest népességszámához viszonyított aránya, 2001-2019. Forrás: KSH.....	46
20. ábra: A budapesti kerületek lakónépességének változása*, 2001-2019. Forrás: KSH.....	47
21. ábra A lakónépesség számának változása, 2000-2019. (2000 = 100%) Forrás: KSH.....	47
22. ábra A természetes szaporodás, ill. fogyás mértéke a vizsgált területrészekben. Forrás: KSH (2000-2019 évek arányainak átlaga).....	48
23. ábra Ezer főre jutó vándorlási különbözet, 2001-2019. Forrás: KSH (állandó népességi adatok, állandó és ideiglenes vándorlások).....	48
24. ábra: A XVIII. kerület népességének korcsoportonkénti szerkezete, 2019. Forrás: KSH	49
25. ábra A kerület népességének korcsoporti összetétele, 2011-2019. Forrás: KSH	50
26. ábra A kerület demográfiai fenntarthatósági mutatói, 2001-2019. Forrás: KSH	50
27. ábra A XVIII. kerület kerületrészeinek népességszáma és annak változása, 2011-2019. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	51
28. ábra A kerületrészek népességének korcsoporti összetétele, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK-ITS, 2015 (a 15 év alattiak aránya szerint csökkenő sorrendbe rendezve).....	52
29. ábra A különböző képesítésekkel rendelkezők megoszlása végzettség típusa (2016) szerint és azok változása 2011 és 2016 között a kerületben. Forrás: KSH.....	52
30. ábra A népesség iskolai végzettsége a XVIII. kerület kerületrészeiben, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015.....	53
31. ábra: A gazdaságilag aktív népesség aránya a XVIII. kerület kerületrészeiben, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015.....	54
32. ábra Foglalkoztatási arány a XVIII. kerület kerületrészeiben, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015.....	54
33. ábra Az álláskereső számának változása a XVIII. kerületben, 2008-2019. Forrás: KSH.....	55
34. ábra A vizsgált terület egységek álláskeresőinek az aktív korú népesség százalékában, 2008-2019. Forrás: KSH	56
35. ábra A munkaerő-forgalom a vizsgált kerületekben és Budapesten, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015.....	56

36. ábra Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem, 2017. Forrás: KSH Statisztikai Évkönyv	58
37. ábra A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya Pestszentlőrinc-Pestszentimre kerületrészeinek aktív korú lakosai arányában, 2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015..58	
38. ábra A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya Pestszentlőrinc-Pestszentimre kerületrészeiben. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015.....	58
39. ábra Pestszentlőrinc-Pestszentimre lakosságának nemzetiségi összetétele, 2001-2011. Forrás: : Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015.....	60
40. ábra: A kerületben élő külföldi állampolgárok, 2018. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, Helyi Vizuál Regiszter, 2021.....	61
41. ábra A népesség vallás és felekezet szerinti megoszlása a kerület egyházi közösségekhez tartozó lakosságának arányában, 2001-2011. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc–Pestszentimre TFK – ITS, 2015	63
42. ábra A kerületi óvodai nevelés kapacitás-kihasználtsági mutatói, 2001-2018. (A gyógypedagógiai nevelés adataival együtt.) Forrás: KSH.....	65
43. ábra Az általános iskolai tanulók száma a XVIII. kerületben, 2011-2018. Forrás: KSH.....	66
44. ábra Egy nyolcadik évfolyamos általános iskolai tanulóra jutó első osztályos tanulók száma a kerületben, 2011-2018. Forrás: KSH	66
45. ábra A kerületi általános iskolai oktatás kapacitás-kihasználtsági mutatói, 2001-2013. (Gyógypedagógiai oktatással együtt.) Forrás: KSH	66
46. ábra A kerületi középfokú iskolák tanulójának száma, 2011-2018. (A hat és nyolcosztályos gimnáziumi tanulók adataival.) Forrás: KSH.....	68
47. ábra A kerületi középfokú iskolák osztályainak átlagos létszáma, 2011-2018. (A hat és nyolcosztályos gimnáziumi tanulók adataival.) Forrás: KSH.....	68
48. ábra: Főállású pedagógusra jutó tanulók száma a kerület középfokú oktatási intézményeiben, 2011-2018. Forrás: KSH.....	69
49. ábra A XVIII. kerületi támogatások összefoglaló táblázata. Forrás: HEP, 2020 felülvizsgálat.....	73
50. ábra: A 60 évnél idősebb népesség létszáma a XVIII. kerületben, 2001-2019. Forrás: KSH.....	79
51. ábra Az időskorúak ellátásában részt vevő intézmények kapacitás-kihasználtsága a XVIII. kerületben, 2001-2019. Forrás: KSH	79
52. ábra A 3 éves kor alatti gyermekek száma a XVIII. kerületben, 2001-2019 Forrás: KSH	80
53. ábra A XVIII. kerületi bölcsődék és adataik. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás	80
54. ábra A XVIII. kerületi bölcsődék kapacitás-kihasználtsági jellemzői, 2001-2019. Forrás: KSH	81
55. ábra: A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma a XVIII. kerületben, 2007-2018 Forrás: KSH.....	81
56. ábra: Csibész Család és Gyermejkölési Központ és tagintézményei. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	82
57. ábra: A nem önkormányzati fenntartású szociális és gyermekjóléti szolgáltatók Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	83
58. ábra Egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó betegforgalom és annak változása, 2001-2019. Forrás: KSH... 85	
59. ábra Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) Forrás: TeIR, 2020.....	99
60. ábra Az önkormányzat helyi folyó bevételeiből az iparűzési adó és az ezer lakosra jutó iparűzési adó mértéke, 2011 és 2018. Forrás: KSH.....	100
61. ábra A Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér forgalmi adatai. Forrás: KSH, 2021.....	101
62. ábra A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalmának alakulása. Forrás: KSH, 2021.....	102
63. ábra A működő vállalkozások megoszlása gazdasági szektoronként, 2011-2018. Forrás: KSH.....	103
64. ábra: A működő vállalkozások gazdasági tevékenységük szerinti megoszlása, 2018. Forrás: KSH.....	103
65. ábra: A foglalkoztatottak foglalkozás jellege szerinti részaránya, 2011. Forrás: KSH (népszámlálási adatok).....	104
66. ábra: Az épített lakások száma a XVIII. kerületben és Budapesten, 2009-2019. Forrás: KSH.....	105
67. ábra Az egy főre jutó kiskereskedelmi üzletek változása, 2005-2014. Forrás: KSH	105
68. ábra A kiskereskedelmi üzletek megoszlása a XVIII. kerületben, 2017. Forrás: KSH Budapesti Statisztikai Évkönyv	106
69. ábra A nagykereskedelmi raktárak számának változása a XVIII. kerületben, 2002-2013. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK-ITS, 2015	106

70. ábra Ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma az érintett kerületekben és Budapesten, 2011-2019. Forrás: KSH	107
71. ábra Regisztrált és működő vállalkozások száma a kerületben, 2011-2019. Forrás: KSH	107
72. ábra A jegyzett tőke tulajdonosi főcsoportok szerinti megoszlása a XVIII. kerület és a főváros vállalataiban, Mrd Ft, 2012. Forrás: Nemzeti Adó- és Vámhivatal	109
73. ábra A kerületi termelővállalatok bruttó hozzáadott értéke, Mrd Ft, 2006-2015. Forrás: TeIR	109
74. ábra Az átlagos értékesítési árak és azok változása, 2019-2020. Adatok forrása: ingatlanet.hu	115
75. ábra Értékesített lakások átlagos négyzetméterárai a XVIII. kerületben, 2020. Adatok forrása: ingatlanet.hu *2016-os adatok	116
76. ábra A kerületi ingatlanárak területi különbségei. Adatok forrása: ingatlanet.hu	116
77. ábra A fővárosi kerületekben eltöltött vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyeken, 2017. Forrás: KSH Budapesti Statisztikai Évkönyv	117
78. ábra A bérlakás állomány komfortfokozat szerint, 2018. Forrás: Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Program (2016-2021.) 2020. évi Felülvizsgálata	129
79. ábra: A kerület zöldfelületi elemei, játszóterei, sportterei	147
80. ábra: Erdő és zöldterületek lakóterületektől való távolsága (Forrás: TSZT felülvizsgálat 239.o.)	149
81. ábra: Budapest zöldfelületi intenzitása 2015 (Forrás: TSZT felülvizsgálat 240.o., adatforrás: Greenscope Kft.) ...	150
82. ábra: A kerület az első (fent), a második (középen) és a harmadik (alul) katonai felmérésen	154
83. ábra: Régészeti területek a kerületben	156
84. ábra: A kerület műemlékei és helyi védett épületei/építményei	157
85. ábra: Telekméret aránya a kerületben	167
86. ábra: Telekméret vizsgálat	168
87. ábra: Tulajdonvizsgálat	169
88. ábra: A kerületben található önkormányzati óvodák és 500 méteres gyaloglási körzetük	171
89. ábra: A kerületben található általános iskolák (bal oldali kép) és 500 méteres gyaloglási körzetük, valamint a kerület közép és felsőoktatási intézményei (jobb oldali kép)	172
90. ábra: A kerületben található bölcsődék és azok 500 méteres körzete, és a kerületben található egyéb szociális létesítmények	173
91. ábra: A megvalósult Hetivásár a Havanna-telepen madártávlatból (Forrás: Jankovits Vera: A főépítész (nem is apró) örömei)	174
92. ábra: A beépítettség vizsgálata a kerületben	175
93. ábra: Szintszám % megoszlása a tömbök darabszáma alapján	176
94. ábra: A beépítési sűrűség tényleges bsá értékei a XVIII. kerületben (Forrás: TSZT alátámasztó munkarész, 3.1.1.4. fejezet – részlet)	177
95. ábra: A területfelhasználási egységek fejlesztési potenciálja a XVIII. kerületben (bsá érték lehetséges növekménye) (Forrás: TSZT alátámasztó munkarész, 3.1.1.4. fejezet – részlet)	178
96. ábra: Jellemző karakterek a XVIII. kerületben (Forrás: TAK)	182
97. ábra: A XVIII. kerület krízis- és veszélyeztetett tömbjei – 2011. (Budapest 2020 ITS Megalapozó: 108. oldal alapján)	183
98. ábra: Barnamezős területek a kerületben a Barnamezős területek fejlesztése Tematikus Fejlesztési Program, és a Budapesti TSZT felülvizsgálata 6. Védelmi, korlátozási területek tervlapja alapján	184
99. ábra: Közúthálózat	190
100. ábra: Közösségi közlekedési hálózat	194
101. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Vízellátás összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 - Alátámasztó munkarész)	199
102. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Csatornázás összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)	201
103. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Felszíni vízrendezés – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)	202
104. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Villamosenergia-hálózatok összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)	203

105. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Gázhálózatok összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)	205
106. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Távhálózatok és megújuló energiaforrások hasznosításának összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész	206
107. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Elektronikus hírközlési hálózatok összefüggései – részlet (Forrás: TSZT felülvizsgálat 2020 – Alátámasztó munkarész)	209
108. ábra: A kerületben található potenciális talajszennyezett, feltöltött területek, rekultiválendő területek (TSZT 2021 alapján)	211
109. ábra: A kerületet érintő nappali zajterhelések	214
110. ábra: A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér stratégiai zajtérképe (2017) (Forrás: VIBROCOMP)	215
111. ábra: Mélyfekvésű területek a kerületben (PPVSZ alapján).....	219
112. ábra: Budapest hőtérképe 2016. (Forrás: TSZT felülvizsgálat Megalapozó munkarész 490. o. – Budapest Zöldinfrastruktúra Konceptiója, 2017).....	222
113. ábra: A kerületben található intézmények Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás	228

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Területfelhasználási kategóriák a kerület beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területein.....	34
2. táblázat: Átmeneti területfelhasználás lehetősége a kerületben	35
3. táblázat A kerület állandó és lakónépessége. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás	46
4. táblázat: Az ezer lakosra jutó adózók száma, 2017. Forrás: KSH	57
5. táblázat Az óvodai feladatellátási helyek száma a XVIII. kerületben, 2020. Forrás: KSH	65
6. táblázat A közfoglalkoztatottak bére. Forrás: HEP 2018 felülvizsgálat	75
7. táblázat A szociális alapszolgáltatások ellátására létrejött új intézményi szervezeti struktúra Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás.....	78
8. táblázat A kerületben található egészségügyi intézményei kerületi városrészenként. Forrás: 18euszolg.hu	85
9. táblázat Az Önkormányzat közhatalmi bevételei. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2019. év	100
10. táblázat A működő jogi személyiségű vállalkozások száma, 2011-2017. Forrás: KSH *nonprofit gazdasági társaságokkal együtt.....	108
11. táblázat Ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma, 2017. Forrás: KSH	108
12. táblázat A működő vállalkozások létszámkategóriák szerinti megoszlása, 2018. Forrás: KSH	108
13. táblázat A XVIII. kerületben működő legnagyobb vállalatok, 2019. Forrás: ecegjegyzek.hu, e-beszamolo.im.gov.hu, 2020	110
14. táblázat Az összbevételek alakulása a XVIII. kerületben, 2019. évi tényadat. Forrás: Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2020. (VII. 06.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat 2019. évi zárszámadásáról	120
15. táblázat Az önkormányzati vagyon szerkezete, 2020. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás	122
16. táblázat A Polgármesteri Hivatalban foglalkoztatottak száma, 2020. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.125	
17. táblázat A szociális lakberek változása a XVIII. kerületben, 2004-2020. Forrás: : Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK-ITS (2015) és önkormányzati adatszolgáltatás (2020).....	130
18. táblázat A költségelví lakberek változása a XVIII. kerületben, 2020. Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre TFK-ITS (2015) és önkormányzati adatszolgáltatás (2020)	130
19. táblázat A lakbérkintlevőség mértéke, 2020. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	130
20. táblázat: Az Önkormányzati épületek, berendezések, valamint az önkormányzati flotta végső energiafogyasztása (Forrás: Klíma- és energiaakcióterv).....	133
21. táblázat: Az Önkormányzat energiatermelő rendszerekkel kapcsolatos intézkedései 2015 óta (Forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása (pályázatok 2015-től, Klímabarát 18, 1.4.3. Klíma-, környezet- és energiatudatosságú beruházási és szemléletformálási projektek)	134

22. táblázat: A kerület nemzetközi klíma- és energiatudatosság fejlesztő programokban való részvétele (Forrás: Önkormányzat adatszolgáltatása – Pályázatok 2015-től)	136
23. táblázat: Helyi védelemre javasolt fák (Forrás: Önkormányzat adatbázisa, TÖH)	151
24. táblázat: A kerületben található nyilvántartott régészeti területek jegyzéke (Forrás: TKR).....	156
25. táblázat: A kerületben található műemléki védelem alatt álló épületek, építmények (Forrás: TKR, készülő TÖH).....	157
26. táblázat: A kerületben található fővárosi helyi védett épületek és építmények jegyzéke (Forrás: 30/2017. (IX. 29.) önk. rendelet 4. melléklete, valamint a készülő kerületi Települési Örökségvédelmi Hatástanulmány)	157
27. táblázat: A kerületi helyi védelem elemei (Forrás: TKR, készülő TÖH).....	158
28. táblázat: Településképi szempontból meghatározó területek (Forrás: TKR, készülő TÖH).....	159
29. táblázat: Fővárosi védelemre javasolt elemek (Forrás: készülő TÖH, Önkormányzat adatszolgáltatása)	159
30. táblázat: A javasolt kerületi helyi védelem elemei – felülvizsgálat alatt (Forrás: készülő Települési Örökségvédelmi Hatástanulmány)	160
31. táblázat: A kerület által helyi területei védelemre javasolt elemek (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, készülő TÖH)	163
32. táblázat: A kerületben található alulhasznosított, hasznosítatlan, barnamezős területek jegyzéke (Forrás: Korábbi ITS)	185
33. táblázat: A kerületben található szintbeni közúti-vasúti átjárók.....	189
34. táblázat: A kerület lakótelepeinek parkolási adatai (Forrás: Budapest, XVIII. kerület, Pestszentlőrinc-Pestszentimre Havanna-lakótelep közterületeinek alakítására vonatkozó koncepcióterv, 2019).....	196
35. táblázat: Kármentesítési eljárások a kerületben (Forrás: Budapest XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Környezetvédelmi Program 2019-2023, Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály adatszolgáltatása).....	211
36. táblázat: A kerületi óvodák 2020.okt.1-i adatai. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	223
37. táblázat: A XVIII. kerületi önkormányzati bölcsődei fejlesztések. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	225
38. táblázat: A XVIII. kerületi önkormányzati óvodai fejlesztések. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	225
39. táblázat: A XVIII. kerületi önkormányzati iskolai fejlesztések. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	226
40. táblázat: Folyamatban lévő önkormányzati finanszírozású bölcsődei, óvodai, iskolai fejlesztések a XVIII. kerületben. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	226
41. táblázat: Megvalósult és folyamatban lévő pályázati finanszírozású oktatási és szociális fejlesztések. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás.....	227
42. táblázat: A kerület által nyilvántartott oktatási intézmények. Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás/ https://www.oktatas.hu/kozneveles/kozerdekuadatok	229